Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Tractatus de religione - Cod. Ettenheim-Münster 170

[Basel], 1628

Tractatus I.- De Religione

urn:nbn:de:bsz:31-114326

Visual Library

Sum Ioan: Baptæ Bourquin [illegible] 1678

TRACTATVS 1º DE Religione

Inter ea q̃ hoc anno tractanda in Theologia morali suscepimus 1ª occurrit Religio, de cuius natura et obiectis actibus prius quam accuratius disputemus paucula quædam erunt notanda

Quæstio prooemialis

Quid sit quodnam obiectum et actus habeat Religio?

Articulus primus

Quid et quotuplex sit Religio?

Religionis nomine hoc loco non ilgimus statum quendam, certamque vivendi multorum ratione, verum sub speciali quadam regula colentium, sed virtutem moralem ad cultum Deo debitum tribuendum inclinantem, quam recte sic definies Religio est virtus moralis quæ debitum Deo cultum tanquam 1º rerum omnium principio exhibet. Obi virtus moralis genus est reliquæ differentiam constituunt. Nec officit definitioni

Nec Religionem virtus moralis ilgitur

Religionis definitio

Ex Maillot

Canonicus Monasterij grandis-vallis

G.H. HOFBIBLIOTHEK KARLSRUHE

Religio falsa apparens dumtaxat religio dicenda est.

quod religione falsa quae virtus non est, et religione appellemus, neque enim erroneos Deum colendi modos religionem simpliciter, sed cum addito religione falsam dicimus, cui tamen religionis nomen tribuimus ob apparentem quandam cum ea similitudinem, sicut syllogismum malum syllogismum dicimus, quod aliquam syllogismi speciem praeseferat.

Religio virtus dicitur quod meliorem reddat possessorem

Quaeres 1° cur Religio virtus Moralis dicatur? Ex virtute me dici, quod meliorem reddat possessorem, i. moralem, ut a Theologicis distinguatur quarum obiectum increatum est, non item religionis, ut a. seq. videbimus.

Religio moralis virtus dicitur ad distinctionem ab virtutibus Theologicarum quae Deum pro obiecto habent

Cultus est honor alicui exhibitus cum submissione sui ipsius

Quaeres 2° quid nomine cultus in definitione ligatur? Ex cultu esse honorem et testimonium excellentiae cum submissione nostri exhibitum, unde colliges cultum ab honore in eo differre, quod hic praecise sit declaratio et testimonium excellentiae cuiusmodi est princeps aulicis suis, et Deus SS exhibet, ille vero insuper huius excellentiae declarationi submissionem adiungat.

Honor a cultu discrepat ideo quod non exhibeat cum submissione sui ipsius.

Obligatio honorandi Deum oritur ex essentiali dependentia creaturae rationalis cum Deo

Quaeres 3° undenam nascatur religionis Deum cum submissione sui honorandi obligatio? Ex fundari et enasci ex essentiali dependentia creaturae rationalis, omnique bonorum eius a Deo, ut enim Imperatori, a quo Imperii salus dependet tributum debet honorarium, quo subditi submissionem suam, et ab eo dependentiam testantur, ita Deo, cuius beneficio vivimus, movemur et sumus, singulare quaedam fructum, tanquam tributum pendimus, quo nostram ab eo dependentiam declaremus.

Quaeres 4° In quanam animi facultate seu potentia haec virtus subiectatur? pro responsione nota Religionem et ut verbum signat sumi potest 2 plr 1° pro veri Dei veriqz cultus illi debiti vera

cognitione quo modo accipiy a SS ꝓg appella
ri solet Catholica Religio sola et vera religio.
2o pro affectu pro cultu debito colendi
hoc ꝓnotato 8X Religione priore modo sumpta
fit ꝑ cognitoe in fide, cuiy oppriu est co-
gnoscere, posteriore u. in volto subiecteri.

Quaeres 3o utrum a modo sumpta religio
vera aut falsa dicat, an ea duntaxat q̃ in
cognitoe ꝗfidit, an u. et illa q̃ in affectu, et
ꝓxia Religionis nota appellatur? 8X 4o reli-
gio ni q̃ cuiy in fide est, oppriu, et ꝑ se quenire, ut
vera vel falsa dicat, vera u. q ostendit eorum
uerum, qui colendus est, simulq modum uerum, quo
colendus sit ꝓponit huiusmodi Religio? vnica
et sola Catholica Christiana. Falsa erit
q ꝓ vero agnoscit, et voluti colendum ꝓponit quod
pctis nr est aut q̃ licet verum Deum colendum
ꝓponat, non cultu in cuiy in ijs statuit, q̃ Deo
adnexatur, aut aptè in ijs, q̃buy nec colitur
nec honoratur. 8X 5o Religione, q̃ e affectuy
pro debita reddendi cultu et in volte su b
iectatur, et vera aut falsa dici poe, non
sibi et per se sed cu respectu, et habitudine
ad functu quod habet in fide, scie de fidem
pctis cognitam, eo quo pacto vera erit religio,
q̃ in vnica pctis cuiy veri cultuy cognitionem
fundetur, falsa q̃ in falsa tali cognitione,
aliove iuxta cultus cuiy errore fundabitur.

Articulus 2dus
De obiecto Religionis.

Notas in obto Religionis a ꝓe q̃liberari, nimirum obtm
Quod, a quem fidem q̃ua. Quae ꝓ quas, et obtum
cui. Obtm Quod sit id circa quod virtus Religio
nis ꝓxie et immediate versatur. Ratio fidei ꝓ quas

religio si accipiat pri
affectu pro cultu d
bito colendi subiec
in volte, si pro cogni
vera aut falsi in fide

Religio q̃ in quae ꝗfidit
ꝑ se vera vel falsa
religio ut n. vel ve
vel falsi cognoscere

quem dicendum de vol
gione, ut est affectu
quo ꝺo cultus ad
cuiy in fide a
sed cu respectu ad cu
in volte

obtm quod; ratio fidei q
ꝓ quas; cui. q̃d sit

est motiuum, nõ, et cõa, cur religio circa talem maãm
uersetur, non uel illos actus exerceat. Rõ filij
Quã illa est. q. pcipué in obtõ gfiderarut. Obtũ
dens Cui quod ghũ fines Qui appellant est is in cu
ius grãm religio operatur: hoc prandato sit
Contrario 2a obtõ Quod Religionis ẽ cultus
pro exhibitus. i. quo nis signum, de actio interna,
uel externa qualis qualis, quã diuina' excellẽ
cie nri submissione. testamur. Rbñ grlio: religio
immediate uersatur circa tale cultus, ut ad eum
inclinat q. talis cultus erit ipsius obtõ immedia
tus Quod. Obijcies Religio inclinat nos ad cul
tus pro exhibendos infinita eius excellẽcia q.
ht ipsamet prout q obtõ Quod, adeoq erit vir
tus theologica v moralis. R neg. cons. neg. n.
amplius hinc inferes quã religione respiciat pro
tanquã nãm cui cultus deferat, ita ut obtũ quod
ponit Religio sit cultus respiciat prout tanquã
nãm cui exhibetur v u. quod pros ipsamet sit obtũ
Quod, ut est obtus fidei, spei, Charitatis. Ob,
jicies 2. actiones humanas, quibus pro cultus deferimus
cum submissione nri sunt effectus Religionis q. v
sunt ipsa obtũ Quod R neg. gsq. Rõ et quod
in virtutibus moralibus idem actus dicatur, q fiant
ab internis solũ se sumpti, ut ut priores ni intentione
finis mãa talis uidentur, ut effectus ut sic gfide
rari debeat.
Conclusio 2a. obtũ seu Rõ filij Reli
gionis est reddere cultus pro, v qualescũq sed
debitos, adeoq rõ filis obtũa obtũ Quod reli
gionis ẽ rõ grãtia seu debiti in cultu v istem
excellẽtia diuinã nãm licet n. haec ut infra di
cemus sit rõ v quã pro cultus deferatur, sine
rõ filij obtũ dei, hr tñ est rõ filis obtũ Quod, neg
n. est rõ ipsius cultus deferendi, sed rõ et cõa,
cur p religionem pro cultus deferamus, est, qa cultus
est ipsi debitus et gratiosus. Rbñ grlio Rubigro est

Obtãm religionis Quod est cultus pro exhibitus

Rbñ quia religio uersatur immediate circa talem cultum.

obstabit quod Religio v valeant pro pro obtõ.

Actus humani quos pro cultu deferimus, ut uoluntatem Jesuiarum suum mãa seu pro religionis arguendam effectus.

Rõ filis Quã Religio non est ut debita pro cultu debitus

Rbñ grlio

rare protestatiua fieri g. pro rāe filii hr debitū; siquidē iustitia officium est reddere cuiq; ius et debitum suum. Confirmatur, si hō p religione ℔ro aliquid tribuit uel facit illud rāe liberalitatis uel rāe debiti, nō rāe liberalitatis, q. n. māg ipsum ℔ri in ℔rum liberale dicatur? g. sub rāe debiti.

Quarto quale sit debitum quo obligamur ℔rō colere? moralene an legale? R. de morale; rāo est quia fundatur in honestate uirtutis, q. prius est debito legali, ita ex parte suar. tom. 1. de relig. l. 1. c. 2. Silue. tom. 2. t. 2. q. 1. n. 8.

debita quo obligamur ℔rō colere moralia. est.

Quinto quinā cultus ℔ro sit debitus? an singuli modi ℔rum colendi sint debiti et nō? R. nō omnes et singulos in particli ā debitos, sed in gre aliquem cultum ℔ro deberi: stat. n. plurimos detestantes ac liberos ut: g. Iuramentum, Votum &c.

non singuli modi ℔rum colendi sunt debitus nisi ad aliq. Diuersitas cultus.

Corollario 1a. Rāo adaequata ppter quā ℔ro p religione cultus debitus defertur, siue rāo sub qua ℔rō uirtuti religionis obijcit, est quod sit ens primum, in hor. n. cho oca reliqua attributa et excellētia rāe quarū ℔ro submissionē, aut honorē exhibemus intelliguntur: sic neq; extra illa pōt aliquid simplex attributum ab eis resultans, neq; finis illorum filii perfectione gerpi pōt ens primum gstitutiue.

℔ro ideo cultus defertur quod sit ens primum.

Quarto rerum hor. rerum ocm primum sit rāo ℔ro honorē referimus ut ostensorum, quia ni ℔ro ens primum tam ni ℔ro, quam in actu.

℔ quidem, quia tm est ni rōa ad se communicandum an u. quasi de facto se nobis conferat. R. ad hor ut principium sit rāo ppter quā religio ℔ro cultus defertur, esse ℔ro nrō, sicut ait ℣ Th. q. 81 a. 3 per quem religionis actus hō colit ℔ro. Vnde seruit, unde glegreter est p ocm religionis actus hōe testarī diuinae maiestatis excellentiam et subiectionē suam, cui a. seruitutem suam gfitetur dnō ℔ro: ni se agnoscat necesse est hor u. dnō ℔ro queuis p aliquā actionē ne ad extra, et n finaliter ad g. talis actus religionis n fundatur adaequate in gdā excellētia ℔rō pinentiali, sed ēt in gdā finali actione, per quā

solâ pôa se coïtâ sed ét in actuali coïtione.

Conclusio 4ª. Obtum cui Religio cultus exhibet est ipse Deus, i. n. ad quem colimus, et cui nos tanquam Dno rerum omnium subjicimus, ut satis ex dictis constat. 2º religionem eo ipsum theologicis adnexam, cæteris moralibus longè præstantiorem ut quæ Deum speciali ratione respiciat, eique cultum deferat, quod uti quid excellentius est, quàm bene disponi in se, vel in ordine ad aliam creaturam: patet 3º religionem non tantum hominibus, sed etiam angelis inesse, cum et ipsi cultu Deo debitum deferant et variis modis divinam excellentiam cui submissione protestentur.

Quæres 1º quomodo religio distinguatur à Justitia? Nec dubitandum est, quod, perinde ac Justitia, religio dirigat ad Deum suum debitum pro tribuendo et distingui ejus sed nisi adæquatè ad rem debitam dico, religionem licet aliquatenus Justitiæ affinis sit, perfectè tn illius ratione non fortiri cum n. beneficium quod pro reddimus beneficijs, et inveniuntur in nos ad æqualitatem respondeat, nequit Justitia perfecta à qua, cujus est ad æqualitatem satisfacere.

Quæres 2º quomodo distinguatur ab humilitate, per quam nos ut pro subjicimus? Respondeo quòd humilitas ejusdem ob diversas rationes tn quas, scilicet p humilitatem nos pro submittimus eo quod deceat nram quod, et moderatos elationis affectus gerimat, p religionem n. nos submittimus in protestatione infinitæ excellentiæ, et nra subjectionis.

Quæres 3º utrum rationes diversorum attributorum deturque diversæ religiones? R negat. ut n. ni pro ut est, nisi unica, summa majestas, ejusdem attributis nrb modo conjunctis affata, ita et una religionis virtus est nor ad cultum Deo tn infinitæ excellentiæ deferendo inclinans.

Quæres 4º. utrum saltem actus à religione elicitus sine distinctis n. gl: juramenti non à tale juranda modo dicimus? R affirmative, quod vel inde, ubi quod moralis nequit judicio hujusmodi diversi actus participient diversas honestatem, et in confessione non sit satis dare peccatum mere: si religionem ad unum ejusdem primum an peierando, an dolo violando.

Deus est religionis obtum cui

Religio distinguitur theologicis quia est affinis, moralibus præstantior

Angeli gerunt Religionem

Religio à Justitia est distinguitur.

Religio ab humilitate distinguitur, nam humilitas est submissionem nostram Majestati Dei

Est in Deo plurima, sed attributa unica tm est virtus religionis

Sunt duæ species religionis vota Deo et juramentum de cima

Objcis ab uno habitu nr̃ q̃ venire ſ̃ distinctos actus.
R. neg. an nr̃ logica ſ̃ ſit unus habitus, â quo hũ
cliciter indirecte affirmatiua negatiua ſ̃ ſ̃ ſtructa.

Suarez 2o nſa ratõe diſſolui beneficiorum dei
verendo cultũ religionis deberemus R. negat: qa licet
beneficia nobis â Deo collata ſint motiua atq; qua
ad Deo cultũ deferendũ, nr̃ ſ̃ ſunt ratõ pp quam
cultũ illi religionis deferimus sed in mensa eius excellẽtia
unde dicta beneficia nobis collata potius nos exhortant
ad gratitudinem qua religionem colere debemus.

Quoad 3o nr̃ R. colere possimus cultu alĩ
quo ex religione mere nãali procedente. R. affirm.
Et talis cultus fuisset in statu pure nãli mo
dus nr̃ est haeretic̃orum: q̃ nec R. ex fide religionẽ nr̃am
ſ̃ ſ̃ ſpliciter nãlem, et Infusa nãli ſ̃ ſupponit
agnitionem DEI, eiusq; cultus pure nãlis qualem
cognitõ hodie Haeretici nri, et olim Gentiles
habuerũt, qui ex rãonibus nãlibus collegerunt DEUM
ẽ aliquem eius rerũ ordinem gubernatorẽ, adeoq; ut
tarem colendum: nec religio directe ad salutem
ſequendã nihil gdem, quamvis subinde ſ̃ ſit directe
ſtitue; Religio a. mtã ſa ſupponit cognitionem fidei
Haeretic̃ae DEI. cuius modi ſ̃ ſit haeretica eorũ
fide ſupp nãli DEUM eiusq; cultum agnoſcant
ſ̃ ſit directe beatifica; hãc religionem ſ̃ ſ̃ qui
runt in statu naturae directe inferat ad gloriã
aeternã ſequendã.

Articulus 3us

Quinam sit cultus quem SS deferimus.

Sensus q̃stionis ſ̃ est, num religio nostrum definita
distinguatur â cultu, quẽ ad SS honorandos
indirecte mur de qua re

Dico 1o. Q. SS cultu deferamus pp divinam
maiestatis excellẽtiam, q aliquo modo in eis apparet
eamdem ulcem colendi q̃ qua ipse propr̃ religiosa
seu Latria ita docet Lefs. l. 2. de Iure et Iust:
c. 36. dub. 3. Suar. tom. 1. l. 2. c. 5. Vilalp. t.
33 c. 1. n. 15 et alij ab hỹ citati, ſ̃ q̃ Hargilia
ni 3m. q. 8. a. 1: in fine Vbi gelio 1o. de cultu, q

St SS colantur pp
summã excellentiã
Deitatis q̃ in eis relucet
ut vias Deitatis virtus
religionis ab eã q̃ ad
eandã ipse colit q.
Latriã

Vbi 1o

Religio alia nãlis q̃ DEUM
cognoscem ſupponit et nr̃
talis religio Christiana pro
alia Infusa q̃ de DEO et
quidem ſupponit rem
supernaturalem talis est
ni bonis, Beatis &

q detta directe ad
gloriam.

deferetur SS. tanquã integris tis in quibus sistat hic cultus illis ꝑꝑ diuinã excellẽtã tributus. Omnes illi cultus, q procedunt ex eodem motiuo pietatis siue rationem ꝑꝑ quã sunt eiusdem rationis et ob eãdem rationem tribuendi sunt ad honorem, qui deferuntur SS tanquam tis adequatis ꝑꝑ diuinã excellẽtiã, q ni sit lucere, et cultus, quos hro per religionem exhibemus sunt ꝑꝑ eandem motiuum pietatis finem infinitus et increatam Honor alis SS datus ꝑꝑ diuinã excellẽtiã fert alq religionis

ꝺeꝝ excellẽtiã q. alii ẽ gallice de cultu q ñ sistit in ipsis SS tanquã tis adequatis, sed ulterius tendit ultimate in ꝺeum, quia ut sic ñ tam ipsi SS colunt, quã ꝺeus in eis, tanquã in templis, et tabernaculis suis, siquidem SS ut sic ñ ꝓtenderã tanquã ipsi in se proprie cultus capaces, tanto sunt magis honorandi, quo suis alta creatura ẽ inanimata per quã tanquã signa aliquod nobis ꝺeus repsentatur, unde licet signo exteriore illos honoremus honor tñ in illis ñ sistit, sed ulterius in ꝺeum ipse tendatur, eo quod cultus interior cui exterior subest ad ꝺeum ipsum, cuius excellẽtia in SS apparet deligatur.

NB

Obiectio ꝑ.

Obijcies 2o fortasse filem obtinã me SS. colendo non ipsammet excellẽtiã diuinã, sed quandam dignitatem intrinsecã in SS ex diuinã maiestate, et excellẽtia resultantem, refluere ne filij ꝺei finem repertã partem ad ꝺeum habent, adeoq hanc cultum SS exhibitu ñ pertinere ã mente latriæ, seu religionis, quã ꝺeus colitur. ℟ neg. conseq. Nãe nos propter hanc dignitatem colamus quia tñ haec ipsa dignitas in excellentiã diuinã fundatur, et illam ñ quã ratione filii inesse intelligere, ac proprie colunt SS ꝑꝑ diuinã excellẽtiam illis extrinsece applicatam sicut medium ꝑꝑ finis bonitatem amamus ipsimet medio extrinsecã.

℟ quod dignitas quã tribuitur in excellẽtia diuina adeoq ꝺeus sit colit ut ꝓprie actus religionis

Obiectio 2ª

Obijcies 2o per una, eandẽ ꝙ qualitatis virtutem ꝺeum amamus, et ꝓpter ꝙ ẽ ꝙ eo de religionis virtutem ꝺeum, et SS colamus cui bonitas sanctitatis q ñ ꝓpria est, eodẽ modo se habẽt ad bonitatem, quae est in ꝺeo sicut sanctitas excellẽtia q ẽ in ꝺeo, nimirum tanquã participata alijs.

pro resp: nota ꝓpṽm amari ꝓpter rem 1° volendo illi bonum aliquod supernaturale creatum, ita ut amor illius nō procedat, ut hic amor nō procedit à charitate Theologicâ quâ Deus amatur ipse, sed est actus honestus ventus, et amicitiæ supernaturalis. 2° Est amari ꝓpṽm cupiendo illi bonum aliquod qualecunq; nō ut illi bonum sit sed ut bene sit Deo, cuius est ꝓpṽs; hic amor cum sit benevolentia q̄a Deus nec aliud habeat motivum, nisi bonum divinum est amor seu charitas Theologica actus. Ibi ℟ suppositio est obscura: ℟ cum dist. 3 charitas quâ ꝓpṽs et Deus amatur 1 formalis charitas posteriore modo ita nimirum ut SS honoretur, ut Deo bene sit et quia imaginem illius repræsentant gradu, quia nec Deus ultimatè nihil amatur nisi ipse Deus est una eadem quæ charitas 2 charitas formalis priore modo ꝓpter habitum, quo volumus ꝓximo aliquod bonum supernaturale creatum ita ut ꝓximus sit adæquatus finis huius amoris nego

Quare quare 2° cultus SS dicatur religiosus et nō civilis 3 à natura religionis nō procedat ℟ cum Sco 1. c. cultus SS ꝓpter religionem dicit 1° qa nō de politicis, qualem nimirum desiderimus magistratui politico aut alteri in Repub̄ præsenti sed supernaturalis &c ipsâ fide in Deum exortus. 2° quia tantus, quâ voluntate SS vel est ipsa Religio, ut gestat ea dicitur vel ea religione oriundi, tum nimirum cum voluntas ꝓpter perfectiones quasdam intrinsecas ipsimet ineptas ut sanctitatem u: g: ꝓpter sanctitatem, visionem beatificam 3° cultus SS detur saltem implicitè et Deum attingat licet illi mediante ꝓpter suas intrinsecas perfectiones colatur ut cum ministri principis honorandi ipse etiam princeps aliquo modo honorari censeat, ita cum SS honorantur, qui sunt ministri Dei et aliquo modo ipse Deus honoramus, ut pote cui honorificum sit ministros hæc honore dignos

Ad 2° si SS colantur ꝓpter divinam excellentiam in illis relucentem, sed ꝓpter perfectiones aliquas proprias sibiq; intrinsecas u: g: sanctitatem charitatem, cultus ut-nō erit idem cum eo, quem religio Deo defert, ubi ille actus nō est actus religionis quâ Deus colitur, q nō hic propterea ꝓpter quas dicuntur has excellias, sed cultus, q nō modo SS defertur

Cultus quo SS colimus dū religiosus vel qa non est, politicus ad supernatalis

vel qa est ipsa religio ante ēo religiosus erit.

Vel qa hic cultus ipsum Deum attingit.

2. SS colat ꝓpter divinam excellentiam ad ꝓpter eorum u: g: sanctitatem nō est actus religionis.

hoc est, quia ꝓmotivum nō est divinæ excellentiam.

n̄ hē pro raōe qua divina ex altio gō

Articulus 4us

Quonam actus habeat Religio?

Actus religionis alij dicti elicitj, alij Imperati

Conclusio 1a actus Religionis sunt ephes
sēt immediatē et per se elicitj, et Imperatj, seu
mediatē et secundariō elicitj. actus immediatē, et per
se elicitus est, actus ipsiusmet voltis, quo volumus
cultum DNo debitum, quem actus diuinē effectus aliud
esse, quam profundā mentis inclinationem coram
DNo, suā dolētā malē professi voluntatē DNī, cui de
cure fatēri se debet. Actus Imperatj seu mediatē
et 2o elicitj sunt, quibus internas illas animi inclinā
tiones ac ipsā professionem, in quācunq denig rōne
dictj actus consistant. Conclio hanc est cōis Theologorum
et per se nota

Imperatj ibus ide
ubd nolentes agimus

Actus religionis alij
Interni, alij Externi
alij

Conclio 2a actus Religionis alij sunt Ex
terni, alij Interni; Interni dicī q̄ per se et p̄se
sient nō fieri p̄nt, ab ipso habitū religionis
procedunt ex immediatā inclinatione illius q̄ ha
bitus sient, ita Suar. tom 1. de relig. l. 2.
cap. 1. sect. 1. 2. c. 36. d. 2. n. 11. ait In
ternos religionis actus ē illos sm̄, qui in ipsā vo
luntate tanquā subō recipiuntur ut quā religio
nis habitus subsistat: Externos v. ē illos, q̄ non
ipsi voluntati inhærent, sicut sect. 1. c. ait oratio nem
et laudem DNī n̄ ee actus immediatē elicitos,
et internos, sed externos ā nūtu religionis impe
ratos, ipsiusq̄ voluntati inhærentes.

Externi

Internus Religionis
actus est solus affectus
seu Inclinatio

Conclio 3a actus Internus p̄ncus religio
nis potest sumptus, unicus est nimirū affectus q̄dā
et actualis Inclinatio ad cultum Diuinum, qui tunc erit
efficax et valde rectus ubi caeteras rōnes mouerit ad
eos actus exercendos, quibus colitur DNus, ita Suar.
1. c. n. 4. Ubi q̄dā hic ē p̄ncus ac immediatus
actus Religionis, quod immediatior geniti n̄ sit et ā quo
cæteri manant, et imperantur q̄ est p̄ncus in
ternus religionis actus 4a dari p̄t alius Religionis
actus huic ac ita immediatus ut priori sit devotio
n̄ stabit ex a. 1. disp. seq.

Devotio actus Religio
nis Interni

Conclusio 5ª Externi actus sunt varij sicut oratio adoratio votum, decimarum solutio, et de quibus singulis quaestionibus singulis agemus.

Externi actus Religionis.

DISPVTATIO 1ª
De Actibus Religionis tam Internis quam Externis.
Quaestio 1ª
De Devotione et Oratione
Articulus 1us
De Devotione.

Conclusio 1ª Devotio rpli accipitur 1º pro certo, et speciali actu Religionis, ita ut nil aliud sit quam interna quaedam sui ad cultum pro deferendum oblatio, unde qui divino obsequio se ita tradit devotus dr, ipsa vero cultui divino mancipatio, et traditio devotio dr. Caeterum quia haec traditio fieri sit rpli cum voto sicut et sine, si cum voto erit obligatio, si sine, non erit obligatio, sed simplex propositum, hinc devotio a D. Th. 2ª 2ae q. 82. definitur actus voluntatis hominis offerentis seipsum pro ad illi serviendum. 2º accipitur non pro actu speciali, sed pro conditione quadam actui Religionis adiuncta, sicut pro promptitudine et fervore affectus ad cultum divinum, cuius conditionis defectu illi qui religionis actus exercent languide et tepide non simpliciter devoti dicentur.

Devotio rpli accipitur 1º pro actu quo nos pro deferimus.

Devotionis definitio

2º accipitur pro promptitudine qua nos pro deferimus.

Conclusio 2ª devotio prout hic sumitur, sicut prout est actus aliquis religionis internus, non est promptitudo sed ipsa interna sui ad cultum divinum oblatio. Probatur quia devotio si pro fervore, et promptitudine sumatur non tam est actus, quam conditio actui opposita uti dictum est.

Devotio est oblatio sui ad cultum divinum.

Devotio in Voltate subiectali

Conclusio 3a. devotio p actu sumpta est actus Voltis, et in illâ subiectali ita S. Th. q. 82. a. 1. et ptt ex ipsâ definitione gelicae 1a. assignata, quam Dannerus de Relig. q. 1. d. 3. n. 55. cum alijs tradit his verbis Devotio est Voltas quaedam prompte tradendi ea ad ea q pertinent ad Dei famulatum.

Articulus. 2us

De Oratione in genere.

Cum plura de oratione in gre dicenda sint quae commode sub uno titulo poni possint, ne fastidium pariat prolixio et nunquam interrupta series, q de oratione in gre dictanda erunt in certos § distinguemus, quod et in posterum servabimus, si quando unius a materia copiosior videbitur.

§ 1us Quid sit oratio?

Orationis laxior subinde, alias stricta magis est acceptio, laxiore signato, quemvis in Deum mentis assensum, aliumve pius affectum indicat; strictiore desiderij coram Deo, ut aliquid ab eo impetremus explicatione. Hinc nota duos in oratione stricte sumpta (de qua sola hic agimus) actus spectari posse. 1us est desiderium alicuius boni. 2us eiusdem practica desiderij explicatio. 3m addit Ess. largitionem boni desiderati; verum haec largitio effectus potius orationis est, quam ipsius actus, cum saepius oremus, licet postulata non accipiamus. Ad caeteros duos actus quod attinet, desiderium vt causa excitans ad orandum, ipsa n. oratio in explicatione desiderij per signa practica consistit unde cum Laym. t. 4. c. 1. et alijs passim clarius orationem sic definies Oratio est actus rationis practicae desiderium animi coram Deo explicantis, ut aliquid ab eo impetrem.

Orationis laxa vel stricta pt esse acceptio.

Laxe oratio accipitur pro quovis in Deum mentis assensu.

Stricte pro explicatione desiderij coram Deo ut ab eo aliquid impetremus.

Duo sunt actus in oratione Desiderium (quod est causa excitans) et Desiderij explicatio

Oratio dicitur actus rationis, quia ab ipsa elicitive est, a Voltate a. imperative

Quaeres 1o. cur dicatur actus rationis Rideo quod

sit locatio, hæc a. sit actus, Ilt[us], à quo [illegible] [illegible] ab actu Voltis [illegible] imperet. Si qn D. Th. aut alij unr indicare oraoem esse actu voltis n volunt eam elici à volte, sed imperari.

Quæres 2o. cur dicat raois practicæ? R. ideo quod orao n ideo fiat, ut Deus miseria nram agnoscat, sed ut per eam ad succurrendum moveatur, vel applicet; quod utiq ad praxim spectat.

Quæres 3o. quare dicat actus Religionis? R. quod per illam testemur Deum esse bonorum nrorum summe misericordem, potentem sublevare nram miseriam, nos n. inferiores, et illius opis indigos. Dices oraoem esse actu spei n religionis, ideo n. oramus, quia nos impetraturos speramus. R. nihil obstare, quo minus actus moralis materiam sumptus, unus et idem à diversis virtutibus imperetur, adeoq pro diversa raoe fili seu raoe pp quam ad diversarum virtutum spes gnal ut n ignobiles phi testantur. Dices 2o. frustra nos conari Deum p oraoem inclinare ad dandum nobis aliqd, cum sit immutabilis, et decreta illius æterna, adeoq neq pp oraoem daturus, quod ab æterno n dare decreverat, neq pp orationis neglectum subtracturus, quod ab æterno fuerat daturus? R. nos n dre Deum pp oraoem sic flecti ut pp eam incipiat gsentire in tempore ad dandum, quod ab æterno daturus n erat, cum omne ipsius decretum sit æternum, sed dr inclinari qa ab æterno in priore signo raois, quam decerneret, hoc vel illud nobis dare, oraoes nras providit et pp eas nobis multa dare decrevit, q sine illarum provisione daturus n fuisset.

orao dr raois practi qa oramus ut Deus miseri n agnoscat sm sed miseri q n practicum

orao est actus Religio

orao [illegible] diversum requirit esse ad actus spei vel religionis.

NB

2us An et quando oratio homini Viatori sit necessaria?

Varij olim fuere errores circa vim orationis eiusq obligaoem, alij n. ut Massaliani docebant

Massiliani dicebant sola oraoe salvare hois, neglecto baptismate

ens tantam efficaciæ, ut sola ad salutem
sufficeret et baptismate, remittia tuch, a
neglectis. Pelagiani ij, q̃ hos salutem nõa uiri
tuer q̃q̃ præ afferebant cũ q̃q̃ quesierũ ord'
tionis ad salutem nullã prorsus esse necessitatẽ
quoru exordiũ ñ abhimilis est hæreticoru nri tẽ
poris, qui dus solos fidem ad salutem requirũt sa
tis inficiant oraõi ad salutem q̃q̃ quendã nullã
uim inesse. Vera q̃ nos ẽy q̃ nos fidei ij quer
sita et scholastici nõ mõa dẽ q̃q̃ refutam ji.

Pelagiani negabat ora-tionem ad salutem abesse, nec nõ ad uitam q̃q̃ præ q̃q̃

oraõ ẽ ita gratuita necessaria medij ñ beneficio temporis, sed impetratis

Obiectio 1ª oraõ adultis ita est necessi
taria medij, nisi uel beneficio temporis, uel Dñi
poa alia ꝓcuret, ita Sot. 7. 2. de Just. c. 3ª
dub. 3. n. 10 Suar. tom. 2. l. 1. c. 28. Layn.
tract 4. c. 1. n. 2. et alij passim Catholici.

Obi 1º ex script: nam Math. 7 dicitur petite et da
bitur vobis, quærite et inuenietis, pulsate et
aperiet, quasi aliãs ñ simus aperturi, nisi peta
mus c. 26. vigilate et orate ne intretis
in tentaõem Luce. 18. Ne impediaris orare semp
per. 18. oportet semper orare et nunquã deficere.
ad Thessal. ult: Sine intermissione orate. ad
Colos. 4. oraõi instate vigilantes in eã, quibus
et similibus loquendi modis significat summa necessi
tas oraõis.

Obi 1º

Obi 2º ex sine hac arte aiunt
ñ possumus superare tentationes tot et tam varias
q̃ nobis occurrunt, &c. ñ a. ñ daturus esset
nisi hanc ab illo postulatem uel inde gratiã
ret, quod planã indignus sit auxilijs diuinis, qui
illorũ adeo indigus ea postulare negligit cum
sine difficultate magnã petere possit.

Obiectio 2ª Ad oraõem absolute ex ipsa re aliqua ad
faciendã obligamur sub mort: lege diuinã in postmã ãi
Christi Spiritu data, sed naturali, adeoq̃ ex lege obligante ita
Suar tom. 2. l. 1. c. 29. n. 2. Sic dicimus legem de naturam
sanctus ñ est, quod expressã nãe naturali, sequatur, ex tamen naturæ

Aliqñ obligamur ex oraõis lege naturali

ut sic nihil prorsus dictare sufficiat sed quod sequal ex rae
nali devota. Ab gratia media ad salutem gratis sunt
nobis divino iure praecepta, sed ut constat 1. ostendi facto est tale
medium q. maxime est S. Th. 2a 2ae q. 2. a. 5. et ratio illius est quod
per praecepta divina satis dirigamur ad salutem gratiae q. nisi
et ut ita ad salutem nra sine lege divina gratia q. et ora
tio esset modus nra ut dixi. Quia si haec obligatio provenit ex le
ge divina nali nr positiva a cur q. ex verbis (Vig et Apli pre
bamus oratio necessitem quasi illa nobis oratio esset pre
pta? Illa verba nobis nr dicunt tanquam absolute ora
tionem imperantia, sed tanquam declarativa pacti naturalis
divini ad cuius observationem nos hortatur et sane oratio
semper fuisse nriam fere vel inde probatur quod in statu
nali et legis Mosaicae non minus opus et necessre
fuerit ad superandas tentationes gratia divina, ut ex ipsa fide qua in lege gratiae
hanc vim in lege gratiae nr possint impetrari, saltem tempe
nisi oratione ut ostensum est 2. 1. q. nec in lege
naturae vel veteri in quibus multo minus videtur esse necessaria ex terris
offendit in donis supernaturalibus, qua in lege nova.

Concluso 2a. Oratio hoc praeceptu de quo habetur
nec determinate nos obligat ad orationem mentalem nec
ad vocalem, sed ad aliquam in genere hanc vel illam.
Quaeres pro quonam tempore nos obliget praeceptum divinum
naturale de orando? In hac re secunda difficultas
est eo quod praeceptum hoc affirmativum sicut praecepta affir
mativa non obligent pro omni tempore, at vim quae naturale cum
tam temporis determinatione non affert, quod si dicas
tunc orandum sub mortali cum major vel extraordina
ria necessitas occurrit, difficile nimis erit discernere
ut indicata modus huius necessitatis, quod est in nata
precepti divini hoc nr. ut impleri potest debet et facile
et clare. Nec dici potest non teneri obligari, in
quamvis ordinaria necessitate humana cum nr. hanc
ultimo occurrat ultimo foret orandum, quod nimis
durum esset. Nec verbis Scripturae 2. 1. citatis perpe
tuo ultimata oratio mandatur, ut quod haereticis
videbatur ex Scriptura et evangelium duntaxat
ita loquatur, ut Castro ex Rondu. 4. Orat. haeres. 2.

gli gratia

obscitio ex solute

necessitas orationis dei
nal

praeceptu orationis non
obligat nos ad certam
orationem hanc vel illam
nec in genere ad aliquam.

q. quo tempore teneamur orare?

difficultas certo hoc
tempore

ad oraõis necessitatẽ indicandã. Syl. v. oraõ q. 8.
ait ad orandũ ꝑcepto vgis nãlis diuina hoĩem
ad orandũ teneri 1º instanti, quo raõe plene uti mi
hi, ita ut nisi tunc statim orẽt grauiter peccet;
eo quod tũ nõ se ad prõm quaerentẽ tranquillitatem
Sylueſtri ſenẽa nõ placet, q̃ ait teneri nos ni ꝯ instanti ora re sub mort: quod nec ſatis magnis ꝺeſt auxilijs ad q̃ promiſſe illo inſtanti im petrãda orare obliget. Haec ſenẽa nimis rigoro ſa nõ placet 1º: qa nõ agitat de ullo tali ꝑcepto affirmã: quod nos nũ. 2º inſtantibꝰ quo raõe teneãtur ad querẽdũ ad prõm obliget ꝓpriẽ dicto. 2º licet talis ꝑceptũ exiſtẽ, in inde nõ ſequeret, primo inſtanti adhibendã ordinem, ꝛ. quaerẽdi ſa m ꝺr̃m et orare ſine diſpa rio nõ ſit, ut qui ꝑ oraõem à ꝺro petit aliq̃d prius ad illũ ꝓ quo petit, quomodo. n. in gt Raulẽ ad ſom 20 inuocabãt ad quẽ nõ crediderunt? Alij alia tempora aſſignant, in ꝺbus ꝑcisẽ raõe huius regis ſub more: ſit orandũ. Vide Ledeſ. cũ ſoſ. l. c. Suar. tom. 2. ḡ. c. 3. n. 16 Laym. c. 1. n. 3. Paluꝺ. et alijs ab his citatis nõ ꝓbo ſtrui certum tempus nõ indendo, quo raõe ſuris diuini nãlis ſub mort: obligemur orare, ſed ut ſatisfiat ꝑcepto ſufficere ut nõ nimis diu ab oraõe deſiſtamus, unde cap. ꝺñs Luc. 18. oportet ſemp orare et 1ª ad Theſſal. 5. ſine intermiſſione orate ſenſus eſt nunquam ab oraõe ita aſſandũ, ut longo ꝺm̃ interuallo ad illã nõ redeamus, eo quod ſicut uita hõis perpe tua eſt militia ſup terrã teſte Job 7. ita etiam perpetuis ꝺeſt auxilijs opus habeamus, conſideratis circumſtãtijs ad uiri prudentis arbitriũ tunc nõ peccaturus illo mõre: q̃ ultra mentem ab oraõe nõ deſiſteret. Quaeres num peccaturus mor: videatur qui mẽte integra nõ oraret ꝑ ad mentẽ in grauiꝰ peccandi periculũ nunquã incidiſſet? Affirm: neg. n. tunc 1º orandi cultum ꝓ eo pericu lo peccandi uitamus, ſed ꝺ ne in huiꝰmodi gra uiora pericula incidamus, unde Chriſtus ad Apoſtꝰ uigilate et orate, ne intretis in tentaõem.

Conclusio 4ª, Licet nullu tempus determinate assignari possit, quo ut legis naturalis nos obligati teneamur, prout tñ p se sunt aliqua tempora, quibus orare teneamur: cuiusmodi sunt festa. Latym. Sylu. V. cc. Nau. l. 1. de oratione c. 3. n. 4. et alijs ut plurimum hanc assignat. 1º cum peccator ad gratiam se disponere tenetur, nec ea sine oratione ad gratiam disponere. 2º in euidenti mortis periculo, vbi tñ si fiat in mort: non potest assistere, ut aiunt citati auctores, sed licet subito in mortali vbi deat, et assistere possit, cui his positis nemo sciat odione an amore dignus sit. 3º in gratiæ tentatione, cui nisi per orationem resistere non possumus, et 4º cum videmus, aliquem per interitum impediri non posse, nisi per orationem. 5º si constat sit in grauissimo periculo, ita ut aspiratio. opus ad malo cuitandu videat, nec illud admittendu putetur, nisi per orationem impetret, tum. v. vbi alijs ex causis, sed singuli, qui tñ orare tenent cum singuli de Rep: debeant esse solliciti. 6ª vbi beneficia impetrare oportet ut ait Aug. ad Sabinum sit, tenet orare vt illa impetret. Item vt bene notat Sayr. l. c. ut qui in his casibus sub mort: ad orandu obligat deberet aduertere se talem gari sine qua aduertia in sensibili, per ti transgressio et voluntaria, illud interim aduertendu, ne ista obligatio inaduertia sit culpabilis et fragra. Quæres in huiusmodi casibus obligamur præcepto Religionis? an u. præcepto Charitatis? R cum Suar. et alijs ut plurimum hanc obligare proueniat ex præcepto charitatis, quod ea de causa et Rep: necessitate agit, inlubitatu est, siquidem charitas non obligat ad eligendum bonum cõe, ut ipsum, sit tñ et oriri ex obligatione præcepti Religionis ut ea qui se in periculo peccandi gisti futuræ aduertit, ita ut lapsu metuat, nisi oret, simul q occurrat sibi et nunc teneri orare, ne scilicet petitum sto, cui subtrahit, et subtrahat, unde Suar. ex Paludano l. c. n. 10 dicit hanc obligationem oriri ex ne

Nota se ut pro dari in tempus ut legis naturalis obligemur ad orandum. Dari tñ p se.

1º
Qui peccator se tenet ad gratiam disponere.

2º
In euidenti mortis periculo.

3º
In grauissima tentatione.

4º
Cui per interitum impediri nisi per orationem.

5º
Qui est in periculo.

6º
Cui beneficia impetranda sunt

In his casibus obligamur ex præcepto Charitatis

Subinde ex præcepto Religionis

cafute diligendi proxm sup oia, w immediate sed me diante obligare exhibendi dro cultu latrie. "

Vtrum conueniat orare?

Homo pt orare, nisi creatura rõnalis

Conclusio 1a Non pt orare, nisi creatura rõnalis superiore agnoscens fide rõne & desiderij appetitu adiutus, â quo tanq̃ principe interior capit aliq̃d impetrare, Hoc a.n̄ venit dro ex nullo ente rem agnoscat neq̃ creatura irrõnalis ut p se ipsa, q̃ solum creatura rõnali

damnati orare non pnt

Conclusio 2a damnatis et demonibus n̄que pit orare cu habeant adu â dro pretio accessum, adeoq̃ nullu ab eo bonu sibi uel alijs deposcant, cu pio affectu quod requil ad oandu ne reuertent.

SS & pnt p se et p nobis orare

Conclusio 3a SS in celo pnt utiliter ora re, n̄ tm pro se, sed et pro nobis; ~~intrimis~~ primis quod pnt pro se orare certu est, cu a.n̄ pnt sibi certa, quada illumina, cognitos petere â dro! quod uero p nobis pnt utiliter orare in pãli ex fide et sb̃ ꝺ̃ scripsit: Zach. 1. Adi angelus pro populo affluto orans dixit: dne exercituu usq̃ quo n̄ miserebris Jerusalem, et urbiu Juda cruciatus es? in q̃ locu S. Hier. scribit angelus qui interpellat pro Israel occasionem accepit pro populo deprecandi: n̄ ois orbis quietus sit et pacatus, q̃a re pne n̄ misereris, Jerusalem? & Machab. 14. deprecatio mea dr hic est frm amator et populi Israel, hic est qui multu orat pro populo, et urbã S. Ciuitate Hieremias propheta dñi.

Scripturã

sb̃ ꝺ̃ rõne

Sb̃ ꝺ̃ rõne cu SS.

Charute nobis gementi miserias nr̄as cognoscant, quare auxiliu nobis â dro n̄ deposcerent? n̄ ne (ca maioy gaudiu in celo sit toste sup. (n̄ sup uno peccatore penitentiam agente, q̃a sup 99 iustis; sed de his uidebimus q̃estione.

scribi in celo sc̃a tm̃ p nobis, tm̃ pro se orare possunt.

Conclusio 4a Et sola aia in celo pnt ora re n̄ tm pro nobis, ut dicta gelice superiore, sed et pro re, i. q. glorificatione et resurrectione corporu.

Conclusio 5a Holes boni in hac uita pnt pro

se et alijs orare, quod ponit p se gstat co co petita
et acquisita: quod pro alijs est manifestu, qd gstat fi
op coi propi celebre, tu ergo rade pro concilio &c
a Mata.

Hoiz boni pnt tu pro alijs orare

Conclusio 6ª Et pstores utiliter orant, audi
S. aug'. in t. qz sup Jodem. si peccatores fros
cpandiret fustra ille publicanus oculos in terra
demittens et pectus suu percutiens diceret pstor pro
pitius esto michi pctori, nec uerus pstor illud Mat 4 oi
q petit accipit ubi auctor imperfecti opis addit sive
fidelis ille fuerit, sive pstor modo ut notat s. th.
a. 10 in corpore adsint hec q̃dm 1ª ut petat p se.
2ª uita ad salutem. 3º pie. 4º perseuranter.
Hijs ciãz illud Joa. 1º scimus quonia peccatores fros
n audit. ex illud dicta ẽ cadi in scripturã uidam
satis instructi, alij aliter pdnt.

pstoiz et pne orare

Conclusio 7ª Certum est ãas purgatorij ora
re pro seipsis pe, quid. n. eas illas adiuuare im
pediat? cu et miseria sua agnoscant, et opera re
media sciant, q̃ ipsis applicari pnt. Quare utiũ
et pro nobis pnt orare? Negat s. th. a. 31 ad 3. et
affirmat Lyr. c. 30 et suar. l. c. quod poblũ ur, cu
n. sciant uias miseria, noiz ã bto adiuuari poe
quare id ã bto petere n̄ posse? nec refert quod
ps sint in statu merendi eis hoc ad impetrandu
n negatur, nisi et sanctos pro nobis orare posse
negemus. Ego dicta mea c. 3. gstat recte a nobis
sanctos inuocari et de fide, sentiz fuit moriz in
ecclia sanctorum auxilia implorare. sbi 1º ex scri
ptura ga Gen. 48 Jacob implorat auxiliu angeli, sbi 1º
dicens, qui eripuit me de cunctis malis, bene
dicat pueris istis. sbi 2º ibi pnt nos iuuare qui
per orões rogari a nobis pnt ut iuuent. qui plu. 2º
ra uolet gfulet quaestor.

ãas in purgatorio orant p seipsis

SS a nobis in pe implorari

§s 4us

Pro quibus sit orandum.

Conclusio 1ª Pro ois uiuentibus é orandu
ni o bis ois et pro inimicis. sbi 1º qa ois
et inimici sunt nobis pxi, q. cu oẽs pximos teneamur sbi 1º

pro ois orandu

diligere sicut nos, nos a. ita diligamus, aut diligere
teneamur, ut subinde sub mor. obligemur aquibꝰ
quia petere ꝑ pro ꝑbo eadem subinde & orabem
petere tenebimur. ꝑbi 2o. quia dicebꝰ salutem
optare, et qm commode fieri ꝑ nequeat debemus,
hoc a. fit petendo illis gratiam ꝑ pro & oratione
q. tenemur orare pro oibus. ꝑbi 3o. 1a. adtm.
2. ubi ait Aplꝰ obsecro ꝛc. ergo fieri obligeꝝ orare
orationes, postulationes, gratiarum actiones pro oibus
hominibus. Dicis si p oibus et inimicis, et pro oibus
orandꝰ, quare q. ss. in scripturâ damnatem et alia
mala imprecam pro oibus, ut Psal 68. deleantur de li
bro viventia, et cum justis nꝝ scribantur & Rx haymo
di filas loquendi verbo quidem ꝑ imprecaꝝ, re ipsa
verò et quoad genus ꝓ dictiones prophetica, ita ut
nꝝ sit sensus optio ut deleantur de libro viventiꝝ
sed deleburꝰ ex libro viventiꝝ & Rx 2o. falsa nꝝ ni
diare imprecaꝝ ꝓ sed ꝓ formidatem nobis ꝑ cu de
creto diuino, quo deus ab aterno statuit malos, qui
ni pœnitentiam agant deberi damnari, ut ex libro viventiꝝ
ex quibus gratiæ illæ graviores peccaturi, q aliqui
nibus precibus propriis concluderet ut. q. aliqui
vocitando ꝑ nr. dudicit dimitte nobis debita nra
adderet ꝓterqua Jacobo inimico meo, aut libera
nos à malo, ꝓtorquia Paulus, talis n. ij charitatem
pecaret pœna gnitidia mort. sed
Quoties ꝛm quibus q. pro inimicis miustis fit oran
dus deus? nam ut honoribus, et dignitatis, quas nos
miseré opprimant audiantur? Rx nꝝ tanen quæpiam
orare, ut inimicos nꝝ ijs audiatur, quibus nos inju
ste opprimit quia ꝑ potius peccaremus illa an
geri in ijs q illi sunt ad damnatem, et maiore ij,
nos peccandi occasione, imo possumus orare ut in his
minuatur, ut in, morbo minuat, ꝑ sor ad salutem
ipsius futuram ut et eram ab iniustâ oppressione libe
raçam. Stat Rxio ꝑ p se claro, et stat sanctos
suos pius precibus impetrasse, ut mali in morbos mei
delent, quos ꝑ eos gauderent, ut regibus iniusti se

Obiectio, quâ contra orgaꝝ, postulaꝝ, gratiarum actionꝝ pro oibus
mus, quare pro inimicis precandum
nꝝ ꝓ orandi

Solutio 1a.

Solutio 2a.

TR3

Pro quibus orandus
sit, inimicis an ut
amicis, et honori
bus addictis.

Rx 1a.

oppugnantibus licitè regna et urbes eripiunt ut
ab miseriâ absistere cogantur. ℟ 2°. nichil nos ora
re teneri pro inimicis ut exaudiat hujus, q ad nullam
aeternam dotem pertinent, sitt. 2a. vel:

Quaeres 2°. nos aliqn in scriptis pro inimicis ora
re teneamur? ℟ affirm: quod tunc erit nrm sub
mort: cum in aptam nel grauem illam necessitatem spiri
tualem constituti cernimus, de qua nr̃a, nisi p meam
oracionem euasurus. Sed de hoc infra in mãa de
charit:

Quaeres 3°. nr̃m sensum foliis fuisse orandum nobis
ut omnes absolute salui fiant, nullo excepto? ℟ negat:
rão est tm quod scribitur, ut ineptè hoc petere nos in
scripturis constet multos eõ damnandos, tm qa non
possumus prudenter petere, quod nr̃ petamus petere non
audemus, sicut fidei fundata repugnantia quas est ut oratio
impetrando quod petit; absolutè uerò ois salutandos
petere nr̃ petimus ex illud multi sunt vocati, pauci
uerò electi, et sic ℣.

Quaeres 4°. Vtrum saltem affectu simplici, seu uolto
ineffacati proximos omnes salutem optare? ℟ affirm:
sicut ut scriptura, locis suis dictos ipse aut ois salutis
fieri, uera q̃ copulacem.

Obijcies 1°. reliam reiss aliquos excludere aliquos
suffragijs episcopales sic adeo, nr̃ ecclie pro omnibus orare
debet. ℟ reliam tm prohibere, ne pro illis in templis
publicè ac nominatim oretur nr̃ item ne privatim
et ipsi orel.

Obijcies 2°. nr̃ē orandum p peccatoribus, quorum pena
tm est ad mortem q̃? nr̃ ait orandum p nobis qcq?
sitt ans pbi ep. 1a. Joa. 5. ubi ait sit peccatum ad
mortem nr̃ pro illo dicio, ut roget q ℟ & Joas ilge
deus det pcto mort: mortem ipsam comitante. sine
quo quis moritur, quod satis q stat nec precis nr̃is nr̃
posset deberi hinc ille Placuit 23 q. 5. ep Conc:
Araus: dr̃ placuit ut si q fidelium uolentes aut
per furorem, aut per demens, aut per praecipitium, aut per sigue
lum, aut quolibet modo sibi intulerint mortem nulla
prorsus pro ipsis nr̃ oblationis commemoratio fiat, nec cum
psalmis ad requiem corum cadauera deferantur.

Tenemur in scriptis orare pro inimicis q̃ adueritatis nr̃ae et nr̃i grauis necessitate spirituali

Non petimus orare ut omnes homines absolute salui fiant nr̃a fides et ineptum id petere nos.

Omnibus tm recte viuentibus nr̃i proximi optamus salutem

Quicunq̃ excludit episcopos à precibus nr̃is privatis sed non publicis.

Non debemus orare pro eo qui peccauit in peccatum ad mortem

simul et de iis placuit fieri. q pro suis scribis
mortuis impœnitentes. quæritur utrum hæc prima
pars qua dr Rhaymodi orare liceat? R. non licere
si constet illos sibi mortem inferendo peccasse mort.
nec retractasse. hanc sibi mortem inferendi voluntatem
prius quam expirarent, quod quia pertinaciæ ordinariè accidere
solet, licita p huiusmodi
orationem orare cu ét post mortem dr. Laqueum
Ddhuc scelus fuit detestari, et glori pœnæ, cæterum
Ecclia publicas pro iis preces fieri prohibeat nec est,
quod infallibiliter sit damnatus asserat, sed ut alij à sibi
salere asserat.

Si constet quod ij à sibi ipsis mortem sibi inferendo peccarint mortale, ipse non retractasse, id mortem inferendo mortale peccatum, p ij ne privantur orationibus p nos fiendis.

Non licet p damnatis orare.

Conclusio 2ª. Non licet p damnatis orare cu
constet in inferno nullam à redemptione, quod de Trajano refert Illus s Gregorij precibus ex inferno liberatus vel fabulosum est, ut græcis theologis placet,
vel modo plane extraordinario accidit, unde nec pro
plus habendus nec est.

Orare p animabus purgatorij debemus.

Conclusio 3ª. Salubriter orat pro animabus
purgatorij. est de fide et pbr. ex 2 Mach. c. xv
ubi dr Sancta et salutaris est cogitatio p defunctis
exorare ut à peccatis soluantur, hanc locum p hac
ratione citat S. Aug. in libro de curâ p mortuis,
et addit et si id nusquam in scripturis canonicis
extaret, tm sufficere debebat urbis Ecclia, q in hac
re tradine clarere auctoritas. et de verbis Apli c. xx
Placuit S. Ecclia et sacrificio salutari, et eleemosynis
q pro eorum spiritibus erogantur nec est dubitandum
mortuos adiuvari, ut cu eis misericordius agat à Dño
quæ eorum peccata merentur, hoc ex. à PP traditum urbis
observat Ecclia. Sed q reg utrum fideles ex lege charitatis obligati sint sub mort: p mortuis missas simpliciter
quis orare subinde, si in purgatorio ipsorum forte putet?
Affirm: ex quod animæ in purgatorio indigent
mpâ nisi cum nros p orationes et sacrificia sibi succurre
re possumus, et ipsa oratio ad sacrificium altaris pro
tali pœnæ remissione impetrandæ fit ordinatur.

Sub mort: obligamur orare p defunctis

Conclusio 4ª. Et pro ipsis SS mi calo cpiscopi

fibus aliquo modo orare possumus, n̄ ne illis prov
sūa resultat, cū nulla habeant nec ut vana pro
priis debita, cū ram ante ingressū in celū, illis
satisfecerint, sed ut illis gloria accidentalis gradus,
aut illuminatio concedatur: ita sentire n̄ solar. tom.
2. 1. c. 12.

Quidnam sine peccato per orationem petiri possit?

Nota 1° ex dictis regulam qua cognosci possit, quid orare, seu ab eo orationem petere possimus hanc ē. quidqd licitū ē. desiderare, licitū est orare vt: q̄ quod desiderare n̄ licet, nec orare licet. tradit hanc regulā a S. Th. q. 83 a. 6 in corp.

Nota 2° bona hoīs ad 3 plia 1°. n. aliqua sunt ita absolute bona, ut ijs nullo modo male uti possimus, cuiusmodi sunt virtutes, n̄ tm̄ supnāles, et infusa ut fides, spes, charitas, sed et moralis, et acquisita ut iustitia, misericordia &c. 2°. alia bona sunt, quibus tm̄ licet in se, et absolute bona sint, si ad malum abuti possimus, cuiusmodi ē. fortitudo, sanitas, robur corporis &c. 3°. denique bona q̄dā sunt n̄ intrinsecē et in se, sed ex fine, et intentione ex qua petantur et ā qua sint honestā fortunatus ut diuitiae honores, unde talia bona tm̄ dicūt bona ex fine et intentione, sūm se n. indifferentia appellantur. neq; honesta, neq; inhonesta: his proximus sit

Conclusio 1ª. In petendis ijs q̄ sunt absolute et in se ita bona, ut ijs nunquam male uti possimus nunquam peccamus per se. Pbr absolute et per se loquendo nunquam peccamus petendo ea, q̄ n̄ pertinent ad salutem nostrā, haec de quibus agimus sunt talia q̄ dixi ni golias per se tā subtrahendo quam addendo nimiram temporis et diuturnitatem poterit ē malum pro huiusmodi bonis impetrandis orare tm̄ nimirum cum odio charitatis, obedientiae et ab oratione abstinere, et aliud agere teneamur, ut si videamus ni aquis ē. quibus ā nō quomodo optabili poterit submergi

Et ergo beatis orare licita est ut eorum gloria accidentalis augeatur.

quidquid licitum est desiderare, licitum est orare

explicia sunt bona, aliqua n. 1° sunt ita bona, ut ijs n̄ possimus male uti

2° alia quae bona sunt, sed ijs tm̄ possumus male uti

3° Alia bona sunt tm̄ bona ex fine seu intentione

per se nunquam peccamus in petendis ijs q̄ absolute bona sunt

subtrahendo tm̄ et addendo peccamus.

ego u. ut oraõi vacarem et p ea ipsa virtutem
impetrare periclitem negligerem.

Oppositia hij petere est bonis mort:

Conclusio 2ª oppositia hij bonis petere est bonis mort: ꝓbi: mortale est petere â deo ea ꝙbus offenditur sed oppositis hijs virtutibus de ꝙbus cotid. i. u. g. infidelitate, iniustia &c prosternendi g. ꝓbr 2º. ea mbrt: é petere ea á directe et per se non impediunt â salute ꝙsequendâ, sed ea de ꝙbus agimus sunt talia g.

ꝓbr 1º.

ꝓbr 2º.

Neg: absolute bona sunt hij subinde male fiunt nec dei licet petere.

Conclusio 3ª Quae absolute, et p se bona sunt, licet, ijs male subinde uti possimus absolute petere orationem â deo licet petere, et sine ꝙdoc opposita adiuncta. ꝓbr á absolute sunt perfectiones náe illa absolute ab auctore náe licet petere, sed non sola talia u. g: sanitas g. ꝓbr 2º. ea propria certa et absolute petit aeris salubritem. Insuper hoc loco notandus est ordo á talia petit, ita náe ostenditur é oportere ut si potius nid cat n' operiebatur illa denter, ctentus sit si negentur. Ut ad res utrum sine peccatum mort: si petamus talia bona ob finem mort: malu' u. g: si peta â deo robur corporis ut me ulciscar de inimico ex affectu: ea talis oratio vel potius petitio, non p'prie oratio n. est cui n' peccat ex pio affectu, sed ex mortali vindicandi ex desiderio, vnde et per se mala est ut ꝙtibet ex ijs á de intentionibus et fine humanorum actuum ꝙd loco dicetur. Et hoc modo cuius cte ꝙ boni petitio ex fine obtinendi est ex mala u. g: si quis peteret â deo gloria eternam ex prestiti fine, quod putaret bene sibi futura maiorem contra inimicum suum opprimendi

Est petere mat: talia bona petere in finem mort: malum.

Res indifferentes petere licet si adsit intentio ijs bene utendi

Conclusio 4ª â deo licite peti pnt p orationem res indifferentes si adsit intentio ijs bene utendi, ꝓbr, quia res indifferentes secundum tales intentiones manent indifferentes, sed ex fine bono bonae fiunt g. cui ex bono licet petere et res huiusmodi indifferentes licet petere. Caeterum ut bene notat Layn, licet huiusmodi res ex bona intentione petantur, nunquam tñ petenda

ꝓbr

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

essent, sine orientione ad unitã ñ mirum si peccanti
ueniat nã licet hoc talia bono fine peccãt, nihilomi
nus tanta ẽ fragilitas humana ut saepe ijs postmodũ
ad damnãdae labutamur, quod et dicenda ẽ de bonis
rebus grijs, in quibus saltem haec intentio uirtualr adee
debet.

CONCLUSIO 5ª Qui per orationes à bro petit re
malã uel ad re malã perpetrandã auxilia, n
orat, cũ oratio sit decentis petitio, sed peccat mort:
licet obtẽ, quod petit, aut ea ad quae petit auxilia n
sit nisi tm ueniale mala, ita expresse Suar. tom 2.
1. 2. c. 23. n. 4. Laym. 1. 5. tr. n. 9. et alij. Ratio
est, quod in hoc casu n potest dari mãa leuis respe
ctu dei sed tota sit grauis, sicut de periurio affer
mant communiter illud mortale semper, licet inten
dat iuramento affirmare sit tm de re leui, et uenialẽ,
quia quidem inuocat deus in testem pro mendacio, quae
cumque leui summe in deum est mortifera, ita ẽt à bro
petere ut sit Author pesti ẽt crudelissimi, grauissimae illimpet
mirijs.

Qui petit à bro re mala
n orat sed peccat mort:
licet eo sit tm uenialr mal

CONCLUSIO 6ª Licite pt rogari deus, ut ea
mala quod statui fiẽ, aut iam facti bona euentus quae
dat nisi malus, quod fiẽ statuit ea mãa sua ordinate
ad tales effectus, adeoq; effectus n sit quasi intrinsecus,
sed plane per accs, ut q: petere possit ut ea mendacia q
fiẽ parantur in concordia inter dissidentes, aut ea inci
dijs ad dimicandum hostem collo dei victoria sequatur,
ita Suar. et Laym. ll. cc. Ratio est, quod talis à bro rem
n mala, neq; auxilia ad re malã sed mendacium
sed ad bonum eventus procurandum, quod nullo habet
in se malitia.

posse orare deum ut
petat a fieri aut fiẽ
statuta spontaneã bonũ
eventũ.

CONCLUSIO 7ª Qui petit à bro re indiffe
rentem ulterius illa in fine bonum n referens, peccat bonum peccat uenialr:
uenialr saltem, ita Suar. l. c. n. 5. in fine Laym.
l. c. n. 9. Val. tom. 3. d. 5. q. 2. pu. 5. in
resp. ad 2m. Ratio est quod petere à bro res planè
indifferentes semper uidetur inordinatus, ac indecens,
et inproportionatus ad uerum finem cultus, adeoq; pecca
minosus et q; pam pro debita. Hoc genere ss pp saepe
reprehendunt orationes q fiant p bonis temporalibus

Qui petit rem indifferentem
n referens illa in finem
bonum peccat uenialr:

Ratio

Bonazia: Lefs. Filiac. ficut (quod q petit per indifferentiam n refe ad bona in fine libri ter bona n petet ne mendax. Rades eorum sunt hec.

impetrandis. Contrariu ti docet Bonazia. d. 1. de bonis Can. q. 1. pu 1. n. 11. q putat indifferentia à dro peti pôe etiã in honestatu fine ulteriore referantur, et pro se citat Lefs. et Filiat: q nora hec fore sant rades. 2ª que sunt indifferentia adeo q se ingoria sin inhebitis modo petantur nulla ortabi malitia coitant, hoc q indiffia decimas sant talia neq modo indecente à dro petantur q. R negand minore, quia modus talia petendi ut hra adhuncbe aliqua irhaerentia, cu indecens sit à dros res mate res peti, ad finem sacrale pp quã sunt creati. prõ. sane q. ep nra sentia sequerel multos qotidie pecca re mra rades et simplices, q nunqua cogitant sibi decimas, cu petunt, in finem ulteriore referendas 2ª. allegans ũ nimis rigide q. et ans. R 1º. neg. min: quis n. rigor: du petunt decimas, quod hortenus nemo probauit petũ n ee, si de cetero bonis fundtis im thmur: R 2º. rudes n statim peccare du talia petentes ed in fine honestu n dirigant eo quod plerusq inculpate ignorent sa gd hoc tenuit. R 3º. plurimos rudes saltem uerbis talia in finem honestu dirigere, du subinde saltem gntr saltem se oĩa suas actiones dro offerunt que actu ut quotdiẽ infame cliciant à bonis parochis supa pro conciõ sunt monendi. prolant 3º. q à dro dantur in p̃ 3ª. mia bonora opa, peti p̃nt finẽ potũ red indiffia v.g: diuitie à dro dantur in p̃ mia bonora opa q. minor pbr qo bona opa in statu peti mortali facta pros ita compensat ut gratiã eo cói illo apõ in fine quas cu mortali bona fiant (dant bona terra. R dict: mai: q dantur à dro in p̃ mia bonora opa tu ab eo peti p̃nt si tali intentione petantur quali à dro dantur, n istum si petantur alia, dro vsq a talia bona indifferentia dat n tm ut illis quenlet opera fa sta, sed ut per illa ad dros cognoscendos, amãdos et colendos excitemur q. ut talia à nobis bono fine peti debeant. Cæterum n nego pp auctoritatem tantoru virorũ et rades pro illoru sententia allatas sententiam

q̃ talia postulantes sine fine ulteriore â pōto gra-
ciat ⁊ problém.

CONCLUSIO 8ª Qui ludit, si ludus sit per se licitus, et nulla circa tria temporis personæ, loci ⁊ circumstantia vitiatus, si lucra in fine honesto referat non peccat nec venialiter per lucrum tale â deo p gratia petendo. Rāō ē, quod petat ex fine re bona ⁊ fine lucrum bono fine intento ⁊ de cætero utatur medio licito ad illud acquirendū.

Qui ludit si ludus n̄ sit illicitus nec circa tria temporis ⁊ loci vitiatus, si lucra in fine honesto referat n̄ peccat petendo illud à deo

rāō quod petat re bona ⁊

CONCLUSIO 9ª Qui ludit, ut lucrat, quamuis lucrum appetat ob honestum finem, si tñ ludus sit prohibitus peccat mortaliter. eo quod petat auxilium ad rem malam ⁊ ad id quod ex se prohibitus est faciendum ⁊ ad ipsummet lucrandum. Hoc tale n̄ orare ut ad inducendum prohibitum pleat auxilium, sed tñ ut supposito ludo, quo ludere iam debuit bona effectum habuat, velliet lucrum bono fine intento ⁊ sicut sup. concl. 6 de mendacio ⁊ dicte est. ⁊ multū differt mendacium ex quo effectus â ludo prohibito et lucrum ille intentus, siquidem effectus â mentiente intentus ipsi mendacio est proprius p se, adeoq finis ⁊ ea obtinenda n̄ intrinsece mendacij, ludus u. dicit effectum respectu ad lucra ex fui institutione, unde lucrum est finis mortifere ludi et n̄ obtinendum tñ nec pōt prius succurrere ut lucrum ludo prohibito, nisi ut ad ipsum ludum succurrat, ut sat deinde fiat, quod q petit n̄ video quomodo â mortali opus fari possit, siquidem ut ait Suar. tom. 2. 1. 2. c. 2. n. 4. qui â deo malum aliquod postulat n̄ petit â deo ut deus est, sed deum apprehendit ac si esset homo aliquis, aut dæmon, q malum culpæ ignorat ēt. nec dicas cum, q post auxilium implorat in tali actu nolle ut deus ad actum malum fiat, quā malum ē, sed tñ ut gratiam ad physicam eius entitatem, sicut quæ bonum est, n̄ malum, quis n. unquam mente sua habuit actibus suis, nam subtilitates et abstractiones meminit sed q deum invocant ad actum talem adiuvandum, agent de actu, prout hic et nunc illum operantur. ⁊ volūt ni ex proposito est malus, cum ponat prohibitus

quia obiectio ꝯ cum solut:

et qui auxilium Dei implorat ad actum exercendum qui bonus est non potest, nisi consensu velle ut Deus ad ipsum malum succurrat. Adde quod qui dum utitur ludo prohibito petit auxilium Dei ut lucretur non petat lucrum quomodocunque sed et ipsumet lucrari per talem actum lucrari a. est feliciter et ex arte ludere g. q. petit ut Deus ad lucrari concurrat petit et ut ad dextre ludere concurrat, quod cum in proposito malum sit nisi, q. ita Deum rogat illum rogat, ut ad malum concurrat.

ARTICVLVS III.us

De Horis Canonicis

Quid sint horae Canonicae?

Horae Canonicae sunt preces et laudes divinae introductae iam ab Apostolorum temporibus

Horas Canonicas eas vocamus preces, et laudes divinas quas iam ab ipso Apostolorum tempore introducta consuetudo ab Ecclesia in variis Canonibus recepta introduxit certis horis in templis, diu noctuque canendas. Dixi laudes divinas, quia multa in horis reperiuntur, quae potius laudem Dei continent, quam proprie dicta orationem. Dixi 2.o consuetudine ab Apostolorum tempore continuata, nam horas has licet non adeo politas et perfectas semper iam antiquis SS. imo ipsis Apostolis usitatas fuisse constat ex ipsorumet SS. Patrum testimonijs a Damero d. 5. q. 5 dub. 1. n. 131 Laym. t. 1. c. 3. citatis. Certe Clem. l. 8 constitutionum apostolicarum l. 8. c. 34. ~~infert tr~~ inter Tradit: apostolicas Clericis et Episcopis servandas hanc quoque refert, precatis facite mane, hora 3.a 6.a et 9.a ac vesperi, atque ad Gallicantum; rationes mox subiungit mane gratias agentes, quod illuminarit nos nostri sublata et reddita die. 3.a hora quod Pilatus iudicium adversus Christum pronunciarit. 6.a quod ea in cruce actus sit; 9.a quod tum omnia mota, et tumefacta sunt Domino crucifixo, quia omnia horrent audaciam impiorum Judaeorum et contumeliam Domino factam ferre non possunt, vespere quod noctem dederit ad quiescendum a diurnis laboribus: ad Gallicantum quod ea hora nunciet adventum diei ac faciendum opus lucis, hactenus Clemens: alias coas ha-

Recitatio horarum per modum Traditionis recepta.

NB

vu precu et mpe temporu, qbus hae horae recitandae sunt assignant alij nimiru ut singula singulis supplicioru gra currentes grato alo possione Dno recolamus, quod qua rae fiat his verficulis gtinent.

Haec sunt septenis pp q psallimus horis
Matutina ligat Chrum, q crimina purgat.
prima replet sputis, caatu dat 3a mortis
Sexta cruci nectit latus eius Nona bipertit
Vespera deponit, tumulo completa reponit.

Dixi deniq in definitione horaru, horas hasce canonicas a canonibus approbatas n institutas, qa canones ex qbus nulli conare probare obligaae ad horas recitandas horas ipsas n instituunt, sed institutas supponunt, imo Joa: prepositus dub. 3. de relig: notat obligaae quae hic in maioribus ordin: gstituti ad has horas recitandas n tam imponi a canonibus quam ram p gsuetudine introducta supponi, adde q quibusdam videat in ijs de videri de officio publico in Eccla an Eccliae presbytero pastore

Canones du de hor loquuntur eas n instituunt, sed institutas supponunt

NB

§ 2us

Quibusnam diei temporibus quo ordine, et loco singulae horae canonicae sint recitandae?

Ecclesiasticu officiu totu, quod hodie 7 horis gstat scilicet Matutino cu Laudibus (ineq n. hodie Laudes censent nova fre hora ut olim) 1a 3a 6a 9a vesperis, et completorio, ex primaeua institue intra diem naalem erat absoluendu q incipit ab una media nocte et in altera sequente trat hodie tu ex gsuetudine recepta officio integro tribuitur oe illud tempus, quod inter vesperas unius diei more et tempore gsueto cantatas usq ad media noctem alterius interiectu est ita ut sine mort: quicq hora quorunq spatio intra hoc tempus orari poit, modo vesperis praecedentis diei amplius n recitetur quam Mat: cu Laudibus est haec gclio lois oribus, et satis p praxim ipsa probata.

Horae 7

Prim⁹ in choro qui tabantur hora sūm diem artificialem

Conclusio 2ª In choro singulæ horæ ap. 1ª sunt mutuæ singula tempora designata hꝫ sed tus die artificiali in ea æquales horæ distributo 1ª diei horæ prima hora 3ª 3ª 6ª 6ª 9ª 9ª recitanda respondeat sūm quā divisionem vespere solemi occa su emergente, et octavi quā meridiei propiore erant recitandæ completorium uerò post occasum Matutinum

Nunc seruanda est ori gruetudo.

deniq; post medium noctis circa aurora. Hodie tū in officio publico recitando seruada ē gruetudo tam profun rapta in monasterijs et reliq; Cathedr. aut Collegiatis, quæ gruetudo aliquatula â tam exactâ uetere observantiæ recessit. Et stat hæc glosa sōs.

In privato officio aliquis licet se aliqⁿ gruetudi ni etc

Conclusio 3ª In officio privatim recitan do licitū est recepta gruetudine priora et posteriora se accommodare, sōlq; Matutinus cū Laudibus privatim diu pt vespere precedentis diei sed

NB NB

Licet recitare Mat: sq̄q̄ brei, qn sol springet ad occasum quam meridiē

Quare 1ª quānam horā vespertinā licitō Matutinū inchoari pōt. R. cū nam sol prior ē occasū quā meridiei unde recte glossa in Germaniā quæ in illā horā dē tubaret tempore hyberno matutino si ne ullo pctō et uenialī hora 3ª pomeridianā inchoari cū n. tunc temporis circa 5am uel 6am meridiē 5ª occi dat hora 3ª prior erit occasū quā meridiei in æstate

Hyeme recitari hora 3ª, æstate hora 4ª.

uerò recitari poterit matutinū hora 4ª eo q̄ quod æstivo tempore sol 7m circa 5am uel 6am occidat adeoq; 1m circa 4am magis â meridie quā occasū distare uidetur ita Gamer. d. 4. q. 1. d. 5. n. 165

Quare 2º utra peccet qui mi officio privato minimè â temporibus recepta recitat? quibus hodiè usus in Ecclia recitatur? R. 1º. qui mi mis notabi liter tempora mutaret u. g: Matutinū recitando hora 2 pomeridi. si eā nulla febris non mort. gde peccaturus, peccaturus tū uenialiter ita Gamer. l. 7. c. Less. l. 2. c. 37 n. 29 Graposituś t. de relig. c. 1. dub 2. Laym. c. 3. n. 8. et alij passim prior pars gstat ex 1ª concl: posterior ptr quia talis satis notabiliter recedit ab usu et gruetudine Ecclia, quod utiq; est indecens, adeoq; culpabile. R. 2º ou q̄ de ho

Qui privatim mimis electis â tempore recepta Statuto peccat uenialiter

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK gefördert durch Baden-Württemberg MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

nestâ cáa tempus mutet, nec veniat q̃ de peccatum,
ita dicit: cir. cui cõi, hinc si vista cáa subsit óes pa-
na hora sine ullo petõ recitari pñt, tam in mane, post
media noctem usq; ad vesperas exclusiue nullâ inter
singulas horâ mortâ interiectâ ut dicit Sotus: Navar.
Bamez: imo Sotus: et Graup: addunt una cũ (aut op
cáa u: g: si metuat prolixitã vel alia longa occupatõ
aut ambitus interpellãs, vel conueniũ ô que commode
abire u pos, hac n: et silẽa pro legitimã cáa habenti
anticipandi alijs paradij horis ẽ ipsas vesperas adiun
gi pñt mane, quod approbat hic tap. 1. de celeb: miss:
Quare 3o. Vtrum ex stultitia sit ob futuras occupatões
q̃ nõn â q̃ueto horas recitandi tempore impeditura
hõr tempus ordinarium pñire in nero, eas post q̃ue
fas tempus recitare? R. cũ cõi q̃ stultitia ẽ pñnire re
gulat op Cap. Presbyter (de celeb: Miss: ubi parocho ad
opus rurale egresuro suadet, ut gñ paruas horas vnâ
cũ vesperis pñs recitet fabulãs de ninive si pp occu
pationes eas tempore deputato difficulter, vel cũ magnâ
distractione videat recitaturus.

Quare: 4o. quale petũ sit ipsas horas immutare? quo ad
recitationis ordinem u: g: postquam 3a ante 4a aut Mat:
diei sequentis ante vesperas diei putis, & si hor abq cáa rã
nabili fiat ẽ petum, veniale, pñt q̃ se. qa in leuem est horarũ
inuersio, et docet, cauere ab ea, nemo tñ cáa ẽ pñs, cur
has immutãs sine petõ fieri pñt na 1o. si q̃s tñ vesperas re
citat recordet prima se nõdũ recitasse u tenet, â vesperas
dicere, ut iam inchoat, sed satis erit si vesperis absolutis pen
sãgat. 2o. q ad chorũ veniẽs cũ 6a Cantat una 6a can
tare poterit licet tertiam nondum recitauerit et
hoc intelligẽ commode de omnibus a dicta hora.
3o. si a Prãlato aut infirmo q̃s rogetur ut cũ illo vesperas
u: g: recitet et diffe videat, non negare obsequium fieri
id poterit, licet q̃d vdũ oriis u: g: ita Graup: Lay-
nus.

Quares 5o. cur in festo rog. vesperas dicat ante Merid
& ideo quod ex antiqua Eccliã consuetudine ibi sumere
u cuiat ante dictas vesperas hor q̃stat ex Cap. Solent. 1.
de Concess: cibus a. q olim circa vesperas primus sumebat

Secus si cáa subsit.

N383

Consultius ẽ ob futuras occupatões differre recitando post q̃ueta stultitiã q̃

Quo fine cáa horarum mutatur ordine recitãdo u: g: 3am ante 4am mane: seq. diei hui vesperas p̃cedentes: ſ

NB u subtrahi cáa precaue nemodo!

Vesperas in Quadr: ante meridiem peculiari y ritum ante tibiarum sumere u erabat

iam ex consuetudine ante meridiē sumat, ut vesperas saltem in choro ante grandiē sunt dicenda.

Suarez 6° veniale ne peccet q horas privatim recitando vesperas sine cāa differt in tempus pomeridianum: negat Suar. c. 27 n. 9 Nav. c. 13. n. 8. eo quod plurimū cas. solemnes quo fit ut vesperae ante cenam legendi tū agere de his publice in templo persolvendis, quod ē probē et in praxi securum; profitetur tū nō peccaturū tale veniale tū quod sine ullā cāa differre horarum recitationem ultra tempus quo ab ecclia recitare debemus publicē nō videatur carere aliquā indecentiā tū quod timorati et probi sacerdotes nisi adsit impedimentū tempore quadragesimali, ut plurimum vesperas ante meridiē recitent quod nō adeo stricte observatum videretur, nisi aliquo debitoris culpa inde putarent, ita Tol. l. 2. c. 17. dec. et alij.

Qui vesperas in quadrages: non recitat ante prandium non gravē peccat.

Ratio

Suarez 7° Quodnam faciat peccatū qui unā vel plures horas extra tempus a nobis supra assignatum recitare culpabiliter neglexerit & priusquam mortē obrepat horarum numerum omiserit vide. Complet: ita cōiter dicunt.

Qui omittit vel anticipat horā parcat mort:

Suarez 8° nus 9 intra tempus descriptum horā unam neglexit teneat illam die seq; recitare & neg. nāo est, quod eiusdē diei certus officiū assignatus sit, q obligatio cum ipsā die expirat. Vera hic difficultas ē nata de mi vesperis festorum v. g. festi S. Petri utrum si pridie festi eas vel cū vel sine culpā omiserimus in ipso festo recitare teneamur, sunt q affirmant, eo quod ad integritatem solennitatis ipsiusmet festi pertinere videantur, ita ut graviter peccet qui eas vel ni ipso festo omittit, ita docet Gamer: d. q. 1. dub 5. n. 107 et prosa citat S. Th. quodlib. 5. a. ult. add Nav. cum Rā Sayn. l. c. Azor. c. pro q. 3 l. 10. Suar. l. 4. de Orāe c. 24 n. 2. tale nō teneri ni ipso festo vesperas recitare sal petō, quod et Nam. vsel. c. 20 le et in praxi servari dicit, quamvis eo gravius sicut q pridie festi has vesperas omiserat eas in ipso festo recitat. Ubi Rho quia liter vesperae p̄ ad integritatem festi pertinent, quod cultū p̄ celebritatem anticipat nō tū ideirco ad officia pertinent diei, quo festus celebrat, sed ad officia diei pridiani

NB

ea officia cuiusq; diei 7 dantaxat horas nec plures nec
pauciores regrat, si a. p.m vesperas et completorium ipso
festo recitare teneret ad 9 horas una die rede officij
ecclesiastici obligaret. ph 2o qa quesperas 1as in ipso
festo recitat, nec satisfacit p̃cepto ecclia, nec n, si prius
p̃ pridie n̄ poterit eas n̄ recitando, quod th̄ dixerit q
cōi etā doctt ll. cc. asserit, si n̄ satisfacit q. n̄ tenet
recitare eo p̃cepti obligāte nemo n. obligat ex p̃cepto
ad illud p̃standu quod p̃cepti obligātem exsoluere
n̄ pt.

CONCLUSIO 4ª Scribus horas privatim recitare licet pt̃ eas in quouis loco honesto et extra templa collectione ad nihil n̄ impediente recitare ita cōi.

In quouis loco honesto possumus horas recitare.

CONCLUSIO 5ª Qui ad chorum obligat̃ peccat veniabr si horas in templo n̄ recitent pnā cōa, pt̃ qa ex ea obligāo ecclesiastica obligat sub aliqua culpa, hi tales hāt obligāem ecclesiastica ad hōranda horas in templo q. dixi, venial: qa hac obligāo n̄ censetur grauis, nec de mā grauit, et pt̃ ex praxi communi quis n. ut optima q̃dā sacerdotu se in affectione tanq̃ de mort: amittat si horas aliqua in choro n̄ dixerit modo diperit privatim? dixi saltem ven: qa mort: peccati potest si magnus inde scandalus oriatur, q. fieri si sine ulla cāa in monast: cathedrali aut alia gratia ecclia chorus ex o omitteret, tunc n. qes n̄ impleret ex iis q ad chorum illius loci obligat̃, mort: peccaret si sine cā chorū negligeret aut tali cā qui cā minima alias regulariter sufficiens censebit cui sua dalus sit grauis.

Qui ad chorum tenetur si sine cā privatim dicant quidcunq; aliter

CONCLUSIO 6ª Horae ex hor ordine sunt absolvendae ut 1o recitet mat: cas Laud: 2o 1a dein 3a post modum 4ta 5a 6a 7a vesperae denique et Complet:

Horae hor ordine sunt absolvendae.

Quinam ad horas canonicas recitandas obligentur.

Tus à hōra grā, q ad officia eccles: recitandu

Maioribus ordinibus initiati obligantur recitare horas sub mort: vtam ex preto qua gñetud: q̃ parro de ista obligacõe

obligentur. 1° sub mort. orare teneant horas canonicas maioribus ordinibus initiati, quorum obligatione variis conant deducere ex canonibus, ñ q̃ dñs vtam imponit, sed tm recitandi horas, quas sup̃ponitur obligãs ea de recitandi ex se ꝙ ! dicitur est ns hãs Capitulũ et Can. quibuscũq; hõs vr agi de officio publico ñ Ecclesiã alijs v. de presbytero Eccliæ pastore; melius q̃ hor obligão dr introducta ex gñetudine Eccliæ, quæ DD probãt agnoscunt; Congruentia cur his ordinibus initiati ad horas canonicas recitandas teneat, q̃ quod ea maioribus sint primitus magnipati diuinis mysterijs adeoq; ad modũ aliquem sanctũ pro seruiendi obligati, q̃ seruiendi modus ex perpetuã gñetudine et Eccliæ canonicus officium Ecclesiasticum cpõ docemur; alia Congruentia est quod tales pro populo orare teneantur, quod ut legitimè fiat certę preces erant̃ statuendæ, quas horas canonicas dicimus: vide cap. dolentes et cap. presb: dign maioribus initiati qa q̃ sũmi non sufficerent ad dictas preces ñ ordinis obligant ut hinc inde ex repugnent alijs canonistæ ut Innoc. et Abbas nunc, ex quo glossa in cap. presbyter dicat quemlibet et clericum teneri, nam ps ens filiat ex plicandã glossã de clerico deputato certæ Eccliæ, vt ratõe beneficij ñ ordinis. Nota hic obiter glosemus hic eam de auctoritatem quæ lex, et certe ns fuisse tanti faciendam ut nos à sententia magnorũ DD amplectendâ absterrere debeat.

Nulli ẽpi aut ulli suscipienti q̃ min: mi possit̃ sub mort: peccati alicuius dilationis q̃ gratuito omnes dimittere possit Episcop.

Suarez q. ultimo Sattom. Epũ horarum aut aliarum statarum preces perfectæ recitationem quatuor minoribus initiantis sub mort: posit imponere? Ex ens Suar. c. ab fine, adde c. 5 q. 4. et alijs neg. nor. n. onus gerere nimis est adeoq; n ad ꝙm tõs ad gemmus Prælati: ptinet illud imponere, si imponere vult foret.

Sanchez q. quid si hi agat gñetudo ni aliquã dicas? ut quatuor minoribus initiati recitent psalm. Miserere quot diebus Ex ens Lay c. 4. n. 5. et Suar. l. c. cop q in tali dicas? sunt ꝑmanenter ad recitandũ obligatos, quamdiu nitra dicas non sit

eo quod teneantur cõ gsuetudini se accomodare dicij
pmanenter, qa q tm transiret, aut ad paucos dies man
furas ẽt n tenebitur cui nemine aduertente et fine
scandalo poit hanc rõitatem omittere, neq; censeatur
subditus epõ huius dlcis

quid ẽt min: teneat
ubi viget gsuetud
ut q̃libet pmanẽs

Quarer 3o utrum saltem Epõs q̃ẽt quatuor Mino
ribus teneant ut ter quaterue horas B Virginis more suscipiendis
parvis, pdal: missarum aut alias sibi preces reuisent
& prolle ẽre quod posit quia hoc onus moderatum
valde ẽt et ab illa obligatione n alienus, ut docet Guar. Hosti. sed modernj
1. c. quamuis alij putent nec hoc de põe epõrum,
certe cum hodie tales preces ab epõ quatuor minoribus
initiatis recitande proponuntur, potius consilium ẽt,
et quid deceat declaratio, qua sub peto obligẽ.

Conciliij.

Fluxerej 4o num. ẽt diaconi ac subdiaconi ad horas diaconi & subdiaconi
Canonicas sub peto mort: teneat? Rõ dubitandi ẽt, quod conj teneat sub peto
ni ẽt cap. presbyt: de solis presbyteris fiat mentio: vbi mort: recitare horas
conj n ẽt subdiaconi presbyteri n sunt? Affirm: ẽ conj,
ad rationem dubitandi dico cum Nau. c. 7. n. 2. apor c. 5.
q. 1. Filiut t. 23 c. 5. n. 194. obligationem quã obli
gantur ad horas recitandas in Maioribus ordinibus constituti n sũt
illi ẽnse ni, cap. assignato, sed ni pretuã recitã gs
uetudine ut ẽt supra notauimus; cuius gsuetudinis
meminit Conc. Trull. ses 21 vbi fit qualitas loca horum
hore canonice sunt recitande

De 2do genere illorum, qui ad horas canonicas obligantur?

2m genus illorum, qui ad horas can: recitandas obli
gantur, ij ordinantur, q beneficiati sunt, hi n. per se
quando sub graui peto obligantur, cum nullo alio titulo ad alias horas teneantur
horas dicendi sint obstricti; ẽt cum Nau. c. 18 n. 1. Filiut t. 23 c. 5. n. 154 Nau. c. 8 de oratõe n. 27. Prior pars nimirum quod beneficiati ẽt ratõe

Beneficiatj sub mort. teneant recitare horas

solius beneficij solius teneat, vbi 2o ratõe qa beneficia
dat ps offitium spirituale, quod ni pluribus vel totum,
vel saltem magnã ex p. possitit in horis canonicis reci
tandis - vbi 3o ex consuetudine vbi 4o ex Conc. vbi 5o ex gsuetud:

lio Later. sub Leone 10 ffs 9. et Bulla Pij V quam Dau. recitat c. 25. n. 122. Dixi per se loquendo sunt n. nulla beneficia quæ ex suâ institute ad horas canonicas n obligant sed ad officia B Virginis quinquies Pr et duo de Cruce modi sunt nulla simplices Phapostura.

Beneficiatus tenet n obligat recitare horas. ni hꝫ solu titulu, nisi p hꝫ sit status quo minus possessionem habeat.

Ad 1. Nec obstat 2° qñ beneficiarij meipiat obligari! Rx n obligari quamdiu solus sit. hꝫ sine possessione, nisi per impedimentum beneficiarium stat quominus possessionem habeat, ita Silu. n. 159 Praepos. c. 7. de celeb. q. d. 3. Azor. 1. p. Instit. mor. l. 10. c. 4. q. 7. et alij ab hinc citati Mald. t. 10. c. 2. d. 3. q. 7. ut refert Azor de cet. hor. in curiâ Romanâ observari. Ad 2. respondeo 2° quia ni iure nemo cenetur hꝫ beneficiu, nisi possit illud habeat, perfecte a. censet, hꝫ tm cui sit in possessione quietâ, vel certe cui p illum stat quo minus in illâ sit, argto Cap. licet Epus de Prebend. hꝫ

Quia talis n habet beneficium effective.

Ad 3. Quia talis n habet beneficium utile

Ad 3. Quia talis n habet beneficium utile. q n hꝫ dominium utile negz por illum stat, quo minus habeat n teneat illa pstare q ni compensatio utilitatis imperantur sed q tm hꝫ titulu, n stat impedimentum possessionis beneficij n hꝫ dnm utile, et hoc ni compensatione utilitatis â beneficijs hꝫ recitat q n teneat recitare. Dixi nisi per beneficiatu stat quominus possessione habeat, si n per ipsum stetenit obligabitur recitare horas, cui Curia n debeat cărere officio quo ob negligăm vel culpam beneficiarij: sicut non excusantur Canonici, qui vel ni aulâ seruiunt vel ultro regiones lustrant vel militia dant operâ â recitandis horis, eo tempore, quo nisi p ipsos stat residentia ffe. Ad dictu 3ti cui, q solu hꝫ titulum impedit, adire possessionem ut teneri ad eadem horas recitare, cui nec possessione habeat beneficij, nec p illum stat eam adire. Dixi tali si vinceat debent tur quoad saltem â tempore litis cttestata q teneat horas recitare, si speret litis victoriam. Rx neg. conseq. ya haec victoria est dubia necnon apparet cui ni dubio obligetur, măx cui hor lege cautum n sit. Ad 3m. q si alter

Si aliquem stat quominus possessionem habeat tunc tenetur recitare, cui sic licet fructu quo carere inde debeat.

Qui hꝫ titulu et p illum impedit, quo minus possessionem habeat: debet n tenet recitare.

litigans possideat teneb[ur] orare q[uia] n[on] ē q solu titulu
Ro[ma] sed q[uo]d neuter litigantiu sit in possessione & tanq[uam]
n[on] sore maiore racione cur hic qua[m] ille teneat
recitare, cu[m] cā adhuc sit dubia, ideoq[ue] neutru teneri
ita Felinꝰ l. c. n. 16o Bonoꝝ d. 1. q. 2. p[ar]. t. n. 29.

Quarꝝ q[uo]. nunc Beneficiatꝰ teneat ad horas rec
tandas cu[m] beneficiu[m] sit adeo tenue ut ad honestā uitae sustentacōem sūl[em] sufficiens & cu[m] Straꝝ: l. c. a2or l. 10. c. 3. ꝟ 3 queritꝝ Bonoꝝ l. c. n. 17. et alijs plaribus ꝟb his ūtatis affirm: ē pbabilem: ita ut talis totu[m] officiu[m] et quide quotidie sub mort: recitare teneat. Racō
nalis sane est quod ita sentiat gloss. n[ost]r[a] cap Cleric
dict. gl. ab oibus Canonistis ut aport[et] et communiter
recepta. 2a ga ē q rupit uppost tenue tenet illam
alere q[uia] ē clericꝰ: cui cultū tenuis commissa ē tenet
eo ritu diē officiu[m]. 3a q Prouisores nomen militiae
dat tenet militare, cuius q[uo]modō eo stipendio ūuere
n[on] cōt q[uo]. et is, q Pronte beneficiu[m] pacem sacerdotii n[on] fit iniuria q[uo]. ne tali, q Pronte accipit
beneficiu[m] tenue, si cogatur pro illo thoras recitare.
5a q beneficiu[m] valde pingue hō satisfacit obligacōi
si horas singulis diebus semel recitet q[uo]. et q tenue
hō debebit hoc semel recitare in die, si n. opulentia
beneficij nihil addat oneri recitandi horas canonicas
cur tenuitas inde aliq[uid] subtrahat? 6a q prgran
dine, alias q, calumnias, pauos fructus recipit tenet
integra officia recitare q[uia] et is, q obtentu[m] bene
ficij fructus sufficientes ad uitam n[on] recipit, unde
Cap Clericus dict. q. huiusmodi Clerici, q[ui] tenuiora
sunt beneficia quadetur ut agriculturā ꝺ[e]q[ue] honesto
exercitio sibi uicta q[uae]rant cū sibi officia ꝺ[e]seruire, sic
n[on] erit Cap Clericus, q ab cultu sibi ꝺ[e]missa commodē
n[on] sustentatur, q[uae]rat sibi uictum, et uestitu[m] eo artifi
cio uel agricultura, post sui muneris ut officij pensū
absolutum. 7a ga q ē tenue beneficiu[m] hō gaudet
priuilegijs beneficiatoru[m] et sabiatet horas psalmi
q[uia] ē et ad illoꝝ onus tenēnꝰ obligat, atq[ue] horas reci
tare est onus beneficiatoru[m] q[uia] ꝺ[e] illis recitādis tenebit.

Problius tenet, oligs horas recitare, cui beneficiu[m] sit tam tenue ut n[on] sufficiat ad honestā sustentacōem.

Racō
1a
2a
3a
4a
5a
6a
7a

Hi existimant juri
am sententiam & publi
cum.

teneat, negantq; talem absolute ad horas quotidie reci
tandas teneri sed tm probatâ relictarita Felin l. c.
n. 1883 Soto l. 10 de Just: et jure et alij à Nonas cit:
quas sententiam et Ayor l. c. problem existimat. Idem tenet
Mald: de virtute: t. 10 c. 2. d. 3: q. autores, q. nor

Obiectio cum solu
tione

Objiciunt 1°. q altari seruiunt et eo ipso vere debent ei
q valde tenue beneficia hât, nec certe ea beneficiarius
saltem quoad reditus, adeoq; nec tenebit officium quotidie
recitare l. & dest: ame si nec proinde sua quidem ex mino
ri mercede, quae ad decentem sustentandam sufficiat quidem,
si minori nego.

Alia cum
solutione

Objiciunt, 2°. parum pro nihilo reputat, q. parum
beneficium hât nullum hinc emolumentum et & parum beneficium
et ob nullum inde se nec vel aggraviri cum pari be
neficium veneri sit beneficii, Cap. si pro vente de præ
scriptione.

Qui maiore portem
reditus dat suo sub
stituto tenet recitare
am ipse sibi debet im
putare q. nec sit ausus
unus allegat alius
ejus, unde substituto in
dignat

Nec sufficit q. substitu
tus hoc sibi recitet.

Nares 3°. ut nec ad horas recitandas teneat hem
ficiatus, q. maiore reditum partem dat Sacerdoti
se substituto? ad beneficij onera sustinenda. & tales
teneri, ita Ron. l. c. n. 19 Felin t. 23 d. 1. q. 21. pa.
t. n. 15. 5°. Ayor l. 10 c. 4. q. 8 Suar c. l. 20. n. 23
et alij ab his citati cui per ipsa stet, quo minus fructus
percipere possit, nam quod Clericus sit debitâ detato
de stallum alate carens, adeoq; q beneficium q alium
administrare cui ôia vel quæ ôia dare debet tene
atur sibi imputet. Dico tales per sacerdotem substitu
tum horas sufficienter recitare. & neg. cui n. ipse ha
beat titulum, possessionem, at quasi dum juris ipse
beneficiatus est, adeoq; per se debet horas persolvere
licet alteri tanquam stipendij loco reditus quedat
unde gratat 1°. illud, q. ôes beneficij fructus loco pensio
nis impendit in illos q. sibi beneficium resignarunt
adhuc teneri ad horas recitandas. gratat 2°. canoni
cum teneri ad horas, licet 1°. anno nec ipso, res tia reder
defuncti canonici, cui succedit fructus accipiant aut
inter canonicos antiquiores distribuat; tum qa hîc titulus
et possessione beneficij, beneficium a dat officium
Cap. talto de reliqu: m 1°. et licet ipse fructus non

percipiat, tñ hæredes post mortem illius illos percipient
imo et ipse fructus iunioni percipiet, ubi unus ex anó
tq̃ionibus Canonicis factus fuerit: dein q̃ âb hora exclusam"
dies n̄ obst. cui fronte sua genuerit in carentia restituã"
uniꝰ amí dum Canonicatus adijt, ita azor c. 4. q. 4.
Nau. in tr. de oratõe c. 7. n. 30 Sep. l. 2. c. 32. l. n.
170 et alij

Quæres 4º utrũ is qui ob delictum ãdum semper
fructus n̄ recipit teneat ad officiũ recitandũ Et affir:
rão est quoꝝ habeat titulũ et beneficij possessionem
et de cætero p̃ exclusã quo minꝰ beneficij fructibus
frudi possit

Quæres 5º utrũ q̃ amisit beneficio primũ ui q̃:
captã urbe mi quã Benef: habuit, â furoꝝ et hæ
retijs aut ex mipsa accusãõe ita ut sperare nequeat
se unquã fructus recitãõi respondentes præstiturum
aut horas recitandas teneat, vide beneficij præcipe.
affirmant n̄nulli, mihi cõ suar. 2. c. azor 1. cõ. 4
q. 6. Ron. l. c. n. 23. negatiua plõr est ꝙ ideo ipsa
ꝓhibita dicere nõ n̄ cõsequunt sub mort: ad recita
das horas obligẽr respectu fructuũ, quoꝝ receptum
me ex iniusta altarium oppressione n̄nunquã possu
sperare.

Quæres 6º utrũ q̃ plura beneficia Ht unã cã dõ q
dia ad officiũ totiꝰ recitandũ teneãt quot beneficijs
gaudet, n̄ tam multiplicatis stipendijs onerat una multiplica
ta neg. et dico talem satisfe unicæ recitãõe nam ex tali
præcepto beneficiato recitare horas, nunquã tñ præcipit,
ut saltem ab uno unã die recitare, idem q̃ cõpræ
cepto festiuitatũ tali ita suar. c. 19. n. 7. azor l. 10
c. 8. q. 2. Ron. l. c. n. 27. Filiut n. 255.
ad argtũ mi genus q̃ illud n̄ soluere cui cõpræ
cipit festa de fronte et nostra tali, hinc q̃ tali
horas omittat n̄ nisi unus petum mort: committit
quamuis grauius, quo si unus duntaxat beneficiũ
habuerat.

Quæres 7º an q̃ plura beneficia Ht ni recipere et
Laud illas teneat commemoratõe fe singulorũ ss in quo est Laud: fel singulorũ
n̄ honore beneficia q̃ possidet sunt erecta? R. 1º cũ Ron. illorum ss gloriosa
l. c. affirm: plr 1º quia cõ recipiat usus beneficiorũ raõis d
et fe gemeroratõe patronorũ g. 12. qa beneficia gaudet plr 1º 2º.

Qui ob delicta ad tempus fructibus beneficij priuati tenet ad horas.

Qui priuati beneficio aut q̃ in illo recusat.

Qui plura beneficia hꝰ satisfacit unica dñ tapat recitãõe.

Qui plura beneficia hꝰ obligationẽ n̄ recipiendi

teneŕ breuiariu recitare ritu Romano nŕi iustis de-
cáu de quib⁹ infra ā breuiario Rom: libabit, sed hŕ ibi
pñt ut fiat gmemoráo patroni q⁹. Pñt 3º teneŕ oppo-
tes breuiariŕ recitare, sed gmemoraões sunt praeter
breuiariŕ cui ꝓpriaaly iniunctis q⁹. Rx 2º ut
eodem tot ā gmemoraões faciendas, quot habentur be-
neficia nisi unus patronus esset, cui plura beneficia essent
dicata, qa ut est ráo cat, potius uni tm patroni, quam
altarium fias gmemoratio q⁹. cui tamen debeat fieri
debet fieri ofm̄. pñt hanc responsionem ex ráonibus q⁹ respon-
siones superiores allatis; hanc tm notat Bon. si quis
habeat multa beneficia hñtia, quorum aliqua tm honore
martyrum alia confessorum aliqua plures essent erecta
sufficiant q⁹ singula illa ofm̄ibus una gmemoratio modo
milla alia sanctorum singulis patroni nominetŕ u: g:
omnibus martyribus una collecta fiat in qua omnes
patroni martyres nominetŕ. Quod si patronus sit B.
Diuus aut B. Petrus uel similes ut hñt opus alia no
uā gmemoratio sed sufficit ordinaria recitare. Rx
3º si omiserit unā collectā peccaturus veniali peccatū
n. qa omittit partem breuiarij n⁹a. grauiter, qa mā
gnum n⁹ est q⁹. veniali. Rx 4º si habens multa be-
neficia hñtia alia ut gmemoratio fiat pro illis faciendo in
vesperis et matutino notabile dim̄ partem horae fiat
si eas omitteret peccaret mort: qa omittere notabile
breuiarij partem est mort: ut infra videbimus.
Rx 5º talis q omittendo collectas peccaret grauiter
tenet ad restitutionē pro rata, ráo est q. talis peccat
ā Justitiam gmutatiua sed q violat Justitiam gm
mutatiua tenet ad restitutionem q⁹.
Quarto 8º utrum q fructus beneficij percipit ad tm
beneficium n⁹ hñt teneat ad honor recitandi ráone fru-
ctuum. Pro Rx nota uarijs hoc pōt modis contingere ut
si fructibus huiusmodi satisfiat clerico ob actionem
temporalem u: g: ut doleat theologia adeoq per
modū stipendij. 2º si dot laicis ráone gratuitae uini,
uel pro eleemosyna. 3º si dot clericis tit cleri-
cali. 4º si talis habeat patrimoniu ꝓ portionem

et commemoraões
nŕi faciendae quot
beneficia habemus.

qui omittit tale col-
lectam peccat qa
partem breuiar. omittit

si habet multa benef:
ut adeoq faciendas
ultra comunem: deq;
mitteret, peccaret?
ait: ráo ut qa omittit
et notab: partem.

teneret q ad restitut:
ꝓ rata

Vtrum q fructus bene-
ficij percipit, ad tm n⁹ hñt
beneficium teneat
ad horas.

abstractas à beneficio et deligatas clerico. 5°. si fu
capellanus - 6°. si fu gmendatarius. 7°. si fu benefici
rius manualis - 8°. si fuit coadiutor in beneficio sancti
ris, hoc gnotato R.I°. clericus accipiens fructus beneficij
p stipendio actionis temporalis u: g: qo docear philiam
p̃cipe p̃ hanc fructus p̃ceptionē n̄ teneor recitare horas
officij et ibi, qa talis n̄ hr beneficius, et plane ille
per an̄ ℔ quod ex beneficij p̃cepti illius industria
satisfiat q°. n̄ teneor orare horas, ut sit, ita suar. l. 4.
de horij can. c. 22 n. 2 Clem. tr. 23 n. 43 R.I°.
negat illos teneri, qui sunt laici, et fructus beneficiorū
titulo gratitudinis, aut eleemosynae accipientes nō est
tus quod talis pensio n̄ sit clericalis, sed laicalis, tu quod
tales n̄ habeant vis aut huiusmodi pensiones p̃ tit. cleri
calis tu qa tale ius ad fructus p̃cipiendos pretio emi
potuisset, tu si qs à parocho ius emat decimas colli
gendi. Ad 3m̄ plusquā R.I°. cū pensiones quas
dā q̄ ius dare titulo clericali cui assignant tū ex
pensiones accipit status clericalis tū n. vāre hre
fructus cū cure spirituali et titulo, ex quibus tene
ri ad clericorum offic. ℣. ad horas recitandas: Veru
R.I°. negat tales teneri ad horas can: ita suar. l. c.
n. 4. Adiunt. et alij. gplures à suar: relati: ꝓt̄ illos
vi motus proprio tales obligauit ad officiū ꝑ̄ presbis
recitandū q°. ante illos fuerunt obligati ad horas
can: alias nlagis sunt obligati, qua vigore beneficiali
cui hr ad solas horas can: illi tenebā ad officium
B. virg. tenerer, imo ex hoc quod illos v illorum ob
ligauit ad offic. B.ae virg. recitandū recte infert
illos ante ipsius tempora ad nullas horas eorum ob
ligatos fuisse, cui n. ante motū proprius sic v nullus ex
tal canon, q ꝑ̄ pceptionē beneficiorū fructus impē
aliquas preces in ecclia praterquā missā et horas can:
ipse n. ut dictū ē ante sua v ad hoc n fuerunt ob
ligati recte colligit ad nullas preces fuisse astrictos.
nec tū recte infert fructus hoc tempore dari, ut pos
sint nullius officij, cui nulli potuerint à titulo cui hu
iusmodi ꝓbenda annexa, scil. titulus gratitudinis elee
mosynae ad alendos inopes in studijs vel alium
hanc fuit: pensionarijs clericis mandatum fuit mor:

Clericus accipiens fructus p̃ stipen dio actionis temporā lis n̄ tenetur recitare horas.

Laici qui non tenentur titulo gratitudinis aut eleemosynae n̄ tenentur.

Titulus clericalis

qui non tenetur recitare horas, sed tm̄ officium B. Virg.

si p̃benda ut Cler: anipiant Quaymodi cõter n̄ quot a
luani, q̃ ꝓtmode declasi inseruiant op̃ p̃ãkenibus"
erstq̃ beneficiom aluatar imposuit offm B̃ã virgin.
recitandi ita ut si illud n̄ recitent p̃ tota fructus suos
n̄ faciant: dicit Rex V cor tm obligasse, q̃ anipiunt ta
les pensiõy ut Clerici, qa nisi ut tales anticiant n̄ obligãt,
dicit a. ut Clerici anipere cũ ut tali pensioni q̃ recitat,
casu clericali in illo statu regit tanqua gdiõ sine quã
n̄ ꝓfert fructy recipe; unde si p̃benda Rel sine hab
gdiõ nõ recitã nulla sit obligõ recitandi offm
B̃ã virgi. licet ꝑsona ecclesiastica ut tali deb; fide
t ani sit, ad obligadem hãc q̃ á Clericis, et qde rem luta
tuã grãs est Clericis, cũ ista p̃benda neq̃ ꝓ tua fuit"
tuã, neq; ꝓ gestitõe aliqua hãc gdem ut uriam"
regat. Caterm ut benef quar notame l c. Rex V
in motu hõr proprio n̄ ita obligat illos, q pensiones Cle
cales hãt ad offm B̃ã virg. ut illud n̄ ꝓsint in horas
can. mutare, ꝑ quas melius satisfaciunt, cũ intentionis
Rex V ni hãt obligare tm fuerit onus adeõ graue, cuius"
modi e horaru can: recitõ n̄ imponere. q. si Clericus nitꝫ
iõibus sit aut rãõe beneficij horas can: recitare debeat"
n̄ tenet illis rãõe Clericali p̃benda offm B̃ã virg.
adiungere cũ ner is, q beneficia plura hãt sacrim, ne
una Clericali offm canonicã recitare; ita tuar. et
Pilint II. cc. Rx. Capellania q̃ ab ep̃o ꝓfert hre ong
oandi horas amen, n̄ item illa, q̃ beneficia n̄ sit, et ab
ep̃o n̄ ꝓfert sed à collatoribus; nõ per se sit, qa nimirũ here
fuit n̄ sit Rx 5o. Commendataria dicit ẽ cui tota"
beneficij administrãõ sit gmmendata, licet n̄ in ꝓpetua
alius u. cui administrãõ tm; commendata quoad exteriora
seruitia cultus. Quad si tota beneficij administrãõ sit gmen
data beneficij tali commendatario recitare horas, cũ tota"
beneficij administrãõe includat et breuiariu, si u. tm sit
illi gmmendata administrãõ quoad exteriora seruitia ei g.
ministrare, ni sacro n̄ beneficij oratõe breuiariu hat
scripꝫ ex ea, digi subinde unde foret offm publice dica
tare, tali u. capo gmmendatario seruendũ ad horas publicas
ꝓsentarũ ad ꝓrinatas tm. Rx 6o. Chr beneficia ma"

Qui ꝓbenda Cleri
cales teneñ recitare
officm B̃ã virg: ꝑt
mutare cũ horis Can:

Qui ꝓbenda
Clericalis tenet recitare n̄
tenet ꝑ hoc ad dicere
officm B̃ã Virg:

Capellania ab Epo
data hr onus audi
horas n̄ item collã
a fundatoribus
et Collatoribus cũ ut
sit n̄ sit beneficium.

Commendatarius
cui tota beneficij
administrãõ data
missa lectam
recitare horas, seu
si sit illi gmissa
administrãõ bñ fcũ
exteriora ut: ꝑ
ministrare ni sacro

nuale .s. quod alter gforl & naturl ad nat̃ gradientis tuch
ad horas, dãs é q talis beneficiatus ñ se recipiat tota ad manuale tenetur
mjnistrãam hebdã. ꝑbr ꝙ qa tali tempore beneficiali recitare horas.
quo tñ beneficiu manuale debet ab aliquo recitari offm ñ
d̃ctum, q illud gtulit gc̃o á beneficiato. R. 7° coadiutor ca
futurã ꝓsumpcõe vltronel ad horas recitandas; ãs est quod coadiutor ñ ten
coadiutoria ñ fit beneficiu, ut videre est apud suar. l. c. n. 19. ad horas ñ coadiu
& hab in re recitat declarãdem ꝓdictã in bulla quoda missa toria ñ fit beneficiu
Julia Olimbonensi: dicit tales hñtes titulos, residere,
in choro, nouem in capitulo, adeoq videri obligatos ad horas. Habentes tales bene
& illos ñ hñtes tit: ñ re sed in spe, nec ius habere, adeoq ñ ꝛc̃ ficiati sedem in cho
beneficiatos; quod tales succedant sine nouã electiõe ãs ad altũ locũ, titulu
est. quod illorũ electiõ fuerit additionata á galeã, galeta reditum, ñ in re
quod quod n. ingrediãtur in cap. habeant ñ fit ꝓ hñ titulũ sed in spe.
ꝙ gallinas, nec de ñ hñt ius aut ꝓprietatem; ad sedem in
choro quod attinet illas ñ hñt nisi ꝓprietatem, ad
altũ locũ post canonicos cum illa tñ gradu ãtua
lis ministerij.

Quares 9°. utrum Nobiles Virgines ꝙ ñ in quibusdã locis Nobiles Virgines ꝙ
habent ꝓbendas obligent ad horas recitandas ut hñt ꝓbendas in tota
regij Ecclesiastica. R. neg. ãs é, quod Maria ꝓbendas recitare horas cum
nõ sint beneficiati, et ipsa nec Virgines beneficiũ meãs ñ fit beneficiu.
adhuc potest meã pauca, ꝛ confuetã, ꝛc. a. Ecclesiastica fm
obligat ãdas beneficiũ ꝓprie dictũ nec ꝺ teneri ad ꝛc.
modi fiam oraõum in choro, utpote ꝙ gallas; adeoq sepe
sitã consuetudine, ꝙ si nisi eas cordat confebitur sub
mortali obligare ad quas obligatas, an u. Et talis ꝙne
sudo diligenter est ꝓbandus at ñ debeõ ñ sit
illis injiciendus scrupulus no bene ꝓpos

§. 5us

De 3° genere eorum qui ad horas obligantur.

3us genus eorũ, q ad horas obligat, gstituat Reli
giosi et religiosæ ad chorũ ꝓpagata eõs oraõni
dici ad chorũ ꝓtinere. Sig de religiones ꝙdã sunt, q cho
ro ñ gtinẽt, quarũ ꝓtom religiosi horas recitare
ñ tenẽãr nisi fortqua sacris sacre initiati, cuiusmodi
sunt religiones Cãdore sue Hospitalariorũ, q ad corpo
ralia misericordiæ opa deputãt, item religiosi militares

religiosi ad chorum obligati tenent sub mort: recitare horas, nisi ma[ioribus] initiati.

ar religiones qadrabea (teneuntur q ad alias actiones et exercitia spiritualia ut studia &c deputati hi. n. prem, quo in maioribus sint ad breuiariu[m] n tenent, nec

Quares 1° quanta sit hec obligac̃o, an sub mort: obli
get religiosi ad chorū professos ⁊ erant n nulli, q dice
rent tales n teneri ut horas omissas recit: sic
med. cod: de cōsac. q. 7. Petrus arrag. 2a 2ae. q. 83
a. 12. d. t; c. 3 Calet et alij a Layn. c. 4. n. 1. dic.
sed ⁊ cū cōi ōia aliorū ⁊ religiosi ad chorū professi
et nde maioribus initiati teneri sub mort: ad horas
recitandas, ita suar. c. 12. bss. l. 2. c. 37. dub. 9. Layn.
c. dic: apud quos clares alios reperies citatos. plā 1° oppa
ni, neq; n. fll religiosi ad chorū deputati reprē, q n ⁊ mort.
gficati si horas sua negligerint. plā 2° op grā gfectet: qua
bes religiosi chorō addicta tam studiosē obseruant, licet n nulla
nil de hac re in regulis suis habeāt.

Quares 2° unde orta sit hec obligac̃o? Rnd cit Ot in 4 ad
q. 1. 1° n creati ex hac re profectuo cū nullo tale. possit
ostendi. 2° n ex iure n dat cui ad chōrū religiosi n possint
recitare horas ut ptt ni religiosis loc: q licet nec ecclesia-
religiosi sint ut in bullā attendente Dnō Greg. 12 habet
adeo ut excommunicentur q ⁊ rigum abrenant, tamen
ad horas recitandas n teneantur, q. ide ⁊ in ta delaius sequentib⁹ dicē.
3° n ex ui voti nec professionis cū nullus hac de re fit spe
ciale votus; neq; 4° ex decem[o]ssyna prioris ⁊ obus ainuat
cū n cenentur dari alio fine nisi ut sibi instituti
suu[m] iuuent ut ad perfectionē tendant, neq; 5° ui et ⁊ seni
pto regulae, cū aliq religiosi ⁊ ad chorū ⁊ professa n si
hil de hac re. loquat in suis regulis; alioq u. n subsis
tali sed ueniali culpa ut, nec tanā, chorus mpleat di
cendus q. est hanc obligac̃oem n aliande, qua ex gfectu
dine gla scripta erga, q gfectudo ⁊ de re gradui

ad chorū deputata ⁊ professi n tenent recitare horas?

Quares 3° utrū quicū teneat horas recitare si
sint professi in religione ad chorū deputata? Rnq;
ita suar. Layn. bss. azor. ll. cc. qa tales p gfectudi
nem ab hoc onere eximuntur, sicut et monialis con
uersa licet gria pcipiant. Palud. Syl. ut n nulli
alij, cadē ēt rō. Nouitios, qa hi ptes n de iure sunt,
adeoq; nec religiosi.

s'uarer 4.e n.n q ni Relig; ad chorū deputata p festū
ett, si postmodu ex voto Superiorū in numerū q. supra
rū ēsed adhuc tenet ad horas? Rx cū sua ap. Lay. Qui professū fuerat in
apor. 11. cc negatiue, qa talis status mutat legitimē, et alia religione ad chorū de-
assumit, cui nondū recitādo annexa n ēst, et si beneficiatus putatā, si in examine
si superioribus initiatus n fit dimisso beneficio ad horas q. supra in numerum
amplius n tenet, cum Religiosus q à choro absolutus, ad ea referat n te-
tenetur? quod idē erit dicendum de dispensato q. per neat recitare horas.
dispensationē summi Pont: ad sæcula reuertus mutato habi-
tu gionis habitu ex voto incit, sic de tali ut habitu exuit, N3
statū mutat, et priuilegijs religiosorū sine sua culpa carere
re incipit q. nec oneribus religiosorū grauari debet, imō
ab hac et horarū obligatione ut recte Aspr c 6. q. 7. liberat
et Religiosi Maioribus existentibus si ad theiamen damnentur
uel è monasterio p sententiam ejiciāt, modo auctoritate Superi-
orū remoueantur ab eo statu, in quo absolutū erant depu-
tati, et ad statum religiosorum quemcunq transeant.

Religiosus ex dispensatione summi Pontificis uotis obstrictus extra monasterium uidens, si per-
mittitur illi ex dispensatione extra monasterium uiuere li-
cite liberat, sic ut si in tempus.

Quæres 5.o utrū Religiosus ex dispensatione summi
Pont: uotis obstrictus extra Monast: uiuens teneat reci-
tare sub mort: Rx cū Dict: uel .n. ita cū eo dispensat
ut perpetuo illi extra monast: viuere liceat uel nō ut ad
aliquod tempus, si primo ab horis liberat, qa à choro
ratione cuius horis recitare tenebat nō penitus absol-
uitur; si posteriū manet adhuc obligatus et per eo tempo-
re, quo ut tenet chorū adire et licitē in sæculo uiuit
sicut talis absolutē maneret adhuc ad chorū astrictus,
licet referat q. ad tempus ab illo abstineat, qa et si ipsemet
monast: eligat ad tempus a choro liberatus; neq nō ad
aliō sæculi illos ēt ab onere horas recitandi liberador,
ut gloss ibi q. facetus: et ita cōi ita Aspr c 1. c. q. 8.

6.us
Quanta sit obligatio orandi horas.

Angelus r 10 Richard, et pauculi alij putant nō ēse mort: peccare mort: q. horas omittit tg
nisi ex contemptu: aut contemptu id fiat, qua tñ opinione Rich: et ang:
nemo ēst qui eam defendere posset Sess 1. 2 c. 37 circa 2.
n. 52 dicit q. et Concludo cum cōi Theologorum obligatos
ad horas recitandas peccaturos mort: si eas omittat, præ

singuli quor supra obligator dipi obligat ad horas re-
citandas / saltem co gsacet: nisi leg⁹ habeat, q obligaõ
cū sit de re grauī et grauis est.

Qui omittit unam horā pcat Mort:

Quarez 1°. utrū ēt ille peccet mort. q hora aliqua
integra ut q: am omittit cū cēt cōi affirm: Rāo est
quod hor sit pars vel de notabili officij ut cōiter dicit.

Qui omittit unius horæ partem notabilem peccat mort:

Quarez 2°. utrū ēt omissio notabilis partis unius horæ
ut: g: psalmi et hymni sit mort: & n' cēteris partis
partiū horæ omissionem mortale censeri nisi tota le
notabilis sit pro q̄o nota notabile partem hui⁹ ēe sum
menda' respectu ipsius paruæ horæ scisē sed respectu p:
sumet officij cui alteq ēt 3ª partis unius paruæ
horæ omissio foret mortalis ut almis rigoroſe uolūt Nau.
luet 2. ut bene Less. l. c. una hora sit māa grauis,
et sufficiens ut sub pcto pcipiat mort: inde ēt conseq:
n' ēt ēt 3am illius partem talem ēe, nisi ēt 3am pl:
unius psalmi maam grauē ēe uelit.

Qui omittit oēs horas, vel omittit plures pcta sed non tota bat eo motiuo unicum vitium eiusdem uirtutis.

Quarez 3°. unusq⁹ an plura pcta mort: faciat sa
cerdos religiosus ad chorū ptinens, si hora omittat
integra? & n' nisi unum tm facturus: Rāo est, quod
ex tali pcto eo motiuo circa diuersas uirtutes pueniens n'
sit cēa plurium pctorū, ut suo loco dicet; in pti uero
casu utq⁹ obligaõ ex uario pcto religionis.

Quarez 4°. num ex mort: indirecta omittat q totū offi-
cium omittit, tot quot sunt horæ? nota quarto ex dictis ēe
ēt consummato nam interna pot quoad singulas horas
quauis die plures quam septem fieri, si minus ja pnes
quas septies statuam horas omittere, ja pnes mort propo-
tū propositū ifrio interrumpat. hoc notato & cū fun-
dam: 2. tom. 2. d. 25. n. 18. arg. l. 10 tom. 1. c. 7. q. 4.
Nau. c. 7. n. 6. cēt q oēs horas uniu⁹ diei omittit
unū tm mort: fit, est cōis pbi q n' omittit nisi unū
officium sibi sub mort impactū ut fatit nisi unū pctum
sed q cuibet oēs horas diei n' omittit nisi unū offi-
cium sibi sub mort impactū maior pbat ratio, quia
simul sumptæ sunt unum officium cuius quotidie re-
citandi ēt diuersis partibus pbat ista tm n' præ-
cipuo nisi p modū partis unius integri officij, quod,
ut fuit dictum, omitti. Obijcies cū Less. ll. 2 hoc

committitur peccatum mort: ab eo q totum officium omittit quot
sunt distincta oraciones, et distincta officia distinctis
temporibus recitanda, in officio unius diei ad quarum sin
gula sub peccato mort: tenemur, sed talia officia sunt
septem g. et in omissione oriu peccatum mort: 7. Rx dist:
Mai: tot committitur peccatum mort: ab eo q totum officium unius
diei omittit, quot sunt distincta oraciones, et distincta
officia totalia q non referuntur ad aliud tanquam pars ad totum
complendum quedo, tot sunt q referuntur ad aliud, tanquam pars
ad totum complendum negatur; eodem modo dist: Minore, et
nego conseq: nam ut dictum est singulae horae licet sint
horae totae non tamen sunt officium totale, sed referuntur ad unum
totum tanquam partes complendum. Obijcitur 2° singula
rum horarum recitatio est impletio precepti saltem virtute
distincti precepta n. ex multiplicitate operum preceptorum multipli
catur g. singularum horarum omissio est novum peccatum cum
singulorum praeceptorum transgressio sit peccatum novum. Rx
dist: ans si n. singularum horarum recitatio est impletio
praecepti partialis et ad complementum unius totius ordi
nati quedo, totale et ad aliud tanquam pars ad totum
ordinati nego et nego conseq: Verum hic adverte, quod
bene notandum monet Suar. l. c. licet in rigore et phlice
loquendo non septem sed unum duntaxat peccatum faciat, q
totum officium omittit, quoad effectum tamen moralem parum est
7 ans unum peccatum commisisse dicatur, q totum officium omittit
cum a p. rei caeteris paribus ex p. Voltis non minus peccet
q totum officium omisit nec minorem poenam merealur q totum
officium omittit, sive unum sive septem peccata commisisse
dicatur. Imo confessioni non satisfaciet qui 7 horas omittendo
dicit mort: peccasse se in omissione horarum can: cum
notabiliter aggravetur culpa, et iudicium de illa, unde
in tribus dicere debet, quot et quales horas omiserit, si quidem
inter eas magnus sit discrimen, mat: videlicet et
3am aut 4am.

§ 7us

Quomodo horae canonicae sint recitandae?

Obiectio cum solutione

Alia cum solutione

NB NB

NB

Horae studiosè et devotè sunt recitandae.

R. ex Con: gr. lij sub Innoc. ē recitandas studiosè et devo-
tè sic n. loqt. Conc: distinctè p̄cipientes in virtute
obedientiae, ut divinum officium nocturnum pariter ac
diurnum quoniam eis Deus dederit studiosè celebrent
pariter ac devotè. nec refert quod Conc: loquatur
de officio publico, cum p̄ paritem rationis idem videatur
dicendum de utroque. licet in privato non semper tantum petitum
sit quoniam est in publico. Nota ut officium studiosè reci-
tetur tria ordinariè requiri. 1m ut recitetur absque syncopa
i. absque verborum omissione 1a nimirum verba cum
ultimis gerundo medijs omissis. 2m ut verba ipsa non
truncentur absorptis et elisis ipsorum syllabis. 3m
ut continua et non interrupta sit singularum horarum re-
citatio.

Quaeres 1o utrum syncopa sit mort: affirm. Less. eo
quod S. Synodus syncopaeam sub obedientia prohibeat,
quod tamen non videtur ingerendum de unica syncopa in qua
duo duntaxat aut tria verba omittuntur ut cum quis dicere
debet Gloria Patri et Filio et dicat Gloria et Spiritui S.
qs. ex omissione duorum trium ve vocabulorum mortalem
dicat: cum nec omissio psalmi integri saltem mediocris
mort: videatur: dicendum ergo non unam duntaxat paucorum
verborum syncopam mortalem inferre noxam, sed requiri
ut saepius iterata sit; adeo ut si omnia verba per varias
syncopas omissa computentur simul notabilem partem
efficiant, quamvis non putem requiri ut tanta sit haec pars
quanta requiritur ad mort: in omissione continuata cum
multo maior deformitas sit, si syncopae multae, et nota-
biles fiant in horarum recitatione maxime publica, quam si
aliqua pars continuata omittatur cum per syncopas hac
multi versus et psal: vitientur, ac graviter mutilentur
unde partes per syncopaeas omissae poterunt fieri mort:
licet tantundem simul omissum mortale non esset quod
idem dicendum videtur ob paritem rationis si in diversis psalmis
sponte diversi versiculi omitterentur in satis magna
quantitate licet non sufficiente ad mort: si hi versiculi
essent in uno psalmo continuati, et simul omissi. Unde
si enormes sunt huiusmodi syncopaeae, oportebit q

Una syncopa non constituit mort: nisi tamen iteretur ut constituat mediocrem videlicet psalm:

per cas omissa sunt repetere: quod si crebra non
sint nec gravescat magnus, syncopa aut peccabile ue
niale. Modò voluntaria sit syncopa si n. voluntaria n"
sit sed proueniat ex ignorantia balbutiâ, moli
ta'q; tactus: q corriga n' frequenter mort: erit ue"
niale.

Quare 7°. quale pctûm sit absorbere ultas syllabas
si n. voluntarie, et culpabiliter ex precipitantiâ aut negligentiâ
sine ueniale n' mort: si uerò hec absorptio uoluntaria
sit nec ex negligentia futurum. Quoniã ultâ pars
uerbi stat tm ex pctûm aliquo modo debeat ofre
uoluntariè, priusquã ea uoluntarie et culpabiliter ab
sorbere est aliqua inadvertentia adeoq; pctûm n' mor"
tale, cũ maneat integra precum substãtia, et sufficien"
ter ilgatã adhuc ea uenziale, licet q syllabas ab"
sorpsit fide uoluntariè id fecerit sinè uoluntarie"
ac repetione n' tenet saltem sub mort: qa sicut
uoluntas sunt sacra, licet aliqua syllaba mutentur
in fiã si segus idem maneat ut cũ quis in gloria
tione dicat Hic est corpus meum, aut baptizans"
ex ignorantia lingua Latina dicat ego te baptizo
in nõe patriã, et filiã, et spiritus sanctã, ut ex ple
nitudine canonico, uta ut hora uolubiliter recitata
licet aliq syllaba sensum n' mutantes mutentur, aut
absorbeantur.

Quare 8°. an, et quale pctûm sit horarias pre
ces interrumpere: nota tm horas interrumpi"
cũ quis horam aliquã inchoatam intermittit aio re
uertendi reliquum illius horæ post finem illius quod nisi
rationabilis interpositio. n' nunquam solent uerba, talis facta aio
tacta aio l. c. c. 8. q. 2. Mand. f. de ora: c. 16. n. 65,
et seq: hoc posito 1° si talis interruptio fiat sine cãa
per se à pctûm, aut sit aliqua irreuerentia, cũ tm mort:
si officium privatim recitet, licet interrumpere, horis
tribus aut quatuor unius horæ recitatæ; tum qa se
abstinendo à scandalo maã gravis n' est. tum qa ma
net ipsa precum substãtia licet precas interrumpentes,
uta Sanch. l. c. Confirmãt qa ita quod singuli psalmi
et prope singuli versiculi ex se sunt apti, integro significaem

5. voluntaria sit syllaba absorptio erit pctûm uenziale si n. voluntaria nullum.

plé à filiã.

Si fiat interruptio horarum sine cãa aio ritus addi erit pctûm uenziale si a. cũ cãa nullum erit pctûm impedimento privato officio.

50 et pondus habeant, adeoq; n indigeant nra gmissione
cæ alijs. Hanc opinionem ait Less. de multos rivos 50
nec de re ghuitorbus, et tibi Lacius Sanch. in Summ. c. 83.
de officio Diuino caiet: ni summa u: qn hora, sl quod
qm vbi ait ni huiusmodi circumstantijs n magni momenti 83
sine gfemptu, quia n spectant ad substantiale mdi præceptu
gri. tm tenent Nau. c. 16 de oraõe n. 75 co quibus recide

Nauarrus dicit non sine cãa horas integras interrumpi posse tanquam sub mortali incipere teneri

tatur una oraõ, una hora, n: c: 1a gstitui ex precationibus
integra hora aut amplius interruptis unde subtrahi ne, qui
horas precepta interrumpere sub mort: teneri ad repe-
titione priorum: sed negat ex partibus oraõis longioris, tem
pore à se invicem sejunctis unã oraõem n gstitui, hoc, cum
in ea multis horis diuso tempore dictis unus officium gsti-
tuat, et ex multis gressionibus interruptis una officiat;
cum multæ partes interrupta una oraõem neglexerint
gstituere? Vide in Rhom: talis interruptione à se offi-

facere non sentimus.

cium horæ privatim recitentur ex tm veniale, qã nõe
scandali, et in officio publicè in templo exittando sit
ã mort: ex quo Pont: sub obedia huiusmodi interruptio
nes phibent, nã c. Rebentes de celeb: miss: ita ait si qñ hor
celebrentur chori silentio fugientes interdum ex turpi cu
cutionibus laicorum, dum q audita ad indebitos termones, ve
dunt aures intorq n porrigunt ad diuina: hinc iqñ
et filia sub pœnã suspensionis penitus inhibemus distinc
te prohibentes ne virtute obedia ne diuinum officium
nocturnum pariter ac diuinum, quatenus ei tres vel decem
studiosi celebrent pariter, ac devote. Verum cum
in maiori rigore sumenda sint verba legis, quo ipsamet
sonent et odiosa restringenda, Capra. Tbqual. de mi
seruptione q fit per gfabulaõs inutiles n censendus
erit peccare graviter per se, q nora in choro inter-
rupta aliquid cogitando, aut de re nõa loquendo.

Quare 4o. an nunqua liceat nõa horæ pointe interrumpi? Et põe si ad finem cãa iustæ cuiusmodi censeri
1o cum geminanda, aut audienda: 2o cum sacra fau
endus aut audiendus, vel ad illud ministrandum. 3o cum
superiori standum aut aliqd ex mandato illius exequendum.
4o si monitor audeat, aut alind quodcunq virtutis
opus ad salutem honore fama, vel proximi vel pri

Nãa q horarum interruptiones admittant

spectans. Nota tñ cū aliq l.no n̄ sufficere ad horarū
interruptionē sine pūto faciendā tale opus bonū si illud
aq̄ commode differri potest tū hora absoluat.
β Suarez 5.o actus, q̄ hora aliqua interrupit aīo n̄
ginuanſi, sed iterum repetendi quod diperat satisfac
at recitatiō horarū si postea q̄ diperat hō repetat sed ei
sequentia ginuē. Nau. n. 76 med. de ora: q. 16. a. 6.
et alij n̄ulli negant talē fīē satis fieri precepto, Azor
dist: adhibet l. c. q. 7. et putat si taliq̄ ab initio horarū
proposuerit n̄ satisfē illā oīāe obligaōi, sed tñ eo deno
tiōe horas legere, cū aīo postea integrā repetendi
cū ā mane, p̄ liberandā si postea partem omissā ginu
et eo quod recitata fuerat prius n̄ fuerit dicta aīo
satisfaciendi, actus n̄ se n̄ diffundat, aut protendat ultra
interpōē satisfactorū a. si statim ab initio recitationis
horæ interuenerit per illā obligaōi satisfē: idē censet Azor
q̄ Nau. quotiescūq̄ est aliud p̄ceptū opus, nimirū hui
p̄cepto n̄ satisfieri licet opus præceptū exhibeatur, si
adhit animus per illam operis exhibitionē p̄cepto n̄ satis
facere; ueruntamen Rex cū Sayr. l. c. n. 59. talem licet ab ini
tio statuerit per hanc recitationem n̄ satisfē n̄ti obligā
ni sub pūto grauis, ad ea q̄ iam recitauerat repetendā
eo quod ufficiat mutare aīm et illa q̄ dicta n̄ fuerit
priorib⁹ adiungere. Rō ē quod opus p̄ceptū n̄ sit
recitare horas cū aīo satisfaciendi p̄cepto, sed recita
re p̄dictas cū attentiōe, quod, et fit licet aīus n̄ adsit
satisfaciendi p̄cepto sed tñ si olim attentus, recitandi;
unde q̄ ita recitauerit satisfecit obligaōi Ecclesiasticæ
seu consuetudinis p̄ exhibitionē rei p̄ceptæ. Nota tñ ne
recte aduerit Sayr: l. c. ne taliq̄ ex ptemptu peccet q̄ ab
initio n̄ habuit aīm satisfaciendi p̄cepto adeoq̄ ne p̄sū
ptu ptemnere uideatur debere saltem implicite intē
dere et uelle per hor. uel per aliud opus satisfacere n̄
si ex p̄sū nollit satisfē per hor. opus, debeat saltem mīter
dere satisfē, per aliud tam diuq̄ q̄ p̄ceptū peccaret non
quidem pūto omissionis, cū reuera dixerit opus p̄ceptū sed
p̄ ptemptū p̄cepti cui n̄ aduertit obstare, quod si opere facto
habet propositū quod antea habuit n̄ satisfaciendi p̄cepto
p̄ talem actū, n̄ est opus ut habeat noltem operis iterādi.

Qui interrupit horā aīo n̄ uult satisfacere Di si postea uelit in eādē ubi desijt, sūm Nau. n̄ satisfacit

Azor dixit q̄ si taliq̄ n̄ intendat satisfē n̄ satisfaciat.

Rō est Sayr. tale n̄ peccare grauiter, eo q̄ ratio ad alia mutet.

Sayr, si recitare horas n̄ a. cū aīo satisfaciendi.

N3

ꝛꝛ

uel de facto illud aboret, cu ꝛ ꝛ opus ꝓcepti ꝓfuerit ꝛ
ꝑfemptus ꝓcepti cui parere ault obijt. Hinc ad rãonem
Dan. ꝑtt respondet, eãm n. dd ꝛ ferri opus ultra intentio
nem operantis, sermo ꝛ de tali opere, per cuius nudã ꝑhi
bitionem ꝓcepto ꝛ satisfit sed insuper ipsa intentio ꝓsi
faciendi tenetur quod si ꝑtes cõtra locum ꝛ hꝫ, neg. n. obli
gamur ꝙ actualiter recitare horas ꝛ ad id, ut obligãõ satis
fiat sed ꝓcise recitare eas horas ꝓ quarũ recitãõe
satisfiat: nec imperat intentio sed actus. Obijcies ꝙ
mihi debet 1000 aureos ꝛ carcel obligãõ fecisse satisfit
si tu ide mihi donauit absq; ãõe soluendi q. sic ꝙ debes
aliquod opus ex ꝓcepto ꝛ satisfacit ꝓcepto, q illud gratis
q̃uis ãõ ꝓter illud ꝓceptum ꝛ satisfaciendi. R. neg.
conseq. rãõ disparitatis ꝛ est, quod is, cui aliqd ex iustitia
debet, ut habeat debitor ꝛ sum, q̃modocũq; tenetur agendi cum
eo mortis ut nulla donatio gratuita, quãtumuis magna
eidit ac cu aliqd ꝓcise ꝓ ꝓceptum obedia debetur
at qdã tale ꝑtextum, quod magis incommodum ꝓbi
beatis quã ꝓcipientis fuerat, hoc ipso quod ponit
id quod ꝓcipitur satisfit ꝓcepto, cu ꝛ obtineatur a
quo ꝓ ꝓcepto intendit, nimirum bonum ipsius subditi
Quares 6°. utrum q horas cu socio recitat uerus
alternando facto satisfaciat? R. affirm: nec mitra
horas ꝛ, sed ꝛ contra, ita Pron. disp. 1. q. 3. pu. 2.
aror l. 10. c. 7. Laym. c. 4. n. 3. Suar. c. 12.
n. 2. Rãõ ꝛ est, quod ãõ socio recitat per communicatã
quandam ꝛ illius sibi cenſeatur, qui audit, imo no
tant nonnulli inter quos Maior m. 4. dist: 22. q. 6.
ꝛ sa u. horas n. q licet is q alternum audit ꝛ ordi
dissimulẽ pereat nihilominus ꝛ ille satisfacit mora
liter obligãõi: teneri horas recitandi modo cu socio
solitarie orãui ꝑfert Laym. l. c. et alij: tu quod publi
co ritui et primarie horas recitandi q̃uetidiani sit q
formior tu q non tã diu hor recitãõi modo ledebit ut
aut cas! cessante lingua cordis meditãõ corroboretur.
Quares 7°. utrum is cu quo reuito pote ꝑficulos suos
subinfrẽ recitare an u. teneat recitare ita clarẽ ut ã
me q̃modocũq; recitari pote? R. teneri recitare uoce clarã
ita Bonac. l. c. et alij ꝑtt, quã aliq ꝛ potero attendere

Obrictio cursus Cube

Qui cu socio horas recitat satisfacit.

XB

Qui cu alio recitat tenet recitare uoce clarã.

ad ea, q̃ ab illo recitantur, quod tñ ad horarū canonicā carā obligāōem regrit.

Tamati: socius cū socio recitat nō obligat, aut nō attendat nisi ad minus satisfacio.

Quia cū socio orat nō omittit alteras beniarū p. cū ois tiones sibi reddant coēs.

Quia cū socio orat tamen nō omnes p̃sonale satisfacit ob recitet modo ab ecclia approbato.

Iuarez 8°. num. horaria precaō fiat satis, licet socius ad orandū nō obligatus, nec attendat ad illum habeat. R. affirm. ita Abor Ron. Rāo est quod alter satisfaciat, si partem suam recitet et ad has, quæ ab altero recitata est attendat, cui q̃ audiāt: hinc fit ad hanc duo quæsita portenta objecit. 1°. q omittit notabile partem breuiarij peccat mort: sed q alterum ptim cū socio recitat omittit notabile partem breuiarij p. neg. min: cū n. q̃ta orant orationē sibi communē faciant, is et orare censetur, q alterius versus ocularis attentic audit.

Obiecit 2°. obligāo recitandi offīa est personalis, q̃ is q̃ partem recitat partim audiēdo versus alternando nō satisfacit obligāōi. R. neg. q̃ seq. est, q̃ de ora personale et ā beneficio ad perfectionē nō requirit quoad modū fieri eo q̃ p̃script ecclia lit. cū quæ hic ponunt nō tñ tolerat, sed et ut laudabiliores amplectit ecclia, cuius modi est oratio horaria q̃ cū socio fit.

Obiecit 3°. q nō studiose fert diuī suam offīa nō satisfacit obligāōi, sed q alternatim recitat nō studiose recitat q̃. maior stat minor vbi q̃a Cap. solenter de celebrāda missa mandat ut officia studiose celebrēt q̃ audiāt alias nō dr studiose celebrare, hinc Capellanus q celebrare tenet nō satisfacit obligāōi Capellaniæ missas quotidie audiendo. R. neg. min: ad cuius probatiōnē duo verba celebrent, quo utit Cap. legendus fert, scil. ecclia propriū, aliud est de eo, q̃ missam celebrare tenet, hic n. audiendo duntaxat missas, aut sacrificanti ministrando oneri suo nō satisfacit cū ea lex tenet celebrare missā, q̃ illa audiā sed q offert, q̃ celebrat et sumit; neq; vnquā aliter hac de re fuit ecclie sensus.

3a obiectio ī recitans cū socio

Iuarez 9°. nūm. et probabilius tenet cum quo celebrat alternatim cū socio valide et licite recitari potest. R. affirm: ita Auctores nostrorum citati omnes, ratio est ea illa, quæ ad responsiones quæstionis septæ et septimæ dedi.

Quæres cum voto aut in tentatiua incumbat secum socio recitari possit.

Quæres 10°. Fatimes fiat obligāō recitandi horas, de alternatē in choro recitat et q̃ organo aut instrumenta sine voce in oratio canta. R. affirm: ita Bonac. l. c.

Et q̃ alternatim cū organo horas cantant satisfaciunt

n. 11. et alij, cõtra ꝑtẽ eo q̃ dicitur: Cultus et illorum q̃ in choro officia cantare debent. Notat tñ Bonac. Collectaneum esse ut videtur illo, q̃ sine vocali musicâ organo, vel alijs instrumentis cantatã ab uno aliquo in choro, altâ voce recitetur, eo quod organum voces non ferat adeoq; nequeat ille q̃ solo organo decantantur ut deceat recitari. Verum hãc quæstionem in Germaniâ non reperiri unde publicus ecclesiæ alijs dicit ꝑtem opus in hoc horum q̃ organo cantatã unius aut pluriũ recitãtes in choro tenere cum organum suppleat uersus quos chorus omittit, et ipsa organi cantatio oratio censeatur.

Qui nullã uersiculum aut Antiph: recitat, ad psalmũ audit recitatã, satisfacit.

Quares 11° Satisne faciat is q̃ nullã antiphonã, aut Lectionem recitat, ad eã à socio recitari curat ad cam attendendo & affirm: ita Bon. n. 11. Azor: et alij sup. cit.

Ratio eo dicitur ꝑtẽ

Quares 12° Peccetne is q̃ diurnum matutinum recitat eo diurno lectionibus carentẽ ne ad manum habeat Breviarium aut psalmos recitat in intermissis lectionibus, lectiones in ipsas postmodum domi dicit. & non peccare, ita Laym. c. 5. ñ Similiter eadem est ratio illius q̃ ratione itineris lectiones non ꝑt commodè recitare ut sinet, vrat equo &c

Vtrum religiosus in maioribus constitutus et ad chorum destinatus, q̃ in seruiendo sacerdotã choro impeditus non potuit in choro horas legere vel audire teneat supplere quod ab alijs neglectum est. Affirmant est probabilis, probatur tñ ur negat: Cita sa n. 8. prop. de relig. dub. 3 q̃ pro ratione huius quæstionis, quam tales afferunt adducant.

Illum non teneri repetere Religiosum in choro deficientem ab alijs neglectum in seruiendo choro.

Quæritur 14° utrum is, q̃ ex officio vel mandato superioris occupat in transferendis libris, ꝑlando thure, reando ꝑsal: antiph: lect: Responsoria, thuro ficando altari aliudve operando, quod ad compas et celebrem diuini officij pertinet, ea dum interim in choro audire, vel cantare neglexit, postmodum privatim repetere teneatur? Bon: putat tale q̃ deo obligari et assistere choro satisfacere adeoq; distributo facipere ꝑe, negat tñ simpliciter satisfacere obligari diuini officij, nisi durante ministerio negligata postmodum privatim recitet vel saltem attendat alteri q̃ interim dum ministrat thuriferario &c cantanti. Ipsemet tñ quod mihi probabilius ur dicere Laym. & alij citato loco l. 10 t. 13

Qui occupat in his q̃ faciunt ad pompam diuini officij, satisfacit non Bon:

Probabile tñ cum Laym satisfacere

qui putant tale ñ teneri repetere eo q̃ quod ÿ illo, ÿ ñ re
liquâ ÿ officij compâ occupat totum chorum supplere
uidetur: quod ét ptor alios a Zaym: citatos pbe iudicat
ipse Ron. M. c. et Filiut t. 23. c. 6. n. 191 ubi ait, q alu
cui ministerio chori incumbit cui dñs attendit distrahitur â cas
tis ñ censet distrahitur, qa is et suo modo coopat tali ordi
et attendit ad dei cultum, quo debet. Rão ét, quod ñ oppa
reat cum is q sacro ministrat ea audire p. cantent, qui ÿ
neglexit uitat sacro parando, thus in sacristia, referendo
inde calicem, deferendo @ et ñ stam cantent, satisfe horarie
recitati, q dutilla recitat ÿ ea q̃ ad celebritatem illarum per
tinent parat.

Quæritur 12°. utrum is q organo in choro alternis uer
sibus respondet teneat repetere hoc, quod organo can
tauit? R neg. Rão eadem est q supra.

Quæritur 13°. utrum sacerdos q ante finem horarum
è choro exiit, ut se ad officium post horas michoandum pa
ret privatim recitare teneat, partem post sacrificium
ni. choro decantatam? R affirm. Rão ét, quod tali neglec
se partem illas recitarit nec alij ipsius locum supplere
censent, cum ñ fuerit occupatus ni re uera, aut ad pon
tum officij recitati spectante.

Quæritur 14°. chorus q cum pluribus recitat teneat
nes audire et ilgere? R sufficere si unus ilgat, qa talis
nihil omittit quod ñ uelit ipsemet recitet uel recitari
audiat.

Quæritur 15°. an si plures recitent simul offi
cium tot choros instituere possint, quot sunt recitan
tes, ita ut singuli singulos uersus recitent? R neg.
sed eo quod inde nec prodeat, q globij ni unisono modo ex
plicarentem Cattiæ.

Quæres 16°. utrum q privatim officium recitat, ita
uerba pronunciare debeat ut serius audiat? R negat recitat
satisfacit si recitans ora distincte pronuncie licet serius
ñ audiat. Rão ét tum quod nullo iure cmperetur, aut capitulo
ullo recitans ad hoc teneat: ut tum practicat horarum recitato
rum audito, tum qa oão uoce ut ore fieri ét, licet ñ au
diatur ab ipso recitante et ex se sit dña sonus formatus
ex alliptione aeris ad labia petentes, tum qa sæpe ex tri
tanere ter albissâ uoce horas recitare; tum qa ñ satisfaet
obligati, q serius ex cãs audientes u: g: ex malitia
recipita audire recitationem ñ potest. pro hac sententiâ

Qui organo alternatim
cum choro tenet ea repe
tere q̃ cecinit.

Qui ante finem horarum
exiit ad parandi se ad
sacrum tenet repetere
q̃ neglexit

Qui cum pluribus recitat
tenet eos audire.

Non licet tot choros insti
tuere quot personæ sunt.

non est opus ut q horas
seriosè audiat

Rão est

56

obiectio cū solut:

uide plures a bon ut: sed obijcis oratione ho
rarū ē orationē uocare, de huiusmodi a. rogē ē ut uō
e recitet, et ab aliquo audiatur, ro quod non assit
sit sonus qdā. R. neg: ē de essētia orationis uocalis, ut au
diatur tā recitanti, cui nō dirigat ad ipsū recitā
tem, sed ad deum, imo fieri, uelo ex spā tuā ordi
nata sit ut audiat: tū de rōne locutionis est, ut reipsā
audiatur, alioq non quā fuit dicta, non n esset,
si forte ille memor fuit, ā quo audiret

Quaenam attentio requiratur in eo, qui horas ex obligatione recitat vt obligationi satisfaciat, et studiose recitasse censeatur?

Nota de recitare cū attent:

Nota 1° denotē horas recitare nil ē aliud, quā eas cū debitā attentione recitare.

Superficialis

Attentio alia interna q̄ in verbis integrē pronuciat

literalis

Alia interna, q̄ ad sensū literalē attendimus.

spiritualis.

3ª cū ad verborū sensum sed aliquā spiritualē in orat: attendimus.

Nota 2° attentionē aliā ē externā, aliā internā. externa, q̄ in verbis circa verba, ac externa cōmunitatē, ut ultima integrē dicant, et pronuciētur. 2ª q̄ in verbis circa eam legi literaliter cū minimum mentem aduertimus ad ea, q̄ nobis literaliter signāntur per verba in oratione pronuntiata. 3ª attentio est cū inter orandum nō quidem ad literalē sensū attendimus aut in diuinis occupamur, q̄uis orando aliquā fidei myst: meditando de hac re diuina.

Attentio

Alia virtualis alia actualis alia habitualis

alia virtualis

Nota 3° attentionē aliā ē virtualē alia actualē alia habitualē. virtualis illa dr, q̄ ex eā pluribus in quā quis cecidit orare, et uirtute illius ita exequitur orationem, q̄ intentio tam diu durat in quolibet orationis quamdiu neq̄ expressē neq̄ facilē reuocat expressē q̄ reuocari debuit cū quis expressē amplius nō uult attendere: facilē uero, quia aduertit se distrahi ex distractione reiicit mentem ad attentionē iustē uiuere reuocat sed pronte in distractio pseuerat. actualis alia attentio est dū q̄ actualiter attendit, et reipsā aduertit ad id quod agit siue ad sensū uerborū, siue aliquod mysterium

Actualis

Habitualis

Habitualis denuo attendo est,

recur qd recitaly ex habitu et gsuetudine, nihil plane co-
gitando de hac vel illâ re donec ea recitandâ, et nullâ
precedente advertentiâ initio, nec si qs ex usu clerici
ho nostre somniando horas recitaret aliter cogitaret.

Nota 4o actuale citra ea attentione ad orandum
sufficere ea sit alia perfectior, adeo q si aliqua sufficit
erit hanc sufficere nedum sit, nisi tm ea sufficit, alioq nemo
diffile foret omnes recitare horas sub mort: cu moraliter
impossibile sit impossibile nec nisi impio et ss. quos sua adeo lon-
gas recitasse cu actuali semp attentione citra distractio-
nem recitare

si aliqua attentio sufficit tunc actua-
lis sufficit ut pote perfectissima virtualis

Nota 5o virtuale sufficere ad satisfaciendu precepto ho-
rarij ut oes docent, secus est de habituali, qs n. dicat
satisfacere horis canonicis illa q ea somniando recitat. hec
p notatis

virtualis sufficit ad satisfaciendu precepto. non habituali.

Quæritur itaq nunq sit virtualis attentio ad ver-
bum vel aliq aliud mysterium dum horas
recitat, ut oes docent, secus est de habituali, qua ad
horas adstringimur nullo modo satisfiat: an ne-
cessario ad vitandu mort: adhibenda externa attentio
tm modo explicato 1. attentione ad verborum legitima
pronunciationem ita ut aliter nihil agat contra huius
modi attentio impediat: adeo ut quamvis ho mentis
voluerit distrahat aliisq cum studeat ut advertens ocu-
pet qn se non putet Mort: et satisfaciat precepto de horarum
recitatione modo se non exponat periculo errandi. De hac
re res plena est sententia. 2a est com non sufficere externa atten-
tionem solam, cum mens regi possit virtualem internam
modo explicato, ita ut q solam externa adhibeat mor-
taliter peccaret, ita Selv: dub. 11. l. c. azor. l. 10. c. 12.
q. 6. thal. pu. 10. ss quomodo sit recitanda lagm.
l. 1. c. 5. dis. 8. Kon: d. 1. q. 13. pu. 2. n. 16
et alij passim; hanc sententia dicto loco ait se in prae-
ferenda. 3a sententia negat mort: peccatum, q care-
ret hac attentione modo non careat attentione externa.

sententia q dicit sub mort: attenti: virtua-
lis negat est quid de facto

CONCLUSIO 1a sententia q sub mort: requirit attenti-
onem virtualem dum q ad horas obligat ea recitant est re-
cta et dicto loco, patebit tum infra de 3a q p hanc sententia
dicam q solâ externâ attentione grevita est obyciuntur

ne eo auctoritate gratiosa viroru, q illa dicent.

Conclusio 2ª nihilomanu, pble é n peccatura mort: ad horas can: obligatu, q hant attentione virtuali
careat, ad horas recitat modo habeat externa, quantu
ut ad eo voltare sit distractu, ita ut à pste mort: liber sit
q ad horas recitat scien volens toto tempore nihil de ho-
re de verbor signaçe, sed de re familiari, et domestica
cogitat ita docent gplures: Our. in 4 dist 15 q. 12.
Soto. t. de relig. c. 1. de 8. lect. Layn: Sonezin:
et alij pro gria Sentia citati, q licet sua pbliore lian
dicunt, hanc tn ét pblem admittunt, ut ofq; ueriter in
praxi seuera fatentur; eandem ét dicet Sot:
Syl. u. hora q. 11. Med. de oraçe q. 16. et alij ab his citati
pbi grlio 1° q reuera dicendu est oraçe breuiarium
quod sub pena culpe mort: obligat satisfacere
sed q debet sola attentione externa sine attentione
instina interiori exigendu est obligaçi satisfacere breui
arm recitando q. pbr minor illud angelo breuia
rio recitando q dicat pbr, q illud ita recitauit ut
secuu ipius uera sit oraçio, sed haec uera erit oraçio
et sine attentione interna q. Min: pbr qa oraçio sub
stantia sua aliud nihil est, quam pia deum stiam
et vera petitio q utig; gestiret et cu iterbis hanc petitionem explicantibus, licet interim de facto alia cogi-
tentur. pbr grlio 2° si substia oraçis uocalis
ponit et retinet sola attentione externa tm satisfit pos-
ta tali attentione obligaçi qua habemus ut hora dicatur
recitentur, sed uerum est ano q. et gsequens Minor pbr
uocalis oraçis libera substia ponit, et ita dicta doctorum
alterius sentia: posita sola attentione externa q. re
uera amplius ad oraçis uocalis substiam requirit
talem attentione aliam n est opus: pbr ans q. mente
illoru doctoru, si qdo dicant voluntaria distractione nem
ni oraçe uocali litterà tm è ueniale putem ppter ire-
uerentia, q in tali oraçe omittitur, q discursus ora-
tis supponere substiam oraçis minuendi ni tali preue
recitaçe, aliq nullu foret peccatu ex parte irreue

: hc sola externa
ntc. q nrde ppr
le. uerbor signaçe
itat vñ de n pb: q:
mortis pena volens
quat Mort: modo ora
da bene gnuerit.
N3

pbr grlio 1°

pbr 2°

recitatiue q̃ ni oráõe inueniret, cũ si fabrica oraõis ñ ꝓ
reperetur nulla ẽt oraõ. ꝓbr̃ 3o. si uere dicendus ẽt ꝓbr̃ 3o:
orare talis, tã uere implet ꝓceptũ orandi breuiarium sed
uere dicendus est orare, quantumuis sit uoluntarie distra-
ctus q̃ minor ætat, maiorẽ̃ ñ sufficientibus bonis argtis
ꝓbatus ẽt, et ꝓbr̃ ulterius; Oraõ ꝑdens ex interiore in-
tuitate orandi ꝑmũ differt â simplici lectione, nec ꝓt
referri ad aliã moderatem speciem, quã ad orationem
q̃ ad eã debet referri, q̃ ẽt oraõ. ꝓbr̃ 4o Talis quam ꝓbr̃ 4o:
q̃ ẽt distractione instabiliore ꝓfectũ satisfacit ꝓcepto et ofꝛe
tur in q̃ uere orat et ñ peccat mort: q̃ sequitur ꝓt q̃ le-
ans ꝓbr̃, si ñ satisfiet ꝓcepto teneretur repetere illã,
q̃ uoluntarie distractus omisit, q̃ sequens ẽ falsa et ꝗ plures q̃
aduersa sentire auctores, licet ꝑdicti sentiat Sayr. l. cit.
q̃ 3o Dicti Segd et Reginaldus q̃ dum lectio recitata
uoluntarie distrahit ñ tenet ad restitutionẽ, nec peccare
grauiter, imo nec ueniali fructus retinendo, ut plures ex
ꝑdictis docent. Obijcies ꝗ sententiã ñra obiectio q̃ quod attun
tiũ optima ñ
et ꝓcepto Iulie, q̃ ẽt sine deuotione, sed oraõ milquã sufficiat.
uoluntarie distrahimur ẽt sine deuotione q̃ ꝑ illam
ñ satisfit Iulie ꝓcepto. Maior ꝓbr̃ q̃ Ecclesia cap.
ꝓlenter de celebr. Missa deuotionem imperas: minor
ẽt ꝓbr̃ ex eo, quod deuotio signet actũ aliquẽ attentiõis
interne. et neg. Minorem ꝓbr̃ q̃ ꝓbr̃am absolute
sumptã; neg. n. interiore duntaxat attentionẽ uerus
et moderatus externa corporis compositione, uerborũ
actũ ymmo maxima deuotione ꝑditi ex ipso cap. ni de
ecclesiis. alato ille ibi, ni quo Pontifex reprehendit sym-
phoniam et fabulares tempore diuini officij, ijsq̃ op-
ponit studiosas, et deuotam recitationem celebrationis
q̃ cum symphonia et fabulis ipse actus externi ẽt actus
deuotioni illis oppositi erant externi. Confirmatur
ex eo quod cap. agat de publico officio, in quo decet
oña externa esse magis composita, uide Sotar. c. 26
Con: 3 ꝑt q. 83 a. 6. Sayr. l. cit: q̃ hanc ipsa
rationem ꝓbat, nram̃q̃ sententiã sallem ad hoc aii

sonare ut offerarius cognoscat beneficiatis finē ullā
ne attentionē horas recitandis fanestum restitu
re & mynanda. ffirmat, tr̃ responsio, simul & solu
tio. Ultremius Iuliam poe scripsere actui exterius soli
tarii sumptus, n̄ tñ idcirco licenda est hor fiē nisi ali
quid ad hor gerendā valde urgeret. Cui Lop̃ Medi
latonus, et p̃ Colegnes, qm̃ verba potiuꝰ mitiore in
partem sūt interpretanda: cū g̃ verba sanctus possint
aliqui de devotione externā, et subtilia oratōis noctis
sine interna devotione; potūt inveniri. & externā sine
attentionē. quo cande & responsione et affirmādo
applebat Layn. l. 5.

Alia obiectio cū solutione

Obijcit 2o q̄ n̄ operat actū religiosū in recitāne
horam n̄ satisfacit obligatōi sue, Iulius. 2. suscipit
actū religiosū ergo q̄ sine debita attentione interna
orat horas canonicas, n̄ operat actū religiosū ergo.
& neg. minorē. qa ex valde probabili, vel et fundamē
tali dicto Scoti dr̃ et ē actus deliciosus (cui fit reda
tas dela scrum Laudandi, quamuis in eo actu mentalis
ob defectu gdiōis. Nota hic obiter valdam efficax scrum
randi inveniri in eo, q̄ valt horas canonicas, p̃solvere,
aut q̄ valt solvere debitum et ita ad recitationē illo
rum.

Alia cū solut: 3a̲ extraneam attent:

Obijcit 3o oratōes sine attent: facta repraedicit
a Chro Matt. 15 propulus hic labijs me honorat,
cor a. illorum longe est a me g̃ p̃ tales oratōem obliga
tionis satisfit &c neg. greg. Cū 2. poni vera oratio
adeoq; p̃ hanc praecepto, quod horas p̃cipit satisfieri,
liter oratio talis p̃ aliqua carentia attentionis defectu
vitiosa sit et a Deo reprobenda. Adde q̄ Christus illorum
orationes reprehendit & exterioris sine valde devotē
orarent, mente tñ ipsamet ꝓpo et illius p̃cepti recla
marent.

9um

Quaenam officium sit recitan dum?

Conclusio 1a Jure antiquo cōi obligabat ad horas recitandas

Jure antiquo ōes & ad horas scribas recitabant sine nodum in publicis vel diecesi applebat.

reuta vlas obligabatur debebat regere breuiariu' ita
modu' in sua die capi, aut ordine approbatu' ut recepta
ibi' ex Cap. de ijs et Cap. placuit dist. 12. et Cap. Quelibet
de cons: dist. 5. et Clem. 2. de celebrac' missa.

CONCLUSIO 12ª. Hoc tempore q' ad horas recitan
das obligant sub mort: illas recitare debent iuxta mo-
dum et normam Curiæ Rom: ibi 1ª Curia ex obligat sub mort
mi re graui, sed Curiæ ex est, ut q' hodie teneantur recitare
horas recitent breuiariu' Rom. nouum et emendá est grauis
q' ibi 12ª q' nullus recitet breuiariu' si ad horas obliget
peccat mort: sed q' ns recitat breuiariu' Rom: nullus recitat
q' minor ibi, qa reliqua breuiaria ab Curia sunt irrita
ta ut cassata ut ibi ex constitue Pij V edita anno 1568
ex bulla, Clem. 8. quam repie tritio Breuiarijs Romani.
Ex hac colligit q' stat illud q' alio utili breuiario, qua Romano
et in illis locis, in quibus Romanu' ex negligia aut ignoratia
Platonis receptus n' est recitare mort: dicunt bene scripsit
t. de relig. c. 1. Sub. 7. Filiut. t. 23 c. 7. q. 2. n. 223
Suar. c. 11. n. 5.

Nota 1º ab hac Curia constitue excipi Curias et mo
nasteria q' ducentis annis ante constitutem Pij V alia breuiaria
uerunt, his n. modo suo q' uesto horas recitare ut tantu' re
cuebit. Quod si ibi ita etiã Curia cu' consensu Pij et Capitu
li sua breuiaria antiqua deferere, et Romano uti (at pos
malaerint ad pristinu' suu' Romano iterum derelicto redeu
re poterant sine Pontificis fauoris consensu eo quod Regula
irritata ordinis antiqua, quod ex Pij et Capituli consensu
Romano postposuerunt: ita Suar. et Sanch: lib. cc. Filiut
c. 6. n. 185.

Nota 2º ns implem à sententiam illoru' q' ordinatis titulo
patrimonij obtinent tenchi recitare horas iuxta ritu
Curiæ sua utentis speciali priuilegio duodecim annis ante
Pij V constitue recitato eo quod hac Pij constitue n' derogat
uori antiquo, qui ad antiquu' breuiariu' obligabant,
alij tñ obij solitã et existimant tales et quosdã alios
priuatim horas recitasse et religiose póe citi Breui
ario Romano. Sicut Pius V nalt ut ni Collegij n',

qui ad horas obligat
debent illas recitare
modo Curiæ
Romanæ.

ibi 1ª

12ª

ns

qui 200 annis ante
constitue Pij V assu
erant breuiaria sui
recitare alio ita
pñt pergere sine
peto

ns

ibi 12ª q' nullus recitet vel pt
suo ut Breuiario
Romano.

tentibus breuiario a roo amis approbato n assumatur
Rom. sine gsensu Capitoli et cpi q. falsu e cuius cuius
m culpe huiusmodi priuatis ubi breuiario Rom. R neg.
gseq: nihil m. aliud dr plubaigre pont: qua re m offi
cio publice decantando ad gfusione nitamda sine offi
cio cpi ame cap. gfusion breuiario Rom: mutat ita Lafs:

n Qui teneantur Rom: et alij
n teneantur ad offi
cium B virg:

Nota 2o. eos q utunt breuiario Rom. Nouo tñ n
obligari ad officium B virg. recitanda ijs diebus
quibus in rubrica notat, uel expresse in bulla ntur, quod
si tñ in aliqua ecclia gfuetudo fuerit horas diuine virg.
in choro recitandi ante pont: eas in uigore suo pma
nere eo ne pb eade obligatoe recitandi sub qua prius
recitabantur: ijs tñ diebus, quibus in officio Rom. recitanda
notantur n d. ijs, quibus antea recitabantur, qa mutato
priuilegio mutat onestatis, ita Graff. l. c. Lafs. tñ Oliv
Petro arragone q. 83 a. 11.

si tñ in aliquo mo
nasterio recitabat
officium B virg: ex de
uotione n liberat
a bulla pij v.

Nota 3o. ex do qd Constitues nolit aliquis obligare
ad horas B virg. recitandas, eos q Rom: nouam
admittunt, qua antea fuerint obligati gsequens ci
uile nec qde ijs diebus, quibus in Rom: notat, in choro sub
pena recitandi.

ad qs teneantur
ad officia defunct:
q Rom: assumpsere

Nota 4o. assumpto Rom. Breuiar. nulla ratio obli
gationem remanere recitandi officia defunct: dum chorus
et respectu eorum, q forsan aliquem usum illud ha
bere tenebat, eo q pont: respexit huius officij onus
obligationem tollendo uidetur

Si optaret decretum
ni diocesis pr: q: seper
tinens ad ors et singu
li recitarent pfectius
nesse nullus adeo arce
assumere Romanum

Iubet 5o. ans scribi et fieri decretum de p prio
ri diocesis breuiario circa pricatim recitando. posito
enim q, uerus talis breuiarij in dca diocesi fuerit ducentis
annis ante promulgata ijs ecclesiis ab ipsis diocesis
to neglecto extra chorum Romanum recepto aliud illius uti
R neg. cui, n. tale breuiarium ijs diocesis quamuis n
sit de eay pt fieri decretum, quo ays et singuli obligati
tali et n alio breuiario uti, quod decretum, ut iustum
fuit, sine dubio ijs, quos obligat e obseruandum, Tale
decretum mediolani edidit S. Car: ut dictum e initio Brew.

arijs Ambrosiani.

Suarez nr nra q clerici huiusmodi lege ad certa
diecesij breuiariu alterius, si aliquo tempore moretur
aut transeat p locu in quo de usu est Rom: ibi pro suis
Rom: uti suo proprio potthabito Rx affirmativa Rom. q.
pm. 1. n. 4. et alij. pbi 1° ea cõ illo; si fuerit
Roma: romano ad pbi 2° eo, quod decreta talia
eorum nõ obligent extra diecesim, statutus nr extra ter
itoriu legislatoris (cuius nr hẽ eus extra territoriu ius
dicendi impune nr parent) leg fin: ff de jurisd: eorum
judicum.

Si tñ Jo q nr utily Rom: eligendo tempore aut moretur aut tñ transeat p locu in quo Rom: recitare, pt Rom: recitare proprio prout habito

pbi 1° nr°

Obijcit 1° talem peregrẽ alienum ẽ adhuc gaudere illa
diecesi in qua preceptus est breuiariu dicere sanum
adeo, et tenetur id uti debere. Rx neg. ans, hoc enim ei
q ex illa diecesi egressus est illius statuis nr subiacet.

Obiectio cui Solue:

2° Obijcit 2° obligatio dicendi officij ẽ personalis nr tñ quoad
subditam sed et quoad modu q nr tñ quoad subditam
sed et quoad modum personæ sequendi ubicunq tandem locorum
illa egressus. Rx distinguendo personam ubicunq tandem locorum
terrarum eo modo quo seq pt gaudio; alio negando. Ita
quoad modum dicendi extra diecesim cui ne statuis
de genere de tali modo extra territoriu legislatoris
agerat.

Alia

3° Obijcit 3° ut nõ obligari ad recitandu breuiariu
diecesis Romanæ tenetur recitare breuiariu proprio modo
sibi ex illa diecesi peregrè egressus in loco in quo recitat
debet et Rom: nr sim pote sed de terra Rom: ubi? Rx cui tenetur Rom: recitare,
est vel de facultate ad talem locu ut ibi domicilium
constituat, aut maiore ãmi partem morari, vel nr aut
tenetur ibi domicilium constituere ad effectum nr obligari ad
usum Rom: aut alterius extra ritum loci illius, ad quem
tenetur recitare, si pertineat nr ergo obligatus
ad eundem breuiariu illius loci tenetur nr sit pprie subditus
ejus illius loci, nec ab illo aut alio dispensationem obtinere pote
rit quod ita, q transiit, aut breui tempore moratur in aliquo
loco nr potest dici ei in illo loco. Varius obijcit, habitu

Si tñ legem de recitando alterius breuiariu, si transeat p aliquem locum ubi Rom: recitat, teneatur Rom: recitare, secus si bona fide ibi per tempus non morari intendit.

tales, et tm̃ ē q̃ modus peregrini in loco extra diecesi
quã tenuit ad recitandũ breuiũ iuxta more illius diecesis
Objectatur illud quo nos supra usi fuimus si fuerit Romæ
q̃ in loco est ubi alius breuiũ recitat, quã in diecesi
quã tenet vel uniuo die ibi existeret, debet recitare bre
uiariũ loci illius, in quo est & reg. q. reg. n. cen.
sentur obligari grauiter ad obseruandũ statuta
illius loci in quo sunt peregrini, ne ad breue tempus
ibi morentur et posint sine scandalo et aliorum
offensa lege negligere. Addet quod tales leges, ut plurimũ
diuinæ sunt potestatis, et iuris diuini nõ possunt.

Obiectio nõ solationem.

Obijcitur nõ tales subiacebat legibus non quæ dicuntur
sed illius in quã morantur et ad breue tempus; q. nõ tm̃
in uerũ et debet recitare officium ꝑm̃ regis illius diecesis
in quã est - Sed ans quod 1o p. q. ad supra dixi extra
territorium tm̃ dicenti impune nõ posse uti; glo est quoad
nõ membrũ, ya alioq nullis ꝛio legibus tenetur nõ quoniã
diecesis ut patet ex ybaõe nec membri alladã non alie
nec ut uult nra sententia q. ꝛio nullius, quod uti est
absurdũ & neg. ans quoad 2o membrũ, ad cuius ybaõem
dico talem nõ simpliciter immunem esse à legibus, cui adstringat
lege ad recitandũ aliq̃ breuiariũ dicet immunis est à
legibus suæ diecesis extra quã existit sicut et à legibus su
periorũ illius loci in quo ꝑ breue tempus morabatur nõ
q. cui teneatur tales ad breuiaria sibi proprium nõ uero
teneat ad hor uel illud determinate poterit ꝑdm̃ sua
uoluntate uere eo ijs eligere hor minimũ uel illud. Quibus
Colligo 1o quod tales breuiarium recitandũ sit illi, q. duo
benefacit mi diuersis tribus, quare singula partis bre
uiario recitãt - & n. cen. suar l. c. n. 8. Sanch. 2. 9.
q. 1. n. 21. et alijs talem uti debere breuiario illius
loci in quo residet, patet ex dictis ad q. 2. quibus nõ
alijs nõ implicitè talem esse de nouo adhibere proprie bre
uiariũ illius. Circa hoc quã beneficium dicitur hoc liceat
forte in eã in qua residet habeat priuilegia, et si æqualia
sint, uberius fore illius uel illius tribus se accommodare
eo quod nõ sit maior ratio, cur hor an illud recitet, eo quod

Qui hr replo beneficat cum in diuersis tribus quare singulæ partes breuiario recitãt, debet uti breuiario illius loci in quo resid. det

Alijs dicunt debere uti breuiario loci illius in quo diuinum officium peregrinus celebrato primo

65
1ª sentª é pblior.

dnca sm̃ in utroq; loco ꝑponit hanc inqua sentiã é pblior
multo tñ pblior ꝙ putat illa qua ten Sanch. Filiut &
ad min cã potentiam videatur vinculo domicilij, qua
beneficij, eo quod quis se teneat accomodare ritui illius loci in
quo est.

Colligit 2º ex, q si uno loco habitat in alio n. ht lienat. Qui hic habitat, et
cius debeat se accomodare illi loco in quo est, ht tñ et oppo alibi lienat' aut fit
sita sentia fiet quod uti potit breuiario loci in quo bene pblicus rectare debet
ficiatur et qua pblicatur. illius loci in quo habi
tat.

Quaret qñ quale peccatum, sit si unus officiu ꝑ alio re
citato u. c. si cui de feria debeat recitare tacitam de Qui cui de feria debeat recitare
S. aliquo, aut cu recito de uno S. uel de SS. Trin: peccat de debeat, de S. recitat
pluribus SS aut festa foret recitandu? 2º si inadvertes aut cu de S. recitat de
ter non fiat ipsag inadvertia ad sit culpabilis aut subsit SS Trin: si inadvertes
aliqua cã pla de gravi nullus videri potuit ita ꝓlure ita in odiã habitos faciat
et quoad jam ꝑ. dix 3º si fiat sine culpa ut dicta opã peccat.
nec tunc qd de fore mort: Sed tñ verisile Later breuiariu NB NB NB NB
uerse loquta in multo breuius mutatur, dicendo de S. cui li
cuius effet de festa ita oppresse Praep: de relig. c. 1. dili
6. apos l. 2. c. 20. q. 2. q 3mo etsi sint cã
Dict. u. hora. q. 12. Less. l. 2. c. 37. n. 27. Diet u. breuiariu longissima
hora sl 3. Bald. tom. 3. disp. 6. q. 2. pu. 20 sq fit recit. mutet in brevissimam
barq. Vega eodem ut et sentire Sanchez d. tr. q. 1. de new peccaminis remis.
relig. dub. 4. n. 120 Hanc sentiã refert et n se sorlago tñ gte mptu.
sutat; sal a. hanc sentia pblis sines officiu mutatur tota
sine tñ eo ꝙ. pbri: ille n peccat mort: ij obligabem recitandi
breuiariu qui praceptu de horis recitandis complet quoad sub
stiam, sed qui mutat breuiariu longiu et in multo breuius
implet ꝓceptu quoad substia q. Maior ut certa, minor plr,
ga substia ꝓcepti in hoc consistit ut recitentur 7 horæ impta
breuiarioꝝ ꝓceptu, peccat tñ uen: eo quod modu et ritu
mutet, lectionis nimiru, et psalmor in de SS Trin: u. q:
recitando, cu de festa recitare deberet, qua mutatione
ideo mortale negamus, quod ex eoi uiolão ꝓcepti quoad
modu n sit mortalis. Contraria tñ sentiam q dicet offiu Ht dicunt ꝙ non quod
unius diei mutare ni officiu alterius sine cã sit mortale mutare officia sine
tenet Bon. d. 1. q. 3. pu. 1. n. 27 qs ꝓbabilius abillo citati cã sit pctã mort:
item Laym. tom 1. c. 5. de oratõe affertio 4 ex ꝓ. Filiu.
t. 23. c. 8. q. 4. n. 186 et c. 7. q. 13. q ꝙ nra affertio
nem

obligatio ij. q. quod primum, quod q. breuiary aucpat breuiū matutē, loco loco ijcij n̄ fiecat

Obijciunt ij. q n̄ implet p̄ceptū de breuiario recitando quoad subtiam peccat mort: q mutat officiū vnius diei in officiū alterius, n̄ implet p̄ceptū quoad subtiam q. mi: plr, qa Iulia n̄ p̄cisē præcipit ut officiū recitetur sed ut tale recitet q. p̄ceptum quoad subtiam n̄ implet q tale officiū n̄ recitat. R. neg. min: cuiq probatem dict: cū Val. 1. c. Iulia præcipit ut tale officiū recitet j. ut recitet officiū sētū qualitatem et filam Rom: et n̄ aliorū breuiatorū gradū, ut tale. j tali die notatū pro psalmor, tale recit: neg. et nego q̄q. na ut supra cū auctoribus citatis dixi, ad quod Iulia primario præcipit est, ut recitentur horæ canonicæ quotidiē, ut a. diuersis de hor auctis festo, hac vel illa die sm̄ ptinet ad modū et ordinem subtiam secundarias officij, q n̄ est tanti momenti, ut mortaliter æstimat, adeoq ut in tm̄ lesa. subtia p̄cepti seruat quod cunq; denig officia breuiarij quæcunq recitentur. Cæterū quod hæ plures hæ lectiones, officia de hac vel illa die n̄ ptineant ad subtiam p̄cepti adeoq quod si hora loco alius officij recitetur n̄ peccetur mort: ex ipsa diuersitate sentiæ plr; q docent illæ, q officia vnius diei n̄ alicui nisi inaduertenter mutat n̄ peccare grauiter, nec teneri ad repetendū unde sta orator, q̄ non tenemur recitare hac die sub mort: illa n̄ ptinent ad subtiam p̄cepti sed hac die n̄ teneor recitare sub mort: hor vel illas psalmor, hor vel illud officium, cū recitando inaduertenter aq̄ longū ānexar satisfacere, ut ait Laym. 1. c. n. 5 γ. β plr n̄. si qualitas officij ꝓpta esset sub mort: peccarem mort: n̄ stm̄ si breuius, sed ēt si æquale vel longius recitare cū vtera etiam longius n̄ sit tale, qđ le alterū est, qđ recitandū sudat n̄ ordine ecclīæ, ut n̄ peccē mort: recitando aqua re ut abeant ipsi aduersarij q.

gla q. aliarum sentia quod n̄ peccet si mutetur breuiarium nisi multo breuius.

plr n̄.

N3 N3 alia n̄ solut:

Obijcit n̄. Eo mīa sentia sequeretur n̄ peccatum mort: qui quotidie recitaret idem officium valde breue ratio alio ꝓprio multo longiore, q̄q. hoc absurdum q. R. quod. maiore et neg: minore, si m. ut docent aliæ nostræ sentiæ auctores Iulia præcepto satisfacit, qui quot diebus recitat officium canonicum septem horarum hoc ipso quæ est satisfactura Iulia præcepto quoad subtiam, adeoq mortaliter n̄ peccaturus per se sine alterius semp dicat sicut plura, loco

illius quod dñi deberet et quantuscunq; breue aut quale
cunq; illud sit ex approbatis. Dixi per ꝙ. ga hõi ꝙ impedim
fuit quo minꝰ legeret liber ꝛ̃ ꝓmptu quitta ꝛ̃ illius ꝓcepti.

Obiect 3ª Qui minus solicite quia debet nõ satisfacit debito Obiectio 3ª.
qꝫ ꝛ̃ ꝙ minus orat quam debet nõ satisfacit ꝓcepto, quando
coacerv obligatur: q.a. orat breuius officium longiore mi
nus orat, quod ꝛ̃ ꝓcepto petatur qꝫ. R. neg. Ita ꝙ breuius orãt
ꝙ longiores minus orare quod ꝓceptum sit breuiare sub mort;
liter minus orat, quod ꝓhibeat sit breuiare sub mortali. Ex
dictis

Constat 1º illum q dicit nel aduertenter nel inad XB
uertenter officium breuius, multo longiore nõ obligari sub
mort: ad longius repetendum nel aliqd supplendum, cũ nõ
pecet mortaliter longiore omisso breuius recitare: Qui
debile tñ et qualtus erit refutnet breuiarium illius diei repetere.

Constat 2º Beneficiarium nõ teneri ad restitue. eo quod
ꝓcepto quoad substantiã satisfecerit

§. 10.nus
Sintne aliquæ causæ excusan
tes ꝛ̃ recitatione horarum
Canonicarum.

Conclusio Caã quidam sunt ꝛ̃ quibus obligatis ad ho Caã excusantes
rarium nequeãt, de quibus ꝓsentetur 1ª est dispen ꝛ̃ recitatione horã
sãs Pontificis. 2ª carentia breuiarij in ꝗ pausa quo tñ
casu ꝙ horã aliquã integram nel quasi integrã memo
riter teneret illã recitare teneretur, secus si tñ unum
alterumue psalmum nosset. 3º cecitas, nisi quis uti cã dixi
horas suas memoriter. 4º periculũ imminens haereticor.
5º gradus Infirmitas ut frigus nõ possit sine graui capitis
dolore, dolore regere ulti tñ pleraq; ꝺ̃ notant, ut ui
dere est apud Layn. t. 1. de relig. c. 6. febrim leuem
tertianã, aut longã quartanã ꝛ̃ po excusare cum in maiym
di morbis paroxismus gmmodé ꝓuenire ꝓt nel saltem
horæ post paroxismũ rectare, sed qui debiles fatigne gra
uis morbus ad obligãdam horã recitandam ad tempus ꝓtrahen
dã? R. ab eo petendã dispensãm si gmmodé queãt ꝓcu
rãm minus grauedo fessarij, nel prudentem medicũ, q
liter dispensare nõ ꝓsunt, ꝓt tñ medicare utrũ sufficiens
morbus sit ad excusandũ; quorũ ꝙlibet ut iudicio cogi se debet

amodare - 6° cā est iusta occupō q̄ in lectione hora
rū deuenter obiri n̄ p̄t ut publica ḡrō, affectionu audi
tiō; si tā ante vel post in tā eundem diem tale gnō
dū supplendi tempus hūi pōt sub mort. reitari defien.

Qui n̄ p̄t longa hora tenet̄ breuiare citare.

Quaeres 5° utrū q longius reitare n̄ p̄t p̄t a breuiq
illud reitare teneat̄? R̄ affirm: mihi tō uideri q breuiq
rē cū a talis obligat ad horā sub mort: et huic satisfacē
pōt obligādo p relaxationē cuiuscūq officij recepti, et approbati
ōio n̄r ad hor quod p̄t reitando singlē satisfaciendo q̄
apto cui gnāliter satisfieri p̄t huic ā gnāliter satisfieri
p̄t reitando breuiter q̄.

Excōicatus degra datus tenet̄ reiti tare suas horas.

Quaeres 6° an excōicatus ex cās̄l de gradatas, aut
religiosus fugitiuus? R̄ neg. tū ḡa henrici fran patroci
natū debet aut cā malā q̄ ex causa degradatōis
a: g̃: debit tū ga p excōiem, ut cās̄l pontifex non uelle
minuere, sed notatiū grauare infligere, et cōmodo pri
uare, ita cōiter ōēs.

Religiosus profess n̄ gratiatus n̄ sacris debet̄ s̄l n̄ thoris tenet̄ horas reitare nisi fu hanc q̄etudo n̄ ab his monast̄ no hū q̄ soli studet exq̄rūter.

Quaeres 7° an religiosus professus n̄ gratiatus in sa
cris ordinibus ex cās̄l a lectione n̄rarū canonicarū, hū
manitatur n̄ studijs R̄ ex gra. c. 1. de rel: et dūs n̄ op
pōri in ḡrē loquendo, si fū in aliquo monasterio sit q̄ue
tudo, ut ḡ humanitatur n̄ studijs, sed tractant mo nast̄rij
negotiā p̄ thoro interēe nequeunt horas canonicas n̄
recitant illi excusantur. Si alijs q̄ monasterijs gra tatus
sit ex cā rationabili dispensare, q̄m n̄ p̄t dispensare in alijs
monasterijs statutis et obligato rijs, ita q̄q in hac obligāe
q̄ octō hē ex q̄etudine fecisse, unde et abbatissa p̄t ea in
tā cā dispensare ex̄ moniali a: c: ff in iusta impedimēto.

Qui p scripta reitare ut p̄t n̄ tenet̄ alius reitantē audire.

Quaeres 8° utrū q per scripta horas reitare negt tene
at̄ alterū reitantem audire aut p alius reitari
curare uel loco horarū can: alias preces reitare? R̄ neg:
ut tot. l. 2. c. 14. Azor c. 18. q. 2. Nau. c. 11. de ora
tione n. 6. Rō est quod praeceptū de horis canonicis sol
uendis fit et de certā et determinatā mā, et promiscue
horas ipsas per scripta reitare n̄ potest ab ōi obligatō
ōio liberū sit.

Audres 9° an q bauiario caret psalmū tū unius
ultroneae memoriā teneat eos reitare teneat? R̄ neg.
ita ex dictis supra.

§. 55.ª

Vtrum, et quam restitutione sit teneantur Beneficiati qui horas vel integras, vel p. omittunt

Beneficiati n̄ restituunt horas p̄ratâ tenentur dd rest:

Conc. 1.ª Dñi beneficiati ad preces Can: obligati p̄ n̄ aliunde saltem ex dispositione juris Canonici ad restitucm quotuscunq; horas omiserint et quas p̄ratâ omissionis tenentur. ℔ p̄ Conc Lat: sub Leone 10 sta tuimus, in qt Concilio ut nemo beneficiatus curatus quo- cunq; gaudeat q diligis 6 mensibus ab ejus q̄cumq; ordine sine legitimo impedimento officium divinum recitare omiserit pro tempore quo n̄ recitavit fructus suos faciat in- cor impendendo tantum quod ministri capitulo ni fabricæ ecclesiæ aut eleemosynas teneat. Hanc Concilij constitucm qa quibusda recepta videbat Pius V. ℔ Bullã renovavit. Cæteras juris hor statuum Concilij et Bullas p̄j V. nor ipse statutum renovantem.

℔ 1.

Nota 1.º quod licet beneficiarius quis sep mensib post acceptã possessionem, vel postquã fuit in mora quo minus illas diceret sine cãa horas omittens poterit mort: nihil tñ tenet restituere: ℔ p̄ verbis Concilij citatis; ubi ex professo loq̄ã restitucm ex mort.

aliq̄s beneficiat: omittens sine cãa p̄ratã mort: n̄ tñ tenet ad restitut:

Nota 2.º simpliciter ad nihil teneri cui q̄ legitimè impeditus horas n̄ legit, ut ad gratiam ex Conc: quod n̄ tñ solos illos obligat q sine cãa necessariã breviarium omiserunt.

Nota 3.º cui q omitti post 6 menses acceptæ pos- sessionis ita teneri ad restitucm ut ante cãm Judicis teneatur ad restitut: solutiam ad illas obligetur, ita ut liceat fructus amissio ante Judicis anni acquirat, n̄ adgrat absolutus cum dnio, sed sententiam. pendens ã restitucne futurã qua si eo tempore omittat perdat ius partis respondentis tabi parti breviarij, vel horæ quas omisit, ita restitucm fieri ℔ vel fabri cæ beneficij ut ait Conc: vel pauperibus, vel pijs causis, quia ordinarie canonistæ et Theologi sub nõe pauperum et quidem nisi ex speciali aut publi decreto ni obs- tante Concij quod uni decernit alteri denegat, tunc enim

qui ita post 6 menses orittit:

Cui fieri debet restitutio

restituo faciendo est illi, cui aurefrit nisi forte fieri
nequeat sine diffamacõe omittentis eo quod omissio
sit occulta.

Restituo fieri debet proportionaliter secundum quantitatem

Nota 4° Pium V in Bullâ, quâ hoc Concilij statutum renovat et confirmat declarasse ovi, q totus officium omittens libere retinere ãs fructus illius diei, q matutinum medias partem, q reliquas horas alias dimidias, q horarum singularum vt q4 am 3ª aut laudes 6am partem in quibus fructibus comprehendat et distribuãt, quas pñs chori p tantã mã haũt suas.

NB

Nota 5° Bullã nõ videri cũ tanto rigore redacta unde Henr. c. 25. de Reg. colle apud Lap. l. 2. c. 34. du 32 refert proximis cũ sapientia Concilio ita hunc rigorem moderari, ne qui, q ordinariè diligens est et Parochus si unã horã die culpabiliter omittat teneat restituere 5am p. fructuum retentis pro tribus rãe tituli et aliorum onerum, Canonum satisfie restituendo 4ã p. alios beneficiatos restituendo 3ã: et sub hac limitãe mi Hesp: possim recepta ã aliis Concilij statutis et Sijs Bulla. Wiltmerstõ hr Lessio l. c. iustõ lapior ur hanc limitãem in Canonicis et aliis, q nõt aliqd onus, quod præter, quam ratione præbendæ ad restitũdũ ut minimũ 3as partis faciendam à confessario obligandos

Qui hr præpere parentes Cognatos sibi parentibus sit restituere.

Quæres 1° an si Sacerdos ipse pauper sit aut pauper habeat Cognatos parentes &c illi ipsi teneat restituere aut Cognatis applicare pot? R affirm: ita com, cu n. tali eleemosyna aliquo modo possit liberè, quare id quod tanquam eleemosyna dare teneat sibi applicare negret.

Cuius præsentia tenue ut vita vacui nequeat restituere ne tenet.

Quæres 2° do utrũ sit ei restituere teneat? q he beneficia adeò tenue hr ut vix ipso vita tueat? R negy: p̃t eo dicitij in respons ad q. 1.

Quæres 3° nũ q duo beneficia hr non opulenta alterum vacãte tenue eo quo perse vivere

Qui ex præbendis beneficijs alicui vacante nua si omittat præsentiam tenetur restituere pro parte tenuioris si hr habeat alia onera adiuncta, secus si nõ habeat.

ipso posset nũ si horas omittat teneat ut restituerem fructibus tenuioris beneficij? R si hr tenuius beneficium alias obligãtes habeat p̃ter præsentiam horarias neg: cũ huiusmodi onera põnt æquidere fructibus unius beneficij. R 2° si nullas habeat obligãtes alias

pfliter tale tenere ut ur ex ipsa lege Concilij pée
gligi, quod absolute restituere impat. Dixi hoc ybi
ie, qa dr gnia ybi ur, et in praxi seruat, ac quod N3
respectu huius Beneficij plane p ans sit, quod ab eo
possideat, q adio Cautione ē instructus.

Quarer 4°: quo iure Beneficiarij ad pdita restit: Jure Vulgiatus
teneat? Alij sentent nadi sed uerius est q alij doctr ad restitut:
cent Romano stet Rubr: 1°. qa Lateran: nobis atque q Romas omittit.
mis seo mensibus q: signatur Beneficiatos ips mensibus
nr cā obligatos; fi 4. Dare nae obligarentur nr like
rarentur 2°. sentetie. 2°. insinuat iustū impeditos, nr tñ ybi eo sone Lat:
nem restituere q quod sabij indicat obligatem nr sere
iurij nae; fi 3. iure nae ouret dr repetu eius
q inculpate omittent ouret. 3°. q nullis illas restit:
fieri patribus quod nr deberet gbi gradi, si obligo ecca
Lurij nae. Et sto a genio ordinq; sunt tenet, ita
ut sine interpretatione ad donatio obret iuris d.
si horze nr legerentur, neq; culpa q mdū gitus sit acceptanis
sed q; beneficia exerta sunt ius ad finitum et attributa
ta tñ ut iudex beneficiarijs impugnare omne legendi
nos canonicos et patrimonio negligentes ad restituendū
obligarit. Ex quo dicto sub q dr ius ad fructus sub
onere, quod ut tenant ad restitut: si pecca, omittat an
tequā hor ius ab ecclā afferat, qa nr dr ē beneficij. vide dicit
dict de virginibus chori omittentibus idem dum. nr
CONCLUSIO 12a: quo q nae hūsij teneat si
ēt de aue restituere nr obligari ad restit: si omittat,
qa Concilia et bulla sij V dr hij nihil disponant.

† Quarer 5°: Vtrū Canonici nr canentes in choro Canonici nr canentes
cui Rectores teneant restituere. Distribut: affe in choro si tñ instan
rūt Vasq. t. de Restit. c. 4 § 3 du. 4. n. 234. sed ter, sint nr priuandi
sed ex neg: qa ad neg: ex iure, neg: ex consuetudine distributionibus.
collecte.

CONCLUSIO 5a: Hor gitum nr est iusto iure,
rūt ut pena aeris nr mulcti sed merito subeat, qui
quoniā ex negligētia, imprudentia officij et p mens
sa, et annū intermittunt. absolimus hanc
moam eo die quo sacra fno Rō obtali pro nono Rō
Rēgo fno Joanne Henrico ab ostia regi in templo
vrginiarū. 1628

QVÆSTIO IIa

De Beneficijs Ecclesiasticis

Quæstionem hanc perquam utilem et nrīam in
Carlos dividemus, in quorum 1o de beneficijs ipsis
agetur in 2o de Jure patronatus et præsentationis in
3o de Collatore. in 4o de reservatione ac devolutione
Beneficiorum. in 5o de beneficiorum permutatione. in 6o
de resignatione in 7o de residentia in 8o de distribu-
tionibus in 9o de amissione Beneficiorum. in ut de pen-
sionibus.

ARTICVLVS Sus

De Ipsismet Beneficijs

§ Sus

Quid sit Beneficium?

Beneficij definitio

Rcum cōi Can. et Theol: Beneficium cē ius per-
petuum fructus ex bonis Ecclesiasticis per-
cipiendi pp aliquod officium spirit. auctoritate
Ecclesiastica constitutum. Dr ius perpetuum eo quod si
de uno auferatur alteri conferri postulet; in quo bene-
ficium differt a pensione commenda temporali &c
ut q n dtur pp titulum neq tribuat ius aut dnium
Beneficij, sed solam custodiam, et administrationem ad
tempus. Dr auctoritate Ecclesiast: nam ut ius ali-
quod censeatur beneficium debet auctoritate Eccliæ erigi
vel saltem confirmari, eo quod ad solos prælatos Ec-
clesiasticos pertineat officia Ecclesiastica administrare
eiusq proventus annumerare. Hinc constat fundationes
successorum aliquot ex testo factas priusquam ordinarij
auctoritas accedat beneficijs Ecclesiasticis n cē adnume-
randas adeoq ut qs sit capax illius iuris n opus est re-
ijs conditionibus, quæ requirunt in eo, q ad beneficium
postulat admitti neq n requirit Clericatus n institutio
collatio confirmatio Epi, a tonsura eo quod diligenter

Dr Jus perpetuum

Dr auctoritate Ecclesiastica

ꝺ̃ꝯ aduertendus ꝙ capellas quorunda nobilium, q̃ nr
raro a dñis temporalibus gferunt sine recursu ad
ulla psonas ecclesiasticas, cum nr. Laici iure cor hear
tocũ gferre nr ꝓsint ut gstat ex regulâ a nr ꝺ̃ publi
ꝺ̃ Franciscũ ecclesiarũ ꝓ licitũ sine ꝺ̃ titulũ canoni
nicũ obtineri, Canonica a Institud a laicis fieri nr ꝓ
iure ordinario. Hinc nr cessat finitur argumtũ tale,
capellas beneficia nr ea nisi forte de grio gstat aliunde
vel quo casu fallia gferens id faciat ex priuilegio ꝓ
ut ecclia sibi gresso huiusmodi priuilegia de qbus nra de
nctia hic agit, Hispania Belgarũ Provincie, Ide
cirũde ut de qbusda officijs in hospitalibus q̃ inter
dum sacerdotibus gerere solent. Probat nr. est nr ꝓpo
sitũ ecclesiastica seu spiritalia officia prodomus
directione gtitutas: unde si cui aliis sit obligato ad
horas canonicas recitandas tale officium gferatur ꝙ
non propterea capitũ nr teneb̃ ad lectionem horarũ
canonicarũ. Ad 5m. nr. hoc officij spiritualis
neg. nr. aliũ de eo dr beneficium nisi ꝓ officium
ecclesiasticum fiat, et spirituale ut gstat de horis canon:
et ꝺ̃. quia ꝓ ambitionem de reb. ꝺ̃ 6. Nota hic
in beneficio ecclesiastico ius spectare ꝓ 1m. ad absolute, et
per se spirituale, ita minora officij, sine ꝙb̃ quorum
dam spiritualia, ad q̃ soli ecclie ministri deꝺ̃
naturaliter ordinati sunt ꝙ ge seu sibi se gderat ꝙ
ad absolute temporalia ecclie nomine ꝓsequendi red
ditus ecclesiasticos, quod to non ipso quod hmoꝺ̃ sit
iuris spiritualis et ex officio spiritualis ꝙ
gferatur sit spirituale. Ex dictis ꝓb̃ ꝙmodo
dignosci ꝓt aliqua beneficium ecclesiasticum: ad nr ꝺ̃.
principalit. nr. si hmoꝺ̃ habeat gdiũ. si ꝓsona ꝓ
videat sit ecclesiastica. 2o. si sit cui ꝓbendal sit eccles.
obtinere. 3o. si sit ius perpetuum ex quo officium spirituali q̃
si ꝓuisio fiat carta et sine pacto, tua quẽtione ꝙ
communo temporali; absolutum, nunc ꝺ̃ eo mane.
quo gras ꝓ sacra dño fesu exi ꝓ cpus ilustr.

ꝺ̃ officij spiritualis

Jus beneficio ꝓb̃ ius spectare ꝓ spirituale ꝓ ad absolute cognoscendi munia spiritualia. 2m. temporale ius ꝓsequendi reditus.

quomodo dignosci ꝓt aliqua ecclesiastica.

De diuisione Beneficiorum

Beneficia alia Saecularia alia Regularia

Beneficia varie diuidunt̃ in̄ saecularia, et regularia. Saeculare est quod Clericis saecularibus est attributum: regulare quod pro regularibus est Instituta vel ijs ita adnexum vt per eos debeat administrari vt̄ sunt parochiae &c. quae regulares administrant abbatiae prioratus.

Beneficium alicuius Saeculare nisi fuerit regulare.

Nota 1° Beneficium siue Saeculare nisi sit regulare vel ex Institutione vel ex legitima prescriptione quae fiat per annos 40 pacifice a religiosis est probatum colligitur c. cum de beneficio de praebendis in 6to. de quo de praescriptione eodem anno numero describitur beneficium regulare ne saeculare censeatur, plus ex c. illum Sextio est.

Saecularia Beneficia fuerit officia officiorum pertinentia regularibus non regularia saecularibus.

Nota 2° saecularia beneficia vt̄ puta officia curata regularibus non regularia saecularibus sunt colligitur c. cum de beneficio et c. cap. 20 de regularibus &c. potest ista de rebus Ecclesiasticis vt̄ alienandis &c. vide sect. 14. c. 10 et de officio Cardinalium Concilij ibid. Regula.

Capitulum 1° licet nisi regulares de Statu.

Capitulum 1° licet regulares de Statu ab hac gerli regula 1° quod canonicis regularibus aut religiosis vt̄ mendicantibus ad regatum aut alias praelatis saecularibus aliquibus, hoc. n. ad talia beneficia promoueri possit et sine dispensatione Papae colligitur ex cap. quod ei timore de statu Monachorum vt̄ ibidem dicunt̃ contra canonistas. Negatali casu si vel certa necessitas vel utilitas ecclesiae postulet praelatus ordinis professo beneficium accipiendi facultatem denegare non potest abbas in c. quod de est timore.

Capitulum 2° quod religiosi qui in cultu saecularium vt̄ Capellanias Curatos vicarios Epi aliquibus

Capitulum 2° religiosi qui in cultu saecularium, aut vicarios Epi aliquibus, quo tu casu vt̄ religiosi praelatus exemptus foret Clericis electio fieri debebit tacta forma status ex cap. cum Pastoris 2 q. 7. et glossa in illud recepta hoc tamen si fiat religiosus habitum ordinis retinere et necesse est, quod religiosi et extra monasterium degentes Papae gregem mutare non possint, ut docent canonistae ex cap. 2 de clericis vel monachis in 6. Epa

Capitulum probatur quod Canonici regulares non debent dici seculares

probatur 3° iure antiquo Canonici Regulares quae ab initio:

3o c. quod post timore de statu Monachorum citato
possuerat acceptare quis beneficia curata, dum modo
ipsa non dimittendi fieri pôte cum ordinis sui jam vacantia
ut ipse hodie ex decreto Conc. Lateranensis possit
facis dispensatoria, modi beneficia secularia acceptare
pôt ut gotat ex declaratione Cardinalium in Conc. Trid. Sess.
24. c. 12. Quicquid q. Conventus, et Cellae regu-
larium, ita deficientes ut ad debitum boni temporis, de qua
formarum vitae Xtiae per Religiosos reformari nequeunt
hoc n. casu Clerici saeculares, religiosi substituere pos-
sunt, ut gotat ex cap. mistur. de religiosis domibus ubi
tm bene advertit ad hoc tales Cellae debere reformari
et hoc eisdem ordinis sui vicini ponit, quod si hi deficient
religiosos alios, ac demum et his deficientibus pôte in
eis modi Cellis poni saeculares sacerdotes, aut canonicos.

2o Beneficia dividuntur in curata et simplicia seu in
maiora et minora. Curata seu maiora sunt, quod habent ali-
quam juris quantitatem ut jurisdictionem in foro externo
vel ministrare vel et praeminentia in choro ut sunt simplicia seu mi-
Episcopatus, Papatus, Archidiaconatus, Praepositura, De-
canatus, Officia Thesaurarii, personatus et alia juris
nalis praeminentia in Cellis sine jurisdictione in
foro exteriori. Istarum vero nihil de jure in regu-
praeminentia cum juris dictio an. sufficiat progenitus papatus, praepositura
in Cellis disputant nonnulli, verius in his ob plu-
ralitatem Cellarum attendenda est mihi Rebuffus in
prop beneficium tit. reg. 1. et 6. Simplex beneficium
est quod neq. ministrandi neq. eminentia
jurisdictionalis habet, sed tm instituendum est ad preces et
persolvendas, aliaq. divina officia obeunda, cuius
modi est canonicatus in Cellis Cathedrali, Capellae
nis, altare &c. Hos dividit in beneficia majora et mi-
nora, seu aut simplex diligenter notanda est
sig dum quis obligato dispensatur ut 2as beneficia obti-
nere pôt, nisi aliqd addatur ilgit de beneficio simi-
plici unde quidam facta de re dubia fuerat in Curia
Romana post videbimus.

3o dividuntur beneficia in curata et non curata
quae sint nullae hinc animarum cura.

Qui privil. 4o
Conventus et Cellae
regularium

2o
Alia beneficia
sunt Duplicia
seu majora alia
simplicia seu mi
nora

majora sunt quae habent
aliquam juris quali
tatem vel juris di
ctionem ut Episco
patus, praepositura

Simplex est quod
neq. juris administra
tionem neq. jurisdictionalis
vel eminentiam
sed simpliciter institu
tum est ad preces et
solutiones.

3o
alia Curata alia
non Curata

4°. diminuch ep cáa Efficiente in ea q̃ sunt Juris patronatus vñ Electiua vl Collatiua.

gria Juris patronatus Electiua alia Collatiua.

2°. ai Singlr Titularia et Manualia titulare

Singlr dr̃ quod in titulu perpetuu ofertur, adeo

Alia Titularia ofertur in titulu perpetuu alia manualia q̃ ad libitu et patroni nutu auferri pñt.

ut neq; per legem neq; per iudicij sententiam sine grauicáa auferri pñt, Manuale est ut supra de dicimus, quod ofertur ad tẽ. cod. vel ad labilitor, eo quod ad ñtrum patroni prelati vocari pñt, eiusmodi bñfcia plebus q̃ sunt prioratus sub Abbate gñtutus ut gñtat ep Cap. cui ad Monasteriu ſ tales datu de statu Monachoꝝ.

Sflia Compatibilia duo Incompatibilia

3°. Jn gratibilia et Incompatibilia de q̃bus plura ſ seq.

Quares nu oña bñfcia secularia in titulu perpetuu dentur ſ. utriu sub oña beneficia secularia beneficiati seculares in uestitura acquirant? Scilicet q̃ de facili ut plurimu adeo ut sine graui cáa bñfcia auferri nequeat ut gñtat ep Cap. sibij preseruet dist. 76 ymoner dñm cóe ius constitutiu sentt̃ heri debet ut pñt ep Cap. sanctoriu dist. 70 pñt nihil contra statutu pñale aut ep ultra fundatorij vel privilegiu sibi patronis gñtsso fieri ut bñfcia sint maiꝝ medietas curata. Constat hoc ep variis huius mó di privilegijs dñis sibi concessis quibus variis huius mó vigilat Gilbergensis super tuenda suaru parochiaru ſ 3us.

De pluralitate Beneficio rum.

Incompatibilia (nempe illa inpe cadentia q̃ regrunt residentia q̃ tinua regrunt

Nota 1°. beneficioꝝ alia, ut ſ sup. dictu est sñt gratibilia ſ. q̃ ab eode simul possideri pñt; alia Incompatibilia, Incompatibilia vero ea sunt, quoꝝ singula per se vel ex iure nãali, vel ecclesiastica institutõe residentia continua regrunt, cuiusmodi sunt 2 Epatus, 2 parochiæ, duo mediatates pñtus, aut alia curata bñfcia, duo personatus, duæ Abbatiæ, imo et ubi Pidi receptu est duo Canonicatus uti ep sess. 24. c. 12 de reform. manifeste colligi: sic n. aut duæ prælatiæ in Cathedralibus aut collegiatis dignitates, Canonicatus, ꝑ

hendas aut portiones n̄ sinat ultra tres menses ab ꝑsdem
cuiꝰs quolibet anno, abēe, aliq; anno ꝓximo, nisi ex
medīa p. fructus, quos ratōe ꝯ prebende aut ꝑsone facti
suos: quod si iterum sāto fructuū negligā ꝓsequat̄ N3
ꝯibus fructibus, quos eo anno lucrat̄ fuit, crescente u. gra
macīa q. eor ingressa sacroꝝ Canonū gr̄ia ꝓuidat, q.
quos ꝯstitutis uerbis ꝓtis gr̄ia Canonicat̄ dictos in diuersis
cuiꝰs hr̄ī ab eodem n̄ro, cū fieri n̄ ꝓsit ut ni ultra
ita resideat, ut ā neutra ultra tres menses absit. Et quia
nra subiungit ꝯstitio, ꝙ n. diuina per se ut n̄ per
substitutos celebrantur obire officia, per q̄ uerba ꝯ intelli
diri ut ꝛplex Canonicat̄ diuersaꝝ ecclīaꝝ in eadē
ciuitate, cū fieri n̄ ꝓsit ut in utrā q; per se diuina obeat Canonici in urbe
officia. Impedit 2o. per hec ipsa uerba quomin- si n̄ assistant offi
ciis n̄ recipiant
cium
recipiant fructus ij, q; ni templo officia diuina n̄ obeunt
sint in ciuitate, et loco Canonicat̄ resideant. Hec ea dē
gr̄antur ex declar: Card. in dict. cap. n. 36 q. sic hr̄ declā
tus hoc sic intelligendū ē, ut nulli Canonici ꝓsint abēe
ab ecclīa sua ꝑpetuis ultra tres menses singulis
annis, nihilq; eis prodest, quod in ciuitate maneant
nisi ecclīe debitis horis ministrent. Et ēt si gr̄ie
ꝯtrarie per hos decretos sunt abrogate; attamen ex
ꝓbabilibus causis dari licentia Canonicis, ut ā suis
Canonicatibus abēe ꝓsint p 4 menses. Preterea
assignata beneficia et incompatibilia sunt q. ꝓuisionia
appellat. n. c. duo Canonicatus eiusdē ecclīe.
Nota, 2o. ē n̄ra nulla beneficia q. ad honestā sacerdotis
sustentacōe n̄ sint sufficia hr̄ ꝓnotatis sic
CONCLUSIO 1a. plura beneficia hr̄ quae sicuti est hr̄a
simul sumpta honestam sustentacōe sacerdoti plura beneficia
ꝓbeant n̄ est ꝓhibitus, si singula seorsim sint insuffi- modo nullum ex
cientia modo si curata sint ab eodem singulis satis- nis sufficiat ad
ficiū ꝓsit; glo. est clara et cōis. honestam, sustentacōem.
CONCL. 2a. ordinarie fieri n̄ ꝓt ut unus
plura beneficia habeat, qualia qualia. Illa tandem / Nemo ꝓt licite
sunt, si unus ad honestam sustentacōem sufficit. Hr̄ glo hr̄ō plura bene
2o. ex. s. Ite. quod. 9. a. 2o ubi ait, ꝙ dat hoc actionem ficia si unum
sunt q. sint uti formitem inseparabile annexa, ut sufficiat ad ho-
fornicio adulterio, q. nullo modo bona fieri ꝓsunt. nestam sustent
Hr̄ glo

hrie plura beneficia non nisi in numero rationabiliter indifferentium cum distinctis plurium ordinationibus

et de numero talium non est hrie plura habita aliás in nullo casu dispensationem recipere posset. Ideo non actiones de se indifferentes ad bonum vel malum sut, censure tenura de bona mente quarumcunque generum quod quotiens hrie plura beneficia sic, set non ubi ecclesia non plurimas in se ordinatas, ita ut pote qua non est possibile aliquem in pluribus ecclesiis celebrare nisi quibus ei fuerint commendata, ut ibi quotidie ordinate ministrantem; sequitur et diminutio cultus divini, dum unus loco plurium institutus; sequi magnaque in aliquibus defraudatio voluntatum testatorum, quod non bona relicta quatenus ut certus numerus clero fundentia ibi esset; sequi et inequalitas, dum unus pluribus beneficijs abundat, et alius nec unicum hrie sit, unde non quotidie inter actiones indifferentes, et multo minus inter eas, quas bonas. Quare non quotidie actiones quas absolute deformitatem in se bonas formitatem vel mordinationem quodammodo importantes, quia tamen quotidie circumstantijs adjacentibus bona efficiuntur, sicut hominem occidere in numero harum actionum non esse hrie plures possessiones, quamvis non aliquas mordinationes quotidie, tamen alia circumstantia (cum supervenire, ita afficientes actum ut mordinatione, illa totaliter evacuet ut si opus sit in pluribus ecclesijs alicui obsequio, et ijs plus servire possit recta, vel tunc absens quasi presens. Ideo Dico Concilio quod cui de plenitudine non est in quo dum ei conferatur auctoritate Apostolica possit unicuique idonee in sua vel aliena ecclesia providere alicui alteri beneficium sufficiens obtinenti providere non possit nisi forte ille habita quod obtinet ratione dimittat, vel nisi in eorum casione huiusmodi sit expressum quod aliquo beneficiato dabeat providere personae, tunc non providere poterit unicum duntaxat beneficium obtinenti, cum tamen illicera non immineat animarum cura. cum teneamur de plenitudine Concilij Trid. de reform. sess. 24. C. 17. Cap. de multa de prebendis Conc. Later. sub Alexandro 3. c. 17. Cap. dudum de electis eodem Joa. 22. Execrabilis de prebendis. Nisi forte de licentia ordinarii licere non si iusta subsit causa plura simul hrie habita et aliqua incompatibilia plura beneficia ut supra ex §. Ihs. Item est non est ita intelligere malum ut honestatem non ponit, cum ut non ponit tollit speciem mali, quia in re apparet, quod ex iusta causa ponit plura beneficia et fidelium requisitis decedente dispensatione

NB

Nisi forte quod si iusta subsit causa licite possit hre plura beneficia et non impetrabilia

Alias clam actiones absolute deformes in se de modificabiles importantes aliquam circumstantiam bonas efficiunt

ab eode possideri: qlega pbi sublatâ spe maliu repugnat
Juri nãc liceat eidem gratur Juri positivo Ecclesiastico plu
ra simul beneficia possidere, et id cãhegnat sẽ Pontifex
mittere suo arbitrio dispensare. pbi xto oppe et op pauci
Eccliã quã pluribus videtur plura qua unus beneficia
gerdi. Ita si justa subsit cãa cum p. pluralitem bene
ficiorum ant collatorum minoral aliquod incommodu ut
ecclie op. pbationibus ipsius grlios necessu. justa subeat
cãa, et incommodo pri pluralitem emergente cessat
pualere ad hoc ut ét op dispensãoe plura beneficia mre
residẽt requisita ab eode obtineri queant, ut conterit
et gattat op pbationibus Cono r. Justa a. cã ost. Eccliã
necessitas, ut si pp grassantes hereses nõ põnt gmodo plu
res nuncii boni et beneficia bene administrent tu ne
ue hereticis et ordinãrie huiusmodi beneficijs uti are solent
ab ijs excludantur vel si malis et scandalosis ꝯ occupentur
occasiõe nec arripiant calumniandi uni apto plura be
neficia op. dispensãoe gerdi pñt. 2o Justa cãa est
stare Eccliã ipsius utilitas ut si ex ea putetur futurum ut
hi Eccliã eam ꝯ impugnantes defendendo, auctori
tate tuenda p eam aut fraudem ablata recuperando ꝯ
quãrãoe pacem iam in partibus septentrionalibus Regu
lo principis filijs plura et bnfia curata ut spabi ꝯ
laudabiliter simul pmittuh; dum n. Eccliã illos honore
rat, eorũ parentes et cognati magis excitantur ad eã
defendendã. 3a cãa est dispensandi quod aliqs de Eccliã
sit bene meritus ipse qua ex merito dispensari pñt cum filijs
magnatũ, q Eccliam Vermis propugnant. 4a cãa pt ex
cellens doctrina, capitalo de muleta dispensij etc.
5a est bnficij pcuratis spectatã personã gradꝰ et dignitate
pertinet n. ad Eccliã honore ut psonæ Ecclesiastice
rite ta sue status n. indecore habeantur: hac tñ cãa
cãe si bene, ordinentur ad unius reuocari pñt, nisi
ut ad Eccliã utilitatem

CONCLUSIO 3a: Aliquis duo beneficia curata
aut duos personatus sine quãdã dispensãoe acquirit, ut
mus 2dus obtinet primus ipso iure vacat, quod si retinere
studeat in 2dus amittit, hinc q ius 2dum gferendi hꝫ

Justa a. cãa est cessetur Eccliã pacis utilitas &c cessitas

Justa 2a cãa est Eccliã Vtilitas.

3a cãa quod aliqs de Eccliã sit bene meritus.

4a Excellens doctrina

5a Beneficij tenuitas spectatã gradꝰ et dignitatis.

Quis sine dispensãoe duos curata bene ficia obtinet qua primus obtinet 2dus ipso iure vacat si studeat ut duos retinere valeat.

80
NB

illud statim alteri gferre debet, quod si fé mitra 6 men
ses negligat in hoc collatoi ad alios devoluit ita in tit
Cap. quidā de ẽbend: Conc Jeſs. 4. c. 2 et 2 Cap. cū singula
de pbend. in 6. Extravagjoais xx, in glbus q. 2. obtento
prius dimittere in nullt praterquā quod utrius amittat
ipso iure ad sacros ordines ac beneficia q̃cūq; adipienda
inhabilis reddat. Nota tñ circa hanc panalem
gtitutem op Laym. t 2. c. 8. ast. 2. et alijs adipso citatis
gestoa sit panalis sta gtitua
Quomodo intellig. cū oppresſè tñ loquatur pnalis gtitutio de duobus cū
rētis, aut pſonatibus in et extendenda ad alia beneficia
et incompatibilia, et residentia requestia u: c. ad bene
ficia curata cū canonicatu, personatu cū simplici duo
simplicia quorū utrūq; residam dgrit cū in horis men
tis in hac panali nulla fiat lite simul sine dispen
sae obtinere in ponit, ipso tñ iure tm per obtentionē 2i
nacare in censetur, cogitur tñ institutus, ni dispensaem
obtineat alternatiue se illi deponere, quod ipse mallet.

Nota 1o apud abbatem in Cap. de mulcta n. 15 et
alios varios casus notari in glbus tm curatus aut personatus
in nacat ipso iure 2o obtento. Casus 1us est si prius bene
ficium sit pacificum, posterius u. litigiosum hoc n. casu
prius tamdiu in nacat dum posterius pacifice possidetur
cū tñ è gl si tm sit litigiosum 2m u. pacificum 2o obtento
prius nacat ipso iure, quantumcūq; litigiosum.
NB
Casus in quo
liceat hre duo
beneficia curata
2us
Casus
2us casus est si 2o functus percipere in potuit ac quod sint
alteri reservati, aut si repentinā permotus ira fortuita
veris in beneficio 2o institui, sed statim error advertat,
ac destitui renunciet, argto Cap. divortia dist. 1. Le
gunt. ac leg 3. pand. dct. de divort: imo vrūm no
tat Abbas in cit Cap. de mulctā n. 16. in sufficere pos
sione valde breue si statim, ly intentetur de facto et
de Jure. 3us si beneficia in diversis dioc sibus sint et Epūs
in: bnficij collatione 2i rata ē nolit, sed Ordinarius in
repetat, neq; in tanel Epūs approbare aut rata hre qui
quasem beneficij sive expresso aut tacito ipsius assensū
facto, ne obstat cc Cap. quod in dubijs de renunciatione
et Glosa ibid. 4us casus in nacat hoc ipso quod Epūs
alicui beneficium augrat ut doceat hoc in Cap. cū nullus

de profession̄e p̄lendar̄ nominatim Abbas n. q. cuius relatio est, quod Epūs sine expressa Pontificis facultate deferre non potest, ut hic et Ca. de translatione Epōrum, sed qd Epūs sine licentia Pontificis ex Epātu accipiat? R. Iudex sententia uero p̄ priuandus uide Cap. quarto de Epōr. translatione NB

CONCLUSIO 4ª. Si Epūs Electo aliud beneficium simplex gerat, sine dispensatione collatio nulla est. Arg. Cap. cum uos de praebendis, et ea Cap. cum in cunctis de rescriptis de elect: quod docet ita beneficia electi Epūs post ordinem gerunt affirmandum aut gerendum, at pacifica possessione ipso iure uacare, unde si archidiac. bñficia p̄ assecutione Epātus electionem, et Epātus quidem possessionem postea dimittunt ipso iure uacant, post admissionem pacificam, multo magis uacabunt ea, q̄ in iam debitus et affirmatus fuerint collata. Si Epūs Electo aliud beneficium simplex gerat, sine dispensatione collatio nulla est collatio.

Excipiuntur tñ uersus ab hac regula Epūs titulares, q possessionem et administrationem sui Epātus nanciscuntur, huiusmodi sunt suffraganei, ut plurimum n. plerumq; Epātus in terris infidelium olim erecti gerunt. Excipiuntur ꝛc. q Epātus hñt uel de paupere dant are alieno grauem; his n. bñfia saltem simplicia et compatibilia gerere licet, et cū dispensatione etiam incompatibilia, et plura; colligas ex Cap. cum uos, et Cap. Fulco ultra, eāde q. de electis, unde aliq̄ plures interpretes ait, qui sufficientem sustentationem nō hñt priora bñfia retinere q̄re cum in Epō potest, id quod plus est .l. si iusta causa pauperatis ꝛc. dedit bñficium, prius obtenta retinere ut ratione uxoris sue Cap. cum uxor, poterant et quod minus est + bñfia compatibilia, q̄ ante Epātum habuerunt retinere. Excipiuntur Epūs titulares, i.e. suffragani Excipiuntur Epi qui grauentur nimis Epātus.

CONCLUSIO 5ª. Duo altaria sub eodem tecto eidem erigi nequeunt si ab eodem uni sacerdoti ponit. Ratio est, quod huiusmodi bñfia seu altaria diformia inferri ponit, ppter onerum diuersitatem ut si in. c. in uno die Iouis et die Iouis legatur cantetur in altero die Veneris et Lunae.

CONCLUS. 6ª. Ut p̄ aquisitione vel bñfi. prius ipso iure uacet, requiritur ut sit collatum in titulo, quod si tale nō sit cui 2ª prima habit; hinc q̄ ui canonicatum

grem clerk ab Epo, n' amittit prius beneficium et curatus eo quod vicariatus in titulum n' det, sed ad nutum Epi tollatur.

Quoniam dispensari possit circa pluralitem Beneficiorum.

Solus Pont: in pluralitate beneficiorum dispensare pt.

Cont. a vt plura beneficia incompatibilia simul habeant, iuste de iure cui solus Pont: dispensare pt. Hec ga: et affirmamus 1o. quod Pont: dispensare pt in numero beneficiorum. 2o. quod ille solus pt hoc sibi in Cõe, Pbr quod Pontifex solus pt dispensare in pluralitate beneficiorum

1o

2o

3o

4o

prius pbi 1o. In Pontifex id n' pbet tum quia generet ne gratiam Concilij Lateran: supra cit prohibentis pluralitem beneficiorum sed nostrum n' impedit summus Pont: quo minus possit dispensare g. multa, maiori stat etia n. ztõ assimilari n' pt minor pbi, Pont. est supra Conc: g. statutum Concilij n' pt auferre Pontifici facultem illam de cõi dispensandi. Pbr 2o. Pontifices aliquotiens sta de facto se dispensarunt ut Greg. 1. l. 1 Epistolarum c. 52 q. questa Epm Agnellum vt quanda' cultu utilitatem dubi Epatus nro voluit. Pbr 3o. ex iuribus non pro affirmatione n' mi gratiae stantã citandis. Pbr 4o. ex Clement. 1. q. ut lite pendente in quã dr quia ad Romanum Pont: Cultiarum personatuum dignitatum aliorumq beneficiorum Ecclesiasticorum plena et libera dispositio ex qua pt ut ex plenitudine potestatis posse videtur. vide et cap. licet de prebend. in 6. vbi ppe eadem verba vtitur q in Clementinã citatã. Item cap. cum ab excessibus de Constitutionibus pbend. vbi Pontifex de huiusmodi beneficiorum collatione agens dicit de se quod cum plenitudo potestatis de iure dispensare supra in dispensare pbr

Pbr quod solus Pontifex potest dispensare

et 2o. q. 7. cõtra hoc stat quod solus Pont: de iure cõi pt dispensare. 3o. ex Glosã in cap. de multa de prebendis eiusdem cap. dicit quod non potuerit per sedem Apostolicam obtinere dispensari. ex quibus verbis sic Glosa arguendo ex eo quod dicit cap. per sedem Apostolicam pt a iure communi quod plures in talibus n' pt dispensari, ga ex uno potest dispensari de altero negatur: sicut quod de uno negatur

de altero godij. et Cap. 1. de consuetud. in 6 quod ita
ut consuetudine qua in vra Eccla seruata asse
ritis tanto tempore quod in gria memoria non sit
videlicet quod ipsius Eccliae Canonici duas digni
tes, vel praeposituras, seu administraões aut duo
offia vel eorum alterum cum reliquo simul, et prae
bendam possint in eâ licite absq dispensaõe sedis
Aplicae obtinere corruptela (cum sacris sit ini
mica Canonibus et de ambitionis radice processe
rit) merito reputantes eam auctoritate Aplica
reprobamus, vosq ad illius obseruantiam etsi iu
ramento confirmata extiterit cum iuramentis uni
culum non existat decernimus non tenere, statuen
tes ut cum unum offium vix digne valeat aliqs
adimplere nulli liceat de caetero nisi unicum per
sonatum vel dignitem aut praepositura vel
administraõe vel offium perpetuum, quocumq
noie censeatur cum prebenda simul absq dis
pensaõe dictae sedis in eâdem Eccla obtinere
vel iam obtenta tenere, quod si a quoquam
presumptum fuerit viritum sit oio. In hoc Cap. tu
toto tu mõe circa finem et initium manifeste declarat
nullum põe dispensare nisi pontifice summum de iure
cõi, unde et glossa in hoc ipsum Cap. vers. absq dispe
saõe ait: nota casum in quo solus papa dispensat.

Quaeres 1.° quae iusta causa dispensandi censeatur
illas, quas iam § sup. retulimus.

Quaeres 2.° cur dispensaõ soli Pontifici iure cõi
sit reseruata si Eps videat Eccliae suae profuturum ut
ab uno plura beneficia possideantur. R. ideo id fieri
quod lex obliget inferiores, quamdiu eam obseruando
nihil euidenter sequitur quod legislatoris intentione, atq
vel nunquam vel admodum raro contingit quod intentione
Concilij pluralitem beneficiorum prohibentis simul hri

NB 83
ph. 12.° ex alio Capitulo.

Quare soli Pontifici de iure cõi sit reseruata dispensaõ etsi videat Eps profuturum Eccliae suae

co quod uni plura ꝛ̃ dentur, neg. n. fl̃ erit eiusdem
id ipse ꝯ multis ecclia bonu, et ꝓpria edificacõem,
q̃ ille Concilio ꝓ maiorib̃ ꝓceptat intendit - R̃. qꝺ
nisi ad summu ponit: ꝓtinet procurare bonu ecclie, et
inuitare quid ad illud ꝓmouendu ꝓtineat.

Non ꝯt prescribi
ꝓ gsuetudine ut
plura beneficia
sine ꝓnsificis
dispensacõe habe
antur.

Quare, 3º utrum ꝛ̃ ꝓt ꝯtra leges ꝓscribi per
gsuetudine, ita ut plura, beneficia ni Cap. 1º de glacude
ne ni s cit: sine dispensacõe ꝓntificis urbis ꝓmulgati neg.
ut gtat ex ipso Cap: ubi ꝓntifex talem gsuetudine
ut grauet[illegible] damnat. Rõ ꝺ̃, qꝺ gsuetudo ne fũ
seruanda debeat ee rationabilis ut ait Rõnale Juris
Canonici circa istum Capitulu ꝺ̃ finis aliquod mori
bus institutu qꝺ pro lege suscipitur cui deficit ee ut
hoc Cap. consuetudo dr̃ 1. sicut ee debet rõnabilis
et religioni quepire ita talis debet ee gsuetudo ut ha
beat uim legis aliꝰ ꝺ̃ potius dicenda corruptela, ut
ꝯtrari nõ seruari debet, cum u. qꝺ gsuetudo onerosa
ecclie ꝺ̃ est ꝙ religioni debita pro ꝺ̃ si repugnat
rõi et fini ad quo ꝯ officio debet cohibere
cui ꝯ officio teneatur prudere, diuino honori et inde
nitati ecclesiastice. Cap nouit de Judic: hinc ꝺ̃ qꝺ
diligentia notandu ut predant de quali cuq; gsuetudine
sed de cã dubitatur ꝙ est plures tales ꝺ̃ allegantes per
sonatus ꝯ obtinendi ad libitu ꝺ̃ ut ni cãdes ecclia sine aliq
iusta cãa aliqua sue n̄, aliq; n. per gsuetudine tempo
ris memorabilis ut ut Jean. Conr. ex dle. Clerico ꝺ̃ resi
dente iuxta Conr: 24 dec. Brachend: fieri ꝺ̃ ut beneficia
curata ꝙ personales residiam n̄ requirũt, sed ꝙ uicarios
apti ad ministrari possunt, possunt talia beneficia simul
obtineri, cuius rõ est quod de illud ꝙ ꝓ ꝓuilegia aut
dispensacõe acquirit idem ꝺ̃ in dicit ꝓt gsuetudine im
memorabili, sed gtat ex prxi ordinarie et uiribus supra
allegatis ꝓntificũ ꝙ iuxta fuerit cãa dispensare possit
ni curata et personatibus qꝺ ꝺ̃ et per gsuetudine in memo
rabile ideo obtineri ꝺ̃ modo interim ille officia diligenter
curetur. Et hoc gsuetudo in Germania ubi ꝓpositi de
cani Cathedralium sacerdotes hãt beneficia curata, ꝙ per
uicarios administrant unde si Conr: Trid: in qbusdam locis
hanc gsuetudine irritare ut dicendu est illud ab aliqbus

Eulgs quo ad hoc punctu n ee receptus.

Vulgares q. nul dispensão sine iusta cãa, quoad pluralitem beneficiorũ facta fit valida? R affirm: cũ n. sit quod cũ est dispensatu ad valle bñficia incompatibilia, ver aliunde q fuit collãem invalidat: dicendu est ow ee invalidat neq eo ipso privatue ee prior bñfio, q sem dispensãem sine cã legitima, cuius possessione acquirat, neq; adhuc tale fe fructus suos, percepto quocũq; officio satisfecerit. Objcit Pontifex fm ut Oeconomus, beneficiorũ Eulesiasticorũ n sanis, q si dispensat sine cã iusta invalida esset dispensão ac proin expuli taly dispensatis bñficiu validè n fit obtineri. R neg. cons. dispensão .n. est de jis, q Pontificis subsunt statui, quatenus valores; colldo .n. beneficiorũ fit y statum humanũ minus proinde ee egestituere, quatenus sit valida, q invalida unde cũ taly collão p Eulsiam sanctitatem, seu ee validã, nihilominus tn, q per tales dispensãem tot beneficia in unũ coagmint sine cã iusta sunt illud item resignare, ut bene Lyr. 2. c. 34. dub. 28 et alij

obiectio ij cum soluc

N3

De Vnione Beneficiorum

Vuares quid sit unio sive coniunctio beneficiorũ? R ex definitione quam do Suarez Eulsius, beneficiorũ, ministeriorũ legitimã superiorũ auctoritate institutã.

unio ni beneficij nil aliud est quã eorũ de coniunctio

Vuares ni quotuplex sit hec unio? R ee triplex a ee perpetua, in usufructu Eulsie instituta. R2 ni quam beneficiati gossa, q temporalis dr, eo quod cũ morte beneficiati expirare, et potius dispensão quã unio erat appellanda.

hec unio triplex? ee perpetua q fuit tuta ad Eulsie utilitatem et tempo ralis q instituta in gratiã Beneficiati.

Quares 3o quot modis fieri póss beneficiorũ seu Eulesiarũ unio? R ex eundem ab oibus assignari numerũ, Hostiensi in summã tit: ne sede vacante aliqd innoventur, recte quot modis fiat quinq; recenset solet: ex est ut spiritualia tm communicentur, qualis unio est inter Eulsias cathedrales, sine ea spiritualia tm communicãtes ut fit inter monasteria et Eulsias cathedrales, sine ea spiritualia tm communicãtes ut fit inter monasteria quo religioso in uno monasterio ex unitis in altero permilegiatis ut fit celebratur die, prepositionis septimi, tricesimi et ita fit inter monasteria q sibi invicem proxis, caeteraq; bñfia communicant

Modus est quo cuiusdem monasterij religiosus fuisset, et nemo hec unio proxdicta unio est, de qua hic agimus, neq; ea fit, aue ipsius Pontificis auctoritate, ut exigat ordinariu

8 Quo tam in spiritualibus quam temporalibus unientur

2us uniantur ecclie ut una altari tam in spiritualibus quam temporalibus subjaceat, quod due sit subiecta filia et ea cui filia subjacitur matri appellatur. 3us modus, quo

3us pro neutra altari subjiciat se alteri sed in suo statu et honore remaneat sub uno tm epo

refert attendi sit ut neutra subjiciat alteri, sed in suo statu et honore permaneat, quo casu si utraq fuerit cathedralis et equalis, neq canonici unius, earum canonici alterius, neq vicarius ipsarum fundentur, neq canonici unius ecclie canonicorum alterius capitulo ordinarie intersint unus tm epi utriusq ecclie ab utriusq canonicis communiter eligatur eo loco de quo in unione quesitum est, quod si tales ecclie ante unionem diversis metropolitanis fuerint subiecte et post unionem diversis subiecte maneburt; quod si utraq fuerit cathedralis, vel una tm altera ut conventualis tm cathedralis fiet electio, et ipse latus erit epus cathedralis, et abbas seu praepositus vel prior: et diversis titulis ecclie quesitualis, hoc tm casu conservatis

Modus 4us quo fiat collegiata, ita ut q in una est canonicus ipsa in altera, singulis tm suos titulos et honores retineant.

4us

alij ecclie cathedralis nec efficietur nisi a tempore cessaverit ca. vo q. 1. salvo, 4us modus est ut sic una fiat collegiata, utriusq ecclie, quoad spiritualia et temporalia ita ut q canonicus est in una ipsa et canonicus in altera singulis tm suos honores, titulos et retineant. 5us modus

Tres modi unionis ex glosa in cenent.

5us

est ut altera cathedralis erigatur et unus sit duorum epi ni qua unione certi praestitis, quos abbas et quevenerat percipere, epo ne ditior fit applicantur. Et hij quinq modis tres dumtaxat recenset glosa in cap. 1. ne sede vacante nova inviendo, ni quibus tm tribus quatuor posteriores ostensis apprehenduntur 6us est si ita uniantur ut in ipsarum ne unus corpus, sed ut una sit superior, altera inferior, qua unione facta in inferiore vicarij

6us

stitui debet et mandat cap. cum pridem de prebendis q. vero nisi forte et subiecta quinodo administrari possit ab ipo q presul principali. 7us modus est duo vel

7us

plures ecclie in ista inter se quecunq ita quod quoad omnia spiritualia et temporalia beneficium una ecclie censeant. 8us modus est cum neutra ecclia alteri subjiciatur, nec ambe in unum corpus coalescunt, sed suos titulos ac honores et gradum quis retinet. Ideo idem ministrator utriusq officialis de hac unione agit cap. 1. sede vacante

Cap. et temporis c. vñ q. 1. cap. Monast. de religiosis
domibus Cap. postquā col vñ. Cæterū hic ultimus modus
in duos dividi ꝑt ut facit obtineatis ꝑ. si amba ecia Eulegia
plane distincta maneant nec sibi mutuo arrogabunt
si una alteri cedat et ad rectorem
eccā alteri cedit illius privilegia et gratitudine arg. hic
ut videre est in Cap. relatum de Abbe Monasterii &c.
unde si Eulia exempta vñ exemptæ unial libertatem ꝑtē
si vñ exempta exempta illa largit; eodē modo si parochialis
vñ Regulari Eulia annectatur fiet Regularis.

Advertatur ꝑ. utrū si principalior minus principale fuerit
unitum vñrum sit ad hoc necessaria obtinendā in impetratione etiā
minus principalis, mentionē ipius? & nega tū pp. eē illud unitum
vim sequi principale, tū qa ad proprie id ht glossa in Cap. grāe de
reformatione in 6 n. de Jure hoc neq. apud est ut si parochialis
dignitati vel canonicatui quantacūq; institutendi habeat ita
tenor, ex amore in parochio regulari cū in principali &c. canonicū
catus hac ab ea vñ regulatur, sed satis e iuris ea habeat, qd ad ca-
nonicatū cui parochia annexa est refert, nec cū opus vñ
sit ut talis canonicus parochiæ per scripsa administret.

Quares 3o. quando eccā subeē debeant ut plures Eulia
vel plura beneficia instituta, se uniantur? & ē pōe duas
minimū magnas Eulias utilitatem aut necessitatem v. c. si
duæ parochiæ adm vicinæ adeo simplices, ut neutra
ꝑ se parochū pōnt alere, poterunt de Jure inter se ag-
iungi Cap. et temporis, Cap. postquā c. vñ. q. 1. etiam si
una bello, incendio, dānatione sit vastata, et commode
restaurari nequeat, vel modo tali loci alii migrent
tū haec talis parochia cū altera poterit giungi arg. to
cap. et Temporis, Cap. postquā cit.

Quares 4o. qnam beneficia giungi pōnt & absolu
tē omnia qualia qualia tandem illa sint, adeoq; etā
Eulias Metropolitanas, &c. etc.

Quares 5o. quinā pōnt Jure cōi beneficia giunge
re seu unire? & pōe hoc summum Pontificis gaudet ex
Cap. ut temporis cit et ētē eo quod plenā & habeat bene
ficiorū administrationē vide Cap. 2. de prab. et Clem.
1. ut lite pendente, imo beneficiorum unio, in qbusda
casibus spazi vñ ꝑt nisi à solo Pontifice, ut si utrūq; Eulia
fuerint Eulia duā metropolitana, duā Cathedralis
Cap. ex temporis vñ q. 1. cap. sicut unire de Ecclesiis

Non opus ē tē
mentione mēnus
principalis, qn acqrit
aliq. principium qui
ming principē abne
stetur

Nota

Duæ Eulia ꝑnt
unir Eulia ꝑnt
utilitas aut magna
necessitas videatur
requere.

Quā absolutē bene
ficia unitos se ꝑnt
uniri.

Summus Pont:
ꝑt unire beneficia

Quandā solus ꝑt
unire

prælatorum, tali ratõe solus Papa unire pt 2o dignitem
post Pontificia in Cathedralibus et absolutis
tam in collegiatis. Eadem est ratõ de aliis sumptuo Pontifici reservatis. Nota tñ per unionem beneficiorum à sum
mo Pontifice factam ejus sub quorum dicto si beneficia
unita existant, n amittate ius nisitandi sed retinere
eandem in illis iurisdictione, quam habuerant ante
unionem factam. cap. 2. de relig. domibus.

NB

Epus potest duo bene
ficia perpetuo
unire.

Suarez 8o. utrum Epus ob iustam causam duas Ecclias
aut beneficia duo perpetuo inter se unire possit? Ré
põe, affirmat cum Cap. sicut unire de ceteribus prælatis,
et ibi Epus iusta de causa beneficium aliquod intra
suam diecesim ob id extinguere, aut unum in duo dividere
pt, quod et plura inter se unire; ans ad Navarr.
l. 3. cons. 22 n. 1. de prebendis edit. 2. azorij p. 1.
l. 5. c. 28. et aliorum.

Ppr

Recipiunt 1o
nulla facta
ab ejus iurisdict:
item Pontifica pa
pæ reservata.

Recipiuntur tñ 1o beneficia et
Ecclia exempta à iurisdictione illius, et ea à Papali col
latione seu provisione specialiter in perpetuum sunt reser
vata non ipso iure quod prioca sunt, licet exempta extra
iurisdictionem Epi, postrioca tñ Papa sibi reservet,
latis affectat Epum, ney ius illa imminuendi, dividen
di, extrahendi, aut unendi hñt. Recipiunt 2o Benefo
cia à affecta sunt Epo alicui expectanti specialiter reser
vata, aut si sint alicuius, qui in aula Pontificis resi
datur, tales si moriatur in curiâ Papali collatio
beneficij ad Pontificem spectabit; unde Epus tale bene
ficium alteri unire n potest ordinarie, sed certe
unio effectum suum n sequetur, nisi mortuo illo, qui in
curiâ decedebat, vel illo, qui in curiâ mortuo in bene
ficio per collationem Pontificis fuerit successor, ita
Abbas in Cap. sicut unire n. 4. de ceteribus prælatis
tum. Dixi ordinarie quia sunt nonnulli casus, in quibus
Epus beneficium et reservatum unire pt, ut si parochialis
Ecclia, nimis sit tenuis Epo illi unire pt, aliud beneficium
et reservatum affectat Epo Trid. sess. 24 c. 5. de reform:
alius casus est in quo et hoc pt Epus, nimirum si erigere
velit seminarium Clericorum, et id aliunde commode fie
ri potest poterit unire aliqua beneficia simplicia licet
illa affecta sint, aut reservata, ita Cord. Trid. sess. 23

Beneficia alicui
expectanti specia
liter reservata,
aut si sint alicuius
qui in curiâ Rom. resi
det in quâ postmo
dum mortuus

Collãv. 2. tali ordi
narie ad quem
Pont: spectat.

c. 18 item ut augeantur prebende cathedralia, vel
et collegiatarum Ecclesiarum si nimis fuerint tenues, ita Trid.
sess. 24. Nota tñ in unione talium Beneficiorum reservata
forma unionem faciendi et prius quam aliquod beneficium ex illo
vacante primum fiet unio non obstabit, ne declarari[t] Car
dinales in declaratione sess. 25 cap. 21. Conc. Trid. epi
piantur 3° Beneficia ad diversas diœceses pertinentia
nec in auctoritate ejus uniri non sint, ne gratia ex Trid sess. 14.
c. 9. Excipiuntur 4° Ecclesiæ parochiales q monasteriis
uniri non sint ab Epo post Conc: Trid: licet quæ antea mo
nasteriis unita fuerant et post Conc: maneant unita, ita n.
cogty Conc: sess. eq. c 23 ne Ecclesiæ parochiales mo
nasteriis quibuscunq aut abbatiis seu dignitati
bus aut officiis Ecclesiæ cathedralis vel Collegiatæ
aliisve beneficiis simplicibus uniantur. Quo Car
dinales declararunt ut tñ parochiales Ecclesiæ mona
steriis post Trid: uniri non poss sed nec partem fructuu
parochialium inde decerpi et monasteriis assignari poss
Excipiunt 5° Beneficia q forte Epis mensæ suæ unire
vellet, non n. non sint sine pontificis summi speciali Clausu
pria si una de rebus Ecclesiæ non alienabilis q finis
quæ Epus 6° num cap. sede vacante eadem Beneficia
unire possit q sint Epi? Rx affirm: ita Azor p. 2. l. 6. c. 28
q. 9. et alij

Quæres 7° an Archiepus Ecclesiæ Epus suis suffraganeis
immediate subjectas post instaurationem unire? Rx neg: quia
quod unirent Ecclesiæ sic Jurisdictio ordinaria eidem modo
Archiepus nullam hic in Ecclesiæ suffraganeis suis immedi
ate subjectas.

Quæres 11° an Abbates et alij Prælati Epo inferio
res si habeant etiam beneficia q ferendi, habeant et
facultatem valet aniendi Rx neg. quæ responsio nemanti
die ibus eoem Azor l. cit q. 11. nisi forte ex Bulla præ
lati hoc habeant ex generalitate, præscriptione, aut pri
vilegio: quod n. uniendi facultatem prælati gnt præsu
bere ubi: quæ q ne Epi ex sunt ordinis, sed prælati et
Jurisdictionis illa ab infectoribus prohibi gnt sed unire
beneficia non sunt ordinis ni Epi, sed prælati et Jurisdictio
nis q.

Quæres 12° num Epus solus sine ullius alterius

excipiuntur 4°
privilegia a quibus
sas diœceses pti
nentia.

excipiuntur 4°
Ecclesiæ parochiales
q post Con: Trid mo
nasteriis uniri
nequeant.

excipiuntur 5°
Beneficia q mensæ
sedi unire nolit
Epi

sede Vacante sedi
Beneficia unire pot
Capitulum q Epi.

Archiepus Ecclesiæ
suæ Epis unire
et ob defectum Jurisdictionis ordi
nariæ.

Abbates licet habe
ant etiam beneficia q fe
rendi non tñ habeant facul
tatem forte ex privi
legio forte ex præscript:

consensu Cultus quicquam posse? R. negat: epus n. ut quis
2° epus n possit unire nisi cu gsensu Capituli. gat hoc debet gsensu Canonicorum, Cultus Cathedralis (Clementina si uni de rebus Coleg: n alienandis: Consentiunt d: dare gsensu si quocunq; ad hoc gratis n offendant.

Si subtrahat gratis caa nolet tamen Cap: possit epus in unione pgere. Quarto Q. quid in hac re possit epus si Capitulu gsensu Dolet? R. si justa subsit causa, et adm gratis ibi sit multis fieri pot.

Q. 3° possit epus unire Cultui gratu collatoru negligentia ad summu pont: devoluta. 4° quaero potest epus unire Cultui, quoru collatoru negligentia ad Sedem Apticam sit devoluta R. affirm: licet n. possit negligentiam Collatoru n devoluta Pontifici tribuat aferendi jus, n tn adimit ejus uniendi, mo ei sed Pontifex it unita aferre pot, aferre n. possit ad titulu beneficij, unire ad illius pro prietatem.

Unquam unio fiat caa cognoscendi alias fuenda erit subreptitia ad regulam. 5° Quaero 5° una Solennitas requiratur adunionem Cultui ab epo faciendam? R. 1° regulariter requiritur unio fiat caa cognoscendi; colligitur ex Clem: si una de rebus Ecclesiasticis n alienandis quod si hac caa cognita ante unionem facta n fit unio subreptitia confirmabitur adeq erit rescindenda, nisi forte ex facti circumstantijs conjecturam sumi possit quod Ordinarius noluisset unionem aliquo modo prejudicare, tunc ut dicit regula 29 in 6to quod omnes tangit ab omnibus approbari debet Clem: si una. et Clem: nec in agro S. ad hoc, hinc

2° ad unione quoca sunt quoru interest. bene notandu Asym: tom 2. c. 9. Si bona sic pro patronatu ut unio fiat habendu gsensu patroni? R. 2° requiritur consensus Capituli ut supra dictu, nisi forte hanc gratiam aliter neget.

3° consensus Capituli

Non ē vocandus Beneficiatus 6° quaero 6° unde et qdo habentes jus Beneficium possidet Beneficium uniendu? R. neg: nihil n. fit potest talis unionem, quod illi jus adquirat, sed licet unio nihilominus ante beneficiati mortem, n tn erit unio completa, nisi ubi beneficium post mortem Beneficiati vacabit. Huic responsio jungitur ad Clem: si una cit.

Unio fit dissoluta eadem causa qua fit dissolubilis. 7° Quaero 7° Quando unio Cultuum sit dissoluta potest? R. pte et qdo eadem causa, qua facta est unio. Si

8° Quaero 8° a quibus haec dissolutio fieri potest. R. ab iis qui unionem fecerunt.

§ 6as

Quaenam Intentio requiratur in obtinente Beneficium.

Conclusio 1a Recipiens rectiam parochiale debet habere animum recipiendi sacerdotium intra annum de electione in 6.

recipiens parochiam debet habere animum recipiendi sacerdotium intra annum.

Nota 1o recipientem parochiam sine tali intentione peccare mortaliter cum Sylvestro in re magni momenti decipiat, sufficit tamen si habeat initio intentionem quamcunque rationabilem recipiendi sacerdotium si ea iusta subsit, ut si nobilis talem parochiam recipiens ad gubernanda familia regredire velit, si ei unicus filius nuptiis decesserit.

Qui sine tali intentione parochiam suscipit peccat mortaliter.

Nota 2o recipientem parochiam absq; animo sacerdotij recipiendi teneri fructus restituere, nisi mutata postea voluntate sacerdotio fuerit initiatus, ita Cap. et si certum [illegible] quod est verum est quantumcunq; per alium officio satisfaciat et taliter animo omnes indubitanter sentiam parochiam privatum uti notat cap. recitato et Cap. Nuper Canon. de Elect. in 6. unde per obitum de tali beneficio disponi poterit tanquam de vacante.

Qui absq; tali intentione recipiens quoq; fructus tenetur restituere nisi mutata postea voluntate sacerdotii recipiendi.

Quaeres 1o quid futurum sit si voluntate mutata sacerdotio intra annum suspecerit sol. l. 10 de Heret. l. 5. a. 6. conol. 1. putans se non fructus suos, nisi tempore mutatae voluntatis alteri atq; alio debere restituere fructus anteriori tempori respondentes; verum censeo sentiam posse talem pro omnes fructus retinere licet ab initio graviter peccaverit recipiendo parochiam sine voluntate ad recta regula nimirum recipiendi sacerdotia.

Si voluntas mutata sit tenetur restituere fructus, sed non graviter peccavit suspiciendo sacerdotium.

Quaeres 2o Quid si cum voluntate sacerdotij suo tempore recipiendi parochiam obtineat et postea non promoveatur? Et ex eo casu pro fructus suos, qd ut fructus suos non faciat recta regula vult ut non intendat ordines recipere et ut rejecta intra annum recipiat, nisi iusta subsit causa, ita q; si vel ab initio intendat sacerdotium subterfugere vel postmodum rejecta suscipiat, ut fructus retinere.

Si habuerit animum suscipiendi sacerdotium tempore impetrationis fructus pro suis, qa ut fructus non faciat recta regula non intendat ordines recipere.

Quaeres 3o Quid si recipiat dubium an velit sacerdotium recipere? Tenetur ad restitutionem si intra annum sacerdos non fiat. Quod est quod dubium dicimus non posse tolerare sacerdotium, quod tm Canon requirit

Si recipiat dubium an velit sacerdotium recipere tenetur ad restitutionem.

Tenetur ad restitucem q̃ntũ ãnua ꝛ oblata sacerdos, si tñ ad q̃ãm ꝛ ispensationẽ.

Quares 4°. utrũ is q̃ocũq; ꝛ dispensatõe ne teneat̃ intra annũ sacerdotia recipe teneat̃ ad fructus restitutionẽ? ℟ ꝛ teneri si intra annũ factus fuerit subdiaconus qa canon ꝛ nõ tendit privilegia alibi q̃sita ꝛ̃ torent.

Sigr̃ tenet̃ recipiat ꝛ ãd suscipiendũ sacerdotiũ postmodũ tñ intra de ãa imperiali ꝛ tenet̃ ad restit:

Quares 5°. quid si talis ꝛ ãd suscipiendũ sacerdotiũ recipiat et postmodũ quocũq; ꝛ fiat ꝛ intra ãa imperiali? ℟ talẽ neg. posse amittere beneficium ꝛ. Et sic neg. teneri ad fructuũ restitucem ita expresse habet̃ in Cap. Conquestus de Elect - in 6.

Qui ꝛ susceptos ordines privatur parochiã eandem ꝛ ipso iure amittit.

Quares 6°. utrũ illi, q̃ parochia sibi collata privat̃ ꝛ susceptos ordines intra annũ possit eadẽ parochia ꝛ. de novo obtineri? ℟ neg. nam ut habet̃ in Cap. Commissa eodẽ titulo ipso iure privatur parochia, sed ei mandabitur sit ad illam iterato suscipienda.

Qui caret intent: suscipiendi sacerdotii privat̃ tum ꝛ ipso iure pena ꝛ tum q̃ ꝛ ipso quatũ q̃ modo ꝛ additionis in ea regit Rubrica.

Quares 7°. quomodo careat intentione suscipiendi sacerdotii privat̃ fructibus ꝛ videat̃ de pena ꝛ ipso iure incurrenda, cernit ꝛ potest, alioq; per q̃sequens ꝛ planiri. ℟ tale ꝛ̃ privari fructibus ꝛ videat̃ de pena ꝛ ipso iure incurrenda tum ꝛ ipso quatũ q̃ modo ꝛ additionis in ea regit Rubrica, nam inter recipientem parochiã et Rubricã ꝛ ipso regit: inter recipientem tacitus pactus quod is debeat hic ãd suscipiendi sacerdotii et illud ipsum debeat intra annũ ꝛ exante tanto impedimento relinere; quã instantiõe si careat graviter peccat, et si ꝛ promoueatur, ipso iure quoad omnes effectus additionis; similiter si ab initio ꝛ intendit sacerdotii recipe ꝛ hic q̃ritur, recipitam ut fructus quos fecit potest et tenet̃ defectu Ecclesiã ꝛ cog. restituere? ℟ ꝛ indubitato definit dee q̃rio ꝛ sita, ut possit fructus quos fecit, quos proinde tenet̃ ante omnem sententiã restituere; nec si patronus beneficium q̃reret sciat nam cui ꝛ sit hic ãd sacerdotium suscipiendi ni defectus illius cui ꝛ ipso fuit tacite indemnem ꝛ servare, et tñ de restituere, quatenus fructus recepti ut ꝛ ipso ꝛ immunitã tutorũ.

Non tenet̃ ad restit: ꝛ parochiales suscipiendi ãd suscipiendi ordines intra annũ ꝛ̃ residendi

Quares 8°. an ad restitucem fructuũ teneat̃ qui ꝛ sit parochialem ãd q̃ suscipiendi ordines intra annũ ꝛ tñ ãd residendi? ℟ neg. nõ est, quod hoc ꝛ ipso ꝛ statuat̃.

Quares 9°. utrũ si q̃s parochiã acceptat ante vel sacerdotii recipiendi intra annũ ꝛ̃ altaris ꝛ

signandi? & tyste fructus suos fié neq; petere q̃a
restare cui nullu grane detrimentu restitia inde pat̃
atur nec sanct̃ V. 7. de mat. d. 45.

Quare 20, utrū dispositio dicti Capitulo gmissa
locū habeat et in alijs beneficijs curā animarū
nō habentibus u: c: simplici capellania decanata &
& neq; qa hoc talia ex usu cū beneficia parochia
lia nō retinentur.

CONCLUSIO Ra recipiens aliā beneficiū
curam animarū nō habentia nō tenet ad restitut:
fructuū, nec privat ipso beneficio quamuis nō ha
beat aliū pmanendi in statu Rulesiastico, dummō
do interim officio satisfaciat ita multi ptt ex dictis
qa hoc obligatio nō oritur ex iure nāe neq; ex iure
positivo cui nulla ecclesia hoc deve statuo.

Quare an talis faltem possit mort: cōmu
nit? NO sed verisimiliter ita quod docet sanct̃ sup:
n: 19 nō peccare mort: quia ut dictū mort: cuilibet iure
nāe sufficit ut nō velit suo muneri satisfacere, quod fieri
ptt quamuis nolit in statu Rulesiastico pmanere.

Obijcies Rulam intendere ut talis cui gfert bene
ficiū habeat aliū in statu Rulesiastico pmanendi
& simplicē intentionē nō oppetas & modū qualē nō
sufficere ad inducēda obligationē sub mort: ut ptt in
gñibus.

Obijcies 2o Rulā ā tali decipi. & sī decipiat
decipit a Rege recipiens ne nō agit fraudulenter
cū Rulia, nec ad decipiē pertinet, q̃ ad gñtū pertinens, ar
tū talem penaturū venīat cū sit aliqua indecentia
beneficiū recipe ab eo qui regi statū Rulesiastici. Nota
curia habet obligationē ad vera ē nō tm respectu quo
ad beneficia simplicia nō habens ordines sacros sup̃ire
amenos, de quo dicit sanct̃ sup: ut tm̃ ex gentilit vary
de beneficijs c. 8 § 3. dū. 1. red et quoad beneficia
cui annexus fuerit ordo, verisimile n: nō peccaturū
mort: cū, q̃ recipiat tale beneficiū cū nōbe satisfaciendi
officio et tali dimittenti beneficiū, antequā aliquem
tempus ordinis suscipiendi, ita tū ut si beneficiū tanto tem
pore retineat, suscipiat ordines amen. ō. absolumus.
Nunc 8 ii decemb die S. Damasi Pontificis.

Ra Regendo ō Sap:
Conclusa de bene
ficijs simplici
bus.

Recipiens alia
Beneficia curā ālarū
nō habentia tenet ad
nō habent pmanēdi
di in statu Rulesiast:
nō tenet ad restitut: nō
do officio satisfaciat.

aliqui dicunt hanc
partem mort: non
verisimiliter neq; a
male.

obiectio q̃
hoc cū
solut

alia

9r

Utrū Illegitimus Beneficij sit capax.

Illegitimus bñfij non capax.

Cor. 2.ª Illegitimus bñfij nō capax ē gratia
Cap. Quāvis de filijs presb: quo Cap. vsq; Ideoq; dicit
Illegitimos censendos quoad hunc effectū quos
Illegitimi censent publicā culpā utrū parentes ante nuptias commisso
† Forte castitatem et publicā, culpa autoritate quidā thorū fuerint fē-
nouerit, et hoc ple- rati nō est, quod tali casu culpa censeat, nisi mo-
quit di grauibus sacrilegijs. Dispē culpa autoritate, nam
si separāo ab culpa facta sit, proles ab culpa ꝑ ille
Item q post plura gitimā habebitur. Eodem modo illegitimus declara-
Diuortij sententiā tur q post lata diuortij sententiam fuerit genitus ut colligi
fuerit genitus. ꝑt a cur his dispen- ex cap. cum inter q filij sint legitimi
sari.
Quares vtrū possint cū tali dispensari? R. affir:
Solus pont: ꝑt in hijs Cap. Quāvis de filijs presbyt:
dispensare quoad Quaret 2.º quis hās dispensare potit? R. Solus Pont:
bñfia curata. si bñfia sint curata, dignitas personatus vide Cap
ult. de filijs pres.
Quares 3.º nū filius presbyteri absolute dispensa
Illegimus quo ad tus, ut bñfium accipiat potit hoc ipso possit bñfium reti-
ut dispensatus quo nere, electiā ne quā ꝑtēm regit, nec ut bñfium? R. nega:
ad bñfium nō duxit ga cū culpa in uno iure dispensat nō hoc ipso censet in
dispensare ót dispen altero, adeoq; licet dispensetur cū filio
sauerit ipso quoad presbyteri ut bñfium accipiat, ꝑ Cap: vsq; dicit: nō ob
beneficium — ād hoc tria inducuntur dispensari ꝑ alia Cap: ꝙ phibent ne
culpa quo parens? filius ꝑū immediate in eodem bñfio succedat ei cui simul
cū ipso bñfio nō cāde culpa habeat Cap: vsq; decernam
Cap: ad abolendā. Cap: presentium Cap: ad tutia Cap.
Quoniā. Cap. cū olim tirpandas. de filijs presbyt: unde in
hijs ót solus Pont: dispensare ꝑt. Quod si ꝙ bñfium petit
in dispensā hanc grauem faciat, hoc ipso dispensā nulla
est Cap. ad tutia dicit:
Illegimus nū ꝑt Quares 4.º utrū filius illegitimus presbyteri sal-
succedere ꝑū vel tem succedere potit ꝑū in cāde bñfio si alia interim
inter medios ꝑsonas imo ni plia bñfia ea- perpetua media in cāde bñfio possederit, item utrū saltem
dem de culpa nō ꝑt aliud bñfium diuersa ab eo quod ꝑt in cāde culpa hꝫ, hꝫ
possit? R. Jure antiquo videtur posse succedere ꝑū nō obst

Benefic. 1.

Bñficio modo sumptio n̄ esset immediata, ut g̃tat op Cap. s. de filijs presb. nodū tñ pp decretū Conc: Trid: hoc n̄ licet, quod sess. 25 c. 15 de reform: in tñ statuit ne illegitimi ullus bñficia hr̄e possint in Curijs in quibus stare tor eorū aliqs beneficiati fuerunt; imo nec pensiones hr̄e" ptē super fructib⁹ bñficior⁹ q̄ resignare habuerunt: neq; prodesse ptē filijs ad ea resignaēm eorū gr̄am fa" ctā, uide declaraēm Trid: in Cap. cit:

Epūs ē dispensare cū illegitimo in bñficio simplici

CONCLUSIO 2ª Epūs ē dispensare cū illegitimo in bñficio simplici, Cap. 1. de filijs presb: in 6. q̄uis ē licet bñficium habeat parochiā adiunctā, modò nec ip̄e nec alius ad ministrari possit nisi per illegiti mo dispensare ē ut simplex canonicatus in Curia in Cathedrali obtineat gloss. in Cap. 25 q. de filijs presbyt: in 6. uersꝰ Bñficium, modo talis Canonicatus ordinem sacrū n̄ requirat si n. hoc n̄ esset nisi ab aliquo in ma" ioribus gr̄atus Epūs cū illegitimo dispensare n̄ pos" sit nec dispensare nec habeat ut illegitimus ordines sa" cros maiores assequat Cap. 25 q. de filijs presb: in 6." impetratā tñ à Pontif: facultē ut ordines maiores sus" cipiat Epūs si uelit posse ei facultem talis Canonicatus" acquirendi. Nota Cap. 1. de filijs presb: quod negat facultem Epō maioribus initiandi illegitimos sine Pontificis facultē Epūs ptēm queritur etiā maioribus ñsignienditalē si fiat monachus, uel in Congregāe Canonicā regulariter uiuat; nisi n. positis pobrū ille gitimus ab Epō maioribus initiari n̄ tñ adullas di" gnitates prelaturas &c in monasterio sine Pontificis dispensatione promoueri ut g̃tat op Cap. 1. ram cit.

Non dispensat quoad bñficia cū illo quo cū dispensatur ut quoad ordines

Quaeres 1º utrum Chorista quod cū aliquo dispe" sat ut Canonicus ordines suscipiat dispensari etiā" ad hoc ut bñficium aliquod possit. R. neg: nā est, quod dispensatio à iure exorbitans debeat tantum quoad ordines g̃ri d Cap. 1. de filijs presb: in 6.

Is qui cū dispensatur ut unum bñficium acquirat non dimisso alio ualide acquirere possit: R. neg. uti" q̃ ad hoc dimissio ꝑ fidē nequit acquiri

Quaeres 2º an dispensatus ut unum bñficium acquirat possit aliud ualide acquirere possit: R. neg. uti" q̃ Cap. 1. cit: nam ut ibi habetur dispe" satio talis ē gr̄a ad uarios alios tñ uerosimiliter futuros" talem posse cū fide acquirere q̄ prius debuit finire

sua culpâ dimittere

Quaeres 3.° an quo cum Pont: dispensavit quoad beneficium possit hoc ipso beneficium accipere, cui sit dignitas adiuncta? R. neg: quia dispensatio talis data in gratiam sui illegitimi quoad beneficia simplicia.

Quaeres 4.° an saltem dispensatus ad beneficium curatum possit habere dignitatem? R. neg: quia illa sunt diversa, nec valet in dispensatione argumentum a maiori ad minus.

Quaeres 5.° utrum aliquis cogi possit Eps ut illegitimo simplex beneficium conferat? R. affirm: tum nimirum, quia in maioribus est Cap. Proposuit nobis de filijs presbyt: in 6. quod tamen ilgendum ut si aliunde commode vivere non possit.

Quaeres 6.° possitne Eps dispensare ut illegitimus plura beneficia accipiat simplicia? R. neg. colligitur ex Cap: is cui de filijs presb. in 6.

Conclusio 3.a Filij Legitimi sacerdotum, sicut ex thoro legitimo ante sacros ordines susceptos nati possunt habere beneficia, et in eadem Ecclesia in qua pater praeest Cap. ad haec de filijs presbyt: Non possunt tamen patri immediate succedere in eodem beneficio Cap: ad extirpandam eodem titulo. Ratio est ne beneficia haereditaria successione transmitti videatur. Imo nec vicariam perpetuam habere possunt, quorum parentes immediate in eadem Ecclesia habuerunt personatum, vel quod filij non poterunt habere personatum si parentes eorum habuerint vicariam perpetuam vide Cap: constitutus et Cap. Michael eodem tit. et Conc: Trid. sess. 25. c. 5. de reform: quod si nulla sit spes successionis haereditariae filius legitimus sacerdotis poterit habere beneficium patris ut si persona media inter patrem et filium intercesserit eodem modo pater poterit habere beneficium filij, cum in hoc neque sit successionis haereditariae species, neque lege sit prohibitum.

§ 8.us

Quinam ordo ad beneficia habenda sit necessarius?

Concl. 1.a Ut quis capax sit beneficij requiritur ut sit 1.a tonsura initiatus, ita est passim, et colligitur ex Cap. Laici in Canonicas de Instit: ratio est, quod [illegible]

Ut pro beneficio accipere cui est adiuncta dignitas si cum illo sit dispensatum sui quoad beneficium illegitimi simplex.

Imo etsi sit dispensatum quoad beneficium curatum.

Eps potest cogi aliquem ut cum illegitimo dispenset

Eps non potest dispensare ut illegitimus plura beneficia habeat simplicia

Filij ante sacros ordines suscepti possunt habere beneficium in eadem Ecclesia ubi parens, tamen illius beneficio succedere nequeunt

ne haereditaria successione id fieri videatur

Ut quis sit capax beneficij requiritur ut sit 1.a tonsura initiatus

spiritualij Layci n̄ sint capaces Cap. 2. de Jurij et Cap. caam de præscriptionibus.

Nota 1°. qđ qñ aliquis capax sit p tonsura regu
ut illas à proprio Epō, vel alio de illius scientiā acceperit
q. r. ab alio accipit tonsurā, quā ā suo proprio, aut
sine huius offensa, capax n̄ erit Privilegij ut colligit ex Cap. Illud et Cap. si quis autem dist. 61. ubi dr qđ si
quis alienū sine offensa proprij Epi ordinarij
irrita sit ordinatio n̄ quoad ordinem, sed quoad
usū et privilegia ordinis, accepti.

Vr qs sit capax beneficij a illa tempore habendi debet à collato de loco fa[mul]tate.

Nota 2°. qđ proprius Epūs ratione tonsurae, vel ordinis
sive ratione originis, domicilij et privilegij ut hr̄ ex
Cap. in nullus de tempore ordinationis in 6to
domicilij ē Epi illius loci, ubi quis domicilium hr̄, hrē autem
hoc dr, ubi qs tarem, rerumq; ac fortunarum suarum summam
statuit unde rursus n̄ sit discessurus, si nihil aliud
avocet, unde cū profectus est peregrinari dr, qui si relict
peregrinandi animum desinit. ita domicilium deserit
Leg. 2. ff. de incolis. Hinc cognosci q̄ studiosos
quantumvis diu in patria morentur in ea hr̄ domicilia
n̄ ibi, nisi mi eā morentur ānō perpetuō perseverandi
causa, ut qui domicilium habet in aliquo loco quis
ratione rei ibi moratus est, sed sufficiere ut ibi morari
inceperit ānō perseverandi. ut pet ex descriptione domi
cilij data.

Epūs ordinarius ratione tonsurae vel ordinis, originis, domicilij et privilegiorum.

Epūs domicilij

domicilium qd?

NB

Quæres quomodo domicilium semel, gesta rursus
dissolvatur? R. ad hoc n̄ sufficere animū, ānō alio migrandi
sed insuper regressum actualem translationem domicilij ānō
illum mutandi, gstat de lege domicilium ro ni ff ād mu
nicipalē, ubi dr domicilia re et facto transferri n̄ ani
mo tantū. vel.

domicilium dissolvitur per animum alterum transferendi cum ānō illud mutandi.

Epūs proprius naturalitatis ratione dr ubi aliquis parentes domicilium habuere.

Et n̄ ubi quis fortuito natus est, sed ubi parentes medio tempore
habuerant domicilium, sed ubi parentes erat domicilium
ut hr̄ in Leg. filios 3. c. de municipijs, sic dē viuere p mi
gitur natus, ubi parentes tempore natiuitatis habuere
domicilium.

Epūs Bnfij proprius ratione dr, ni cum dr
casū qs Bnfium hr̄ quod residuum regrat. quod si Bnfium
regredi n̄ de grāt vel ex bona causa quoad residuū
dispensator sic tacē huius Bnfij domicilium in dicta ci

Epūs Bnfij

bñfic n̄ gñet, adeoq; loi illius ep̄s n̄ censebit ppriu
ep̄s taliq beneficiati, ut passim notarunt ⁊ tm̄ Capit:
q̄a tm̄ de ebendis.

Quinc generu
ep̄s qui tabellionem
suscepit q̄a mā
gebat ad monachū
sacerdotio bñfic ua
lebit si tonsura
deinde ep̄s ratam
habeat.

Quares 1°. quid agendū sit tali, q ab alieno atra gle
ꝑ ꝓpriū tonsura adepit ut bñfic tacap verba tenē
a ꝓprio ep̄o petendo ut tonsura rata habeat, quod
ꝑ impetret capat erit beneficij, ita Glos. in Cap. illud dist 71
a. Ordinac. quod u. ep̄s ꝓoit talem tonsura ratam hre,
et ita suspensione à bñfic tollere ꝓbat Glos. l. c. op. C.
salomitanū in quo Pontifex ep̄o de impio electo et consa
crato ad nisi ex necessione quorundā ꝓncipiū huno errore
donat eo quo colligit ut ꝓa Quaestum ut glosa ibid. notat
remittere q̄ad ipsa Quaestant. Primū tñ constet de bñficio
p̄ formulā dimissoriarū n. ut 29 q. prima haec sup
ordinationem n̄ nisi à Pontifice tolli ꝓa ideoq; opus ē
bñficij, quas vocant ꝓmde valere.

Obiectio cui so
luc

Obijcies 1°. Cap. illud dic: ordinacōem ab alieno
sine gradu ꝓprij factā dicit irritam q. nulla erit.
⁊ nego gle. ut. v. irritā quod absolute nulla sit
sed q̄ad ꝓmilegia, quod nimirum sta ordinatus sui
pendat, quod usus et ꝓmilegiū gleq̄uent ꝑam tonsurā,
quam tñ suspensionem ab ep̄o tolli ꝓa verosimiliter
censemus eo quod nullibi reservata legat.

Ajroma

Obijcies 2°. nemo ꝑt ratū hre q̄ quod suo nōe gestū
n̄ē, q. nec ep̄s ꝓprius ꝑt ratā hre ordinacōem ab ali
eno sine gradu ad factam. ⁊ q̄ sum ꝓprius in tali casu
n̄ debuit ratam hre ordinacōem, quasi approbaret, et q
firmaret ordinacōem suo nōe n̄ factā, et ita illi quasi
subtilem quā robur tribuat, quod sine dubio ij n̄ potest,
cuius nomen peracta n̄ē, sed quod in talē ordinē collata
ner gle tiat volendo illa, perinde ac si à se facta ꝑet
valere.

aliud

Objicies 3°. quod ab initio ē nitiosū n̄ ꝑt tractu
temporis qualescere, cōtra ordinē ista fuit ab initio
nitiosa q. ⁊ dist: Mai: quod ab initio est nitiosum
quoad subtilem transeat, quod ē nitiosū tñ quoad actū
sta aliquē, et ꝓmilegia subtilem gleya nego eodem
modo distincta minore, nego gleya.

ꝑt quis bñficium re
cuperare ad quod est
electus ꝓinquā
ꝑfima tonsura
accipiat

Quares tñ. nū quis ꝑt recuperare bñficium ad quod est
electus ꝓinquā ꝑa tonsura ē sit insignitus. ⁊ affirm. ⁊ ro

et quod q̃cunq; iste quo quis ni, sal electione q̃cunq; n̄
faciat ut de facto habeat bñficiū, sed illi ing̃ aliquod
ad illud tribuat per quod impedit q̃ferens uel eligens
ne ille bñficiū alteri conferat & quod ius tū de mō ille
fitur, ac integra bñfic possessione tribuet ubi tonsura
tanquā grā ex ista adeperit.

Vrtare, 3ō utrū q̃ cum tonsura n̄ ex eo cōis nisi habeat
aut alia q̃libz censurā lōbstricta aueplit port postmodū intrare & ad ea ille
ab hac censurā soluatur bñficia libe & valide acceptare libe et valide ex-
& affirm: rāō est quod censurā affectus tonsura acepta ercere beneficia Mand.
n̄ incurrat nouā censurā inhabilitatis suspensionis
ad bñficia, adeoq; priore sublatā cōo sit liber ab oī cen-
surā. Aliā foret rāō si quis maiore ordine q̃ censurā
ligatus est acciperet, talis n. nouā incurreret suspensionē
ut q̃tat ca. cū illorū de sententia ex cō.

CONCLUSIO 2ª. Si ad bñficium ex fundatione q̃titue Si ad beneficium ex fundatione aut
aut institue certus ordo reputatur certo illo ordine certo illo ordine obseruand.
n̄ est capax bñfic, nisi q̃ assuetudine aut lege q̃tituri
uel institutioni sit derogatū. Rāō est, quod fundator potuit
uit talem q̃litatem rāōi et bono nihil q̃tanea adiungere
docet Franc. eandē q̃litatem Panorm. in cap. duduꝫ q̃ 1
de elect. Nota tū nisi aliunde q̃stet talem nrio ab ini
tio collari beneficia ꝑre debere sacerdotem, sufficere si intra
annū sacerdos fiat ut supra diximus de parochis

CONCLUSIO 3ª. eligendus ni ꝑsbr, ut minimū q̃ debeat
debet ꝑre subdiaconus cap. ā multis de ætate et qua subdiaconus.
litē, et ordine faciend. praterea ubi conc. Trid. recepta
est fi ad q̃rtum electus affirmationem intra tres menses
n̄ acceperit tenet ad restitut: fructuū perceptorū item
totid em menses postea idem fē negligat q̃ statu ipso
iure priuatus est ita statuit Sess. 25 c. 2 de reform:
Nota hic tempus n̄ currere si ꝑsn̄ sit impedita, ut ea
per oppōiem modo ipse n̄ sit in mora, quo minus mis
tim absoluatur.

CONCLUSIO 4ª. eligetus nullam parochialē q̃ si parochus intra
intra annū debet ordinari sacerdos alioq; ipso iure annum debet fieri sacer-
sine ulla ꝓuia admonitione (quod eligentor admo dos
nendus est, q̃ tenet ante oē sententiam beneficiū dimittere)
officio & priuatus (cap. licet Canon et cap. tommissa de

Elect. in 6. et patet ex § super.

Excipiuntur 1° 2°

Nota tamen praecipi illos qui habent beneficium principale cui tamen annexa sit parochia sic huic parochiae satisfieri soleat. Excipiuntur 2° parochiae quae nullos habent parochianos.

Nota 2°. hanc constitutionem non extendi ad decanatus, prioratus conventuales, et eo quod talia beneficia ex communi usu non censeantur parochiae.

abbatet,

Nota 3°. tempus ex quo annus incipit fluere esse illud ex quo pacifice beneficium possidet vel per beneficium stat, quo minus possessionem habeat. Quaeres utrum cum parocho, quoad hanc obligationem sacerdotii intra annum recipiendi ab Episcopo dispensari possit. Affirm: idque propter studia, propter quae Episcopus ad septennium dispensare potest, quo elapso tenetur fieri sacerdos, constat ex cap. cit. huic responsioni non repugnat Cap. 4. sess. 23. Trid. de reform: ex quo capite nota eos, qui habent dignitates personatus, et in ecclesiis cathedralibus vel regularibus debere intra annum recipere ordinem suo muneri necessarium, nisi iustum adsit impedimentum, quod et ante Trid: statutum fuerat in Clementina ut ij de qualitate et aetate praeficiendorum ex qua Clement: et patet quod quamdiu promoti non sunt non habeant vocem in Cap. item quod eis subtrahi debeat media pars distributionum quae praesentibus dari solet.

Episcopus potest dispensare circa eum qui intra annum tenetur fieri sacerdos propter studia, ut: aut alia causa

Canonici Ecclesiarum Cathedralium minimum debent esse subdiaconi

Nota 4°. post Conc. Trid: ubi illud receptum est omnes canonicos Ecclesiarum Cathedralium debere esse saltem subdiaconos ut patet ex sess. 24. c. 12. de reform: ubi statuitur ut intra annum canonici Cathedrales subdiaconatum recipiant.

§ 9us

Quaenam aetas ad singula beneficia requiratur

Qui in Episcopum eligitur debet absolvisse 30 annos

Concl: 1°. Ut quis in Episcopum eligatur requiritur aetas completa 30 annorum Cap. cum in cunctis de Elect. ex Conc. Lat. sub Alex. 3°.

Conclusio 2ª Ut quis acquirat beneficia minora curam animarum annexam habentia, cuiusmodi sunt parochialia, archidiaconatus, id requirit 25 inchoatus, constat ex Cap. cit. cum in cunctis 5 inferiora, ex Conc. Trid. sess. 24 c. 12 de reform. idem dicendum est de vicariam perpetuam, Clem. unicam de officio vicarij, et de iis quibus parochia commendatur Cap. Nemo deinceps de Elect. in 6.

Ut quis acquirat beneficia curam animarum habentia debet quis complevisse annum 25

Conclusio 3ª Ut quis in Abbatem priorem conventualem id eligatur de rigore iuris sufficit annus 25us inchoatus, ita Sess. Abbas et alij passim

Annus 25us inchoatus sufficit ut quis eligatur in Abbatem priorem

Conclusio 4ª Abbatissa, priorissa, vel Monialibus praefecta ubi Conc. Trid. receptum non est debet complevisse annum 30 Cap. indemnitatibus in 6.

Abbatissa annum 30

Conclusio 5ª Ubi Conc. Trid. receptum est abbatissa aliave praeposita Regularium 40 annorum sit necesse est, simulque requirit ut 8 annis ante electionem fuerit professa, quod si talis nulla officio apta in monasterio reperiatur ex eiusdem ordinis alio monasterio aliqua eligi poterit: quod si hoc et superiori cui subest monasterium expediens non videatur tum demum eligere licebit ex iis aliquam quae 30 annum excesserunt, et quinque annis in illo monasterio laudabiliter vixerunt post professionem ita Conc. Trid. de reform. Nota has duas conclusiones posteriores hic poni non quod huiusmodi monialium praelaturae beneficia sint, sed propter quandam materiam affinitatem cum sint officia quaedam cum iurisdictione

Abbatissa Regularium debet esse 40 annorum si talis non sufficiat vocanda alia est ex alio monasterio

Conclusio 6ª Pro dignitatibus personatibus curam animarum non habentibus requirit annus 22us completus, constat ex Trid. sess. 24 c. 12 Sipi completus eo quod Conc. dicat talem viginti duobus annis non debere esse minorem; minor autem foret si 22 non dum complevisset. Nota tamen ubi Conc. receptum non est ab Epo dispensari posse, ut huiusmodi dignitas anno vigesimo completo recipiatur: constat ex Cap. Cum de aetate praeficiendi in 6.

Pro dignitate personata 22us debet esse completus

Canonicus Cathedralis debet inhoasse annum 21

Conclusio 7ª Canonicatus Eccl̃ie Cathedralis requirunt annum 21 inchoatum, ubi Concilium Trid. receptum est, ptt ex sess. 24 c. 12 in fine capiti q. sess. 22 de reform: ubi ex his decretis gl̃atur primo ad tale Canonicatum eligendum requiri ultra annum subdiaconatus, unde sequitur, quod illum debere habere 22 annum completum aetatem, aliqn̄ quidem irrita erit ut ptt ex cap. 4. cit: ubi tm̄ Trid. receptum non est so Canonicatus sacrum ordinem ante Trid: non habuerit annum 22 tonsuram initiatus cum capacuerit et in aetate pupillari, ptt ex cap. ex de Elect: in 6. ubi ola non supponuntur, illaq̄ aliquis in tali loco huiusmodi Canonicatus capax erit est anno 20

Canonicus Eccl̃ie Collegiatae debet hre 24 annos ubi Conc: receptum est, ubi non est 24 annor.

Conclusio 8ª Ut quis Canonicatum in Eccl̃ia Collegiata accipiat, q̄ non habeat annum ordinis sacri sufficit aetas quatuordecim annorum ubi Trid. recepta est, ubi vero non est receptum sufficient anni septem patribus hanc gl̃am ex pbatis sequentibus, si ponatur talem Canonicatum esse beneficium simplex.

In ben̄ficio simplici non requirit annus 24 inchoatus

Conclusio 9ª Ubi Trid. receptum non est in beneficiis simplicibus, beneficia requirit saltem annum 24um inchoatum et non in sess. 23 c. 6. de reform: ubi non Trid: in recepta non est sufficit annus 24us completus unde Sotus. sit requisita ad collationem bonam n. 36. Navarr. non tamen certa aetas ad beneficium requisita censeatur in ea dispensatus is quo cum dispensatur est in ordine requisito. Et dist: nec n. aetas tm̄ ex sequenti requisita beneficiis, vel per se primario, si tm̄ ex consequenti ratione ordinis, dispensatus in ordine ex ipso dispensatus est in aetate vel potius illa non requirit ex quadam legislatoris voluntate non per se et directe requisita sed tm̄ ordine ex quo certa aetas requisita, unde si quis tempore non allegato dispensetur ut possit beneficia recipere quamvis requisita sine sacerdotio, ordine sit illud recipere antequam attingat 25 inchoatum. Quod si ex aetate per se requiratur dispensatus in ordine non habetur dispensatus nec ipso in aetate, unde Epus, q̄ ut supra nullum sit dispensare studiose ea cum parochus ut non moneat

intro annu ad sacerdotiu nr̃ pt̃ dispensare ne uale-
at̃ qñt recipere parochiam ante amũ 25 inchoa-
tu, cũ canonicꝰ dicat̃ eam etatem in paro-
rant, unde et ep̃s dispensare ne parochoꝝ
ordine nr̃ cancell dispensasse quod etatem.

Quomodo celebratus regnatur in Beneficiato.

Collatio coniugato facta nulla est.

Coll. 1. Collatio ciugato facta irrita ẽ Cap. 2.
2. & 3. de clerico ciugato, gstat et ea conc. Trid. sess.
24. c. 6. sed

Nota 1o hanc gloiam ilgendã de Benfio p̃ie dicto nr̃ stem de gbusdã p̃uentibus laicis ẽ ciuga tis gferri solitis, det gbus dgendi alig antiq Canones.

Hgbr glõa de Benfio p̃ie dicto.

Nota 2o cũ, q̃ supponam dupit si gsentiente u pore cohitem uouetat p̃ce benfiu acceptare Cap. 2. de Clericis ciugatis, nor tñ casu si supponeret etatem uenor la deberet prius Religione ingredi, si quidem de beret saltem uouere cohitem in secreto, ut notãt Glosa in Cap. cũ ea cap. cũ sis et Cap. ad Apliam de quarsi ciugatorũ.

Mariꝰ q uouit cohitem tñ matrim: est ea cap. dict.

Nota 3o gloiam ilgenda de Eulia Latinã na in Grzacã et ciugatis bñdia gferri p̃t. Ego in gloiam collatem ciugato factam, q̃re irrita nam facta illi q̃ solũ sponsalia ip̃i nr̃ est irrita cũ pilla nr̃ du assumat statũ bapo incompossibilem.

Hgbr glõa de Eulia Latina: stem nr̃ de illo q̃ solũ ip̃i sponsalia.

Nota 4o gloiam nr̃ tñ de matrimonio gsummato, red et de rato ilgendam, nisi uel uor iuuencula monaste rium ingrediat, uel prouector cohitem uouet et separet

Conclũ dicitur tam de matrim: rato q̃a gsummato.

Nota 5o licet illi, qui sola sponsalia ip̃i ualidẽ gferat benfiu si tñ adhuc in ẽo peefuat ineundi ma trimoniu, uel si sponsalia ip̃i post collatu benefi cii collatio ũr irritanda à Judice tñ qa taliq promissioni ineundi matrimoniu nr̃ pt̃ satisfiẽ retinendo benefi tu qa dedecus inferret statui Eccleiastico dñ retinens benfiu ip̃i sponsalia.

Qui sponsalia ip̃i cũ ẽo ineundi matrim: si tali qse ralq benfiu collatio ũr nulla

Nota 6o si uor gsentiente fr̃ religiosa fiat p̃ce pri nr̃ benfiu acquiat, licet uor uoto castita

tati emigro in seculo peneret

104 Clericus ghens matrimonium priuatus est hoc ipso beneficio

Conclusio 2a. Clericus in minoribus constitutus si valide matrimonium ghat hoc ipso a beneficio priuatur, quia illud simplex sit et sacros ordines non recipiat, ita communiter tenent in cap. 1. de ingratis Cler. uidet Nau c. 25 n. 120.

Valide

Dicit si valide quia si invalide ghat ut c: absente parocho non amittit ipso iure beneficium ut docet Sanch. tom. 3 de mat: du. 2. n. 8 unde qui ducit est pro talem adhuc valide beneficium alteri resignare ut ghat ex cap. doner de regularibus in 6to

Clericus

Obicies si matrimonium ghens, Clericus in minoribus constitutus hoc ipso amitteret beneficium quod matrimonium ghat vel ratio foret, quod beneficium requiret statui matrimonij ratione officij soluendi vel quod iure canonico sit ita constitutum ut hoc ipso beneficium minor. Ubi quod 1um ita est et grauet ginganti accipere pro parochias, adeoq; non repugnat, cum ita officium c: beneficij simplicis et horas recitare, hor a. ita gestare ginganti tales beneficia non amittat ipso iure, ut ex canone dispensatione, nam cap. 1. cit. et cap. diuersis eodem titulo primum nihil innuere ut cum utrumq; dicat tales a priuari debere spoliandum, quelibet ut beneficium retineat quod non amittat beneficium ipso iure ante Judicis sententiam, ita rationi vsq; de beneficio c. 3 §. 3 du. 3. §. neq. Min: et sic tales priuari per capitula citata ante dict Judicis sententiam ita docent communiter Glos. cit. cap. citata, quo probe tentatur canone non de priuatione Juris sed de priuatione facti seu professionis. Vi hac responsio fatis in iure fundari cum n. fatis priuandum non sit beneficio per modum pene, neq. n. matrimonium ghens malum est, quod talis ita priuandus afficiat ut deberi priuandus sit de facto, ex quod talem inhabilem censeat ad beneficia retinenda vel acquenda, quod et fatis insinuatur cap. 1. cit. quod iuret institutus maioribus si matrimonium ghere tunc non priuari beneficio eo ipso, cum matrimonium nullum sit qui tu si priuandus esset per modum pene ij q ni ms

Obiectio quia plures videntur coniugatus qua nec beneficium

Solutio Concessa gratia ut laici beneficia quod sacerdotibus repugnat

nonibus est ꝑstitutus, multo magis suo bñfio forte spoli
andus.

Conclusio 3ª Si Clericus in minoribus ꝑstitutus
inualide ꝓhat, bñficium hoc ipso n̄ uacare recte
huius probabis, qa. talis n̄ priuatur bñfio, neq; per
Canones, neq; aliunde q̄. tales ꝓbi quod n̄ alicui de unde
.n.ᵗ n̄ p̄ Anones cui Ch in tit⁹ loquantur de Matrimo
nio nullo ut ꝓtabit legenti capitula ⁿᵘ 3ᵗⁱ 4ᵗⁱ titulo
cit: sed nō hoc Capitulorum est, quod nemo possit
upare, carniq; uoluptatibus dare operā, ut sibi uā
care ꝓbet, q̄ nō loquit n̄ de matrimonio sic nullū

Conclusio 4ª Si uxor ante matrimoniū
ꝓsummatū religione ingredi uerisimile est q bus
dam beneficiatus n̄ teneri ante Judicis sententiam be
neficiū dimittere, eo quod esset nō, quod nimis
uel n̄ posit simul spiritui ac uoluptatibus ser
uire; ꝓbiū multo uerius est et ꝓmissa solu
tionis ꝓ Rolando 4º quod et Papiensis docet ibi in Cap:
ꝓmo cit!

Conclusio 5ª Clericus in sacris ꝑstitutus
n̄ amittit bñfiū ipso facto si matrimoniū ꝓhat
ciet illo priuandus sit à Judice ꝑstitutus in Cap
. cit: q̄ nō ꝓbet, q̄ matrimoniū tale
re sit contractus ac beneficiatus ꝓpellendus sit manere
in ordine sacro, adeoq; ne ualis sorte mendicare
cogat cum Judicis sacri dedecore ꝓgrue n̄ erat ut
ipso facto ꝑpetuus

De ꝓbitate, scientia nra ac
eorū aptitudine ad beneficia
impetranda.

Conclusio 1ª Ut quis ad bñfiū ꝓmoueatur
regulis morū ꝓbitas, nisi prius ut nullis grauioribus
facultatibus saltem palliate obstructus sit, aut infamia
laboret. Ubi gratio 1º ex ipso iure naturali, quod utiq;
regit ministros d̄ni, et Ecclesiae bonis moribus in
structos cupit alios debeant ad uirtutem moriby, et
exemplis dirigere. Ubi 2º ex iure positiuo Cap.
cui in cunctis de elect: Cap. grauem. ninety de ꝓbend.

Qui inualide ꝓhibet bñfiū non ipso n̄ priuat beneficio.

Clericus in sacris ꝑstitutus n̄ amittit bñficium ipso facto si matrimoniū ꝓhat ciet illo priuandus sit à Judice.

Ut quis ad bñfiū ꝓmoueatur debet de ꝓbitate.

Ubi 1º ex Jure naturali

2º ex iure positiuo

Rem. 1. de aetate et qualit. Conc. Trid. sess. 24. c. 12. Nota tamen collationem factam de criminibus publice noto, et infami non esse irritam ipso iure, sed irritandam, modo crimen de quo infamis est censura non habeat annexam, aut irregularitatem, ita Nav. in Cap. si quis.

NB

Qui ad beneficium eligitur debet aliquam rationem posse satisfacere

Conclusio 2a. Qui ad beneficium eligitur corpore debet esse ita constitutus ut muneri suo aliquo modo possit satisfacere decenter; quod si omnino sit ineptus, neque ullam rationem satisfacere possit collatio ipso iure nulla erit, ut si muto vel caeco conferretur. Probatur 1o. nam generalis ratio, quia beneficium datur propter officium, quod nullo modo potest satisfacere officio non potest et accipere beneficium. Probatur 2o. ex iure positivo Cap. nisi de renuntiatione item ex Trid. sess. 22 c. 4. Illud tamen adverte si debilitas per quam quis redditur ineptus primum post collatum beneficium supervenit beneficiatum non privari beneficio, sed libere eo fruitur posse, quod si tamen curam animarum annexam habeat debebit illi per alium satisfacere.

Probatur 1o.

Probatur 2o.

NB

Ut cui beneficium conferatur ea scientia requiritur quae functioni beneficii est necessaria.

Conclusio 3a. Ut cui beneficium conferatur ea scientia requiritur quae functioni beneficii est necessaria, quod si quis ignarus sit, adeo ut nullo modo officio satisfacere possit, collatio ex ratione naturali erit irrita, videri et poterunt Cap. cum in cunctis de Elect. Cap. venerabilis de praeb. Conc. Trid. sess. 23 c. 12. et 18. de reform. quod si aliquo modo sed valde difficulter et indecenter possit satisfacere non est quidem ipso facto irrita collatio, meritò tamen irritabitur, hinc non nulli irritam censent collationem beneficii et simplicis factam illi, qui nullam omnino notitiam habet illius linguae in qua officium est persolvendum; gratia tamen ut probatur si possit officium legere; quod sine ipsius linguae notitia fieri posse constat ex Monialibus caeterum utrum sufficiens sit notitia in Electis praesentatis, id indicabit Episcopus et ipsius examinatores sine quorum examine nemo ad quodcumque beneficium admittitur debet ubi Trid. est receptum ut constat ex sess. 7. c. 13 et sess. 25. c. 9. in quibus redditur irrita institutio facta ab eo qui inferior est Episcopo nisi institutus fuerit antea ab Episcopo examinatus. Excipiantur tamen ab hac regula qui ab visitatoribus sunt nominati vel

NB

Presentari ad offa n parochialia q ne fuit examinandi ut gstat c. sess. 7. c. 13.

Conclusio 4ª Vbi Pid recepturé q habu fuscipit debet esse doctor, uel licentiatus Theologiae aut canonu, uel certé publico alicuius Vniuersitatis testimonio aptus ad docendu iudicari nid sfre 22. c. 1. de reform: et sess. 23 c. 18 usq finem et sess. 24. c. 12.

Qui in Epm eligit debet ee doctor

Conclus. 5ª Assumendus in scholasticu debet esse idoneus, ut offm per se obeat, si secus fiat promotio nulla est, et ipso iure inualidat unde sit necessi determinate de gt licentiatus in Theologia, uel iure ut ex uerum, in rigore, ut panitentiarius electi gt licentiatus uide supra sess. 24. Quaeritur nre Archidiaconu debeat ee Licentiatus Theologiae, affirmare pr cap. sess. 24. q quo tu minus efficaciter in tenella ecclia collegiata, ita ut his uerbis: Archidiaconi et q ocali dnt ipsi in ordine sacerdotii ubi fieri potuerit magistri theologiae aut uerbis ubi fieri potuerit in collegiata quod declarari potest gtineat sententia, qua stricte aliquis peritus, nec ne qdstione ad collacem uerio requisitu. Caeterum ne contra sententia censeat licentiatus requisitu in archidiacono abesse debendu n est praesertim cu ni istis gtractando ut contra sensus poss interpretari quomodo declarari possit dictu uerba alioqn ista urgerent. nota tm licentiatus nullo modo requi p archidiac: cura alcara aut Jurisdict. n hte ut

Qui in scholastica eligitur debet ee sacerdos nec ut offm se obeat.

Vtru censura obstricto beneficiu, valide recipiat?

Nota tm hoc n ee q. nu beneficia p censura superuenientes amittat cu certu sit beneficiatu y censura ad facto beneficio suo priuati. Sed q. nu censura obstrictus beneficia valide accipiat?

Sensus questionis

Concl: a Episcopato Episcopie Minore facta collatione ipso iure irrita et irritanda, ut gstat c. Cap. si celebrem de clericis peregrinantibus cu ceteris gloss. et alij, et quod irritari facit electio ut explicant quod ipso iure ante sententia irrita fore; uerum cu hoc cap. pugnet n dicat, et ordinarium gerenda nichil ordinis exercere debeat et facienda.

Episcopatu Minori Episcopie facta collatione nulla est ipso iure sed irritabitur.

Concl: 2ª Episcopatu Maioris Episcopie nulla sita Cap. postulasti de elect. episcopatu minoris q, et uera ee tuc gllatio facta ab ipso Rom: p motu proprio nisi prout: sit ad cu offert esse ecclesiastica tuc in uirtu dispensatio interuenerit.

Episcopatu Maioris Episcopie nulla est. ab ordinario collatio nulla est.

Presentatio Electi Confirm. Epcoꝝ to facta nulla.

Nota 1° pari ratõe ut collatem epcoratu facta nul
lam dixim⁹ ita et p̃sentationem electione, Postu
lationem, confirmationem nullã esse, ex quo per hãc omnia
si epcoratu fiant ei iniurabitur ad baptiã, q illius est
indagio.

Si Archidiaconatus ut Regens in Ecclia fit facta collatio ut renalidet, debet ea de illius postea titulo collatio post absolutionem collatoris ut ratificari.

Nota 2° archidiaconatu, cui collatõ ꝙ in epcoꝝ facta
est iteranda, q si n̄ pertinebat ad quẽ, verisimile est
et verisimile est, non ipso quod confirmata à quẽ habe
te tollatur titulu renalidari, ita ut quilibet n̄ affir
matus sit ut docet Ostiensis in Cap: de electis Jan
Rott. q. 8. de mat: d. 2. n. 12. ubi hoc et uera affe
rit, licet ita inualide quilibet interim officia bene
gerit sal epcoruerit, modo hoc mitrusionis ultimum
sit occultus. Dixi talem in aliqua fore securus, qa in
foro exterio talis collatio pro nulla est habenda. Item

Collatio ante epcoꝝ facta, vel in epcoꝝ ipsa ac auctorata nulla est.

Quares 1° quid si collatio ante epcoꝝ facta sit
et in epcoꝝ ipsa queptata? Dicit n̄ nulli, talem
collatem post absolutionem valere, ymo tñ ut quod
n̄ Quares 2° quid si Clericus epcoratus sua epcoꝝ
catem ignorat? Rñt, Jan. in Cap. Fin. de parnit:
dicit si. Et ex ea collatem penalidam, quod licet sit
pble si at is q̃ tulit epcoꝝ, ignorauerit, ymo tñ

Collatio facta epcoꝝ ipsi epcoratu ignorat ymo tñ irrita.

bñ ubi fore tradita, uti cum cõ Gentile docet alos q
cõi in Cap. aplica de clerico epcoratu celebrante. Ra
est, quod licet ignorantia n̄ culpata faciat ut epcoꝝ
tus n̄ incurrat irregularitatem aliamue panam ex
eando, actus, q̃bus foret panae adiuncta sunt, si ab
epcoratis fiant: n̄ tñ efficit, ne q ipso ire in habi
lis est, habilis fiat. vide Quart in Cap. alma Mr̃
p. 1. s. 7. n. 3.

Collatio Suspensi Jutor dicti facta nulla est.

CONCLUSIO 3a Collatio Suspensi et Jutor
dicto facta ipso iure nulla est. De Suspenso vide
Cap. Electus de consuetudinibus Cap. cum inter Regu
lares de electis et Cap. cum bonae de etate et
qualite: malunt tñ nonnulli ideo n̄ impleri tales
collationem irritandam, quia n̄ tñ ipso iure nullam,
eo quod Capitula istatta n̄ satis clare hoc exprimere

Lib. de Suspensis

videantur, sed nobis cui cõ standum, q dicta capitula
iuraßt, quasi collacõem ipsa irritalitia. Quodueró
Interdicti, collde facta sit irrita inf. unatur Cap. i.
de Postul: in quo licet hu dicaty inhabilis, q ab Justordi
Atur, sed ii q Interdicta violauit, dubitandu tñ ñ
mentem Cstoaue cé, illos q sua culpa Interdictum
personare incurrerunt inhabilitare; aqua. n. ost ut
q offic. aut pea ost in Ecclia p stare n pt ipsius brisij
quod Interdictu officia. Dat sit intapar.

Conclusio 4ª. Dño uerius ur Irregularis
sortem collacõem et simplicis nulla ecclia cui
plbr, q inhabilis ab ad unu, et inhabilis ad q. id
quod illi ab annexu, sed irregularis ab inhabilis
ab ordines et cone neu q. ad beficiu ordini annexu.
plbr 2º. q indiget dispõne et ad beficiu simplex obtine
dus ille tura innatus ab ad illud antea dispensaveñ
assequendus, sed Irregularis indiget tali dispõne
q. Maior ur Clarke, Minor plbr ex Cap. Studeas dist.
50 et Cap. 2. de Clerico pugn ante, in duello ibi.
ni grlice uerisimiliu ur qa gllia sentia auctoritatibus
ac Jurium pbatur n caret. Nota circa hanc gllem sal
diaconu aut diaconu pñe fieri irregularem ad sacer-
dotiu suscipiendu, ita tñ ut irregularis n ob respectu
officij subdiaconatus vel diaconatus, quod sibi uenit,
Irregularis quoad sacerdotiu tunc ab ab valide ane
statuit, q sacerdotiu n regrunt.

De quibusdam alijs inhabilitatibus ad beneficium absolute aut respective obtinendu.

Concl. 1ª. Hæretici, credentes illoru, fautores
receptores, defensores, corũq filij, et nepotes p lineã
masculinã usq; ad 2am generacõem sunt inhabiles
ad beneficia ecclesiastica ex cuiusq Cap. Cum sit
de Hæret in 6. Cap. statutu eõ tit. ex de Sent. et Cap.
Cum ex ñ q. nat. de schismaticis in 6.

Plbr de Justordi
atis.

Collatio Irregularis
facta nulla est.

Plbr 1º.

Plbr 2º.

N3

Hæretici corũq
fautores sunt
inhabiles ad
beneficia ecclesiast.

Qui ad presentare heronei baptismi clericos obtinere nequeunt sunt inhabiles ad ofa beneficia.

Contl. 2a. Qui ad preces Haret. comes Pantho
nensium seientes obtinuerunt sunt inhabiles
ad illud et ad ofa alia cap. quicunq; ff ad hoc de
Hareticis m 6.

Nota 1o idem ilgendum de ofi desertore fidei cui
tali iure hereticis censeatur, et hereticorum fa
mas incurrat.

Nota 2o quod dictum est de filijs, et nepotibus
Hereticorum utrū ilgendum de natis post hereticum pare
tum; item si constat parentes eā hereticos, vel ni hereā
si deprehensa fuid. cap. Statuto, unde filij hareti. q ante
mortem eorū fuerūt reconciliati n sunt bonis ecclā
pares.

N3

Nota 3o Canones rigore in partibus Septentrio
nis nimia hereticorum frequentia, neq; here
tici neq; illorum filij infames censentur saltem q
ad beneficia et dignitates ecclās assequendas nec hoc ꝑ ffacti
nem iuris querit.

Hi Canones n sunt ifgendi de ubi n parit. Sept. ubi hereticus n reddit infames.

Contl 3 inhabilis est ad quecunq; beneficia, q Car
dinalis hostilium fuerit insecutus, capta, pcipue
quos taliter fuerit mandauerit, fautor datus ha
buerit, consilium vel fauorem dederit, recepit aut
iuuerit fugientes, istem filios, et Nepotes eorū, q eos
et bona obtentis ipso iure sunt priuati Cap. felix
de pacis m 6.

Qui Cardinalis hostilium insecutus fuerit inhabilis.

Conclusio 4a. Qui Cardinalis temere prosecutus
est ad beneficia obtinenda in dicta Francie cui ipse in curia
affectus fuerit, sicut et filij et Nepotes q linea masculi
na descendentes. Ita tenet Clem. unic. de pacis
ubi notat inhabilitem et manere post absolutionem
ab excōe hereseos, et irregularitatis unde hereticus
absolutus ab hereseos, et pcalior Cardinalis ab excōe
et irregularitate manet adhuc inhabilis ad beneficia
adeoq; ꝑ eidem absq; dispensatione debet habilitari
quoad hanc effectum.

Qui ipse prosecutus inhabilis est ad beneficia nequeunt suscipere.

Conclusio 5a Intrusio ad beneficium reddit ipsum inhabilem.

Intrusio ad beneficium reddit ipsum inhabilem.

na ad illud inhabile fit a. haec intrusio 1° si qs
propriâ suâ auctoritate occupat bnfcium 2° si q
aliquem lata sit depositionis sententia, â quâ n ap
pellavit et nihilominus bnfcium retinuit. 3° si
titulum et possessionem accepit â n hnte ptem ut ab
excoicato n tolerato 4° si quis accipiat bnfcium sci
ens alterum iniuste inde extrusum. 5° si possessio beneficij
vi occupetur. 6° si sine canonico titulo recipi
alij collatio et possessio bnfcij, ut si bnfcium accipiat
excoicatus n dispensatus, n dr tn intrusus q sm acce
ptat presentationem vel electionem qa p haec n dr
acceptare bnfcium. 7° denique intrusio fit si qs ele
ctioni p abusum q laicos de se factam consentiat.

Intrusio ad bnfcium fit hisce modis.

Nota tn haec et similia n tam clara iure, quam
eo auctoritate niti, nam ex iuribus citari solitis
n satis apparet personas fieri inhabiles ad haec be
neficia iteratio petenda et impetranda, sed illud
duntaxat, quod prior collatio facta n subsistat, sed
irritetur; adeoque bnfcia talia sint dimittenda, sed
qm est ex priore collatione; n item si de novo illis haec
bnfcia conferrentur, sicut et ex Cap. avaritiae de
electis in 6. minus solide ur probari quod electus an
te confirmationem quesito aliquo colore oeconomi procu
ratoris se ingerens administrationi ecclesiasticae ad
quam electus est sit inhabilis ad idem bnfcium sm n. pri
vatur iure, quod p illa electione priore acquisivit.
Hic obiter nota hanc poenam n est extendendam ad
praesentatum, qa dispositio poenalis tm agit de electo
nec est extendenda ad alium casum cum sit odiosa
et proinde qm verborum proprietas satis potius
restringenda.

N3

§ 14us

Liceat ne subinde beneficium conferre digno digniore praetermisso?

Ex licere idque in variis casibus. 1° si patronus pre
sentet dignum, nam huic conferri debebit licet
alij sint digniores, ut habetur causa 16 q. 7. Cap. Mona
cterium et Cap. decernimus modo bnfcia n sint curata

Sunt nihil casibus bnfcium digno conferre relicto digniore.

sed simplicia, quamuis et ad ipsa curata, si patronus laicus dignum praesentet, qui praesentatus est, ab Epo sit instituendus aliis omnibus quantumuis dignioribus praetermissis. Quod si tamen beneficia curata fuerint iuris patronatus Ecclesiastici, et institutio ad Epum pertineat, dignior est instituendus, ut constat ex Trid. c. 18. de reform. 2°. si fundator beneficii illud ita instituerit; ut si quis e familia sua dignus sit, illi conferatur, nec n. casu ex eadem familia oriundus alteri quantumuis dignioris e praeferendus. Eadem est ratio si beneficium conferendum sit alicui in certa Ecclesia ministranti, vel ex certo loco u. c. ex tali, vel tali oppido oriundo: vide Cap. Nullus, et Cap. Obitum dist. 61. cap. Metropolitano, dist. 63. Eodem modo summus pontifex eligendus est ex corpore, et collegio Cardinalium si quidem in illo dignus aliquis reperiri potest Cap. Oportet, et Cap. Nullus dist. 79. Nota tamen si plures ex eadem familia Ecclesia, oppido, ex quibus aliquis eligendus est digni sint collationem esse dignioris faciendam ut patet ex Cap. iam iam citatis, quod vera est sive beneficia sint curata sive n.

Quaeres nunc fundator talem clausulam adiungens instituendi; nimirum ut digno ex familia sua oppido vel Ecclesia beneficium conferatur alienis et dignioribus omissis n. peccet. R. Neg: cum n. fundator non teneatur omni meliore modo prouidere Ecclesiae sed sufficiat ut res in utilitatem Ecclesiae cedat satis constat illum n. peccare adiungendo talem conditionem. 3°. si Elector videat suum votum nihil profuturum digniori potest illud digno dare digniore praetermisso ut ita indignum a beneficio excludat. 4°. si digniores pauci reperiantur, et reseruandi sint ut curatis beneficiis et minus pinguibus praeficiantur, quia in beneficiorum distributione utilitas Ecclesiae potissimum spectanda e, unde si tali casu dignus et dignior ambiant simplex beneficium nulla iniuria fiet

2° Dignior eligi potest relicto digniore si fundator beneficii illud ita instituerit ut semper sit unus e familia;

NB

3° Dignus potest eligi digniore praetermisso si Elector videat suum votum nihil offerturum

4° Si multi sint digniores, qui reseruandi sint ad beneficia curata minus digni eligi poterunt ad simplicia neglectis dignioribus

dignioris si pterealis eo aio, ut curato bnfio et te
nuiori pficiali. 5o qui resignat bnfiu suu
in favore alterius n tenet dignissimu qre
re cu illo n incubat pcurao optimi boni Eccle
sie neq ipse tenebat summu pstare ante be
nefij resignacionem, unde neq tenetur sibi sub
stituere a quo summa expectat. ita sacet u
bnfiu. Quod vel mor pbat praxis et optime
gscientiatoru, q gtenti sunt ut digno resignent,
quamvis digniore reperire potuissent.

5o qui resignat bnfiu in favore alterius n tenet dignissimu qrere, sed dignu

§ 15us

Utrum extra nos casus beneficiu sit dignissimo gferendu?

R quamvis in foro externo sufficiat dignu eli
gere, tn extra nos casus electores collatores
qm in ipsis e curare debere. imo in gscia e
obligari curare debere ut dignissimus bnfiu ac
qrat ita expresse S. Th. quoad utrumq membru
q. 16. a. 2. ad 3m his verbis: ut electio n
poit impugnari in foro iudiciali sufficit
eligere bonu, nec oportet eligere meli
ore qa sic oris electio poet sine calum
niam sed ad gsciam eligentis necesse
est eligere meliore vel simplr vel
simplr ad bonu coe ibid ad 1m docet
prelatu pue eligere gsanguineos suos si eq
digni sunt n a. si alij sint digniores, idem
docet Trau. in Cap. si qn de rescriptis except:
16 n. 10 et Theologi coiter omnes si quide
de curatis sit sermo. Hoc ipsu et docent Juris
gsulti quos seqlr et refert Covar: ad regula
pctum p. 2. §. 7. n. 4. Et gstat ex fare Canon.
cap unic sine diminuoe gterolr ubi Innoc. 3us ait n
ex affectu carnali sed discreto iudio debuisti eu ostendere

Extra casus predictos; collatores in foro gsciae tenetur dignissimo bnfiu gferre

pbr 1o

pbr 2o

pbr 3o

officia in personas magis dignas dispensare, statuit sacrosancti Concilij Basiliensis vbi decernitur, vt electores viuant pro et sancto Iulia patrona sit se electores que non. uerint esse dignioretu

Si canfel ornum dignissimus q̄ rutal officio sacro bus officium sedi facturus.

Nota si in censeri dignissimus q̄ doctior, aut sanctior, sed q̄ ceteris q̄ideratis putat effectu suo cum optimo satisfacturus, et Iulia magis profuturus, unde tales sunt habē pares ceteris paribus censebit dignior vbi q̄ Iulia exterioris parentia opus est vt sit ab hac antiq̄ Defendat Nobilis que primest erit dignior atq̄ adeo hac et filio spectari vt de alterius dignate Iudicium fiat.

Qui sunt gradus patrie q̄ am sint enfert dignitas quos q̄ sunt extra

Nota 2°. q̄ amicis patria per se in q̄ferat q̄ quā ad dignitatem, q̄ apes tñ auferi plus dignioes, q̄ sunt ciusdem loci, quo qui sunt oriundi nam ex patria amore melius cultus deseruient, erunt q̄ in residia magis fixi: amabuntur a parochianis, quia rebe in augusta Prelatur sua sanguinei et alijs pstre.

Si dr quod non sumat promouendi sunt ille dign q̄ sunt in vicinia.

Nota 3°. ex magis idoneo sumus promouendos in ecclesia intelligendu quod necesse sit remotor q̄rere, sed quod inter eos, qui se presentant vel saltem in vicinia modo huic sint, magis idoneus sit assumendus: ut si de beat ex eadem ciuitate nago assumi; dignissimus assumatur. Sed q̄s q̄ sit rerum dignior ne aliquo dignus assumere. R 4°. si bona cura animarum

Si bona collatu dignoreliquo digniori sit curatus, ut nō sit amouē magis mō menti ad minus ad eandem mortis qualitatem collatus.

habeat aut aliq̄ aliquē magni momenti admi nistrandem mortis futurum si notabiliter dignior ester misso digno aliq̄ postuletur, p̄sentetur aut si bene fecit q̄ralr liberē dignior, qui multo utilior censetur.

Ibi q̄ auctor:

Ibi hac responsio q̄ auctoritate Platus, qui potius ut re mpi momenti emendant ut bona dignioribus detur, ita S Chrys. V. 3. de sacerd: Paulus ante medium aut ogdo n opinor aliunde tam multas turbas ni Iulia nasci quas ex ipsis ut antistite electionibus nasci potius et tamen q̄ diligenter et accurate factis, nonnunquam valuisse oportet S aug. ad S. Ther. epla 9. sub fine ita scribi qui parat eligi dignitatem ad sedem operis bene placere, attractione ac sanctione: Ibi 2°. ex Conc Trid sess 24 de reform. vbi sic legit ex et singulos q̄ ad promotionē pfectionem quomodocunq̄ vocatos nullo modo peccare nisi qui dignior et Iulia magis utiles ipsi ecclesiae

Ibi q°. de Conc Trid:

n̄ gle p̄cibꝫ nal humano affectu, aut ambitiōsis suggestiō-
nibꝫ, sed eorū exigentibꝫ meritis p̄fectis diligenter
curauerint; et quamuis hor loco nō sit concilio tractatus
de ꝓbatu, tñ dicit c. 18. de paracho. Sbr 3o ꝑbi 3o raõe
raõe q̄ quod collator cū fidelitate maiꝫ bona cultus pensa-
re, et quod hor sit magni momenti ni huius modi benefi-
nota tñ circa hanc q̄stiõ. Si op̄ operis sit parui, nal diu
bium n̄ fore mort: vtrum ꝓ forte digniori, q̄ orlia
Obijcies si collator tolleret occ̄m mortis beneficia ꝑ sedes digni-
ouis ꝫ ꝑ minus digni cenſaret, qua ꝓpter ꝓtitore sua ꝓ-
ꝓcor ꝑ offerre p̄ beneficio repetiendo hmõi neq; collatem
tibi forte acceptare, q̄q; nr̄ talem q̄. mutuis; seq; objectio cū solue:
ꝑbr, ꝑ quę tacito aut ꝓsentando se ingenuit alterutrꝫ ꝙ in q. dictum,
ꝓpto et pectore aliquis quod alter sine ꝓpto ꝓstare n̄ ꝓfitendo ꝙ
sit &c neq; seq: Mai: rõ est, quod liber alter to digni
tibi videat; sit tñ tota radicitꝰ collatio relinq̄ere,
cuius est dotes ꝙferre, examinare, vnde ꝙ bonā fide
ꝓtilli offerre &c. Si beneficium n̄ sit magni momenti
vt. g: simplex nulla cura aut dominij: hñ tñ plus
annexa vt. g: capellania altare canonicatus simpli
cui munus docendi conuigilandi &c n̄ sit annexū ſep
se sequendo n̄ ūr mort: ꝓtermisso digniore digne cō-
gere ꝓ tō ꝓpterea fol. t. 3. del Just q. 6. a. 2. in fi.
fine n. 42. Rõ est, quod cū talia beneficia parūm
requirant v. g: eadem canonicarū horarū cū talia
omnes digniſſimē conferri quodammodo aq; digni quoad
quidem per beneficia talis materiam, unde ꝙ hoc n̄ sit n̄
mort: liceat tñ semel et iterū sed ordinariē et frequē
ter talia beneficia ꝙferat digniꝰ digniorib⁹ ꝑtermissis
quod bene notandū, licet q̄ tale mort: peccarū non
dicant, si semel duntaxat, iterumq; talis electio fra
uelim tñ peccari mort: si fiat crebrius et ordinarie, N3
ad q. ꝑbari ꝑt. 1o hoc modo frequēs collatio ꝙ ꝑ- ꝑbr q. collatores
tñ dicit tenetur, neq; rõ apparet, cur ꝙ ꝰ multipl. teneant digniores digni-
cabit ꝑ ſeri moderate, cū mores fidelis n̄ censeatur, oribus graue dam
notabiliter lædi. Sbr 2o rade nra Pio ꝙ ꝙ ea in beneficijs simi-
ꝓ ſubditis n̄ videat adm̄ sollicita ut collatores quę deat plenibus precibꝫ
de digniꝰ n̄ tñ quoad beneficia maiora diligenter cau- mode: n̄ dicē
ant ne digniores ꝑmittant. Sbr 3o collatores et timorati dus ſic

ñ faciunt sibi grauamen, potiꝰ si hæc bñfícia gferatꝰ
ijs quos dignaꝫ iudicauerit ñ adhuc studiosè attendendo
ad dignióre.

obiectio 2ª ñ solut: Obijcit 2º. si dignus eligatur, digniore omisso, aut talis
bñficia iniuria fit digniori ꝙ fit gestum mort: ꝓh: ꝙ le-
gem Justiæ distributiuæ, cùm quæ bñficia digniori ost gferre
debet? ℟ neg: ant: si de iniuriâ ꝓprié dictâ loquamur ad
eum ꝙ hoc facit: dico ia ꝙ debet, sc iustitia distributiua non
debere stricto iure, cessim largo, quod gfitie ni maiori apte
tudine et ꝓportione, quod in ꝓpria facie mort: uiolari ꝓh:
ubi notat uiolare jus, qd ni ad hâc distributionem ꝓ ñ esse
obiect: 3ª. ñ solut: mort: nisi redundet in uiolationem Justiæ gmutatiuæ
1. c.

Obijcit 3º. talis fuit ꝙ mentem Eccliæ, et fundatoris
ꝙ rectè mort: ant: ꝓbo ꝙa Eccliæ et fundatoris mens est ut
bñficia digniorib⁹ gferantur. ℟ neg: qeq: Ecclia ñ tali
faciat ꝙ ridentem Eccliæ, et fundatoris ñ tñ in quâ ꝙ men-
tem illorum fuit quoad bonum Eccliæ tristi monenti ñ est
cuiuscunq; uitæ habitum gerenti.

Nota 1º. dicta in hac gloſa et legenda ꝙn bñficia
ꝓpositione ñ ē gferenda, sc. ꝓpositione gferre de
beat prælator mittere aperte digniꝫ et fore certum mor-
ti ñ uideatur respectu dignioris Justitia gmutatiua et gle
ni re grauet.

Nota 2º. ibi quod et supra insinuaui dicta in hac
gloſa ibi legenda de Libero gladiatore, patrono, præferatꝰ
in a. de illo, q ꝑsentato digno ollaãm liberè tegere
ñ ꝑt, tuer ꝺ̄ñi ꝺ̄ adest Jesu bñficia ꝺ̄ gferenda.

§. 16ª

Quomodo beneficia sint conferenda?

Bñficia ñ ꝺ̄ uacare alteri ñ gferri neq; ꝓmitti neq; gferri ꝓt ualidè Cap. qui ni uiuo
alteri ꝓt? ꝓmitti neq; gferri neq; alteri ꝓt? vel Cap. nulla cultâ Cap exteriore Trid Sess 24 c. 19
et ideò ost, quod ne alicui gferi, bñficium ꝓ collaãm, tam
forsan titulus Cap ex de præb. titulus a. alteri tradi
ñ ꝓt, quamdiu ost pene uidentem adhuc beneficiatum,
nam sunt duo ñ ꝓt hoc repone una, carnale alte-
ra spirituale Cap inter de præbst. Cap: ex ñ ignoro
de præb. Confirm ab hac gol. 1º. donec ꝓ gloſa ab

epō aut quia autoritate vel cultū religiosis donantur, hanc
.n. donacōs fieri aut a quoquā talia bona valent, quo ta
cōsq ij q talia bona possidēt, inde se minus inviti
amore negaeant.

Quarez cur cultū alteri donari pōt minente adhuc
regitimo eius professore et n̄ item confiteor alteri
debis, q illud sit adhuc viuēs! & quod fictū dictū ē si dicat
q alteri ide bona duo habeat titulū eius dē cultū, unde
d aretur occasio desiderandi mortem illius, q in professione
bonis esset, vt dī Cap. 2. de cōsuet: prob: prouisio n. q̄ qua
parabur via capiendi mortis alterius ē inōqua Cap:
Rescriptū de cōfessione prob: in 6. Contra vero cū per
donationē bonis vel cultui transferat illius dñium
titulus q ē quasi beneficiatus n̄ transfert, sed ius ppriū
perit bonis quod fuit penes donantem; nec obstat istis tam
es quoniam no fuo loco dicimus si eā subsit ē una cultui
alteri unire, dē epō si capitulū, quando placet, voluerit
ē licet cultui n̄ valeat ea in ppetuum alteri cultui
vel religioso loco dari.

Quinimo ē ea bona q illi q in professione illo
rū fuerint legitimi sī Canonici collata, talia
.n. bona merito cōsentaneū dicere, Cap: ppositū de cōsuet:
Item: Cap: quoniā & q n. de. ij q fuerit ā maiore q:
c. vltō de iure patronat.

Quarez quid futurū sit si collatio n̄ sit manifeste
inualida, vel dō dare videat ille q Canonicus fuerit
licet ā parte rei, et dōm sē deuera sit inualida & tali
casu colorata futura professionē, adeoq bonorum
ad cōferentē redire ipsa clare de iure dicat: unde
si non esset professus, vbi erit de professione cō
uenit, pricta collatio per sententiā iudicis nulla decla
randa Cap: post, et ratione de cōsuet: prob: Cap: inter
dilectos Cap: cū ex de cōsuet: plenius tamen ibi
post: præsumendum ē aliquē bona dare nolle, ni cuius
colorata professione aliter constiterit, nisi prius de iure
cognoscatur vt cū abbat: in Cap: cū nostris, de cōsuet:
prob: docet Lagm: t. 2. c. 10 not. 2.

Quinimo dō nisi is cui bona collata est aliud de
negotio aut diligentiam fuerit nactus, q̄ ut hoc cōstare

nr̃ pōt̃ tunc. n. ipso iure p̃ris benefic̃ uacat ut gr̃tat
ꝯ dict̃ de pluralit̃ bñficꝝ. Item ꝯ Cap: cū in cun
ct̃ cū u. de elect: Cap: cū nr̃is Cap: Dās de qualit̃:
prab: cap: cū singula de prab: in 6. nihilominꝰ
tñ, licet hoc casu benefic̃ prius uacet, adeoq; altari ꝑ
tin̄t, nihilominꝰ ꝑ nō collatū est nr̃ possessionē corpo
ralē induci nr̃ p̃t prior possessor nr̃ regula Cap: licet de
prab: in 6. ubi rō hoc addit quod tñ, q; sūm benefic̃
accepit subinde ius q̃ptandi ꝯtinet ut nr̃ prius retinet
dr̃; p̃ma uirtꝰ habet gl̃iosū tacta.

Queres 1º licet nr̃ ualeat p̃missio nō collō facta
de certo certo et determinato nr̃ de uacante na
tante, sed de quod quod uacabit, quale quale illud fu
turū sit? R. nō. Nam p̃missionē nō alterat nec fiat
ā iure nouū. Nec p̃missionē q̃ ut extra loquat̃ p̃tēdē nr̃ ualet
dispensatiue iuxta de iure, licet ex p̃missione hmōi modi
olim realis quæsierint, et ideo implenda, ut p̃t ex Cap: ac
cedens de quæst: p̃b: et Cap: ne captanda de elect: in
6. hac tñ Capitula sublata et reprobata nūr p Cap:
detestanda de quæst: p̃b in 6.

Queres tñ quæ nr̃ p̃missa collator, nec prælatꝰ
possūt quod uacabit ex dñe nr̃ facultas sē obtulerit
nr̃ et hanc p̃missionē fuisse olim adimplenda ut ptat
ex Cap: accedens, et ex Cap: ne captanda citatis iam u:
nr̃ esse nullam ut ptat ex Cap: detestanda quædā
regula sane licet olim fuerit canonicā ptitūe de
certo q̃ non ꝑ q̃ p̃mittant alicui de beneficiis ecclesiā
stis q̃ue poterunt nec cū facultas sē obtulerit
unde p̃missiones hās facultate se se offerente debe
ant adimplere, qa tñ sequi copēdia dabet p̃missionū
hmōi modo ꝯtingentem, inimicia ꝑ quæ nr̃ gene
ra multotiēs gignunt et ꝑ ambitione impetrantiū
ut plurimum optorgrentur, aperitur uia subtali
patiatione uerbor̃ ac ꝑmittendi damnabiliter
tñ, Lateranense Conc: brevia uacatura morbis alienat
dolus ingeritur, ac ecclīs ac plat̃is et p̃sonis ecclesiast̃
ex grauamina plurima inferunt, nō mali hmōdi

et aliarum periculis occurrere cupientes promissiones eas-
dem, et alias quascumque sub quocumque modo aut forma
verborum de caetero faciendas, per quas directe
vel indirecte via aperiri potest ad beneficia vacatura
auctoritate apostolica penitus reprobamus, et omnino viribus
vacuamus, decernentes per eas vel per ipsarum aliquam
ad providendum alicui nullum deinceps quomodolibet o-
bligari: Pro tamen Cap: non omnem promissionem tale reprobare
sed illa duntaxat, quae non tam vim simplicis propositi et
benevolentiae, quam veram aliquam promissionem signifi-
ceo, adeoque illam tantum promissionem vituperari putem, quae
ius tribuat possessorem coram iudice quaerendi.

Quaeres 3.o si cui beneficium collatum sit nec dum
tamen acceptatum nec beneficium huiusmodi adhuc vaca-
re dicatur, adeoque libere alteri conferri potest, quamdiu
is, cui collatum est, non dum acceptavit. R. 1.o licet
per collationem tale non dum acceptatam beneficiatus nihil tale be-
neficium ius non reperiat, per quod beneficium absolute illius dis-
cutur, collatorem tamen tale beneficium alteri amplius confer-
re non posse, nec validam fore collationem 2.am Cap: si tibi
de praeb: in 6. quod ulgendum est, nisi tempus aliquis ad
assentiendum sit designatus et non dum expiraverit.
R. 2. si tempus mihi datum sit, et non dum expiraverit be-
neficium alteri conferri non potest, nisi is cui collatio facta
est intra tempus adhuc fluentem beneficium recuset, e-
rapso vero tempore consensui praebendo gesso libere beneficium
poterit a collatore alteri cuilibet conferri, poterit
tamen nihilominus et is cui 1.a collatio facta est et post
elapsum tempus prius quam beneficium alteri conferatur, valo-
de collationi sibi factae assentiri, quod faciendo bene-
ficium omnino seu faciet Cap: si tibi citato R. 3.o si igno-
raverit tempus intra quem consentire debebat extitisse
non censebitur beneficium adhuc vacans Clement: de gress:
praeb: modo id sua culpa non ignoraverit, aut collatio
alias publice nota fuerit, hoc enim casu tempore consensui
praebendo elapso beneficium vacans censebitur Clem. cum circa
fine.

Quaeres 4°. quid si priori beneficium non dum fuerit collatum mandatum tamen ordinario Capitulo cum de beneficio ei conferendi? Rx 1°. si tale beneficium ante acceptationem ordinarius conferat alteri valida fore collatione licet executor impetrantis ante acceptationem fecerit reservationem, inhibitione Cap: quia a cunctis de gess: pb: in 6. quod tamen ingendum est antequam ordinarius vel quod beneficium conferre sit mandatum acceperit Cap: si Capitulo eodem tit. si ergo sit insinuatum mandatum, et ex cui potestas conferendi est negligat, executor sit illi de quo mandatum est sicut impetranti beneficium conferre Cap: si Cap: cit:

Quaeres 5°. quid si mandatum presentatum sit ordinario de alicui providendo executor tamen datus non sit vel si datus est ad compellendum tamen non a. providendum datus sit? Rx presentationem talis mandati non afficere beneficium adeoque valide adhuc ab ordinario conferri posse alteri, quam illi de quo mandatum Cap: si soli ordinario de gess: praeb. in 6. quod si tamen et in hoc casu in gratiam illius de quo mandatum est in ipso mandato irritum et inane censeatur quod quis factum fuerit aut executor ordinario suae potestatem ne alteri beneficium conferat interdixerit mense cum interpositione decreti vel is cui beneficium per mandatum conferendum decernitur iam beneficium ipsum acquisiverit collatio alteri facta nulla erit Cap: si soli cit. in 6.

Conclusio 3a. tamen mandatum de beneficio acquiritur ingendum est de beneficio simplici non item de eo, quod cura annexa sit Cap: ultimo de gess: pb: in 6.

Conclus. 3a. Mandatum de conferendo beneficio vel dignitate beneficium curatum non complectitur Cap: cum in illis de prebend: in 6. Clem. eodem tit: in prin:

Conclus. 4a. si quis impetret mandatum de dignitate sibi conferenda non impetrabit hoc ipso illam dignitatem quae per electionem dari consuevit Cap: cit: cum in illis et Clem. cit: § ad hoc

Conclus. 5ª mandatum de bnfio certi modi vel gris gferendo ad alterius modi vel gris bnfium non extendendum cap: cit: cum in illis § cum autem, cuius exceptio nullius vi nisi is q impetravit mandatum deterioris modi vel gris bnfio sit gtentus, verum hac exceptio reprobatur cap: cum de eodem tit:

Conclus. 6ª Mandatum de bnfio gferendo ad duos scriptum non extenditur ad bnfium unius tm sed cõe, et ij cap: cum in illis cit § finali

Conclus. 7ª mandatum de bnfio gferendo non gtinet bnfia hospitalia, et similia, horumq; ecclia Clement. pr lra 2ª de praeb.

Conclus. 8ª Mandatum de bnfio ad collaõem mandatarij pertinente non gtinet bnfium per ipsius negligentiam ad aliam devolutum Clementina pr de bnfio eodem titulo.

Conclus. 9ª Mandatum de bnfio non gplectitur illud bnfium cuius is q mandatum impetravit est incapax exemplo cap: cum de in fine et cap: ei cui de prebend. in 2.

Conclus: 10 Mandatum de bnfio saeculari gferendo gtinet bnfium a saecularibus clericis praescriptum, etsi id religiosi aliqn administrarint cap: cum de cit in principio

Concl: 11ª Mandatum de bnfio certae summae gferendo non pertinet ad pensionem cap: quamvis in principio de praeb. in 6.

Concl. 12ª In mandato de bnfio gferendo vocabulum ecclia non gtinet ecclia cathedralem cap: quamvis citat: § quanquam in fine

Concl: 13ª Mandatum de bnfio 1m vacaturo ordinarie de 1º vacante est sumendum cap: Mandato de prebend: in 6. cuius tn exceptio 1ª est nisi plura bnfia simul vacare caeperint, hoc n. casu non oia debentur, sed ordo scripturae spectandus e cap: Mandato cit. § si n. plura bnfia exceptio 2ª e nisi 1m vacans ante acceptaõem impetrantis valide fuerit alteri collatum cap: 1º et cap. si solide gress. pb. in 6.

3a exceptio est nisi bnficium primum vacans fuerit permutatum Cap: unico de rerum permut: in 6 Clem unic. 4a exceptio est nisi alius in fraudem impetrantis tenui bnficio renunciauerit Cap ult. de renunc: in 6. Pnt insuper adhuc aliae exceptiones reperiri

Conclus. 14a si mandato facto de prebendâ vacaturâ conferendâ plures simul vacare ceperint ex iis debeantur in speciali casu definitur Cap: Mandata cit: versu si u. plura de prebend in 6. idem in aliis casibus definitur Cap: si pluribus tit. eodem.

Concl. 15a Mandato de bnficio conferendo non continetur bnficium quod ex consuetudine debetur ipso Cap: cum in ecclia tit: cit:

Concl: 16a Mandatum de bnficio vacaturo conferendo non continet bnficium nouiter institutum Clem: ult: de rest:

Concl: 17a Hospitalia in bnficium non conferenda cauet Clementinâ quae contingit § ut a. de religiosis domibus

Concl: 18a Primum conferendum est, bnficium dum conferitur bnficium qui sufficit oneri ac dignitati ecclesiasticae sustinendae ~~conclusio~~ ~~est~~ Cap: extirpandae in principio de prebend et Cap. 1o eodem tit: in 6.

Conclusio 19a sine diminutione ecclesiastica bnficia sunt conferenda Cap: 1o vel Eccles: bnficia sine diminutione

ARTICVLVS IIus

De Jure Patronatus et Praesentationis.

Electione videlicet et Institutione ad bnficia.

Quid sit et quotuplex Jus Patron: ac quomodo acquirat.

Concl. 1ª Patronatus p̃ hũ fumi ab Jus nominandi seu p̃sentandi aliquē ad ñram Quid sit Patronatus
ecclesiam vocatus hta cõiter DD

Contra 2ª Jus Patronatus acqui potissimũ
duobus hijce modis p. constructionem scilicet; fundationem aut dotationem Capellæ & modo hãc fiant ad Jus Patronatus, quod Constructio fundatio dotatio
fiant assentiente Epõ Cap: Nobis de Jure Patronatus
Conc: Trid sess. 25. c. 9. Cap. tradunt ergo eãa 16
q. 7. Cap. monast: eãa 21 q. cit. Cæterum fundare
Deum, q fundum quidit, ubi Deũ inadificet, & dilatare fundare est
ampliare: quis dicat Deũ amplificare? quis
natum est: dotare Deum, Deũ & angel. q ampliare dotare?
ergo Deũ ministerijs sufficienter assignant. Quæ
regnum alijs præterea modis jus patronatus acqui potest? Jus Patronatus
R. 2º & acqui per successionem, nam successores fundatoris & successores
Dum, quod si jus patronatus fundatoris ni aliquã partem
bonorum temporalium, aut amittat sit certum apud omnes, quod alium est
quo ciuitati transit jus patronatus, quã cum ipsã ciuitate, aliud est
dearlite seu vrbe, ordinem ni cum q fundatore in tali simul sumpta.
urbe fundavit, licet urgitã, aut regius & transeat
absolutè in successores, sed tm quoad illum casum
jus Patronatus specificè et ni hic ut sit ordinis, Cap: ex
hijs de jure patronatus. Idem est de Clericis & quibus
patrono faciendis eãa 16. q. 6. Cap. filijs R. Licet Jus Patronatus
jus acqui & multiplicatas p̃sentandi, sicut & p̃scripto acquiritur per
hoc, retinet de non acquirendo agemus R. 3º Præscriptione
jus p̃sentandi sine Patronus, quod alij non ita ut non multiplicatas p̃sentandi
mis appellant acqui pœa p̃ summi pont: gressione quã
ratæ Regibus Galliæ, Hispaniæ, Poloniæ, Ducibus Jus Patronatus
principibus Belgij gaudent & nõiare seu p̃sentare & summi
Epos, Prælatos & alijs dominijs inde Conc. Trid. sess. 24: c. 19. quoniam acquiritur
25. c. 9. R. 4º Patronus altaris, cultus seu
cui altaris cultum & dote carentem & post ædificatione
dotat ut cui publice docet Laym: l. 2. t. 25. n. 3. Jus Patronatus
n. 3 Azor tom 2. Instit moral. l. 6. c. 19. q. 8. ab, & acquirit si quis
bat in Cap: Quoniam de Jure Patron: n. 9 hãc, quod dote carens altare
par cultus gratia dotãs tales reliquat in tempus dotet.

conseruacem fecerit unde talis dotatio tandem valeat
iuris fictione, ac si ante gloriosam facta fuisset?
Dotat tñ cõra hanc responsionẽ adh. l. c. qui ecclesiam
Iulianã dotauerit post gloriosam patronũ futurum in
solidũ si is q eandem Iuliã erexerit et fundauit
sed in dotata tñ reliquit nel aduri ñ potuit nel iam uita
functus fuit, secus si ecclesiã is q fundauit aut erexit
Respondeat uelle se esse patronũ, hoc ñ obstante ambo pa-
troni fiant. Sed contrariũ tñ in Sextrie glosa ni fay fiũ
mentũ cãa 16. q. 9. minime dicit, q Iuliã in era
dat dotat patronũ futurum, idat hac ratione
quod rei fauorabili iuri simplici ñ potest de pro
pio, fauorabili nulli seruitus debeatur ergo seruitus ?
ultra ñ de seruitutib. ?ñ quod dicit quod Iuliã
ñ iuris ẽ desijt seruitutem ñ acquirat ergo caueri
tñ cãa dubium. Hanc tñ argũ sic soluit Host. ratione
danus solutionẽ iuris, q retractus tale dotationẽ ut
dixi in tempus efficaciam precedens
Nota tñ Cons: Prid. sols. 14. c. ut statuisse ut
nemo qui patronatus obtineat, nisi capellã, quã
fecerit aut Iuliã de nouo fundauerit et stipendiũ
seu ẽã erectã (dote tñ sufficienti ñ instituat) de pa
trimonialibus et priuilegiis bonis qui satis erat dotauerit
adde ulti hanc Prid: statuto adopta est, q Iuliã
fundat aut basilicã erigit ex bonis Ecclesiasticis, deq
bus in ea solam disponere ñ pt Jus patronatus in
futurum ñ acquirat sed ad institutũ ab ipso et ñ inferiore
faciendã ẽ, ut regl Cons: l. c, ubi tñ aduertunt Card
nales Prelatũ exemptũ nõa Epi et illi. Hinc
in futurum ens q ex bonis Ecclesiasticis basilicã fundat ius
patronatus ñ acquirere, qa ut Cardinales declarant
haec statuto ut quida est de quibus patronatus
post Conc: Prid: statuta et acceptata dicendũ ẽ
gendum ẽ de abbatijs ante Concilium, hoc ñ obstante
cui standũ ñ ab ipso faciendã est, sed ab illis, q ha-
bent ius antiquo gaudit, nam ut Cardinales loquun
nihil in his innouatũ est. Cõra Barbosã
Quaere 1ª utra quis ualide amere, nel et p consensum

Ius q fundauit Iuliã et structuã fui et ñ dotauit, dotat q. alius q do tat dr patronus, sed solidũ si aditi alius aditi ne quid si a. potest aditi utrig ord patro fiant.

Obiectiones et Glosa.

Vbi Iulius Prid. accepta est quod ars rere pat patronatũ dotandã Iuliã de nouo fundandã aut fundata sed sine dote sufficiẽ et sufficienter dotata.

aut donacem acquirere potest Jus patronatus n̄ emendo
donatione, aut collatione acquirendo simal ut̄sitem
illas, pagnsacies &c. ℞ cui ius patronatus arme ut̄. Jus patronatus
℞ nego: cita glat de Cap: quod autem de Jure Patronat. emendo aut
Cap: cura pastoralis Cap: quia Clerici Cap: illud Cap: de donacae n̄ si
Jure Cap. Ceterum certe fit: et Cap. Quicunq; cita ib. simul et ad erat
q. 7. Habet tm hae regulas acceptione. 2° n̄ valida e. arue pagnsacies
nē talis ffitio, emptio &c. si loco religioso fiat cui almae hic jus est
ut glat de Cap. est illud et Cap. unico de Jure Patronat.
n̄ ib. cap: quod a. cap: cura pastoralis et Cap: nulli
rains de Jure Patronatus. Sed qri &c. quipiat 1°.
Collatione emptione & interrogatus n̄ fuerit &c. nel ut
interrogatus n̄ illa n̄ assensit postmodu n. facta
rata habeat. ℞ et tali casu n̄ datur actione petit de
Cap: et cui pastoralis. Nota tm quod hic de vendicione quipiat 2°.
Juris Patronatus dicimus n̄ illa dumtaxat pertinere
cui dat, q̄ Jus patronatus confert, n̄ de Jure spirituali.
Quipiat 2°. a regula hac q̄ia iam assignata p̄ ffitio
si ffitio charactis suis dotat Cap: de institutione
de Jure Patronatus. Nunc si duo filii nobile Caius et
Lucius hereditem paternā dividant Caio potuit
cedere ius patronatus quod est in orto seu arue
q̄ sibi obvenit Lucio.
Quaeres 2°. Quisnā teneat dotare Ecclia? ℞ Cui qui gtruxit de
Ista gtruxit talis n. cui Ecclia sine dote gteram gteretur Ecclia
fre n̄ debeat Cap: ut sitnt de gteer. Ecclia. hoc ipso cui illam
quod Ecclia gtruat et gteram illius petat tacite en dotare.
tur se obligare ad illā dotandā nisi aliu dotet &c.
2°. Si is qui gtruxit, iam gteratā n̄ dotet quis ad
dotem teneri modo id fiche Ecclia detrimento pot
sta Glos. n̄ Cap: ut sterge gteranda arcto Cap &c.
de Cleric: uide & Greg. Glos Joann n̄ Sytagmate
de Bnfic. c. 15.
Quaeres 3°. Quid futurq̄ sit, si unus Ecclia fundant. 2us si unus fundarit
gtruxerit 3us dotarit, nū ois, hes futuri sint Patroni; an tm 2us gtruxerit 3us
unus illoq̄? ℞ tali casu n̄ unus tm, sed hos sore patronos dotarit ois, sunt patroni
imo si plures gtruxerint ad Ecclia dotanda, fundandā q̄ ois
acquirit ius patronatus licet n̄ aequaliter contribuant unde
uel ois simal ad p̄sentandae faciendas gtruere debent, nel quis
seorsim juicibus alternatis prout inter illos convenerint, ut Glos
n̄ Cap. Quicunq; q. 7. & Cap. ad audientia de Ecclis ab Epi.
candis

Si collatores sint plures quorum una pars vic: laudet, altera petitum dissentiat. Q. illum ē instituendu, quā maior pars p̄sentarit, si qdē sine scandalo fieri p̄t

Quares 5°. quid si duo sint patroni ecclesiastici unus alter laicus, et indoneum p̄sentetur, an hoc ipso priuilegium iuris p̄sentandi amittant? sicut amitti debebat si unicus patronus esset iste ecclesiasticus? R. ni tali et talibus casibus ecclesiasticus p̄ iudicem laici priuilegijs laici gaudere debeat cū patronus p̄ diuersi solide sit post p̄sentatu indignus p̄t p̄sentare alius poterit et ip̄e liber patronus ecclesiasticus habeat quiritū.

Quares 6°. postmodū ius patronatus vendi. Ad quod respondeamus nota ē omnibus, qui hoc ius n̄ spiritualē ad temporale inducunt, in quorum sententia si ingredi nolumus considerare ius patronatus vendi posset et sine vendicatione n̄ istam ni illorum sententia, qui ius patronatus spirituale asserant, quod et nos faimus: hoc notato R. ius patronatus vendi n̄ p̄t nisi una vendat iurisdictio, cui annexum est. alb nāe qā vendere spirituale est simoniā. Q. qa res spiritualis n̄ē pretio estimabilis. Constat et ex Capitulis etc: ut p̄ncipalia ad q. 2. vide conc. Trid: sess. 25. c. 9.

Quares 7°. utrum examinari p̄t ab ep̄o presentatus a patrono ad beneficiū? R. affirm: ita Trid: sess. 25. c. 9. in quo facultas data ep̄o examinandi p̄sentatos licet institutio ad inferiores p̄latos pertineat, modestiae tñ alicui sanctā a p̄latis inferioribus declarat irrita ibid.

Quares 8°. qñ iusdictio et locus incurrit ad illos, q. ius patronatus vendunt? R. vñ incurrit hoc ipso quod vendant, qa annus tñ ad hoc requiritur sententia declaratoria; nam a. venditio illegitima ē, si solitaria sit solius iuris patronatus sine vsufructu.

Quares 9°. nūm si quis ecclia fundaret dotaret extruxeret et repararet sine gratia ep̄i hoc ipso patronus efficeretur? R. negat. nāe est 1°. qa talis ecclia n̄ foret beneficium: 2°. quia ad beneficium requiritur ut cū gratia ep̄i erigatur: ubi n. beneficium n̄ est, ibi neq; ius patronatus est. alb R. ex Cap: nobis de iure patronatus. alb 2°. ex eo, quod Cardines postulent ut ecclesiarum edificatio dotatio. et iuris patronatus acquisitio fiat iuris ordine seruato. / auctoritate ep̄i, cuius ē | [illegible] per se, nec p̄ delegatum p̄ ecclia

Jus patronatus vendi n̄ p̄t nisi ut reliqua vendat

p̄sentatus p̄ patronum p̄t ab ep̄o examinari.

Jurisdictio et locus incurrit in eo qui vendit jus patronatus sine vsufructu, n̄ vendat

Qui extruxerit dotaverit fundaverit ecclesiam sine gratia ep̄i hoc ipso patronus ius n̄ acquirit nec ep̄o n̄ potest beneficium.

extruendâ ponere ut Ho glossa in Cap: planuit cab. q. 2.
Host: in summâ tit. de Eccles. aedific. n. 5. practisea
erigendo est ab Epo Cap. designandus locus, et ab eode
in eo loco, ubi Ecclia getrad. erit preces fundendas Cap:
nemo de Epis.

CONCLUSIO 3a. Patronus ipse ô Laicus
et Clericalis, Jus Patronatus laici est quod persona aê
uel Laica uel Collegiatae uel Ecclie cõtulit, eo q
Ecliam cũ Epo offerre fundârint. Dotarint, vel getruxerint
Jus patronatus Clericale sive Collegiatum, ô q Collegiate
cũ psona quemlt uel q dot eo bona Collegiatis fundarûs
dotârint, reparârint ô Eccliae uel rãõe dignitis, aut
beneficij sui, quod nimirum sit Epus, abbas ô.

Quarit, 1o utrum Clericus fundet Eccliã ô eo bonis
in patrimonialibus sed eo beneficij reditibus acquisitis Jus pa-
tronatus sit Collegiatum futurum, an n. Latini Rom. et
t. r. c. Ex. n. et fundãõ fiat ab eo q eo religionis gratia Laicus Jus patronatus
tuitionis Jus hr de huiusmodi bonis ad res ipsarum tuendas bonis suis pro
uel consanguineis relinquendi patronatus futurum Laicus
adeoq; nisi Clericus fundans aliter disponat una cũ aliis
bonis ad hæredes transiturum.

Quæres 2o. utrum aliquo casu Patronatus ab initio Laici patronatus laicus
post officii Ecclesiastici hr hoc futurum si donatio emptio officii Ecclesiastici
one vitalitij, cui patronatus annexus ê, testo mi Eccliã uel donatio vitalitij cui annexus
monasterium transferat, aut alicui beneficio u. c. Epatui ne, est patronatus.
stat Cap. Unico de Jure patron. in 6. si vero utrũ
est, quod ea bona secularia q hucusque in monasteria
transferuntur, eorum Ecclesiastica fiant.

Quæres 3o. utrum Const: possit derogare Juri patro- Const: pot gallicani
natus q. quis ecclie alicui beneficio patronatus in regno tollere libertates
regno? Pro ita quar: praeterea qq. c. 36 et nat. ij. Pragmat. patrona.
ab illo citati gloss. in Clem. 2. u. aplicabilis de rebus. Nota in hoc patrona
tũ in hac derogãõe discrimen ê inter patronatum laicum in laico n. pot nisi
et Ecclesiasticum, nã pontifex derogare cuilet Juri pa- pronat. in bris
tronatus Ecclesiastici p collãõe alicui sanctæ Sedis ap. stille se derogare
plica, licet in bris nulla fiat penitus mentio Patronatus: ergo civis tũ
q. u. ut Juri patronatus laici derogat expressa in bris Pontificis persona regia
tronatus mentio fieri debet. imo si Jus patronatus laici" pot derogare
ad Imperatorem Regem Principem Marchionem pertinet at
n. debili derogatum Juri patronatus licet in bris men-
tio fiat Juris patronatus laici: nisi expressè fuerit ad-
ditũ, quod idem Jus ad regem principem pertineat, ne colligã

128

ep reg & cancellariæ et rão est, quod Pontifex cancel
uelle derogare regibz & nisi in his in ep primat nisi
Couar: 1. c. et aliis, quos sequitur. Sed qd si Pontifex
ep alteri bñficiū aſſerat in bis ponendo hoc tior, ad
cumenq collagchu aut psentatae bñficiū ptineat R. reg
ita qđ derogari iuri patronatus laici ut ita docet Soto:
et alij cum ipso l. c. Nota tn q de jure patronatus laici
hic dicta sunt ilgnda, & de patronatu & fundatorem, dotato
ctionem, restauratorem atq; nam si arg. tm fit
& præscriptionis vel privilegium reservatorem sanionem vel
ocessione simpli et absolute facta liget nulla fiat men
tio in bñd patronatus laici, secundo tm illi derogari atq;
patronatui Ecclesiastico, ita Couar. l. c. n. 6 Layn l. c.
et alij.

Differimen inter
quod patronatus
laicus & eccles.
est 1m

Quoad fundare & dotare patronatus Ecclesiastici orta fit ex bonis Ecclie, bonis laicis u. ex bonis patrimonialibus.

Differimen inter jus patronatus Ecclesiastici & jus patronatus laicale quoad fundare & dotare & facta donatione, aut ab ejs prescripto vel per privilegium obtento, ex patrimonialibus vel ex bonis & bñficiis redditibus acq; sitis, si

Quæritur hoc rão patrimonialem mdiant. s. si bñficiatus ob regionis qſuetudine libera & ad ea ptanas disponen
di facultatem circa talia bona habeat: sic ex dictis 2o
differunt quod jure patronatus Ecclesiastici a Pontifice de
rogari licet, nulla patronatus mentio in bñficio fiat ut u.
ri debet ut gltat ex dictis. Differunt 3o quod patron.
laicus ut psentans intra menses & ab eo tempore, quo Eccl.
vacat, illi innotuit perdat jus præsentandi pro illa vice et
collatio bñficii libera efficit. Cap: quoniam Cap: cum pastor de
jure patronatus; quod et verum si licet ep diligenter inter
patronos orta psentatio sit dilata: patronatus a Ecclesiastico
jus psentandi non amittit, nisi post 6m menses elapsos Cap cum
to de jure Glat: in 6o.

Quod laicus intra menses & Eccl. intra 6 mensem ea re debeat

Sed quid si patroni duo sint Ecclesiasticus, et secularis, q simul psentare debeant: & Layn
1. c. q. 3. cum abbat: int Cap. cum de Jure patron. Sylvest:
Couar. et alij tali casu laicum
amissurum jus psentandi modo intra 6m mensem psentat.
4o differunt, quod legatus a latere potest derogare juri patron:

NB

NB

Quod legatus a latere non potest derogari juri patron: Ecclesiastico in istam facto

culesiastici gfaredo bastin n regsto patrono culgiast. Cap ex
dilectus de Jure patron. n tñ parū ratōe derogare pt lega
tario a latore patrono laico ut notauit glosa in Cap. ra Ci
riare n potit; si n. idoneū psentauerit semel, nor reiecto a Ce
n huebit illi aliū psentare Cap. cū a. j. u. patronus culg
uariare potuit, ita ut si 1o idoneū psentauerit prius quā j
instituat potit aliū praesentare priore reiecto quo casu
epūs 2um īstituere debebit Cap. cū ea. de Jure patron.
deniq; differunt, quod patronus laicus si indignū psentet in
hendo si fit aliū psentare, si u. tale psentat patronus culesia
stieus si illa uice Jus psentandi amittat ita glos. in Cap. cū
non debet. et ibi. verbū minus idoneū Sylu: vt. Jus patron:
q. 7. arguto sicut de supplendis negligij: finat. c. cū in cunct
de cleric de elect:

1 est quod culgiast:
patron: uariare
ne queat, si unū
aliquē psentauit
alium admittere ne-
q tñ laicus
6 est q si laicus ind
gnū psentet iuhē
dus si ordinari pos
sentare si id tñ
ad culesiasticum
ius spectet amittit

Quonam modo Jus patronatus pscribatur

Conclusio 1 Jus patronatus j privatū pscribi si aliq
titulus intra amor 10 j privati, quod si absens sit ad pscri
ptionē requirit anni 20.

ut q. j privatū
pscribat requirit
anni 10 si ab-
sentem 20

Conclusio 2da Ut laicus pscribat, in Eligendi superiore in
Cultra collegiata oppū ē unā cū titulo anni 40, quod si absit
titulus tempus immemorabile requirit, vo quod obstat huic pa
scriptionī Juris praesumptio, scilicet ut ipse patronus aj. Matrona
de elect: superiori collegiatarum, et cathedralium pcapitula
canonicē aliter n psentari debent ut q. psumptio aufferatur
tollatur oppū et praescriptio p tale tempus gparata, cuius
nemo sciat initium

ut laicus pscribat
in eligendo pre-
latos requirit
anni 40, si ab-
sit titulus tem-
pus immemorabile

Conclusio 3a Si dubiū sit nū parochia sit libera an
n parochiani in illa Jus psentandi pscribunt annis 40, ea
dem ratio est nū ad hanc praescriptionem titulus requirat, ipsorum dub.
ro ut n requirit, idq; probatur. Sed quid si dubium sit parochia sit
ipse libera? Sane plerorumq; est opinio laicos hoc casu jus
psentandi praescribere n posse, est tñ eis impossibile eorum scientia
q est hanc praescriptionem a laicis fieri posse affirmant ita
tenent. l. c. Ratio est quod laicus n sit in mala fide Juris nu
cupandi, adeoq; ratio n suggerat, cur illud praescriptio
ne acquirere n possit. Nota tñ ad hanc praescriptionem si
pro titulo sciat requisitum tempus cuius initium n sciat et psentabat

si dubium an
parochia sit
libera nec ne
et parochiani
jus psentandi
ac possit acquirere
annis 40

annis so affirmata, q̃ ab ordinario sint sortita, ut numerus p̃
sumptio tollat; videatur Diligenter Conc. Trid. sess 25
c. 9. de reform: et Cardinalis de Lauro ibid.

Quantum temporis Patrono ad praesentandu conedatur, quales praesentare debeat &c.

Si Pontij Collão aut sede plenissima vacta fiat, et vacat ad Bafia nõdu vacantia, tale Collão amissio nulla est

Nota ut praesentão sit valida requirit Bafia vacent cap: cu
ilecta utt. de probb. quaeritur utrũ hmõi dicitantur tales praesen
tationes ad Bafia nõdu vacantia, sed et promissiones de dictis fastis
sic nõminatur cit cap: cu dilecta ni Christo filia Comitissa Flandren
sis &c. inter alias in quibus obtinet Jus Patronatus, et Donationẽ
eorũ in manibus nõstris fecerit dilecti mandamus, quod id irritũ
decernentes inhibeatis eidẽ nẽ filia de cattero attentare
praesumat. Ex quo fit quod liceat alicui facta sit à Patrono
promissio aut et Donatio Bafiũ nõ vacantiũ, quã nihilomi
nus tale Patronus possit ad Bafia vacans liberã aliũ quã
cui promissionem aut donationem fecit ad Bafiũ praesentare
eo, quod tam promissio, quã donatio nulla fuerit his prae
notatis sic

Si forsitan promissiones de talibus ut
cantibus Bafijs

Laicus debet praesentare infra 6 menses et quales praesentare debeat infra 6

CONCLUSIO 1a Laicus praesentare debet infra menses
Collegiat: infra 6. gstat ex dictis ℔ 1. et Notãr cap: unico
de Jure Patron. in 6. sed quaeres à quonã tempore illus
reincipiãtur menses praedicti? R. à die notitia Collõ et sa
positis impedimentis. Notãr cap. Quia de Concess. praebend:
quod si tempore gstituto elapso praesentatus nullus fuerit
superior Bafiũ cui volet poterit tribuere, cap quoniã
de Jure Patron: quod de verũ est si litis litigando obmoh
ℓ litis praetereatur; ex quo aliqui de Jure Patronatus
inter se litigent. Nota Instituenti à Jure nullus fit pra
fixus ẽre infra quã praesentatus instituere debeat, quod
si nõ in mora sit culpabili superior illius erit adeundus, et
sic illi praefigat, vide Abbat: in cap: nulla de offic. ℓlegend:

CONCLUS 2a. Nullus ℓt seipsum praesentare gstat ex cap Qui
viar de Jure Patron.

CONCL. 3a. Liberos et suos Patronus praesentare nõ
℔t cap. gsulunt de Jure Patron:

CONCLUS. 4a. Qui praesentat debet à Patrono gstat per le

ut de cap. dudis a. c. Quod si praesentetur ineptus valeat
dus ut laicus alius praesentare. Si u. praesentans sit Ecclesia
sticus Patronus p illâ vice privilegiter Jure praesentandi
ne ℣. cui aliis docui de 1ª ult. Cap: cum in cunctis de Elect.
Rutant tñ n nulli hanc legem Patronus Ecclesiast: praenalem
se n potendere ad casum praesentem. Videat Sess. c. 34.

Quae sint Jura Patroni seu Laici seu Ecclesiastici

Corollus. 1ª Vacante Ecclia alius ab Epo instituendus n
est, qui is, qui Patronus praesentaverit, ita caa 16. q. 7. Cap:
quicunq; 2ª finali Cap: Decernimus, Cap: Monasteriis n. licuit
Cap: illud, Cap: de Institutione, Cap: Nobis de Jure Patronat.
Huares an hâc regula sit ctra gratis, et n valeat ctra quoad patro
nos Ecclias collegiatas? ℟ 2ª: neg: ni Collegiatis n. Ecclis praelatus
n instituit ad Patroni praesentatem, sed â Capitulo est eligen
dus ut supra docuimus: cui electioni, patronus laicus de Jure
ordinario interesse n. sit. Quod si vel ex praetudine, vel ex fun
dacionis aliove ac lege interdicit, neq; liceat Patrono eligentibus in pa
ria, neq; suffragia dare, neq; praesentia stare sit Cap. Mesana
de Elect. Cap: cum terra, Cap: Ecclesiam sit. Cap: Nobis de Ju
re Patronatus: q tñ intelligenda sunt sub gradu, minime nisi
Patronus in ipsâ Ecclia hoc Jus sibi reservavit ut praesentes illicq;
in electione agerat; ut gestat ex Cap: Nobis cit: Nota tñ,
tale gradum esse actionis â solo Papâ concedi, Ecclesiastico a. et ab Epo
permitti pôe ita glos: in cit. Cap: Nobis nanq; nisi aliter

Vacante sede alius instituendus est, qui a Patrono praesentatus fuerit.

Haec regula non valet in Ecclis collegiatis

Laicus non sit fautor suffragii in collegiatâ Ecclia sint fundando ad ius sibi reservatis, quia impetitio Ecclis: n. sit a solo papa. Ecclis: n. sit ab Epo.

Quaeritur 3º utrum Patronus laicus ab Epo vel alio Ecclesiastico
peti debeat? ℟ 3ª peti ex Cap: cum terra et Cap: Ex
de Elect. W. potest tñ Patronus praesentatum negare, nisi ostendat
Jus Electus ex ineptus ad munus, ad quod electus est, ita
glos. in Cap: Nobis cit: n. honestas.

Electio facta â gente patronatus sit legitima, nec illum negare sit nisi ostendat praesentatus ex ineptus.

Quaeres 4º. qd q. Patroni talium Ecclarum emolumen
ti ex Jure fundatoris capiant? ℟ 1º: illis non gaudet ut Jus lo
cum ne possessionibus ac portionibus seu praebendis occupent ita
ait: Cap: Nobis. 2º. si depauperentur Ille et illorum filij ab
Ecclia, cuius baptizati alendi sunt quoad fieri poterit ex red
ditibus superfluis ita Cap. Quicunq;, Cap. Nobis. Unde q.
petit alio fundatoris incapit ad petenda alimenta

Emolumenta patronorum sunt 9 locum in feudis concessis ut.

Quaeres 5º. utrum Patronus extra casum inopiae possit ex
ofcio fundatus imponere? ℟ neg: gl. ad Cap: Fundatus de Cens:

Patronus non sit nullum aliud servitium exhibere nisi ad impotentiam nisi hoc, si minus quod fundatus, ab alio ab alio obtineat.

Pt̃ patronus cui Epi gfensa de iij, q̃ sunt vna ad Eccliã aut baptisti fattam, vel Eccliæ vel baptio prestatione aliqua imponere altari Capellæ & perfolwanda, ne gtat op Cap: probatoria de jure pat: de notant Pt̃ i. imo si clericus sine facultate Epi prastiterit, à ministerio ecclesiastico, et ordine est deponendus; ut log̃ Cap: probatoria citatus.

Patronus Pt̃ statuere ne Rector seu Rector ecclie gfirmet ad alios Epi à Pt̃ statuere debet ante fundaõem.

Quares 1°. utrũ patronus gsentiendo Epo posit statuere ut rector ecclie ab alborias die Sabbi Epo gfirmandam amittat? Videt Layn: fract. 20. c. vs publicæ hoc fieri põt, mors id fiat ante fundaõem factam, post fundaõem .n. aut dotatio nem & ubi iam ius quæsitũ acquisitũ fuerit, n̄ potuit Epus id quam in eius præiudicium fiat, ita bene Layn: l. c: op alb̃ bata ni Cap: Cũ Silvester n°. 5°. de offic ord:

Jus Patroni

Quares 2°. quid faciendũ sit si Epus aliquã ad titulum ta lis baptis ordinarie fecerit, prius quã patronus aliquem præ sentaret? R. ẽt hoc posito patronũ nullã tenere hũc casum mium ordinatis sed põt p libitu aptũ alium præsentare, quem Epus tenebit instituere ut gtat op Cap: postulasti de jure pat:

Jus Patroni

Conclus. 2a. Eccliæ aut cimi dispõo sine gsensu patroni n̄ debet mutari. 16. cã, q. 7. Cap: Monasterium, Cap: Basis

Jus.

Conclus. 3a. Patronus Pt̃ Jus præsidendi et solicitandi Eccliæ cã 16 q. 7. Cap: Quicunq; Cap: Filiis Cap: Decernimus. Hinc ẽt defendere pt̃ diffamatũ, bonis Eccliæ abutentem suis admonitionibus gpetare, vel Epo deferre. Cura re ẽt pt̃, ne redditus Eccliæ ad alios usus adhibeantur, quã ad usus in fundaõe præscriptos: hinc ẽt ne edes sacræ testa gsensu struat. Quod si pretij reditus & fabricã ne sint gstituti baptisti op tantibus baptij superflui gtribuere tenentur, op Cap: 1. de Eccliis ædific: Cap: Decernimus. cã 16 q. 1. Sed q̃ quid si nec Rectoris habeat suæ Eccliæ? R. tali casu appellet ad parochianos, q̃ ibi divina audiunt, ut resti Layn: l. c. cũ Abbat: et alijs

Epus nil pt̃ Epo nere circa Baptis quod derogat juri patronatus.

Quares 1°. num Epus sine gsensu patroni possit aliqd onera cuba baptismi, quod derogat Jurib patronatus? R. neg: ex Cap: Monast: et gloss: ibid: quod tuenr̃ et, nisi magna necessitas adsit, q̃ rerum cogat ad mutationem faciendã, quo casu cũ ratione abhiberi rectamen patronus nulla ei⁹ qne dũ hoc habenda est rõ.

Epus sine gsensu patroni mutare Eccliã parochialem in collegiatam

Quares 2°. possitne Epus sine gsensu patroni Eccliã parochialem mutare in collegiatam? Negat Haar. c 4. q

patronus amitteret Jus præsentandi ciui Eccliæ rectore, aut
Prote â Capitulo eligendæ. Contrariu tñ ûr uerius, nam ex
glos: Capitulî nobis de Jure Patron: u: in Capellâ et ex allegat:
in ide Caput: n. 10. id colligi expresse: deinde tali casu cæ
alia Jura patrono manent, et Jus præsentandi Rectorem
retinere ꝛt si de hoc protestetur.

Institutus n. pt alteri beneficium resignare ante obtenu cui alio permutare sine patroni assensu? R. negat: hoc n fieret in præiudiciu patroni vid. Alger. tom. 2. l. 7. c. 25. q. 4. Couar. c. 36. pp. 9.

Quæres 3o. utrum Institutus pôit alteri beneficium resignare ante obtentum cui alio permutare sine patroni assensu? R. negat: hoc n fieret in præiudiciu patroni vid. Alger. tom. 2. l. 7. c. 25. q. 4. Couar. c. 36. pp. 9.

pôt a. dimittere sine assensu patroni

Quæres 4o. utrum quis pôit beneficium dimittere sine assensu Patroni? R. affirm: ratio est, quia hoc in nullum cedit præiudicium patroni

§ 5us

Quænam patronus facere n pôit?

Patronus ideo q fit Patronus n pôt aut destituere

CONCL: 1a Patronus hoc ipso quod fit patronus neq hꝫ Jus instituendi neq destituendi Cap. præterea. Cap. Quod a Cap: querimoniam Cap: Cui Laici Cap. Consuluit, Cap: sug. gestum de Jure Patron: Imo Patronus constituto n pôt q ipso arbitrio primæ beneficio, licet n sit inuestitus. s. n duxaderit possessionem, imo q tentauerint aliquem instituere, uel beneficium præ uadere sine spôe assensu, nisi Laicus sint, ex consuetudine Cap: præterea.

N3

Patronus ideo q fit patronus pôt administrare bona Eccliæ

CONCLUS. 2a. Patronus hoc ipso quod fit Patronus, n pôt administrare bona Eccliæ ex Cap: præterea et de cetera q. 1. cap. sic quidam Cap: nouerint.

patronus n pôt fructus beneficii in usus proprios asserre

CONCLUSIO 3a. Patronus nil proprij Juris in Eccliæ hꝫ neq ejus fructus pôt in usus proprios asserre cap. pia Mentis Cap. fringentium. 16. q. 7. Cap. Quicunq; cap: filij 16. q. 7 Cap: sicut de supplend: neglig: Prælat:

Eccliæ inter Hæredes Patroni Hæredes succedunt

CONCLUS. 4a Eccliæ inter Patroni Hæredes succedunt n pôt Cap. 1. de Jure patron.

si pp discordiæ Patronoru Parochus n pôt deseri claudi Eccliæ sublatis relig:

CONCLUS. 5a. si pp discordias Patronoru Ecclesia pastore careat nec aliquis commode ab Epô institui pôt, Potest ne ille Eccliæ â diuinis; tollenda ex eâ religa, et claudenda cap primo cui. cap. sequente de Jure Patron.

CONCLUS. 6a Epô patronu Jus patronatus alienet manet tñ Epô in illo Ecclesiam Jus idem inuiolatu, quod antea habuit Cap: Cui secundu de Jure patro: Debuit nobis hanc S. D. Jacobus Prietumi absentia p Gaspari Silburgu profi ciscentis iam R. P. Conrado Groff Rectore nostro q Januario

Quid sit Collatio Beneficiorum et à quibus fieri possit?

Electiua

Collatiua

Patronata

collão brij est donatio eiusdem brij.

Fit etiã collão motu p̃prio quãdoq; uel petitionem tertij

Est penes sm̃ Papam ius absolutũ in toto orbe conferendi

Inferior legator. non possũt legati a latere aut Cardinales in suis prouincijs brefia gerere.

Legati a latere. non possunt sibi reseruare brefia uacatura.

Nota 1° illa Brefia ppria dicũ offerri, q̃ op liberã uo luntate ordinarij, aut alterius habentis ab ordinario, uel pontifice ptẽm, ijs conferuntur, qui Collatoribus placent nullã p̃missã electione, uel postulatione, uel p̃sentatione.

Nota 2° Brefia in iure statui solita. Electiua, illa fiũt quã p̃ electionẽ dantur, ut q̃tũcũq; abbatia &c de qbus infra. Collatiua, quã nõ ad p̃sentationẽ patroni, nec ad nominationẽ, neq; ad electionem, sed op liberã uoluntate ei offeruntur à Collatore, qui collatoũ plenam habet potestatẽ. Patronata, illa Brefiaria, quã per electionem acquirũt, neq; op liberã Collatoris nobis offeruntur, sed p̃missa patronoũ p̃sentatione et nro Brefia patronis obligata dãr eo quod ius patronatus illis imponatur, de qũbus supra nunc de collatiis.

Conclusio 1ª Collatio Brefij nil aliud est quam libere facta alicuius Brefij donatio. Cap. ult. de offic: vicarij in 6. c. prosecut cap. postulasti

Conclus 2ª Collão fieri pt̃ tripl̃ motu p̃prio gradentis uel petitionem impetrantis Cap. fi. motu &c Cap. fi. libi de gland.

Conclus. 3ª Penes sm̃ Papam est Jus absolutũ et plenũ omnia beneficia in toto orbe conferendi capitulo fecundo de p̃bendis in sexto. Clement. 1. q̃ ut lite pendente. et n. pontifex in absoluta suã pte uti uelit, et iuri electionis et iuri patronoũ, et Juri Collatoũ derogare, pte op regalis cancellariæ. Et item Post: Brefia uacatura reseruare, quo casu ordinarijs, et cæteris collatoribus facultẽ adimit hæc Brefia, ubi cauerint gerendi. Et insuper uacatura omittere Cap. 2. de præb. in 6. quod Jus ordinarijs nõ gradit ut sup. diximus.

Conclus. 4ª Legati pontificij, nisi sint Cardinales, aut legati à latere, uel spẽ hoc illis à pontifice gñ fuerit in suis prouincijs Brefia gerere nõ pnt, ita Cap: officij. ej. nrij de officio legati in 6. Pnt tñ hoc legati à latere, Cardinales uel illi, quibus hoc spẽr à papa gñsum est ibidem. Cap officij nrij.

Quarto an pnt et Brefia uacatura sibi reseruare legati à latere, quæ postmodũ uacantia nemo inferior

pōt̃ prater ipsos gferre? & affirm: ex Cap. fin̄t de officio legati m 6. Nota tñ talem legatū in uā dei diecesi nō pōe hoc modo duo bñfcia vacatura simul sibi reseruare sed nrio, quamdiu 1a reseruacio pendet, a 2a abstinere. petit ubi 1a effectū suū sortita fuerit, et facta collacō bñfcij ab ipso reseruati, 2am nichoare ex Cap. fin̄ti ut: dummodo prioris qua iam effectū suū sortita est faciat mentionē, ita glos. cit.

Quares, 2o an legatus possit gferre bñfcia vacatura sibi reseruata pōsita et pōt vacatura alicui ꝓmittere? & neg: ita Cap: fin̄t. de prab: Cap. Relatū. Cap. Nulla. Cap. ex frequenti de gest. prab: rāo dubietatis est, quod p reseruacionē nulli in detrim̄ suū ad beneficiū pōt vacaturū, neq; est cā captanda aut optanda mortis aliena: q̄ cā ytingeret fin̄ti si cui ꝓmittatur bñfcium pōt vacaturū.

Quares 3o an legatus pōt gferre bñfcia patronata? & neg: ex Abbat: Capit 10. de prab: nam si bñfcia ad patronū laicū spectent, et ius patronatus sit acquisitū fundāt̃ edificatāe, dotatāe: semp est sequs ad patronū Ecclesiasticum pertineat, aut patronus laicus hoc ius acquisierit p prascriptionem, aut priuilegium, aut gfuetudinem.

Quares 4o quid si bñfcium habeat patronū Clericū et laicū? & tunc legatus pōt gferre bñfcium cū uno, qn̄ presentatio spectabit ad Clericū, nō istum qn̄ spectabit ad laicū, neq; est qn̄ spectabit presentatio ad Clericū simul et laicū ut recte Abbas in Cap: ult. de Jure Patr:

CONCLUS. 1a Laicis nō gpetit Jus gferendi bñfcia per se: ita Cap. Quod a. de Jure Patron. Et tñ laicis hoc Jus gferre ex priuilegio Papa, per prascript: ©

CONCLUS. 2a Ep̄o gpetit Jus conferendi per totum gpatū suū, nisi alij uel fundāe, uel legitimā prascriptāe illud obtineant; sic 2a ad Cap: quidam de cleric. q bñfcia gferunt ac Cap: ppositū de gest: prāb: in 6. Cap: ult: de Jurisd: Clem: 1. de Suppleud: neglig: prālat: c. Abbates Basilica q. 7. c. ordinarij de officio ordinarij

CONCLUSIO 3a Licet Summus Pontifex Jus habeat gferendi per totū orbē, raro tñ illo utitur, sed cōtur sibi reseruat aliquot menses, cateros ordinarijs relinquendo. 2o gfert Jure Revolutionis cui ꝓ crimen eius, q bñfcium tenet uel ob naligiam Collatoris collacō ad ipsū ex Can: devolvitur. 3o gfert bñfcia eorū qui moriunt in curiā Romanā uel prope illā intra duas dietas Cap: fin̄ti de prab. in 6. 4o gfert bñfcia

Licet sibi reserua re pōt Pontif. bñficia vacatura ad alios tñ vale" ne gt ꝓmittere

Legatus Romā bñficia patronata gferre nō pōt sicilla ad patronū laicū spectent.

Si patron: sit Laicus & Clericus tunc potest ꝓ presentare qñ ꝓ presentacō spectabit ad Clericū, nō qñ ad Laicum, aut ad ambos

Jus gferendi bñficia non petit Laicis

Ep̄o Jus gferendi bñficia petitur tam in patria

Quod Pontif. habet Jus gferendi bñficia in toto orbe, tñ raro illo iure ad nullo

corum, qui sunt de curiâ Rom: 5° corum q̃ ubi resignant, vel promo-
tant bñfia.

Epūs Epistam in curiâ Rom: non ꝑt gferre bñfia suâ diœcesi vacantia si alibi epūtat

Quare? an epūs in curiâ Rom: epistam gferre ꝑt bñfia in suâ diœcesi vacantia? ℟ neg: nam usu et gfuet hoc ptm, ut recte Covar: tenet; ꝑt tñ epūs bñfia in diœcesi suâ vacantia gferre si alio in loco extra epātū qua in curiâ Rom: exstat: nam hic actus jurisdictionis nr̃ requirit actum ꝑsentiæ gl. licite, valide, ꝑ extra territorium exercet.

Vicarius grālis nr̃ ꝑt gferre bñficia vacantia ad collationem bñficiorum per tuentia.

Suarez 2° Romæ Vicarius grālis gferre bñfia ad collationem epūi pertinentia? ℟ neg: nisi collatio illi specialiter committatur. Cap ultò de offic: Vicarii in 6° Objcit Cap: ex frequentibus tit: de Institut: ex quo ur̃ hoc officialibus epūorum à Jure gradi: R dct Varie Resp. ea natis sed ℟ breviter colorem non agi de collationes rei de institutione, qua fit ad patronatus præsentationem quam potest habere Vicarius Generalis sine speciali concessione; Hanc ergo sensū Capituli, et animum Pontificis ex eo colligo, quod semel aut Pontifex arguat abusus quorundā qui sine consensu Episcopi, nec officialis beneficia recipebāt sine canonica Institutione.

Bñfia à solo epō, et non debet ꝑt sede vac: conferri à Capitulo.

Suarez 3° an sede vacante ꝑsit Capitulum bñfia conferre? ℟ neg: si talia sint, q̃ a solo epō gferri solent, Cap: Ita, ne sede vacante quod etiam verum est, quam vis epō bñfia ex concessione Capituli deberet conferre Cap: si ad epūm ℣ 2 eodem titulo. in 6°. Quid si Capitulum unā cum Episcopo conferre soleat? potuit illud Capitulum sede vacante conferre, Cap: si ad Episcopum ℣ 1. Idem potest si Episcopus in eo casu sit suspensus à Beneficio rum collatione, et vice versa talia Beneficia poterit conferre Episcopus si Capitulum quo ad hoc Beneficium sit suspensum aut censurā aliā obstrictum.

Quare 4° potne ap: conferre bñfia q̃ solus epūs gferre, q̃n
Jus suspensus? affirm: Pol: l. 5. c. 7. ex ap Cap: Cum ra de
Jus collatus? negat: sed certum ur̃ nr̃o, si epūs nr̃ sit in morā potendi relaxandi à suspensione Cap: si ad epūm ℣ 2. Cap Cum ꝑ nr̃ fē ad rem, tam ibi nulla fit mentio quod in nro casu collatio deducatur ad Cap: decet. epūs. de quo ibi agit itaque et inuste spoliaverat Pontifex eos, qui servabant statutum quod ille violabat, eorumq̃ bñfia alijs gferebat, q̃ collatio nulla erat. Confirmat responsio ex Cap: ga Inventum de offic: prab: ubi hoc approbasse dicunt; imo addit quod tempus suspensionis nr̃ debeat comprehendi in ꝑ mentium spatio; mirat q̃ quod epūs bñfia gferre ꝑt. Quod tñ ur̃ ilgi, nisi sit in morā potendi relaxandi eam.

Quares 5° potuerit saltem Cap: sede vacante constituere praesentatos à Patronis, Si Justinian ad solum Epm pertineat? Raffi: ex Cap: 1 · de Instit: in 6.

Quares 6° an si Epus beneficium absenti gferat possit alteri gferre antequam prior renunciauerit? R. negt: cum toti collatio alteri facta foret irrita · Petit tñ Epus praefigere tempus ad acceptandum quo elapso liberè beneficium alteri gferat: Si tñ prior acceptat etiam elapso tpe, antequam alteri gferat ab Epo, ipsius erit beneficium. Cap: si tibi absenti de prab · in 6.

§. 7um

Intra quod tempus fieri debeat Collatio?

R. illud ad quod Collatio spectat debere intra sex menses gferri ex Cit: Cap: Nulla

Nota 1° tempus sex mensium nõ cõputandum à die vacationis Beneficij, sed à die pblicæ Notitiæ ipsius Vacationis ex cit: Cap: quia diuersitatem de gest: prab:

Nota 2° illud tempus nõ currere, quo subest impedimentum, sive sit Juris, ne suspensio, ex cõi, ex cit: Cap. Quia diuersitatem: sive sit Facti; Si nõ suâ culpâ impedimento cadem deserit · Hinc sede vacante nõ currit tempus sex mensium. Quod et diuersis si Collator sit in curiâ Rom:

Nota 3° si Collatio fiat post sex menses à die pblicæ notitiæ et impedimentum, collationem fore nullam ex gloss: in cit: Cap: Nulla et stare ex Cap: ult: de suppleud: negligent: Praelat:

Nota 4° Collationem cã nunc devolui ad superiorem. Hinc si Collator Epo inferior collatio devoluat ad Epum. Qui si negligat gferre per sex menses, Collatio ad Metropolitanum devoluetur ex Cap: Nulla cit: imo ad Epum devoluitur ex Cap: tanquam Canonicus sit unus ex Collatoribus, si collationem nõ impedierit. Devoluit et ad Epum si regularis per tempus ultra sex menses negleserit. Quod si Collatio de jure ordinario pertinebat ad Epum Epo negligente devoluit ad Capitulum: et ꝯ. si Collatio pertinebat ad Capitulum, Capitulo negligente, devoluit ad Epum ex Cap: Nulla. Quod si per sex menses negligat Epus, devolvitur ad archiepum.

Hoc 5° dicta dicti de Jurisdictionibus Beneficiis nam Epus vel Abbas seu Praelatus regularis debet eligere intra tres

menses, si quidem iustum non adsit impedimentum: quod si electores id fieri neglexerint electio eâ vice devolvitur ad proximum superiorem, qui cum Concil: sui Capituli debet intra tres menses eidem Ecclesiae providere: alioq puniendus est, ex Cap: ne pro defectu: de Elect. Et per hoc Cap: videtur derogari Capitulo dilectus de gress: praeb: ubi id negabatur.

Subsectio 1.a
De Electione Praelatorum
§ 1.us
Quot modis accipiatur Electio et quomodo â Praesentatione et liberâ Collatione differat?

Concl. 1.a Electio 3plr sumitur in Jure. 1.o pro quacumq institutione ad beneficium, quomodo Collatio Canonicatus et appellatur Electio Cap: cum Ecclesia de Elect: item pro Praesentatione sumitur Cap. Querelam de Elect., ibi n. populo tribuitur Jus eligendi s. ius nominandi. 2.o beneficium Electivum dicitur omne illud ad quod quis Jus acquirit, per suffragia et alterius confirmationem Cap: Audivi est. 3.o mpe proprie Electio est personae idoneae ad Ecclesiae vacantis pastoralem dignitatem Canonica vocatio: quae pastoralis dignitas aliter dicitur praelatura, in quâ quis instituitur ut sit Caput collegii, ac velut sponsus Ecclesiae, vel saecularis, vel regularis vide Hostiensem tit: de Elect:

Conclus. 2.a Electio â Praesentatione differt. 1.o quia Jus patronatus est Laicis gratiae, Jus n. eligendi minime. 2.o per Electionem publicatam ad beneficium Jus acquirit electus, ut sine ipsius consensu mutari non possit aut alius eligi quod non fit per praesentationem, quia patronus Laicus est post praesentationem unius, antequam is sit institutus potest praesentare etc. Et licet hoc in Patrono Ecclesiastico locum non habeat, si quidem quem 1.o praesentavit, is instituendus est si sit idoneus: differt tamen adhuc talis praesentatio ab Electione: nam licet Capitulum, quod habet Jus ad praesentandum Capitularem consenserit in alicuius praesentationem, quamdiu tamen praesentatio superiori facta non est resilire potest, et alium praesentare, secus si electionis scrutinium in Capitulo fuerit apertum: hoc n. facto electus sine suo consensu ab Electoribus amplius reijci non potest.

Cap: publicato de Elect: 3m discrimen est quod Electio prius quam ad superiorem deferat, Electo sit intimanda Cap. Quam sit de Electione in 6. ut appareat an Electioni de se factae consentire velit, secus est de praesentatione haec n. cum directe ad superiorem dirigatur parum refert an praesentatus antea consensum praestiterit, nec ne, siquidem per suum consensum praesentatus nullum omnino jus sibi acquirit.

CONCLUSIO 3a Declarat quonam modo Electio differat a liberâ collatione, seu provisione. Nota et dignitates, ac praelaturas 3plr acqri 1o per superioris institutionem praeveniente patroni praesentatione nam tales dignitates subinde iuri patronatus astrictas esse supra docuimus. 2o per superioris confirmationem, quam liberalis Electio praecesserit. 3o per provisionem seu liberam collationem, his notatis R differentiam in hoc consistere quod per collationem acquirat aliquo modo dominium Beneficii et jus in re: per Electionem n. et acceptatam tm acquiratur jus ad rem. Hinc fit 1o quod si Electus ante confirmationem mortalem Episcopatus n. g. vacare dicatur, non per mortem electi, sed per mortem illius, qui ante electionem Episcopatum vere possederat et Episcopus fuerat. Hinc fit 2o quod Electus antequam confirmetur beneficio renunciare potest non prius requisito superiore ex Cap: ad audientiam de rescriptis et gloss: communiter recepta in Cap: si Electo de Elect: in 6.

§ 2us

Quinam et quales in praelatos sint eligendi?

Clem. 1. de aetate praeficiendorum et dist. 61 c. in sacerdotibus monent in Electione praelatorum magnopere attendendum esse ut iura quae de Electione agunt studiose observentur.

CONCLUS. 1a Eligendus in praelatum ut sine peccato Eligentium fiat Electio, cuiuslibet paribus debet esse reliquis sanctior et doctior ut ita Cap hic Quos, eumque Cap: utilissimus Cap: oportet, Cap. qui vos.

CONCLUSIO 2a Qui Ecclesiasticas disciplinas ignorat nec sufficientem pro Ecclesia regenda sciam habet eligendus non est dist. 23 in principio et Cap. cum in cunctis de Electis et Cap: Qualiter Cap: cum nobis.

CONCLUS. 3a Simplex et saecularium negotiorum

imperitus n̄ est eligendus dist: 39 in principio.

Conclusio 4ª Qui malis est moribus n̄ est eligendus Cap: cum in cunctis de Elect: Cap: Indecorum Cap: te decet de ætate et qualitatibus pertinend:

Conclus. 5ª Auarus n̄ est Eligendus dist 88 in principio.

Conclusio 6ª Qui Lubens audit malos laudare n̄ eligat dist: 83 Cap: Nihil illo.

Concl. 7ª Schismaticus eligi n̄ debet dist: 24 et Cap: pudenda; si tn̄ talis relicto schismate ante Electione ad unitatem Ecclesiæ redierit, licet sine Papæ dispensatione eligi n̄ possit, poterit tn̄ eligi si sit dispensatus quoad hoc; Cap. de Elect: Quæres quid si Electus schismaticus quidem ipse nunquam fuerit, fuerit tn̄ a schismate denuntiato ordinatus? R. ne sic potest eligi.

Conclus. 8ª Electio facta de simoniaco est irrita Cap: super eo, Cap: si alius de Electis Cap: Cauendum. Nota tn̄ ut simoniaci Electio irrita sit requiri ut datione et acceptione completa sit ut recte Laym: l. 4. tract: 10 Cap: ult: si n̄ n̄ dum completa sit n̄ erit irrita poterit tn̄ irritari.

Quæres 1º Quid si simonia ab alijs facta sit inscio prorsus illo, qui electus est? R. nisi electus expresse gerserit oi pravitati verbisq ostenderit se nolle ut fraus ulla Electioni interveniat Electione fore irrita Cap: Nobis de simoniâ ita S. Th. 2ª 2ª q. 100 a. ult. ad 3m

Quæres 2º licet simonia faciat Electione irritam an saltem is, qui ita simoniacè electus est irritè possit postea per Electione n̄ simoniacam ad eandem prælaturam iterato eligi? R. pro illâ vice n̄ posse, poterit tn̄ is cuius electio sine culpâ suâ simoniatâ fuit in eandem prælaturam iterato eligi si post simoniacam electionem alius electus fuerit, isq postea vel sponte suâ cesserit, vel mortuus fuerit Cap: Quicunq

Conclus. 9a Excoicatus excoice Maiore in
prelatum eligi n pt Cap: Quod postulasti de Clerico
excoic: ubi qd si excoicatus sit excoice Minore? R 1o
nunc si alias muneris ipsius sit poe eligere vali de
Cap: si celebrans de Cler: excoic: R 2o si talis sciens
suam excoicem minorem, et inhabilitem eligat electio
ipsius est irrita, ut applicant DD, vel irritanda ex Cap:
si celebrans; cu n. sacrorum usus illi sit phibitus ad illa
ministranda ut Canon Cit loqt eligi n debet. Sed
quid si excoicem suam ignoret? R si ipsi post electione
innotescat absolvendam esse, quo facto titulus Ele-
ctionis eius revalidabitur ita Ostensis apud Laym:
de Elect. prael: 5. 4. § 88. Quaeres num in pane
eligi posit excoice minore irretitus si p tali agno
scat? R Electores peccare Mort: quod eligant in-
habilem, adeoq poenas Juris incurrunt. ex gloss:
Cap: si celebrans de Cler: excoicato.

Conclusio 10a Qui infamis est infamia Juris
(.s. vel p regem, vel per Judicem inflicta.) in praelatu
valide eligi n pt, quia talis infamia privat infamem
bnfijs iam acqsitis, quanto magis acqrendis, unde
dist 25. Cap Unic. § nunc la. Cap. ult: dist. 61
et Cap bene novit dist: 81

Conclus. 11a Suspensus ab officio n pt eligi
Cap: per Inquisitionem et gloss: ibidem de Elect: Cap:
cu dilect de Censuris rae est, quia nemo pt pmoveri
ad susceptionem illius officij a cuius exercitio est impeditus

Conclusio 12a Qui Interdicto aut suspen-
sionis sentia n obedivit eligi n pt Cap: 1o de postul:
prael: Cap. Is q Cap Is cui de sentent: excoic. Quae-
res an is etiam ad electione passivam inhabilis sit, qui
celebravit in Eccla pollutâ vel pnte Excoicato? R neg:
ex Cap. Is qui, nam is et n incurrit irregularitatem,
pt ex eode Cap. Is qu.

Conclusio 13a Qui antea g leges eligi se

141a

permisit, eligi n pt modo prior electio fuerit irrita ui
tio personae, n a. tm p modu electionis Cap: sup eo
de Cler: Cap: cu singula de praeb: in 6. Casus huius
golcois est in seq.

Conclusio 14a. Qui antea a laico n ha
bente privilegiu eligi se passus est ualide n eligit
Cap. Quisquis de Elect.

Conclusio 15a. Natalium defectus impedit eli
gendu ad praelaturam sicut et ad alia Bnfia ex Cap: cu
in cunctis de Elect: Cap. 1o de filijs presbyt: eligi tn haec
golio debet nisi dispensetur a Papa. Quaeres an ad
praelaturam uel quoduis Bnfiu electus debeat occultu
defectu suu aut impedimentu indicare? Ex ordinarie
loquendo ~~neq~~ Irregularem uel alias inhabilem ad pr
laturam neq illam petere qoe neq acceptare nisi prius
dispensatus sit Cap. Innotuit de Elect: Cap. Nisi de Ren:
Cap. ult: de Clericis Excoic: neq in tali casu tenebitur
se diffamare cu fle poit electione n acceptare et
alias uarias caas ptendere. Sed quid si n poit
recusare sine scandalo electionem neq sine sua infa
mia impedimentu occultu manifestare. Ex uerisimi
le e quod tali casu tacendo impedimentu electione
ratam hre poit, dummodo postea, quamprimum
fuerit occasio dispensauem petat, ut recte Suar. de
Cens. desp: 4. sect. 1. n. 3. et 34. Ex ao est quod ta
lis electio substialr subsistat quia licet iure Eccle
siastico sit prohibita, imo et infirmata in ordine ad fo
ru externum, hae tn leges in casu necessitatis n obli
gant, consentit Innoc: Cap. Innotuit de Elect. n. 3. ubi
scribit si Irregularis tacuit sua irregularitem, et
postea dispensauem impetrauit sup irregularite
electione antea factam eo ipso ualidam censeri
quod plane falsu esset si electio sdm substiam foret
irrita et qdem ante oem Judicis sentiam nam ut
hr cre illud Quod ab initio vitiosu est n pt
tractu temporis qualescere. regula 84. ff.
qdm ut bene notat quispia subinde fieri pt, ut si

quisio beneficij ob Jure sit virita acceptari n. potest modo
adsit aliqua invalidatione tituli postea consequendi ut si
quis sciat simoniacam pactionem antecessisse quam prodere
n. potest, sine gravi infamia et interim gravibus minis
cogatur beneficium acceptare

Conclusio 16a. Qui Catholicus n. est eligi
n. potest Clem. 1a. de Elect. extravag. cum unica verbo
nec professorum de postul. praelat. Cap. quicumque de haereticis
in 6.

Conclusio 17a. Nemo potest eligi in praela-
tum eius ordinis, cuius ipse n. est, ex Clem. et Extra. Cit.
Excipiuntur 1o. Religiosi qui in Episcopos eligunt Clem. cit. verb.
per hoc a. Cap. per tuas. de voto. Cap. si Abbatem de Elect.
in 6. Excipiuntur 2o. Canonici facti Monachi si ad
Canonicatum redierint, hi n. possunt eligi in Abbates Cap. In-
telleximus de aetate praefic.

Conclusio 18a. Qui in sacris ordinibus n. est
constitutus eligendus n. est in Episcopum dist. 60 Cap. Innuera-
mus et seq. dist. 61 Cap. Opus imo si valeret Cap. ult.
dist. 60 Subdiaconi n. possent eligi in praelatos, vides
n. illo in Cap. Subdiaconatum excludi a sacris ordinibus,
ad praelati electionem requisitis, sed contrarium declaratur
Cap. a multis de aetate et qualitate praeficiendorum

Conclusio 19a. Non professus n. potest eligi in
praelatum regulare Cap. cum causam Cap. cum ad nostram
Cap. cum in magistratum de Elect. Cap. nullus eodem tit.
in 6. Clem. 1a. Caeterum de statu Monachorum; potest tamen ex
causa postulari n. professus Cap. cum monasterium de Elect.

Conclus. 20a. Qui eligi affectat is eligen-
dus non est sed is qui reluctatur ita suar. q. 1. cap. in
sacris Cap. sciendum, Cap. Episcopatum Cap. sunt in Ecclesia Cap.
de Episc. et Clericis

§ 3us.

Quibus Eligendi potestas
conveniat?

Conclusio 1ª Jus eligendi prælata spinet ad Collegia seu Capitula Ecclesiarum Cap: 1. cū terra de Elect: Cōa 6 Cap ult. Cap. abbatem

Quares 2º Qualenam Collegia, aut Capitula ēsse de beat quod eligit? R. ē debere eiusdem ecclīæ Capitulū aut collegia cuius Prælatus eligendus Cap: ĝstitutij.

Quares 3º Quina eo Capitulo cui incumbit electio interē debeant electiōi ut valida sit? R. ē Cap: Quod sicut. Cap: si a. Cap: venerabilem Cap: cora Cap: bonæ memoriæ. Quod si per dtemptu alij vel alios nō occurrat ad electionē debitō erit nulla Cap. Bonæ mentis ēt: nisi forte absēē nō ponāt, vel veniendo moram faciant a quo loco rem tales enim expectandi nō sunt Cap: cū inter Cap: cū nobis cap. quod fiat.

Quares 4º An absentes p. eplām aut procuratore eligere ponāt? R. pōt verum et legitimū hē causā absentēdi ĝstituere procuratore, qui sit eo cōe collegio nō a. alio eo Cap. Cum p. de elect cuius verba sunt statuimus ut cū electio fuerit celebranda fiat prāsentibus oībus, q. volunt, debent, ut pōt quomodō notarēē et infra illud a. penitus interdicimus de quis in electionis negotio procuratore ĝstituat, nisi sit absens eo ni loco de quo debeat advocari, iustō impedimento detentus, ueruē nō pōit fieri quo si opus fuerit fidem faciat iuramento et tunc si voluerit uni committat de ipso collegio uicem suam? sed quid si sit absens ni eo loco eo quo uocari nō debeat n. g: si Canonicus Basiliensis ni ĝtahāt de clementi sit electio, aut iusto careat impedimento? R. tale Canonicus nec qdē pōt ĝstituere procuratore de eodē collegio ut ĝstat eo Cap. ga. p. de elect:

Quares 4º. Num absens legitimē pōt plures quā unum procuratore ĝstituere? R. pōt si illos plures in solidum ĝstituat, n. item si illos ĝstituat singl Cap: si quis iusto impedimento de elect: nō 6. cur n. absens, nō sit ĝstituere plures procuratores in solidū, et in simplr ratō est, quod si plures ĝstituaret singlr, ĝstituti nō tenerent sent electionem et diras eligere, quod potius impediret quā promoueret electionem ut ā Cap: si ĝ iusto, si ch. tales

duo procuratores darentur, quorū unus uni parti electo
ne equali auderet, et alter alteri, ipsa eligantium
nota adhuc utinā foret aequalia quod quamdiu sic nulla
datur electus ā fiet si plures ni solidā pro ē stitit ante
nam omissio, q fit pluribus ni solidum certū facta uni ho
ne ut docet Joā: Andreas in gloss. cap. cū ē qs iusto. Sed
dubitabis forsan quina talia procuratoria q ni solidum
ē stituti sunt sic admittenda ad electionem ? ē cū, q prius
se presentauit. Sed q si aēr ē stituti se simul presentent:
ē fore penes cap:, que uelit admittere: Quod si ii. Capi
tulares uister se ni procuratore admittendo n̄ conuenirent
et utrūq numero equali duos admittere uellēt
ille ēt admittendus, q ni procuratorio fuerit prius nomē
natus.

Quares 5°. an procurator ē stitutus pōt alium
suo nōe eligere et alia nōe absentis cuius nicos
agit? ē n̄ pōt cū. n. electores debeant digniore eligere
ē fieri n̄ pōt ut procurator alia suo nōe dignioren
putet, et alia nōe illius, cuius ēt procurator, se tū absen
te presē ni procuratorio uoluerit electū q: suo nōe eli
gi n̄ stem alia pōt procurator se eligere Paulum
et nōe absentis Petrum: ut gl̄ad ea gloss. in cap: cū: si
quis iusto impedi.

Quares 6°. quotna persona ad Capitulū integrū
aut Collegiū requiratur? ē regū 3 85 ff de verb signif.
regulā cū. ad Capitulū uel Collegiū integrū ne illi rector
ē stituī pōt ea ipsis collegis, si quitulē idoneis ni eo requi
rente fieri n̄ posset, si collegii integri tū ā duobus ē sti
tuerit, si n. ea his duobus alter in caput eligeretur
nullus amplius foret conuentus Capitularis ut unicus
tū adhuc sit superfuturus q nec collegium corpus aut
Capitulū dicetur. Duos forte n̄ fore uelim tū
sed duos, Caput sēt et alii, q supon. nam sic tali casu
proprie loquendo n̄ fore duos capitulares, ea quod pri
uilegia et Capitula diuersa sint, et nomine Capituli n̄ gre
mandatur prolatus ne tū glossa ni Clem. ne u de rebus
et qualitate ordinandorum cū uerbis in ysdem.

Quares 7°. si Collegium ea uice tū ē stituere sit uelit

et unus ex illo corpore moriatur, aut alias recedat ma-
neatne collegium? R. licet duo ab initio non fuerint
collegium, mansurum tamen collegium quodammodo im-
perfectum in duobus si iam antea legitime fuerit gesti-
tutum, unde in tali casu posset unus alterum in prae-
latum eligere si electus gentiret ita Joacs. andr.

Quaeres 8°. Quid si ex tali collegio in quo tres
tantum fuissent duo decederent? R. tum non futurum collegi-
um actu, ius tamen collegii, seu Capituli in superstite per man-
surum, donec alii accedant. gloss. in cit. Cap:

Quaeres 9°. an R. sio ad q. 2. quam diximus omnes
Canonicos ad electionem praelati vocandos nisi longius
absint nullam patiatur exceptionem? R. pati quod plures tot
nimirum quot modis iure eligendi conventuales et Canonici
privantur, aut alias inhabiles existunt. Unde 1a exceptio
est si Canonicus sit Nubes, talis non licet vocatus ad Electio-
nem non sit neque de contemptu agere, neque Electione ex hoc
c. impugnare potest ut constat ex Cap: ex eo quod ad Cler: de
Cler: in 6. Ratio est, quod tales discretiones careant. Ex-
cipiuntur 2°. monachi non professi Cap: ex eo quod cit: Ratio
est quod abbas eligendus sit a monachis Cap: abbas
cum 16: quae vero professi non sunt, monachi non censentur cum
possint intra annum exire. Sed quid si ex gratia a reli-
quis monachis ad Electionem vocentur tales? R. voces
eorum valituras cum non impertus externum possint Religiosi ius
eligendi transferre ut Archidiaconus hic. 7. in Cap: cit.
n. 3. aut non possent novitios suos in socios Electionis
admittere? Excipiuntur 3°. Conversi laici Cap: ex
eo quod cit: ratio quod iuris spiritualis laici non sunt capa-
ces tales n. quaerit licet Ecclesiae sint aliquam talem obstricti
nihilominus adhuc laici esse perseverent. Excipiuntur
4°. qui non sunt in sacris Clement: de aetate et qualit:
praef: quod ideo statutum est ut tanto magis nitiarentur
Canonici et Religiosi ad ordines sacros suscipiendos. Ex-
cipiuntur 5°. Si quis ex ordine mendicante ad non mendican-
tem transeunt, licet id licite fecerint, et pontifice appro-
bante, hi non licet administrationes aliquas habeant et dignita-

in Cap: tñ nñ hñt nouem quantamuis alijs de Capitulo id
illis concedant ut gstat cc Clem: ut g tñpore de regula
ibus imo ni ẽadem Clem: nfaptor statuitur ne taleꝫ
impetrorũ conseq possint administrare, prioratus uel
officia, et tanqã seruorij ner p se nt pro alijs diarũ
cura gerere, quod ideo statuit papa, ut mendicantes
eo quietius et ferventius ni suo ordine pmanerent quod
tñ nr legenda ñr de ordibus Mendicantibus absolute,
sed de illis tñ, q professione solenne adiderunt, cui satis
gstat ẽ Soc: dimissos à se z hus simplicibus religionis
votis obtinuerant ab illis prosus liberari et ad q nos
nis ordinis curas admitti. Excipiuntur 6ẽ Exprom
municati ipõe maiore argto Cap: cu inter de elect:
dipi maiore, qa si minore tñ simili excõicati eligere po
terant nisi aliunde simt opprobrandi Cap: illa quibꝫ
diana de elect: Cap: si celebrat de cler: excõic: Et
cipiũtur 7o ij q ni loco interdicto scienter diuina ce
lebrarunt nisi tñ hor priuilegiati simt, aut â iure illis
sit gressu Cap: nñ q de simt: excõm: ubi taleꝫ ẽt nouꝫ pal
tica prõdantur, eo quod irregularitatem incurrant
idem htur Cap: cu inter de alijs irregul: de elect:
ubi tñ nota taleꝫ irregularẽ ut nouꝫ actu ãpriuent
regni ne simt denuntiati uel p exceptionẽ repelli ne
gstat ep Cotran: ad cuitandã Concilij Constant: eadem
est rõ delijs q simt in interdicto personali. Sed
quaeres num suspensi possint eligere? R põe si tñ simt
suspensi â bñficijs argto Cap: cu in cunctis Cap: si cu
promissa eode tit: in 6. rõ quod suspensio â bñficijs
dãat â percipiendis fructibꝫ tñ bñficiorũ, eligere
u. gferre, aut instituere ad bñcia ppria loquendo absent
tes bñficiorũ sed potius actus officij aut quasi dictionis
adeo cu prouisio electionis sit pontalis et odiosa ulterius
extendi nñ debet, quae uerba ponent; si u. qui ab officio
suspenꝫ sit eligere ualide ẽ poterit Cap: cu dilectus
de elect: hoc tñ dge 1o si taleꝫ suspensi denuntiati simt
aut tñ tolerati gstat ep Cotran: ad euitand. cit si. n. neg

denuntiati sint, neq; perceptione repulsi â suspensis facta valebit electio ut gttat cõcãle 4ptranag: Quia pmũ 8o q antea nõ canonice, aut indignum elegerunt, ñi n. praterquã quod ad tienatu fuga dabitur â huiꝰ si eorum elegerint ñi quaeng electione pro illâ vice eligendi ptẽm ãmittunt Cap: cũ ñi cunctis de elect: Cap: gmotuit nobis Cap hõnw memoriæ Cap: scripta Cap pp Cap: Cumana de elect: Cateros ut q uel indignũ elegerunt, uel aliꝰ nõ elegerunt canonicè iuy eligendi ptẽm â vice amittant reqũ si no ut eo huiusmodi noto indigno dato de facto secuta sit electio ita ut electus fuerit cui sit nocem dederint si n. electio nõ fuerit secuta licet peccarint, q seruator indigno voto sua dederunt, etc tñ eligendi nõ priuatur Cap: perpetuo de elect. nõ 6o. Eo regula ut hõrescientes fecerint si n. obare põnt sua ignorantia iuy eligendi nõ amittant Cap: gmotuit nobis de elect: quia tñ nõ ita ilgã quasi absolute et ni perpetuo iuy eligendi amittant, sed tñ quod electioni ptẽm post malam electionem faciendo nõ põnt interee

CONCLUSIO 2a Si ij penes quos est iuy eligendi omnes eo casu iam dignitatis gradue superi: amiserint iuy eligendi ad pximũ superiorẽ iuy devolvetur quod tñ nõ legendum de quouis prælato electo sed de eo tñ qui proxime inferior Cap: quæcunque de Cler: nõ nam ad ẽpi electionem quod attinet devolvitur illa gdo ad pximũ superiorẽ si infra trimestre facta nõ fit gfirmãtio, aliꝰ tñ rationabiliꝰ fuit si de indigno aut aliꝰ canonicè facta nõ fit nõ ad pximũ superiorem sed immediatè ad tertiam devolvetur ita Cap est quandoqua, sed quid si ij penes quos est iuy eligendi ñi aliquem qpromiserint, qui postea fine seruitore sine nepotuy indignus eligatur, aut aliꝰ q Canones arcet: R tali casu iuy eligendi nõ devolui ad superiorẽ, sed videre ad ipsos qpromittentes quos nõ debet nocere, dolus, cũ nõ sint ni culpâ modo illi postea talem electionem scientes rata nõ habuerint; quod si

verò is in quem compromiserunt intra trimestre non ele-
gerit potestas eligendi pro illâ vice non ad compromittentes sed
ad superiorem devolvetur ut constat ex dicto Cap. si compro-
missarius de Elect. in 6.

Conclusio, 3.a Electio facta ab eo in quem
alij compromiserunt omnino est valida, et tenenda modo
persona electa, sit idonea, et in Electione Canones ob-
servati Cap. Causa quod inter de Elect: Cap: cum dilect: eodem
tit: modo tamen quod modus, forma et conditiones compromissi Electio
non sit facta, hoc. n. si fieret nulla esset electio ut constat
ex Cap: cum delectus.

Quaeres 1.o An si Electio iam pro maiore parte
facta sit, et postmodum compromittatur in aliquem, is
pro praelato habendus sit, quem nominarit ille, in quem fa-
cta est compromissio, an n. is qui à maiore parte electorum
ante compromissionem fuerat electus? Ex tali casu illius in
quem compromissio facta est electione nulla esse, quod verò
valida eam, quam Electores ante compromissionem pro ma-
iore parte fecerant modo acceptarit, aut acceptare velit
electionem, quod sic est electus Cap. cum inter de Elect: nec refert
quod post electionem factam Electores compromiserint eo quod
Electores ab Electione legitimè factâ resilire nequeant,
ut habetur Cap: cum inter et per electionem factam ac acceptatam
electus acquirat ius ad rem quod Electores ei adimere
rursus non possunt.

Quaeres 2.o Num electio ab eo in quem compromissum
est facta valeat? si compromissores compromissum revocent?
Ex 1.o si revocent ~~ne~~ adhuc integra non valitura constat ex
Cap. in causis, Ea n. de Elect: ubi ideo revocationes ta-
les non admittuntur, quas ~~re~~ re non amplius integra fuerint
factae unde consequenter argumentari licet quod validae fuissent re-
vocationes si ne integra fuissent instituta. Ex 2.o si re-
vocationes fiant ne amplius non integra omnino validam
futuram electionem, quam fecerit is in quem fuerat compro-
missum constat ex Cap: in cunctis et Cap Causa quod inter Quae-
res quid futurum esset si totum Cap: in 7 n. quod: compromit-
teretur sub hac forma fore ut Capitulum pro electo admittat
quem vel ex se, vel ex gremio eiusdem Ecclesiae omnes 7 aut

maior eorum pars elegerit, si postmodum ꝫ ex ijs ni quos com-
promissa at q̃m ex eo de numero ꝓsentientem eligerent,
alij u. ꝫ eligerent alium è gremio Ecclie in quem fuisset
compromissum. Illum ē pro legitimo electo habendum
q̃ è numero ꝫ à tribus illis fuerit nominatus Cap: cum in
tua peritus de Elect: Rō est, quod electus ex his ꝫ consen-
tiendo electioni de se facte à parte æquali augeat nu-
merū cū sit unus de habentibus ꝑtem. Unde consen-
tendo committere uitiū ambitionis ex quod sibi ipsi de-
fuit ā foro et sociis uocatus est cui uocationi merito ꝑ-
fit quod nō ambitiosus est, sed meritorius; si bonā intentiā
fuit. Sed q̃s quis ꝑt ꝓsentire Electioni de se facte
cū illas ignoret fit quidem suffragia scrutinijs secreta esse
debent. Pro rescriptione nota ꝙ ꝑlati solēt eligere ꝓ-
missarios 1°. palam et uoce una ut unus quisq; ex com-
promissarijs numero audiat uota aliorū, quod si fiat,
ꝑt aduertat se electū, si nō. per scrutiniū quidam cum
illis uota secreta sint, nec fuit ꝑterit q̃s se electum,
ex ꝓsequenter nec consentire ni reipsa unde ꝓtat quid
fuerit ad q. respondendum. Sed dubitabis, Statu quod
modo, quibusue uerbis talis ꝑsit uel debeat ꝓsentire
electioni de se facte? Rx nō debere dicē eligo uel Ele-
go me ipsum, alioq; priꝰ disponeret in scriptis ꝙ iura-
re debet dicē ꝓsentio electioni de me facte, aut alijs
uerbis mentem suā declarare.

Conclusio 4ª. Epūs aut alius ꝓlatus nec
testo ꝓ successorem sibi nominare nec circa extrema
ꝓstitutus aliquē, qui sibi in dignitate aut bñficio succedat
eligere, ut ꝓtat ex hoc Cap. Qui cum aliquo dist. 77 Cap. Epūs
nō tuetur ꝙ hoc Cap. ipse licet aut finem uitæ Cap. Moyses,
ꝑt tñ ꝺ fieri si deredeng cui ꝫ, quibus post mortem suam
eligendi ius est, deliberet quis ꝙ ꝓsentient Cap. Epūs nō licet
aut uerbo seruet et Cap. Epūs ꝫ licet uerbo nō aliter.
Obijcies ꝙ Petrus obijcit sibi successore Clementem
ut ꝓtat ex hoc cāde cōa 8ª. q. 1. cap. si Petrus. Rx aliud
ꝺ ꝺ de Papā fauno, pendet quæ de Jus eligendi ꝛsidet,
aliud de alijs; Conc: nō. antiochenum ex quo Cap. Epūs licet

et Cap. ep̃o n̄ licere .locumpta sunt Pontifici sum̄o hoc
in̄ sum̄a n̄ademit cu⁹ sup̄a sup̄am̄ sit C: ad-
mic a. ep̃us inferioribus supra quos est Cono: Quare"
nec saltem p̃ sup̄a despenset cu⁹ ep̃o dedente is
sibi possit successore eligere? R̄ affirm: g̃tat ep Cap pe"
tijsti et tales q̃ ista aliquantur Coeter sunt Coadiutores
q̃ ab ep̃is, aut morbis aggrauatis g̃sentiente sup̄a absu"
mun̄ti a. nimente adhuc ep̃o n̄ ep̃is cuiusdem dioce"
sis g̃cerandi n̄ sunt ne duo cuiusdem Eccliæ sint sponsi"
us g̃tat ep Cap petijsti.

CONCLUSIO 5ª a Electo Pontifice sine spāli
priuilegio Papæ uel â Laicis solis, uel â Laicis et Cleri
cis simul facta nulla est Cap: dubū aduersus de decimis
ubi dr̄ sacrilegij crimen incurrere, q Ecclia ut Eccles
asticus quid â Laicis acceperit, q electione n. ad Pontifi
cem pertinet aliquid Ecclesiasticum quod Cap si non rāt humus
modi donationes electiones nullas declarat unde Cap:
mensana et Cap: Quisquis Cap: si quis Obijcies forte
q̃ hanc gloriosam uarie Cap: dist: 63ª nam Cap. ex
dr̄ in ordinatione Electiæ Pontificis premissis nō lte
gri Cap: Quanto apliorem mandatur ut Pontificis
electioni Ploydus una cu⁹ Clero interfuit idem pecu
liter Cap: plebs et Cap nosse tuas Cap Reatina Pontifi"
fex Imperatore rogat ut Eccliam Reatinā cuidam"
electo quiescere dignetur Cap: adriānus Papa Impe
rator Rom: dr̄ hrē quod ad eligendū Rom: Pont: idem"
ostendit Cap: in sytodo ggregandā Roma Cap: cuius con
sue in electione ep̃orū Pontifex desiderat g̃sensus et red
dit Gratianus eādem dist: mitia c. 28. et: populus
: Leo Electioni interfuisse n̄ ut eligeret, sed ut g̃sensus
electioni iam facte praberet quod tñ est casu in Cap:
pro gloriæ et: ob graues cās et multa incommoda
phibet. Ad Imperatore quod attinet ad aliqm modū
fuerit electioni, ut interesset, ac consensu suū p̃beret
quo hoc maiorē auctoritatis esset, et ab ipsis imperato
ribus aerius q̃ hæreticos defenderet, id in postea â sue"

canonibus ob causas a Gratiano ibidem datas fuit prohibitum, postquam fiet Imperatores haeretici haereticos elegerunt, Catholicos ac probos proscripserunt, magisque ad eos attenderunt, quos vel sibi vel aulicis gratos, quam quos Ecclesiae utiles repererunt. Sed

Quaeres quamvis communiter non liceat saecularibus electioni interesse utrum saltem id principibus subinde credi possit? Resp. in nonnullis locis consuetudine licita ut ad Electionem vocetur Princeps, vel Patronus Laicus, an ut in ea suffragium habeat quod sine speciali papae privilegio fieri non posse dixi sed ut Electione sua auctoritate defendat a tumultu et laicorum impressione. Est et consuetudo in locis nonnullis honesta ut Electio a Clericis praecedente patrono aut Principi signetur, eiusdemque consensus petatur Cap: cum inter 28 de Elect: in fine, quem tamen consensum patronus aut Princeps negare non poterit nisi Canonicum impedimentum subesse ostendat ut docet Ostiens: tit. de Elect. § qui possit eligere. Caeterum nota multis adhuc principibus speciali privilegio a Papa gessum esse ut ipsimet unumquemque digniorem putarint eligant in praelatum Ecclesiasticum licet ipsi saeculares sint, ut et gessum est Belgii principibus, quo tamen hactenus moderatissime sunt usi, solebat non Archidux Albertus a Capitulis petere ut tres, quos digniores ad praelaturam putaret suffragiis in Cap: legitime collectis nominaret ac deinde nominatorum nomina ad se transmitti voluit ex quibus praemisso ieiunio, communione sacra, et diligenti singulorum examine illum denique nominabat praelatum, quem ex tribus assignatis praelatis omnino digniorem putavit.

§ 4us

Quaenam forma in Electione sit observanda?

Ex tres fras esse quae licite et valide observari possunt ut gst: ex Cap: Quapropter de Elect: 1a est per scrutinium seu se-

creta suffragiorū Collationem. 2ª per Compromissū si fiet
Cap: eōi consensu eligendi pēm viris aptis uni vel pluribus
committat. 3ª per Inspiracōem Sp: Sancti si fiet electores
omnes uno ore et ādo sine vitio ꝙsentiant ni cuiꝰ nullo hā
bito inter se tractatu. Quod si electores alia præter hās
tres fās sine papa privilegio utantur, et ipsa electio nulla
est ut electores pio eā vice eligendi sic sunt privati ut
ꝙstat ex Cap: Quia. Solent tñ electi ex his fūi, vel similibꝰ
vel adiungi solennitates accidentales variā, ex pro di
versitate ꝙsuetudinū diuersa ut n: q: 1ª præmittitur ele
ctioni officiū de S. Spū sub quo electores communicāt.
2ª Cantatur Veni Sancte Spiritus, aut saltem ab oībus
clarā voce recitat. 3ª Vocat aliquis nōie Capituli nēi si
protestat nolle se cuiusquā suffragiū valere aut quem
quā electioni interē qui de iure inhabilis sit ad eligē
dū. 4ª Si quis adsit hēc præditus absoluit omnes ab ex cō
municāe aliis ꝙ sententiis ni ordine tñ ad hunc effectū
s. ad electionem faciendā. Nota tñ harū solennitatū
omissionem n' vitiare electionē, omittendæ tñ n' sunt
ubi usu et ꝙsuetudine sunt receptæ.

Quæres 1º Quales scrutatores esse debeant? R. debe
re esse tres ex numero Capituli ab ipso Capitulo ad hoc
electos Cap: Quia. II. R. 2º pōt et esse tres alios viros
ad hoc idoneos et cōi Capituli consensu ad hoc electos ut
docet Abbas in Cap: cit: n. 13. sed quid si à Capitulo nō ele
ctus ad scrutinium faciendū illius mentē publicē suscipiat?
Cap. videntē et tacentē R. hoc casu Capituli tacitam vo
luntatem ꝙsensu indicare, qui dicat silentiū ni re ap
probabili n' etiam ni re ordiosā ni quā expressa ꝙsensū ēt
opus.

Quæres 2º quis ordo et modus in scrutinio faciendo
sit observandus? R. 1º obligandos esse omnes electores
sub iuramento aut promissō, ut personā eligant dignā.
2º instituendū scrutinium in loco separato, aut certē
si hic commodē hēri n' possit in angulo aliquo conclavis
ab electoribus remoto. 3º ut scrutinium ordine insti tu
atur scrutatores ab eo prius suffragia requirent, qui ta
lē præstitit Capitulo aut si hic abest à digniore, quo facto

scrutatores ipsi â se inuicem diuisi ab uno suffragia requirant, quod ideo initio scrutinij faciendum, ne sub fine id primum fiant, cum ceteris suffragia ut forte nimiâ mora protracta grâta habeant, quia et illis nota ordinare, et subinde pro arbitrio suo alicuius electionem rata aut infirma efficere queant. 4° uel scrutatores ócs uel aliquis saltem illorum ad hoc deputatus aut tabellio singulorum suffragantium nota scripto quilibet ut ante dictum. Cap. qa. de elect nota in huius scrutinij modum ab omnibus, máxe religiosis seruari. nam ut Rodrig: tom 2. q. 52. a. 2 de constitutóe Soc: 552 v pag 8. c. 4 hæc quibuscunq; in religionibus statutum est ut singuli ciuis quos eligunt, nomen schedulæ inscribant, eamq; clausa ipsimet in urnam quæ ad hoc deputata, conijciant.

Suarez 3°. quidnã perfecto iam scrutinio sit præagendum, & ut primo ore collecta sunt suffragia scrutinij publicatióne de faciendã Cap. cum te ut quidnã, aut qui de ordine sint, illud inter alia obseruandum diligenter ne nominã eligentium uulgentur, idq; siue uocis uiuâ siue scripto de actis fiat peracta unde multis in locis ubi electio suffragijs in schedâ scriptis ad urnã seruatarium quæstis fideiussoribus est ut mox à publicatóe factâ schedæ publicæ in ore conspectu comburantur.

Suarez 4°. Quidnã posthac sit agendum? & in Cap. quia propter ubi præcipit ne mox instituatur collatio numeri ad numerum, sed ad zelum, meriti ad meritum: collatio numeri ad numerum faciendæ est, ut appareat an quis à maiore parte totius Capituli electus sit, & n. nullius suffragia ultra medietatem numeri eligentium excedant nullius censebit canonicè electus, quamuis unus forte plura suffragia quã reliqui habet ut: g: si eligentes sint septem, et duo habuerunt duo alij Petrum, tres reliqui Jacobum elegerint Jacobus licet tam Paulum, quã Petrum numero suffragiorum superet electus tñ n censebitur cum numerus suffragiorum ultra suffragantium medietatem n excedat, unde ne electio ipsius ualida sit ut minimum quatuor suffragia habere debet Cap: ni Gencsi rr. de elect: zelus cum zelo gratendus est n electi sed eligentium s. gfidentium n quorum

quænam singulorum eligentium fuerint intentiones ut gstare possit nu maior pars eligentium et fuerit sanior, sicquidem ut valeat electio utrumq; requiritur copulative nimirum ut in electum a maiore et saniore parte Capituli eligentis et legitime congregati vota sint collecta ut gstat ex Cap: Quia pp cit: denique facienda est collatio meriti ad meritum ut gstet dignus ne sit ipse electus cui præ reliquis tm onus committatur Cap. Quia pp cit: sed quæres num in omnibus ecclesiarum electione oes hæ collationes nrio sint observandæ ita ut una aliqua illarum neglecta nulla sit electio? R neg: in multis n. ecclijs præsertim ordinum religiosorum alia nisi numeri ad numerum collatio fieri non solet quod nimirum cognita eligentium probitas, et præstitum ab ijsdem iuramentum satis suadeat dignum ord. cum esse, in quem eligentium maior numerus gpiravit. Nota tn tales electiones in quibus n omnes collationes Capituli quia pp observantur plerumq; bullis aplicis esse munitas.

Quæres 5° quidnam sit illa electio quam vocant singulorum, seu singulorum optione, et quomodo distinguatur ab illa, quam vocant electione coem, et solennem, aut capitulare? R singulorum optione seu electione fieri cum singuli electores seorsim dant suffragia scrutatoribus, q tunc perfecta censentur, ubi post singulorum suffragia audita ea in Capitulo sunt publicata, Capitularis n. electio, q et solennis dr tunc perfecta censebitur si post factam collationem et scrutinij publicatione appareat maiore ac saniore Capituli partem in unum consensisse decretum electionis fitur, idq; ab uno, qui præest Capitulo aut ab alio ad hoc a Capitulo deputato publice promulgetur Cap: cum post 46 de elect. Cap: Quia pp solet a. promulgari decretum in nunc fere modum Ego NN nomine meo et eligentium mihi consentientium invocata gra s. spus in epum aut in abbatem huius ecclia Basil: eligo et electum pronuntio et coram vobis publico NN in nomine Patris et Filij et spus s. amen.

Quæres 6° num electoribus concessum sit variare? R variare illos poe antequam sit perfecta electio Capitularis /. ante decreti promulgationem, n item post, cum est, quod

ante promulgationem n̄ censeatur singulorum electio completa cū tm coram scrutatoribus n̄ coram Capitulo, ideoq; n̄ proprie capitulariter sit facta. Et 2°. post publicatum decretum n̄ pōt electores variare, eo quod si singulares persone sunt, et post publicationem censeantur functi officio â jure ipso quoto Cap: publicato. Hinc legitur 1° electionem si n̄ sit facta â maiore ac saniore p. Capituli post decreti promulgationem, per accessionem aliorum honorari n̄ pōt eo quod promulgatio facta n̄ liceat variare ut gltur ex Cap: auditis et intellectis de electione, hinc si electores videant ni collatione numeri duos esse aequales, poterunt aliqui ab uno quemo elegerunt desistere et ni alter hoc consentire, vel certe scrutinium de novo instituendū erit, aut p. compromissum eligendo.

Quaeres 7°. Quemodo dijudice sit id quod dñi Cap: publicato de Elect: Quod publicato scrutinio electores suffragia sua maturen pōnt cū pōt contingere ut nisi aliq una vicient eo quod aequalia duorum sint nota, vel ex plurib⁹ electis nullus sufficientia habeat nullu eis dari possit decretum, adeoq; neq; ipsa electio compleri. Et cū dñi ut eis limitanda hoc capitulum, ita nimirum ut variare liceat si post publicatum scrutinium vel sine vel post collatione numeri ad numerū appareat nulli sufficientia a nota tu n. ut unus sufficientia acquirat variare licebit, quod certe electio erit de novo instituenda si neminī diligentia placeat variare.

Quaeres 8°. num circa scrutinij observanda sit sit tm sit unus, 2, vel 3 electores? Et 1°. si tm unus sit electo. statim scrutinium adhibere ut gltur per se. Et 2°. si sint tm duo vel tres electores n̄ quidem mrio quam scrutinij observanda ut docet abbas in Cap quia pp n. 7. et sati de claris ex Cap: cū sit duo vel tres n̄ possint sine id quod Capitulum quia pp desiderat tres scrutatores ex suo corpore eligere qui aliquos eligentium voces et suffragia colligant cū nō ultra tm ponantur esse duo vel tres eligentes in Cap eligendi prōm habente, bene nihilominus fecerint hi duo, aut tres, si tres alios viros idoneos degerint quibus scrutinij curam committant, ac deni ipsi suffragia sua singillatim scrutinio inferant.

Suarez 9°. an nro fra scrutinij supra descriptam
in omni electione Capitulari sit observanda? & n. ofre
obsrvanda nro nisi in electionibus illorum prelatorum
qui gralem et ordinaria iurisdictionem habent, quales
sunt Epi, prelati, regulares Collegiatarum Collegiarum,
Praepositi &c. Ad c. quod sonc: Latior: in Cap: Quia pp tm
procedebat fraus, qua vendu sit in electione ecclesie
viduate, tales u. nr sunt illae Eccliae, q nr sunt privata
tae pastores cui gali et ordinaria Jurisdictio conuenie
bat, unde ad tales dignitates quis legitime eligatur, qdiu
interim tuis viduata pastore divi cr pot, satis est. ita
quacunq; fia habeat consensus maioris partis Capituli,
videtur glosa in Cap prox &c

Suarez 10 nu iure ipso irrita sit Electio, q sit op fra
scrutinij iam prescriptam, affirmant pp com ex ab
bas in Cap. Quia pp uera Laym. de Elect: Prael: c. 7 fin:
u. Elect: q. 10 opinantur id ita ilgendu quod taliq Ele
ctio à Judice irritari pot, perinde ac si ab initio irri
ta fuisset, quod nisi fiat putant electionem primam mag
pure et electa in quia fore futuram, eo quod nemo Electioni
se opponat, rationem in quam addunt istam, quod nali obli
gatio eo ipso desinit ortam diligentiam subsistere, videatur Na
Sylvestro et Laym. explicatio eius probitas nr caret, mihi
in problem videtur talem Electionem ipso facto ante om
judicis sententiam irritam esse, quod eius verbis et menti Ca
pituli Quia pp conformius patet, neq; argta Laym. aliqd
cuinoumt, nam si fatgu est, quod nemo tali electioni se
opponat cum eo ipso fit ac si nulla fuit quia et Cap. Quia pp illam
irritam declaret verba a. legis sunt accipienda sicut
sonant nisi aliunde cogamur ea aliter applicare aut
aliqua alia aliunde accessio esse potest de mente
legislatoris, nec venit ur quod ponitur in argto 1°. quod
nali obligatio orta ex gtenfa remaneat cultura in Cap.
Quia pp huius gtenfa nullum declarent, adeoq; usq; eo
excludent ut obligationem nella inducere possint, rino
sat patet, quid dicendum ad illud, quod Laym. l. cit addit

electu illu in cuius electione fra scrutinij seruata non fuit posse se tueri per regula 33 Cancellariae de possessione triennali ./. quod post triennium a die possessionis acqsita amplius n fit molestandus.

De Electione per Compromissionem.

Quaeres 1o. quidna sit eligere per compromissu? R. fieri talem Electionem cu Capitulu aliquos eligit in quos ius eligendi praelatu transfert que modu approbat Jus Canonicu Cap. Quia pp de Elect sed dubium est totumne Cap: eligere debeat eas personas in quas est compromittendu, an u. sufficiat ut Capitulu unu aliquem aut plures nominet qui postea pro arbitrio suo idoneos compromissorios eligant? R. n ce opus ut hoc Capitulu totu per se faciat, sed sufficere si id praestet per delegatos ita Abbas in Cap. in Cais

Quaeres 2o. Quales et quot Compromissarij esse debeant? R. 1o. nrum esse ut sint Clerici Abbas in Cap. Caa 8a. de Elect. Rao est quod Laici ad tractanda negotia Ecclesiastica sine Papae dispensaoe sint inepti Cap. 2. de Judicijs R. 2o. de numero compromissario, in iure nil statui unde et unicus sufficere qstat ex Cap. Caa de Cler: ubi Electio ab unico Epo cuius illa fides a Capitularibus commissa est valida declaratur.

Quaeres 3o. Quomodo compromissu sit faciendum. R. poe fieri absolute, et limitate, si absolute fiat pnt compromissarij quecuq idoneu eligere, etsi is n sit de gremio Eccliae cui pastor est praeficiendus Cap: in veteri de Elect: limitate fit compromissio cu sub certo modo compromissarijs datur eligendi ptas, u q: ut unu ex gremio Eccliae eligant, ut eu eligant que viderint exquisitu singulorum Capitularium volte plura suffragia habiturum. Dubitabis forsitan an in compromissione hac gdio addi poit, ut is a compromissarijs eligatur qui plura compromittentiu vota habuerit, licet ea me

debatem n̄ superent? R̄x neg: rāō est quod hoc cōe sit
ō Electioni Canonica licet ni cā fīa scrutinij n̄ observe
tur, ut suffragia q̄ ni electu confe rantur moderatam
numeri debitum superent.

Quare q°. nūl Electio facta per compromissu promulga
ri debeat decreto facto? R̄x affirm: hōr Cap. Statut 27
de Cleric m 6. rāō est, quod talis electio per compromissu
facta Capitularij sit eo quod nōie et auctorite Capituli simpl
ex ab uno aliquo compromissariorū vel ab alio q°uer ab
aliquo delegato electio promulgabit ni hunc vel filem mo
dum ego N̄x nōie meo et aliorū mihi consentientiū eligo
N̄x vel m nōie SS Trinitatis Patris et Filij et Spūs S. ubi qn
super hoc hac R̄io ap illa cōi Juris regulā subrogatum
imitatur nō alium vice m qr vice loco subrogantis, compro
missarij a. subrogantur ni locū Cap: quod si Cap: post ferī
tonū publicatū debet Electionē promulgare facto decre
to tō et debebunt compromissarij.

Quare 5°. an compromissarij n̄ tm̄ pōnt eligere
ueru et postulare? R̄x affirm: qr illud cōe qui pōt eligere
pōt et postulare; et hōr Cap: m rāō 30 de Elect: Sed
uerō

Quare 6°. num possint compromissores aliquem
ap seō numero eligere negat Glos: in Cap: quod Dury §3
de Electis verſ. ap te sed cō uerius affirmat ab Abbate
Cap: cit: cum n̄ cure et rāō est quod neminī officium
sua damnosū cē debeat tm̄ quod ita ā Capitularibus
reliquis fieri posse si infirmitas eos, quor. maturent
ipsos futuros in compromissarios eligerent.

Quare 7°. Quid faciendū compromissarijs si
illis casu sit prōs eligendi ita tm̄ ut Consilium ā certis
personis exigant? R̄x tali casu Consilium eorū q nomi
nati sunt requirendum cō ā compromissarijs tm̄ res
est integra Cap: in veteri 2. de Elect: imo acquiren
dum est tali tempore ut consulē vdij tm̄ ofij sit, qm̄ requi
tur ad prudens consilium dandū, quod nisi fiat nul
la erit electio, ut gl̄atur Cap: cum in veteri cit: sed qd
si compromissarij impedimentū opponant, cuius
rei causa fuerint? R̄x nihilominus electione non
valituram, ita Cap: cum in veteri.

Quaeres 8°. an si mandatum sit ut compromissarij aliquos consulant, compromissarij teneantur consultorum operationem sequi, et ex mente eorum eligere? Rx teneri quidem compromissarios audire consulentes non tamen sequi ut gloss. in Cap. Cum in veteri versi expectatum Cap. cum olim de arbitris. Ratio est, quod gratiam verum videatur eum qui consilium ab altero petit non teneri illud sequi nisi rem secum considerando iudicarit illud fore utilius, quam quod sibi occurrerat, quod verum est modo is cuius consensus requiritur non sit officij particeps, tali enim casu consensus consulti requiritur, sicut et tunc si qui plenum usum rationis non habet mandetur ut alterius consilium exquirat ut sunt Minorennes leg. impub. 5. ff de respect: tutor: Sed quid si eos quorum consilium exquirere iussi sunt compromissarij convenire non possunt, aut consulti intra dictum tempus non respondeant? Rx tali casu absque consilio procedi potest ut colligitur ex Cap: cum in veteri cit.

Quaeres 9°. Quid agendum sit si compromissarijs mandatum fuerit ut non tantum cum consilio, sed et cum consensu aliquorum electionem instituant? Rx tali casu omnino consensus si fieri potest habendum esse, quod si is cuius consensus requiritur consentire nolit, poterit si iustam causam contradicendi non habet ad consensum praebendum cogi a superiore, et est subinde sine ipsius consensu electio peragi mox si periculum sit in mora.

Quaeres 10 a quibusnam potest compromissionis decretum revocari, et quando? Rx 1°. potest revocari cum adhuc res est integra. Rx 2 non potest revocari ab uno tantum aut altero e Cap: licet enim ad statuendum compromissionis decretum omnium omnino consensus requiratur ut ita uno reclamante nulla sit compromissio postquam tamen decretum compromissionis constitutum est compromissum non revocabitur valide et re adhuc integra existente nisi ut minimum maior pars electorum consentiat in revocatione

ita abbas Cap: in cāis n. 16. Rāo est, quod nemo unus mutare Consilium poīt in alterius detrimentum ut hīt regula 33 in 6 re decreta in detrimentum si quod tetu Cap: statuit ab unico illius q̄ cūm aliorum voltēm posset immutari et retractari.

Quaeres n.o Quid si in plures compromissum sit et oēs praeter unum indignum eligant? adeoq; vel aliās eligendi ptēm amittant in hoc ius eligendi futurum sit penes illum unicum, qui in indignum n consensit, an v. redituru ad Compromittentes? R. cum Syl: u. Elect. q. 19 ius redituru ad Compromittentes rāo est, quod ptās compromissariorum n extendat se ultra intentione Compromittentium, qui n censentur velle ut Electio ab uno tm̄ procedat, si in plures compromiserint, vel â minore p: compromissariorum, red â maiore. Sed quid si Compromissarij ex ignorantiâ invincibili indignum elegerint, qui post promulgaōem indignus deprehendatur? R. tali casu virtā futura Electionem et licet n peccarint compromittentes compromissum tm̄ eorum expirabit, nec poterunt ad aliam electionē procedere sine novâ compromissione, cum cesset ptās eorum post factum officium sive bene, sive male, ut hīt gloss. in Cap: Caā 8. de elect. v. recipi.

§ 6.us

Quidnam post Electionem promulgatam faciendum?

R. Electione Electi praesentanda ut primum commodè fieri poterit, eiusq; consensu expetendum Cap: qua sit 6 de Cler: in 6. et Cap: Cupientes § caeterum de Elect: in 6. ubi mandatur ut electo intra octidiu (sicut si fieri commodè poīt) electio significetur et qui in culpâ fuerint quo minus id fieret â processus prosecutione prorsus excluduntur, et oībus beneficijs

suis, quæ in ecclia, de cuius electione agitur per triennium continuum ex tunc inchoandum eo ipso suspendantur, atq; si infra illud tempus se propria auctoritate vel alio quæsito colore ingerant illis ipso iure perpetuo sunt privati. R. 2°. Electum intra mensem postquam ei electio legitime innotuit consentire debere, quod nisi faciat hoc ipso Jus quod per Electionem de se factam acquisivit, amittit, et Electores ad novam Electionem accedere pnt, sine ullâ aliâ privaois sentia ut gloss. in dicto Cap: vers. eo ipso Cap. quam sit cit. Electus u. Excipiuntur tn. Religiosi, qui nisi gsensu â suo superiori postulato consentire n pnt, his n. pro absentiâ aut pntia superioris ad arbitrium bonorum virorum tm temporis dandum, qm ur requi ad gsensum impetrandum, quo intra tempus legitimum obtento adhuc mensem habebit integrum intra quem gsentire licebit, nam ut bene gloss. mensis præscriptus tali Electo n currit nisi ex quo consentire potuit. Sed quid si Prælatus gsensum neget. R. Religiosum nisi ipsemet vota fecerit de n admittendo Qvatu n obligari ad obtinendum gsensu â suo Prælato, sed ad petendum: adeoq; pae licet prælatus n gsentiat Electioni de se factæ consentire gstan ex dictis a. 1. § 2. et docet gloss. sup. Excipiuntur 2°. Electi qui valde longe absunt. R. 3°. Electum intra tres menses ab Electione acceptatâ debere petere gfirmationem, quod si iusto impedimento cessante facere neglexerit electio viribus vacuetur Cap. cit. quæ sit § cæterum. Sed est controversia inter Canonistas an hoc ipso quis privatus sit oi iure per Electionem acqsito si post gsensum intra mensem tertium gfirmaoem n petat, impedimento iusto cessante, an u. tm sit evacuanda per iudicem, gloss. putat iure ipso vacuatam viribus, existente raoem dat quod in Cap. htur eo ipso viribus vacuetur ex quibus patere, aut esse Canonem latæ sentiæ, sed grium mihi ur pblicus rao est, quod

lex sit odiosa, et pœnalis, adeoq; n. extendenda, sed
constringenda, verba a. dicunt vacuandam tale Ele-
ctionem n. a. vacuatam viribus, quod v. dicat eo
ipso vacuandam viribus n. v. vacuata sensus est quod
per hoc ipsum ex robore et valore a iudice sit vacuan-
da. Cæterum nota hic cum gloss. de petenda confirmatione
Jus novum esse, siquidem imperetur sub pœna amissio-
nis iuris per Electionem acquisiti, nam ante hoc
cap: quam sit Electus n. amittebat ius per Electionem
acquisitum, licet nunquam petijsset confirmationem ad
quam tamen petendam fuerat cogendus. Rx 4°. Electum
n. esse cogendum ut Electioni de se facta consentiat
Cap. 6. q. 1. de ætat. et qual. præf.

§ 7.us

Vbinam facienda sit Electio Episcopi?

Duo hic quæri pnt. 1°. ubinam facienda Electio Epi-
scopatu quieta ac Jurisdictione spirituali nullibi im-
peditâ. 2°. ubinam facienda sit si in Cathedrali Eccle-
sia fieri n. potest. Ad 1m Rx cum com. Canonist: in templo
Cathedrali: constat ex Cap. quod sicut in principio de Elect:
cap. quâ fronte ex de appellation: colligi et ptex Cap:
ex quo communiter Canonistæ colligant Ecclia pacata Electio-
nem habendam in Cathedrali, licet Ostiensis in dictum
Cap: n. improbatum doceat consuetudinem si alicubi sit alia
servari pœ dummodo fiat in loco honesto, n. in po-
pinâ &c. licet abbas secutus glossam Cap. in nomine Dni
dist. 23. neget Electionem sine caussâ legitimâ posse
extra Cathedralem fieri. Sed quid si in Cathedrali fieri
nequeat? Rx cum com. faciendam in aliâ Ecclia ita saym
de præbat. Elect. n. 33. et consentit legistarum doctri-
na vide Bartholum in lege omnes populi n. 16 ff de Just:
Baldus in lege cunctos populos n. 11. c. de summâ
Trin: idem censent reliq. Azor tom. 1. Ostiens. l. c. q.
tamen omnes notant si commode intra Ecclia fieri n. possit in

alio loco quocumque Venesto Clericorum fieri pōe.

Quaeres 2.o si Cathedralis sit impedita intra diecaesim fieri debeat Electio, an u. possit extra: de hoc casu nullum reperiri qui loqueretur, omnino tn asserendum est, si nullo modo intra diecaesim fieri pōt, fieri pōe extra illam cum Ecclia n debeat suo pastore carere, nec Electores locum designantes cum tanto Ecclesiae damno obligare unr. hae. n. in commodum n damnum Ecclesiarum sunt latae ita collige ex DD cit: ubi tn necessitas non est nec vis aut metus vr oio intra diecaesim fieri debere, tum quod hoc videantur oes supponere, et tanquam indubitatum n disputare, tum quod argto sit Cap. cit q oia, Ecclam Cathedralem praescribant pro tali actu, nec sufficit metus levis, vel quod vis incommodum, tum quia levi incommodo Electores non cedunt, tum ut lites vitentur, et appellaones quae fle orirentur, si quavis difficulte occurrente Electio alibi fieret.

Quaeres 3.o An si extra diecaesim fiat Electio debeat adesse gsensus illius in cuius diecaesi fit? R. Affir: cum sit actus Jurisdictionis, qui ex naa sua cum strepitu et magna solennitate fit licet haec nunquam p ans possint praecaveri: quod si proprius loci Eps irrationabiliter invitus dicatur gsensus lri debet summi Pontificis expressus, vel si moramen ferat saltem interpretativus, et haec p instituti nri raoe de Electione sufficiant.

ARTICVLVS III.us

De Reservatione et Devolutione Beneficiorum.

De his duobus vix superest, quod dicamus, cum sparsim de utroque, qm sufficit dictum sit et de reserv: quidem

a. 2. § 2., de Devol: a. 2. § 7. intra quod tempus fieri debeat collatio. Caeterum pro Reserv: hoc nota Reservationem beneficiorum dici cum quis sibi retinet beneficium, ita ut alteri, quam ipse voluerit conferri non possit, cuiusmodi reservationes à Papâ et Legato eius fieri dixi a. 2. § 2. ubi et videbis quotnam beneficia legatus sibi reservare possit pro unâ vice in unâ ecclesia. Quoad Devolutionem v. nota eam tu fieri cum ius conferendi eligendi praesentandi ab illis quibus hoc alioq de iure competit ad aliquem alium devolvitur de quo saepe diximus. Nota 2°. cum dr Electione, praesentationem et devolvi ad alium eo quod intra legitimum tempus Electores non elegerint, Patroni non praesentarint et legitimum tempus intra quod debet fieri Electio, non fluere nisi ad 18 habitae notitiae vocationis. Ratio est quod tempus iure definitum non currat iusto impedimento, quod enim inculpabiliter ignorat vacare ecclesiam iusto censetur impeditus quo minus eligant.

ARTICVLVS IV.us

De Resignatione Beneficiorum.

Resignationem beneficiorum, quam et Renuntiationem Cessionem et vocant est voluntaria Beneficii dimissio, sive repudiatio legitime facta, quo fit ut cum quis beneficium dimittit Id eo ipso vacet et impetrari ac conferri alteri queat: De hac agitur tit. de Renunt: in Decret: et in 6. Cap in litteris de excess prael: Cap. susceptum de rescript:

Quaeres quotuplex sit Resignatio? R. est explicite Tacitam et expressam. Illa est, quae ex ipsâ iuris dispositione contingit ut si quis beneficiatus valide uxorem ducat, si quis parochiam obtinens cessante iusto

impedimento intra annum sacerdos fiat: si quis non obten-
tâ dispensatione 2.um beneficium obtineat, ut expressa
est illa, quae fit verbis expressis coram ordinario, et
haec fit vel purè et absolutè sine ullâ conditione, vel
cum conditione et in gratiam tertij ut cum talis clausula
additur. Resigno hoc meum Beneficium eâ tamen conditione
ut Tito u: gratiam conferatur.

Quaeres 2.o quibusnam de causis Resignatio in Ec-
clesiam sit introducta? Innocentius 3.us sex numerat
in Cap. Nisi cum pridem de renunc: scilicet gratiam crimi-
nis, debilitatem corporis, defectum scientiae, in aliam plebis
grave scandalum, et irregularitatem, sed his causis variae
accesserunt, vide Bull. Pij V quae incipit Quanta Eccle-
siae Dei, quam recitat Azor p. 2. l. 2. c. 19 sed

Nota 1.o resignatione debere esse liberam si n. vi
vel metu fiat ipso iure est irrita, vel saltem res-
cindenda ita ut is, qui beneficio se abdicavit per Judi-
cem sit restituendus, si tamen alteri beneficium tam colla-
tum sit debet de novo rursum priori conferri vide
Azor

Nota 2.o ut quis Beneficium in gratiam tertij resigna-
re possit debere posse disponere de Jure, unde si
quis ante omnem Judicis sententiam iure suo sit priva-
tus non poterit illud alteri resignare, ut constat per se, sed quod
si ipso iure privatus sit possit tamen illud ad Judicis usque
sententiam retinere? sunt qui putent tali casu illum,
qui ita privatus est posse validè alteri beneficium resigna-
re; alij quidem taleo resignationem nullam esse affirmant
quam sententiam Azor c. 2. q. 8 dicit coem. Ratio est,
quod talis quamvis beneficium retinere possit, ius tamen in alium
transferre nequeat, haec sententia omnino est probabilior.

Nota 3.o Cessionem seu resignationem beneficij debere
fieri in manibus eius, qui potest eam admittere scilicet Papae,
seu Ordinario Cap. 4. de Renunc: addunt aliqui vel
Collatoris, quod tamen alij negant, eo quod beneficiarius alius
solius auctoritate possit se beneficio abdicare, qui potest beneficium adi-
mere, ac proinde quando Collator est Inferior Ordinario et carens

Jurisdictione n. p. renuntiatione admittere ita Azor c. 19 in fine; alij tn prudenter monent hac in p. consuetudinem esse consulenda.

Nota 4°. Resignatione in manu laici facta nulla esse, poe tn ita resignantem postea a iudice licite spoliari bnfio, ut hic in Cap. Quod in dubijs de Renu:

Nota 5°. Cum Resignatio fit in manibus ordinarij et patronus aut electus alius est ab ipso ordinario diversus eam n. poe sine huius consensu in gram tertij fieri cum hic n. debeat suo iure eo casu privari. Sed quid si Collatio alicui facta sit sine consensu patroni? Azor l. 7 c. 28 q. 4 docet n. esse irritam, sed irritandam, si patronus judicat, sed verosimilius ut esse irritam ut ex eiusdem Azorij doctrina colligi pt; licet n. bnfiu dimissu neglecto patrono et alteri collatu vacare per obitu si resignans moriatur; q. collatio erat nulla, si n. fuisset valida, quamvis irritabilis beneficium n. vacaret.

Nota 6°. ut resignatio effectu habeat requi ut acceptetur ab eo, in cuius sit manibus, alioq resignans n. pdit ius Cap: ult. de Resign: requiritur et ut resignatarius acceptet; imo quamdiu hic n. est in possessione resignans manet in possessione.

Nota 7°. si Resignatio fiat in curia Romana, eam debere publicari in loco bnfij intra sex menses, a die supplicationis oblatae, si vero fiat extra curiam debet publicari intra mensem, q publicatio fieri debet intra Curiam, verum de his plura parlia repetes apud Azor c. 34. vide et Regula Cancellariae apud Rebuffum regul. de publicandis; quod si haec publicatio statuto tempore n. fiat resignans q moneat antequam pfixo tempore alter possessionem adierit bnfiu censebitur vacare per obitu.

Nota 8°. si resignans sit infirmus debet supervivere 20 diebus alioq resignatio erit nulla et bnfiu censebitur vacare p obitum, item regul. de Infirmis.

Nota 9º cum resignatio sit in manibus papae non alter, aliter, nec alteri collationem faciendam, quam Resignatario (loquitur hic non summo pont. sed de Epo) quod si secus fiat resignans non amittit ius suum cum neque privetur in poenam, neque ex alio cap. spolietur, nec aliter beneficio se abdicarit, quam ut tali vel tali conservetur, sed difficultas est num tales resignationes in gratiam tertij possint fieri in manibus Eporum, multi negant, qui asserunt ordinarium non posse tales Renuntiationes admittere, cum tali conditione, atque adeo continere simoniam, posse tamen Epum admittere resignationem reiectâ conditione, eoque posse casu beneficium alteri quam resignatario conferre, sed omnino verius est id nullam continere simoniam ita sol: l. 9 de Just: Covar. l. 1. variar: qq. vacq. id. n. neque ex rei natura simoniam continet, ut ex dictis patebit, neque iure positivo, quia iura citari solita non videntur ad hanc rem pertinere, unde Eps potest conferre beneficium Resignatario, atque probabile Collatione alteri factam esse irritam, et resignantem non privari beneficio, quia cum actus sit cum aliquâ adiectâ conditione non potest actus recipi conditione reiectâ, idem est in permutatione non valet collatio alteri facta quam permutanti. Adverte nec ordinatum ad titulum beneficium non posse illud resignare nisi possit aliunde commode vivere et consentiat Eps vide Trid: Sess. 21 c. 2. de reform:

ARTICVLVS Vus

De beneficiorum permutatione.

Beneficium interdum dimitti permutationis causa constat: ad hoc a. pene eadem requiruntur quae a. sup: ad resignationem gratiam tertij factam nostram dixi, requiruntque 1º ut permutans habeat ius in beneficium quod permutat aliaque alter sine novâ collatione redit ad suum, quod si beneficium unius sit litigiosum, is qui beneficium litigiosum mutavit litem debet prosequi vide reg: de infirmis et reg: de

publicaãe 2º requiritur ut bñficia resignentur in manibus ordinarij, unde si in diuersis diœcesibus sita sint singula debent dimitti in manibus propriis ordinarij unde cap: Quoniã de rerũ permut: & quod Cap: dedudũ inferiore nº põe p. tubine ꝓscriptã, id illis competat; collãõ tñ fieri debet & collatores et tñ in pmutantes, ne pꝛõ ex Clem: unic: de rerũ permut: secus si fiat collãõ ꝛõ est irrita unde: requisita et assensus electorũ, uel Patronorũ, quod si tamen patronus abnegãõe rãobili nãgat assensũ ꝯtrũ põe cui supplere approbando pmutãõem. Nota hic ni per mutãõe bñficiorũ bñficium nõ tardu ꝓferri uni ante quã uicinius aliud ꝓferat alteri, ꝙuo cõfessi monial" his qui beneficia nõ est adepte utrumq; ad unũ pꝛõnebu.

Quares 1º an ante assensũ superioris tractari põit de permutãõe et quãõ ex põe pñt opperia. Obijcit hoc ꝙtur nõ appletur sine assensu superioris p unũ glã nrã responsio nõ pꝛt. nã quatus absolui ni dependentia à superioris approbãõe licet sub gdõe põit inchoari.

Quares 2º An q̃ nõ grãm expectantiæ ad bñficia 1º nãcam põit impedire pmutãõem bñficiorũ, et beneficiũ impetrare resignãõis cãa ? ex neg: qa ni casũ pmutãõis nõ est dicendũ bñficia absolute tenere, sed tm grãm pmutantis et collãõ alteri, nel aliter factã est nulla. Item si beneficiorũ impedit pmutãõem etiã antequã suũ effectũ habeas ut cõtẽr dtũ; nõ est, quod talis mutãõ impediret unionis effectũ.

Quares 3º An grã expectativa permutari possit: ex neg: nõ ẽ, qa ita est grã personali nõ cedens persona cui nisi gaditur unde et ex auctõre ordinarij facta irrita est.

Quares 4º Possitne bñficium permutari cũ alio Jure ut q̃ cum pensione quãõ ? Negant cõtra dtũ.

Quares 5º Possitne ordinarius admittere bñficiatũ resignatorũ cum mutuasem ex neg: quod ide dic si bñficia sint exempta ita cõtra dtũ nõ est, quod Jura talia beneficiorũ ad eũ nõ spectent

Quaeres 6°. an possint mutari beneficia fructuum in aequali-
tate compensatâ. R. pōe si superioris auctoritas adsit vide Cap.
ad quaest. cit: obijcies tales pmutaōes cē simoniacas. R. varie
pōe fieri sine simoniâ et 1° quidem separando excessum fru-
ctuum â bnfio et alteri relinquendo, 2° alteri gferendo pin-
gaius bnfiu cu tali onere. 3° pnt et nudi tituli gferri et
postmodu gaedi iura fructuum separata comparato excessu
pinguioris.

Quaeres 7°. nu pro excessu dignitatis Ecclesiasticae ali-
quid dare vel accipere pōit u: gr: si decanus mutet cu
praeposito, nu praepositus aliqua compensaōem â decano
exigere pōit praecise ideo quod maior sit praepositi quam
decani dignitas. R. hoc sine simoniâ fieri n pōe, posset
tn Pontifex imponere pensionē si permutans sit de Eccla
bene meritus, vel si bnfiu minus dignu sit laboriosum
pt partim fructuum dignioris comparare et alteri gaedere.

Quaeres 8°. nunc qui propriâ auctoritate bnfia pro-
mittit graviter peccat? R. affirm: qa in re gravi faci-
unt q̄ Eccliae gstituōem imo et peccant ex eo capite, quod
actus sit invalidus, cōi n. ob sentia exercere actu spiritu-
alem invalide est pctum mort: porro actu cē invalidu
ptt ex Cap: ult: de pactis, ptt et raōe nam in permuta-
tione bnfiu unu ab altero dt obtineri, nullus a ppriâ
auctoritate pt obtinere bnfiu quod antea suu n fuit g°.
min: ptt ex eo quod sine Canonicâ institutōe bnfium
Ecclesiasticu n pōit licite obtineri ut ht regula Juris
in 6 ut a Canonicâ institutōe habeatur debet gferri a le-
gitimo collatore g° (10)

Quaeres 9°. An propriâ auctoritate commutantes
committant simoniam? R. neg: si q̄ de simoniâ Juris
divini ut infra patebit cap: tn quaesitu, talis pactio dn
simoniae labem gtinere. /. simoniae Juris humani
ut suo loco videbimus, et quamvis aliq negent tales in-
currere poenas simoniacorum, alij tn affirmant, qa
idm Canones censentur simoniaci.

Quaeres 10 nu q ppriâ auctoritate bnfia pmutat ipso
iure illis sint privati? R. neg: privatim tn sunt p Judicis sen-
tentiam Cap: cu olim

ARTICVLVS VI
De Residentiâ.

Residiâ est assiduitas commoraõis in loco bñfij cãa servitij Ecclesiastici personaliter praestandi dixi personaliter, quia per vicarium nemo censetur residere; dixi 2º cãa servitij Ecclesiastici ut notarẽ Ecclesiasticum in loco qdẽ bñfij praesentem nunquã tñ officium praestantem ut Canonicum, nunquã in choro aut Capitulo comparentem n esse inter residentes computandum, eo quod servitium spirituale pp quod est residia nullum praestet ut bene Syl: Verb: residia, interim tñ bene nota cum Cou: l 3 discrimen cẽ inter residere et interẽ officio unde licet Canonicus saepe absens ob officio sine cãa rãonabili peccet et privetur distributionibus psentibus conferendis, fructus tñ residentibus debito n est spoliandus, si saltem aliqua de offio intersit, subinde ad capitulum veniat mixte si vocet aut illius consilio pntia ad est opus.

Quaeres 1º an bñfia curata et Epatus residentiam requirant? R. vos, q bñfia curata habuerint ut sunt parochi et Epi electi ad residiam teneri in loco ubi est bñfium et qdem iure divino. Pbr 1º ex Trid. sess. 23 Cap: 1. de residentiat: ubi sit dr cum praecepto divino mandatum sit oibus, quibus ãcarum cura commissa ẽ oves suas agnoscere p eis sacrificium offerre, verbiq divini praedicaõe sacrorum administraõe ac bonorum opum exemplo pascere pauperum aliorumq miserabilium personarum curam paternam gerere et in caetera munia pastoralia incumbere, q oia nequaquam ab iis praestari et impleri pnt qui gregi suo n invigilant neq assistunt, sed mercenariorum more deserunt. Pbr 2º ad id tenentur parochi et Epi iure divino sine quo n pnt exeq id quod illis iure divino incumbit, sed id quod illis iure divino incumbit n pnt exeq sine residia g. ad hanc iure divino tenentur; Maior pt, Min: pbr, quia suscipiendo officium

pastorij obligant se vel potius obligantur iure diuino
ad gregē pascendū ꝛo quem pastor absens pascere n̄ dr̄,
Cabarel pro hoc nota Doct, qui Curata beneficia hñt diuino
diuino siue iure nāli diuino ad residēdam obligari ideo
quod obligō n̄ loco beneficij residēdi oriatur ex officio spi
rituali ꝯstituto ā pro cūq; gradu certo suscepto officio, nō
colligit ex Cap: vt Deū: et Cap. ex epistola. cap. vlt et ex
god. c. 30 autorū red

Obijcies ꝫ resp: solos Epos n̄ a. reliquos pastores iure di
uino ad residēdam teneri, eo quod inferiores pastores n̄
iure diuino sed ab Ecclia tm̄ n̄ subsidiū Epōrū put ꝯsti
tuti pastores. Et neg: parochos ad residēdā n̄ teneri iure
diuino, ad probādem dico pastores Epis inferiores licet ab
Ecclia tm̄ ꝯstituantur, officio tm̄ suscepto tales esse, de quib
dicit pōnt pascite q n̄ vobis est, gregem, unde et ex na
turali iure grecūte tale officium n̄ bonū Ecclesiē
ꝯstitutus ad residēdam tenentur

Obijcies n̄ posse Epos et pastores gregem suū per
alios pascere: Et ad Apostolos optimē, per se n̄ suffi
cere cū suscipiens officiū, qđ ex eo n̄ aliter fieri
pōt. per se ad ministrandā, et qđ illud efficit famulā
oeconomus n̄ ꝯt pro suo arbitrio illud efficere p̄mitten
do ut alter p̄ alium administret prelatiue Ecclesiā
sibi ne Pontif: sunt oeconomi bonorū Curatos adēq
ea sibi pro suscepta bñ fert voluerūt dr̄ efficere: addō
quod variis Capitulis. de Cler: n̄ resid: cuilibet Capi
tulares aliam Epm eligere si diutius absens fuerit illum
Epm ēt ꝯfirmare

Obijcies 3o si Epi iure diuino tenerē residere to
tiens n̄ poterit cum illis dispensare cum sit ius diuinū si
supra Papā plā, sed consuetudine ēt factum. quotiēs
n̄ Pontifices dispensant? Et neg: Maiorē Potestā
si nomen dispensationis gratuito Papiore signato sana
ꝫ pro quo nota residēdam, et Epm n̄ ita strictē ni
colligendō, quasi nulla ēt rationabili de cā ips ā loco
bñficij aut ciuitate abesse liceat, neq; n. ius diuinū ad
residēdam obligans casū quemcūq; deprehendit, unde ad

papa

papam spectat curis divini interpretatõ, qñ fiat, et in quo ca
su obligeț aut nõ: casus u. in quibus nõ obligetur cognetur
Cuilibe necessitas utilitas ut cũ bonã voluntate id petat quã
vade petit interdu Epũs, papa ut ũli pastori p̃ gradu
cia Cuilia negotia cognoscenda abeã ab corde legati nõ
ti, nuntij aplici in uarias orbis pũncias ablegari, inter-
rogre Consulgo in quibus casibus papa nõ dispensat in iure
divino, sed interpretatur. Illud nõ obligare, unde haeres sine pa
pa interpretatõe pũt abesse pro bono sui gregis, cuius pastor ut cũ gradu ad Comitia regni, ad pace
gestionda &c.

Quaeres 2º an aliqm expediat parochũ aut Epũ abesse
suis fabricis de bono vicario prudere teneat. Si pũt, quan
tumvis grauẽ de cãa Epũ aut alius Curatus absit obligari tñ ad
providendu ne grauẽ detrimentu Cuilia pp absentiam ipsius
patiat ac proin debere gtituere prudentes vicarios, qui
gregi curã habeant. Vide Trid: inferiorẽ tñ Curatorũ pro
visus p ordinariũ debet approbari

Quaeres 3º quamdiu saltem Epũs à diecesi rãbili de cãa a
besse pũt, et nõ pẽ rãbili de cãa extra diecesim morari
ultra tres menses sine gtinuata, sine interrupta sit absentia
nisi absẽa cãa in scriptis approbatur à summo Pontifice vel
Metropolitano, vel eo absente ab antiquiore suffraganeo, qui
Metropolitani abẽam debet approbare, quod si absentia appro
bãe absit dubiũ pro rata temporis nõ facit fructus suos, sed
et ante oẽm sententiã declarãeam tenentur Cuilia fabricae illos
impendere aut in pauperes loci erogare: quod si ultra an
nũ gtinuu abfuerit Metropolitanus vel antiquior suffragan
neus teneț sub pena suspensionis intra tres menses papae ab
sentiam indicare vide Sess. 6. c. 2. de reform. cuius decre
ti quoad abẽam 3 mensium declarati et restringit ț Capi
tulũ ext. Sess. 23ª

Quaeres 4º dubitatur. Casus aliqui, in quibus abeã licear ultra
tres menses sine praedictã approbãe? ț affirm: cuiusmodi ca
sus est si Epũs abeã debeat pp nunũ Cpatui ameque

Quaeres 5º Quamdiu ponit abeã parochi, cãa ab Epũ nõ co
gnita aut approbata? Navarro saltẽ abeã quae 2 dies men
ses vere gnim ut collegi ex dicto Cap. Sess 23 unde ț illos

ét iustâ de cáa abeé nó póé sine licentiâ Epi cáe cognoscentis et approbantis, sine quâ licentiâ si ultra duos menses ali-
quis fuerit praeter quá quod mort: peccet ét pro ratâ absque nó fructus quos, ted tamtos aéms Judicis sententiam aut declarationem tenen-
tur ad eorundem restitutionem, quae gtitutio ét dgis de vicarijs perpetuis nó tí de superioribus regulariu, qui proprijs statutis re-
linquuntur.

Quares 6°. An ét ijs locis Epi et Parochi sine iustâ causa
absentes teneantur restituere fructus, quibus Trid: receptum
nó est. Supponq eos peccare mort: quo supposito replex est sententia
prior patet ét ubi Trid: receptum nó est Benefiatos curatos
teneat ad restitutoem idq iure náe, eo quod nó possent officium
suum rectè exercere eos non ipso nó privarii ? Sententia mihi probior
ut sigde hac fructus primae pena est quá iure náe nó impli-
git, nec nemo est Benefiatus iure náe obligari ad officia per se
explendu cu pótit illud praestare p vicariu et gde subinde
melius, quae per seipsos.

Quares 7°. Quomodo alij Benefiati qui curá áiarú annexa
nó habet ad residá teneant ? & hoc nó teneri nisi iure humano
quod nec inde patet, quod cáe officij partes ordinarie nó exigat
unde licet sint cáe rationabili si ad est iuris ad residá applicantur
abeé nó póné, si tñ abimt nó valeat hoc ipso fructibus privabun-
tur nisi aliud ex fundatione constiterit.

Quares 8°. Num Benefiati nó Curati quicunq ex Jure huma-
no nec ex fundatione ad residiam tenentur p iuriá ghetudi-
nis hanc obligatoem amittere póné ? & affirm: ubi tñ nó
fraudu, ne hac ghetudo concurat legitime praescriptione rei
ut sit á tempore immemorabili, ex quod praesumptio Juris sit
pro residá Benefiariorú, ac proin de praesumptio malafidei
in praescriptione tollatur ghetudo debet á immemorabili.

Nota 1°. Obtinentem Benefiu in Cathedrali aut Collegiatá Ec-
clesiá quod residiam requirit ubi Trid: receptum est nó posse
sine licentiâ ultra tres menses abesse ut fit ex Sess: 24 c: 12
de reform: in quo revocantur oia statuta et ghetudines in
contrariu, tubentur q diutius absentes privari dimidiâ parte fru-
ctuú, quos ratione plenae gravauerunt, quod verò hactenus
fuerit in hac parte neglectum ubi ait Et verò dicimus per se et nó per substitutos spellantur
obire officia, et Epo celebranti, aut alia Pontificalia gerenti

assistere, et inservire atq; in choro ad psallendu institutos hymnis
& Canticis, ord nomen reuerenter distincte deuote, laudare.
Haec tñ statuta q ultra tres menses Canonicu absq; licentia
habij a pluribus Ecclijs psertim Germania recepta n̄ sic, sed
alicubi tñ medio anno alicubi tribus tñ mensibus residere
coguntur, imo sunt aliqua Ecclie, in quibus si Canonicus
anno certo die u: g: S. Nicolai resideat saltem, nisi ex ejus
vesperis interfuit omnes fructus recipiat totius anni ut ex
perientia gstat; et docet petrus Grau: l. c. c. n. 4. ff.
Dec: c. 34 dub. 33 n. 85 ff. in multis et Ecclijs ordinarii Canonici officia ac horas decantent in choris nimirum, in quibus
ea cantari solent cantu figurato, quod dat sit satis ut
illi reuerenter adsint ad decantata attendunt aut orent &c.

Quares 2°. sitne casu aliqua ex quo aliquis a residia
excusetur? R. neg: et 1°. quidem studium studium Theologie
excusat p 5 annos &c. 2°. excusat eiusdem professio quam
diu durat Cap: ult: de magistris quod tñ proportionaliter
extendunt ad Jus Canonicu et pro alijs studijs quae hic tam
est, nisi forte gravis et graetudo. 3°. excusantur duo Canonici q pñt
a tñ obsequio Ecclie Eccliæ utilitate Cap: ad audiam de Clericis
n residentibus; plures quae excusantur, qui pro Ecclia utilitate
sunt in obsequio Pontificis, ut hinc Cap: ad audiam &c: ne
tñ hic nota praelatos privilegiatos n̄ lucrari distributiones
dari solitas iis, qui horis Canonicis interfunt Cap: de catero de Cle
ricis n̄ resid: Excipe tñ aegros sine culpa sua captivos aliosq;
qui multarie absentes sunt, nisi forte gravis et graetudo idem
absentem ex commissione Capituli pro servitio Ecclie vide Cap:
primum de Clericis n̄ resid: in 6. et Trid. Cap. 12 ex quo

Nota 12°. Vt provisus de beneficio fructus suos faciat debere
cum mitra duos menses a die possessionis professionem fidei et
parochus qde in manu Epi vel ex impedito coadiutorio gralis
Canonicus tu. Ecclie Cathedralis vel in ea de hinc dignitatem
coro Epo et Capitulo aliisq; professio n̄ prodest nec fructus
suos

ARTICVLVS VII.
De Distributionibus.

Distributiones prout hic de ijs agimus sunt portiones Ecclesiasticorum reditum quotidie distribui solita ijs beneficijs q̃ Statijs horis diuino officio interfant, harum distributionum meminerunt iura nulla ut Cap vnicum de Clericis n̄ resid: in 6. Cap: licet nobis de prab: prō a. hac distributiones uel p ordinē officio horis institui, uel pro aliquibus tm̄ personis inter se conuenerint Canonici uel usus aut consuetudo fuerit mitto dicta ut dicit Alb cap. 1. de Clerico aegroto n. 1. et glossa: in Clem: ut hi de statu et qualit: practic: uberius certis horis. Si ergo, quaeritur, quando illi debeant distributiones? Et nullum magnitudinis tam à iure prescribi ut ijs officijs horis reditus in hac distributiones expendi possint, ut hi certis prouentibus tm̄ praefigatur uide Trid sess. 21 cap. 3 de ref: statuit sancta synodus ut ecclesijs tam Cathedralibus, quam Collegiatis in quibus nulla sunt distributiones quotidianae, uel ita tenues ut negligantur tertia p. fructuum et quorumcunq; prouentuum et obuentionum tam dignitatum, quam Canonicatuum personatuum portionum et officiorum separari debere, et inter distributiones quotidianas quenti: hinc fit distributiones fore ut minimum quilibet debere tam p. prouentibus et reditibus dignitatis, Canonicatus ad cuius obtinendos non fuit ut tanto studio fiat ad diuina officia celebranda quibus canonici graniant quamuis n̄ ubique hac obtinendi quo ad 3am p. autem reditibus retinendam et in distributiones quotidianas obseruandi obseruandi ex obtinendi Trid: sess. si alijs quae punctis; ex certis ijs quae minutis seu iusta et rationabili corporis necessitate ut ne si medicinae sumas corporis purgandi causa, aut euidens ecclesiae utilitas ex tulit) hinc beneficiati inter se gaudiant quae distributionibus acceperant, neq; nemo aliquam partem acquisturos, neq; fructus suos facturos utatur hic c. vnic. de Cler: n̄ resid: in 6. et Trid: sess. 24. c. 12. de reform: hic tm̄ difficultas est quoniam modo ijs q ob euidentem ecclesiae utilitatem ab officijs diuinis abfant distributiones lucrentur ut lucrari possint, ex Cap: unic: cit: ex eide ratio Bonif: 8us q̃ non Cap: quidam mi Cap. cum n̄ deceat de Cler: in 6. in his ijs primo doceat ubi aliq; cum ecclesiarum suarum frequenter utilitatem aegri debeant residentes beneficiorum suorum quae obtinent in illis ecclesijs quarum negotia prosequuntur et alioquin quas

recipierent aut prosint recipere ni ipsis cubi residendo insta
gre (quotidianis tm distributionibus exceptis) recipiant, nec
plbr tm ea conciliant dd. q. gdes si fingatur beneficiatos absentes
extra loca beneficij n' qde iure cu distributionis quotidianas lu
crari, secus si tm absint a choro, ut in eadem celebrida admini
strent sacra, vel alia cultui offa ad illud bnficiu pertinentia, ea
cuius choro interee et distributiones recipere pnt ut mfinuare
ur Trid: Sess. 24 c. 12. de reform: hinc sequi haud conciliatio
nem colliges Canonicu, qui vel ni ea ipsa cultui ni qua Cano
nicatus bt, parochiam de aut capellam habeat a Canonicatu
distinctam n' recepturu distributiones Canonicis fieri solitas
si absit a Choro, licet interim ni eadem cultui ex obligatione
sui Officij celebret ita Laym. l. 2. c. 9. n. 2. Gaudillatio etiam
dicatur bnficium quidem si ob corporis infirmitatem aut cultui
ritibus absint a loco bnficij iure qde cui distributiones
n' recepturos ne docet Bonif. 8. de Cap: n' debet nihilominus
tm vel p gratitudinem vel per statutu introduci pot ut hi ob
eas absint eadem recipiant ut gltat ex eode Bonif. Cap. un.
de Clerico n' residentibus. n. 6.

Duares. 2. dn si omnes bnficij reditus ni quotidianis distribu
tionibus gltant, bnficium si ni loco quidem bnficij pns sit cho
ro tm raro frequentet hmodi distributiones lucrari dn n. put
tenent de distributionibus actu est illas amittant? p. Cum
Glos. in c. gratum. de Clericis n' residentibus in 6. tales di
stributiones nullo modi recepturos fatetur Bonifacius 8. de
jis tm distributionibus acquirenda q a fructibus bnficij sunt dici
tur, n. a. de jis, in quos ursum beneficiorum reditus gltituntur
ita ne bnficium aliter n' fiat quod jus recipiendi tales distribu
tiones ut quod nullos alios fructus aut reditus ferat unde
tales distributiones oibus sunt danda, q ni coro bnficij resident
aut nisi ia sta de ea absunt. Quas distributiones dant ob
gratiam q. q officio nullos n' sunt licet ni choro bnficij resideant
illas recipere ne pnt. Et arst: distributiones, q a reditibus be
neficiorum distinguuntur dant ob psentiam concedo. Di
stributiones q a bnficiorum reditibus n' distinguuntur, nego, ni. n.
dantur pro bnficium ut pote cuius pprie sunt fructus, cæterum

distributões ordinarie fieri solitas nõ numerandas cõ inter reditus bñficij uarijs ex Cap: ptõ de Cleric: nõ regñ. in quibus statuitur ut bñficij fructus recipiant qui cũ Papae facultate studiorum grã ꝛ absunt à loco bñficij licet absint à loco bñficij, quibus tñ distributões nõ quotidianæ. q̃stat ex Trid: quod concedit ut Canonici quotannis pribus mensibus à Canonicatu absentes integros Canonicatus fructus recipiant, licet ijs distributiones proportionaliter quo absunt negent.

Suarez 2º an si Canonico extra casus iam positos infirmitatis ꝛ absenti à choro officio Canonicali seu officio præsentes fecerint distributiones omittant eas ille tota q̃dia abesse potest? ꝛ. Ex tales distributiones nõ fiant pro illo qui pñtes sunt, sed in fabrica sint cohibendæ absentes ad quos illæ mittuntur nõ pos illas retinere sed nõ remittendas, ratio est quod Canonici pñtes nõ possunt fabricæ aliqd eripere et absenti donare. ꝛ. 3º si distributiones absentium fiant pñtium glos. censet nõ Cap. 1. de uerb: signif: et Cap: Vnicũ ut absentes distributiones à pñtibus missas eo tempore pos quo pñtes tenebant pñtes partem q̃ illis accreuerat libere donare ei, cui illam remittunt, q̃ uero Trid: sess. 24. c. 12. de reform: statuit huiusmodi donationem plane inualidã, fuit ut distributiones uero, q̃ statis horis interfuerint recipient, reliqui quamuis collectione aut remissione exclusã hãc careant, uerũ est ubi Trid recepta est donationes has ẽ inualidas secus si alicubi iuxta antiquo fit locus quod Trid: sit receptus.

Suarez 3º Nõ saltem licite absentibus eas distributiones retinere liceat q̃ semel remissæ ad Canonicos iterum remittantur: ꝛ. cũ dist: uel nõ. Nam ex pacto fit ut remissa ab absentibus ijsdem à pñtibus remittantur uel nulla eo pacto stante est, sed plene libera et gratuita donatio si pñtibus nõ liceat etsi saepius remittantur absentibus retinere cũ donatio talis prorsus sit ficta et simulata, nec pactio in fraudem legis facta sit valida; si posterius i. si sine pacto, ut, aut meta pñtes iam sibi remissa distributionem iterum remittant illos, tuto recipere pñt, q̃ absentes fuerunt, cũ haec gratuita donatio nullo iure sit irrita, neq; nõ simpliciter dicit Trid

quâuis ḡnâle ordinâ, sed quâuis collusione aut remissione, re
missio a. dē facta cū creditor debitorē liberat â solutionē
ndm q sibi soluendum ḡnerat illud remittit.

Quarez 4°. Num agro distribuēs debeant p̄ abens
fit, q tū et sanus offīa n̄ fuerat solitus frequentare. & neg:
ratō est quod coā absēcia ni tali n̄ censeat infirmitas cū op
præsumptione & malens n̄ ueniret.

Quarez 5°. Num noīa distributionū quotidianarū etiā
ilgēnter portionez funebrē & in anniuersarijs dari solent
ipi q exequijs p̄sentes fuēt. & Uter ut ante offertoriū missam:
ut ht̄ q de dcat. n̄ ilgat, ni hōminus eisdem oīb⁹ ēēnijs ofre
cuius sunt distribuēs, unde absentibus n̄ debentur, imo net̄ ē
fidentibus & funeri, exequijs & n̄ interfint, sicde Bonif. 8ūs in
Cap: cupientes de Cleric. n̄ resid: ait de distributionibus & p defun
ctorū anniuersarijs / decernimus obseruandū: quod si aliqui
bi ḡnia ḡsuetudo introduxerit Ma & p corruptela habenda.

Quarez 6°. Num distributiones duplicatas debeat illis
q ni ēā dē cuiā p̄stat canonicatū & dignitatem hūt? Hat
de, re ipsa & sentēa una asserit altera negat, affirmantem
tenet cū Abbat in cap: cū olim nōm. 6. Conar. l. 4 variar qq.
resol. arbor. p. 2. l. 4. c. 7 negantem Sayr arbor. cū aliis
quamuis dicat ad ēā pblēm decisionē & oīo pbliore uīi
am quā ēo ḡsuetudo approbat, ꝑ n. tam ijs q dignitatem
deferunt, quam alijs, q simplicē canonicatū hūt distributio de
betur, ꝑ qdē sint p̄sentes oīo sey ūr ex, q etiā munere fun
gil replicē distributēs acquirere, cū offīo interfit n̄ tm uel canō
nici uerū & ut p̄ficiti Pecunia q quod maxē aquū & ꝑ
op mente pīd: ubi autem distributiones nulla fuerant ac
op. s. p. reditus, dignitates ā fuerunt ḡstituendē.

Quarez 7°. an canonici q offījs q dē diuinis in choro
interfunt, ꝑsimer tū n̄ cantent, distributiones acqui
rant & & ḡsuetudo sit ut canonici offīa diuina multē
p suos substitutos decantent ut distributiones integrafre
cipiant sufficere ꝑ p̄sentes sint ꝑsonē, uter p̄sonē cantent, sed
tacite offīum recitent ita arbor. q. 20. c. 11., ratō & qa in ru
ēmodi rebus canonicis distributiones debentur n̄ quod cantent,

sed quod presentes sint. Et 2° si antiqua consuetudo in aliquâ ecclesiâ
vigebat ut canonici cantent in choro, quod ex novo instituerit
22 c. 12 de reform: non recipiant integras distributiones, si
tm alios cantantes audiant, ipsi vero horas interim submissâ
voce recitent, pro quo vide Paym: et varios ab ipso cit: ratio est
quod distributiones non dentur tm pro presentia, sed et pro officio et ser-
vitio ut talibus locis poterunt tm non ipsam partem accipere, ut
videre apud Paym.

Suarez 8° Nunc mori: pecunia canonicâ si à choro frequenter
abijsset: publice & de facto ex ea suae mortis peculiaribus
debitis Edifitijs 1° si non semel aut iterum duntaxat, sed frequen-
ter ac quasi ex consuetudine sine causâ abfuit. 2° si ex infirmitate
ostiâ fuit peregenda, et ob eam frequentem abjectam vel olo ne
vel valde negligenter ac sine debitâ decentiâ celebrantis, aut
graue scandalum aliudve inconueniens ex inde ortum
datur, quae ex suis circumstantijs prudens confessarius considerabit
principaliter eos ob has abjectas pœnas mortis damnet.

ARTICVLVS VIII.

Quibus modis beneficia acquisita amittantur?

Varios modos iam supra retuli, quibus beneficia legitimè ob-
tenta ex iuris dispositione amittuntur, ut si quis ex ne-
gligat, si baptismum ipsum duxat validè sciat quod ex eo amit-
titur baptismum ipso iure 1° per haeresim Cap: ad abolendam 1°
de haeret. 2° per simoniam glossa de quâ infra. 3° per apo-
stasiam scripsit scripta contra Bullam Pij V quod tit nau. c.
27 n. 249 4° per homicidium per aggressionem Cap. 1. de ho-
mic. 6. quo casu eadem poena imponit mandanti licet mors non
sequatur, item recipienti defendenti &c. 5° per falsarium
literarum Aplicarum Cap: ad falsarium de crimine falsi 6°
eo quod quis per se vel per alium rectore vel Clericum cuius
ni quâ baptismum tit gestidat, vel mutilat Cap. ni gluerdam
de sent. 7° eo quod quis ni occupet baptismum tenis curam
alarum poenal ex officio iam ante adepto Cap. cum de p.
hendis n. 6. quod pœt ex iis q dicta sunt de pleb: baptism. 8°
praelati inferiores ejus, vel abbatibus alienantes bona ecclesiae

astica vel monasterij sine solennitate iure ꝓscripta vel in
consulto papa ꝓmanantur eo ipso bonis, quorum res alie-
nant ꝓtrau: ambitiose de rebus Ecclesiast: n̄ alienandis
g̃ examinatores ad Ecclam parochialem aliquid ante vel
post acquirentes priuantur bonis Trid: sess: 22 c. 18. de
reform: imo n̄ sunt absolui nisi dimissis bonis obtentis
restituturq; inhabiles ad alia habenda. 10 q̃ pronuncie Car-
dinalem grauat bona Cap: felicis de prebis: in 6. cum de-
nam' incurrunt ij q̃ Cardinalem hostiliter insequunt mandant'
item eorum filij nepotes per lineam rectā 11° bonis priuati
Clerici q̃ bona fraudulenter bonorum usurpant ut de Trid: sess
22 c. 11 de reform: preter hos casus fieri sit ut quis a rapi-
ce ꝓ. alia grauia crimina, confiscq; aliaq; priuat.

ARTICVLVS IX
De Pensione
Quid et quotuplex sit Pensio?

Pensio ut hic sumitur definitur Jus recipiendi portionem
fructus ex alieno beneficio. Ea q̃dē alia est temporalis,
q̃ dat ob obsequium temporale Ecclie prestitum vel ꝓstandū
ut ē pensio magnatibus Ecclam dependentibus. Spiritua-
lis q̃ dat ob officium spirituale, ut q̃ dat coniunctis spiritua-
li ꝓui vicario parochi Medial q̃ regit gde in recipiente
statum clericalem, n̄ tñ dat ob officium, ut est, q̃ datur ꝓmutatis
casu, vel q̃ dat sacerdoti senio ut se sustentet. Hec igitur pen-
sio spiritualis et media sunt bonis Ecclie. Propono id quod aliq; dici
mere temporale bonum n̄ ē ut q̃ ob spirituale officium non
detur ut doceat ac; iuxta q̃ est de alijs. Ille spirituali
et media sunt. n. qui asserabat utraq; esse bonum ut vasq:
ibi de spirituali ideo quod sit Jus ꝓp. officium spirituale; me
dium vero bonum indef. quod ubi recepta est balla Pij
V qua hoc statuit: cū et fundatur in ministerio spirituali ex
pensionarij nāe pensionis tam spiritualis q̃ media
percipiendam bullam obligenter ad lectionē horarū B.
virg: aliq; pro rata ꝑsolutur n̄ facturi suos ut dictū alibi.

Nihilominus Longius ur tales pensiones bnfia n cē nam .1°
ab Iulio instituōe bnficm est perpetuū ita ut cū bene
ficiarius moritur, nel aliter dimittit illud soleat ut de
beat alteri gferri, pensio a. eo nāq; suā ppetuā n ogt, ex
tinit, morte pensionarij, nec ēt ducatare, nec solet al
teri gferri. 2° an super bnfio pensio instituitur n ob
bnficm nouū erigi nel priuū detrahi ni duo quod omnino
fieri deberet, si pensio esset bnficm, cū pensionarius n ha
beat idem bnficm cū eo â cuius bnfio pro pensione portio
est abiugra 3° si pensionarius relin quat pensione bene
ficiarius n debet recipere nouū bnfiū, nec hīa duo, quod
diuendū esset, si pensio bnficm esset. azor 2 p. l. 8. 2 q. uo
seq. 1° quod is cui quo ē dispensatū ut 2m bnfiū habeat
n pot dictute tali dispensaōe pensione obtinere 2° quod
is qui in pena bnfio priuat uel ad bnfia reddit inhabi
lis, n possit pensione ad tacem recq. allata. Sup. ēt re
gregio fiet ad tacem bñ n sufficere quod sit ibi pp officiū
spirituale ad regū ingīp ut sit perpetuū

De Conditionibus impedientibus â pensionis impetratione.

In uarijs conditiones reqrunt ni eo, cui tarpa. Clerico
pensio media aut spiritualis assignata. 1°. n. requnt
iam tonsura n tñ habuit ad hoc tor ut quis sit capax pensi
onis nīum sit ut ea reperit â proprio Epo, uel saltem
de eius licentiā ab alio, aut denig ut saltem ppriis Epi a.
suo alterius ratus habuerit, idem tñ cū dicendū quod supra
de bnfio dictum fiet regni. 2° requnt ut n sit reuocatus
que aliunt à stylo curiae 3° ut sit legitimus, unde illegi
timus est incapax pensionis spiritualis, imo ēt medii
quamuis uidetur ēt pot cū eo dispensare, nec. n. plus requ
ut quis sit capax pensionis quā ut sit capax bnfij simplicis q°
qui pōt dispensare cū aliquo ut accipiat bnficm simplex pōt cū
eodem dispensare ut sit capax pensionis. 4° requ ut n sit ple
gatus imo p subsequens matrimoniū perdit pensio ante habitā

titulo clericali, qa giugati amittunt privilegium clericale ex re-
pto privilegio Canonis et fori in casu Capituli unici de Cler-
gingatis in 6. denique ad pensionem requirunt ab ijs, q eam
bnfium asserunt ea q requirunt ad bnfium habendum.

§ 13.us

An ad obtinendam pensionem iusta caussa requiratur?

Ex aliquorum principijs non videtur requiri eo quod sentiat Papa
esse absolutissimum dnum Bnfiorum q proinde potest pro
beneplacito suo ea pensionibus onerare, verum alijs haec
sententia et quidem non immerito dicitur impossibilis sigde nec ratio
consonat nec solido satis innititur fundto, sigde Papam non
esse absolutissimum dnum Bnfiorum vel inde patet quod bene-
ficia Ecclesiastice sint bona Ecclia, quorum distributio per-
tinet ad Papam et inferiores prelatos non tanquam absolutos
dnos, sed tanquam oeconomos q proinde non potest licite nisi
rationabilis subsit causa vel bnfia vel bnfiarios gravare. Hoc
posito ex ut pensio licite impetrari requiritur causa q saltem
prudenti iudicio iusta aestimetur; haec responsio ex discursu
facto quod Papa sit tm oeconomus Bnfiorum Ecclia, q et
non potest sine rationabili causa licite dispensare et p consequens neque
pensione sine causa legitima constituere unde sequitur graviter
peccare eos, q absque causa legitima pensionem impetrant
vide Tol. l. 5. c. 33 Vasq. nec tm peccare obtinendo, sed et
retinendo docet Vasq. Sed quaeres quaenam iusta causa censeri potest?
Iustam causam 1.o censeri potest p minationem litis, qn n. litigatur de
bnfio Ecclia diu fraudatur bnfio, unde ut hoc malum impedi-
at interdum uni relinquit bnfium constituta alteri pensione
2.o causa iusta est paupertas Clerici vel ut parochus senex alatur.
3.o si in permutatione inaequalium bnfiorum constituatur pensio ad supplen-
dum fructuum defectum et inaequalitatem aequandam quod sit ne per-
mutans nimium gravetur, simpliciter bnfij mutatio si aliud non subsit
non videtur sufficiens causa pensionis imponenda vide Tol. Vasq. d.
11 unde parum tuti sunt ij q plura bnfia retinere nequeant varias
pensiones congerunt.

§ 4.us

An ut pensio reseruetur requiratur auctoritas superioris? et cuius?

Per se satis constat neminem propriâ auctoritate sibi aliquam pensionem è beneficij fructibus faciendam, beneficio imponere posse, sed Ecclesiastici superioris auctoritatem requiri, ut reseruatio hæc ritè fiat, sed quisnam sit superior, cuius auctoritate hæc reseruatio statuenda sit controuertitur, sunt qui putent solo papæ id competere, ita ut neque Episcopus, neque Cantius Aplicus privilegio vel consuetudine deposita id possit, vide Less: n. 200 Tol: censent Episcopum posse creare pensionem quod est Reb: verum putat in praxi beneficiaria tit: de reser: n. 17 et Clarius n. 29 ubi dicit Episcopos ex usu amisisse potestatem pensiones imponendi verum de hac re sic

Conclusio 1.a Episcopum ad terminandam litem posse pensionem imponere patet ex Cap: nisi essent de præb: Nota eo casu iudicem inferiorem non posse grauare beneficium, sed beneficiatum ita ut successor non teneatur pensionem soluere, Episcopus tamen non posse grauare beneficium ut patet ex Cap: de Cætero et doct. suar:

Conclusio 2.a Et in permutatione ordinariam pensionem imponere possit ad fructum inæqualitatem compensandam ita Gigas vacc: de sim: gol: 43 Mald: quod plerique colligunt ex Cap: ad qq. de rerum permut: hæc gloss. hæc potestas gaudet Episcopo ex suo munere, nec satis apparet quod sit ei sublata à papâ g.

Obijcies 1.o per stylum Curiæ id summo Pont: reseruari. Respondeo non vri talem esse stylum Curiæ, quem, si esset ignorasset vacc. diu Romæ conuersatus, nec Gigas qui in alijs sæpe stylum Curiæ mentionem facit.

Obijcies 2.o Ea potestas Episcopis non esse concessa. Respondeo non esse ademptam adeoque dicendam concessam, cum in his qui sunt iurisdictionis id eis conueniat, quod non est ademptum, ut variis exemplis possit declarari, imo cum alicuius Episcopi potestas restringitur, illa ipsa restrictio tanquam odiosa vri restringenda.

Obijcies 3o. Epos si quam hac re ptem habuerint eam illos p. n. usu amisisse, imo eandem ptem negari Cap: unico ut Ecclesiastica bnfia sine diminuoe gferantur ex Cap. phidemus de censib: ad prius & neg. Epos p. n. usu hoc ius amisisse cum plerique hac pte utantur ut docet Gygas 1. p. de bnfijs c. 5 n. 309 ad posterius & similiter neg. per illa Capitula ullam ptem adimi Epis, solum illis phibetur ne novis censibus Ecclam gravent, vel partem redituum suis usibus adiungant unde notabis Epum n. poe pensionem creando ita gravare bnfium ut onus transeat in perpetuum ad successores. Quares nu Eps tales pensiones admittere poit ex guentione partium sub eius beneplacito gessas negat Garsias cum varijs quos citat n. 340, qui docent Epum poe qdem creare pensione n. poe tn admittere, nihilominus oio verius ur Epu oio hoc poe neq apparet ulla simonia, labesque impediat ut tradunt alij apud Garz: pacta n. q in pmutaoe gtinere possent labem simonia ex Cap: Quaesitu de rerum pmutaoe ea sunt, q privata mutantiu volte pficiuntur, n. u. q auctoritate superioris

Conclusio 3a. Epus pensione reservare pt ex coa simplicis resignatoris in alterius gram ita Mald: Gyg: sed nota tales in pensione n. poe gravari ipsummet bnfium ut supra sed tm resignatarium; pt et reservare pensione pastori seni psolvenda, gferendo altori bnfium, similiter de iure ur poe alijs casibus pensiones reservare, q tn raro sunt in usu, vide Sa u. pensio n. 5. Quaeres quanta pensio bnfiatis imponi poit? & ea debere e moderatam ita ut hns bnfium adhuc gmode inde vivere possit adeoq 3am fructuu p: ordinarie n. dre excedere, quod potissimum observandum e in bnfijs curatis imponendis; caeterum nota hic obiter Pontifice ex coa poe magna pensionem imponere q et medietatem fructuum superet modo ex residuo bnfijs vivere poit Pontificis u. nuntijs si quaq gcedat ptas creandi pensiones illae ordinarie 3am p: fructuum excedere n. debent.

De Extinctione pensionum

Extinguitur pensio 1° si pensionarius valide gerat. 2° si moriatur nisi in papa aut is qui pensionem legitime creavit aliud exprimat pensio ad sequentem non transit. 3° si pensionarius ei renuntiet ad quam renuntiationem non opus est superioris consensu vel auctoritate ut ait Gyg: pbr; quis potest propriâ auctoritate renuntiare gratiae sibi factae nisi iura obstent, iura a. hic non obstante et pensio est gratia g. pbr 2° inde quod pensio respectu Ecclesiae sit aliquid odiosum eius vero extinctio est res gratiosa, cum per eam beneficium vel beneficiarius desinat gravari, unde non censetur fieri quod voluntatem superioris nisi forte quis ordinatus esset ad titulum pensionis, tali in casu is sine superiore pensioni renuntiare non potest. 4° Extinguitur pensio per eiusdem redemptionem sed de hoc difficultas est nam ad eam superioris licentia requiratur in quâ satis constat pensionem mere temporalem sine simoniâ propriâ auctoritate redimi potest eo quod in illâ nil sit vel spirituale vel spirituali annexum, pro quo temporale dari censeri potest, pensio vero spiritualis quae in spirituali officio fundatur redimi non potest absque simonia, similiter nec vendi, ubi tamen nota si quis titulum spiritualem retineat potest cum fructus futuros vendere, nam per hunc gestum tamen vendit aliquid temporale, versatur ergo haec difficultas in eo num pensio reservata resignationis, aut permutationis causa vel data pastori seni potest redimi absque superioris licentia, contra negant id fieri potest sine papae facultate pro quâ sententia plures citat Gyg. verum Rx 1° probatur esse pensionem ab ordinario impositam eiusdem auctoritate redimi potest Rx 2° non esse improbam sententiam docentem pensionem et a papa impositam potest redimi non postulatâ papae auctoritate ita Tol: quod cum non potuerit ignorare stylum curiae Rom: id non potest dici repugnare stylo curiae, pbr talis pensio est aliquid temporale cum non detur pro officium spirituale, licet in recipiente statum clericalem exigat et quamvis per bullam Pii V pensionarius

obligetur ad horas ꝑ virg: recitandas, ea tn bulla hac
in p: n̄ n̄r recepta ut insinuat Tol: unde ex eo capite
n̄ pt sumi rāo spiritualis pensionis, ac proin n̄ obstat
quo minus propriā auctoritate pōt redimi ꝯsentiente
pensionario. Quaeres qm̄ solui debeat ut pensio redi-
mi pōt? Tol: dicit sufficere solutione 5 annorum, red
experiā ꝯstat interdum plus dari quod imꝑbari n̄ pt,
idem dic de pensione impositā ad litis terminaōe modo
supra dicto: supersent hic dicenda de Immunitate et Ju-
risdictione Ecclesiast. sed de his alibi

QVASTIO IIIa
De
De Decimis, Primitijs et Oblationibus
ARTICVLVS Ius
De
Decimis.

Decimae sunt pars decima fructuum aut bonorum ex qui-
bus penduntur vel colliguntur ut colligitur ex 1. 2 in ff de
pollu:

§ Ius

Quotuplex sint decimae et ex quibus rebus solui debeant.

Conclusio Ia Decimae sunt 3plēs personales, praedi-
ales et mixtae, personales q̄ vix amplius in usu sunt ea
oīa ꝯplectuntur, q̄ colliguntur ex personalis industriae
lucro, ut militiā, artificio, negotiatione, artium ꝓfessione
venaōe, aucupio, piscaōe &c praediales q̄ ex fructu ꝑdiorum

locatione alia, molendinoru, piscinaru, vinearu, silua
ru, hortoru & solauntur. Mista illa dñi q partim ex
prædioru fructu, partim ex personaru industria acqui
runtur, ut mel cera, bytyru lac, caseus, fetus anim alium
in propijs pdijs.

Conclusio 12a. Si de Jure eoi agatur decima de
benda sunt ex oi re iusta & accepta sine sit fructus terræ
sine pecoru sine laboru, ex industria personæ & gstat
hoc 2dio. ex diuisione decimaru in personales, prædi
ales & mistas, in quibus 3bus spebus aut laboru sit ratio q tiah.
13o. ex nonnullis ritibus, quibus decimaru solutio ex hijs ibus
mandatur ut Cap: nr ctt, Cap: ex transmissa Cap: pastora
lis. stat 3o. ex nonnullis SS, sanctis & CC decretis sanctissimo
mandantibus ut ex hijs orbus decima soluantur

Quæres 1o. quare dixerim in gloss iuste parta: & ex eo quod
ex iniuste partis decima nr sint soluenda ut expt furtum
nisi forte ipsemet dñus, ex ea decimas p soluere obligetur
ut ex fructus ab ipso dño decimandus.

Quæres 2o. quodnam sit discrimen inter decimas personales
mistas et prædiales: & præter discrimen ratæ eorum
ex quibus soluendæ sunt decimæ aliud nullum discrimen
esse, quo personales a prædialibus et mistis discrepent illud
fiet quod personales ubi in usu sunt, solui debeant subtra
ctis expensis: nam & quod ex mero Lucro fieri debeant, lu
crum autem meru nr cenſet illa summa, cui et expensæ sunt
mistæ ut per se gstat, gstat et expresse hoc de Cap: pasto
ralis de decimis: prædiales u. et mistæ p solui debeant
nullis eo expensis vel oneribus vel et semine deducto ut
hty in ctt: Cap: in quo et nam hanc disputatu assignat et
Cap: nr ibi ode ctt:

Quæres 3o. quinam has decimas sint soluendæ: & prædiales
solui debent sicut et alias loco et tempore ex regionis usu
gfacto.

Quæres 4o. nr oes et quinam prædiales ac mistas decimas
sint persoluendæ: & de iure eoi aut ex p solutionem ut
gstat ex th ctt: quibus tñ in variis locis ac rebus p gsuetudi
nem iuris est derogatum sicut de multis in locis de lanum et
molendinorum cui cuilibet nullus pendunt ni alijs ver solem ex

fructu

fructu, et fœtu animalium, unde cuiusvis regionis mos legitime prescriptus est observandus.

Conclusio 3a. Dividuntur 2o. decimæ in Maiores et Minores, maiores sunt quæ ex frumento vino et aliis similibus pendulis, minores quæ ex oleribus, pomis, pyris, aliisque minoribus solui solent inter quæ animalium et nonnullorum fœtus censetur.

Conclusio 4a. Divisio 3a. decimarum est in sæculares et ecclesiasticas, sæculares vel laicales sunt quas subinde Dni sæculares subditorum suorum prædiis imponunt, quæ proinde non immerito absolute laicales dnr, et ideo sine magna necessitate non usurpantur. Ecclesiasticæ vero sunt rpliciis gris, aliæ quæ a subditis ecclesiasticis ex ecclesiæ institutione pendunt ad honestam clericorum sustentationem, aliæ quæ licet ex primæva institutione solis ecclesiasticis pro officio spirituale solui consueverunt, hodie tamen iustis de causis ab ecclesia laicis personis sunt concessæ unde et laicales dici pnt.

Conclusio 5a. Si quando dubium, orialis sintne decimæ Dni propriam sui institutionem meræ laicæ an vero spirituales, item an ad ecclesiasticos pertineant, an vero a spirituali titulo abstractæ laicis in perpetuum fuerint collatæ per ecclesiam iudicandum est, siquidem ius decimandi tanquam re odiosa ecclesiæ sæcularibus ab ecclesia gressum esse non supponendum est sed ostendendum.

An, et quo Iure Christiani decimas solvere teneantur?

Decimas esse puras eleemosynas et ex liberam populi voluntate sacerdotibus dari vel negari præsertim docuit Viclefus ut constat ex n. 18 in Conc: constant: sess. 6. damnatus verum falsa esse hanc Viclefi sententiam, decimasque non esse eleemosynas sed sacerdotibus subsidium pro spirituali ministerio pro cursorum Dno exhibendum debitum de fide certum est ut constat ex ut Conc. et pbi 1o. iure divino

et nãali lebet Ministris Eccliæ populo Ministrantibus spiri-
tualia sustentãõ, ut gttat 1ª ad Cor 9 1ª ad
Thessal 5ª. p hãc a. sustentãõe præbentur decimæ p̃ di-
uino et nãali debentur. Ubi 1º. Cuius solutio lege
mandatur n̄ p̃hib̃ uel subtrahi, ad libitu, sed solutio dec-
marũ lege mãdat̃ p̃ Min. p̃b̃. 2º. in alijs Canonibus ut
9. 1. et 2º. pluribus Cap: de decimis 3º. et Trid: Sess:
25 c. 12 ubi iubentur exactari q decimæ subtrahũt
aut impediũt imõ nec ab hoc omnino ait Trid: absol-
uantur, nisi restituãt saltẽ, modo id possint ante mor-
tem aut antequã sacramẽ suscipiãt sanctã tenent et notat
2º Nau: Sayrus. Hinc p̃t cui q n̄ soluit decimas ad
quas obligat̃ n̄ tñ q̃ Justitiam uera et q̃ religionem
peccare, sicde ut dicta decima solui debeat, et
tanquã iusta Merces ministrorum Eccliæ, et ad hanc
rãõe cultus tuo uerus et tuo tribuat.

Quares 1º. Quo iure à Christianis decima sit sol-
uenda? R. 1º. q̃ decima iuxta mãdat̃ diuinum sustenta-
tione ministrorum undeq̃ ideo iuxta mãdat̃ sit à quibus-
cunq̃ decima sustentãõis nomine et iure diuino et nãali ob-
soluenda, cui et tuos iubeat, et 2º. nõa dicitur, ut ijs q̃
Eccliæ et populo ministrant sustentãõ p̃beat, gttat
2º matth. 10. Luc. 10. ad Cor. 9. n. 7. et 13 quibus dic
uenit ut liceat q̃ Eccliæ ministrant 2º patrimonialibus
uiuere p̃nt cuidentur n̄ ut eleemosyna aut mise-
cordia sed ut debita merces et Justitia. 2º. decimarũ
solutione in lege nouã fuit sumptã 1/ p̃tem de
terminatã et aliquota n̄ de iuris naturãli, nec diuini
sed tñ Ecclesiastici ita coniicit Theologi. licet aliqui
Canonista testament. p̃b̃ hanc responsio 1º. si populus
Christianus lege diuinã teneret ad decimas fili tum
uel tenerentur 2º lege veteris testi uel 2º lege nouã, nec
tua ubi, n̄ prius qa leges ueteris testi ceremoniales
in nouã lege obseruare petitum est, iudiciales uero n̄
obligant; n̄ posterius qa nil hanc de re Christus statuit
legimus q̃ Christiani n̄ teneantur lege diuinã decimas

sibi soluere; quod est n teneantur iure naturali mile constat quod populus n teneatur iure naturae ad aliud quam ad iustam sustentationem Ecclesiae ministris praebendam quam aliunde poterunt quam ex decimis subministrare ergo tamen obligabuntur lege Ecclesiastica. Probatur 2o quicumque praescribi possunt illa n sunt iuris diuini aut naturalis sed immunitas a decimis praescribi potest ut constat ex Canon: cit: ergo n sunt iuris diuini neque naturalis. Obijcitur Cap: parochianos Cap: Tua. Cap: cum n sit de decimis dici decimas diuino praecepto deberi ergo. Rx pontifices his verbis n indicare eas quoad determinationem et aliquotam in nouâ lege strictè legis diuinae sed solum quod in iure diuino huius praecepti extet exemplum.

Quaeres 2o quam temporis requiratur ut quis ex decimarum solutione praescribat? Rx in titulo requiri annos 20 sine titulo immemorabile tempus cum iuris praesumptio sit in contrarium Cap: 1. de praescript: in 6. secus est si in consuetudinis a corte aliquâ obtineatur nam ab hoc etiam sine titulo sufficient anni 20 siquidem consuetudo tanti temporis potest ex regam praevalere Cap fin: de consuetud: vide Suar: de relig: eadem immunitas aut obtineri potest vel privilegio Papae vel iustâ transactione inter populum et Ecclesiae ministros, quae tamen transactio Papae consensu et auctoritatem requirit ut successores obliget vide Azor c. 97.

§ 3us

Quinam decimas soluere debeant:

Conclusio 1a sicuti decimae personales sunt ab iis, qui sacrata accipiunt, et iis Ecclesiis a quibus recipere tenentur ut colligitur ex Cap: ex Transmissâ, Cap: ad apostolicae, nisi forte consuetudo sit contraria unde colliges Judaeos aliosque infideles n baptizatos directe et per se n obligari ad talium decimarum solutione ita gloss: ita Cap: de terris verb: persoluendas de decimis ubi de Judaeis ait ratione praediorum soluere debent decimas et n ratione personarum, quia n sunt de corpore Ecclesiae.

Conclusio 2ª de Jure cõi decimas p̃diales sol-
uere debent oẽs illi, qui p̃dia possident in territorio
alicuius Ecclesiæ alio titulo, quam spirituali ut colligit
ex Cap: Quoniã de decimis et Cap: de Terris ibi: nisi quo-
datur ut ẽt Judæi illas soluant, nec ad p̃dia dimittenda
cogantur ecclia rationem gloss: in ver: Cap: verb: perso-
luã Lege hactenus quod ẽ ad quæ fiantur spectat extra fi-
cium subiecta appellatur clerici q̃ prædia possident alio
titulo quã spirituali ut q: ratõe brisij, q. n. ex titulo
spirituali possident cõiter non tenentur ad decimas
ex iis solvendas ex dicti

Colliges 1º Clericos p̃dia possidentes titulo patrimo-
nij non debere decimas ex iis vino fœnore donentur Ecclesiæ
q̃ antea decimas solvebant p donatõem Ecclia factam
à decimarũ solutione non liberabuntur Cap: si quis laicus non
Cap: Quicunq; 64 dist: cui cõ. 9. 1ª nec obstat Cap. nouus
genus de decimis &c ubi cõ nouum genus exactionis ut
Clerici à Clericis decimas exigant de quibus mihi non Lege
tm̃ legali nec n. vsuali ut ex casu ibi sed Cap: gtt Cleri-
cos ratõe bonorum suorum, vel ratõe ministerij Ecclesiæ
astringi ad illis ob alijs ex quibus dantur decimas solvere non
debere sed tm̃ quod non debeant ea solvere ex fundo sibi prove-
niente ratõe Ecclesiasticæ functionis quæ obijcitur

Colliges 2º Religiosos etiã per se et personali delicto teneri
ad decimas parochiales Ecclesiæ solvendas seclusis privilegijs
gratiosis et exemptionibus. Ratio est quod isti et similes cæ-
tera recipere debeant nisi p privilegia gratiose inde
eximantur, gltar ex Cap: ex parte. ex Cap: Commissum, Cap:
ex multiplici de decimis. Ratio est quod alias parochi pri-
varentur emolumento, quod iure à subditis suis exigunt
pijs de Jure cõi nam religiosi hanc veterem primitiã
ex acceperunt à pontificibus ut ratio est apud Lagun: t. 6.
d. 3 Suar: Vol: et alijs unde Cap: ad audiã Cap ex p:
mi ubi tm̃ et subtilibus diligenter notandus quousq; se extem-
pient ex privilegijs extendat, si non privilegijs fortasse nisi vi-
gerent ut religiosi non solvant decimas non hoc ipso debebunt

eorum Coloni, si prædia terræq; eorum immunes sint, immunes e-
runt et Coloni cum privilegium rei sit affixum a quocumq; denique
illa colatur, licet privilegium in religionis gratiam fuerit
gessum quod si gaudeas religiosis uti suis prædiis decimas non
solvant, nihilominus de iis solvent, quia ab aliis educunt,
eo quod privilegium sanctum gaudeat de propriis, hæc vero
propria non sint.

§ 4.us

Quomodo amittatur privilegium non solvendi decimas?

R. 1.o amitti cum illi cui alioq solvi deberent enorme
damnum inde enascitur, neq. v. dantis privilegium ut ex
intentio immane damnum iis inferre, quibus de iure com
decimæ forent solvendæ val. suar. c. et. et Cap. suggestum
de decimis. Imo si huiusmodi ingens Iasio privilegiato
sit cognita hoc ipso in conscientia obligabitur ad componendum
vel ad decimas solvendas: si v. valde dubium esset
de hoc damno recurrendum foret ad Papam, cuius est
privilegia sua interpretari suar. l. c. 2.o amittitur
per renuntiationem, quæ v. renuntiare potest privilegio suo
3.o per præscriptionem, si privilegiatus decimas solvat paro-
cho, fiet v. hæc præscriptio in religiosos annis 40 Cap. acci-
dentibus de privilegiis, quia privatum v. si privilegium in
favorem Ecclesiæ datum non fit et paucioribus Cap. si terra
de privileg. 4.o per iustam partium conventionem sive pa-
ctum quod tamen sine Papæ consensu ut dixi non transit in suc-
cessione, sed quod si post pactum initium pars eam, quæ a deci-
mis per hoc solvere tenentur privilegium impetret de de-
cimis non solvendis. R. privilegium hac in p. non fore ullum
si cum peteres facta non fuerit mentio pacti ratio est, quia in
fraudem alterius subreptitie fuerit obtentum Cap. ex
multiplici de decimis suar. l. c. amittitur 5.o hoc
privilegium alienatione prædiorum quæ a decimis tamen in gratiam
privilegiati fuerunt exempta ut primum v. hæc prædia a pri-
vilegiatis talibus ad non privilegiatos transeunt ad decimas

illi soluendas obligantur, cui si priuilegium nullum praesis-
set soluendae fuissent. 6.° amittuntur per sententiam Iudi-
cis qui priuilegium latam idque licet priuilegium in iudicio
non fuerit praesentatum. 7.° denique si ex postfacto causa priui-
legii cessarit siquidem sublata causa tollitur effectus Cap: cum
cessante de appellat: § 5.us

Quibusnam decimae solui debeant?

R. iis qui populo spiritualia administrant ut curam ani-
marum habentibus, et eorum adiutoribus vel ex consuetudi-
ne ac priuilegiis aliis, plurimum enim valet consuetudo in-
nat mea ubi tamen

Nota 1.° si decimae sufficiant ad parochorum honestam
sustentationem populum non esse grauandum eo quod ille forte
in alios usus non nostros quaerantur cum iis qui decimas recipiunt
huiusmodi parochis prouidere debeant quamuis enim decimae
non tantum dentur parochis stricte sumptis, sed etiam ex dispensatione
aliis pro aliis ministeriis v. g. Capitulis Monasteriis,
ut populo spiritualia decenter administrent non possunt tamen
in alios usus non nostros neglectis parochis quaerti.

Nota 2.° laicum non esse capacem iuris fundalis recipi-
endi decimas cum hoc fundetur in ministerio sacro Cap:
quamuis sit graue de decimis, potest tamen illis Edarium aliq-
uis competere, potest enim papa principi de ecclesiis bene merito
decimas aliquas conferre, possunt etiam in 2.m dari, si seruentur
iure requisita; sed quaeres nunc ita sint capaces illius ut id
etiam impetrare possint et decimas in feudum accipere ab episcopis
R. potuisse quidem hoc ante Lateranense Conc: non posse
tamen post illud ut pote per quod laici facti sunt et hac iuris
incapaces unde a solo papa talia feuda impetrare possunt
vide Cap: quamuis sit graue.

Quaeres 1.° an laicus iuste possidens decimas in feu-
dum perpetuum possit eas ecclesiae vel pio loco donare?
R. posse si consentiat episcopus licet Cap: reclamet Cap: cum Aplica
de his quae fiunt a praelato, illo enim casu non tam censetur episcopus
alienare quam ad usum ecclesiasticum reuocarent hic Cap: Cit.

Quaeres 2º an ex eiusdem Epi gsensu poit saecularis feudum perpetuum decimarum donare laico, varij negant quos sequitur Less: q alij asserunt, quos citat et sequitur Val: suae Mald: q sentia mihi magis placet. Rao est 1º quod iure antiquo id licet, nec sufficienter p novum prohibeat. 2º p tale gessione non exigitur feudum de novo, neq ea gessio novae erectioni aequalet. 3º p illa gessione non magis alienatur quam antea q. nec obstat quod id poet cedere in gravamen Ecclesiae cum laicus feudum decimarum possidens poit sine libertate decedere quo casu feudum ad Eccla rediret, qa pp hoc incommodum non satis ostenditur Epo cum negatur quod iure antiquo illi fuerat gessum. Adde pp contra sentire Epum poe dare in feudum id quod antea datum erat si necdum Eccla sit incorporatum. Dices Cap: cum aplica cit: vri spelem gessione quod laicus cum gsensu Epi poit decimarum feudum in Ecclesia transferre q non pt transferre in laicum R papa non decedere negando a laico sed tm de illo agere sit de translatione feudi in Eccla qa solum de ea ibi q stio erat.

Quaeres 3º an una Eccla poit prescribere ius decimandi q alia R poe et qde cum titulo amus 40 sine titulo p tempus immemorabile.

§ 6us

Quibusnam Ecclesijs debeantur Decimae?

Conclusio 1a Decimae personales ubi adhuc in usu sunt solui debent illi parochiae in qua parochiam tenentur sacra suscipere ita contra PP ex Cap: ad aplicae de decimis rao est ut eo fructus veniant temporales unde persona accipit spirituales: hinc fit 1º ut si in alia parochia quis transferat domicilium alteri iam parochiae decimas personales debeat. 2º si in antiqua domicilium habeat eidem persolvendas esse licet forte in alia operetur, et aliq lucretur 3º si in duabus parochijs domicilium habeas quocumque unum sit principale, et aliud velut accessorium decimae sequitur

principle, quod si domicilia sint aequalia decimae inter utraque parochiae aequales sunt dividendae

Conclusio 2a. Circa decimas mixtas sic statuendum est 1o. si pecora stabulentur cum intra Dni parochiam ad parochiam Dni pertinere decimas 2o. nullas dbi decimas iis parochis per quorum parochias tm transeundo pascuntur cum hoc casu se habeant per modum peregrinantium, peregrinantes a. n. solvere teneantur decimas personales in locis per quae peregrinantur sed

Quaeres 1o. quid si pecora habitent in parochia Dni et in alia pascantur? 2plex est hac in re sentia prior asserit decimas inter utraque parochiae dividendas, quod n. aliqua pars illarum ad Dni parochiam in qua stabulantur pertineat, inde ur. evinci quod sicut Dnus fundi acquirit jus ad arborem in fundo suo plantatam sic parochia per fundum intra suos fines ad animalia in eodem fundo habitantia ius acquirere ur. sed prior ita acquirit ius ad arborem ut si n. omnis fructus saltem aliqua illius pars ei dari 2o. quia vero aliquam partem decimarum et parochiae in qua sunt pascua dri. probi eo quod in parochia pascuorum habeant habitudinem utilem, adeoque sint quasi pars praediorum in quibus pascuntur, pro quo vide Navar: Conc: 2. de decim: posterior sentia censeo decimas omnes deberi parochiae pascuorum eo quod ex pascuis fructus pecorum magis proveniat de hoc casu nullam in iure decisionem reperiri; siquidem Cap. ad aplicae n. de mixtis, sed de personalibus tm et praedialibus agitur, Cap. a. Commissae de decimis n. de animalibus sed de pascuis quae praedialia sunt bona. R. 2o. ad casum propositum utraque sentia est problem et in praxi securam mihi tm priore uri. probliore seposita consuetudine cui hac in re sicut et in aliis casibus de decimis se accomodare oportet.

Quaeres 2o. Cuinam parochiae solvendae sint hae decimae si pecora habitent et pascantur in Dni parochia per menses 6 et item in alia 6 R. hoc casu decimas

iterum ut in casu superiori inter utraq; parochia pro ratâ commoraõis dividendas.

Conclusio 3.a Decimæ prædiales iure ordinario illis parochijs sunt solvendæ, in quarum territorio ipsa prædia existunt ita Cap: cum contingit et Cap: cum tua de decimis ratio est ut sic iura parochialia maneant impermixta, et quis parochus ex eo distinctu alatur cui spiritualia tenentur administrare; dixi iure ordinario quia extraordinarie fieri potest ut alteri parochiæ decimæ solvantur quod fit 1.o si illa legitime præscripserit 2.o ex privilegio Papæ. 3.o pro consuetudine. 4.o ex pactione seu transactione sed circa hanc Concl:

Quæritur 1.o an si prædia unius parochiæ alteri parochiæ decimas pendant eidem et novalia solvere obligentur? R affirm: siquidem illa aliquo modo antea ab alterâ parætiâ fuerit possessa ut q: si inde habuerint decimas herbarum ut ait Suar. c. 22. et Cap: dudum seu antea nullæ ex illis decimæ alienæ parætiæ fuerint persolutæ nec novalia ex ijs debebunt nisi ex pacto, privilegio ut dicit probet ut l. c. Suar.

Quæres 2.o Quid futurum sit si prædia aut novalia ad nullam parochiam pertinuerint? R ea forte sub Epi dispõe cum huius officii sit quenientur iuri cõi de decimis disponere, quod si u. novale aliquod intra duas parochias constitutum sit ita ut pars terræ illius ad unam pars alteram ad alteram parochiam spectet decimæ utriq; parochiæ pro proportione limitum dividentur.

Quæres 3.o an cui per privilegium papæ gessum est accipere decimas in alienâ parochiâ hoc ipso et in vãdam illâ decimæ ex novalibus debeant? sunt qui affirmant pro Cap: ex p: tuâ de decimis in quo ait Papa in tibi quod maius est gessum ut sint decimas de laboribus terræ parochiarum tuarum cum integritate percipias de novalibus eas exigere satis potes: rationem subdit Cap: quia ubi maius concedit, minus est ut gessum; continentur q.o novalia sub prædijs tanquam minus sub maiori; alij distinguunt ut

Gloss: in Cap: cit: ex p: tuâ; qui putant dictum privilegium ad novalia extendendum si illud gessum sit clericis, non si laicis. Mihi probatius est absolute non extendi privilegium ad novalia, si per hoc ius decimarum gedalis in alienâ parochiâ, cum tale privilegium sit propriae parochiae valde grave, et ad casum adeoque ulterius non extendendum quam verba sonent: vide Suar: c. 23 et Cap: 1m de decimis in 6. In cuius initio supponitur privilegium veterum decimarum non extendi ad novalia, nisi expressè addatur extensio, imo licet haec addatur erit tamen ex mente Capituli quam quidem verba patiuntur strictè interpretanda cuius rationem dat ius cit: quod non sit verosimile hoc sedem Apostolicam voluisse sic n. loquitur si tunc de plenâ et integrâ perceptione pecorum fuisset expressum quod Apostolica sedes pariter et similiter novalium decimas in tam grave parochianum dispendium indulsisset, imo ideo Cap: ulterius mandat ut si privilegium sit antea datum de percipiendis integris decimis et postmodum de novo extendatur ad novalia restringendum est ad medietatem decimarum novalium et Cap: tua porro papa expressè docet sub antiquo privilegio de percipiendis decimis facto non contineri decimas ex novalibus, sic n. ait Nec occasione decimarum antiquae (licet in feudum decimae sint gessae.) sunt decimae novalium usurpandae cum in talibus non sit extendenda licentia, sed potius restringenda. Hinc ad rationem contrariorum vel potius ad Cap: ex p: tuâ pro contrario cit: Rx cum Suar. Reb Covar. in Cap: ex p: tuâ non fuisse questione de privilegio iure communi contrario de quo hic loquimur sed de ordinario iure parochiali ratione cuius competit parocho accipere decimas praediorum parochiae subditorum ut hic Cap: cum contingat de decim: quod n. de iure ordinario non de privilegio aliquo extraordinario in cit: Cap: sit sermo ipse Canon indicat cum ait, ut sint decimae de laboribus terrae paro-

chiaru tuaru cu integrite percipias. Nota hic raõem q̃ in Cap: ex p: tuâ p decisionis gfirm: addit sies cui gres-su est maius et gressu est minus in priuilegijs nil valere in qbus â maiori ad minus n valet argtu cu priuilegia sint odiosa, adeoq n latius usurpanda qua ipsa verba sonant, cur u. hac verba in dicto Cap: ponant et qd velint vide Suar. c. 27 n. 6.

§ 7.us

Quomodo ab Ecclesiâ recuperari possint decimæ non solutæ?

Quæres 1.o nu Parochus aut alius cui decimæ deben-tur eo ipso pro unâ vice ius earu amittat quod so-lutione petierit tempore Collectionis? R. neg: ita Suar: c. 38 ex cõi neg. n. quis censetur debitu remittere, eo quod illud n exegerit quaprimu potuit, unde quocuq tempore quamdiu eas neq ipse remisit, neq detentores præscripserunt eas poterit repetere.

Quæres 2.o num Parochus per vim accipere poit auctoritate ppriâ decimas ab iniusto earu detentore? R. neg: ita Suar: c. 38 Raõ est quod quivis fidelis sit in legitimâ possessione suaru frugu, adeoq priuatâ auctoritate ex illâ depelli n poit licet plane fruges alijs debeat, nisi n hucusque modo â priuato ut fiat iure prohibetur ut pote origo multaru herbaru in Rep: imo et iniuriaru ac rapinaru cogendi q. tales sunt p publica Ptem: ex hac responsione seqt parochu ppriâ auctoritate nec qdem p vim spirituale: p sacrorum negaõem donec decimæ soluat subditu ad soluti-onem cogere poe ut docet Suar: l. c. Nauar: gol: 2. de decimis cu hoc esset ppriâ auctoritate aliquem bonis ac possessionibus ex usu illaru priuare quod Cap: bis et Cap: conquerente de vestis ~~[illegible]~~ spoli-atoru phibetur sacra qda bona Christianorum adde quod hanc coactione vel parochus fiet p iurisdictione

munitivam, et forengem & n pt cuilla careat, nel ideo quod habeat facultem persuadendi malignos favori, sed neq; hoc pte uel pt parochus nisi deliteus sit publicus, et indubitatus ut ne ecclt decimarum detentio de qua agimus, et q̃ nec p sententiã iudicis sit talis declarata, ut supra, q̃ sit publice uiolata crudelis fama, ne detentiõe pdte hre ecclesiasticã aut pstendere uis aliquos nec et talis detentor quamdiu inueteratus usq; ad tempus concessum est, et liceat ei ad rectorem publice prohibito decumtiari, ne pt ante Judicis sententiam adeoq; nec hoc titulo à laicis expelli.

Quãres 2º quomodo q. pari potest iniustus detentor. R. recuperare? et uo plures Iuliã ut Eqm q quorum nisi alia iuris media superfint offium erit cor q ptes maiores decimas subtrahunt, aut et impediunt colligere nec ab his exigere plenã restitutiõe pticã absolucre ut hz Trid sess. 25. c. 3. de reform. sed q si hoc nil pfit. R. poterit Iulia rem indecimatam apprehendere, sibiq; tuto decimã separare, ita quod habeat tantum utile, et usufructus decimarum ita tñ; pt et in subsidium uocari Prelatum ecclie audire.

Quãres 3º. An Pastores Iulia pnt decimas exigere ne tñ ab iniustis possessoribus, aut detentoribus, sed et illis quos ni agros uendiderunt? Quod affirmant apud Quarã. 2. sec. ratio illorum 1º. quod decimæ sint tributa grãa ut cap. Tua nobis de decimis, nemo uero rei possessor soluere debet tributa et nõ nisi à prædecessoribus tributa 2º. Imperatores ni fit de Publicanis 3º. nullus ea pt abnegare plena ut inde abstrahat decimas parentum, Cap. sicut laicus 16. q. 1. q. omnes decimas soluendi cum ipso Deo ex quo soluendæ grant ad altiora pcepta transgt ni ut ad n. omnes decimarum pstitutarum ex Juris dispõe tanlegt ni fructibus, q̃ indecimati abstrahantur ni darum, q illas emit decimatas, arguit et ni super et maneat ni plena sui decimatoris, adeoq; et is obligetur ad soluendas debitas decimas bonorum, pt decimato uendidit nimis rigidus foret si haec pcepta impugnaret, qũ maneret pdicta lex ad alios denudatis et afflictis ecclesiis

consequens q̃ talia p̃dia aliaue bona diuendita ex quibus prior Dnus Decimas n̄ dum soluit n̄ magis ē obstinatu ad decimas n̄ solutas, quam ad alia Dni debita soluenda, ita suar: hac sentia oīa pblior ūs unde ad 1am pbaōē prioris sentiae dico decimas n̄ ē pprie tributa nisi sdm aliquam silitudine; argtu a. per solam silitudinem unius ad alterum n̄ ē efficax semper cum ponit aliqua in multis ē dissimilia, licet in uno aliquo conueniant. Adr. dico hoc uerum ē de soluōe decimarum in futurum, nemo n. pprīa auctoritate pt ita alienare p̃dia ut in futurum a decimaōe sint libera.

ARTICVLVS II.us
De Primitijs et oblationibus.

Primitiae dr̄ 1mi fructus uinearum agrorum (ut ut gstat ex Num. 18 et Exod. 23 has Ecclia Ministris et per eos Deo offerre decentissimum foret, olimq; oblatae fuerunt ex praecepto Ecclesiastico ut pt ex Cap. Praeter dest. 32 Cap. reuertimini caa 16. q. 1. uerum haec primitiarum oblaō iam plerisq; in locis p desuetudinem est sublata, nec unquam in lege noua alio quam Ecclesiastico iure fuit introducta, idq; pp quaerentem ministrorum Ecclia sustentaōem q̃ tn̄ iam aliunde commodē habet ad oblaōes quod attinet.

Quaeres 1o quid noīe Oblaōum ilgat: R. oblationes ꝫpla sunt 1o latissime prout et decimas ac primitias gplectuntur. 2o paulo strictius cum sit oīa dona siue inter uiuos, siue mortis caa facta Ecclijs aut sacerdotibus decimis tm̄ et primitijs exceptis signant ita hoc nomen usurpat S. Th. q. 6. a. 2. de his oblaōibus mortis caa factis uel legatis loqt Conc. Pasenq. 1m sub Julio Papa cit. a Laym: 6. 7. de decim: q. ait Conc. oblaōes defunctorum retinent et Ecclia tradere morantur ut infideles sunt ab Ecclia reijciendi, qa et fideles e corpore recedentes

votorum suorum plenitudine et pauperes consolatu alimonia et nrĩa sustentaõe fraudantur. 3º oblaões strictissime signant dona q̃ fideles vel proprijs vel diaconorum aliorum ne manibus ad altare deferre solent, sive vinum sit ac panis ut olim fuerunt p sacrã Eucharistia gfruendã populoq; distribuenda, sive panes azymi in usu eorum absentes erant, aut pntes Eucharistiam n percipiebant, de quâ oblaõe quidam Canones agunt ut Canon Pij V. de Oblaõibus populorum tom 1. Conc. Conc. Laod. Canon 14. et 49 in quibus prohibetur ne panis ad Eucharistiam in quadragesimâ mittatur praeter Dñe Oncoa et Sabathum, eo quod illi dies soli in orientali Eccl̃ia tempore quadragesimae â ieiunio fuerint immunes; tales et oblaões fuerunt q̃ â fidelibus offerebatur n ut benedicerentur, sed ut in gazophilacium reconderentur quovis mense ab Epo pro suis necessitatibus distribuenda unde et sacerdotes sportulares dicebatur vide Baron. anno Chri 37 n. 55 et anno 58 n. 58 hinc pbl̃e est usu illu, quem hodieq; Christiani observant durante sacro supra altare offerendo pecunias provenisse, unde et eas oblaões vocamus; offerri et adhuc solent in qbusdam locis in mortuorum exequijs panis et vinum his positis

Quaeres 2º sitne aliquod pceptum quo obligantur Christiani ad oblaões tempore sacri sacerdoti faciendas? R. cum cõi 1º Neg: quam in legem positivam eaem hodie obligantem reperiemus? R. 2º poẽ nihilominus per longam gsuetudinem obligaõem huiuscemodi introduci ut si populus vel singulis diebus festis, vel in Maioribus solennitatibus p 10 gtinuos annos offerat vel quasi ex obligaõe vel approbantibus pstatis ex intentione obligaõis gehendae, q̃ obligaõ et inducetur directoq; Eccl̃iarum oblaões ut sibi debitas bonâ fide exegerint adeoq; ad eas p modum pscriptionis ius acquirerint.

Quaeres 3º Quaeramna personarum oblationes in altari sint admittendae? R. 1º n dere ẽ excoicatos, raõ quod oblaõ sit quoddam signum cõiois cum Ecclesiis

Chrm fidelibus â quâ communione cum excommunicati sunt p-
cisi aequum n est ut hoc signum â sacerdotibus ad altare
admittatur? R. 2º n admittendos ē Judaeos, aut alios
infideles rão ē eadē q supra

Quaeres 4º Ex quibus na rebus oblaões fieri et acce-
ptari possunt? R. 1º â meretricibus publicis accipiendas
n ē quamdiu poenitentes n sunt, sive eas faciant ex
meretricio questu, sive ex aliis licite acquisitis; rão ē ne
Ecclia pctis favere videatur ut docet Suar: R. 2º n esse
faciendas aut admittendas ex iniuste acquisitis ac resti-
tuoi obnoxiis Eccles: 34 Immolantis ex iniquo oblão
est maculata, item q offert sacrificium ex substia pau-
peru quasi q victimat filium in conspectu patris, quem
locum et S. Greg: p pnti mãa citat l. 7. 3º n est faci-
enda oblão ex iis q licet iuste acquisita sint, ex lege tm
Justiae aut Charitatis aliis potiori iure debentur, ut si
qs debitor magnis oblaõbus se inhabile reddat ad satisfaciē-
da Creditoribus, aut ad succurrendum Parentibus, libe-
ris Cognatis in gravi necessitate positis unde Chrus Mat:
9 ostendens hac oblaões sibi displicere ait deserte,
Quid est Misericordia volo et n sacrificium, hinc et
Ecclia vetat ne raptores oblaões recipiantur Cap: sup
eo de raptor: Item ne usurariorum Cap Quia in oibus
de usuris

QVAESTIO IVa
De Juramento
ARTICVLVS Ius
De Juramento in Communi
§ Ius
Quid sit Juramentum?

Conclusio 1.a Iuramentum a Iure derivatum eo quod sub iuramento affirmatur, aut promissum firmissimi Iuris Ktz recte a Theologis definitur Invocatio divini testimonij ad faciendam fidem vel Invocatio divini Numinis in testimonium alicuius rei. ex qua definitione Coll

Colliges 1.o Iuramentum esse actum religionis eo quod tota illius Entitas et laus in hoc consistat quod Deum invocando in testem ut nobis fides habeatur censeamur illius omnissciam et veritatem agnoscere honorare ac extollere desiderantes sicut ut ex eius reverentia dictis nostris fides habeatur

Colliges 2.o Iuramentum per alium Deum fieri non posse nisi per verum, unde Iuramentum per idola factum, neque actus religionis est, neque proprie dictum iuramentum, adeoque qui ita iurant non ex religione sed tantum ex conscientia erroneam obliantur, eo sicut quod putent omnino se quod veri Deum honorem facturos si iuramentum tale violent.

Colliges 3.o tali errore cessante quod fit cum gentilis ad fidem quertitur obligari quidem eundem gentilem ad fidem per huiusmodi falsorum Deorum iuramenta facta servanda non tamen ex virtute iuramenti aut religionis sed ratione fidelitatis et Iustitiae.

Colliges 4.o Cum ad iuramenti rationem requiratur animus et voluntas Deum invocandi in testem cum non iuraturus proprie, qui verba talia profert v. g. per Deum hoc faciam, id nisi simul et intendat Deum in testem advocare, poterit tamen saepius esse non quidem ratione religionis, quia in tali iuramento nulla intercessit sed ratione scandali aut damni a tertio amovendi ad id quod ita ficte iuravit praestandum in conscientia obligari nec iudex illi fidem habebit quod ficte tantum se iurasse affirmavit, sed ad rem iuratam praestandam compellet.

Colliges 5.o Multas formulas iurandi proprie dicta iuramenta non esse licet vulgo pro iuramentis habeantur idque defectu voluntatis Deum in testem advocandi ut dictum tales formulae esse solent per meam fidem, fide Christiani, sacerdotis in conscientia coram Deo, et siquidem has formulas pronuntiantes

aliàs n̄ uolunt, q̄uam se cū ueracitate log. q̄ deceat
bonū Christianū bonū sacerdotem aut cuq; ni
gspectu dēt aliq̄d pronuntiare et asserire, nisi tm̄
detat, quo minus ro intentiōe iurandi sit hāc
modi plā uera fiat iuramenta ut doctē notant
Sank. c. 4. n. 7. et Layn. t. 3. c. 1. n. 3.

Collegis 6. Sola affirmationem ad iuramentū sufficere, nisi adsit intentio ꝺ̄ni ut testimoniū deferendi. Hinc sine hac intentione n̄ iuraueris prōpriè dicendo coram Deo hoc dico, hoc uerum est quia uerum ꝺ̄ns nouit, ꝺ̄ns scit me uera ꝺ̄ne testari. Sot. l. 8. q. 1. a. 1. Layn. l. c. Abi cum Azor tom. 1. l. 11. c. 3. q. 1. et alijs addi n̄ iuraturus cum̄ propriè q̄ dixerit Deus mihi testis est quod hoc scit uerum modo ulterius nil intendat quæ uerba sonent; neg. n. in usu est ꝺ̄ns in testem quod fieret, si ꝺ̄ne mihi sit testis, sed tm̄ asserit de tali huius rei esse testem. Sed ego nō uerē propriè iuraturus necesse sit ut semper diuinum nomen exprimat et in se inuocetur? R. Neg. satis. n. si aliunde uerisimile est in rebus alijs si adsit intentio de quā supra hinc propriè iurat q̄ p̄ caelum iurat si intendat ꝺ̄num inuocare in testem, q̄ in caelo habitat tale iuramentum erat peruersum. Et ex 4. testem inuoco caelum et terram cuius iuramenti mentionem facit Christus Mat. 5. p caelum, qui thronus ꝺ̄ni est et p terrā q̄a scabellum pedum eius, et per Hierusalem q̄a est Ciuitas magni Regis ac Mat. 23. qui iurat in templo p. q. templum iurat in eo et illo, q̄ habitat in ipso et q̄ sedet sup thronum.

Conclusio 2a. Omissis diuisionibus Minoribus iuramentum rectè diuidi in Assertorium et Promissorium, Assertorium est cum ꝺ̄ns in testem uocatur assertionis ut dicenti credatur. Promissorium cum instituitur nos reuerenter inuocando eum ꝺ̄ns in testem aliquid alteri promittimus in quo iuramento ut debitè fiat requiritur ut ꝑ̄ sit notitia aliquid faciendi et se obligandi ad faciendum, inuenitur insuper in hoc iuramento quod per illud ꝑ̄sone nos et obligamur promissionis, institutio diuinæ Maiestatis, quæ assistentiam promissionis quodammodo adhibemus ratæ thoræ iuratorū adhuc subdiuidi in Nudetale, et ꝑ̄

Execratorium; unde assertorium est cum Deus precise invocatur in testem dicti vel promissionis ad faciendam fidem; Execratorium est cum insuper adiicitur imprecatio quâ nobis, rebusve vel personis quas magni facimus volumus et nisi ita se res habeat ut asserimus, vel nisi aliquid fecerimus ut iuratum erat in veteri testo frequenter usitatum, hac mihi faciat Deus et hac addat sile Juramentum erat Execratorium ab iis mulieribus prestandum quibus aq Zelotypiae expotandae erant ut ex Deut. constat. Juratum Execratorium et est cum dicitur Deus sit mihi testis, damnando me nisi hoc verum sit, ita me Deus amet, ita me Deus adiuvet, per salutem Imperatoris non mentior quo iurato usus est Joseph Gen. 42 per salutem Pharaonis cum 2a ad Cor. 1 testem Deum invoco in animam meam, quibus et similibus filiis Deum invocamus ut vel nos puniat si mentiamur, vel protegat si verum dicamus. 3o Dividitur in Assertorium et Cominatorium quo alicui poenas minamur, estque affine promissorio

§ 2us

Num licitum sit Jurare?

Fuerunt hodieque sunt Haeretici qui negativam tuentur ut Anabaptistae, sed de fide certum est licite et sine peccato subinde iurare posse ut constat ex scripturâ in quâ legimus Abraham, Isaac, Jacob, Moysen, Davidem Paulum, quin et Deum ipsum iurasse unde satis constat non tantum in veteri, sed in novâ lege iurari sine peccato adeoque licite posse quod idem et constat ex usu omnium gentium et tribunalium, siquidem omnis questio iurata finitur, imo non tantum licitum sed etiam laudabile est subinde iurare cum sit actus prestantissimae virtutis Religionis, siquidem per Juratum Deum honoramus, infinitam eius providentiam et cognitionem agnoscendo, cuius reverentia promoti in promissis et fide datâ nos firmamus sed quoque hanc Catholicam veritatem

Obiicitur 1o Mat. 5. Christus ait audistis quia dictum est antiquis non peierabis reddes autem Domino iuratum tuum, ego etc.

dico vobis non iurare omnino, sit a sermo ut est est, non non. quod
a abundantius est, a malo est; ergo iuratum non est licitum R.
neg: conseq. Christus non tamen vult redarguere temerariam
et malam consuetudinem passim iurandi, quod non aliud non
voluerit arguere, quam nimia iurandi consuetudine, quae
apud Judaeos erat, ex scopo constat quod fuit. Ex scriptura et
pharisaeorum errores arguere, 1° illum quo asserebant non
esse peccatum iurare per creaturas Mat. 23. 2m quo affirma
bant non esse timendum peccatum in iurato ullo modo peccatum pri
ij absit, unde pessima consuetudo et nimia iurandi licentia
invaluerat apud Judaeos utrumque ergo errorem hunc refutat
Christus 1° docendo peccatum esse iurare per creaturas ut patet ex
verbis arti super: et Mat. 23. 2° leviter iurare esse a
malo. i. malum, quia est quod recta ratione citra necessitatem di
vinum testium ad res confirmandas adhibere, unde docet Ei:
ri. Vir multum iurans replebitur iniquitate, et non discedet
a domo eius plaga

Obiicies 2°. Pp docere Judaeis tanquam fragilibus
et parvulis permissum fuisse iurare per Deum, nec per
creaturas iurando ad Idololatriam declinarent in lege
~~[illegible]~~ non Evang: non est permissum ergo falsum est iurata
pueris esse licita R. neg: consequentiam: nec non patres intentum est probare
iuratam nullo modo esse licita Christianis sed illud tamen
extirpare pravam passim iurandi consuetudinem:
adde et Pp. et aliqua Concilia cum quod iurata loquuntur
ut plurimum inveni in Christianos iurantes per creatu
ras Gentilium more, et quod tunc temporis inde periculum
Idololatriae eminueret, et alijs scandalum fieret prohibe
retur, quod tamen duo si absint, et adsit causa iusta est per creatu
ras licite iurari poterit

Obiicies 3°. iurans ut miraculum a Deo petere eo quod
petat ut Deus testetur verum esse quod dicit, sed hoc est ma
lum ergo et iurare. Probatur Min: quia est Deum tentare R.
neg: Mai: siquidem quod ita iurat non petit ut modo extraordi
nario testimonium dictis prebeat nisi quando et ubi divinae ma
iestati fuerit collibitum quodnequaquam malum est, neque tentare
Deum. Quaeres an perinde sit licitum iurare ac Deo

aliquid uouere? R. n, nam uotum sepositis extrinsecis praecise et per se semper est licitum cum se obligare ad aliquid faciendum, quod illi sit gratius semper tendat ad ipsius gloriam semper sit actus uirtuosus, iurare u. n licet, nisi cum iusta adest causa et necessitas ut constat siquidem ut iuratum sit licitum requiritur ut n tantum sit de re uera, et licita, sed et ut n sit parui momenti ad quam confirmandam opus sit iurato, unde ex communi sententia ad iuratum ut sit licitum requiritur Veritas, Justitia, et Judicium ut patet ex Hier. 4. iurabis uiuit dominus in uerite et Judicio, et in Justitia, quod si hocum absit aliquid iurare erit peccatum.

§ 3us

Qualenam peccatum sit Jurare?

Conclusio 1a. Juramento confirmare rem falsam est mort: qualis qualis tandem res illa sit siue parua, siue magna de qua fit iuratum, patet, quia hic n habet ratio materiae, sed eius quod diuinas ueritas inuocetur ad testium ferendum pro re falsa quod utique est summam iniuriam irrogare ueritati aeternae, quae nec falli nec fallere potest.

Conclus. 2a. Mortale est cum iurato rem dubiam ut uerum confirmare, ratio est, quod iurans eo casu se gijciat in apertum peierandi periculum.

Conclusio 3a. Peccat Mort: qui promissum, quod praestare n uult iurato confirmat. Ratio est quod tali Juramento desit veritas per se 1o. requisita ex quo patet quam sit periculosa mala iurandi consuetudo, per quam homo saepius exponitur periculo peierandi, imo iuratum ex tali consuetudine, et factum semper est mort: si iurans noluit se iurare ignorans interim uerum ne sit neo ne quod iurat, cum lubens uolens manifesto peccandi periculo se exponit. Quaeres an per ignorantiam inuincibilem iurans falsum a peccato excusetur? R. affirm: si re examinata adhuc uerum putet quod Jurat. Ratio est quod iuratum usurpetur de rebus humanis, de quibus homini n potest Metaphysica certitudo, adeoque qui iurat n debet

hãc notitiam infallibilem, sed ea quæ hõies prudentes ex
iuerijs decidentis, ex aliorũ testimonijs regunt. Ex
dictis ẽt pũt grauiter pensare ons, q iurãtus defert illi
qui putat peieraturũ, an sit ẽa ad illius iniuria nihilo
minus tñ ẽt hoc gbuẽda ẽ casibus à iure, quod n. iure fie
ri pt ut ẽt ne fiat ad illo pt̃ peti, q malẽ facturus putat
unde iudex, q tenet ex officio audire testes, pt deferre
iurãtũ ei, qui putat peieraturũ ne scandalu oriatur
ex eo, quod officio suo dẽe uideat, quod ide ẽt pt, cuius
ad del interest alteri iuramentũ deferre.

Conclusio 4ª Iurare sine necessitate p̃ loquen
do et praecipijs ex tuitionis tñ ũ ueniale ita tenet̃ hõ
rãõ ẽt, quod præcipue ne sic n uideat grauis iniuria
pro irrogari

Conclusio 5ª Promissu illicitu iurato affir
mare, procul dubio pctum ẽt ut si quis iurato promit
promissum quod fecit de aliquo occidendo. Verũ difficul
tas est sine pctũ hoc adhõ graue ne mortalibus sit
annumerandũ, an tñ ueniale grauius: ex loc: Capitr
d. 4. n. 18. tñ ẽ ueniale grauius, licet malia affirma
ti actus, q ex obtõ petitur sit mãdi, cõtra tñ sentẽtia cen
set ẽ mort: q religionis ubertutem, quod oio ut ybleu
sibi p iuramẽtũ promissoriũ ẽr minorari pt̃ ut ha
stem quod uelimus prastare promissum et ad id nos obli
gare; insuper minoratur ẽrs ut a sustat promissionẽ
tanquã is cuius autoritate et reuerẽtia p motiuũ quæstu
in nobis est q tendere uelimus implere quod sub eius
obligãe promittimus, at grauis iniuria certe irro
gata pro, si noscetur ei tribuenda uim et ubertutem
ad actionẽ malã ac illicitã q.

Dico ubi n iuratur de malo pro pstando sibi iura
mentũ n est pctum mort: licet actus iuratus tale sit, sed
cui quis iurat se actum malũ facturum n iurat de
hoc actu pro pstando. Pro neg: Mai: neg. n. in huiusmodi
iurato sumit malia ex fine cui tñ sed ex ratione
reuerẽtia, q sine dubio magna ẽ, ut ex illa colligit
quis. n. grauiter sibi iniuriam grauem inferre uidetur,
licet si false et astute illius ad malũ principi sumat

displicens obligaret, eiusq; opem ad hoc perficiendum imploraret, vel saltem vellet, ut testis esset &c. Quare nunc est futurum sit mort: si iuratum sit tm de peccato veniali. n: q: si quis iuret se aequo plus pransurum: R. azor. tom. 1. l. 1. c. 5. cum syl. et alijs tales n peccaturos mort: qa n apparet cur iuratum sit maius malum quam actus iuratus, sed tn R. pblius mihi vri speculative loquendo est tale iuratum mort: ce ut docet Hugo et angel: verb: Iuratu q. 2. prob: ex discursu facto qncumq; gravis iniuria Dro infertur committitur mort: sed in iurato de re est veniali infertur Dro gravis iniuria q. Min: pbr qa obligare se sub auctoritate et in tuitu reverentiae divinae Maiestati debitae ad pstandum aliquod malum utiq; censebitur graves irreverentiam gtinere, haec in qua sententia speculative verior vr altera tn, q asserit tale Iuratum n nisi veniale futurum oio est pblis est et in praxi secura.

Conclusio 6a. Qui iurat per falsos Deos peccat mort: si aius adsit iurandi. Rao est, quod tale iuramentum idololatriae gtineat. secus est, si tm verba proferat sine aio iurandi

§ 4us

Num omnes modi in Iuramentis hodie vsitati sint proprie dicta Iuramenta?

De quatuor mxe filis dubitari solet 1a est ppriere iurat his verbis In gscia in verite, p mea gscia &c. 2a an p haec volo dictum, quod Germani dicunt oiuff mnim nid 3a an omagium principi a vasallo et sacrum a militibus duci pstitu sit pp iuramentum. 4a nu censendi sint iurare principes cum ad faciendam fidem, auctoritatem et fidelitatem suam interponunt, aut cum sacerdos fidem interponit p sacra, gsecraoe &c.

Conclusio 1a. Qui haec verba pfert in gscia mea, p mea gscia &c. proprie n iurat, cum Deum in testem n invocet, nec amplius vi velle dre, quam ppria gscia sibi de rei verite testium phibere ita less: c. 42 du 2.

n. 4. Sank. l. 3. c. 2. n. 30 Laym. t. 3 c. 2. q. 4.
nec refert quod Abor l. 11. c. 3. q. 1. has loquendi formulas dicat ee iuramenta proprie dicta, neq; in
log nur. dec. q. dicendo ni gscia plus n vult significare
qua verba per se significant, nec de illis tm q proferendo
talia oio intendunt Diuinam maiestatem in testem
vocare quod qui fecerit oio emendit iurare.

Conclusio 2a Qui â Iudice requisitus his verbis
Palabra aufft mirs rid. /. affere iurat, annuit
aut asserit, oio emendus est iurasse eo quoq; fide mea
sit hanc intentio Iudicis iuriste petitaty. nec

Quares 1°. quid si quis n requisitus sua sponte talia
verba proferat Ioan aufft mirs rid Laym: l. c:
putat contrarie iuratu eo quod ad iuratu satis
sit velle uti uerbis eo sensu, quo sum alioqui
ita iurantiu consuetudine uti solent, consuetudo
a Germano ritu sit ut haec verba addantur solet, iurato
usurpetur, et accipiatur, nemo hanc sententia ex animo
offendere iurata, unde merito putem, tali loquendi
formula communem Germani iuratu ea plane ri videantur
simplices ita loquentes per huiusmodi verba Deum in
testem aduocare, nec amplius, quae p fide boni viri de
ferere hoc uel illud asse uera aut uel inde sitt. quod
non quae existiment opera iudicium haec verba Ioan
mirs rid seu Dicta velo tm ad iuratu et p verba
q tm persuasio oio falsa esset, si aufft mirs rid seu
dubia velo esset uerum iuramentu, cui proinde per hoc
quae per illud Deus in testem vocaret.

Quaeres 2°. an promissio per interpretationem fidei
et honoris facta sit iuramentum, quod Germani fa
cium his verbis bey mynen ayd vnd Dan
affirmant multi ex Canonistis Cap: statuit resigna
tione de iurata, qua â quis renuntiat curi per electio
nem requisito ab capitulariu nullo metu modo et aut
est Cap: talis renuntiatio n fit iurata, aut fide inter
posita affirmata, ex quibus verbis gstare iurata
et fidem interpositam eiusdem asseratis et Cap. perue
nit de fide adhibenda clericis in religione fidei vel iu
ramenti violatae gstiterit ab officio et beneficio suspendendos

ait, quibus iterum fides interposita et iuramentum aequi parantur. Contrariam tamen docent plerique ex Theologis, qui putant hac filâ iuramentum proprium non contineri eo quod ita loquentes non de fide theologicâ sed de morali, seu de fidelitate loquantur, quâ alia praestare soleant, sicut, quod aliquid asserit fide hominis Christiani non iurat per fidem theologicam sed tantum asserit, se id quod facit eâ fidelitate facturum, quâ uti soleant in rebus agendis Christiani, sicut filia uti solent sacerdotes cum dicunt fide sacerdotis ./. bey meinem brieflichen ehren. R. 2°. cum hac communi Theologorum talia quidem communiter iuramenta non esse, nihilominus tamen ea, quae his formulis asseruntur diligenter omnino observanda maiorem obligationem per hanc induci, quam per solam promissionem, siquidem promissa sub fide hominis Christiani aut boni sacerdotis facta sine iniuriâ religionis Christianae aut status sacerdotis non possunt violari.

Quaeres 3°. An sit iuratum futurum si sacerdos vice iuramenti per sanctam consecrationem interrogetur. R. 1°. non fore iuratum si simul sacra Evangelia illi non proponantur constat ex Cap: si quis presbyter 2a. q. 4 ubi haec habentur, laicus per iuratum si necesse sit sed purget presbyter non vice iuramenti per sanctam consecrationem interrogetur quia sacerdotes ex levi causa iurare non debent, manus enim per quam corpus Christi officii iuriato polluetur absit: ex quibus omnino constat per hanc interrogandi filam non iuramentum exigi sed eam fidem quae deceat sacerdotem. R. 2°. Nec iuramentum quidem futurum, licet sacra Evangelia proferantur ut bene Laym. ratio est, quod non semper proferantur ad iuramentum exigendum sed ad commonendum sacerdotem memor ut sit veritatis dicendae. R. 3°. licet haec filae per fidem sacerdotis aut cum quis interrogatur per sacros ordines proprie iuramenta non sint, eam tamen in foro externo Eccles: obligationem inducere censentur, ut quae his formulis in promittendo usus est, proinde rogatur ac ille, qui proprie iuravit, ut constat ex Capitulis Cap: ad aures de his quae vi et Cap: pervenit de fide iussoribus et ratio est 1°. quod violatio talis promissi in ignominiam cedat statui clericali 2°. quod magnam

solitudine habeat cum iurato. 3º quod alioq privilegium Clericis datum ut tam sit ad iurata non cogantur cederet in grave praeiudicium eorum, qui negotia cum sacerdotibus tractant.

Quaeres 4º Quid si principes aliquid promittant in fide principis aut Regis ut bey unser Kayserlichen ehr und Treu? R. cum com. has quidem falsas iurata proprie dicta non esse cum revera pro talia non invocetur divinum testimonium esse tamen affinia iuratis, adeoque principes Reges et his falsis utentes proinde obligari ac si iurassent. Patet 1º quia par est ratio harum falsarum et illarum de quibus supra sit pro fidem sacerdotis et 2º quia principes vix unquam alter iurant et cum contra gravissime se velle obligare, unde huiusmodi in foro externo pro promissis iuramentis habentur quod idem ait Laym: l. c. de Magnatibus et Nobilibus Germaniae si interposita fide nobilis aliquid afferat bey meinem ordenlichen Trön und ehr eo quod in his personis interpositio fidei loco iurati habeatur, censentur non tales personae pro impia iniuria hic si arguantur de fide violata.

Conclusio 3ª Omagium sive iuramentum fidelitatis quod subditi Dnis praestant cum ab eis feuda accipiunt est iuratum proprie dictum ut hic com. Theologorum et Canonistarum et sit ex Cap: gravem de excessibus praelatorum et Cap: ult: de regula Juris, valde et sacrum fidelitatis dici solet quod Dni non tam a vasallis saecularibus, sed et religiosis iure requirant.

Conclusio 4ª Sacramentum quo Milites Christiani Duci suo se obstringunt est iuramentum proprie dictum ita com. et constat ex intentione Ducis militibus sacrum proponentis.

ARTICULUS 2us

De Iuramento Promissorio.

Quaenam sit materia et quam obligationem inducat iuratum promissorium.

Pro pleniore iuramenti cognitione notu iuramentum omnes restrictiones, gdrãs, interpretaões recipere quas promissiones uel ex rei nãa uel iuris dispositione aut tacitâ consuetudine loci admittunt. Rão est quod censeatur ilgi iuxta nãam actus, in quem cadit, quae etiã tanquam accessorium seqr, hic a actus est pmissio g°. unde qui iurauerit inimico se damnu nullu illaturu intelligendus est ui iurati tamdiu duntaxat â damno inferendo impediri quamdiu inimicus de nouo n nocuerit, et si quis alteri de secreto seruando iurarit subintelligitur gdio, quae et pmissio supponeret /. nisi urgeat Reip: uel tertij graue damnu, eodem modo, q sub iuramento puella matrimoniu pmittit, ad illud n tenebitur si ante nuptias illa uel sponte suâ iuri suo cesserit, uel ab alio corrumpatur graui et incurabili morbo afflictetur, ignominiâ afficiatur graui; item si qs iurat se uiru honoratu n pcessuru, dextru latus non occupaturu, ilgendu est iuramentu quod hoc suâ spte n sit facturus unde qui sic iurauerit altero urgente ui iuramenti n erit astrictus, siqdem in tali promissione n ilgr manere obligare gdonanto eâ parte aut n acceptante in cuius gram pmissio, ac iuramentu fuerat factu; Eodem modo, q iurat se obseruaturu statuta capituli, si iuramentu â psentiâ tm statuta extendat ui iuramenti pcipe n tenebitur obseruare illa q imposterum statuetur sicut neq illa q statuta quondam fuerunt, sed eo tempore, quo iurat n sunt in uigore; de his sit

Conclusio 1a. Iuramentu promissoriu de actu, qui sine pcto mort: fieri n pt nulla inducit obligatione, gstat ex dictis eo quod et promissio de tali acta facta n sit obseruanda, et est rois oculu ac Pbr 1o. qa si obligaret ad tale actu faciendu tu pmittens obligaretur ad gdictoria lonseq dici n pt g°. Pbi Mai: obligaretur ad omittendu actu, siqde illu sine mort: fie n pt et obligaret ad cu ponendu, adeoq n omittendu siqdem iuratu pmissoriu, quo se ad eu obstrinxit

uime hꝛét. Sñbé 2º. oc Cap: cũ Contingat de iure iuran
do in quo dr iurátus aergens ni dãna detimentũ
nr obligare, quod idem hꝛét ni Cap: si u. eode tit: sed in
ramentur de quo hic uergit ni dãa detimentũ g. Sñbé
3º. sequeretur talem nr peccare. mort: operendo actu
malũ mortalitor, ad quez se tali iurato obtemperio so
quide nemo peccat agendo id ad quod obligatur, q. si
quis iurat⁹ pmissorio obligatus ad actũ mortalẽ
agendũ ni cũ ꝯsecutione, nr peccabit quod ꝯtio
sa fa ꝑsa est uera.

Obijcꝛ 1º. Leuit: 5º dr. Aĩa q̃ peccauerit et pre
tulerit labijs suis ut uel male quid fĕcerit uel bene et
illisse iurato uel sermone affirmauerit oblitaq; pe
stea doctꝛe delictũ suũ agat pœniam de ꝑcto suo in
quo iudicatur delictũ cũ si quis mali quod iurato pro
misit obliuiscatur. ſ. illud nr ꝯsequatur q̃ falsũ est tale
iuramentũ ad ꝯsecutionẽ datus q̃ promisit nr obligare,
quo modo. n. nr obligabit si malũ ut ꝑtũ sit talem
hꝛétur nr operare. Sñ cũ Sanct. 1. 2æ. 14. n. 8 pœni
tẽtiam q̃ in loco cultꝰ mandatur nr ideo mandari quia
promittens ad ꝯsecutionẽ mali promissi fuerit obligatq
re absolute mandari ut pœnitẽa agatur q̃ ꝑcto in iu
ramento ꝑmisso fuit. illud factũ sit rem mala iurãdo
do sue rem. licita iurato promissa nr ꝯsequendo.

2 Obijcꝛ 2º. si iurãtus de re illicitã factus nr
ꝯt ꝯseruanda ex Zacharia Iud: ult. nr ꝯseruabãt
iuratum quod fecerant de nr ꝯsuendis uxoribus ali
genis Iudæ Beniamin q̃ quã tanꝫ iuxta ꝯtra bellũ
gerebat, sede negando illi nr ꝯsensere ꝯtra una
tribũ Israel, quod societati humanæ et charitati
ꝯsimile est, adeoq; ꝑcatum, sed putarunt se obligari
ex⁹ et iuratum de re mala obligat. 2º. ne ex⁹ fuisse
cultum nr dare ꝯsores reliquijs Beniamin ut dicit
Ruar: l. cit: cui n. bellum quod ex Beniamita gerebat
iuste fuerit et a Deo approbatus Cap. 20 Iud: poterat
impetrari a pœnitẽtia ꝯsores reliquijs illius tribus negari.
3º. si iuramentũ hoc fuerit de re illicitã ꝑtes nr
fuisse obligatas ad illius obseruadam adeoq; ipsam
iuramentũ obseruadam ꝑmissio ero error. q̃ ad

215v

fiet putaret iuratus de quacunq; re. sine. bona sine
mala facta obligare.

Obij. 2q. Israelita qui deserant ḡ mentem
et legem dñi uxores idolatras ducta dñi. Esdrę
10 iuraverunt se illas uxores ducturos cum liberis de
icturos, quod iuratus ut q; fuit de re mala, ut pote
ḡ perpetuitatem matrimonij, et ḡ obligacoem honeste
educandi liberos ex illegitimos, et tamen fuit tanqua
obligatoria ab Esdrā acceptatus q. falsus iuramē
tum missionis de re mala non obligare. Ex neg: hoc
iuramentum fuisse de re mala, quomodo n. Esdras
vir sanctus et zelata re mala adeo Deum tanqua
pro gratam adeptasset? Dico fuisse ḡ perpetuita
tem matrimonij adeo mala. Ex neg: neg. ex perpe
tuitas matrimonij est nec obligat maritū, q sine
iniuriā creatoris eum uxore sua habitare nō pt q
fit ḡn uxi Gentilis et, ac querenti num ut uxore ab
eadem querā ut gstat 2 ad Cor. 6. et 1. ad Cor. 7
re declaratur. Cap: Quando et Cap: Gaudemus de
denuntijs.

Sed quare circa hanc Israelitas ita si
actus iuratus missionis ab initio ges cū
iuratus fuerit plane fuerit illicitus, postea n. successu
temporis licitus fiat saltem tunc ubi actus debite
agi potuerit, q iuravit ni iuramenti ad ea
actionem illicitam teneatur, ut si ḡs iuret se occisurū
Petrum ni cuius vitam, nullatenus ei cui ḡstebat,
si postmodum iusta causa supueniat ut ḡs defensionis
vel ex gestio magistratus ut delicta petrū. Et sic
casu dubitanter iuranti ad quid actus Petri
non obligare, co quod iuratus initio iuravit licet iur
cumstantia mutaretur et actus antea illicitus licitus fiat
fluctu temporis, quod ide dic de iurato inutile facto
ut stret n. ḡs. Si Paulus iurasset se cū Ana
nia quoscunq; occisurum, et postea iusta causa supueniat,
co quod ille vadat petrum petrabat, sic dimittere hoc ḡdo
casu Paulus ni iuramentū esset a tollego tanq ab
altiore cui hoc iuramentum initio inualidus fuerit
ut nullum sit donec suum: l. 2. c. 19 2m exemplum de suam:
l. ort: n. 14 quo dicerit cum, q perpetuo castitatis voto

obstiterit cū aliquā sponsalia cū aliā iurauit se dā ducturū
ui iurati nō obligari si postea sup castitatis voto dispensatio
nē acquat cō quod sponsalia ab initio nulla fuerint, sicut
et iuramentū quod a. ab initio fuit nullius roboris
temporis nō solidatur. 3m exemplum dat Nau: et Suar:
l. tit: cō Couar: sicut qui iam antea cū aliquā sponsalia
legitime iniit et postmodū impotens cū tā et sponsalia sub
iuramenti pēna iurauit se dā aliquā ducturū, quā cū
illā cū quā cō sponsalia iniuerat compelli nō potest ut eam
ducat, ut probatum sponsalia cū celebrantur nulla
fuerint nullus iuramentū de illis factum. ubi etiam pōt
glia facta, et corollaria deducta, inde si iuramentū initio
nullius roboris ab ipso minori postmodum ualidaretur
et ptextio q in monasterio ā pōnā ingressā iuuētā quā
tel emittit, mortuā quātē nūtā quā
est, falsum q maior gratia quā per ostiotum et Iuratorum
rāo Min: pbr cō Cap: q. iam et Cap: placet de quātione
ingressorum in quo cū prius expressa dē partem q ita
nouū mortuā quātē nō cē cogendas ad ingressū religio
nis licet nouū uoluntas nō posit durare ex quibus saltem
p professionē renunciauerit ei cui potuit, sibi Iuri petendi
debitū, et qui in se castitatem uouerit: ni posterius
a. dē tale q pōna mortuā quātē bene q dēs fructus si
mo rationē iuramēti in quādam nō tñ cē cogendam

Conclusio 2a Iuratum y missorum de faciendo actu q fine pōto uenciali fieri nō pōt nullus est inhibitus
obligat. sibi cō Cap: quanto de Iure Iurando in quo dā
iuramēto de illicitā nullo modo esse seruandum
cuius rei rāo est a Iure cū: dat haec, qa Iuramēta nō
esset uincula iniquitatis fuit instituta. huic ōt ostendit
gl. 28 m 6. tñ cē obligatorium q bonos mores p̄stituit
iuratus, iurātus a. quo quis se astrinxit ad alterum
uenialem est, q̄tā bonos mores q̄ dicit Glos: in reg:
cit: q plura Iura y hac re citat et rāo 22. q. 4 quoniam
per totū rāo est sūde q gl. Nota tñ hic obiter tres
legis citatas cū Can 22. q. 4 Gratianus aliosq Iuristas
nullos minus proprie loqui cū dicunt iuramentum
illicitum nō esse nisi negatiue. semper ē pē de quo
nisi iurato illicitum est de illo tm quod est de re illicita

cus gltet multar iurata ee illicita, et tñ obligatoria
ut g: ét quis iurando ac promittendo ad frigy, abo
penare ét di, eo quod illi sit ghibitus iurare. q tñ illi
iurando peccarit mrō actus finer pōt eq profuit
ad illius executione obligabit.

Objicies 1o Dia ea iurata obligant, q nr nergunt
in instrimtum salutis aternae, ut dr Cap: si u. et Cap:
cus gtingat de iureiurando, sed iuratum de actu venia
liter tñ malo nr nergit ad instrimtum salutis aternae
cus pōt p temporalem panam pro veniali satisfieri
go ét Neg: Min: ad pbacem dico venialia licet tempo
ralem panam mereantur, nihilominus énergere ni in
strimtum eius dispendium aiae aternae, tñ quod quamdiu
ilo in veniali est iuratus sit salutis aternae, tñ quod
ad mort: disponat, quod pōt se suspendium salutis aternae
causat.

Objicies 2o Maius malum est periurium quod petum
veniale, go potius faciendum est actus virtuosus promissi
liet veniabilem malum quod ex omittendo periurium ét
omittendo actu veniabilem malum virtuosum promissum nr gmitti
periurium fili eo quod talis actus ex natura sua sit ita gsti
tutus ut Deus ad eius exercendum auctoritatem sua hystoria
ponere nr uelit, adeoq nec uelit ut tale iuramentum impleat.

Objicies 3o Si iuratum promissum de re illicita nr
obligaret, tñ q ita iurantes ab obligatione talis Juramti
nr essent absoluendi, sed sunt absoluendi go Mat: est
certa qa omnis nr est absolutione cubi obligatio nulla est.
Min: tñ pbi ex Cap: cum quidam de Jure Jur: in quo dr
Illi ni q iurant nr leges Dei nec Ecclie, sowi ubi Prelati
aut ijs humanitatis subsidium nr possibilitate solvendi
sunt ab illius observantia iurati cum illicitum sit et
grium rei, minuenta tñ eis pania gpatenti de hoc quod
male iurarunt dr Glos tñ ee absoluendos ad cautelam
qd melius ét Hoc Cap: nr mandari ut tales absolvi
uantur ab obligatione iuramti minuta cus huius nulla sit
neg. nr iuratus tuinentur inquisitatis est res a puto quod
licet male iurauerint ut dr in Cap: nec refert quod in
Cap: dicat, absoluendi sunt ab illius observatia Juramenti
neg. nr de absolutione, ppria dicta res tñ de declarati,

nâ sermo est quasi dicet Pont: indicandum illis est, quod sint soluti et absoluti ab oi obligatione, quâ putabant se p iuratum obstrictos cum parentibus amplius non loqui.

Conclusio 3a. Qui iurat actum indifferentem ut indifferens est, u: g: se non aditurum petitum idque sine ullâ causa adiunctâ vel intenta ad nil vi iurati obligatur. ita Suar. c. 16. Laym. l. 3. c. 6. Azor l. 11 c. 1. q. 1. qa actus sdm se indifferens si pp se precise fiat et ad nullum honestum finem referatur ex pbli sentia otiosus est adeoque veniale petitum g. qui iurat actum indifferentem ut sic iurat actum otiosum et venialem malum g., sicut nemo obligatur iurato promissorio de veniali faciendo, ita et nemo obligabitur ad actum ut sic sdm se indifferentem. Pli et tc. in eorum sentia, qui dicunt sine veniali fieri, pte actus indifferentes / dari actus indifferentes et in individuo /. Ad illum actum iuramenti auctoritate non obligamur q non tm nil ptinet ad cultum divinum sed potius saltem p eo tempore, quo exercetur illum impedit, sed talis est actus indifferens in individuo, si detur de quo suo loco g. ad eum auctoritate iurati non tenemur /.

Conclusio 4a. Si iuratum fiat de actu aut omissione sdm se qdem indifferente, ex fine tm bona, aut honesta, quod fiet ad virtutem referatur iuratum vim suam obligandi habebit ut si quis iuret se iam Magdalenae nunquam locuturum omissio locutionis ut sic precise erit indifferens, adeoque nulla iurati obligatio si coam addat, qa mihi scandalo e non amplius indifferens erit omissio, sed bona, ac virtuosa, unde ad eam p iuratum obligabitur. Pari ratione si iure me nihil empturum â Jacobo aut Paulo sine ullâ ratione precise ut sit iuratum non obligat qa de re indifferente est, vel ut aliq volant de otiosâ, et consequenter mala, si vero id faciam in gratiam Jacobi, ut me sic obligem ad emendum ab illo ut cuius interest ut ab eo etiam habebit obligatio haec honestatem fidelitatis, vel misericordiae vel Justitia unde et Capax erit mala obligatio ex iurato ut docet Suar l. c. Bss. l. 2. c. 42 n. 20. Laym. l. cit.

Conclusio 5ª Juramentu de omittendo actu pro
minoso est ocõ obligatorium cu sit de re honesta, fiet de ut
tanto ꝑcto, nec refert quod nõ sit de re positiua sed tñ de
negatiua, tu quia moraliter estimatõe equa, mali boni &
tu quia in talib⁹ iuramento nequaquam uoluntates positiuas ꝑ genera
di ꝗua utiq; bona est.

Conclusio 6ª Juratu de actu nõ g̃ales p se
nec per accs malo nõ obligat in perpetuu, sed tamdiu
quamdiu per accs malus esse cessat ut g̃: iuro me nũ
ingressuru domu, nõ ꝓpter qd domu ingredi p se malu nõ
est, sed qa persona suspecta in illa domo habitat
in quo casu tamdiu mihi iuriati domu illa uitare te
nebor quamdiu in illa suspecta persona erit, et nõ diu
tius. Alr Conclio tu ex grãli regula quod iuratu
mutatis circumstijs nõ obligat ut hoc Cap: qdñ de
Jurejur: tu ex intentione iuranti ꝗ sola fuit uita
re periculu ab illa persona immineb⁹, tu et quod
iuratu de actu indifferente factu nõ obligat, ut
dictu iuriatu a. de nõ ingrediendo domo, ꝗ peri
culu nullu est, nec moralis aut ciuilis cũ sit de
re indifferente &c. unde &c

Conclusio 7ª Juramentu de omissione actu
indifferentis si ad ulteriorem honestatem nõ referatur
nõ obligat ut ꝓcto, uerũ ꝗ haec gratiã obtine
ries illud iuratu obligat quod impleri ꝓt sine alio ꝓcto
sed tale iuratu ut ꝗ factu de nõ lauando festiua mã
pleri ꝓt sine alio ꝓcto, imo ꝓt sine impedimento maio
ris boni &c. R. dett: Mai: si fit de mala caparii obligatio
p iuratũ, secus si fit de non apparendo quod
hoc a. iuratu affert de mala non apparere, uel nõ cessatio
ab opãe prohibita ad nullu honestu finẽ referri, adeo
ut ꝑcti sanctia mala est uel refert ad honestu finem
de se nõ est indifferens, neq; ꝓt firmu ꝓ hoc argtu
mi ad sanctia ꝗ gendit actus et omissiones indifferentes
in individuo, sed atq; quod iuratu tñ obligat p modu
noti, alq; actus de re indifferente factu nõ obligat cum
dicat festa de melioca bono nõ de re absolute inutili

Conclusio 8ª Juratu factu in prius fauore
ob aliquod grauamen uel Juramentu non nõ obligat si,

qui vacaverit, mentem mutet, ut si quis iuraverit se ambulaturum ad causam aut non egressurum domo gratia lucri aut ex sola indignatione. Probatur Juratum promissorium alteri factum factum non obligat, si is cui factum est illud remittat quod nec obligabit si factum sit in proprium favorem, quomodo ita Lessius l. 2. c. 22. d. 2. n. 20 unde colliges Juratum a mercatoribus factum quo iurant se viliori pretio non venditurus non obligare si postea actum mutent, cum iuratum pleni se in suam met ipsorum utilitatem sit factum. Ubi tamen notandum est ex art. sup. Sit tale mercatorem graviter peccatum cum si dum advertens iurat se viliori non venditurum actum habeat viliore vendendi, sibi modo non obligat iuratum dum quis iurat se matrimonium inituru, modo illud nulli promittat aut in gratiam 3ii faciat iuratum. Obijcit quod ita iuraverit nisi id quod iuraverit expleat Deus in testem falso adduxisse censebitur, sed hoc est positum quod neque Mat. neque n. falsum erit, id in cuius testium Deum adduxit cum huiusmodi iurata censeantur hic tacitam conditionem sicut nisi mutavero mentem cum n. nullus interest iuratum impleri nisi ipsiusmet iurantis iure suo cedere sit ac sibi ipsi condonare.

CONCLUSIO, 9a. Juramentum de non faciendo actu superarogationis v. g. de non danda Eleemosyna nullum est ita Suar. l. 2. c. 17. n. 7. Abbas in Cap. si vero de Jure Jur. S. Th. q. 89. a. 3. Probatur iuratum non obligat ad omissionem illam quia neque per se, neque per actus ullam honestatem habet et directe maius bonum impedit, sed talis est omissio Eleemosynae aliaque liberae et omnis alterius actus boni non praecepti quod Sapientiae probavit directe, quia si indirecte tantum maius bonum impediat poterit Juratum aliquam obligationem adferre ut si quis iuret gressurum se Jacobo pecunias, quas habet ut se ex aliqua necessitate expediat, tenebitur iuratum eo quod factum sit directe de re bona licet indirecte actum meliorem impediat Eleemosynam sicut aut donationem Ecclesiae, quam ex illa pecunia fieri potuisset, eodem modo iurato promitto alicui me die non festo ad eum recreandum iturum Basileam iuratum obligabit, quia

directe tendit in rem bonam, sicut ut talis forte nimium melancholicus recreatur, licet interim hoc iuratum indirecte maius bonum impediat sicut omissione sacri quod singulis diebus audire consueverat, quia omissio nostro hoc iurato sequitur, sequendum Basileae pro eadem die sacrum audire non potero. Dices ex omissione operis boni saepe oriri magnam utilitatem tertio, quo iuratum de tali omissione saltem in gratiam tertii obligavit quod falsum est iuratum de omissione boni operis non praecepti esse nullum, quod non hoc fieri potest ut iuratum de actu bono omittendo prosit tertio variis exemplis declarari potest ut quod iurat Jacobus se non auditurum sacrum die profecto ut Petro aliquid laboret, item iurat pater se non daturum eleemosynam saltem liberaliorem et licitam, ut tanto maiora bona filiis relinquat, ubi apparet in utroque casu ex omissione actus boni oriri utilitatem tertio. Pro solutione huius argumenti nota obligationem talium iuramentorum respectu spectari posse 1° ut sistant absolute in sola negatione operis boni nulla ratione nec virtualiter, nec fili includendo directe utilitatem tertii, licet forte haec per ans inde exurgat. 2° ut directe respiciat utilitatem tertii, adeoque omissio tantum sit medium ad tertii utilitatem, quam quis pro fine constituit, quo facto obligatio non erit de pura negatione actus boni, sed directe de quomodo tertii saltem virtualiter hoc praesupposito sic si iuratum fiat de omissione operis studiosi priore modo nullum futurum secus si posteriore modo sumatur.

Conclusio 50ª Iuratum instituto honoris divini de minori bono factum ab initio non obligat si opus illi directe oppositum sit melius, ut si quis iurarit se uxorem ducturum partim ad libitum ita iurantis in melius mutari potest, ut quod si quis iurarit se sanitatis causa quo Deo postea ardentius serviat ambulaturum postea vero melius existimet futurum, si studeat ut Haereticum convincat, aut proximo in gravi necessitate adsit. Ita certe

Theologi ut videre ẽ apud Soar: in Cap: quamuis de
Jurejur: p. 1. pu. 6. n. 5. Mol. tom. 1. l. 2. d. 149
Suar. l. 2. c. 22. n. 11. Ratio est 1º quod prius in cuius gra
tiam iuratus factus ẽ censetur illius obligationem remittere
ut in quo ei gratum est, sine 2º quod Juramento tale
noti possit admittat, ni notis a. substitolligi solebat ni
si ad maiore Dei gloriam cedat opus omittere ne pecca
tum in Cap quamuis 2 n.

CONCLUSIO II. Iuramentum in grauam nr Dei, vel
hois Cap: Cuiusvis aut cuiusvis facti de bono aliquo ex
stando nr ẽt mutari in melius solo Juramentis arbitratu vel
vno regulæ grensus cuius in cuius gratia iuratum ẽ factum, ita
Suar. to. 22 l. 2. Mol. tom. 1. l. 2. dis. 149, idq; verum est
licet iuratum hoc fine alia prouisione nec verbis expressis, re
mente factum faciat, dicit mihi grensus cuius ni cuius gratia
iuratum est, sicdem ẽ iuramentum et factum hanc additionem
adiunctam hic nisi is in cuius gratia iuratum est nolit admittere vel quod ab ne res iurata in alia mutetur
et stat op illis iuribus, q̃ asserunt iuratum ppo factum ser
uandum, quæ is ille inique opẽgat cuiusmodi est iuratum
de soluendis usuris Cap: Ebrietas de Jurejur: et iuramen
tum metu extortum Cap: si in de eodem tit. Sed ars quæ
re opus hanc hoc p̃ magnum iuratum ni aliud melius
mutari pot, et nt id quod in gratiam tertij fuit iuratum
Ix in fauorem quod ẽo solemnem alsi breuis gloriam fore si
de boni ois quo praecipue in ipsius honore iuratum
est ni aliud quod magis ad honorem ipsius promouendum ge
ri mutetur, seruus est de op in hois vtilitatem iuratio q
licet in melius mutetur, illud hi forte promissario minus
gratum sit et vtile, ut si iuraueritis me illi laboraturum,
et postea hunc laborem in opus melius v. g: audiendo Sacri
sanctum, q̃ auditio ei cui iurauit ordinarie minus grata
cognoscitur, quod labor illi iuratus; ea hic colligere manar:
l. 3. conc 3. de regul: n. 7 an iuraderit se quida
dacturum religionem ingredi n pec, nisi prius illa duat
ad cuius cognitionem adduxit Capitula quibusdam de
sponsalibus, sed nulla est hac ratione, talem n. ẽt non
ducta quella religione tenetur ingressum donec sanet

l. 1. disp 23. q. 1. cū eōi nam ut ḡttat cp Cap ḡdm de
Jure Jur: iuratam legē nō am actus, cui adedi et
quem ḡfirmat, ni refutan. pūti ḡfirmat ymissione ma
thimonij ḡ huiy nōa legē lata, ymissionis matrīo
nij nōa est, ne tacitam hanc ḡtōem habeat nēi ingre
dien religionem ḡ et Juratō. adde quod si talis iora
mentō religionē non teneret, hant puella diuere prius
quam religione intraret id inde sereret quod hoc dubiō
fed at ni modu et ubiusūm puellas, res hor n fit, imō
erit potius ni grave ni modus, ut ḡttat seglem care
ret maritō suo ned alium diuere posset neq. di
prior professionem edidisset ni religione quod ni ḡbuda
ḡ. anno fit ſ. noitiatus absoluto, ni qđde ottra ne
is aut ro fit quod sine dubio omn est n modus ḡe
et erat n nau: nihil ybat sic n. say: legē signauit
nobis fraternitas tua quod qda Cuidam mulieri de
ḡuendo matrimonio fident detitt et sen za nitra bien
nium y uerba de ḡnti ḡtherum ſtito iurato firmauit
nunc a. privatā legē ducter ad fugem melioris nitae
transire suspiras fraternitati tue paritor, & quod tutius
est si (religione iurati seruata) prius ḡuere et po
stea si ledierit ad religionem migrare, si tri post despon
sationē copula n dignoscatur interuenire cacendis
hor, ni qđ Capitulum nihil ybat y nau: Jugum qui
puellas matrimonij ymiserat nitra breuem ḡuendi, cum ni
tio bigamij ptractus dubitare capit utrum religio
sus fieri ne, qua deliberacem cu solidē finire
arbe brennium ā ymissione et iurato facto ḡstitutu
n póe intorro ḡtur Pontifex utrum differendo
nuptias dū plenē deliberet ḡuenā agere oppidat
an u; uxor ducenda aut demitt, ni monasterū deli
berare n dū absolutā intrandē ḡ iurati obligatio
ne? respondit Pontifex talem cu nondū satis deli
berauerit utrum religiosus fieri et iurati obligā
de uxore intra brennium ducendā ne go at consultius
factum si uxore ducat, à quā postmodū nondū matrīm
n ḡsumat nitra tempus ſā à ure gessu si plenē deliberā
rauerit

ranerit discedere, et religionem intrare potit, unde fit Papa
n imperasse ne q promissio sub iurato matrimonio religio
nem aliq intrare, quas uxore ducat, sed si q intra tamen
nu, quem iuraverat n satis de religione gitabat suasisse iura
mentu seruando uxore ducere ac postea modo n assumet
si plene deliberauerit religione adire ne ita ep nostru Cap:

Conclusio 12a Iuratus ni gram tortis factu
quantumuis de re sit, quae ius Ciuile vetitat aut prohibet
modo sine peto p mittentis fieri potit ito obligat ita laym
l. c. Clss. l. 2. c. 17. Mol: de Jure et Just: part. c. 22.
l. 2. Sed 2o hoc iuratus ost factus in fauore tertij et sine
dispendio salutis aterna observari pt gd obligat. Sed 3o ep
gatis dumodo q varia pacta ep legi scripto vetitat, imo
et prohibitat nulla esse, nalida, si iurati auferit religio
ut vre ost apud Laym. Suar. Salin Clarum, Iquos eodem
plorum nos natus alterue sabjiciemus ep quibus gelio satis
erit probata.

2m si maritus fundu dotale absq; eâ alienare, quâ
marito uenditus censeri potit et gsentiente imo cooperante
uxore alienarent quamdiu maritus fuerit aut hypotheca
fabricauerit totus justus nullus erit ut ep nariis iuribus
gttat lege Juliana, et 3m si mulier alienatione nulla ni
dolo, aut metu circumuenta iurato gsimqueerit ac p hoc
se obstimoerit se illi n jquestura, adeoq ni iurati
nalida erit ne hic Cap: cu gtingat de Jure Jur: Cap Mulieres

2m justus â minoribus sine solemnitatibus iuris ini
tus nullus est, q tm accedente iurato eo nalidat, unde neq
minori iuratot restituo ni integrum gadit, ut hic ni autem
Sed eo utcunq casus aliorum q silentium est, quod iura licet tale
justum ni gram vporis minoris et orbitant n tm sub peto
tatis mandent ne jqueniant tali alienatoi justui ac q n
jqueniru tali alienatoi, justui, neq in prudiciu tertij neq
gat, neq sit malu, atq adeo fine salutis aterna, ullo
dispendio seruari potit ut Juratu, quod ni gram ter
tij mulieri et Minori edidit sub reatu peccati obligeo
n obstante justus amentate et iuris depositione. Hinc
ni gelio actu, quem Juro n phibuerunt sub peto

per iuramentum solidari poē, quod bene notandum, secus .n. iudicandum de iurato quod actui sub pcto prohibito accedit hoc .n. ut pote de re mala nullam obligationem inducet. Quaeres cur dictum sit regri ut iuratum nullam ui nullo motu sit extortum, sed libertum. Rx hoc ideo minime dictum quod putam iuratum in gratiam 3ii de re licita factum si dolo, ui, aut metu extorqueatur non valere, cum non tm ex gtali iuris regula gstet oē iuratum pmissorium quod sine dispensatione salutis aeternae observari pt esse observandum, et expresse in variis casibus a iure observatio talium iuratorum quantumuis per uim metum, fraudem extortorum variis iuribus mandetur, nisi relaxatio iuriati obtineatur, nam ut supra Cap. Adiutores de Iure Iur: statuitur ut q iurato se obstinxit ad usuras solvendas iuratum adimpleat, licet iam datas ab usurario poīt repetere tanquam non debitas et inuiste ablatas et Cap: si u. de Iure Iur: in tris hlz iuratum p metum extortum servandum ē: sed relaxationem hic gerit poē p praelatum ideo g. tm dixi sine ui metu dolo ut gstaret praelatum non poē iuratum cum damno 3ii cui factum est iuratum relaxare nisi uel iniuria facta sit ei q iurauit, uel publicum bonum postulet ut iuratum relaxet uel alia necessitas hoc requirat ita Mol. l. ci

§ 2us

An ad Iuramentum promissorium requiratur Intentio se obligandi?

Difficultas est an quis obligetur ad id ad quod se obstinxit nrīa sit Intentio se obligandi ita ut alias nulla enascatur obligatio: affirmant Scot: in 3 dist. 39 a. 3. q. unic. Syl. verb: Iuratum Sank l. 3. in Decal. c. 20 q plures citat q iuratum ui teneri, q iurat et sine intentione se obligandi docet Sot l. 4. de Iust q. 1. a. 7 Less. l. 2. c. 42. du. 8. n. 38 cum qbus

Concludo problem quidem esse eorum sentiam et in praxi securam, q uim iurati nullam esse censent si in iurante intentio se obligandi abfuerit, publicus tn esse et hoc casu iuratum uim obligandi habiturum, et quamuis fieri uix poit ut q uim iurati pbe ht perspectam serio iurare uelit et simul saltem tacite se nolit obligare fieri tn pt ut iurati noam ignorans oio iurare uelit, quamuis et expresse nolit ad id quod iurat obligare, quod si fiat cum iam citatis DD asserere oio uerius uri iurato obligatione induci Rbi 1o. Obligao est de essentia iurati uel saltem eius proprietas adeoq nullo modo ab eo separabilis go semp induit obligaoem cum serio fit licet iurans expresse se nolit obligare. Rbi 2o. q iurato pmittit aliqd ne periurus sit tenent efficere ut uerum sit quod iurauit go et tenent efficere quod se effecturum iurauit quantumuis se obligare noluerit.

Obijcies 1o. qui gctui adiungit clausulam q sit q substiam gctus n obligat eo quod talis clausula dicitet gctum ut si uendens domum addat gdioem, ut tn illa n alienet aut q promittit aliqd aio se n obligandi go et q iurat cum intentione se n obligandi n obligabitur. Rx neg: gseq: rao disparitatis est quod talium gctuum obligatio pendeat ab intentione se alteri alterumq sibi obligandi, unde mirum n est, si absente hac gditione gctus ipse nullus sit; iurati u. ratio in eo gsistat quod quis DEUM in testem adducat ueritatis, uel psentis uel futurae quod utiq fieri pt licet quis intecim dicat se ob eius reueriam n facturum id, quod iurat.

Obijcies 2o. Qui sine intentione se obligandi iurat n ht uoltem uere iurandi licet exterius uerba significantia iuratum pferat go ui nullus iuramenti ad nihil obligabitur Rx neg: ans suppono. n. quamuis aiu n habeat exequendi quod iurat uelle tn illum serio in testem aduocare DEUM quod utiq sufficit ad iuratum

Obijcies 3o. Nullus obligatur p proprium actum nisi uolens

gr̃ negs per iuratũ, nisi se obligare uelit. R quod totũ
consilij a. uolens q ponit actu per effra aut op̃ eriã
tale suã uĩo obligantem, sicut q ignem ni examẽ
gĩ ederet gnũs ptestaret, se nolle illud inuendere ad
tũ uoluntariã illius qbatione p̃curare conferet Sycle
qui efficaciter uult cãam uult ẽt effectum.

Augres hic 1°. an iuratu simulatu quoad res
uoru ẽgnoaem obligẽt, seu an obligẽt ꝛ, q tñ alio sẽ
su uerba usurpat, quã ilgãt ꝛ, qbus cutaly. 2° dubis
solatio ẽt obligãt; suppona tñ fidẽ iurantem sine
iustã necessitate grauiter peccare, sed et Mr. q sine
graui cãa Juramentũ sau ni alio sensu accipit, quã
ilgãtis, aut iuraly, grauiter ꝛ. si iuridice fecit p̃ ko
et parti q Jus hẽt ut sẽm prudentem eius intentione
iuretur. Confirmatur sacrã adhibet, ut in humanis
actibus et actibus institutu diuina: maior stabilis maior
fidey debita habeat, quod euenit per iurata alio later
te sensu ã Juramẽtũ practita, quã q coiter iurãtiũ
uerbis prolatis soleat intendi. Adhuc si iusta ac gra
uis abest cãa, qnia si talis adsit poterit quis sine pecto uẽ
bis suis aliquem m alio sensu, quam ille ilgat, ut pro sua
sensu ruzare, ut si quis uerbi gdem torqueret librum
latinis ã qbus ille utitur torqt. Illatum, uel ne careret
ad mortem rediturũ ĩterim uero reuelã nolleat aut
iurandi uel si habeat sẽm alĩus sensu iuret, sicut fabricã
gendo sibi dicat non peccabit hoc ꝓsupposito ad q. R 2°
qui uerbã de cãa pt uti amphibologia uel mentali restrictiõe
ne obligat iurato sẽm sensu quem alter intendit, ẽt
quia nec eo sensu iurauit nec eo sensu iurare tenebat
ne suppono unde ẽt gltat aliquẽ uti posse uerbis ambi
guis uel restrictiõe, puta se iurãdum non posse dicere
dicitur iurare, ut si quis orator iuris ordinem interro
get sub iurato de aliquo facto, quod nõ ẽt obligatus declina
re nisi iurando poterit iurare se nescire subticendo
ut tenet al. dnũ Lede lect. c. ex. du. Nam. c. ex n. 19
sanch n. 6 et alios ab his citatos. R licet Juranꝰ per fraudẽ
uel malitiã sua uerba alio sensu accipiat, quam alius
praesentes ilgant se obligaturum eo quo iurauit, uel pote
quod iurasse uidetur, ad implenda, ni iurati ni eorum

sensu, quibus iuravit ita fuar. l. 2. de jur. c. & ron 2 Sanct. fo. 10. n. 15 et alij, sibi deest intentio ni eo sensu iurandi, iuratus a. per so nõ obligat ultra intentionem iuranti quamuis gr. raõe damni tertij, uel raõe scandali põt obligari, cũ th semotis nõ obligabis p se ni cũ iamente peccabit tñ graviter ut dictu

Quarus 2o an Juratu promissoriu ita obliget ut semper teneat montq se iuratu (si fides bona sit et licita) nõ impleat quantumuis res iurata sacra sit fuar l. 3. de jure jur. c. 18 et alij putat nõ ã mort Sanct Ioan Gapra et alij, quorum sentia pbly est ni grauis causa, putant n. in promissorio iurato esse quod promittit nõ prestatur nõ mutata forma tñ quoad substantiam rei sacre, sed tñ ut sua auctorite absistat ĝ tui quod grauis ẽ nõ consuit nemo n. ad ĝ istum uocatur, q sit de re leui in iuria magna, ubi sit iudex, ut dicunt, liter res de qua ĝ stio celebratur nõ prestatur nihilominus tñ mihi uerius ur nulla mõa permutatam excusare, quo minus quis per promissorium iuratu sub mort: obligetur ad executionẽ rei promissa ita Gabriel Arcadius. pal. sibi 3o. qa q iurat se aliq facturu, quantum in se est tenet facere nõ tñ se uie alius faciendi, sed ut se facturu quod promittit nisi iustu impedimentu inter ueniat 4o. ab mort: teneatur ad implere ne heres testamẽ falsi faciat, Nec satis uidet cur negetur heres ni testem uocari per iuratu promissoriu sed tñ ut assistentem, ut longe aliud sit iurare per heres se nõ uel illud facturu et aliud cupere, assertiõ heres uel in ĝsto, uel in actu perficiendi ut patet ex eo cõi iurantiu opinione, imo sepe expressis uerbis heres de aliquo actu futuro ni testem uocatur, his uel silibus uerbis heres semihi testis quod sim solutarus &c Quarit quodna ergo differimen sit inter iuratu assertoriu et promissoriu? hoc esse quod ueritas iuramenti assertorij debet esse ĝnt et sit speculatiua, ueritas uero promissorij sit futura et pendens ab ipso iurato. sibi 2o. respondeo Juratus inspicit mõa nõ qũs est magna uel parua

sed quaeris vera quae pro magnitudine, aut parvitate non erit obligatio Juramenti, sed haec pendebit ex veritate quae cum in re parva et magna sit eiusdem rationis in ordine ad testem divinum erit et eiusdem rationis in re parva vel magna falsum testari et consequenter eiusdem rationis peccatum erit [illegible] in testem falsi advocare, qualis tandem sit in materia parva magna. Interim tamen bene notat Sess: 1. c. 1. non futurum mortale non implere rem iuratam si quis notat promissarium parum curare, aut flegmatum, licet promissum non impleatur, modo alioqui paratus sit qui promisit satisfacere petenti. sed quaeres cur violatio Juramenti in re parva sit mortalis cum parvitas rei, contra votum facta a mortali excuset? R. id ideo fieri quod in voto attendatur an res parva sit an magna in ordine ad honorem Dei, quod si parva sit nemo censebitur honorem Dei nisi parum laedere, adeoque non nisi venialiter peccare, secus est in iurato in quo hoc non attenditur, sed illud tantum ut verum sit quod iuratur, ne Deus in testem falsi vocetur.

§ 3us

Qualis sit obligatio Juramenti num personalis? num inde oriatur actio? et quando? num ad haeredes transeat?

Juramentum promissorium inducere obligationem ex dictis constat, quod verissimum est, non tamen si quis per se ipsum sed etiam si per procuratorem iuret, quod fieri posse modo procurator in casu speciali speciale mandatum iurandi habeat nemo dubitat, et satis constat ex variis iuribus Cap: sicut nulla sibi de Jurat: Calum: in 6. Cap: unico vers: verum de statu Relig: in 6 nec refert quod

procurator ubatur p̃ persona verbi juro, adeoq; pro se
n̄ p alio iurare videatur. cū hoc agat tanq̃ in rem
Aut aliena p̃sona repraesentans, q̃ prius ter iurā
mentum p̃stare cogeter ut docet Gabr. l. c. de
Jurat. c. n. 4 cū Gloss: in Cap: Mutuo astat ubi ait
et scias quod procurator debet cavere in dict fin
ea quā doctrinā sequens est si iuraūm falsū p procu
ratorem p̃stetur, cuius falsitatem ipse ignorat n̄
procuratore sed p̃ncm periurū futurum, sed q̃ si per
iurii gstat de falsitate, et ipse et p̃ncs periurij crim
sicut de Cap. 1. de Offo legati dē agentes et consentien
tes pari pnā puniuntur. Caeterū quod iuratum
pro ratificatorum p̃stari dixerim, ligendum est de
actibus, qui ex juris dispositione per alium peragi n̄
p̃nt. ut est judiciale testimoniū, hoc. n. tamo donec
fit, nisi qui aliquo sensu id de quo testari ault percepit
ut docent cōes Juristae et admonita ea Cap. 2. de
testib: sed de iij tm̄ q̃ per alium transigi, et tractari
p̃nt, ut est juramentū fidelitatis, si vasallus iuste im
peditus sit ne illud p̃stet Cap: Unico de ver
gul: in 6. et nerat sed
Sequitur 1°: finē obligāc̄ Juramenti p̃missi ijs personis
ita ut iurante optimisto ei obligāc̄ optimi quatenus, an uno
una cū hærede stante ac premortuo transeat? p̃ affirmatiōne no
tat ex Bartolo in lege si quis pro eo ff de jud. et Cap: de ope
fundo ubi ea juramenta simplex vanū, quod aliis nō obs
nuda aut perfectam appellant et alterum quod accedit pro
missioni, per quod fiēt pro missio vel hōi, vel p̃ facta, con
firmatur nisi dum est cū quis sine ullā promissione, aut pa
cto ab altero accepto iurat se hoc vel illud facturū
ut si quis juret se eleemosynam daturū die profesto sanc
tificatum quod juratum una tm̄ obligationem induxit ut
bene Mol: d. tit. faciendi fiēt operis ob reverentiā divini
Numinis cuius testimonium invocatum est, unde q̃ juramentum
solus violavit unum sed grave ex religione tenetur emittere
juramentum promissionem firmandi, et quod promissioni
firmandi accedit, vtq̃ ipso, vel in promissio ex facta
roboratur vel juratum promissioni hōi facta accedit

si prius votum iuratum appellabitur, ac ex pluribus obliga-
tionem inducet, unam ratione promissionis, qua obliga-
mur ad rem pro promissam praestandam, alteram ratione
iurati qua ob reverentiam divini Numinis in testimonium
vocati adstringimur ad rem iuratam pro, exhibendam,
unde qui iuratum hoc violaverit ex plex peccatum committet
quod si iuratum accesserit promissioni hoc facto pactum
iuratum efficietur quod idem ex pluribus obligationem inducet
unam ratione fidelitatis, et Justitiae erga promissarium, alte-
ram ratione iurati, unde qui tale pactum violaverit quoque
iustitiam et religionem peccabit, his praemissis ad q. R.
1º Iurati nudi obligationem non transire ad haeredes, sed
esse mere personalem ut bene Mol: Laym. t. 3. c. 10.
R. 2º Iuratum promissorium per quod promissario
aliquid promissum quod bona conscientia accipere
non potest licet promittens sine peccato dare posset per-
sonale non est, et ad haeredes non transit ut si quis usura-
rio iuraverit usuras se solutum, aut latroni pro
libertate 100 florenos ita Md. ratio est quod promittens non
teneatur ad iuratum promissum explendum alio, quam
solius religionis titulo ne sit pro vel in testem falsi
advocarit nullo modo. n. ratione iustitiae cum usura-
rio et latroni per tale iuratum ius omnino nullum fuerit
acquisitum, ut qui neque licite exigere possit nec iam
datum retinere. R. 3º Iuratum promissorium pacto cum
homine inito de re utrinque licita aut voto pro facto
accedens et ad haeredes transit, cuius adeoque obligatio re-
alis est, ratio est quod tale pactum vel votum iuratum dup-
licem obligationem pariat, unam ex virtute religionis
alteram ex virtute Justitiae, et licet prior tantum personalis
sit adeoque extincto iurante extinguatur, posterior
tamen realis est et ad haeredes transit, qui sicut in haeredi-
tate bonorum, ita et in oneribus realibus successores sunt
ut passim DD, imo sunt qui non improbiter sentiant quos
scitur Laym. t. 3. n. 4. si iuratum simplex in gratiam
tertij qui licite quod iuratum est accipere potuit factum
haeredem ad id exsolvendum queniri, et a Judice compelli
posse, non quidem actione directe quoque illum instituta, sed

cogenda ad satisfaciendu iuramto ne defuncti gfcia, satisfiat
Joyde glosa ait in cap: a nobis de sententia excoiõi lice
ueratur n transeat ad hæredes seruare tñ tenent
ne la: datur actio defuncti

Quæres 12° an ex iuramto promissorio in forbj: ubi
litem facto oriatur actio? R affirm: idq in foro ciuili
et canonico, quotiesq3 res iurata licite deberi et acce
ptari pt ita Mol: Iuan. l. 2. c. 25. Rõ est quoniam tali
namento primeuer obligãr fidelitas et Justa causa ad cuius
solutionẽ rerum q3 ius compellit.

Quæres 13° quid futurum sit si res iurata licite de
beri pnt n tñ licite deferri ut si quis usurario mu
tuo iuramerit? R tali casu cum ipso actu cessante
compellendu é ut illud relaxet, quod si nolit Judex ipse
illud relaxabit vel certe rem iam ab usurario n. q: acce
ptam restituendã curabit ut gstat ex dictis magis q
ex leg: patebit.

§ 4us

An Juramentum gravi metu ex tortum obliget?

Quid hoc loco respondendu sit ex dictis § 3i fine ptis
patet qa tñ plures inde difficultates decidendæ sunt R°
ex iis tales Juratu fidem re licitã fit obligare. glr l°
de cap. si q. de Jure Jur: ubi ait dari q decerni et cap
ad audientiã de ijs q ui. plr 12°. Juratu ne sup. dictu
implendu est qnq3 pt sine dispendio salutis g°. fide re
licitã fit quamdiu ex tortu sit per metu ni gstantem
nisi cadentem impleri debet. plr 13°. p Juratu seriõ
prestitu et n restrictu de hoc n. agimus ferri par
tim ni testem uocamus partim uolumus ut ille actu aski
stat, vigz firmamentu tribuat, g°. sue actus ni que cadu
iuratum sit firmus, sine n sine rescindi pnt sine n
rãna cultu ex diuinã reuerẽa teneri q minime stare
ut gstat ex cap. ad audiam de rey. postremus proplerea au
dentes nos Juramenti religione liberare. plr 14°. ferri
nulla nobis restitue iniuria ni graui metu iuratum
extorqueat g°. p iniuria metu meritentis n liberamur
ab obligãe qua erga ferri iurando ipsimus ut fere cun
ctis in hoc ipso ptemq. alteri sub Juramto promisimus ptemq.

Obijcies 1° Cap. quamuis pactum de pactis in 6 ad hoc ut iuratum obliget uir requiri ut fiat sine ui et dolo, sic n. loquitur quamuis pactum statu factum a filia dum nuptui traderetur, ut dote contenta nullum ad bona paterna regressum haberet improbet lex ciuilis, si tamen iuratum n. ui nec dolo praestito firmatum fuerit ab eadem omnino seruari debet cum n. uergat in detrimentum salutis, nec redundet in alterius detrimentum ubi his uerbis, si tamen iuratum n. ui aut dolo praestito sit malum fuerit omnino seruari debet, indicare uir illa tamen iurata seruanda, quae nulla ui aut metu fuerint extorta n. item illa, quibus metus causam dederit. R. nil inde quod nos gaudi, textus n. aliud n. uetat nec indicat quamuis iurata quae sine ui aut metu facta sunt sterilla pentur. Caeterum quod n. uelit illa n. obligare quae ui extorta sunt satis constat ex ipso Cap: quod illa tamen nulla declarat quae ui alterius detrimentum uergunt aut sine aeternae salutis dispendio praestari nequeunt.

Obijcitur 2° Autentico sacro puberum si aduersus uenditionem talia sacra nullius esse momenti dicant. R. 1° n. esse hac in parte iuri ciuili adhaerendum cum lex Canonica Cap: si uero cit: nobis declaret n. esse tutum iurato quae nisi sit tale, quod seruatum uergat in interitum aeternae salutis, adde et quod seruari n. deberet si cederet in detrimentum boni communis ut est iuratum ui extortum de n. facienda querimonia maleficij de quo agit et praedict: autentic. R. 2° hanc autenticam intelligi potest ut tamen uelit actione in ciuili iure de tali iurato praestando n. dari, n. u. quod nulla sit eius obligatio quod n. actio danda n. sit inde constat, quod iudex in gratiam fraudem facientis actione n. debeat instituere ne fraudi patrocinari uideat.

Obijcitur 3° Cap: uerum de Iure Iur: eos qui tale iuratum n. obseruauerint ait n. esse pro reis mort: peti habendos quod n. obligantur ui iurati pro hoc Cap: Canonista n. nulli putant ui aut metu adactos n. peccaturos mort: licet iurata tale n. impleant sed omnino uerum est mort peccare unde ad Cap: cit. R. Pontifice in eo aliud n. uelle, quam taliter iurantes licet iuratum n. impleant n. esse puniendos tanquam periuros, neque poenas a iure

secundis statutis illis insistendas.

Obijcit 4° cap: 2nd de iureper: dr quam faciens
sem ob aliud pho Comite rebus suis spoliatus et iuraꝝ
compulsus quod ablata nō repeteret nullius iuramenti
pōe obstringi q: iuratū in contrarium obligat Rx neq cons:
neq n: ideo nō obligabat ppt quod iuramentū vi extortū fuit
sed ex ut notat Glossa: in 2 cap: quod licet de re mala fide
ablata bonis nō repetendis quod tñ pōtō fieri nō potest.

Obijcit 5° Tales Jsraēlite nō tenent deum affirmare pro
missionem q̄m Iuraverūt Saltem pro arbitrio promittentis
rescindi et q: nō videt obligabem Rx tales iuramentū nec
timorē quibus nō qde tales affirmare, ut ame mutuo
gramine. Stato tñ posito q: petat pmissario et opi in
Ista deberet illi praestari quod est iuramentū firmare, tñ
co quod ex religione erga Deum fit inglendus unde licet
nō pugnet iuramentū repetere ꝑ Justiam respectu pmis
sis, tñ ex iuramento nulla ex acquirat ad rē pmissam
pendet tñ ex religione respectu Dei. Sed in casibus in tali
casu ubi licet Juratus ꝑ iniectorte sit, pmissio nō fir
mitter obligat, q: nec iuratus. Cons: ibi iuratus ad aliq
quid q: debet seu nō actus in quē cadit. Rx negt: consq:
ad ptem, Nō quelibet nō debere, vbi ex actus, cui de
cetur gravis, et ꝑsertim ea, ad qua firmanda apponit
gstat. Juratus apponi actui ad robur illi subtrahendū
Saltem respectu Dei unde hoc retinet vinculū optō
quem ab, hinc ex debet Juratus seq nō actus in quem
cadit, Sensus est quod sequat nō actus quoad exem
tas, quae pmittentis ut: gr nō carcer vellet apprehen
dere, pmittendo nō stare quod obligaremur aut nō obli
gaꝝ. Sed petes an pri ex tali iuramento dolo aut
terrore extortus obliget? Rx si error cecidit circa substā
tiam actus quod tale fuit vel grave, notabiliter affec
tum et obligabit, si vero cecidit nō tñ circa tuc
vellet affirmare ea, quā tenet fide apprehendit, ut in mo
quita Saltem assentiatur nō sufficienter comprehendit in
talijs nobis ad q: iuramentū se extendit: sibi Juratus nō obli
gatur si in re notabili multo ab ea recederet q: nec ipse
stat et ignores, unde et obligat iuratus ea, stricte dictor
pertinet et adeo ꝑ se iurare tenetur eos

teneatur dare pesse tamen Latronem de male-
ficio accusare, et solutam pecuniam repetere.

ARTICVLVS IIII.us

De Juramento Judiciali.

In eâ, quam statim ab initio dedimus iurati in Asser-
torium et promissorium divisione continentur et Jurata
Judicialia, q̄ vel affirmant aliquid esse, aut non esse et sic sunt
Assertoria vel affirmant aut negant aliquid futurum et
sunt promissoria, dicuntur a Judicialia quod in iudicio
soleant praestari horum Juratorum species sunt varia, nos
quia nostri fori adm̄ non sunt paucula et breviter adfere-
mus tum ad directionem prudentis Confessarii tum ad ali-
quam Juris cognitionem Theologo nostra comparanda.

§§ 1.us

De Juramento Calumniae.

1.a huius iurati species illa est, quam Juratum Calumniae
appellamus eo quod de Calumniâ in litibus non facien-
dâ praestetur idque non tantum in foro civili sed etiam in causa spiritua-
li ut constat ex Cap. 1. de Jurat. Cal. in 6. hoc Juratum
quod Joannes Cal. in Lexico Juridico iurare in litem
appellat initio statim actionis vel etiam in progressu altera
tâ parte postulante iudex exigere debet, a reo qui-
dem quod arbitretur bona se ad relactandum uti iustitia
adeoque Jus hic cur actori repugnet. lege 2.a de Juris-
ff. Calum. ab actore u. ut iuret se non calumniandi animo
litem movisse, sed existimando se bona causa hic; idem
iuratum et praestandum erit parti utrique quod non sint exa-
cturae probationes, nisi quas ad veritatem indagandam
necessarias putarint, ita statuit Autent. in isto de Juris-
ff. Denique hoc et Juratum praestabunt actor et reus quod
causam patrocinii omnino nil dederint, nilve promiserint Ju-
dici et eius Assessoribus.

Quaeres hic 1.o an si initio litis Juratum Calum-
niae praestitum fuerit postmodum in causa Appellationis exigi
denuo possit? Ex non posse quidem in eâ de Justitia posse tamen in
appellatione ut hic Cap. appellationibus de Jurato Cal. in 6.
quod iubet in appellatione Jurare de Calumniâ et de Veri-
tate dicendâ, quantumvis ab initio statim litis contestatae
fuerit de utroque Juratum. Obijcies non esse bis de eodem re

iurandu, adeoq; n̄ ē ni negōo appellaōis fr̄a initio fuerit Juratus, Juratu Calūnie repetendū ℞ſ: appellaōem et ad Justiam n̄ē eandem oīo n̄ ut n. dicitur tionis negotiū mutuatur fit nouū libis ꝯtestāo ut notat Glos: in Cap. ut. verb: Juratu, adeoq; quasi lis nouata est n. Justicia appellaōis vrīa 1ª Just. Cap. jūn: de testibus et Jurat: de Calum ut nemo dicendū ꝙ fortur ad Justiam in quā Juratur, quod fiet ni eā intuary n fictura Calumniosa ꝓbaōe, Item quod veritatem sit confessurus Cap: inter tractandis de testibus adde quod in appellaōe ponit fieri noua ꝓbaōes, Nisi iura q̄ dicunt Juratu Calumnie ni eāa ꝑtis ꝓtitu n̄ē sterandū in religiū in aā de Justia n̄ in diuersā ℞ in vbi res eadem sterato n̄ē iudicio ꝙrimanda id uerū ē nisi apud diuersos iurandū sit: uel noua uerustia sub prioritu rāto n̄ apprehensa aliquant ni negotio a. appellaōis ℞ put deducitur nouā ꝓbaōes et alij Judicis ꝙ.

Quaritur, 2º an sit de substia actionis ut mox initio, post litem ꝙtestatam iuretur de calumniā. ℞ Neg: hīj Cap: Cit: 1º de Juram: in 6. necrefert q̄ quod multa leges quas citat glossa in Cap: cit ut ne restaret ꝓbē ficant ut hoc Juret et fiat statim post litem ꝙtestatā respondeo. n. ad de glosa nemo ē in ꝑtē sibi iniqua, nisi grata allata sed de hoc nor ipse Capitulū quo Juratu hoc initio statim post litem ꝙtestatā ꝓcedi debeat in dicta n̄ seq; si omittat processus ē nullus ut ob aliā additur iura a glos: cit: subsistat.

Quaritur 3º an saltem processus quamuis p se nullus sit ratificandus ꝑ de Calumniā et petite neq; initio neq; in ꝓgressu fuerit iuratū modo ut pars nostra expresse ut petierit. ℞ n̄ista Constitō Cap: cit: de Jur: Calum in 6 ℞ ſ ꝑ dit. n. ꝓ omissa tamen totā cāa calumnia iudex Judicialis processus alias tatus legitime n̄ est nullus neq; ē annullandus, Nota necnon tacitē ℞ ex certā parte iuratu postulante; quasi dicentia pars postulat ā Judice remitti n̄ ꝑ ut modo ē debimus ut ē notat glos: hic ex Cap: de Jurēnar: Nota tā ē et litigantes intendē expresse ꝙrere n̄ pē quorum iuratu calumnia praestent ex quo tale ꝑtis quem de occasione dare iure reybet lege 2 Cap: de Jurcun:

Quaeres 4°. an in spiritualibus ubi mag. datur iuratum de calumniâ non faciendâ, et iterum de verito dicendâ diversis iuratis opus sit an u. utrumque simul iurari possit R. utrumque simul iurandum ita Cap. 1m. cit. § quamvis in causis unde notabis diversa esse haec iurata, sicque iuratum calumniae est de credulitate, quod sit bonâ fide quis procedat, iuratum u. de verito, quod non velit uti malitia et dolo, sed pro verito ex animi sententia ut docet respondere Greg. Tholos. in spiritualibus Iuris l. 48 posterius ante Cap. si de calumniâ à Pontif. 8 constitutum sacerdotibus deferebat, non item prius de calumniâ eo quod presumeret Ecclesiasticos in causis spiritualibus non calumniari ut ait Gloss. et rationale in Cit. Cap. 1. de Iurato Calumniae in 6.

Quaeres 5°. quid futurum sit de latum Calumniae iuratum alterutra pars actor scilicet vel reus recuset. R. actorem ab institutâ actione cassurum rem a. pro confesso habendum item Autenticâ principes vide Ant.

Quaeres 6°. potest ne hoc iuratum per procuratorem praestari cui id spectat fuerit demandatum R. affirm. ita Cap. secund. de Iur. Cal. § procurat. in 6 quo casu conveniens est ut procurator non tantum in sui sed et in suam ipsius animam iuret, siquidem et ipse et protrahendo processum excipiendo coram iniusta scienter defendendo calumniam inferre potest argto Cap. 2. in 6 de Iur. Calum. § procuratores modo procurator non sit gestus seu syndicus ursitatis qui habeat legitimam administrationem sicut et Tutores, siquidem hi si coram cognitionem habeant tantum iurare debent in propriam animam ut docet Gloss. Cap. inter tractand.

Quaeritur 7°. nunc procurator constitutus postquam pars principalis iuraverit de calumniâ et iurare debeat R. affirm. ita Cap. cit. 2m. in 6 § procurator. Ratio est eadem quae superiore q. data

Quaeres 8°. an praestito ab initio iurato de calumnia, iudex in decursu exigere potest adhuc iuratum malitiae, i. quo, bonâ fide et non dolose procedant utrumque, non eo quod iuratum malitiae efficiatur in iurato calumniae hoc a. in eâdem causa non sit iterandum. Verum R. affirm. ita Cap. 1. cit. § in omnibus a. causis in quo dicitur licet gestis in

iuriato calumniaꝫ ꝑtiũ iuriatu de malia tñ cu
plus tñe ad iuriatum quod nõ ꝓ cupidit quam id
quod sũ in re ꝓ malitia iuriatꝫ cupit ni ꝓ â
fraudã quotiꝫ uidebit licet ni cõa hñs iuratu
fuerit de calumniâ ff Rx

De Juramento quod dr in litem.

Juratu in litem ut â Juratu calumnie q̃ q̃o sabin de sa
mi ripim⁹ distinguit ẽ ibi. et sic Juratu ueritatis
seu uere estimacõis, iuratu affectionis, et juratu singulꝫ
et singulari re ꝑ extra re. Juratus ueritatis est, quod deferri
solet ad dolore rei aut rei ꝑ quantem rei amota fuit ꝑ de
cui alterius amissa in aga dari, quod tanq̃ usui ẽ solet cũ
alia deest ꝑba ut si cista alicui tradita reddẽ negat
seruis amotis sigillis. Juratu ueritatis deferꝫ petitori ff sus
pecti si fraudẽ ai ꝓ illud petitu fert, q̃ ꝑbus regula
tñ si generaꝫ difficultas ꝑbandi qua ãtem rei amissa
et odio delinquentis stat dr est iuriato petitoris: dr pe
titoris q̃ â reo iuriatu n petit, nec ꝺ nãs re amota arbi
trio fidẽdem faciẽtis uendere cogat, hoc iuriatu ab
atore si uelit deferri pt reo ut ũres fiat re n amouisse
quo casu ẽ in cui deferꝫ illud referre n potuit perinde
ac si furtis fieri solet ut tolos: Quaeres an et hures
di amouentis ꝺ iuriatu â petitore deferri pot? Rx
neg: rõ est quod factu est ut ꝑ to alienu abhorrede iure
pot ignorari.

Juratu affectionis q̃stat ut rei u ad de charu ꝑ
fraudem aut negligiã alterius ꝑdit⁹ pretiũ n ꝑdu nã
toreꝝ ipsius ut fit, sed ꝑdu estimacõem de utilis
tem estimet, ut si quis annulu summe charu ex quo
ne dono ab Imperatore acceperit in iuria alterius amiserit
permittit ei in litem iurando pretiu ꝑdu prima tu affectu
et utilitem estimare, ꝓuidente tñ, ne res ni infinite
estimet iudicis tamen, curabit tñ Judex ne ni tali affecti
one pretiu dubiꝫ quas res amissa aliog ualeret ꝓcedat.

Juratu suppletorie singulari rei et extra re gradiẽs
occasiõe sua rei in litẽ detenta ꝺ damnu mi urrit ut
si eo quod petitor, q mihi debet me n soluat eo tempore, quo
deberet, retinebat pignus meum quod oppignoraui, uel eo
gar emere maiori pretio, tunc n. iuriato in te posito co medet

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
gefördert durch Baden-Württemberg
MINISTERIUM FÜR WISSENSCHAFT, FORSCHUNG UND KUNST

damnu estimare · lege Mannius ff de Juriste quod mãc uerũ st, in foro ẽcia ut bene · Laym

§s 13.um

De Juramento litis decisiuo.

Juráta hor ẽplẽ ẽ vollarius, at ꝛ̃ius, ꝛ̃tũ ẽ quod defe
ctus plena ꝓbacõis indep uel cãe officij uel ad instantiã jũ
tis cogit deferre hij n. casibus pars cui iuratu fuerit delatu iu
rare debebit nisi uelatur intentione sua plene ꝓbarie uel rẽ
cognita ampliꝰ nr habeat. Potest ẽ qñ iudex nã Judice
ad ꝑte petit defert dr hor sibi n. fuod absolute liberu fi
illud admittere, uel n figde Judicis ofcijs instrumenti tanto
ẽ pors cui delatu ẽ uel iurare uel referre cogat fi de delata
ri iusta cãa desit, quod si nec iurare uelit nec iuratu re ferã
ris ẽ pte deisa cui lita ẽ cta, q ꝑmt manifesto turpitudinẽ
at ꝛ confessionis nolle nec iurare nec iuratu referre, dr
fi nec iuratu liberu, quod si iuráre n habeat uel uelit iuratu
mutu differentem referre. Quare qñ hor iuratu Judicate ꝑ
tibus delatu differat ꝑ prio quod indep obtulit fi nec quod
si postiuratu ã Judice delatu nouas instrumenta aut ꝓba
tiones ꝛ̃currant actio de nouo inchoari possit pmde ac
si iuratu n fuisset quod facto semel jurato ã partibus delato
ulterius n gredi cuius rõe ẽ quod iuratu ã parte oblatum
censet hñe rem pti perinde ac si pars deferens diceret
cũtra asseras te nor fecisse neq mihi satis uidẽ ia sat argta
ꝓbas te manifesto q dente iurato nor fecisse uel n fuisse, ita
ut iurato te pmoueãt, unde et tale iuratu censetur litis de
cisiuu ẽ pmde amplius reuocari n pot hinc ꝓtet dare
alteru talẽ iurare, pót tñ postea tali ꝓ iurij defectu, ꝛ
exemplo Paulus ꝛ Judio asserit ham sibi dnat ã
factu ẽ negat et ꝛ longa lite cũtra subterfugiat paulo ꝛ
atu defert quod si ꝙ ꝑtet cassetur lis pro iudicata ne ꝙque
ꝛ foro externo ꝓtio amplius ẽ ca domo dubitabit quin
tamen ꝓtet paulus forte inuitasse potuit tñ nouã actio
iurandam de ꝙ iurio quaerere: quod a. ꝛ de ꝙ iurio lis ꝛ
litis pte ꝓbi hanc lis profito iurato cassetur iudicata et pa
cto et compositione transactio a. quamuis firmata iu
ramento retractari ꝓt si falsa instrumenta fuerint ꝙ
ꝙ st falsa lege si ex falsis Cap si de transact: ꝙ hanc
ipsa et ob cãm res cam iudicata ꝓt rescindi.

ARTICVLVS IV.us

Quibus modis tollatur Juramenti vinculum.

Varijs modis tollitur 1.o si mōa reddat impossibilis. 2.o si illicita. 3.o si incipiat pmissario esse ingrata. 4.o cum aliqua gdō seu circumstia supervenit, q̄ n̄ censet gprehensa iuramento. et q̄ si ab initio inuenta fuisset nec qdē tacitē iuramento fuisset gprehensa. 5.o si gdō tacite vel expresse subintellecta n̄ fuerit impleta, atq̄ his modis ita absolute et expresse cessat obligāo iuramenti ut nulla porrō opus sit auctoritate relaxante. 6.o in jnj Juramentū pmissoriū cessat obligare si obligaōem remittat pmissarius, siqdē ōe Juramentum pmissoriū censetur hrē hanc tacitam gdōem adiunctam nisi pro missarius gdonet, ubi tn̄ advertendū qdnā sit illud quod respicit iuramentū, si n. apponatur pmissioni facta hoī eamq̄ gfirmet is q̄ remittit obligaōem pmissioni sibi facta ex gsequenti tollit vim iuramenti, cū n. iuramentū eo casu sit de pmissione fideliter servanda qui tollit obligaōem fidelitatis tollit vinculū iuramenti si verō iuramentū n̄ accedat pmissioni, sed simplr pstet licet intendat gmodū tertij ad hoc ut desinat obligare n̄ sufficiet ut ille 3.us remittat obligaōem rem nihilominus desiderans adimplebit sed requirit ut beneficiū nolit recipere, cū n. obligāo ad illū n̄ dirigatur n̄ pt eā directē remittere sed sm̄ ex gsequenti n. qui sicut n̄ vult recipere, quod in eius gmodū est iuratū unde quamdiu et qnēuq̄ ē paratus ipsū bnficiū recipere n̄ pt obligaōem iuramenti elidere. 7.o Juramentū pt relaxari in pānā eius, cui ē pstitum vel cū illud bonū cōe postulat relaxari, quā rāōe et p legem pt impediri iuramentū ne illā inducat obligaōem ut gstat ex Trid. sess. 25 c. 16 de regular. quod idem et gpetit Judici saeculari, aut principi qui pt et qn Juramentū ht giuncta turpitudine

ex p: petentis illud relaxare cogendo suum subditum
ad remittendam obligationem, quod si nolit subditus
poterit ipse superior per eminentem potestatem iuramen-
tum relaxare modo materia sit intra limites illius potestatis
alioquin est cognoscere de iuramento pertinebit ad
iudicem ecclesiasticum. Hac ratione potest iuratum per vim
extortum a superiore relaxari. Sed quaeres a quonam superio-
re relaxari potest cum rem iuratam promissarius non potest
exigere. s. an a iurantis an vel promissarii superiore
ab utroque et quidem a superiore promissarii eo quod hic
potest adigere suum subditum ad relaxandum iuratum;
a iurantis vero quia potest impedire subditum suum ne iuratum
exequatur; tum quia id aliquo modo pertinet ad bonum com-
sibi promissum, tum quia iniuste exigens ratione criminis
aliquo modo ei subditur, adeoque per relaxationem aliquo
modo ab eo puniri potest. 8°. Tolli potest iurati obligatio
per irritationem iuramenti de qua eodem modo iudica-
dum quo modo quaeq: nota irritari dicemus scilicet eo sunt
directe irritare iuratum, quae possunt irritare votum sim-
pliciter, indirecte vero, quae indirecte votum irritant, qua
ratione Pontifex potest multa iurata irritare vel deser-
vando statuto alicuius Ecclesiae, quia potest statutum abrogare
verum hic nota Curatores non vero possunt irritare minoris
iuramentum gestum firmans cum potestas ei data hoc casu re-
stringi videatur reg. 1. autentica sacra puberum Cod.
si adversus venditionem. Ex dictis potest iuramentum
posse directe impediri ex dependentia voluntatis iurantis
ab altero licet id negat Val. q. 2. pu. 2. § 4. est.
Suar. l. 2. de Iur. c. 38. n. 12. eo quod iurame-
tum naturaliter pariat obligationem quae proinde impediri nequeat
quin iuramentum respicit materiam capacem. Sed verius est
quod quamvis homo intendat se per iuratum alteri obliga-
re in honorem Dei si tamen ab alio in directione voluntatis
pendeat potest eius voluntas impediri ne sese recipiat obli-
get quamvis iuret. Confirmatur haec resolutio voluntas pupilli
vel suppono in sui directione dependet a Tutore, quidni g.

dicenda ℓ dependere ne ꝑ iuramenta ꝓ̃t se se efferant
obligare: ḡ ꝑmal. 2º. ho ꝓprijs ꝓnr: sed ḡ quod Ja
rent vel ꝑtes n̄ ꝓnt absolui iurare. Rubens irritare
sed tñ ḡ ꝑtes mãd̄ retrati habeat ꝓtem ata adeo quod
iurans factus sui iuris teneat. Iurãtã adimplere.
si execrabile ꝺ illud tempus respiciebat quod n̄ ur ad
mittenda. 9º. tollit Iurãtã obligãc̃ legitimã
dispensãc̃ ḡ regit iustã causã, ybi ite ad nota in
rato q̄ n̄ ḡtim at ꝑmissione hoi facta ꝓt dispen
sari ꝺb co q̄ ni uolo ꝓt ꝓte ordinariã dispensare
liceꝛ si n̄ habeat ꝑ modũ uoti. Vera

Quaeres 1º. an Epc̃ ꝑt dispensare in Iurato hinc
eadem mãd̄ cũ uoto reseruato. Operunt alij ui
sed alij uerius negant dicentes q̄ uotũ Pontifici reꝛ
seruatur reseruari ꝺt Iuramentũ cum de mãd̄
quã sentiam affirmat ḡuetus, imo cũ maiore cãa
ꝺ sedem applica fuit referenda. Cap: Maiores de
Baptism. alij ꝓ tenentes notant sũ Pontifice posse
dispensare in Statutis Capitularibus ecclesiarum primatij.

Quaeres 2º. an q ꝓte delegatã ꝓt dispensare in
uotis ꝓnt ꝺt in Iuratis; de cãa de mãd̄. affirmat
arragon q. 89 a. 9. c. 2: Sa verb. Jura: n. 32.
q̄ sentia ℓ plus, ꝓbãtur tñ ur n̄ ꝓte tã q̄ ur hinega
tur quod n̄ ℓt positiue gessum tã q̄ obligãc̃ Dei et Ju
ramenti sunt diuersæ raõis, et promdes ex uno n̄ luet
argũri ad alterã. Ego ḡbus sequor quod sic probatur q
ꝓte delegatã ꝓt uota ꝑmutare, ꝓt cõmutare in
rameta q̄ n̄ sunt uota ꝺ natura accessoria

Quaeres 3º. utrũ Iuramentũ antecedens ꝑmissionẽ
hoi facta ꝓnt relaxari ℓt sine assensu ꝓmissarij?
R. in cõtrã fieri n̄ ꝓt. Dixi tamen q̄ impetrata
mina ꝓt ut supra dixi: imo q̄n Iuramentum ꝑ mi
nas extortum ℓt, ꝓt relaxari ab eo q̄ ki ptem ꝺ delega
tam relaxandi Iuramenta q̄ n̄ sunt in prindicium
tertij cui ꝑ tale Iuramentum tertio a culta Jus solidum
acquisitum ut ꝓnt ꝑ iniuria extorta. Nide lgt c. 42
de ℓct. 12. n. 6ª in fine. Colle modo ꝓt dispensare

m̃ reuiãbo extra pladiũ poterit dispensare m̃ reuiato respiciendo emolumentũ tertij sine gllã tñ p̃missa respectu illius emolumenti. Tollit deinde & Deum cultu Iurãti m̃ p̃riã mãa p̃ commutãoem, de qdem q̃n̄ ne ꝑpetrat p̃missione rei fauta, ſt gratanti in melius, p̃ ipſũ iurantem ut iam alibi dictum ſide Cap. Parruent &c.

QVÆSTIO V.ª
De Votis et Eorum Relaxatione.

Quia ſtione hanc in tres artos diuidemus. 1.us erit de mãa, et obſeꝛuãa noti. 2.us de Cauſis, et effectibus. 3.us de voti relaxãoe

§. 1.us
ARTICVLVS 1.us
De naturâ, et Eſſentia Voti.

§. 4.us
Quid ſit Votum?

per. deprecõ

Ar. cõ cõem DD Catholi. Ex promiſſione deliberata, et pro facta de meliore bono. Dico 1.o promiſſionem Deo fi.

Qui potest debet vide ãm obligari et ad votum se ad d. q. uelle

Colligo 1.o ex ia, q̃ ad raõem p̃missionis requiꝛit, et ad votum requiꝛi. 2.o ad raõem noti requiꝛi ãm se obligandi ad efficiendum id qd̃ nouerunt, alioq̃n qui n̄ nult se obligare n̄ uouere, q̃nuis fruiter proponat illud fr̃e: nõ eſt, quod ad raõem p̃missionis tuius ſpõ eſt votum ãm ſed ad rem p̃missam obligandi requiꝛat. Sed

Quaꝛes hic 1.o ſitne votum à ꝓpoſito ſeu affira

Propositum fr̃e voti ci, et abſoluto diſtincta ſit an n̄? Difficultatis punctum in eo uerſat, n̄ abſolutum, et efficax ꝓpoſitum obligaoe mduraꝛat an n̄? S. 2.o mduraꝛat certum eſt à noto mſore

Quia in ꝓpoſito n̄ eſt obligõ religione mduare, ita ſyl. Fuor. l. 1. c. 2. et gẽ Cedres Nauarrus, ac alij citati. Ad 1.um n̄ eſt obligõ, ibi n̄ eſt votum, gtes n̄ accipiat ut de uoluto ꝓpoſito.

Ꝓpoſitum abſolutum neq̃ votum fr̃e neq̃ voti

red ni ꝓpsio gñm absoluto n ost obligao g. Nim: plꝰ
1º od ꝺoi vsa fracturentur, q liuet sibi ꝓponant facru
audire diebus singulis n tñ ideirco peccare se putant si
id negligant: quod tñ ꝺo fieret se per tale ꝓfitu ꝓtulk
ac uotu ad sabu quotide audiendu obligarentur. 2º
op prap offsparionis q nulla obligant sal mor: ad veli
gene mgredienda quamuis ꝺ aliqñ sibi proposuerit veli
gionem mgredi quod tñ fé deberent, si permde ꝓfituer
absolute sat uotu obligaret. 3º qa aliqs q sibi ꝓpositet
alteri roo florenos ꝺonare, n ꝑdet haut sua uoluntate ꝓ
arbitrio mutare. uerum ad eam opleñda n minus tenetur
ex simplici proposito, quam si roo florenos promisisset acco
rali. ex fide, et fidelitate quod nemo fraudare debet ꝓ
mi. Ad 2º. responsio si ꝑt nolle ꝺonare ꝓfitu ab
solute citra obligaem tu uotu et ꝓfitu absolute dictum
quod nitet se ꝺe ꝑt hoc uoluit q. Mun: ꝑbiga nelle be
ne ꝑt et obligare se ad aliqd faciendu sine birsa obla
ꝺo ꝑt uoluit uersari circa unu ut n circa alterum
adeo q liuet ꝓponat sibi aliqd faciendu n tñ ad illud
ꝑfue hor ꝙ se valet se obligare.

Objiciet 1º Antiquorum ñ oti definitione quod refert
S. Th. 2a 2æ. q. 88. a. 1. ꝺcit quod notus ꝑt conceptio
boni propositi deliberate firmati, qua quis ad aliqd
faciendu. uel n faciendu se reo obligat. ñ qua ꝺefi
nitione sm q ꝓpositu postulatur ad uotu q. sem ꝓfi
tet efficax minuit obligaoe R. Neg: Consq. nam ibi ꝺem
ponit S. Th. l. c. ꝺefinitio n tlgenda ost de quouis ꝓ
posito efficaci sed firmato obligare seu de ꝓposito cu
ano se obligandi

Objiciet 2º omne ꝓpositu absolute faciendi aliquod opus bo
nu minuit obligaoem ꝙ propositu tale in maa obligationis
capaci inducit obligaoem religionis q. noti. Ans ꝑb. opus q
sine ingtantia ꝺ culpa ñ ꝑt mutari. R. neg: Ans
ꝑbaoem nego. n. quod ꝙ ꝑfitio a bono ꝓfecto sic ꝓpositum, cui n
ois ingtantia aut casus ab a bono opo culpabilis sit nisi quis
forte ad hoc opus teneat.

Objiciet 3º Cap: 4. q bona caa. 17a. q. 1. n quod ꝺ qui
bona agunt si meliora agere deliberarunt et post deli
berata n fecerunt licet ñ bonis priorib; perseuerare in
ꝑpetu ꝺcr ꝓ ꝺerunt. Glosa. n. in cu Cap. q bona uerbo

Ad 1º quod ꝑtur
ꝙ ꝓpositu dictum
guantue

Obiectio quâ ꝑb
ꝓtur sat ꝓpositu
idem ꝺcr

Ad ꝓpositu ꝑtur
idem dcm ꝙ ꝓpositu
sine ano se obli
gandi

Alia

ano ꝓpositi ꝺ
optimum ꝑt
mutari nisi ꝙ
ꝓsequimur ad
ano non obligandi

Tertia obiectio

245 deliberant notare huiusmodi simul aliquos mores peccare simul
aliquos virtuose: ex hoc g. Capr illustrat Glossa sic arguto q
cadit coram Deo peccat, reo q. n obstante propositu absoluto
de re bona facta coram Deo cadit q. peccat q. propositum
Soluto inducit obligationem q. est notum. R absolute negr: maiorem
cadere. n. sub inde idem significat, quod n. assentire vel
amittere. de quo q. quaerati quare quo modo n. ex Cap:
cadere sumuntur. Hor a. sine culpa fieri sit unde. S. Greg
in dicto Cap: n. dicit quod talis cadat in culpam nec etiam
quod cadat simpliciter, sed quod cadat ex deliberatione, ad gloss
Deo illam hanc in re n. est existimandum cum communi
theologorum sententia.

S. q. iura citata tenentur quidem recipere propositum aliquem obligare & obligari ipsum ad id obligandi se quod promisit: non tamen propositum absolute mutandi.

Sunt et alia iura q. ex nos citari solent Cap: fuit Ecclesiae Cap: Asserti. Cap: Statuimus de regularib: q. ex quibus absolutum propositum inducere obligationem, verum R tamen: ut Sucr. II. 1. c. 2. n. 13. Hos tegas videlicet de quadam q. propositio rei de ea, quod promissio fallens simplex, facta vel expressa firmavit, solent a. nr. mgri quae scitura. talem. et Carolensis promissione propositum notus absolute vocare. propositum absolutum mutandi non tamen, quia est propositum se obligandi ex ni. illius.

Quaeres 2o. utrum propositum implendi notum sive propositum simpliciter faciendi sit de essentia voti? R negr: ito sua plenitudine notum. 2. 2. c. 4. Laym. tract. 4. c. 1. n. 2. ut alij ab his citati ut quae dicto fieri pote ut votum ex hoc sit validum licet propositum simpliciter faciendi non sit de essentia voti nisi voventis plane abfuerit voluntas faciendi id quod vovit modo p. voto ad hoc stando nisi tenderet obligare, pter. quem plane vovens cavit licet nullo modo habeat animum faciendi, ne si qs sacros ordines suscipiat, q. interim genuina domini dat cui ex ea retinendi. Nec ea votum nihil aliud est, quam promissio pro facta Deo a. pgrin. tione cui ex n. pstanti rem voto promissa ad qm. pertinet. Non vovet voluntas obligandi se p. promissionem et tu. n. adimplendi p. promissa. n. sunt voluntas gratia q. sint simul stare, ani pro eo, quod n. sint de. obli. simpliciter repugnantibus.

Quaestio 2a. Quaeritur 1o. n. est propositum faciendi, ille n. est votum, sed in illo, qui n. vult implere opus promissum n. est pro positum faciendi q. nec votum. Mando pro S. Th. 2a 2ae

q. 88. a. 1. in corpore ubi ait nam p̃missio pueri &c. pro
pto faciendi &c. dicit: Mai: et Min: Cubi n̄ est p̃positum
faciendi p̃missionē, ibi notū ibi n̄ est notū quidō Mai:
ubi n̄ est p̃positu faciendi nec p̃missa ibi n̄ est notū
nego, eodem modo dicit: Min: nō illo q̄ n̄ aut implere
nam p̃missam n̄ est p̃positu faciendi nec p̃missa quando
n̄ est p̃positu faciendi p̃missionē nego sicut dicit Cons:
Prudentia, ut stat q̄ ad ḡrām: cp̄ sō hō dicendū est,
nimirū Mr verbi ut: extrepere, p̃positu ad eaq̄
dū sed ad nouenda. .

Obijcit̄ 2o. q̄ dicit, p̃mitto, carens intentione faciendi re
p̃missa Mendax ē q̄. n̄ facit quod dicit q̄. n̄ p̃mittit
q̄ p̃missio est liter in eludio p̃positū eo q̄uenit quare
n. aliter n̄ p̃mitteret, aut n̄ fiet quod dicitur si p̃missio
formalit esset sine ānō ad implendi &c. nego Cons:
&c quo nota p̃ verbū Promitto duas Voluit̄ indicari
p̃mittendi fīē et faciendi p̃missū, priore directē ffan
tiuē posteriore, sīgde q̄ promittit significat se eo ānō et
fidelitā p̃mittere, unde q̄ nō vult̄ p̃mittendi n
dem ex q̄uenti licēt sat̄ intrinsecat quoad unū, sīc ga
fidelitas n̄ p̃mittit. Dicit tū ulterius, quod eo dō p̃
mittat sī eadem p̃mittit seriō, q̄ uentū sup̄ius uerō
missū tenetat̄ licēt fallitas ibi adiuncta sonat de dō
ctō sat̄ p̃missio

Obiect̄ 3o. Potest deliberē opus bonū sp̄ p̃missio
facta cū ānō n̄ stāndi in quo p̃mittit̄ n̄ est opus bo
num q̄. nec notū, Mai: stat, q̄ d̄ actus religionis Mis
non pbē ga p̃mittens n̄ post mēdacio et nō d̄ euā
ricando &c. dist: Mai: potest̄ opus bonū ex obiectō
rāōe quod ex indiuiduali nego nam licet natū sit de
meliore bonū et ex specificā suā rāōe actus virtutis
sit tū p̄ circumstāntiā aliquā uitiari, ut ex indiuidua
li rāōe malus sit, quod audiit in proposito, et sīc de lā
rater in uriato, quo utique ex specificā suā rāōe actus
bonus est licet ex circumstāntiā adiuncta ei indivi
duo malū effectū ut si q̄s peierē ut det̄ eleemosynā pecūiat
q̄dē sed n̄ ex illi uel specificā rāōe Iuriati, sed ex indi
uiduali nimirū, ga peierē, et tū nihilominus iuriato
obligat̄ ut q. sup̄ius dictū est.

Obiect̄ 1a.

Obiect̄ 3a. cū Solutione

Voluerit 3° utrū n̄r̄m fri ut nouem dierum &c. p̄ferē scias uob obligac̄ & sal cū si gfessolmodo notat

Voluens debet scire quid uelit illam suum uel illius uoti obligationē facere in confessionis.

ea uelim inēe uoto, quod si nō plane ignorem uim obligandi uoto inēe quātū videar nouere n̄ nouer. Vnde licet ego cū q uotū emittit n̄ teneri ad gdlanda illa q̄ neq; ego p̄tendā neg; tacitē saltē grauem noīm ultimāe cēsā grauem fuisse, sīgdem dicere n̄ operaret ultra n̄tentō agentiū.

Ad votum requiritur aliquod deliberatio ad gdlem ratio

Dico 2° m definitione deliberatiōe quā p̄ārā ponit dicō ad uotū requiri aliquā gdlem deliberatiōem quod uotū fieri n̄ potest sine usu libero uoluntatis, uolūtatē. ut operetur, requirat gdlem deliberatiōem p̄cedentē de ea & de deliberatiōe. Sed q̄ respicit hanc p̄ārām q̄ nō sit deliberatiō ad uotū requisita ad hoc ut fiat cū plena aduertētia ac cū consilio ita ut n̄ sufficiat usus rationis q̄ ad mort: sufficit, a

Deliberatio ad uotum requisita non sufficit q̄ ad peccatum mortale

quo tñ oportet n̄ recedi ex aliquā ira aut subitā p̄cipitatiōe. Nec uerō satis sit ad uotū q̄ uis deliberatiō q̄ ad mort: satis est, quamuis ex passione fiat. Ex sufficiēt tñ tantam deliberatiōem q̄ ad mort: sufficit adeo q̄ ut omnīno sit liberum uotū & fiat cū dño talis moralis ita Caiet. s. 1. 1. 4. fol 1. 2. de Iure et Just. q. 1. a. 1. ad 4. cōtra. Ibi 1°

Ibi 1°

p̄ uarijs ut̄ibus nam Cap: sicut ex uerē de Iureiur. dicit̄ iuratū ex iracundiā factū ut grauē pctm̄ ex quo factū fuerit dignē mala sit̄ agredi ex nona statio ut ex p̄fessione iurans fecerit in hoc n̄ Cap. dicens sicut nullus dr̄ ex mala fuzia, n̄ u. ex fastu sit in iracundiā sme deliberatiōe dicō perfectā eadem a. q. Quod hoc est nō uoti et iurati. Code modo n̄ Cap. Quidam statuit uotū ex iracundiā factum uali dū ex item Cap: 2. de uoto statuit ualidū uotum

N3

Hierosolym: peregrinatiōis, quod quis n̄ queritū ex tanta deliberatiōe sufficiens dilatio d̄ n̄ soleat, unde ita arctor dicta hac nota et iuriato cit: obligarunt et tñ n̄ fuerunt facta ex maturā deliberatiōe ideo illud dicunt̄ sufficit ad mort: q. maior ut si uotum reg̃ n̄

Ibi 2°

Ibi 2° Cap. sunt q. opes statuit de ea rem factam temere iurantē ut mentis impetu, et n̄ p̄ patrocinio sme sacrilegio reuocari n̄ p̄t, unde dicō esse illam ofte

valida cu g. ad donãe regrat tanta g fultão qua
re regrer ad ntm de dc dãe scandã? Rñ 3o hãc
ad notm satis ꝺ ut sit actus humanus ꝺ sufficienter volun
tarius, dr taliꝫ est si tanta sit deliberão quanta sufficit
ad mort: ner apparet cur
lore uriati de tali culpa pijtrij ac perandus mort: g nõ
tur nr'istam et ad obligãem ntm.

Obj cãm inra statuere irrãta ni iracundia facta n obligare; nisi passione sed atã rata habeantur ab eo g
in cauis legis grat dq 48 II. de regulis iuris @ Rñeo obiectio qã nõ ins̃t̃ere deliberatõem ad poste sufficit.
illa loq de tanta ã ortam da ꝺ ira passione, q aũ
usa raõis uitiat, nr istam de illã, q hoc nr fuit, sed tam
cruentem, adhuc relinquit iurãstam aut nouenstam
te aduertere põt g ꝺ agat qne in momo ꝺ afferat
talis actio

Obj ex 2o bis vr grauis potulat, ut ualide fiat, gra obiectio 2da cu solutione.
ue ex materia deliberãe notm talis vr g. Rñ Mai:
ga nõ p tale re mora nr sibi gmode aut mõnimod
pararet, Rñ Et Min: ga notm ualide inducit grãe
obligãe eo q nõ abr grauissa pecuniã pe dicta
lege Rñ Mai: q si vera ea ꝺ pararet ni ó negotio
humano quod grauitatis uel momenti ois maioꝝ ꝺ
deratem ipsa breuem quã q sufficit ad mort: und ꝺ Rñ
peripatetice sed tñ adhuc tenet factus nullus ó ꝺ
petum mort: foret nisi quod longa fuit deliberão possi
ble imo nunquã ꝺ fieri põt ꝺ deliberão sufficeret
uel ad notm uel ꝺ aliqm obligãe, si n. g. Rñ nõ
deliberasti nr sufficiat ꝺ no certus ꝺ de mutuo, uel
semper deliberão p facilior et p facilia fieri possit nec
dubitabis

Ad q nonnulli ꝺ aduerti potest notm subito factum
ubi q̃z malitia dc Angel putat signm ꝺ passioni
usu raõis requiendis, si quis celeriter passione motum
de facto doleat, abbas in pt: Cap: Quidam n. 8. et alij
censent tñ notm nullum ee p uehementia passionis,
si sine passione tale notm nr fuisset factum, sed neutra
pars dicit, nr prior ga multi ꝺ post petum factum
Rñm dolent, ne ipse ait tñ nr est signm quod potuit
nr fuerit uolitum adde quod sapa retractat actus plenõ
deliberatus pp nouas ꝺsideratiões, nr ét post mines

tu qa. n̄ gtat quoc̄ hō hac uel illā passōe sublatā hor
n̄ faciāt tu qa multa fiant posītā passōne, ualidē
ē ine illā n̄ q̄uerent festa, ac quod positā hac passi
one, n̄ desinat uoluntas ē libera ad hoc uel illud fa
ciendū aut n̄ faciendū. R. q. cū seruar. n̄ pōt huius rei
certa ulla indicia assignari, sed prudenti medico oppen
dendū ē num passio tanta enormis fuerit ut n̄ aduerterit
nō quid ageret, quo posito statuendū nullō modō sanus fisi
cus n̄ adeō faciēt mentis impotens, aut ita turbauerit,
ut etiō n̄ attenderit quid ageret, tunc n. notū ꝙ indelibera
to ac sequenter ꝙ nullo habendū est.

2ō dubitabis quanto tempore opus sit ut notū deli
berate fuerit dicat. ꝙ R. nota dicūt, quanto tempore
opus sit ut notū deliberate factū dicat, replies ē pōt ꝙ stoby
cus ꝙ quasi ḡrat de ypā gliae. s. de data ali notē emi
nēre ꝙpse ut sic, n̄ sinat ꝙ ytando deliberāt ꝙ ruia
ꝙ habeat se ꝙmissū ad gliam, quo casu sine dubio
fieri notū in uno instanti et ab Aore, et sic ab angelo
ut gtat ex ys q̄ plū tractant de gtū in II. de aīa
quē simul uoluit deliberare illa ꝙ ruia ā quā notum
fit deliberatū, atq; de hoc posteriore sensu q̄ cone instin
tuo de qua putat Rau. c. xx. n. 30 nota hoc pū
punit tam ꝙ tibo rāe, qua ꝙ gliae fieri pōt in tan
to ꝙ quod uidet de angelis q̄ de se ipsis, in quibus suis
uisū n̄ aturitur, fit ḡsertim de hōibus in
naturalis modis dormiēt fit ꝙ ydearū ꝙ eorum ē flūx
unde uidetur ob dem distinctū ad libenduꝫ q̄ ni loqui ad
libeni solet ac disputatur nec ꝙmissa in ḡclusione con
cludent, dicunt n. melius loquitā quod in syllogismo
fit medio prius ꝙsentia ꝙmissis, quā fiat iudicium gliae
quamuis hoc fiat pcto breuissimo tempore et ppe imperceptibili
minimi tō dubium ac nullā ꝙmissarū adhuc uera
tūgle n̄ gliae esse, quod et mihi hac q. ad oppinio ut uera ā gēn
rium ut si ꝙ pdestinatus opari habeat deliberatum ꝙ
nio, q̄ se ad notā fit ut ante tēdentia aut ꝙmissa adeoq; ad
notū totaliter ꝙ deliberāe simodā ac gliae subiecte ā ḡo dum
ctus tempore quamuis brevissimo nihilo minus tō notū admixtū ha
bens crit, licet hac deliberatio mihi quo fit instantitū adsit virtuali

2ª Obj. Ibi tali deliberão virtual: sufficit ad more: q. ad actu
2ª actus deliberatus ẽ perfecte matianus ut gestat in sacerdote
ordine, maiore suscipiente, ni gbus notus actitatis solemẽ de
qua forte ordinat⁹ cu⁹ Pital n cogitat 2ª tali instantis
pacifice ad sacru⁹ q ficiendu⁹ q. ẽt ad notu⁹.

Obj. 3ª Actu quod adeo celeriter fit imprudens est, obiectio ij nota
et precamino⁹ q. p. ro n acceptu⁹ q. nullu⁹ peccade notu⁹ q. tam celeriter
Deus n acceptat nullus ẽ, sitat omissio qd ate missio nt omissus?
acceptat p nep. 1ª Cons. sicle nch. acceptum, ide signet
quod acceptatum; quasi tutior n Deus tale notu⁹ n acceptas
het satis n. ex superabundantis gratia totu⁹ peccamino⁹ fuit acceptu⁹
malia pro n sit gratus, acceptari ty ab ecde quoad obliga
tionem. Pria gr notu⁹ quod imprudenter fit licet n quoad
ut pro quo ad imprudiam, et malam, nihilominus ẽ sufficiens
ciens, sit advertia acceptari ut ea quo ad obligandem sufficit de
mala melior.

Obj. 3ª Rº si satis est ut notu⁹ dicatur. deliberatu⁹ ut
ni instanti quo emittit ab extrinseco filii deliberatae adfit virtua
liter tm deliberatio, non actualis imo rata sufficiens ad notu⁹ q.
ẽ falsu⁹ q. ptz sic. ga. deliberão, et voluntarie n cadent de
liberão virtualis tm. in: ptz aliq sequeret, notu⁹ ab obrio a
missu⁹ si pudeat ẽ verbereta te fle mittere. prec naliter
aliq notẽ ẽ forsan q⁹. ad hanc obiectione⁹ principaliter respon
detur nota addita⁹ seu, deliberatio virtualis sufficiens
semel ita ut filii deliberão iam actu. processit hic actus
ipso, amplius n duret illo instanti, quo fit nota, vel tm
moralis ut stingit sequentissime ni admixtis instantibus
sacra ut ipse q ptz. iter alia quod pronunt seq de filio illo
cu⁹ intentio sua mane, habuerant Egyptiorum u. q.
cundi filii, ut duraret die tota, neq. n. perfecte talis cogitatio
do Egyptiorum, at tm tota die voluerunt ambulat, vdlo ut
mpu⁹ quo moraliter sine virtualiter adhuc maneat
rus intentio filii eundi Egyptiorum q mane fuerat. Rº
sumit voluntarius seu deliberatio virtualis n p ea q fundat
in filii pudente, nec quod ita moralis actus imputabilis sit ta
liz nec sufficiet quo mod obrio mihi sciatur ni obrietate
natde furtis, homicidio ne deliberatus et voluntarius mi
putat, nr q filii aliqn deliberauerit de hoc actu sed quod
deliberauerit de eo n adhibita sufficienti diligia hic
effectus sequeret, quem alo debebat pudere. Ex hoc filii est

responsio ad argtu R. n. neg: seq: Mac: satis. n. gstat aliud esse deliberaoem uirtualem ex caa aliud uirtuale quam plus antea possent. Sed pres an uotu ab ebrio qui pui det se huiusmodi uerba q uotu indicent in ebrietate prolaturu nunquam sit ualidu? R. talem qui ante ebrietatem prauidet se talia uerba prolaturu q uotu indicent replici modo se ante ebrietatem replici modo se hre pae 1o ut licet prolaturu se uideat talia uerba nullo modo tn habeat actu uel tacite uel expresse quecunq permittendi. 2o ut p illa uelit ualide se obligare. Si 1o priore modo se habeat circa alia uerba, oio ab obligatione uoti liber e cu raoe compos nunquam uouere cogitauerit, secus si se posteriore modo habeat. Iceru circa hoc quod dictu e ad uoti deliberaoem posse sufficere tam breue tempus ut mora eius uix sit perceptibilis. Quaeres utru uotu ita percipienter factu n sit peccaminosu? R. n raõ e quod pone e de maa bona et sine circumstia aut intentione culpabili, et licet forte magis hic uoti utcunq percipitati culpabilis p se foret, fieri tn pt ut hoc a uouente uel n aduertatur, uel et inculpabiliter ignoretur, quo posito actus n tm malus n erit, redeat meritorius. Hoc de duabus prioribus definitionis partis, duas u. ultimas s sequens explicabit

Qui praeidet se in ebrietate saepius solere uotu se si ante ebrietatem se uolit obligare raõe eorum quibus se in ebrietate ualet, secus si nolit

§ 3us

Explicantur posteriores uoti partae.

3a in uoti definit: partio erat Deo facta circa quam

Quaeres 1o utru uotu soli Deo an u. et SS fieri pot? R. 1o si per nomen uoti legal pmissio facta alteri in recognitione summae excellentiae aut in signum gratitudinis debitae 1o ac supremo benefactori quomodo ordinarie uotu sumitur, alteri fieri n pae nisi soli Deo adeoq nrio solu ae cultu latria unde gstat pmissiones SS factas pcise in illis sistendo, et n ulterius in Deum uotu dirigendo n e uotu in rigore stricto dictu, secus si immediate ad sanctu, et hoc mediante ulterius in Deum dirigatur, tanqm in origine sanctitatis quae sit sanctus. R. 2o si uotu latius sumatur pmissione alteri facta p modu cultus religiosi tn uotu et pae sancto pcise in eo

uotu stricte sumptu alteri fieri n pt quam Dni et soli Deo

si a. SS fiat ille honor ut sistit in ipso SS sed tendit in Deum

pt et SS fieri uotu et in eo sistendo qdem si p modu cultus religiosi fiat, cuius cultus dulia n latria

sistendo fieri quo tñ casu nr̃ cultus latrie sed vtalis
dumtaxat liceat hoc ipse dr̃ notus, aliqua sed valde grata
rõne in dr̃i honorem cedat. Vnde colligo notus gratie
sanctor̃ a quos quodd̃ ad notus quod fit actus dulie vel illud
quod fit actus latrie, sicut dr̃ a differãt alias dulia latria
hlia. Quare tr̃o nr̃ notus cõi modo omissa in quibus sic
sanctor̃ mentio u: g: noueo dr̃m et p̃ Pisanum
Tyrnauo, dr̃m nr̃ sint dicenda actus dulie an u. la
tria an que dr̃i, sunt latrie, que sanctis dulia, q
& talia notus ex cõi conuentu intentione ac practica
seri soli dr̃o fieri: adeoq; actus latrie, nec vnquam quem
sanctor̃ ni illis fiat mentio, hi. n. assumuntur vel in ta
bta vel ni patronos noti coequendi quod dr̃ fit & illos p
tales notus honoramus. Ego dicto Colligo notus castitatis
p̃ virgini factus licet nulla dr̃i mentio in illo fiat
expressa sol pontifici n̄ istum tpo & dispensabile cum
et m tali voto nouere ex cõi holu sensu intelligatur
valle honorare dr̃m (ni enim laudem cuiq; ultimo
té et per se dirigi quod nouet, nisi forte qui expresse
retinuerit notus ego solus sanctis vel sanctis, quod
rario dr̃o supponendus, tamen pbtem putat stirpe
situs de relig: dul.: i: notus ab ejs fre dispen:
sabile.

Quare tr̃o hierime pãt ut dr̃o notus fiat & que
gradu scripturã vel: 2m nouete et addite dr̃o
dr̃o vtã, quibus verbis et studiosi notus, et ipsius ejem
plo mandatum; filia vides hanc: gz ecclesie. Hanc ig
ubi, inquit, volent omnes in muneribus sacrificijs et offra
notis inquebant et soluent 1a ad Tim. 5. Paulus de ijs
et castitatis votu Violant ita Cyp. multos damnatos
tie q ad 1am fidem irrita fecerunt.

Obijcit 1o si proponam dr̃o eligo nouere, proponam
et illi aliqd donare sed nr̃ possumus illi donare, q
qua in tota & valemus illius sint q dr̃ Negr: sequel:
maiora, ergo dem sine nõi pñ mus p̃mittere rem aliquam
dare ad quod idem antea jus habebat ne si p̃mittamus
illi solutionem roo flore mali debitoris fabi dr̃e quã a
vñ illum solucre debuisse, istam & dr̃o notus fieri
de alog vñ re cuius antea dñm habebat, quod pcule
illi n̄ dono. & tr̃o Negr min: nam licet n̄ possimus dr̃o

Si dr̃o et sanctis
nouea, confatis
actu latrie oper
emisse.

votum castitatis
p̃ virg: emissum
sine vlla ad
scripti mentione
n̄ tr̃ absoluit nisi
a summo Pont:

Vota q̃nt dr̃o
male fieri.

aliqd dnare. ita ut donão fiat pro se, possit tñ illi aliqd dnare in suis heredib⁹ & famulis &c.

Obijcit tñ. n̄ sit p̄prie loquendo aliqd p̄mittere seruat⁹ dño cui ea q̄ serui sunt p̄prie ad fr̄um spectant q⁹ neglio pro uouere & ꝓ neglio. ad q̄ tñ n̄ teneat⁹ uues dño illo absq; p̄missione. q dicit, rõe seruitutis n̄ teneri ꝓ illis rõe seruitutis n̄ teneri ꝓ illis rõe seruitutis p̄stare. Na et hic multa pro p̄mittere p̄t. q tñ non sine uoto ab illo n̄ exigeret.

Ad dem̄ p̄la Definitionis, est de meliore bono &c. q̄a gl̄ter se malab⁹ n̄ p̄t de mõr uoti. imo nec rem bonã. si ꝯtingat circumstantijs positis ꝯtrariũ esse melius uerũ est hec p̄la ꝓ ea dicta a. seq.

§ 3ᵘᵐ

Vtrum Votum de re bonã sed malã intentione seu votiuo sit validum?

De hac re dico uotũ ualidum. i. ce uotũ licet fiat ꝓ fine malo non tñ mõr uoti n̄ p̄mittat ut ordinata in finem malum. Vbi quod uotus obligat n̄ ꝓ quanto ꝓ indebitali rõe actus taliq; uel taliq; ꝛc. ꝓ gl̄ti rõe p̄missionis ꝓ facta q gl̄tie in deliberata uoluntate ꝛc. Ito ad aliquid p̄ceptum obligandi q̄ta re uotũ fit mõr sit de meliore bono obligat ad quod de⁹ mediate p̄cepit, sicut⁹ licet tale uotum ꝯtineat operantis malum sit. tñ bonum ꝯtinet⁹ ipsum opus fine. Adde quod obligat ad bonũ opus q̄uis bonũ sit et n̄ obligat ad agendum ꝯ fine malo, sed absolute ad opus bonum faciendum.

Obijcies p̄ tertiam q n̄ est bonum n̄ ce uotum, tale uotum n̄ est bonum, quod tñ ꝓ intentione mala q̄ n̄ ce uotum. Min: p̄bo q̄a sicut n̄ est assertu sequit bona impiam n̄ dem̄ Aristotelis ethic. 5ᵗ. q dicit: tertium q nullo modo est bonum n̄ est notũ quod, q in tertia est bonum et tñ malum ꝯ circumstantia negat. Sit ce distinguo Min: ut ois p̄bo uotum quãdo p̄dit ꝯ intentione mala ce actus mo taliq; n̄ placens deo transeat, n̄ placet q̄m obligat ad bonum opus negat. Viendo ꝛc. tale uotum n̄ placere

Deo quoad modum, placere tamen quoad substantiam, et obligationem sicut Deus non amat consecrationem quamvis fit a sacrilego amat tamen ipsam consecrationem.

Objicitur 2°. id quod non est actus religionis non est votum sed promissio Deo facta ex intentione mala non est actus religionis, ergo nec votum. Probatur Min. quod non fit ex motivo cultus divini non est votum, sed promissio quae fit ex intentione mala non fit ex motivo cultus divini ergo etc. dist: id quod non est actus religionis, neque quoad obiectum ex essentia, neque quoad est actus elicitus non est votum credo, id quod non est actus religionis tamen eatenus, quamvis est actus elicitus nego, votum a. ex mala intentione factum, si mala sit de meliori bono, licet sit malum quamvis est actus elicitus, et in individuo spectatus est tamen bonus secundum substantiam suam, et ex suo obiecto, ac quasi voti ratione per quod se homo obligat ad rem Deo placentem.

Objicitur 3° votum v. c: dandi Eleemosynam ut vindicta obtineas de Inimico nullum est ergo votum ex mala intentione nullum est probatur consequentia quia votum tale dandi Eleemosynam ideo nullum est, quia procedit ex mala intentione etc. neque cons. cum probatur, neque hoc votum ideo nullum est quod ex intentione mala procedat, sed ideo quod et finis voti et finis materiae voti malus sit sicut vindicta tunc a. finis materiae voti malus dicitur quando materia praecise propter illum finem obtinendum ponenda promittitur, id quod omnino diligenter est advertendum quod tamen non contingit quotiescumque votum fit de re bona ex malo motivo siquidem malitia haec per solo promissioni ita esset adiuncta ut tamen materiam non vitiet ut si quis voveat Eleemosynam ut ab hominibus laudetur et tamen plane velit eleemosynam in Deo et honore cedere.

§ 4us

An votum cui Error causam dederit sit validum?

Conclus. 1a Error cadens in substantia voti illud reddit plane nullum, ubi deest voluntarium ibi deest votum, sed ubi error cadens in substantiam voti ibi deest voluntarium ergo ut si quis putet votum non obligare, aut nihil esse quam propositum eodem modo quod dicit voveo me hoc facturum, et interim ignorat votum fieri Deo, quia talis

nemini nocuerit qui nō nouerit pro vel alterū nō pro,
quia fieri nō pōt ut committat aliquid persona ad quā
nullo modo fuerit dirigi p̄missione vel alterū, qd nota
alteri quam ff. de nō fieri stricte sumatur de supra
dict.

Nouel. R.ª Ignorantia seu error circa circumstantiam
tantam nouerit vel ut circa substantiam adeō differre ut
prudenter ad ipsa nō adhibet substantia p̄stare consueuerit
sciat ut nota nulla sit. Certa substantia, ē error circa
nouerit datum se habet v. g. monet aliquis eleemosynā quā
putat esse argentea et postea deprehendit esse aurea, ex
quo tm casu nō nouerit teneri ad tm dedisse qm actiua
tali illa moneta si argentea fuisset. Dicit vzerick
circa substantiam est v. g. qd nouerit peregrinā esse
hospitam and ignorans sibi p̄ tempus aliquod seruasse
to vita periculo transeundo tamen putans illeso hospitā
parato sumptu peregrinare pōt, et in quo monachus stellu
tia exercet. Hāc huius quidē ē q̄ superiorius
sūt effectus nostri, sicdeinde ait Ds si p̄ errore π de
Iureid: cum indicet nocturno nocturnis magis grieu
est qua error circa ignorantia nota tm magno quodcunque
eō magna ē debere si v. g. alicui seruanda
actu nocturno efficaces concedebat, nisi ē sicut se
torno. Verum ig id quod dixi ex ignorantia
graviū circumstantia redditur nocturna tales ē nulla
obscura ignorantia circumstantia quia quidem
nō reddit nocturna nocturnā quoad substantia ex qua
circumstantia, q. tale nocturnā fuit absolute nocturna ex na
tura sua, licet alia circumstantia ignorantur. Ubi ad ig
rantia quoad illud tm obstet, nocturna nocturnā
occultat, sed ignorata manifestare v occultat substā
tia: Ubi ad 2ª confeq: accidia sequitur substantia at
accessoria p̄ple q. si substantia rei iusto p̄missio fit no
cturna ex circumstantia illius q substantia ex accidia
accidunt censebantur nocturna p̄ ipsa. Ad neg:
aut vel charitatis cāa dist: ignorata circumstantiam
v reddit nota quoad substantiam nocturnā circum
stantia v sunt actū graues quo ad si sunt tam graues ut

(Hactenus quidem ignorantia non reddit nocturna nocturnā nulla.)

morali æstimatione ad ipsamet substantiam pertinere videatur
neque constat quod plerumque rei perfectio essentialis constituta sit
status gravitate, et quod tamen si cognoscantur circumstan-
tiæ quibus vestiuntur quæ nos maxime displiceant v.g. quo
amamus homines doctos, si tamen agnoscimus eorum doctrinam ad
fraudes et dolos abuti merito eos odimus, eodem modo
concionator disertus placet per se, si tamen postea advertat
in eo quod errores spargat merito odio habetur. Itaque
tandem est aliud esse substantiam rei voto promissæ quæ partici-
pat honestatem talis vel talis virtutis, et aliud esse sub-
stantiam talis rei prout est objectum huius vel illius voti
ad priorem enim substantiam non pertinent, substantia pertinent ad
posteriorem, v.g.: ad substantiam eleemosynæ ut honesta
sit nil refert cui illa fiat Petro an Paulo, si autem vo-
verim illam dare Paulo, tunc circumstantia omnis de substantia
eleemosynæ prout est materia huius voti. Ex quibus colliges vo-
ventem alicuius religionem cuius austeritatem ignorat v.g.
Carthusianorum quorum abstinentia â carne perpetua
nesciat voto suo non obligari ad ordinem illum ingre-
diendum, eo quod circa substantiam materiæ voti error gra-
vis versatur, licet enim abstinentia â carnibus non sit de essentia
status religiosi ut sic præcise ansehet tamen mortaliter de esse-
ntia status religiosi talis in individuo, quem nimirum
hic status in particulari materia alicuius voti, neque n. qui sta-
tum Carthusianorum v.g. vovet absolutè vovet religio-
sum statum nudum et præcise secundum ea quæ ad essentiam religiosi
pertinent, sed vestitum circumstantiis quæ subinde tam graves
sunt ut si â vovente ignorentur merito censeantur mu-
tare et [illegible]: ipse status, ad cuius essentiam in individuo
pertinent ipsi nimirum est materia huius voti.

Resta res quaeritur utrum is qui ob ignorantiam circumstantiarum non
tenetur ingredi illum ordinem quem vovit saltem vi voti
emissi teneatur ad alium statum religiosum? Ratio dubita-
ndi est, quod talis primario videatur vovisse religiosum
statum, scilicet Deo serviendi in ordine approbato votis castitatis
paupertatis et obedientiæ emissis, in quibus nullus fuerit error
[illegible] ita [illegible] quod vovet id quod plane perspectum habet
tenetur voto, sed qui vovet Carthusianorum ordinem licet quoad

circumstantias sit error nihilominus tamen adhuc vovet id quod
plane cognitum habet nimirum substantiam religionis, quam
vult primario intendere quam ad religionem tenere,
propterea tamen ad nullam religionem teneri, unde ad Obiectionem
dist: Mai: si illud intendat vovere absolute et nude
credo si non in parti prout est per tales circumstantias religio
individuata, quas per errorem substantiae huius religi
onis inesse non putet, et de modo distinguo Minore et
nego consequentiam: unde patet quod ita cum errore quo
vovet postmodum ignorantia sublata nequeat illum quem
vovit neque ad alium teneri sicuti qui vovit beneficium
aliquod augere 100 v. c. florenis eo quod putet illud
esse catholicum si postmodum advertat esse haereticum non obli
gabitur ad solutionem voti huic beneficio faciendam, nec est
alteri beneficio cum hoc non voverit, nec praecise voluerit ali
quod in communi beneficium augere sed hoc in individuo.

Quaeres 2o. quid futurum sit si talis error sit vin
cibilis et nihilominus votum fore nullum, siquidem et hic
quidem voti occultatur ut vovens nesciat ad quid se obliget.
Dixi in quaestione si error sit circa circumstantias graves quae
ad substantiam pertinere videantur si non tamen sint circa res
leves aut impertinentes validum erit votum parum non pro
nihilo reputatur unde talis error moralis sufficiens non cen
sesi ad mutandam voluntatem licet perfectionem eius aliqua
tulum immineat, vel esse aliquod involutarium secundum quod cau
sae. Caeterum quando error est re gravi sit aut levi prudens
theologus ex circumstantiis personae mala iudicabit.

Conclus 3a. Conditio ignorata licet non pertineat ad
materiam voti sed ad causam eius finalem, seu si fuerit ratio mo
tiva primaria sive quando est ratio filis cur votum fiat facit
ut illud nullum sit quomodo si voveam Petro dare Eleemosinam eo quod pauper sit votum nullum erit si postea
cognoscam eum pauperem non fuisse eo quod ratio filis altus quod
vovetur non subsit eleemosyna non invenitur ubi in recipi
ente non est pauperes aut si quis voveat peregrinationem pro sani
tate patris iam mortui recuperanda, cum non hoc casu votum non
respiciat praecise peregrinationem, sed tamen quaerens medium est

ad finē. q̄ ſ̄ ſaintas p̄ñ recegandan ſ̄ ñre raōem nre
dijſ finē ſet impoſſibilē ai pronide n̄ inuenit in fāi
re ſ̄ ñro ſed motiuā ad finē p̄q̄es ſe habet ut
mandata exēcutioni adeoq̄ tale dictū n̄ē obligatoriū.
Dicit ſ̄ motiuā primarie ſeu.n. eſt ſ̄ſit tñ
ſ̄ariū. Rō eſt quia hoc n̄ pertinet ad ſubſtā actū
ſi finē hoc actū manet actū ſ̄ſtariū. Sed ḡra ſ̄ ei
ſ̄ error circa motiuū ſ̄ſtariū facit actū ſ̄ſitū ſi det
caſ actū ita ut ſine illo planē n̄ eligeret q̄. ſactū ē
error circa finē ſ̄ſtariū n̄ ſ̄ſitarie actū. Ad dict:
ante ſi hab ḡra circa quā ſ̄ error, vel ignoāl vel fāl
attendat ſub̄ intentione ſonentis gaudio, ſi n̄ cadat ne
go.

§. 5.ᵘᵐ

Vtrum metus faciat votū ſnīa lidum?

Dicendo S. Th. 1. 2. q. 6. nulla ſunqua ḡdo coactio
ne tanta ē poſſ. q̄ propoſito voluīs oēm libertatē adimat
ſigde vōtis quod actus eliciti ſuis imperni n̄ſ ut pote
q̄ per ſeipſos in oppoſ ſuā rāōe voluntariū ſit quod a ſ̄
voluntariū n̄ eſt magis coactū unde gſtat ꝓpoſitū aolu
tis ad voti n̄ obſeruātiā nūq̄ ſ̄ poſſ ē abſolu
tē coactus cū ſubitus à voluīs elicitus, quem per verbū
volo ſolemniter primere; hinc cū q̄d nō volūt metu
optatus ſit voluntarius adeoq̄ utrum vota nuncupata obli
gat n̄ eſt firmo de hac libertē q̄ ut dixi voluīs nunq̄ ā
ſit adimitted de coactione qua data moralē ſit p̄ comi
nacem aut niſi ſtione alicuius mali ut ḡ ad id ita
dus ad vouendū inducatur, cuiuſmodi vīs vel illius me
tus licet n̄ rāō ſoll at voluīs ſaut tñ ut illa obligatio
minuatur eo quod nō rāōe illius velit quod alias nollet
ſi liber eſſet à tali metu. Quarto ſ̄ mi pōſſ ſ̄ nym
hanc inſtantia votū ſ̄ariū impediat votū hta ſit de ſpīa
illius ſit libertas ab huiuſmodi coactione?

Dicta R.ᵒ ꝓp eū cui metus ocurrit ex eius n̄ alibus n̄ red
dere votū irrita, hinc nota quod in naufragij periculo
emittit ſtrans ē rode mortis ob aliū finē, quam ad no
tus ſolutionem ſicuſus, voti obligāe n̄ tollit ut ſi quis ad
acenda ſ̄ alias perſeti metuit cuitanda religione moueat
ſtio ḡ eſt īmpti utrū metus iniuſtē et ḡ ideo ut votū

votum tali metu extortum iure ecclesiastico sit irritum. Vsqm
affirmat Sanck sup: alij censent professionem solemnem irritam
n. vero votum simplex vide Vasq. tert. p: tom 3. d. 26.
n. 34. Suar. l. 1. c. 8. ex quo nota ex eo quod professio
tali metu extorta irrita sit valde probabile esse votum simplex
religionis ad talem professionem ordinatum esse irritum esse, licet
n. votum eiusmodi neque iure naturae sit irritum, neque dire
cte et per se sit irritatum ab ecclesia irritum tamen vel per qua
dam consequentiam seu consequentiam ex hoc quod professio talis
sit irritata per ecclesiam consequenter vel seq. quod votum simplex
metu extortum professionem faciendi obligationem non inducat,
si n. promissio valida esset professio ratione illius foret valida
quia nemo potest obligari ad actum invalidum, professio autem
talis non potest esse valida ergo per legem ecclesiasticam irritata
est, ergo nec promissio eius potest obligationem inducere. Ceterum
ad q. propositam utrum votum tali metu extortum
ecclesiastico iure sit irritum Rx professionem tali metu
extortam nullam esse constat ex Cap: Perlatum de his quae
vi et metu in quo statuitur cum quo timore mortis postea
ratum non habens religionem profitetur exire et Matrimonium
contrahere posse secus si ex postfacto aut a principio libere
consentiat. Rx 2o probabile quidem esse votum et simplex metu
iniusto ad votum exprimendum illato factum nullum esse,
probabilius tamen ab ecclesia non esse irritatum, adeoque validum. Pri
ore partem tenent plurimi Iurisperiti et inter
alios Nav: dicens esse opinionem communem item Ostiensis
in sum. Tit: de regul. § et qualiter verb: alij dicunt.
Richard in 4. dist 29 a. 1. q. 2. Palud: ibid q. 1.
Soto ibid: et alij posteriores docent Syl: Suar. c. 8.
l. 1. n. 5. et alij probabiliter nullum ius ecclesiasticum haec
vota expresse irritat ergo probabilius est ea quamvis iniu
sto et gravi metu extorta valere, antecedens probabiliter discur
rendo per iura ex quibus contrarium conatur probare
adversarij per priorem conclusionem membro citati nam
1o Cap: Perlatum de his quae vi expresse tantum sermo est de
professione et voto solemni religionis ex quo non dicitur
solidum argumentum ad alia nec Cap: cum dilectus eodem titulo
satis probat votum simplex ex metu emissum iure eccles:

esse irritu tu qa illo capitulo cadet ost spolatio de solo
et iniato, equitare a gstat iniatu metu optortu n esse
eo ipso inualid a tu qa eo capitulo n ideo dr metu
n fuisse grauis ut signet quod si fuisset talis uotu n debuis
set cesset ualidu sed ut signet m metu tenem n fuisse
dispensatu. Multo minus colligr te Cap: abbas codem lt:
ni q uel n ost sonu de uoto p se dicto ut existimat
supemo neq n utili Cap: uerbo iuuene sed asseuerare
ad si sonu sit de uoto n signa aliud e nulla, sed quia
ille metu et uim factam ab ecclia irritari possit
quoddam in hoc qd talis simplicis uoto filie fiam potest
po si fiat a ptem habente satis facultatu, uni prbo.
ad ca ex loco de sponsi in quo dr ecclesia n habent
gentes ubi metus uel coactio iste uerit n effect ut
ubi allegatur uim qa regie coactionis n ea upell ch.
Hoc Capitulum prudenter intelligendum, cum
dat animo co pectato ui uel metu optortu. consen
sum posse confistere cum metu etiam grauj
dico igitur uel in hoc capitulo Pontifex solu
modo loqui de consensu pleno uoluntario et libe
ro, ut consensus debeat ad matrimoniu requiri
non item ad uotu sim plicia, uel certe quod quidq
quid sit a parte rei tamen co presumptione iuris
in foro ecclesiastico non hic locus consensus ubi est metus co q
qui co metu opal fle fingat optatiue n in quod interius
n consentit, unde si pbans metu dicat se n consensisse in
matrimoniu, quia sic optatiue, promisisse et pollici
tus fuisse ut eu sibi satisfaceret ybdt debitu effectu
rue Cap: Consul:

Quarto 1° utrum saltem professio metu co torta n obliget
in foro simplici etiam hoc in ptibus ne, in tribunali Regis
gstat co Cap: plane cit et co uso Gallie, qui n sufficienter
ybant co metu professionem se dedisse ab eccia obligatoria
libere reuocantes ut ptto cit Cap: plane.

Quarto 2° sitne saltem publice utilis sentia q aseris
de uotum metu optortu iure nro esse irritu ex allegat:
ta contentis uarijs rationibus probabilibus (1. 2. c. 20 dub 3
n 17 Sanch Mald: et alijs) in foro fidei. Ro est 1° quod
iure nro nulla sit distinctio inter metu grauem at
tenem per iniuriam inferentem pari ratione utrq, ut eo

consensus, ni foro tñ externo metus levis n̄ presumet fieri consensus cū ꝛ. qa metus gravis quā talis n̄ veritat notū cū potē ē gratissimus et tñ notū u alidū ut figi nouā at religiosē in naufragio Cap: fiunt nobis ꝛ de regul: sed quia per minuta modestus est ad exigendā constantiā g. ſ. non tollit metus levis ſ. litis notū ꝛ nō nullū ut ē exp̄ſſē docet Nau: in ſ. de tali voto, tū ē de matrimonio in Enchiridio c. ꝛꝛ. n. 15 ſ. 2 ꝛ ex lege ſ. n. 39 Cōr: 1° n. 2 ubi alios citat ex quā sentia ſequitur ꝓfessionem ob ſolū metū reverentialem quo quis ob nimiū reverentiā talē obtemperat ꝓfessione ſuadenti, parenti, aut ſuperiori quantumcūq; alterius mali absit metus ē invalidā. imo et illud q̄ tali metu ordinatus fuit n̄ teneri voto castitatis aut ab lectione precū canonicarū ut exp̄ſſē colligit bſſ: l. c:

Huares 3° ntū in ꝓpta sentia nam ꝙ voce notū metus exterius iure nō ē nullū ē ē ut illud notū reū nō ē irritū ſic quod metus gravis sed iustus incutiens, affirmant pauci, quorū sentia ꝓbabilis videtur Sanch. lib. 2. c. 40 n. 10 et Leſ. dub. 11 ꝓsertim ni ꝓfessione quod ē ridiculum de matrimonio, quā sentiā et ego ꝓbabilem censeo quamvis ꝓbabilius existimem talia vota valere, ubi deest et adit complacere, q. n. tali casu voto peti n̄ tam casū metum inferat quā conceptū ꝓ delictū per tale medium auferre, unde tali casu metus tenetur provenire ab intentiō, qui proinde n̄ tollit libertatem ſufficientem ad talem votū, nec in casu regulā notū tanquā pretiū ꝓ quod dimittat pœna temporalis, unde n̄ est simonia.

Pro Complēto huius ſ. nota Trid. ſeſſ. 25 de regul. c. 7 circa ſi ꝓfes facto ex ſs illos, qui cuiq; denique ſint qui cogunt vel virginem vel viduam aut aliam quamcūq; mulierem nubilem ꝓfessam in aliis locis ingredi monasterium vel ad ſuscipiendum habitum cuiuscūq; religionis vel ad emittendum votum aut ꝓfessionem in eis. Item ꝓhibentes auxilium vel favorem ad hoc ſciēter ſcienter et auctoritatem interponentes. Circa quā sanctā ꝓcuram

Nota 1° quoad personas q̃ excõicatur cõ arbitrio et comprehendere quoduis genus personarum, licet quidam veniunt reges et imperatores excipi

Nota 2° hac excõicatione non comprehendi eos, qui viros cogunt ut patet ex textu et docet Suar. tom 5 m. 3. p. d. 23 sect 7. n. 8. Sank l. 1. c. 4. n. 3.

Nota 3° sunt excõicari eos, qui cogunt vel gravem metum incutiunt ad obtinendum ingressum non a eos q respectu personae metum levem inferunt cum constitutio agens de metu sit intelligenda de gravi cuius solius in iure ratio habetur

Nota 4° iuxta Suar. n. 9 et Sank n. 10 cogentes ad ingressum monasterii et retento habitu saeculari hanc excõicationem incurrere tria n. membra sub disiunctione ponuntur sed probabile est tantum agi de cogente ad ingressum probationis causa et rex paenalis agens de regularibus potest commode hoc modo intelligi

Nota 5° eum qui cogit alterum ad emittendum votum in saeculo de religionis ingressu non incurrere hanc excõicationem.

Nota 6° consulentes cõ non incurrere hanc excõicationem nisi sequatur effectus item praestantes cõ non incurrere nisi sciant mulierem cogi patet ex textu. Item leviter aspicientes vel alia de causa aspicientes cõ non incurrere excõicationem. In eadem cap. excõicantur qui sine causa quovis modo impediunt virginem vel alterius mulieris votum veli accipiendi vel voti emittendi, vel voti emittendi sicut per professionem non v. qa impediunt ne aliquis religionem ingrediatur vel non voveat ingressum. Hanc excõicationem non incurrunt q gensum praestant impedienti ut patet ex tex

§ 6.

Sit ne votum tantum promissio DEO facta an vero etiam traditio.

Nota promissionem et trad: in hoc distingui quod per prom: nulla fiat donatio aut rei abstractio q tamen fit per traditionem et per gseq: per promissionem promissarium non acquirere ius ullum in re promissa, quod tamen acquirit per traditionem hoc supposito sit

Contra 1ª ad 2ª voti ejus ē in sola emissione ejus
tē nulla ꝯcō traditio requisita. Ibi si qñ reperiri alī
quod nota quod nulla ꝯcō traditione melioratur in
sola emissione ejus stat tm absolute ad voti essē nulla
requisita traditio sed sola emissio. Ita dat tabe nota
ḡ. Maior. Et certa ja ꝯcā q requisita ad voti essentiā
ḡ quavis voto debeant ineludi ut quod ejus immediatum par-
ticipet tota ejusdem fructura. Minor probatur exemplo voti quo
quis vovet se religionē ingressurū, in blasphematoru
ni quibus et filiabus voti nulla ꝯcō traditio imgnr.

Contra 2ª Nullus dari ꝑt votus simplex
quem mi ejus essentiale traditionem includat vt s. th.
q. 1. a. 3. Suar. l. 1. de voto cap. 14. n. 9. et alij
complures ab hoc ūtati. Cadet aut ꝯcō huius gloss. que
superiorij et ulterius ibi i ad notā quod voto simplici
nul aliud requisitū quam genus et diffia, ut in cō sit
neq genus, neq diffia violat Tradizem. Maior
certa est. Minor ibi Genus ē emissio valida diffa quod
ut prō facta, sed in nostro voto est tradita ergo, si
ejus qñ traditio reqrat in voto simplici hoc ad voti
essentiam in requisitū sed ē illi ꝑ adā

Contra 3ª Nulla ē māa ē in voto simplici
voveri mi qualibet emissa māa ē ꝯcō nostra gl
prout placuerit ꝓ omittenti mi quāvis māa vel hoc
sola emissio vel illi adderetur traditio. Ibi Consq ga
emissio prior est et separabilis ā traditōe q ē postea
sua q. ꝑ voti arbitrio ꝑt ā se minuem separari
q. nulla est māa, qua omnes illā traditōe doveres
cū possimus, modo fit de bono meliori. Ibi ex si qua
stat māa simplici voti q sine traditōe doveri in voto
illa foret valitas mi hoc in voto traditio simul fieri
in vo quod facto iam hoc voto nunquā licet alte
ri vovere, sed hoc māa in ē q. nulla, nec refert
quod emisso voto alter ḡnis ad veri sine sacrilegio
in ꝑt hoc in in quem et traditio sed aggrā māa
qualis q est negativa, et ob instantiā voventi obli
gandi se statim et simpr ac perpetuo quod vo instantiā
me in ēo māa ipsius voti gaudet cū comingatus dorsali

te giungo però uouere castitem sed tunc ꝙ michaelꝫ
uel cui mottuꝰ facere uel ghengis fau ꝓbderit

CORLUS. 4ª ꝙ intentio uouentis ꝑt ipsi uoto
simplici tradicio rei uoto ꝓmissæ adiungi quo tꝫ casu
ꝑ tradicio nꝝ erit de substa aut gradꝰ ghens uotus simplex
ad quem aliquis ꝓmissa uoti Rõne est quod liceat uouere
et tradere sint diuersa tꝫ nꝝ sint repugnantia adeo
ꝓnt giungi. Posita ista opinione ghenois rata supꝑ bata dꝫ

De Diuisione Voti

Varie uotorꝫ diuisiones ꝑ doctores reciuntur. Diuidit
n. ni uotus personale Reale mixtus perpetuus tem
porale simplex solenne, absolutus, conditionatus &c
et singulares.

Votus personale est cui id quod promittit solam
personam contingit tanquam ad actio uel omissio ut pe
regrinatio, castitas &c. Reale est ꝙ quod promittit
rei cuiusdam, ut cui quis uouet dare talia capulas
&c. Mixtus est utrumq; promittit ut si uouens peregrinatio
ad S. Virg: cum mulcere alicui. Temporale uotus
est quo quis se nꝝ in perpetuum seu tm ad certum tempus
astringit ut si quis S. Virg: rosarium uouerit diebus
singulis ꝑ annum recitando. Perpetuus illud dr. quod
semel obligare capit nꝝ perpetuum obligat. Sole
ne uoti ꝓprie dicitur simplex actus solemnis solenne
dr quod suscepti ordinis statui immobilis quasi dr, cuiusmo
di sunt uota castitatis ametus ordinibus sacris nꝝ Eccliæ
Rom: et illud quod fit per professionem in religione
approbata ita docet Alp. Rumr: de uoto et voto
dempt: n 6. nam ut ait Lefr: l. 2. c. 40 dub. 6.
n. 31 ordinis sacri suscepti et professio sunt solenne
de cetꝫ à quibus uotis solenne dr et certum quando
qualitam seu ritus ab ecclesiastici iuris diffinitore
dicitur nempe quod uotus tales castitatis uouentes
matrimoniꝫ ghenses pactatis inter se non faciat dominij
ꝙ in simplici uoto nꝝ intellt: Simplex est de alio uotus
et ꝓfessio nꝝ approbata sicut illud cui tradi
tio intentiones uouentis animo est ut gstat ꝑ supra:

Cato[n]is uotu[m] solemne ꝓlex est exp[re]ssu[m] nempe q[uo]d dicen
tis uerbis fr. Itaiu[s] q[uo]d dicio scripto cuius modi & illud
q[uo]d ceteris adiuncti solent ordinu[m] ꝓfectione.
Votu[m] absolutu[m] est, q[uo]d nulla suspenditur ꝓlatione, cete
risq[ue] petitis ab ipsa statim emissa obligat, licet exe
tio ipsiusmet rei uoto promissae interdu[m] differri possit ut cui
q[ue] uouet religionis ingressu[m] ꝓ post mortem parentu[m]
statim ut uouit uotu[m] emittit effectu obligat, q[uam]uis execu
tio differatur ad mortem parentu[m]. Conditionatu[m] est
in quo ponitur q[uo]d de futuro ꝓgnenti suspenditur q[uo]d
obligatio doneꝝ ꝓnat q[uo]d unde in hoc obto includit
q[uo]dam ꝑtem q[uo]d dicit gressus imperfectus doneꝝ ipsa impleatur
quod si fiat plena deinq[ue] obligatio cessat uotu[m] adimple
ri pote nullo alio nouo uoto, q[uo]m gestus affecti q[uo]d ex pa
te obti pariunt obligationem, et transeunt in absolutos alij
nouo actu ꝓhentiat, quod si q[uo]d nondu[m] habeat ex p[ar]te obti sed
ex parte ipsiusmet debitu[m] ut si dicat si filius ꝓgenerit mer
cedem tuam &c. tunc ꝛ. alioq[ui] nouo actu non oritur uoti obli
gatio, quamuis a[n]. uotu[m] conditionatu[m] ꝛ cuius uoti obligatio
cautiosa q[uo]d impleat, cuius obligatio ponendi ostrea
landi euentus nec nouerit, sit ꝑ arbitrio resilire uel ali
quid fiat quo impediat q[uo]d dicit positione, fides & mutuu[m]
testimoniu[m] se ad hoc obligat, alioq[ui] ꝛ. uotu[m] potius ille
gitimu[m] quam uerum censeretur quod est in humanis institutis
raret à quibus nulli licet arbitrio resilire et oportet bo
nâ fide expectare quicquid euentus, nec ꝓ à ꝓhente
fieri aliq[ui] quo conditionis positio impediat, quod si tan
dem suo tempore q[uo]d ꝛ ponat uotu[m] ouandu[m] erit, ga
uisi nisi ordo iuris pactu[m] ꝑ pactu[m] hoc remittat q[uo]d dicit,
uel hui determinationis temporis uidendus est uel op
portunitate uel op ministerio nouentis, utrum officio uoti
uotu[m] q[uo]d dicendu[m] nec ne, caterum est uotu[m] conditiona
tu[m] dicendu[m] ni purè conditionatu[m] est ni ꝓnale, planum
est cui aliquid uouetur ni ꝓnat ut nimirum uouens
timore ꝓpena ab aliquo delicto removeat ne cui addicto
obsequii noceat Vbi enim ꝓna si se inebibet in his uoti
ꝓnalibus affectum magis respicit, id quod caput dicta
rei qua uoti mentio ad abstracta in solidum tacitibus usitandu

explex votum emitti n: g: voveo quod me non velim inebriare et si me inebriem daturus eleemosynam, prius est absolutum, et posterius conditionatum, Praenale quod interdum per modum remedii et poenae medicinalis assumitur. Pure conditionatum est quod respicit suam materiam non per modum poenae. Votum denique loco quod alii nostrum appellant eo quod fiat de rebus absolute nostris ut actus ille, quo quis in baptismo profitetur se renunciare sathanae quia tamen actus proprie loquendo non est votum, tum quia in verbis baptizandi nulla sit nec promissio sed dicitur abrenuncio, credo, volo tum quia alioquin esset Christianum esset sacrilegium quod nemo dixerit, vocatur nunquam a SS. votum quod spem promissionis habet dum non baptizandus interrogatur nunc abrenunciet sathanae: Et abrenuncio. Votum singulare quod voto in communi opponitur est id quod quivis pro arbitrio suo de rebus non nostris emittit, unde et votum voluntatis appellatur quamvis plane hoc et votum ad res alioquin perceptas pertineat prout illae nostro subsunt arbitrio.

ARTICULUS II.us

De Caussis et Effectibus Votorum.

Hic supra: naturam et essentiam simulque materiam alicuius voti declaravimus, sicut filem et finalem. finalis non est cultus divinus de quo egimus cum votum actum religionis ac latriae diximus, unde per consequens et materia manet explicata, filis voti nimirum obtinendum eius filem, non actus sit, quidam fieri non potest hic aliam causam filem, quam obtinendum filem, sicut tamen et adhuc filem causam spectare ea omnia quae de intentione ac deliberatione dicta sunt, restat ergo hoc articulo et ut aliqua adhuc de materiali et efficiente voti causa / circa quam materiam votum versetur et a quibus personis emittatur disputemus, quibus denique aliqua de voti obligatione annectenda.

II.us

De Materia Voti.

Nota mãm quãdã ꝙdã ꝙ ꝓxãm et remotã ꝓximã
dr actũ humanã, ut quã ꝓpe cadit votum, quin vouerat
quid promittat aliq̃s agere vel omittere, quibus verbis ꝓpe
actũ humanã significatur, mãm. remota ois quã ꝙ permanere
ꝙ ut fiat cultrum ꝙuerit, aliq̃s offerri ꝓt cuiꝰ modi sunt aggri
pecuniã, piscina, corpora christi. Nota 2º ut hãt mãm dãtem
ut alijs mõ ralibus notãt actionis et missiones ilgi. ns ꝓnotatis

CONCLUSIO 3ª Votũ ut ſit ſteri de actu ĩmpoſſibili
vel ita vtio ut nullo modo ut nota ꝓpter ſit ex ꝓnere vel ut
huiusmodi est augmentationis actũ, respectã Organo bene
dispoſito et ſenſuũ applicato, Auditio Vitio Gustãtus &c. ne
operario reputetur ut ſtem nos ꝓpter ſtã auctr, id quod vouit;
ubi ꝰo est the quia ideo ſe nõ obligat per votũ ut ſemper attẽ
gat ad faciendum et ut omittendum id quod vouit, ſtatim a
ſe attingit ad ut omittendum quod nullo modo et ſi velit omitte
re ſit tm qa votũ est actus humanus, cũ modi ut ſupra votũ
de actu impoſſibili v: g: quod velit volare, cũ de eſſentiã actus
humani ſit ut ſit hãt poſſibile vide Cap: Nemo ſtã de regulã
Juris in 6. et rege impoſſibilis ff eodem & hoc q̃libet ſe
cuiter 3º cui q ignoranter vouit rem impoſſibilem cognitã NB
poſtmodũ rei impoſſibilis ad nihil teneri, item q̃ quod
alteri q̃ res alioq̃ poſſibilis caperit & impoſſibilis, votũ
obligãdem oppoſitare absolutẽ qdẽ ſi rẽ absolute impoſ
at ſtã impoſſibilis pro tempore vero ſi impoſſibilitas
ſit temporalis v: g: ſi quis vouerit tentum Thuliã et
poſtea ꝓpo de papam peregrinandi ut ad fortunã ni qua
poſit votũ præſtare ꝓpo illud erit, ſecus ſi tm opoſitum
ſionem ad votũ alterius ne amittat v: g: ſi ſtrutum red
tur ĩmpoſſibilis fali. n. caſu quoad illos qde amos nõ obli
gabitur obligabil. n. nõ ſequentibus ubi et ſolutio votũ
poſſibilis redderetur. Sedy 2º qñ mãm votũ partim
est poſſibilis partim impoſſibilis vouentem qñ ſuerit ſten
dit obligare ſe indifferenter vel ad totũ vel ad partẽ
pro tuto ut minus poſſibilitatis teneri ad priorem poſſi
bilem, ut ſi quis ſub hac interdicto vouerit Coliem et rede
grinandum de Roma peregrinandum ſuerit neque ſalten

caliam debebit, si n. ad nihil voluerit obligare, quo casu
totū votum n pōt mandari executioni nec ḡdem ad eam
partem ꝯ possibilis est, tenebit, Prīō p: glat. ex regulā
Juris scīt si n valet quod ago tū ago quātū valere pt.
Cap: Unicō ℔. 1. de despensat: in 6. ita et expresse dicit:
in Cap: quidam de convers: coniug: et alī, colligit et ꝯ illis
juribus ℔ asserunt sambinam q uno marito religione
est professa licet religiosa fieat n potuerit nihilominus
voto obstricta fuisse in eo quod potuit fieri ad n potuit
duī debitū, n. in illo, quod n potuit, fiat ad reddendū
ḡbē ℔. ex regulā Juris ℔ in 6 ibi y utile n vitiat, vile
quod ill̄ud n ḡ utile sine inutile ḡstitore pt, ut ibi notant
Doctores et Joan. in summā c. 10 n. 4 ex quibus infert
ubi regula illa applicat. Doctorum et glosa, membr
ubi quā nemo ultra instantiam suā tot obligatur
vovere a tali casu quod votū n est possibile intendit se ad
nihil eo obligare ḡ. ad nihil n tot est obligatus, nec ad
ad partem possibile, ne quid si de voventis intentione
sit dubiū ℔ tur ḡ tenendū ad ea quidem, et coēn no
duī se habendi, si n ad ea ad quae possibilis vovens dubij
de intentione tenebit ad eam p: ponendā, quā et
unde q vovet dare ideo tenetur dare partem si n pōt
totū, ut pote colligit ex juribus iam citatis ut ex q no
vet abstinere ciborum amittet nel saltem abstinere diebus
quibus et, nam talis ad ea usu ei est difficilis, et ni
tale esset utile n vitiat sed inutile, quod si n ad
ea usu eo tm sit vel ex qua ḡtie n sit difficilis q n
pt totā ponere n tenet partem ponere, et q n pt
abstinere à carnibus n tenet ieiunare. Eodem modo
q n pt abstinere à jentaculo ieiunare n tenet; item
qui vovit Monasterium construere dubium de intentione
fuit ad partem ex tunc ad voluerit vovere, si totum non
possit n obligatur ad partem cui vovet talia opera
sua expedit covere integrē; silitēr cui aliqd vovet tangēn
medium ad finem cui sit impossibilis votum n obligat
quia ad ea ꝯ rationem sub qua vovet cadit impossibilis

~~votum non obligat~~ Item qui vovet aliquid sub modo vacillante eo modo redditur impossibili voto non obligatur, ut si quis vovet peregrinationem eques ne nimium fatigetur, si eq tamen fiat impossibilis non tenetur ad peregrinationem, secus si modus magnam difficultatem adiunctam habeat adeoque reddat materiam voto promissam difficiliorem, talis enim qui sub eiusmodi modo vovit obligatur, licet modus reddatur impossibilis, ut si quis voveat peregrinationem Lauretanam nudis pedibus, ieiunium in pane et aqua obligatur ad materiam ponendam licet modum amplius observare nequeat.

Quaeritur 1° utrum qui confessionem tali die vovit si confiteri non possit saltem teneatur de peccatis illa die dolere vi voti. Et quod sic quia dolor est pars in confessione inclusa et adimpleri potest licet confessio integra fieri non possit, pari ratione quia potest utrum qui vovet ieiunare eadem die qua postmodum non potest abstinere saltem a carnibus teneatur. Et cum Suar. neg. quod tali casu actus partialis qui adhuc possibilis est non maneat sub ea ratione sub qua promissus est, vovens autem communiter non censetur se obligare intendere, quam sub tali vel tali ratione, et ratio est quod votum non obliget ad omnem actum possibilem, sed ad eum de quo fit, fit autem de illo actu in specie et secundum eam actionem quae per verba promissionis significantur, quod si ita non sit possibilis licet aliqua eius pars sit possibilis non obligabit votum.

Conclusio 2a. Ex dictis recte colligitur votum nonnequam peccandi nec mortis nec venialiter nec deliberate nec per surreptionem saltem secundum se totum non esse validum ita Suar. l. 4. c. 4. n. 10 ubi plurimos citat ratio est quod tale votum sit de materia moraliter impossibili, idem dicendum est de eo, qui vovet vitare omnia venialia collective, non item si distributive hoc vel illud, in hoc enim moralis illa impossibilitas non reperitur quae requiritur in voto omnia collective per modum unius respiciente, verum quod Concl: obijcies quod est bonum et possibile illud est materia voti, sed est bonum et possibile vitare omnia peccata et collective quod vitare illa est materia voti. Maior constat Min: probatur id ad quod lege divina tenemur est bonum et possibile, sed ad omnia peccata et collective sumpta lege divina obligamur vitanda quod vitare ea est

possibile, affirmatur quicquid pt de mā boni et laudabilis
p̄positi pt̄ esse et mā nobis redditte nullo unquā modo vel
tempore precare. ē mā boni propositi q̄. et huiusmodi ex adoc
q̄ verentur cū suar. l. c. n. 9. quod est possibile physicē
tm̄ et mā vti nego, quod est possibile moraliter credo
cū ōia quā vitare, quidē collectiuē est possibile physice
moraliter tm̄ spectatā notā qdāe et fragilitē nōstr
possibile. Alterū quod physice sit possibile vitare oīa
peccā collectiuē vel inde patet quod petrus debeat esse
liberus aliq̄ aliquo modo vitare peccā. Primū tamen
non absolutē impossibile qa num. modo fieri nō pt si qdē
fuit speciali priuilegio efficaciā notā qdāe facere nō pt
ut quis oīa absolutē vitet. ad confirm. ⁊ neg. min. de
illo. ⁊ profitear quod hō fere nūq̄ nō est respectu hōis
boni et laudabilis, nō pt a. hō fere q̄ possit absolutē et
efficaciē vitare oīa hmōi peccā vt tradit suar. de p. c. n. 1:
quod a. nō pt̄ p̄onere, hō nō pt̄ omittere, pōt et distingui
quod pōt esse mā laudabilis propositi efficacis q̄edo,
p̄fectionis seu velleitatis tm̄ nego. Sēd q̄ri hic solet
an notā omissa absolutē des oībus peccā vitandis ut
ni qdāe sumitur. Saltem obligat hōiem ad aliqua p̄sta
vitanda, licet nō obliget absolutē ad oīa sotus tenar:
vel: sanch et alij p̄tant hāc notā ad nil penitus obli
gare, q̄ sentia est pbilis pp tot tantorum virorum auctori
tatem, ⁊ nihil pbilis videtur suadere obligare pōt̄ saltem
ad aliqua vitanda illa pōt̄ q̄ sunt deliberata, vel saltem
notabilia q̄ sentia mihi placet ūr, etiā haud dubiē se
curior, vnde qui tale votum emisit deberet petere di
spensationem vel saltem commutationem, q̄ illi aptitudine
nōta negari nō debet. Pro hac responsio qa quoniā
mā ad op: impossibile tenet ad possibile pt̄ hāc nō pt̄
se comitta cū impossibili nec hāc actu p̄missi ni ea mu
tetur atq̄ hoc nostro est tale q̄. Pro rō. ā pri, q̄ vo
uet se q̄stturū oīa venialia quamuis nō obliget ad q̄
tendū oīa q̄ p. subreptione omisit, cū hoc videat impossi
bile, tenet tm̄ ad ea, q̄ potest naturā suā amen duentē
se omittere voluntarie et deliberatē q̄. nōtus nō peccandi; licet
autem nō obliget obligare tā potent ad id quod cū grāa

moꝛale ꝙ possibile, possibile a. moꝛale est uitare oia
ꝙ cu deliberatione integra et sufficiente ad moꝛtalit̃ oꝛ
peccandu fiunt.

Obiues cu aduersarij, 1° tale uotum est nullu quia valde
improbens ꝛ neg: ꝙ nullu liceꝛ ne sit nullu ꝛõne integri ob-
iecti ꝛõne cuius est impossibile est ꝛ realiter respectu partiu
sij ut possibilis obti uz in gllõe ꝛ dictus, nec refert quod impru-
dens sit qui imprudẽs cuius qua fit uotu eius ultim̃ ꝛ elicat ut
uarijs exemplis ostendi ꝓt

Obijcit 2° uotu quod est de toto obiecto impossibili ꝙ mo
du unius ita ut partes illius nõ intendantur nisi quas fiat
partes illius totius constituentes, sed hoc uotu est tale qa nullu
intendit integra causa culpe ꝙ ꝛ neg: Min: nam ꝙ ita
uouet uz intendere singula possimo uitare pꝛtã uterq;
collectiue, nisi quis hoc est multitudo qda cuius singula
unitos possit intendere sicut ꝙ uouet nõ peccare ꝙ cath-
tatem ꝛ tm uouet uoto collectiue ut sic, sed uitare sin-
gula pꝛtã in illa maa, alioq qui semel peccauerit ꝙ
castitatem nõ amplius obligaret ex uotu cu eam illi obser-
uãdo reddita fuisset impossibilis.

Obijcit 3° nõ e maioꝛ ꝛõ cur unus debeat uitare
quã alteꝛ nec inter illa fit fieri moralij electio ꝙ uo
tus nullus est ꝛ neg: ans qa prudentes, sit determi-
nari uotu saltem quoad mortalia imo et ad oia uen-
alia sicut is qui uouit abstinere ad integꝛu annu, si eu
obseruare ꝓt honeꝛ illa restringere saltem ad certos dies
quos ea ꝓt obseruare, ut et admittunt quidam aduersa
sentiã

CONCLUSIO 1ª Qui uouit nunquã oio pecca
re mor: obligat uoto ꝛõne ꝙ quod maa fit possibile cu
diuina gꝛa qꝛia ꝛ nobis tu nulli nemini fragilibus
é uallis diffle talia uota seruare ut sunt gꝛatuita et ꝓ
dispensari pnt ã ptem habentibus.

CONCL: 2ª Votu de non peccando venialiter
deliberate est ualidu ut ita suar: ꝛõ est quia fieri ne-
queat impossibile cu diuina gꝛa ꝙ ꝛ pro ans quod inclu-
dit moralem obligationem includit et moralem possibilitatem
sed nunquã peccare venialiter deliberate includit
moralem obligationem: ꝙ imo suar. putat multos qꝛo é q nullum
uel saltem multo tempoꝛe nõ peccarint venialiter cu absti-
nentia plena deliberatione, adeoq; ꝙ nos nõ opus gꝛa ꝓpti-

unde & frequens est votum. Nec vñ ā prudens respectu eiam
quae viq; ordinarie n̄ sit omittenda?

Ad hoc q̄ dicendū ſ̄ maā ſ̄ impoſſibles temporis
ſubſequentes, poſſibiles & niſi de quo nouentis
intentiae eſſet vti vel uelle pro tempore quo maā nec pot
eſſe poſſibilis ſigidem votum ēt ad illud tempus extendi
tūs tanq̄m tunc temporis executioni mandandū q̄ u. ſ. ue tempore
quo maā eſt executioni mandanda ē impoſſibile, votū
ēt nullū, quamuis maā postmodū votū careat q̄a votū
tractu temporis vñ formal: unde ypocrus multā habuiſſe
uxore cā postmodū mortuā vñ tenet religione mitare,
eo quod ypocrus ab initio fuerit nulla.

Contra 5am maā votū ſ̄ ē malum moraliter
Pbr̄. Si maā votū ēt moraliter malū, tunc poſſet alius
obligari ad faciendū votū q̄ſq; ē ſacerdos q̄: Mali:
pēt Min: Pbr̄ quia atq; obligaret mālr ad gratiam
fēt ad omittendū peccatum q̄o ni tenet diuina ēt ecclesiam
q̄ illud ēſſe ni votū quod eſt absurdum. Pbr̄ 2o: nemo pōt ſe
alteri obligare ad aliq̄d n̄ cius honore ponendū, niſi id
illi placeat. Pbr̄ 3o: Malum pro poſtmodū deſiderat q̄
vñ poēma, non pōt votū ad illud obligare. Confirmatur
q̄ niſi pro alteri facta vñ obligat niſi ab illo acceptata, vñ
ſit repugnat a. petitum ā pro acceptari q̄ ēt repugnat
quod non pōt votū obligare. poēma ad peccandū unde
votū ēt q̄ quod aliq̄d ex circumſtantia malum omittendo
ut circumſtantia malitiae respectu operis vel ad prius refe
raturue eſt inualidū, ut ſ̄ praeciſe ad victoriā iniuſtam
reportandā pro aliquid voueat, aut certe peccā in gra
tiarū actione pro obtentā priori n. caſu reſpicit
omittit proximū ad malū finē poſteriori dum ſ̄
habitudine ad eā de victoria iniuſta tanquam
ā pro impetrata quaſi prius opus iniuſtū aſſumeret
et ad illud adiuuet. Quod ſi ipſa maā vñ ſit malū habēs
at tñ aliquod malū adiunctū votū ē rit inualidū, ut ſi quis
deemoſynas ut ex duello euadat voueat quamuis n.
duellum malum ſit tñ ſalum ex illo euadere bonum eſt.
Quare nō voueo rex p̄ vel ex victoria mala ſe potuū
Ad quod ſatis pōt ex dictis et q̄ dē ſi opus ſit mortaliter malū
certum eſt de gratia petitum ēt ex hoc capite quod excedat graui

iniuria ꝺro irrogari ꝺꝫ ni eius honore teneatur quod
illi grauissime displiceat si uerꝺ opus sit ueniale tñ malu
uarij censent uenialeꝫ illud notare ut pau: c. ij. n.
18 tol. 104. c. 17. & ℣. verb. notare Mald: et alij ꝛc ꝺ
uerius et eo ꝺicto ꝺ oratõe gformius est ꝙ mort: m alu ꝛab
est quod licet ipsum opus op se uel circumstãa sit tñ ueniale
malum, grauiꝰ tñ reuerentia censetur ꝺro intẽri ꝺ'aliqs
ad eius honorem se unꝯ obligare, quo nouit illud offendi
ferus est si hanc rem ꝺro gratam putaret. Ex ꝺictis
legis notãꝫ ꝺe re indifferenti nullum ẽ id q̃ m tñ mi cã sentia
q̃ ꝺeat nullam ꝺare ꝛõ m individuo m̃ differentem
sed ut cãt q̃ mortalia nam m individuo admittit. Rõ
est quod taliꝫ res ut mala absolutẽ nõ sit, tñ bona non
sit neq; ꝺro grata, adeoq; neq; mãꝺa voti q ꝺebet
ꝑre ꝺro accepta. Sed quia si res aliq̃ indifferens
ex bona circumstãa noꝑ stareꝫ q̃ notꝰ solemnali
ꝺie, et obseruandꝰ quamꝺiu haec uel talis circumstãa m̃
mãꝺa requirit ut si quis uoueat nõ intrare certa ꝺomꝰ
ob peccandi occasionẽ q̃ ibiꝺe illi ꝑbet notꝰ tenet quaꝺ
ꝺiu illa occasiones perseuerant si absint desinit
obligare, ut ꝺ Sylua ꝺe Iuramto ꝺicimus: quod si occa
siones semel ꝓbata cessarunt ꝺ notꝰ recumsit
si u. ab initio nulla iusta cãa fuerit nisi qs tm ex
suis grãue iret se nudum ꝑtere contra ꝺ. illius pa
ctum uel simo nõ gustato rursus nullus ẽ notꝰ, nec postea
postea cãa ꝺ legitima incipit uolere nisi uoluerit id
ab initio intenꝺerit. Sed ꝺro qualem ꝺ ꝑtus sit no
uerie ꝛõ m ꝺifferentem q ẽ tñ uenialem ex genere ꝺro
graniter nisi honorem licet mi honorem, quem illi res
inutilis remittit. Quare ꝛõ q̃ ꝺebeꝫ ꝺ eo
q aliquid m̃ genere nouit? q tale censeꝫ nouisse
tem ex modo quo honestẽ ꝓtenꝺat impleri, adeoq;
catenus teneri nisi ꝺe gꝛãa nõ ltr uel expꝛeſſa uel
interpretatiua ex gestis.

CORNELIUS. Dꝫ. Vosi mãa ẽ sit actus aliꝰ
uel ex ꝺiuino uel ex naꝰali ꝓcepto ꝺebituꝫ ẽ q̃ nõ
nullos qui minus ꝺiligenter ꝺeuerunt gestat nõ
ex cõi sentia ꝺro tus ẽ ex ꝓpoi et rõ ẽ quos ꝺ re
iam sub uno ꝓcepto ꝺebita ꝓxima nos nouꝫ insuper

modo obligare. Unde secūd° nota de rebus ꝓceptis et nō ꝓceptis ē unū notā. 3tio ꝙdo petitum omittere ē q̄ actus sacrilege diuinā uel nāli ꝓhibitus ſ. de tō mg̃ per omittendo uouerit

CONCLUSIO 7a. Votū cōtra n. debet ē absolutē de bono tm̄ sed de meliore bono ſ. de eo quod melius est quā cū sit oppositū ḡ ditorum uel ḡrium ꝙ uariā ḡtione cū quod uouetur, et q uouēs - Ubi nō n. ꝓcepta sēco obligare ad omittendum in honore dēi id quod illi gratius est, q̄ n. ꝓt ualidē uouere minus bonū ut maiori bonō exclusione. Ubi alia māa uoti debet ē g̃ona diuina uoluntati aliter dēus ita n. acceptat et ꝙsequenter promissio n. ualet ita obligari ad omittendū melius ꝙ minus bonū n. ē g̃one diuine uoluntati q̄ neg̃ n. ꝓt placere deo se obligat nō ad maius bonū omittendū a deo, sc̄ā maiorē perfectionē impediat - Dico in aliqua CONCLUSIONE, qa si quis teneat aliquā dietā ē ipsa uouere, potest cū eo dispensare n. impediat ā maiore bono sibi licito saltem ꝓt q̄ grauem carnis tentationem mortalis n. ꝓt aliter superare, ꝓt matrimoniū uouere, ꝙ talis status arctus foret ad uitandā petā.

Ubi dā 1o ſ. id quod est minus bonū modo absoluto bonū fit, cū sit in honore dēi q̄ ē ꝓt uouēti q̄ neg̃. Cōſ. nāle ē quod simpliciter opus sine obligatione ad id faciendū melius n. sit ſ. in actu facultatem uouendi melius in futurum, promissio a. ſ. nota de tali māa sit actū ꝓtm̄ in futurum ꝓuendi melius, q̄ obligatio dēi n. sit.

Ubi dā 2o n. ꝓmissionē nōi factā n. cogit māa q̄ utilior sit promissario sed sufficit quod absolute sit illi grata. Licet alia foret gratior q̄. ē si ꝓmissio dēo facta sufficit māa bona. Licet ꝓfecto foret melior & ꝓportionabilior dispariter q̄ quod promissio humana sit nōi, q̄ attentus est quod illi aliqd utile ꝓmittat, licet ꝓfectui dei foret utilius n. cū. cupiat ab hoīe q̄ melius ē, et q̄ de ꝓmissis desiderat ut rātō ꝓmissor illi facta n. impediat quominus uouere possit credit id quod melius ē si uelit hoc a. ut dixi: imperat notus de minus bono q̄

Ubi dā 3o si nota quod n. est de meliore bono est

nulla nec nulla iuota forent valida a glez. Et sarsa g. ibi
qa nō ullus q. actus n impediat melioret u. d. sogi no
neatt oraōem vocale ā mentali impedit g. opus mue ī
cordia corporali ā misericordiā sppr. et sic de cetera glo.
Ad rōnsē nota opus quinq bonū melius qđ impedire
Sēb actus nempe tm vel q. poā; acta dro impedire,
qđ actus in fortiori melior de impedire n qdesti fatu
ra nec pro eq fuisē tempore, quo imperfecta operatiōis
so quod n poā utraq simul hz criari quamuis ubi
istet eq oriri deberit potest operari melior: poā unq
alterū imperfecte dē cū imfimior ubi amplius n dicat
admit imperfectū poām operandi meliore hoc pnota
to R. ad argta Ne g. leg. Mai: ad huius vero oraōem
dico sensus g. hoi obligens n n q actus tūs impedit me
nec actū de eq taliq actu conditionate ē in futurum
impedit: ex dictis colliges n poē nouerī actū absolutē
cuius omissio profuit magis g. nocuit ad bonū spūi
tuale, sed q poē ipsa omissione nouerī, quā rationē
nouerī pauperta ut n ladare. ludo honesto. Nota
tm hic obitor n semper id quod absolutē ē melius,
respectu talis, vel talis ē esse melius, ut ne supra dixi
licet absolutē sit melius n nubere, tm respectu certe
persone pōt esse melius nubere. quā n

CORNELIUS 8ª Votū factū q. prius votū in
rāto aut promissio nullū est mgr. in priori iu-
ramento aut promissione. ilgāl obligāa mā
operta. Sēb pare 1ª de voto posteriore regu
granste. priori qa vel prius votū fuit validū
vel n si n fuit tū posterius votū n ē q. m. ut n
nullū fuerit, si prius bō. primū votū fuit de melio
re bono, quāmo ipsius oppositū q. posterius priori
q. rium p. quod me ad oppositū astringo cū n sit
de meliore et bono nullū aut. Sēb et alio quod ad
2um membrū n mirū quod votū pōt reddat fabitū q.
missione iurata non addo hoi, nam si esset promissio
iurata dro facta, esset votū iuratū de quo ramque
dictū superiōr pbāo: Sēb q. alio pro hoc membro iuratū
obligat ad sui observationem q. votū n pt obligare
ad hanc effectionem cum alioq obligaret ad malum
q. tale votū est de mā à mala q. n obligat. eadem

dr art rão de 3o membro sicr de noto ĝrio simplici pro
missioni de re licitâ nam ĝmissio talis obligat sub fidelí
tate q3 notu ĝrium obligaret ad mínstiam et nrã delictõ
q3 essit de re mala et nulla. Quaeri deinq; sub finem
huius pte pgeneranda illo q tam bonu quã malu includa
à noti mãa: p responsione aduerte mõ3 partim bonam
partim malã includi: ẽplr autu nimiru ot pra mãa
partim bona partim mala actu includi dã cuiy â
parte rei eo parte mala et eo parte bona ẽ ne fiqus no
ueat templd exigere ep bonã partim iuste q partim
furto aufitiy; pra malã et bonu includere, ea dr q est ta
lis quod dispõale seu gle obtum, sub quo tam bona detinq
quã mala ĝtinentur; ne si quis in gle noueat eo dr luro
rarium, hoc posito ad q? 1o si mãa bonitem et malã
autu includat notu agendu est de bono, nitem de malo,
adeo q ex bono nr malo soluendu, nisi paintãria aoues
dr rãb fuerit malã mãa, aut de nouenty ĝtentione
gtet, quod nouere nolueriy partem nisi pãt ẽ soluere to
tu; pt ex dictis R xo cui noti mãa est cõe obtõ inclu
dens pra autus bonos et malos eo mãa suã notu ad autẽ
tm bonos obligat, sicqd ep mãa suã tale determinatõ
includit notu, cuius rei rão ẽ quod talis mãa nã suã fi
nalibitis, ut pote cuius partes malas cũ bonis nr sint ĝme
pachino q noues ebreos fozna ẽ ro dr luro dãndu ẽ
de luro iusto nr tem de iusto, imo licet noueno ex
rõe se intenderet ad elemosyna ep dr absoluto lucrã
et forsa aduertat se ep iusto nr pãc soluere in lito
mutuo ad dandu ep luro iusto tempore ro quod hoc mãa
ep suã natãe sint finalibiles sed gd obligt noues
ẽ questo. seu luro turpi faciendo ? R si noueat ut
tanto sit maior questus aut noue nr malu finem de si
gnat noue nullus ẽ ne pote de re mala, si uult ẽ si gtẽ
sua pmoneat uel ut tanto ffectu à pte abstineant brit
bonu quod hoc et obligatoriu lucr. n. modus facien
di questus malus sit ipsu tñ luerum iusti pfundet, unde
et elemosina male fã pt ss xm

De Causã Efficiente seu de ijs qui
uouere possunt.

Et cæs votorū sola superest efficiens qua gtituent per
sona quæ vota fint emittere et per illud se obligare.

Conclusio 1ª Hæc licet aliquid pōt omittere
in beneficiū eius cui promittit et ȳ rāā nouere tñ n̄ potest
rō est quod n̄ sit capax virtutis religionis cui n̄ nāa cul
tui deseruit, qui est nobilis supremq.

Conclusio 2ª Cum sūm n̄a assumpta no uere ſit
rō est, quod ex hac rāe potuerit prius honorare aliq̄
ei emittendo tu est quod capax fuerit pcepti ut de Inuoqu:
doctrer nec refert quod in bono fuerit firmatus, licet n. no
plurimū vota emittamus ad nos in bono magis firmandos
tñ ille finis nec solue nec pcipuos respectu voti.

Conclusio 3ª Angeli et āiæ Beate uouere ſint,
gstat ex ȳbabus sc̄ gelion q̄ ad huic applicanda.

Conclusio 4ª Ho viator ē voti capax gstat tu
ex precientiā, tū ijs rāōbus, q̄as pro superioribus conclusiōn:
adduximus: Sed quæres an hoc homo viator ꝑ̄ponere pōt
in hac re uarie mouebuntur ſtituentes, quibus pro inde
singulis gclibus ē respondendū

Conclusio 5ª Nemo hoīm ante usū rāōis
uouere ſit rō est, quia sine uoluntario gressu voti n̄
emittat ad hunc a. hoc ille voluntariū deliberatū vt ait:
1º deinde nec hoc deliberō in ijs q̄ nūdū hñt usū rationis
hūi n̄ ſit. Finis hoc gdē uerū ē in voto quod quis pro
se emittit falsū tñ ſi quis per alium ꝑmittat a. g. Filium
per patrem Infans, per gratiam in baptismo, cuius rei
rō est, quod voluntas animi subinde in voluntate alterius finis,
ut fideles uouere ſit nouere pro altero ſi is pro quo nouet
ad id facultatem dederit quo et modo animi voluntas
in altorius voluntē fingi dicit rō quod tñ ipse requiritur de
liberō et ȳ gloss. rāōis usus. quæ do ſi a. n̄ deuerit ille ne
nego. per obstat. gclio 1º quod parentes subinde filios
nōdū natos, imo nec dū corpus nouerant religioni man
cipandos, hæc n. vota liberos n̄ obligant, nisi postquā usū
rāōis acquisierunt liberē in voto parentū consentiant
ut gstat posse ap. licet de voto, ex quo id simile ꝑ argūtum
à gratio orto, nequit, à prā tibi impositu se tronste à te,
susceptu est, ȳ ett ꝑ vtō facere ptu n̄ obligare: cuius rei rāō

est, quod votum sit obligatio personalis, adeoq; non transeat
in alias personas, siquidem per votum alicui per inde
ac per promissum obstringitur; obligatio autem promissionis
non est obligatio ex fidelitate, q̃ sine dubio connexa est
promittenti, vnde hæredes eius, him. cui nil pro mi
serint neq; mendaces essent, neq; infideles si nil præstiterint,
sit tñ aliqua ratione onus rei promissæ exsoluendæ in eos devolu
ti à voluente, quo casu non ex fidelitate sed Justitia tenebuñ
adeoq; vni voti, rei alicuius obligabuñ, vel ex mandato
non nullis, vel ex gestione, cui quã hæredes voluenti succe
dem devoluitur. Nec obstat 2m. quod ad baptizandũ
obligenter voto ad legem Christianam observandam, cui ber
per patrinos promittant et antequam rationis, nam licet patri
nus usq; ad ista loquatur per patrinos baptizandos nouere
dicant non tñ de voto proprie dicto agendum est, cui
tale nullum in baptismo ꝑtineat ut gestat ex verbis patrini,
ex quibus nullum est, quod votum significet. 3o. ga solũ
tale votum nunquam præceptum. 3o. quia liberet potius ni cui
nam quam in utilitatem. 4o. ga in patria salus nullum tale
votum emittit, licet pœnitens abstinentiæ dicabdo, ut di
cat se ꝑtã amplius non ita rapturum, 4m. cum 4m. dicunt
in baptismo fieri votum non sunt agendi de voto proprie dicto
sed de eo quod ꝑtinet ad professionem fidei, quã ꝑ fidem infans baptizandus ꝑ patrinum
Quare quomodo ꝑtio fieri professio fidei per patrinum
non nouum votum cui non minus usus rationis ad id requiratur,
quã ad votum? Ad 1m negi vsum rationis ad professionem ꝑ alium
emittendam, nec disparitatis est quod ꝑ professio fidei Christi
ana fiat ex obligatione immediata diuinæ legis quã Christus po
tuit imponere ꝑ se ipsum, obligationem vero voti relin
quit non liberã, dum Christus instituit ut infantes pœnitentiæ
sine proprio arbitrio legitime baptizari, et ut ad baptismum
sancti ad legem seruandã ꝑ venerentur, manerent, cultui
fidei, vna q̃ fide potuit Christus ex quo nasci modi obligatio
emanet à quo ꝑ voluntatis q̃ Christo non deest, sed ex u. de obligatio
voti q̃ à propria voluntate debet emanare.

Conclusio 6ª. Vñ hō piator sufficiente raōe mstruŧ
qm ep parto suā ē, ē capar ad omittenda nota, si aliunde n
sit impeditu, nō quo talis habeat sufficientem voltem et capar sit
obligaōis ad obsequ vro. Stranda obligatis: dico sufficient, neg
n. sufficit ut aliquo modo sū raōe utat, sed op ut sufficiat nota
fio fieri et p illud obligāuem inducā. Ppō 2º. ep parte suā
ga sup̄ponitur aap̄iliū grā divina et maā noti capar ad hinc
religiosus qui noueret Eleemosyna de bonis monasterij non
obligaret, ex nota faciat de maā sua. Ppō 3º. si aliud
sit impedimentū, nec n. gdo mō ōi caā agente vna ob
uenit fubilgtē: Hanc gdam Richard: alijs verbis exprs
sit ēēt cui nouere n prohibetur, q verba stgenda sunt de
maā, n a. ex parte nouentis, quia ut sic ea ep captio n foret
vtilis vera cū multa fieri ḡlibe antur, q facta tenent
hinc sepe, qui male-tant nouendo, noto obligat quod
ordinarie accidit, cū ep n addit verba nuntiantia con
stanter. Quares qnā vsus rabis in nouente sufficienter
uideat? R. hoc ep ex alijs indicijs colligi pōt primo q dicat
ni dubio n p sumendū usū sufficientem ante septimū
sed hec regula n sēr erit infallibilis cū ēt post septimū
annū pōnt ā rōnabiliu q dubiu moueant, aut 7m u. talia
q ōio sufficientem usū rationis indicent: ande commodius de
cendū putem relinquendū in iudio prudentis confessarij
cuius erit spectare grās nouentis ni alijs actibus et du
bio adhuc remanente sine ante, siue post 7m a missum
sit notes exigendus erit ultius eo quod dubiu sit de grāe
rio regsita ad noti subsistam.

Obiectes 1º. quid dicendū in ēt p̄bli sentia q censet
notu ante 7m fuisse ē nullus, quid in qua dicendū sit
si dubiu sit nū nouerit tempore noti 7mam n expte
rit? Sank 1-4 m Gerard: c. 1. n. 14 censet dās plurimū
7m et pro noto iudicandū sed uerius ut p libertate
nouentis qua in dubio n ē privandus. Nota hui obi
ter puerorū nota n ē adeo firma qui irritari
possit ab ijs, qui eorū cura gerunt.

Conclusio 7ª. Seruitus ide nouent ea mōbus
jus p̄ij tenēti n impedit, cuiusmodi notu fore facera

moderata disciplina orationē vide Cap: Relatū de Episcō
hinc ēt notū emittēm a seruo cū liber esset, nolet et huic
post suspendi ā Dño quamdiu sub eius ptē est si tñ postmo
dū fiat liber notū remittēs; pariter dōe notū sonāre ā
tū ad tempus libertatis ēt nullū ita ut Dñs nihilū
nil pōt

CONCLUSIO 8a Qd Religiosi nouere pñt circa
quarūd māia et q. quidē pñt multo p Plato nouere tan
sitū ad ordine tēporē, pñt ēt nouare q dā alia reg
.n. p obedīa cōcedentur, priuati uaria pietatis opa exer
cere ut frequentius sitūtū et expedīa q stat religiosos multa
talia facere, licitē et laudabiliter dē q nō obligantur, adde
quod nouāt nouere, id quod eo regulis sit tenend. Nota tñ
hic ualidū religiosū notū capāt Nam dq q gdōe nō sufficit
subtilēr si p statutū nō repugnet &c

Quarer. Quid si notū sit de his rebus pro q̄bus uenia
sit petenda, Henricus quidā q nouit ueniā postulare? Rx ne
nō cū. n. uenia dari nō soleat nisi petat̄ qui nouit ta
ēt cēnsēt se ad hoc obligare imo uerius ē fateri notū
indicare cū illam medīa uenia impetrandi nō sit ualitē ac
dean, et hac rāōe sit superūa sūa fletenda unde et pē
greg. id ūr in ipso noto tacite mōluste unde arag. sup. q.
08. a 8. t. 1.

Quarer 2o Nū notū cuiusrei quod sit pt Religiosus su
periore nō gdiente obliget si superior notū ignoret?
negat Vald q. 6. pu 6. affirmat Arag. goluer 2 Tol. l. 4.
c. 18 Malū quod longe uerius ūr cū gdō gstat ni no
tāōe q nō inuenit quamdiu superior nō gdit, tuc ignōrā.

Quarer 3o Nū nota religiosoū ualida ēt sint adeō
sūa ut nec ā superiore quidē uisitari pōssit? R. Neg:
modo notū ranctus ad ordīa stūtōa de quo mīra

Quarer q. an pōt Relig: ualide aliqd q regula nō
uere? affirmant aliq si superior pōt dispensare, et dē
facto dispensāt, sed uerius ēt notū nō ē ualida nisi op uer
cumstās alicui meliūs sit regulā nō seruare, quamdiu nō le
gitima superioris dispensātō faciat tale relicta nō sūa
meliore, quā sit regulare obseruātio, unde cū notū sit de re
uoie bono notū sta emittēm contrā obligat.

CONCLUSIO 9a Coniugatus ēt ualidē uouere pt

u. g: quod nolit transire ad 2.as nuptias, si superuiuat parti
item uouere ꝑt u ꝑtere debitu ꝑt uouere castitem & quo
notu quomodo il ꝯ alibi dicendu. Ctor. Nota ꝑte
aliqs uarie impediri ne ualide uoueat. 3.o ga nda noti
alterius subest dispoi, quibus ꝑt impedire ne quis m cã mala
se ualide obstringat, quo mod gñ ꝑt impedire ne filius
peregrinãe ualide uoueat 2.o ga nollãs uouentis fa
uet alteri, quo casu ꝑt ꝓuenie do directe impedire ꝑt
notus filij impuberis. 3.o papa tangm xrũ uicarius ꝑtia
stã de cãa ꝓueniendo reddere inualida nota Cast̃ia hern
prout amplauit Pud: pfessione emissã ante ãm u. 6
completu nõ est quod uotus u obliget ymmo ꝑio ꝑt pro
u aueftante, ꝓuis a. u auerat ut iam de cãa relia perso
nas impedit. Conclu: 1.o papa dispensare ꝑt in uoto tam fu
turo gñ ꝓueniret uotu ne fiat aut obliget ut prius maiore
habeat difficultem quã posterius Contra 2.o Hoc ptũ fuit
conuenientissimũ ad bonu regimen ut ꝑt ex ꝑte quo ua
rijs euentibus uota irritari, hoc a. uicaria ptãs ꝑtes
tendit ad uota interna q̃ ut ꝑt relia castitate cãe ꝓue
nienda impedire

ſſ 3.us

De Obligatione Voti.

Plura mihi hoc ſ̃ tractanda occurrunt, q̃ ut oĩa sub unu
titulu referri commodius poſſim, commodioris methodi causa
illud in membra ſequentia dividemus.

1.um Membrum, 1.us
Quid obligãe uoti ex mẽte uouentis circa mãm
grauem, potius ex leui, aut circa leuem grauem

Not. 1.o uotu obligãe ex ꝑte sui cũ graui ſtatus tũ ex pacto ex q̃ hoc
obligãe ouẽ hoc nõ uota tua. Quod ꝑ tuhuel aliũ uel ad ꝑt dicũ,
q̃ regis mandatu ꝑtinet, tũ patet ex fundatum ex dictis.
Nota 2.o certũ ex ea rõe colligendo obligãe uoti graue
e si sit circa mãm grauem, ſtatũ tũ ex pacto ex ꝑte sui mo
dũ gravia nõ sunt quoties circa mãm grauem declarantur,
tũ q̃lia uotus obligat ex modu regis, ut 2.o nec q̃d, quod quis
sibi ipsi dixit se quo ad hoc obligãe ex nõa sua circa mãm gra
vem grauiter ut dictis ſ̃missis ſ̃

Conclusio, 1.us Votus ꝑt in mãa grauiter u obligat sub mort.
Mart. Nauerdo nolliet se graviter obligare suar. t. d. c. 1. n. 4
Nauarr. Man. c. 22. Sanch. l. 1. de pro. ſ. disp. 9. dub. 1. n. 6. Sfr. p.

ꝟ obligat se. ham: sub mort: & ꝫ maã grauꝫ si mitentio sato
nis fuit tm obligare leuiter q̃ nec uotꝫ, geeya ptt ea parte.
Ans. dicebam maã de legibꝰ. ꝓbꝫ 2º. Nemo obligatur q̃ p.
iuriã nõse nisi m q̃n mitendo se obligare q̃. si quis m maã
grauꝫ mitendat se tm obligare sub uenali amplius ꝟ obligabi.
2º. uel tale uotꝫ cũ habeꝫ modꝫ mitendi se ꝫ possibile ꝫ ꝟ.
et certe nunquã magis erit possibile, quã cũ addit appreha
obligandi se mitẽtio fm leuiter, si h̃ ẽ possibile q̃ uotum
quod cũ tali mitentione fit nullꝫ erit, adeoq; sub mort: ꝟ obligabi
cũ sit impossibile

ORTUS. 2ª. Votꝫ de re grauꝫ sub leui obligatione fact
nullꝫ est et ꝟ mihi sub ueniali obligat, gtat ea ꝓbaã, ꝫ
conclo 2ª. et ꝓbꝫ uotꝫ accipit eam q̃ uim obligandi
ã nõse se leuiter obligandi grauiter aut leuiter. Ptã
uotꝫ est ꝫmissio hor. accipit uim obligandi ã nõse q̃. Ob,
ijcit ꝟ est mi ꝓpe hore fe ut repetita fedde fne uota tua
ꝟ obliget grauiter mi maã grauꝫ cũ q̃ maã grauꝫ est obli
gatio humꝫ legis ea gre sue grauis sit q̃. 2º ꝟ pendet ea mten
tione uoluntis mi maã grauꝫ obligare se grauiter, uel
leuiter, cũ tota uobꝫ obligatio ex lege ram dicta pueniat &
neg: ans. si q̃ missio sue uotꝫ sit diminute & cũ limitatione fa
cta quinq; ꝟ. maã grauꝫ sit si tm intentio defit obligan
di se mortaliter ꝟ magis obligabit hor. be quã fuerit
intentio, sicut hor. tm obligat se eo modo recitato quo uoui,
ꝟa. uoui ad nec obligando se grauiter, et maã dicquata
q̃ ner ita obligor. Obijcit 2º. Nõ mi ꝓpe infantis
nebꝫ iurare et tã se ꝟ obligare grauiter ut supra dixi
q̃. de iurato. q̃ neg: mi ꝓpe uoluntis nelle notuiz maã
grauem, et tã grauiter se ꝟ obligare & neg: parilem ra
ti et iurati disparitas dm hor. q̃stit quod iurata ꝟ tom
dat directe ad obligandũ se sed ea fruentem diuino
tã cultu ghirmandũ, ea quã ghirmãe nã alis legi obligão
unde et supra q̃. de iurato ait: dixi profitã offtan nõse
Jurare, nõ seq̃ obligãem quantumuis hõ se nolit obli
gare, uotꝫ uero directe tendat ad obligandũ, eo quod no
cere sit promittere, promittere a. alicui ꝟ sit quã se obli
gare. Notarie unde sequens c. promissiones ꝓke ea à nõse
Mors fecit et cius obligãem, quã ꝓpe magis et minus rei

piet, pro promittentis intentione. Obijcit 3° non est in parte vouentis velle vouere et tamen nolle se obligare, ergo neque in illius parte erit velle se magis, aut minus obligare. Ubi consequenter sicut obligatio voto est simpliciter intrinseca ita et talis obligatio vel tali vel tali voto erit intrinseca ergo. Respondeo Neg. consequentiam: cuius est probatio gressa dico omnino non esse in nostra parte, ut tale vel tale votum tali vel tali modo non obliget, aut quod inde tamen nihil sequitur quod consequentiae nostrae, imo potius confirmari cum non obligatio sequatur nostra voti ut recte argumentum votum tantum secundum quid factum, sub veniali obligatione non obligabit absolute et simpliciter, sed tantum secundum quid et sub veniali. Obijcit 4° Hinc sequitur quod quis in ordine professionem edere possit in religione et tamen veniali obligari, quod est omnino absurdum. Respondeo Neg. sequentiam: idque tamen quia in professione invenitur quaestus cum religione in cuius corpus aliquis per professionem assumitur quod iniuste decipere, si professione edens nolle se perfecte obligare unde consequens est professionem edi debere cum perfecto consensu iuxta materiam ex gratiam tamen quia per professionem capessitur status perfectionis, ad quod requiritur ut quis perfecte assumatur et non tantum per modum dispositionis removentis impeditum peccati mortis.

CONCLUSIO 3ª Vovens materiam gravem et votum per intentionem ad obligationem duntaxat veniale non restringens obligatur sub mortali: ita ut omittens notabiliter partem rei promissae mortali peccet constat ex concl. 1ª et probatur quia censetur obligare se simpliciter iuxta materiam indigentiam sicut legis lator praecipiens rem gravem et non restringens intentionem semper censetur obligare sub mortali: Utrum a. materia sit gravis cognosci potest vel ex communi iudicio DD, vel ex simili materia, vel quod censeatur sufficiens ad mortalem si praecipiatur v. g. ieiunium cognosci potest esse gravis materia voti eo quod censeatur gravis quando praecipitur. Quod si de materia gravitate utrinque sint opiniones probabiles una asserente eam materiam gravem altera negante, poterit vovens conformare se parti benigniori et censeri sub veniali duntaxat obligari.

Quaeres hic 1° sintne obligationes quas vota inducunt diversae speciei si materiae specie distinguantur. Respondeo Neg. Ratio est quod haec obligatio

constitutum in eo quod teneamur servare vero pro missum tanquam illi debitum et gratum, quia ratio in omnibus est eiusdem speciei, quamvis diversae sint materiae ex quo sequitur quod quando materia non est praecepta in violatione voti non nisi unum peccatum contineri, idque contra religionem, ut si quis omittat dare eleemosynam qua vovit, ratio est quod non teneatur cum non teneatur aliunde dare; idem dicendum est de marito petente debitum cum sit obstrictus voto castitatis vide Suar. l. 5. c. 3. n. 11 Vasq. 1. 2. d. 98. concl. 3. Sequitur 3.° eum qui vovit castitatem si fornicetur et peccatum fuerit confessus omissa inculpabiliter voti obligatione, quod quando votum fecerit non esse opus ut postmodum iterum confiteatur se fornicatum sed sufficere si dicat se quando votum in materia mort: peccasse. Caeterum diligenter omnino advertendum quomodo materia voveatur si n. quis voveat per annum quotidie recitare pater et Ave, vel mort: peccabit vel veniale prout votum hanc materiam respexerit, si n. votum hanc per modum unius respiciat, quamvis haec solutio sit diverso tempore facienda, erit obligatio secundum se loquendo sub mort: unde et mort: peccabit qui votum hoc in notabili parte violaverit. Sicut et alius qui violat materiam gravem, si vero non respiciat per modum unius, sed divisive saepius omittendo committit plura venialia, et una die omittens non tenetur postea repetere quia obligatio expirat una cum die ut pote illi annexa. In dubio de intentione voti videtur priori modo relegendum, nisi ex materia gratiae aliud colligatur, quia in tali voto non videtur per se praeter honorem respicere cuius intuitu se obliget ad talem materiam ponendam, quamvis executio fiat per partes

Conclusio 4.a Probabilius est nullum posse se obligare voto ad rem levem sub peccato gravi, quamvis hoc intendat, unde per consequens tale votum non erit validum, saltem quoad gradum obligationis, quem vovens intendit. Sed obligatio requirit materiam capacem, materia a levis non est capax magnae obligationis. Objicies vovens materiam ex suaque intentione gravem potest se tantum leviter obligare quia et quando vovens materiam levem poterit se

si intendat graviter obligare, quare in intentio in uno valeret et non in altero. Ex Neg: Cons: ratio disparitatis est quod materia capax gravioris obligationis sit et capax minoris non vero, materia capax minoris est et capax maioris, hinc talis obligatio excedit potentiam voventis cum non possit se obligare magis quam materia patiatur sicut et homo non potest obligare se homini graviter in materia levi.

Membrum 2.m

Quomodo votum obliget quod est emissum sine determinatione circumstantiarum.

Nota: circumstantias honestas et possibiles satis expresse intentas, servandas esse, sed quia subinde non contingit apponi quantum qualitatem locum tempus id quod ad quid eo casu vovens obligetur.

Nota 2.o hic non esse questione de gradu aggravante voti executionem aut illam leviorem reddente, de quibus supra, neque de circumstantia ignorata, eaque valde gravi, de qua est supra sed de aliis ut tempore, id de quibus sit.

Conclusio 1.a Quo in voto non determinavit quantitatem in Eleemosyna v. g. quam velit dare, tamen tenebitur dare quam prudenti iudicio videbitur ut moralem censeatur sufficiens adimplendam gradum. Ratio est quod certa aliqua quantitas assignari non potest cum diversae sint omnino permittentium qualitates: et in valde paupere ad solvendum votum Eleemosynae sufficere potest unus alterque obolus non item in divite, ac multo minus in rege aut principe unde quantitatis regula certior constitui neque quam prudens iudicium, quod et personarum et voti rationes possit pensare. Eodem modo dicendum si quis peregrinationem certam cum munere voveat nihil determinans de illius quantitate aut peregrinatione valde frugaliter transigendum, quia non dubitet aliud munus, aliamque frugalitatem a plebeio quam a principe desiderari? quod de quantitate dixi et de qualitate intelligentur si ea voto non sit expressa; hinc quod modium frumenti voverit voto satisfaciet secundum prudens iudicium si dederit frumentum mediocris bonitatis non item si putridum.

Concl. 2.a Si de tempore quo voti executio facienda sit sermo ita statuo 1.o si votum sit negativum, id quod absolute sine ulla ad tempus certum restrictione emissum

statim aliq amicus est ad abstinendu ab actu noto q̃ quantũ obligat. Vnde q̃ indefinitè vouit se mentiri vel ad vitandũ aliq̃ magnũ malũ, vel ad placendũ alicui, non ꝯ ei noti obligat, quod nunq̃a amplius mentiat, ita ut grãfe cesset cũ alijs petitur gratitudo. Eodẽ modo q̃ indefinitè vouerit castitatẽ sibi noti ab ei statim voluptate impurã abstinere tenet. 2o. Si notus de aliquo actu indefinitè fit amicus, si notus sit prudenti iudicio mala noti deberant, et iusta illius excusatio cadat, quãdo tempore noti obligão ad vocationẽ urgeat, rão cadendi est q̃ supra, nimirũ quod nulla rei regula communior assignari potest nisi q̃ unicuiq; colligat quod occurrente debitũ differre nõ queat aut citra illud implere, quod aliàs malũ grãde sibi p̃sẽs regrat: unde gattabit nullo modo dandum Caietanũ notus tus nr obligare cui vendet gẽtia vistam quamdiu hoc sibi, q̃ de regula hac p̃bumpsi nõ nimis foret rigida et p̃tapis laxa nimis, adde q̃d neq; vsq; adeo p̃solita sit q̃ tenea[t] quis notus explicite saltẽ vpliuz; q̃to n. q̃ debeat removere hunc libẽ rãõe noti, quod sane q̃ regula hanc nunq̃m explicabit; q̃ plicabit q̃ cũq; quo modo assignabimus. Sed q̃ro an notus tempore p̃scripto nõ impletu adhuc obligat? Et diligenter cõsiderandu mentione nouenti, et ꝯm illa iudicandus sit q̃d de eã gattare possit; hinc n. fit aduertes quid ni duplex casibus sit respondendu, nam si q̃s certis temporis limitibus notus sese ita circumscripsit ut iam dapsi nolit obligari, certus ẽ una cũ hoc tempore noti obligãoem q̃nis illud impletu nõ sit expirare, secus iudicandũ si tempus eo duxerat fine ut p̃fixu, ut noti exercitio diu nimis nõ differat, quo casu ut ultra tũ elapsũ notus obligabit. Sed q̃ si de mentione non p̃stitũ nõ gattet? Aio mãd coẽm morũ circa illa p̃ habendi et nouendi motiuũ ẽ spectandu, ex his n. plũ gattabit nõ erit difficile de noti duratiue iudicare non exemplũ gratia si quis nouerat Feminiem die veneris mane

re mysterij passionis, veneris die elapso obligatio cessabit quod votum diei affixum censeatur, secus si alia praeter diei veneratione vovendi ratio expiatur, tunc enim manebit obligatio et postquam dies expirarit, ut si quis voveat eleemosynam die veneris ut pauperi succurrat, hic enim liber ab obligatione non erit, si eleemosynam die veneris non fecerit, cum id quod primario intendit sit substantia pauperis quae remanet et tempore praescripto operi praestando. Verum ex dictis oritur difficultas nam quae advertit voti ex solutione tempore praescripto impossibile futuram illud praevenire teneatur de quare sit.

Conclusio 3a. Si votum diei sit adstructum v.c. Paschali, id non tenetur praevenire ratio est quod sit onus diei adde quod praeveniendo votum non impleatur sicut communioni annuae non satisfit si quis tot quatenus in anno communicaverit coram Paschali neglecta.

Concl. 4a. Si executio sit suspensa usque ad certum tempus non erit opus praevenire ratio est, quod vovens non censeatur nec quidem tacite ad praeveniendum tempus executioni debitum se voluisse obligare.

Concl. 5a. Si tempus sit praefinitum ne voti executio ultra differatur licet et praefixum sit ad finiendum votum tenebitur vovens ad praeveniendum. Ratio est, quod votum tempus usque ad tempus praefixum sit tempus obligationis sub disjunctione ita ut votum obliget ad executionem intra illud tempus faciendam, sicut praeceptum horarum canonicarum obligat ad praeveniendum si impeditum timeatur.

Subiicit hic adiungere quaest. quae licet se parerergos habeat ad materiam hoc membro tractatam erit tamen notatu digna. Quaeres quoniam utrum peccet qui de voto emisso dolet? R. Si quis ita doleat ut simul nolit adimplere quod vovit tunc talem dolorem ex gratia mortis peccatum, secus si quis tantum simplici affectu tristetur quod se obligaverit paratus interim votum adimplere quamdiu eo obligabitur tunc enim per se non peccabit mortis. Saepe tamen veniale et nunquam ratione periculi votum violandi mortis. Si quis ex huiusmodi dolore satis proclive est promissa non adimplere

Membrum 3.m
Num voto vnius alius possit obligari.

Eadem prope huius q: est ratio q Jurati promissorij, unde q. de illo q. 4. a. 2. § 3 dicta sunt hic cum proportione poterunt applicari. Nota q. quod et ibi de Jurato notauimus, aliud nimirum esse per rationem filem voto obligari aliquem, et aliud vi voti ab uno facti manere alterum obligatum ad rem voto prioris promissam prestandam prius n. tm afficit ipsum nouentem q ut hac q. iam dixi solus religionis virtute vi voti adscriptus manet; posterius u. et alios concernit, sicut Haeredes, q tm ad executionem n tenentur ex fili ratione sive per virtutem religionis, sed ex Justitia, aut alio precepto.

Concl. 1.a Votum personale n obligat nisi persona nouentis. Ratio est quod per illud sm permittantur actiones personales nouentis

Concl. 2.a nemo tenetur votum personale a se emissum per alium implere si n possit per seipsum est Cor. Theol: in 4.m dist: 38 et Can: in Cap: licet de Voto. pbr Concilio ex definitione voti personalis, nam votum personale est de actu ac operatione ipsiusmet nouentis, actiones u. alterius n sunt nouentis actiones ergo votum personale n est illis pmitt ex Concl. 1. Quarum quid dicendum sit de ijs, qui nouent ieiunium per se vel per alium faciendum idem est de peregrinatione &c. hoc votum quia cadit in alienum actum proprie votum n est neq. n. est personale cum hoc versetur circa actum proprium nouentis: neq. Reale, qa actus alieni n sunt pxa mea, votum n. debet fieri ex proprio, adde quod actus alieni n sunt in nra pte cum ergo utrum dictum in actus alieni sm possint esse obtum circa quod versatur actus pxe voto promissus sicut curare ut hoc q alium fiat considerandus est modus quo alium ad ieiunandum inducere noui, si n. noui per datione pecuniae votum

reale aut n̄ personale et urnfia patebit ⁊ hæredes
obligabit: ⁊ hoc̄ modus fuerit suadere tñ, quoniam
gare altadus aut iuramentū notus personale uel fi-
nouentam obligabit. ⁊c dicti ⁊ ⁊

2° si nouem re infectâ notat⁹ notus personale
ꝺ̄o obtinguit nihilq; hæredes obligare, idem dicen-
dū est si notus reddat impossibile nouenti quo casu
neq; ipse nouens neq; ipsius hæredes tenebunt fungi
mi reparatōe noti faciendos ni aliâ piâ opâ notorie
re u: c: si uir nobilis nouerit pegrinatōē ⁊ illeꝝ
dat impossibilē n̄ tenebit ⁊ fungetur itinere ni aliud
opus bonū quæritur, sicut illi tñ sunt aucpatis nō
do personali, n̄ a-pere ⁊ missi ꝺ̄ noto exonerien-
te nullo retabit obligato fungetur faciendi uide
Nau: c. xv. n. 56. dicit. ⁊ moral. l. ii. c. 15. q. v
sed ꝙs sine hoc ꝺ̄ nouēs tm eo q; suâ culpâ impo
tens fit ad noto explendus, an u. talis ⁊ modi grauita
tionis illud per alios explere teneat? ℞ negatiue ad
quæ quo amplius teneri, quamdiu manet tm pôa sta
tylu. u. notus. Nau c. xv. n. 55. et 56. Suarez
t. 4. c. 20 n. 5. Ille ⁊ nemo per culpam n̄ noti dila
tōe gmina obligat ad aliqd quod neq; nouit exprefe
neq; saltem uidetur n̄ re ipsa prefe ⁊ milpâ sui n̄
dulgis, sed implere per alios re ipsa neq; sui mâ
noti neq; ni mâ mutuus ⁊c. Ubi n°. si alius faciat
peregrinatōē, qua prior nouit n̄ satisfit noto cui fue
rit ⁊ missio ꝺ̄ valet ⁊one ⁊ priâ nouenti n̄ de aliena.
A tñ dus n̄ mandatis aliis ⁊ dantur noto talia cui ⁊ impôa
ꝓbuerint op culpâ ꝺ̄o per alios implenda n̄ quod noto
proprie loquendo sic mpleat, sed quod pendet.

Objicit ⁊ 1° peccat qui suâ culpa fit impotens, ergo te
netur notus compensare, ꝙd hæredes op cent. ⁊ ⁊
si nouatus suaris n̄ putabitur tibi n̄ peccatum
℞ neg. ꝙq: aliud ⁊ n. peccare, notus ⁊ efforendo aliud ꝺ̄i
ꝓcit ad tñ implentū per alios.

Objicit 2° ⁊ ⁊: ultrâ de iniuriâ, ni quo ꝺ̄ illi ⁊ inia
riam facit obligari ad ꝓpriam ⁊ ⁊ ⁊ ℞ neg: Conseq: prior
n. tenet ex Justitia, n̄ ultra illa, qui nouit.

Seqla ⁊ ⁊ neq; cui, qui ab initio cui nouere impotens

fuit id per alia q̃ qui debeat modo de nouerit intenderet actione p̃ se fũ, at n̄ per alium: quod uerũ ẽ asserit suar: n. 7. n. tñ si q̃s impõam sibi q̃ ignoret sed sit si sciat. Rõ ẽ, quia notus n̄ obligat ultra mentẽ nouentis. Nec semper hoc notus temerarius est n̄ eo qui impedimentũ sibi fuit sciens nouit, cui speranda possit illud aliqñ tollendũ: quod si nec hoc q̃dẽ fieret licet peccet imprudenter nouendo, notus tñ per alium q̃ per se potuit, nisi hoc ipsum intenderet de nouere.

Sexta 5ª, qui nouit aliquid per alium fũ ne peregrinatã satisfã noto quem tenetur actione nedum notãs sed noto, quã q̃m se sit prohibere, sine potius alium peregrinationem faciat, sine n̄, tenet sibi de. evictis. Intenti tamen debitũ sit ẽ uerius pro uariã intentionẽ nouentis, aut ẽ nãe ipsius actus, in q̃ pro cadit notus.

Conclus. 3ª. Notus reale obligat haredẽ, sic nouendo n̄ fuerit exclusus: quod dicendum est p ratã a dicto haeredibus. Ubi 2º ex do, quod qui fuit dedit in bonã defuncti ipsius personã tempore testis, hic proinde simul est situat in onere reali. Ubi 2º ex 2ª 2ª. de collect factionibus: ubi de qui decimam partem bonorum nouit si decesserit ante solutionem haeredem illius haereditarie nõe ad decimas soluendas obstrictus ẽ uide Capiluet de uoto. Ubi 2º obligãõ realis promissionis hoi facta transit ad haeredem q̃. et noti, seu promissionis pro facta. Nota tñ hanc obligãõem tñ obligare haeredem nãe onus, quod ille defunctus poterat disponere: unde si quis fuisset in bonã, q̃ uno si debebant obuenire, mortuo alterius et q̃ alter acquare n̄ poterat n̄ tenebitur ex eis satisfe obligãõibus defuncti realibus ut ex noto orti. Nota 2º haeredem nõ conficiã tñ teneri pro ratã dicto haeredi ut supra n. sinsaui.

Conclusio 4ª. Obligãõ notorũ mixtorum transit ad haeredem quã parte noto censent realis, n. 4. quo personalia, sit ex dictis in 3 glie. Hinc ulterius sequitur si se pensa uel certe per alium factorum peregrinationem, cum ante mortem n̄ fuerit ne pluribus dum ab haerede ẽ faciendã, ut illud notus sub distinctione cõtra sit uel personale uel reale: hanc n. sensus offert nouus nec uel factum peregrinãdo in p̃riã personã, uel saltem datum sumptum ut ab aliã fiat. Ubi 2º quid dicendum sit de obligãõe notorũ alicuius ciuitatis cõtatis @ si n. nota sint personalia

u: g: quod singulis annis tali vel tali die velint ieiunare, successores n obligari vi voti, licet possint interdum obligari vi precepti vel consuetudinis u: g: si populus in gratiarum actionem voverit certo die abstinentiam ab opere servili posteri n tenentur vi voti, sed interdum vi precepti vel consuetudinis; si u. votum fuit reale posteri obligantur iuxta modum promissionis.

Membrum 4m

Utrum illa quae fiunt contra vota sint valida.

Conclus. 1a promissio facta hoc de re antea Deo per votum promissa nulla erit ratio est quod haec actio seu promissio sit de actu malo, scilicet de violatione voti nullus n. potest se obligare promissione ad rem malam perficiendam: ut est ex supradictis de voto q Juratum aut prius votum facto a. 2.

Conclus. 2a Venditio aut donatio rei antea per votum Deo promissae licet sit illicita est tamen valida (loquimur hic de voto precise quia tale est, abstrahendo a solenni, aut religioso) u: g: vovisti dare rem certam in Eleemosynam eam postea vendis, aut donas, et tradis, valet donatio, venditio, idem dicendum de matrimonio post simplex Castitatis votum extra religionem emisso quarto: hoc n. validum erit, et hic in Cap. unico de voto in 6. ratio est quia licet talis peccet, quia tamen per votum n privavit se dominio rei, sed tamen promisit se eo n usurum potest eandem rem valide a se alio modo alienare, quod si fiat, n tenetur donatione aut venditione revocare neque donatarius eam restituere, unde fit colliges quare matrimonium post votum simplex Castitatis sit validum scilicet quod vovens per tale votum n applicet a se corporis dominium et potestatem actus matrimonialis, neque privetur naturali libertate utendi imo se privare n potest efficaciter, sed promittat tamen se in Dei honorem hac parte n usurum: quo n obstante si ex libertate sua naturali illud per matrimonium alteri tradat, valet traditio. Idem dicendum de eo, qui vovit se n emissurum vota sine alterius consensu, hic n. si postea voveat quavis vovendo peccet valide tamen vovet: quia per prius votum n privatur naturali potestate vovendi, neque materia subsequentium votorum reddita est mala absolvimus hoc membrum sub R. P. Jacobo Rietti pp aegritudine ordinarii Professoris

Membrum 5m

Ad quid teneatur qui vouit se religionem ingressurum.

Suppono 1o. an q vouit talem religionem, in qua substantialia vota non observantur ad nihil teneri, cum tale votum nullum sit.

Suppono 2o. votum hoc fieri posse ante vel post iustum matrimonium.

Suppono 3o. fieri posse hoc votum vel cum determinatione loci et ordinis, vel sine determinatione, ita ut votum tantum sit in communi ingrediendi aliquem ordinem.

Concl: 1a. Qui sui iuris est et vouet ingredi certum monasterium ingredi tenetur, et bona fide petere admitti ac bona fide probare: cum non nemo admittatur ad religionem nisi postulet, tacite censetur se ad hoc voto suo obligare. Unde quod proprio vitio ponit impedimentum, quominus recipiatur aut retineatur peccat contra votum, et debet quoad fieri potest impedimentum illud removere. unde si sua culpa patiatur repulsam, non erit liber a voti obligatione. secus si non fuerit admissus, vel ex probatione tanquam minus idoneus dimissus, tunc non ad nihil obligabitur. Unde licet superiores sint post modum parati ad illum recipiendum, non tenebitur intrare, vide Azor. l. 11. c. 22. q. 2. Less: c. 41. Iub: 5. Nota tamen si admissio non negetur, sed tantum differatur vouentem non censeri a voti obligatione liberum, adeoque aliquamdiu iuxta prudentis arbitrium expectare debere: quod est dicendum est si propter aliquod temporale impedimentum non admittatur, tunc non non liberatur voto.

Concl: 2a. Qui vouit religionem indeterminate is debet in aliquot monasteriis diversorum ordinum saltem intra provinciam suam existentium petere admitti vel 7, quod si non admittatur a voto solutus erit. Dixi intra suam provinciam, quia communiter non est obligatus aliam adire nisi intenderit ibi et virtualiter saltem in voto inclusum censeatur.

Quaeres 1o. an vovens religionem in communi teneatur valde rigidam intrare ut Carthus. Reg: nisi forte sufficienter hoc intenderit ita Sanch. l. 4. c. 16. n. 29. Ratio est, quod huius modi ordines propter partem rigorem non censeantur in generali

nste ntiõe religione ingrediendi apprehendi.

Quare 4°. nu q sta nouit in grẽ põt ordine ualde
lapidem eligere u. g. equestrem & Neg. Rõ é quod nota
galli cmixta uideat tñ alios ordines reprend. sunt tñ, q
fobliõr ceneant grue.

Quaries 5°. Vtrũ qui nouit religionẽ ad illã posse cogi
si ñ sit ineptus? & affir: Rõ Atq quod q uis cogi possit ad
rem pmissa stranda.

Quares 6°. ad quid teneat q nouit religionẽ qua ma
turã deliberaõe elegerit? & teneri tendere aliquot mẽ
noteria illius ordinis si in nullo admittat, fore lederu.

Quares 7°. Quid agendũ sit illi qui negũ utrũ in grẽ
tñ uenerit, an aliqua religione certa at determinata?
& dr̃ amedere utrũ sola, qa de noto certus est, huic ñ sit
certus de modo; quod si in his ñ admittat, erpit ñ noto liber
sub dignitate ad religionẽ ñ admittat? & ad illã alte
in prostande sta apor. c: q. 10. nisi intenderit sibi reser
uare optiõnẽ alterius partis deputandum co n. casu electã
religionẽ si ñ admittat ad nihil tenebit.

Quares 8°. Vtrũ q nouit stũtiorẽ ordinẽ ex post fa
cto lapsũ pfessus é teneat ad stũtiorem tranire? & Negat
iora Cop: plenit: de regulan: in 6°. uia tñ tuli q notorian
mpleto nõ ait stortet ex Cap: gaudia immingenda.

Quares 9°. An saltem talis peccet pfitendo in lapsum
ita ut insinuari Cap: ac uerum, sanch l. c. c. 8 n. 12
et sequent censet talem tunc sẽ peccare qñ simul omissa
est nota de intranda et pmanendo in religiõe stũtiore,
ut tum si hoc posterius ñ adsit. Rõ illi tñ est, quod melius
sit notum in lapsum perseverandi, qua stũtia tñ intran
di & sentia é fobliõ.

Quares 10°. An q nouit profiteri in religiõe obligeri
ad aliquid amplius, quã q qñ nouit religionẽ ingredi ad
q negant quorũ sententiam fobliõ censet Less: l. c. alij affirmant
quos idem Less n. 16 de ogor l. c. q 8. sanch n. 81 et se
quentibus insinuat Suar. l. 4 de noto c. 8 n. 7. tenet
idem Tran: c. 12. hanc sentia é fobliõ, qa cõi Iudicio censet
dicta nota, ut q noto ingredienti religionẽ sua sponte addere uotum
profitendi emittendi se ad aliquid amplius obligare confirmat

vrō exponere, q̄ cū modo uoluit religionis mgrem amplius uouere n̄ tenet̄ quia religiōne bonā fide petere, ꝙ baſem mūtare, et ut cā ſit q̄d illi placeat petitionis ſue ſi n̄ deuenit ꝙ baſis aduertat religione ſibi ē difficilem et minus gratam uel ꝙ motus ſuos diffē uel magnam potentē discedere nec ē quicquā amplius ſe nebis ſuo tēpore. Ix. ū dicere tālem pōe / diſcedere, ſi nō uideat illi displiceat, quod ē tenet apd. q. u. uouit ingreſſū religionis ē deuenit uouere, ꝙm ſe ē difficultē ſeparare, et ſi religioni ꝙbet profeſſione emittere, atq; adeo re ſe primeria ſuppandi difficultē cenſet, q̄m eſt ce p. ſuā renunciare baſis ꝙbatis, quod uotū ſimplex uouit Trid: ſed tm ſolenne.

Quare ro gaina q̄ in his uotis quoad pſtandam dispenſare. Reſpōn. nō eſt, quod dicta nota n̄ ſit uotis gratis uota, neq; aliās ce ſit q̄ uū dispenſatōi ſedis ſapē ſit reſeruata.

Quare uō ad quid obligatus cenſeri debeat ſi dubitat an pſtenerīam an uero ſit mgrem uouerit in religionem. Reſpondeo n̄ niſi ad mgrem obligatus. Ratio eſt, quod mōdr n̄ ſtet de ulteriori obligōe.

Concluſio 3ª. Qui uouit in matrio ꝙſumata religionis mgrem neq; debitū petere ꝑ neq; reddere. 1º bimeſtri, qa ꝙſumando reddit ſe inhabilem ad uotū implendū tempore matrij.

Concluſio 4ª. Qui uouit religionem ante matrium ꝙſumatū, et poſtmodū ꝙſumat, debet ſe ante illū matrium licitē ut poſſit reddere, eo quod hoc amplius n̄ obſtant uota ꝓcreationi, quod iam p̄ congreſſū reddit impoſſibile, qa amodo quidē illud matrium durat, qa ſignatē ad hoc, qa mōdr uū à grauī ante illū conſummauit obligāo, eo quod petitio non fiat poſſibilis, unde tunc tenet̄ ingredi, imo durante adhuc matrio tenet̄ ingredi in caſibus, ubi petitio uota non eſſet poſſibilis ut ſi competens a debitore petat, ſi ꝑ bimeſtri a uel amplius grauī copula ſe ſoluere queat, dicit quod meritū ſit ante matrium ingreſſū et debere religionē ingredi imo ſe poſt bimeſtre, qa toto tempore ante conſummatum petitio ē poſſibilis, uid ſupra lr. die 24.

Concl: 5ª. Si conſummato matrio alter uoueat ratione ingredi religionē ſine ꝑmiſſione ſui ꝑ ſtet à ſolutū gratis uotū n̄ obligat

eo quod fit de re p illo tempore impossibili; ubi tñ Nota 1°
si douerit ijs rebus quibus postea maritâ coniuge migre-
di valere uota et obligare. 2° si uoti opportunitas ce-
lata ni tempus subsequens mortem uxoris valere p tem-
pore. 3° si uota abtg restrictae fe emissa valere ea ra-
tione. Facta respt temporis, qo opportunitas fit licita et pos-
sibilis, sicut post adulterium uxoris illius mortem &

COROLLUS. 6ª Voto Coniugato ne co consensu compar-
factu valet, meretq obligationem dotata sit nubitu, si nimirum
compars sit parata adimplere conditione qua iura requirit, scot
si uxor ut &; timenda sit uel tali cui immineat periculum cas-
titatis religione uelit ingredi, si u. uetula ac impotentia ueri-
si uouerat manibus epi castimonia, vide Cap: cum sit, Cap: illorum
de conuers: coniug: his de iuuenibus uota n obligat ubi tñ Nota q
si maritus qo uxoris consensu sit professus, maritâ nolit religione
ingredi, uel continentia uouere, et secundum iuris dispositionem
et mandatum n repetat ultrò illi tradendu, sit qo Cap: 1° de conuers
coniugat: post mortem uxoris debere redire ad monasterium
ut ante Cap: qo 1°. Cap: qfuit tit: 1° qo quo ce sit si aliud incon-
matum illud fore in aliquo ratio habita, quod professio fac-
ta valida, quamuis uinculo uxoris suspensa. Nota tñ qño
professione facta maritâ uxore ostat eidem professo ne nulla
ut sit qo Cap: qda, Cap: sicut, qbus tñ Cap: docet valere
votum castitatis tunc emissum dicendu ius prouidere
qo quâdam presumptione, quod sit professionem dimittere
uoluerit castitatem uouere qo desiderio ipsius castitatis
independenter à statu religioso, quod si tñ in re ipsa solu
uoluerit se obligare dependenter ab eo statu, illum subsi-
stente nihil ni ipsum obligatur. Nota tñ 3° in eo qui
sta obligatur uoto castitatis pôe dispensare prelatus
q sit dispensare ni uoto castitatis coniugatorum.

CONCLUSIO 7ª. Quando coniuges post consummatu
matrimonium eodem consensu uouerent religione seruare uterq
ingredi, uno a. reclamante alter n tenet ingredi, tutus
esse at se uoluisse obligare, quo casu compar status mutet
ubi Nota quod utrique ingredi tenentur possint ad libitu
petere et reddere. Eidem cuppon: dicendu si ante matrim

consummatus ꝯi consensu religionem noueat cui⁹ hor executio uoti n⁹ impediatur compars tñ n⁹ tenet⁹ re-
dire, qa per hor uotu⁹ ñ renunciare pars altera in-
ui⁹ eo, quod habet ad cogendu⁹ ad debiti redditionem.
Nota 2°. si mulier uetula sñ gtem nouerit, uirum
teneri ingredi religione ut colligit ex Capp. citt: itemq;
ritus nouerit sabbati ordines specialiter uxore sñ nouen-
te gtem obligatum uoto; colligit ex Cap: Coniugatus. 27. q. 1.
tñ consentit obligari nisi uxor in religione profitea-
tur Cap: sine cod. tit: quamuis. n. ibi sñ fiat mentio
tñ, doctores tñ rigent resolutione de quo dix sacro ordine
quod est probl.

Membrum 6.m
De Professione Religio-
nis et Etymologi.

Aduerte 1°. professionem ut sit ualida unionis religiose appro-
bata emitti q approbat religionem licet olim à quodq; ꝓpio ritu
sua die casu fieret, à pontificibus tñ Pontificibus tanqua re-
magni momenti ad sedem Apl. retracta et ut ꝓtt ex Iunc sint. Vnde qm
tas ecclia quis eligatur profitione edere in ordine n⁹ approbato, d tñ hic
quoad effectu

Aduert 2°. professio ut ualida sit admitti debet ab eo, q tem
ht, uel à superiore, q iuxta mor⁹ ordinis q⁹ religi: ꝓt admittere ea n-
statum status sit qui status sumitur à uita institutu requ ut in esco
optet aliq ꝓfectu habe, à quo deriuata sit immediate uel mediate q ordi
nationem habe ꝓt, ut q̃mcq; q aliq uelit profiteri nulla sit professio si faciat
repugnate, uel ignorato eo cuius ē in corpore religiosi admittere hi posset.

Corollus. 1°. Professione requisitu necessariu seu ꝓpe q̃ plici
té ꝓt cui certa mentis sita ab alio, ni quâ saltem mentalitate ꝓ intenti
one uoluntis, uota religiosi q̃ professio ꝓt sine, ubi uoce, scripto fieri
ꝓt; aut tñ in quibus religiose sita consuetudo obseruanda. 2°. fieri ꝓt
professio tacite, q̃ quando ex ritu 1°. si quis aio profitendi q̃ sentiente co-
cuius est ad professionem admittere permittat ꝓtes ordinis ingredi, profes-
sus, si quem is sic clarè distincta ab habitu nouitiatus Cap: ad hoc
in quo gestat tñ requisitu ut uotum ꝓbatis sit expectet. 2°. si q̃ sit aio

proprio hñs ꝓfessoꝝ auctoritate aiꝝ caiꝰ in corpus religionis admitte re suscepto ꝑ eiꝝ de mnu operetur aliquod opus miraculosum quem ꝓfi
sotus ꝑpetuꝰ Cap: bdicto, hoc casu nō ꝓpterea tenebitur, sed ꝑ spiritū ꝑ
co nouo ꝓfitebit. 3° si religiosi, ni qui nō habent distinctus in ꝓfessione
ꝑ annū ad hoc ꝓfitendi in fine anni consueuit tacitē ꝓfiteri. In ultimo

Aduerte 1° quod licet iura antiquo tenuerit tam expresse, quam tacite nō ee ꝓbationis annum ꝓfessi ut ꝑ ee Cap: Constitutus de ꝓfessione in ordinem diuersum esset nulla annus ꝓbationis quem ꝓfessio ne
erat ut ꝑ ee Cap: nō solitus de regul: in 6. imo ut ꝑ ee Cap: Mendicantes admittentes ad ꝓfessionem intra annum grauiter peccare, et ipso
iure sunt suspensi à celebratione ad susceptionem.

Aduerte 2°. in qua 1° et 2° modis tacite ꝓfessus ē nō obligari ui religioni, cuius hūmodi suscepit, sed ꝑm alienī religionem in quā unde ꝓfessus
est ꝑ ad aliam religionem libere transire quia ꝓfessio ē nulla annus
probatur, nec quia tacite potuerit obligari religioni in qua ꝓfessus e-
rat ꝑ ee Cap: nō solitus de regul: in 6. Sed quia hic modus profitendi
tutus nō est, seruandus ubi ob: ubi n. nō valet ꝓfessio ante annum ꝓbationis
tus, qd est uerum ꝑ quā qui ualidā ingreditur religionem, nec qui de unā religione ad alteram transiit
ꝓbationis annum nō debet hī interruptum, sed quia nisi forte ad hoc
ues tempus interueniat ꝓfessio tacita post annum ꝓbationis completum nō
reuocat à fine unde, ubi est ubi hoc ē requisitum. Quare an sit
anno uno breuior nec ē ꝓbationis ubi fuit recepta ē, ita ut ultra annum
potest differri? Sequitur ultra differri si iusta subsit causa differendi

Ad 2ª. Ad ꝓfessionem ualidē emittendā certa ætas requiritur, quia ubi fuit recepta ē debet ē minor septem annorum
ubi ut fuit recepta nō ē sufficit et galeatus. Hinc ꝑ ꝓfessionem ante
tē et galeatus ordinem ad nihil ni aliud obligabitur. Obijc: Cap:
signatum eodem tit: in quo nō dū fuit: obiecta ē parentibus licet
intra annum ꝓbationis teneri in religione remanere, quousq; ætatem nō
habeat legitimam ad ꝓfitendum. R ibi Gloss: dantibus nō nulla
quod ꝓfessio sit valida sed tm quod tales ante annum et ꝑ
fectam ætatem ꝓfessionis ee Cap: ex parte. sed

Quæritur 1°. Utrum ubi fuit recepta nō ē ut infamini annum
et galeatus requiratur? R ꝓbabilius nō ē quod nō nulli docent ni his ver
bis ee annum et galeatus quod ē indicat glos. in Cap. cum
Quæritur 2°. Utrum ꝓfessio ubi fuit recepta ē inita ante
plenam ætatem ꝓbationis annum aut completo ætatis sit nulla? nō
refert dicit Sanchez R nullam plane, alioq; talem necq; ad Cas-
titatem ubi tales ꝓfessionis obligari, quod ē dicendum de ꝓfessione

irritâ iure antiquo ut satis constat Cap. ad nostram cum simus.

Concl. 3a. Ut valida sit professio debet esse libera sine metu gravi aut coactione, requiritur insuper ut edens professionem sit iuris sui, et ut nullum habeat impedimentum irritans professionem in religione in quâ vult profiteri. Obiicit tamen Cap. cum virum in quo dicitur cum iuxta Cl. Toletani censuram monachum aut paterna devotio aut propria fuerit quidquid horum fuerit allegatum tenebit revertendi ad saeculum aditu penitus interdicto. Ex quibus verbis videtur colligi aliquam ad monasterium cogi posse eo quod sola parentum obligatio quod utique fieri potest invito filio in quo monachus fiat. R. Neg: quidquam ex hoc Cap. sequi aut probari satis non constat ex textu capituli primi hanc parentum obligationem tum primum fieri monachum si in aetate discretâ benedictionem receperit, et non contradixerit aut saltem postmodum rata habuerit. Ex quibus satis constat praeter oblationem propriam adhuc voluntatem et consensum requiri sed

Quaeritur 1o. Num professio invalida possit ratificari? R. affirm: patet ex Cap. signatum Cap. cum virum in quorum priore dicitur professionem ante 14 completum editam, adeoque iure ipso nullam obligare si post completum a profitente rata habeatur quod est Cap. cum virum repetitur, idem docet Cap. 1. in 6.

Quaeritur 2o. Si ratificatio sit facienda quidnam ad illam requiratur? R. requiri notitiam nullitatis, professionis et intentionem ratificandi, quibus positis videatur admittere talem ratificationem ut patet ex Capitulis citatis unde

Colliges 1o. non censeri ratam hanc professionem ab initio nullam, quamdiu illius nullitatem ignorat professus quamvis eo quod putet se vi illius obstinatum diu adhuc in monasterio maneat, et ea quae sunt professorum propria exerceat.

Colliges 2o. non videri mentem Canonum esse ut professio invalida ratificetur, quando superior cognitâ nullitate repugnat, cum n. 15 quod sic irritè professus est possit pro arbitrio non ratificare et sic quantumvis

inuito superiore egredi (observatis q̃ dicemus) quare superior cogeretur volentem retinere.

Conclusio 4ª. Ex dictis p̃tt quod quando professio vel metu vel defectu legitimè ætatis nulla est reclamare liceat et ordine deserere ut et ex iam dicendis amplius patebit. sed

Quæritur hic q̃ntra quod tempus hæc reclamatio fieri debeat: Ex iure antiquo nullum videri terminum certum præscriptum sed iudicium totum eâ de re viro prudenti relinqui sdm̃ Trid: tñ ubi illud receptum est sss. c. cap. 19 n̄ nisi p̃ quinq̃ annos â die professionis reclamari p̃ circa quam tñ reclamaoe

Nota 1º. ut persona reclamans audiatur requirere ut intra illud tempus deducat coram superiore suo et ordinario loci caussas quas prætendit.

Nota 2º. ut n̄ dimittat habitum ante delectationem, hoc enim qui fecerit nullo modo audiendus erit, sed ad monasterium redire cogetur et tanquam Apostata punietur, et nulla privilegio suæ religionis iuvabitur

Nota 3º. quod de quinquennio dictum est intelligendum ut is q̃ reclamat hoc quinquennio fuerit in pōa reclamandi, item nisi ignoretur invaliditas voti, eo quod quis ignoraverit defectum ætatis cum profitetur: his enim casibus n̄ potest censeri professio ratificata ac proinde tali modo professus iure extraordinario restitui in integrum. addunt aliqui ut præpositus de votis dub. ir illum qui per vim et metum inductus est ad professionem etiam post quintum annum reclamare potest si vis et metus eo quinquennio adhuc duraverit.

et sane rō huius nr̄ clara tr̄ quod falsi faciendo
intra quinquennium nr̄ potuit cenferi hic rata profes-
sionem, tr̄ equitod idem equus qui sufficiens fuit ad
ad professionē eligendā dicit & sufficiens sit ad filiorū
imperandū. si q̄ ergo posito tali meta nr̄ censet sufficiens li-
bertas ad professionē valida requisita & nr̄ censet sufficien-
ciens ad stabiliendū votū per ratihabitionē. Istud
nam sentiam problem indicto quamuis ḡ in tenore al-
legatio cardinalis in capitulare textus Trid: ce: ubi
dicit eū qui intra q̄nquennium nr̄ reclamauit nr̄ audi-
tus tandem si allegaret suum et metus semp durasse."
(sed q̄ si legitime reclamans nr̄ audiat? & possit
semp, modo absit scandalū, pōt & in ordine & fructibus
ecclia sucurrere, si nr̄ potuit ea sine scandalo declinare
nr̄ in tenebit professione ratam hic.

Quintus. 5a professio legitimē in ordine
approbato edita tacitam licentiam dat nam si per ea
transfert religiosus in ius & ptēm ordinis & superiorum
fit q̄ membrum ordinis, nam professio q̄ inest tacita profes-
nensi in corpus religionis, et acceptacionem per eum, qui
legitimē & accepere. 6o. & eam reddit nō nullam
ad nouam matrim, imo professio dirimit matrim
ratum nr̄ gratum, quo u. hoc iure fiat alibi dicendum.
7o. priuat professum oī dño rerum temporaliū omnium
mobiliū etiamq̄ hereditatum & immobilium acquirendarum et dicit mea pace unde si aliquam
rem habuit dñm de qbus ante professionem nr̄ dispo-
suit illud iure cōi transit ad monasterium si quidem hor
noluerit ius successionis: pari & ratione transeunt, et
alia iura ut uidetur quia est hoc regula cōi dō
à quā tñ fuere nonnulli priuilegia domus & Collegia sor-
bonicorum, monasteria minorū de Observ: et capuci-
norū societas, frigida societas per quā tñ ea sua, hoc iure
à se abdicauit, minores u. et capucini & suae regulae
illud concedunt: cuius ordinis cuiuscunq̄ regulares
et Mendicantes hoc successionis ius est quem omnia
bona, gaudent ut gloss in Trid. sess 25 de regul.

qbꝰ in sup hac gl̃ia ea nouellâ instituit: s. q̃ est
de Monachis & s. Iust. quod q; decernimus,
aie Iustinian: Imp; qui m̃ monasterium intra
re voluerit antequm monasterium m̃ grediat
licentiâ hꝛe suꝰ uti quo voluerit modo m̃
gredientem nam q; eqquid eoꝝ rez ẽsse
posse n̄ dixerit sibi illatã m̃uasse et velit
dꝛe, mareꝰ ulterius ullo modo, huꝰ postꝛo
ra uerba q̃ móc m̃ re partem faciant hãl ét autẽtt
nigrelli (Cod: de ss Eccliꝫ. addit m̃ predictâ nouellâ
ꝑ cubꝰ habeat ꝛét religiosa m̃ gredi) ijs sm̃ legi
time deberi, catona monasterio dt nouella ꝛtꝫ
cap. ex ꝑ q̃na mulier aut uir monastica elegerit ui
tam & m̃ habuerit monasterium filijs n̄ ꝑpt antibus
monasterio quod ingredi nos uos ꝓtestemur,
si u. tali ꝑsona filios habeat ꝗt n̄ antequm intret
monasterium de suis rebus fecerit dispoem, & legi
time ꝑ filijs deputauerit ut ꝛét sic liceat ei postqualiꝫ
materiam m̃ habuerit suã subtiã m̃ ꝓprios filios distri
buere, ita tm̃ ut nulli filioꝝ suoꝝ m̃ma aut legi
mã ꝑtem, pore u. quã filijs n̄ dederit monasteꝛ
io ꝓtetat, si u. eã subtiam inter filios diuidere uo
luerit ꝓdictã suã ꝑsonã filijs gnumerata unã
sibi ꝑtem debitã modis retineat, q̃ iuri monaste
ꝛij ꝓtegere debet, si u. in monasterio ingens monaꝛ
ium antequm inter filios res suas distribuit legitimã filij
ꝑtem pereꝛipiat, reliquã u. subtiã pro ꝛy mona
sterio ꝓtetat dicit Iulia in Authent: si quã mulier
de ss Eccliꝫ at cap. 2 si q̃na mulier vi. q. 3
Hanc gstituõ gnuersitati, nãe adest Sess. 1. 2. c. 11
du 1. a. se q̃ ꝑ. n̄ sit ut q̃ se totꝫ manicipat
diuino obsequijs res suas faciat seruire: mundo: totam
q; uoluntatem sit ut q̃ corpꝰ suum ad pauperta tra
dit mundo bona sua relinqueat ad Cap. 20.
q; uoluntatem sit recta ratio ut si q̃ in monasterio
seruiendo et alimenta ab illo accipiendo cuꝫ res suas
monasterio deo quam ijs a ꝙbus dil̃ angm̃ boni ꝓgesat

3° quia sic augetur cultus divinus et numerus pro
servientium vide hac de re Less. l. c. 4° ex professio
ne provenit ut si quod professus acquirat ex ille mensa in
dustria aut haereditate id iure monasterio acquiratur
colligitur expresse ex cap. 16 abbates 18 q. 1. ubi dicit:
omnia quae monachus acquirit ab eo auferenda et hac mo
nasterio profutura, licet non professus sit incapax do
minij, retinet tamen ius acquirendi in quomodo monasterij
imo monasterium illo inscio aut etiam invito potest delatam haere
ditatem acceptare, aut repudiare quod tamen ipsemet professus si
ne consensu fieri non potest valide. Quod non dicitur acquirere mona
sterio ilgendum est si sit in monasterio, si non extra mo
nasterium vel ordinem habeat ipsum non ordini sed
beneficio acquirit ut communiter DD colligunt ex cap. statutum
18 q. 1. in quo dicitur religiosum proficiscitur ad ipsatum non ac
quirere monasterio, ad ipsatum, idem dicendum est si ad
abbatiam extra suum monasterium, aut ad prioratum
vel parochiam est illi monasterio subtam promove
atur ut docet Nav. comment. 2. n. 6. Less. l. 2. c. 41.
dub. 14 n. 91. ex quo colligunt Auctores citati tali casu
praelatum ea quae monachis acquirit in utilitatem monaste
rij quaerere non potest cum sint beneficij, imo neque nova
pensione imponere, hinc fit quod monachus parochus
effectus potest independenter a suo praelato bona beneficij
administrare si quidem non habeat corpus bonorum
distinctum a monasterio

CONCLUS. 6a. Iure communi professus in uno ordi
ne potest transgredi ad alium rigidiorem cap. licet de re
gularibus, imo iuxta non nullos omnes possunt transire ad men
dicantes ex quacumque ordine non mendicante ut tamen is
transitus fiat legitime requiritur ut consensus a proprio pla
to postuletur, quem si negaverit eo ipso iura gaudent
Imo si iusta subsit causa et praelatus consentiat in ordine
rigidiore professus ad laxiorem poterit transire: dixi
iure communi, ita est Soc. Jesu ex particulari constitutione et pontificum
decretis ad nullum omnino ordinem transire licet si Calthusiano
excipias

Concl. 7a. professus in ordine si gravis subsit causa eijci potest cap. cum ad Monast. de statu Monachorum, potest et professus qui in professione aliquid retinuit propter quod merito ad professionem admissus non fuisset (quamvis ex p. sua maneat obligatus si ab ordine retineatur) defectu cognito a monasterio dimitti cum dolus aut error quo tui causa dederit et Monasterium hac in re fuerit graviter deceptum. Quaeres hic utrum eiectus sit apostata. R. neg. imo nec illorum poenas incurrere. Eiectus propter crimen suum si ad aliam religionem non transierit, et a suo monasterio revocetur redire obligatus est, quod inde colliges, quod huiusmodi si revocatus non revertatur potest tanquam contumax excommunicari ut habetur cap. ult. de regularibus. Quaeres 2o. utrum in saeculo manens obligetur ad observantiam Monasterij sui. R. neg. imo neque monastica veste uti tenebitur neque peculiari aliqua ratione ut voti ipso erit subiectus.

Conclus. 8a. Eiectus licet habeat bonorum suorum quae in saeculo acquirit administratione de iis tamen testari non potest unde ipso motivo debentur Monasterio ex quo eiectus est, si tamen sint bona ex beneficio acquisita beneficij erunt, licet non nulli probabiliter censeant haec pertinere si religiosus fuerit exemptus ipso si non fuerit.

Membrum 7m.

Ad quid singula e tribus votis essentibus religionis quemvis religiosum obligent?

Concl. 1a. Votum castitatis obligat per se 1o. ut quis a cogitationibus veneris abstineat, item ad electionibus, et Matrio, idest quamvis fieri potest ut quis post emissum castitatis votum et nuptias contractas consumatas monasterium ingrediatur votum servare, possit contra tamen peccat graviter, qui sine gravi causa aliam religionem ingrediendi matrimonium contrahit eo quod noceat comparti, sed donis in tract. de mat.

Conclusio 2a. Votum obedientiae obligat ad ea, quae superior secundum regulam iubet si iubeat aliquid grave in vi

tuto obedientia transgressio erit mort: si hoc modo impe-
di n utatur licet mala gravis sit q impat et aliun-
de n gstet quod velit. Preterea mandare transgressio
n nisi venialis erit imo interdum nulla, ut si n in-
tendat obligare sub pcto, sed sub pena regulari, quod
ex modo procedendi in una quaq religio cognoscitur
dixi sdm regulam, nam subditus obedire n tenetur
superiori q regulam precipienti nisi precipiat is q in re-
gula pt dispensare et iusta subsit dispensandi causa.
Neq tt tenetur precipienti supra regulam ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ad nudum voluntatis exercitium, imo neq infra re-
gulam precipienti nisi dispensare potest in regula iusta
ex causa, siquidem superiori neq pt neq debet subditos pro
suo arbitrio dirigere sed sdm regulam cuius e custos,
et vovens in religione amplius n interdit quam
obligare se iuxta modum sui instituti. Dixi ad nu-
dum voluntatis exercitium qa q p modum pena p pcturae
qd iudicat nrm ad vota servanda, aut qn gravis ne-
cessitas v. c. publica aliqd supra regulas, praecipit
legitime imperat, adeoq obediendum vide Vasq. 1. 2a
tom. 2. d. 154 c. 4. n. 20 et seq. ubi optime do-
cet prelatos religionum pae gdere leges q iudicant nrae
ad votorum et regulae observationem et inferiores ad eas
obligari, quamvis dicant initio se n promisisse idq
n esse supra regulam.

Conclus. 3a Votum paupertatis iure coi ita reli-
giosum obligat ut nihil tanqm proprium hre vo uti de-
illo dispensare ex pot.

ARTICVLVS IIIus

De Votorum Irritatione Dispensatione et Commutatione.

Ex hactenus dictis satis patebit vota subinde vel
ab initio n obligare vel et oio nulla ee vel denique licet
initio valida fuerint tractu tm temporis ob rerum

mutationem oio cessare, restat g° ut hoc 3° declaretur quibus modis votum validum in sua vi et obligatione perseverans per hominem possit auferri cuius modi tres coitor dari solent Irritatio nimirum, Dispensatio, et Commutatio de quorum singulis s. agemus

De Votorum Irritatione et quinam Irritare possint.

Ut recte ulgantur q. de irritatione votorum dicenda sunt nota 1° quaedam vota est absoluta et firma ita ut per se loquendo non dependeant ab alio quam a voventis volte, ut tam ex p. personae voventis quam ex p. vi promissae cuiusmodi est votum castitatis, emissum ab homine in aetate adulta, quod non vota non tantum a volte voventis sed insuper et a volte alterius cuius vovens directioni subest dependent.

Nota 2° irritationem explicat ex c. oiri pone 1° quod voluntas voventis alterius directioni sit subita 2° quod materia de qua fit votum alteri subsit.

Nota 3° irritandi potestatem non nisi est spiritualem aut Jurisdictionis spiritualis ut ex nota 2 colliges sicque neque potestas irritandi vota eo quod unius voltas alterius directioni subsit, neque quod materia de qua fit votum alteri sit subita ullam in irritante arguit spiritualitatem

Nota 4° ut Irritatio valide fiat ab eo, cuius directioni alterius voltas plane est subita non opus est causa peculiari sed sufficere nudam irritantis voltem unde posita tali irritatione ex nudo beneplacito irritantis facta vovens oio liberarit ab oi obligatione, imo tali modo irritans licet causa habeat nullam per se loquendo non peccat graviter, si quidem liberrime disponit quod subest eius dispositioni et si quid peccat tamen venialiter ex ignorantia peccat

Nota 5 quinque esse hominum gratia de quibus q. esse possunt an valide vota irritare queant scilicet 1° de superioribus ac praelatis ratione Jurisdictionis in subditos ut si gratia possit ne papa ratione spiritualis Jurisdictionis quam in oes fideles habet aut princeps suorum vota irritare 2° de omnibus respectu servi respectu speciei dicitur q. in illum hic 3° de marito

re pecta uxoris, et nullam propter spēm nimeulus quod dotem
dixit, etc. de parentibus eius filiorum. 5o de fuga religionis
spem et etiam quam sine ni subditor sibi

Nota 6o Irritationem voti ē absoluta obligatio
nis voti subsidium facta ab eo, à quo voluntas alterius
dependet, ut si firmum voto, vel desinat obligare his
primis fili

Conclus. 1a Summus Pont: posse ut fidelis ꝑt
dictate irritare vota christianorum, et malit meum fre
ri inferiorem ut ep̄i aut presbyt. secul. prior p. gdiis
Cur Summus Pont: ep̄i 2o (magna devotionis de voto et clare suppone
non possit vota totaliter irritare ? Pont: ut potuisse irritari voti ep̄i Trad. à se sine
Pont: ubi 3o nullibi legimus hanc etiam datam
Pontifici, neq; vera erat id bonum fuisse regimen q
subi 4o ac ut ꝑtis Jurisdictionis quod Christ dedit Pont.
fuit nulla modo data subtus sunt, ads fidelis voluntas
Pontificia ep̄i ut non ponit se obligare firmiter ꝓmissi
gentiente Pontifice, ꝙ non erit ratio tam dependen
fingendi nisi forte et dne velimus hoc obligari
ne pos sine Pontificis gerenu unde nec ipsum matrimo nec
professio nec religiosa foret valida sine tanta gerenu
quod nemo prudens dixerit.

Obiectio Pont: ꝑt irritare vota antecedantur im
Obiectiones & fugamus Pont. & pos irritare pedendo ne obligatio actual q. ē ꝑt irritare vota iam
facta tollendo nimirum obligationem iam ortam ex neglen:
sua qa difficilius tollit ius acquisitum quam acquirendo tum
qa frustra ads, ne fa sed arbitrio sed ex tanta rationabili
dine ex ꝑtem dominationis sed ꝑ ꝑtem sapientiae:
cuius est vias ponere ordines ad agendum vel se obligan
dum nec refert q. ip̄s nrales Concl: obiciant, nullis casu
ibus q sentiunt in or voto tanta subtilis ordinem
Pontificis videat, qa hoc plane sine exemplo asseritur
in statu fi. m. hoc verum esset vel plenitudo eo, quod
voluntas fidelis dependeret à directione Pontificis, vel
quod mera voluntas illi esset subta, sed ex nostro hoc
illi pueniat ꝑt irritandi vota fidelium q. sibi min:
quod puto ꝑ certum est. m. neq; bona fidelium corporalia
Pontificis qua talia subta esse ita ut sine illius gerenu
ꝑs ꝑ ut tulerit uti nō ponit, neq; ꝑt mortales actiones

gē nulla fidelium bona illi subsunt propriē ꝓbr eadem
minor quidē prior ꝑ: cui op rām dicti n ꝓbaobus
haud obstāt tū op eo quod nemo dicat fidelium uoltos
ā creatōne mundi: nta dependere, quo mundo dependent religiosoꝝ uōtor ā uobē sui suppono, op hastenus
dicti ꝓbata et nauet cā ꝑ. quidē si n. ꝓcedit ꝙ ea
falsa ꝑ quē irritare ꝙta quoꝝ fidelium multo minus
licet potuit ꝙ aut ꝑsōs aliquis temporales

Ad tl. 2ª Nam Papa qua inferior, plati imo et pnō
sāculares ꝓt subdite uota suorū subd: irritare de iure ꝓt op
cōmō et canon: m Cap: cū pridem de relig: Cap: Magnæ de
uoto Cap: sicut de iurat: Ulti ni multis uotis maladict hab
dicō si papa licentia dederit ut si quis uoueat peregrinare uel
tamen adhuc est nō parochi respectu qui sunt ut nota ꝙ maladict
nam quidam si papa n. dispenset, quod sē ꝓt quis mōa uoti
ad illa aliquo modo ꝓcedat, et si illi uel ecclia aliquo de ꝓt
afferre ꝓsidiū. Sed hoc colligo ꝙpam ꝓbabilem uota ꝙpo
rum irritare nō illa tenuisse ꝙ ꝓt afferre ꝓsidiū
quibus uel quæ ob talem causam ꝓt mōam ꝓtinentem
de uīs Pontifices n. tamen ꝙ ꝓt quis aut alius fidelis
pnia licta ꝓcedit: sē quod idem est dicendū de ꝙpo ca ꝙ
portione expetita ꝓctus inferiorum.

Contl 3ª Quia n. sē directo irrit: nota Maniꝙ
sē tm indirecte ea ꝙ illi ꝓcurarent u: c: impediendo uotū
et eius executione de peregrinando et alia ꝙ mō ꝓcedē
cant. prior ꝑ: ubi nōtē ꝙ n. haberet directā n. uōlō,
manifeꝙ patuit: neq. n. est mus ꝓcia aut ory: licet mus
ferum impedire nequeat quominus subinde mentem n. ꝓpo
deat retinere nōtē ꝙtat adeoq. ꝙ ꝙcq. talia uota irritare.
Solutiō ꝑ: ōt clara ꝙ tū op Contl: Cap: tū quationes corpora
nō sint n. serui sed mūi ꝓtis ꝙ illi qui petitā dolent uadē in
illas seruas a mō dependēt, ꝙ actione uoto ꝓmissa u: c:
peregrinandi uel ꝓhibere uel iuria imperare ꝓt ꝙ ory
ꝑ: adēa potuit irritare uotū seruī, adde quod uotum
debeat ē de re n. alienā, uotū u. serui de re sua, modi
actōc adhibendā ē de re aliena, nam tales actiones
sunt seruī sed mūi. Ad dicta ꝙtat mūs n. ōia uota
seruī irritare ꝓt sed alla sūt ꝙ Illi ꝓsidia, unde ꝙ ꝓtē

damno dñi seruari possunt seruus obligabit se ꝙ ꝑ annū
nil ultra quotidie ꝑ et que. Sed q̄ ut utile dñm
tanta pot̄ utilitate illa nota ꝙ subtracta sunt seruit. an
u. et illa ꝙ illo ꝓseruant? Ad alia q̄ sunt rad. et
quod sepe dq̄ ꝑ nocta fnd̄ obseruatio nota q. sequar anti
q̄ritatem edicti, quam quod m̄ seruitor: quia a modo
baptizatus seruus efficit, alibi dicendū et ubi potest
apud quos. tor.

CONTL. 4ª Maritus n̄ ꝑt ōia nota coniugis
irritare sed ea duntaxat ꝙ ad tractū ñ liberor⁹ educ⁹
familie administrabi ꝓsumunt ita suar. l. 4 ꝯ. 4
lect. de nupt. et ab hoc citati. Sibi solū ñ nota ꝙ ma
rito liberor⁹ educaōi ꝯ n̄ ꝓsumunt ut nota ratita
tis quātalis de secundis nuptijs si superuiat marito
n̄ offendi, ꝯ n̄ caritus nulli ōiuit ius ꝙ illa n̄ ꝑt uti
tacite, ut ꝑt ex Cons. Sup. et ibi n̄ tit illud ius cure rei
ut per. ff. qui stat, n̄ et iure ecclesiastico, qd de tali, qui ne
ab ecclia facta nihil ōio qui stat, neq; et ex gestis ꝓpris
cū rebus illi p. n̄ potuerunt facultatem tradere ne
deinq; ex ipso iure matrimonii cū hic n̄ fundat ad hoc
facultatem tribuendi, sed tm̄ ꝓsumta ad diem mi actu qui
gaste ꝙ. absolute non ꝑt mi nota uxoris nullo iure ꝙ
fit maritō ꝙ. nullo modo vicenda ꝙ ōia ꝑt irritare
quia tm̄ sentiunt n̄ nulli quos citat suar. l. c. n. v. et tenet
Gank. l. 9 de Mat. di. 3ª et seq. q tm̄ non ipsa uarie
retinuit sic, m̄ quo auctores sentiunt maritus ōia ꝺo
coniugis nota ꝑt irritare qualia qualia illa sint que
sentia ꝙ auctoritatem tantum ꝓ n̄ est ōio impediendo
to tm̄ uertor est ōia. Nota nam tag. sacerdotij sen
tiam duendi foret maritus hoc ꝑtm̄ mi videtur ex
ijs ut infra de religios. dicemus, ex quo ꝓgnens est
ꝙ quod ꝑt irritare nota ꝙ ordi huic et familie ad
ministrabi nihil ōio ꝓsumunt ut nota q tanta qua
lis nota n̄ ꝑtenda debitu. 2º quod hoc nota ab
soluē irrita amplius n̄ reuiuiscant. 3º quod ꝑt irrita
re nota de n̄ habendo amplius se matur. 4º quod ōia
ꝙ potuisset parens vel tutor mi quoru loco maritus fun
dit.

Concl. 5ª Ipsa ꝺ̃ ꝑt irritare aliqua nota Ma[ri]a
ritu indicta nimirũ q̃ sibi Juri ipsius studiant, ut
notæ longæ peregrinaꝺ, Num. Cubaꝺ.

Concl. 6ª Parens n̄ ꝑt nota filiam puberem
n̄ dũ emancipatam, q. vocat, q̃ adhuc sub patria pt̃estate
constituti directe irritare. Ibi ꝺ̃ quod pot̃ pater
irritare nullam notam puberem n̄ emancipatam est quod
rationes ipsius se ꝺ̃ administrandi et domestica curam magna
p: sunt tales filij haꝝ a: ꝺ̃ tñ se hꝫ eo p: rei quidem
filium vocet, sed eo p: ipsius metu vocantis, quoꝝ hujusmodi
notam n̄ hꝫt absolute aliquid ꝺ̃ vocandi si mala sit
q̃ n̄ ꝺ̃at in ꝓcessum ꝓtis, ꝺ̃ gubernaꝺ domestica
q̃ n̄ ꝑt directe illa irritare, ꝑt ꝫ indirecte ꝺ̃ mala
q̃ illi subest.

Concl. 7ª Parens n̄ ꝑt irritare nota filiam puberem ꝑt qa nulla ꝑt directe aliqua nec ꝺ̃ nec indirecte q̃ ꝺ̃at tñ nulla q̃ ꝺ̃o n̄ ꝑt irritare, ꝺ̃ quod ꝓtis oreor p: ꝺ̃ta ꝺ̃o Conc: superiore, q̃ potestate ꝓtis nō ꝑt usquam ꝺ̃ de castrensibus et filiabus q̃ patrifa ꝑt n̄ subjacent q. talia nota talia n̄ poterit irritare. *a talia

Concl. 8ª Parens n̄ ꝑt irritare nota personam puberem ut emancipatam ꝺ̃ata ꝺ̃o aꝺ eam et alia filia q̃ n̄ præsentaret illius ꝑtis, item nota de re alias ꝓscripta ut audiendi pueros ꝺ̃ festo. Objicias Num: q̃ ꝺ̃ parentem ꝓtis irritare nota filiæ ꝓpterea in domo suã in ætate pupillari q. ætatem pupæ allegrem ligi amor puberty. ꝺ̃a fuar. c. l. c. n. 8.

Concl. 9ª Parens n̄ ꝑt, irritare nota post emancipationem quod filius puber, antequam emanciparet, fecit p: q̃, idem filius facere notam eo instante illi ꝺ̃ occultari mandando et post emancipationem. Ratio ꝺ̃ q. quod talis irritandi pot̃as fundet ni patria ꝑtis q̃ tunc optimat ubi filius est emancipatus. Ex. qa mala de qua nocet n̄ sub pot̃te ꝑtis cui filius emancipatus sit subjicit Juri.

Concl. 10ª Ipsa ꝺ̃ ꝑt irritare ꝺ̃a nota filium puberem, q. n̄ emancipatum et si sit Masculus, ut si fœmina, ita, ita tam directe, quam indirecte ut de ꝓxime irritare

ſt 1° nota de re alias ꝓcepta 2° de actu ꝓsterno 3° de re
cuius executiõ refert ñ amor; puberti 4° notus ſmytho
de ingrediendâ religiõe quod ꝛ verus est quamdiu notus
Jurato ꝯfirmatus fuerit â nouente impubere ita cõter
DD, prãt ꝑ: gloſã co dictis de filio puſſere gstat, poſte
rior plã 1° ꝯtra quod tamen habeat ſtem dirigendo ꝺ
cius ꝙ ultimã gubernandi, adeoq; impedendi ne fleat, ſe
ꝑmittat obligat ñec tam gñaliter ut obligat totus, in
te minus ꝑfecte, Jacobꝰ ꝑticeſt et ꝑfundi ñ illã acti
te. Ibi dꝺ Jurã can: co Cap: 1. cũa ne Cap: Mulier
cãa 32 q. 2. ubi oppoſitã dr notus impuberis ẽ Jurato
firmatus ã ꝓbã irritari ꝓbe. Verũ hic

Quæret 1° ꝓnne ꝓt irritare nota impubes ſi de
fuit nũ ante puberẽ tam opinarũt ẽ ꝓbe tũ qa
ꝓt poſſidet iuſ ſuũ, quo in dubio n ẽ ꝓtuãdus, tũ qa
ẽ ſaltꝫ debitorũ, et ſta ampliandus.

Quæres 2° ꝓnne ꝑens irritare notũ impubem
poſtq; amor pubertatis acceſſiſſet qde hoc notum
ñ fuit ã ꝓbã ꝯfirmatus aut ab impubere Jurato firmatus
poſt impubertatis amor affirmat ſuan l. 6. c. 6. lect. c.
to dub 14. n. 83 Sanct l. 4. ti Paral. c. 3. n. 9 ꝯ
alios ñ gaudt q̃ ſolus l. 4. de Juſt. q. 3. a. 2. arreg: 2ª
q. 88. a. 9 mſene et alij q̃rum ſententia nitor ẽ ideo q
ꝓt ꝓt veritate notã filij quod notã nouentis et nnulq
at nõ uoti patris falſitꝫ ꝓt q̃ ꝓ ſalũ defũt et ver
tandi ꝓtãr ꝯpriauit. Nec obſtat quod ſubſtantia ꝓ acti
ga cũ ꝯtractũ actus Jurisd: ñ ampliãt, ſalꝫ quod tũ ad dra
ctam noti ordinãpem ꝯtũ. Obijcies tale notũ ortũ ẽ
ꝯ imperfectã ratõe q̃ ꝓt a ꝓbe irritari et poſt puberẽ
ꝓt tacẽ conſen: luce n. ꝯ antecedente ſequat quod ſilẽ ꝓbe
dependenter nũ tali noto ã ꝓtem habentꝫ ꝛ tũ ẽ ſequitur
quod poſſit irritari ab eo qui ner ñ natam ner ñ notũ
ſũ ꝓtem, nam imbecillitas ſuũ ẽ ſufficiens cãa irritandi
ſi ꝛ deeſſet ꝓtas ñ notũ ne ſit ꝓt noto habenꝫ et Ma
nors, ſuũ quod ñ ſit irritabile ã ꝓbe irritari. Nota
tñ et oppoſitam ſententiam ã ꝓblem.

Quæres 3° quid ſit dicendũ ſi notus impubes ſit ꝯfir
matus. principalꝫ

Nota 1º. notus ab impubere n ffirmari, q̃uis iuret no-
tus repetitꝰ edat ꝑ tꝫ tꝫ op Cap mulier (Cetꝝ qõis hab
notꝫ repetitio cũ eãdẽ repetitõe ã patrã ꝓtestat utꝝ
1º. amittꝫ.

Nota 2º. notus ni impubẽte emissꝫ ꝙc ffirmari ab
ipso nouente si iam ni pubẽte ratum habeat prius
notꝫ quo ꝫ modo ffirmari ꝓ ab ipso parente thor suppo
sito ℞ prẽm n ꝙc vrritare talẽ notꝫ, rõ. est, quod tñ ꝫ
dditionato si p̃ placeat transeat ni absoluat. Item quod
tunc censat q̃ eodem modo de nouo emitti, adeoꝫ habeat pro
noto pubẽ ni impubẽ. Nota tñ bene cũ Iudi n. n. ubi
hoc censeat ffirmare noto ni impubẽte factꝫ n fatꝫ esse
ut soleat notꝫ obseruandi: rõ ẽ quod ad hanc
ne tãm obligat quamdiu talis notꝫ nolit emissꝫ n irri-
tet, adeoꝫ cũ dicat notꝫ fit 1ª notio. qua habuit nouem
cũ nouerit n censebit ffirmari p dicta notꝫ.

Quæres 4º. utꝝ ꝑ pot directẽ notꝫ impubẽ fili-
ꝰ quod ipsemet ffecerit irritare ℞ affirmatiua Sanct Sup:
c. 47. n. 18. Ioan l. 5. n. 16. rõ est quod ꝑ suo ffectu
n pot efficaciter patrẽ ꝑ simulare, et cõsobstan-
te notꝫ filiꝰ maneat ni cum ptẽ. Obijcit, q̃llus ffectꝰ
ꝙc sol sufficiens rudis appetitus ad ffiendum notꝫ obligans
℞ Negat: assumptꝫ qa ffectus ꝑ n pfici rudẽ tali
ꝙc

Quæres 5º. utꝝ notꝫ impubere ẽ parente irritatꝫ
ni pubẽte reuiuiscat ℞ Negat: tꝫ q. noti irritatio eodem ni
ipsummet notꝫ directẽ, adeoꝫ ipsius obligationem ad tꝫ
et tꝫ alia nota sunt q̃dmodo facta fuerit ffectꝫ parens ffectiat,
unde natum ab initio n obligant q̃ ꝑ n ffectꝫ.

Quæres 6º. nũ solus ꝑ quem debeat irritare ꝑ filiorꝫ
notꝫ ẽ ℞ 1º. uno parente bene illi soli hoc ius competere q̃ ad
diu ad concludendã mrem, et hanc sententiã cõis Suar. l. c. n. 14. Less:
l. 2. de Iust: c. 40 dub: 10 n. 78. Azor. tom. 1. l. 11. c. 17. q. 3.
et 7. Rõ est quod solus ꝑ fit caput totius domus. ℞ ni mortuo
ꝑ hñe hanc potẽ Tutore, et cũ et ubi tꝫ op Cap: quella cãno
q. 2. ubi expresse tor hꝫ tꝫ quod tutor succedat ni locum parentis,
sine quo queat ẽ mrem q̃ iure ordinario succedit ꝑ ni in tutelã filiorꝫ
mortuo ꝑe pot irritare nota, ide ẽ de anno uel de quocũq̃ aset de
tꝫ ꝓximiore defuncto, quod fallit omnes desinit tutoꝝ dari

solet auctoritate publicâ penes quę erit hanc ptâ R 3.ª si filius
mrâ simul habeat et Tutore auctoritate publicâ constituta se
tuę et tutore se à Mre irritarde magis n. subducat nullas fi
lii Mri qua Tutori, potest q.ª Mr se sola hoc pstare nequit Tu
tore. R 4.ª si plures sint Tutores et Mr defuncta quę illorum
sufficient proximo ad tollendam voti obligationem ita Sanch. lic:

CONCLUS. II.ª Via vota religiosorum pnt directe à su
periore irritari excepto voto transeundi ad strictiorem ordinem
pbr 1.ª facultas religiosi subest superiori q.ª religiosus n se in depo
tem à superiore voto obligare, q.ª superior pt via illius voti
obligarle. pbr 2.º nota à religioso ita emissa ut ea ne li
ceat q.ª cuq superior reputet invalida sunt q.ª superiores
voltem religiosorum ita subdi superiori ut n possit permi
tere se obligare inde pendentor à superioris voltę. 2.º pb:
alterius degl superiore nolles ut subditus voto emisso obligetur
q.ª ea irritat. Caeterum cui hoc pcdat n prouenerat ex juris
ditione spirituali sed ex pacto quibusdam alterius voluntę
quę quem ait sed et mueneri ni abbatissa nepta Monialium pbri
subditarum. Posterior p.ª quidem pcdat q.ª n potest irritare
votum transeundi in strictiorem ordinem pbr 1.º de regul:
regularibus in quo docuit in tractatu de religione ordis
ne religiosa n pendere ex consensu sui prelati. pbr 2.º
à priori si n pcdat religiosus independenter à superio
transire ad religionem strictiorem, et hoc nonnulli, nec sine
quod pro professione facta hoc jus amitteret, sed n amit
tit q.ª minor pbr, quia ni prior professio simul ni ob voti
vero nullus fuit hoc foro, ut melius bonum n impediat
transire ad strictiorem religionem caeteris paribus ę me
lius bonum q.ª Ex pręcedentibus hujus conclusionis forte

Sequitur 1.º prelatus pōt irritare votum religiosi quo
tumq; sit alius de re pręcepta ut de audientia sacra, pt. 1.º
nolle ut arctius se obligaret.

2.º sequitur quod possit irritare votum de mala mera ut na
li. q.ª mendacii meretricii quamvis n. de eā lege fore n possit
ipsa pblem sententiam ferre, nec directe disponere de mala in
secundā tñ nihilominus directa pblem ni votum inferioris atque

adeo ꝓ impedire ne ꝙ maneat obligatus.

2°. sequitur póc irritare obligaꝺem voti liꝫ cuiꝰ qꝫ
catiꝰ refutatur ni tempus quo ꝺefuncꝰ ex ipso subtás, quamuꝭ
.n. speculatio ñ illud tempus refutatur obligás ꝺ̃ solutus
qñ nota emittit, quo tempore ꝓlatus hꝫ ꝓtém ni volúm sub
ditꝰ ne firmiter se voto astringat.

4°. segly quoꝺ superior potuit post ꝓfessione irritare voꝫ
emissu ante ꝓfessione, licet eodem nolle ꝺ ꝓfessione ex
tinqui, raó est, quoꝺ ꝓ ꝓfessione fiat subditus, et quoꝺ obli
gatus ante ꝓ voto ꝓmissa, ꝓfectò ꝓlato subijcꝰ.

5°. segly ꝓ veritaꝺem absolutè facta tolli ꝺe voti obliga
tionem. Ideo est quoꝺ ꝓlatus póit tollere, et hoc ꝓ absolutã
veritaꝺem sufficienter impenꝺit unde licet postmoꝺu ꝓlato pla
ceat ut ne fecerit voꝫ ferꝺet imó licet ꝓcipiat voꝫ ꝺ̃ nõ obli
gabit, eó quoꝺ semel veritꝫ nõ potuit tollã superioꝛ nolẽ re
uocare. Nisi absolutè facta, vel si nota ꝺ̃ ad tempus
suspendatur nõ extinguitur eó ciꝫ obligatus .n. g̃: si superior
rogatus semel neget facultãm operis faciendi nõ censetur illuꝺ
irritare. cui póit pro aliquo tempore negare facultãm quã
uis pro alio relꝫquat obligaꝺem quoꝺ longè potioꝛ haꝺe
ꝺebeatur ꝛ, qñ ignorat voti eaꝰ facultem negas nõ cen
seꝝ tollere obligaꝺem quã ignorat. Itaq; diligenter guber
randus quid superior velit et in ꝺubio ne voto veritaꝫ ꝛit,
an ꝺ̃ suspenꝺerit, iuꝺicanꝺus suspenꝺisse tm: cui .n. votum
fit in possessione, ꝺ cuius possessio obligatio ꝓcaꝺit certe qꝫ
nõ gestat al. ꝺe ablatõe obligatõis procã est iuꝺicanꝺum. Sꝺ

Quæres 1°. utrum ut ꝓóit ꝓlatus vota Nouitij ꝺirecte
irritare. Rx 1°. póc si Nouitius sit impubes. Raó ꝺ quoꝺ
secuꝺat tractatus tali casu parenti Rx tr°. si pubes sit pra
latus póbr ꝛ loquenꝺo nõ póc cui nouitius ꝺ̃huc sit sui Juris
nec prælato ꝺebeat subitarius ne eo obligatõe obeꝺientiæ ni
quã fundatur Jus voti ꝺirecte ꝓ ꝓlatu irritaꝺi. Rx 3°.
póc tm suspenꝺere ea ꝙ ꝓbatõi sant impeꝺimento.

Quæres tr°. an prælatus, q ni vota gessit póit ea
ꝺem irritare ? Rx affirm: quo moꝺo ꝛ supra ꝺe parente
gerentiꝫ voto impuberis respoꝺimus Rab ẽ eaꝺem, nimiru
quoꝺ ꝓlatus gerentiꝫ eo ꝺi nõ aꝺimat ꝓtém irritanꝺi voti

imo neq. eā in p: pōre remanens prelatus iuri suo cedere nec per illā permissionem ita votum stabilitur ut tolli amplius à prelato nequeat cum per hanc concessionem non desinat ptās prelati quia hēt in voltem religiosi. Obijcies. Prelatus non pt infirmare gitu religiosi in quem ut fieret consensit q. neq. irritare votū cui consensit. R. Neg: Conseq. rāo disparitatis ē, quod per gitu superioris consensu roboratum illi quocum ghil ius ad rem acquiratur, quod prelatus illi non pt adimere quidem ad hoc ab illo quocum gitus initus est nullā habeat commissionem, secus vero si de voto loquamur siquidem ut iam ostensum est prelatus à Dro hēt hanc ptem respectu religiosi voventis.

Quares 3o. Nū religiosus petendo à superiore voti sui irritationem peccat? R. Neg: non peccare q. votum suum, cum utatur iure suo, nec censeat se obligare ad non petendam voti irritationem ita Arragon sup: concl: 2.

Quares 4o. Nū Confessarius cui alicui se p votum obedientiae astrinxit se caritatis possit eiusdem voti irritare? R. Non licet n. vovens ut voti tereat illi obedire, Confessarius tn superior non est unde neq. vovens inobediens dici poterit, aut preceptū superioris transgredi, rāo ē, quod liceat cuivis pro arbitrio suo sibi superiore constituere cum hoc ab altiore pte debeat provenire, sicut à Chro saltem mediante Pontifice.

Concl. 12a. Pont: oīa religiosorum vota irritare, pt ex dictis qa non minus iuris hēt in religiosum quoad hoc, quam immediatus superior.

Concl. 13a. Prelatus non pt irritare vota religiosi si postmodum is à pte illius exīmatur, vel ēt si Epus aut Cardinalis fiat. Rāo est quod in tales nihil habeat amplius iurisdictionis, ut q. ab illo sint exempti.

§ 2us

De Votorum Dispensatione Membrum 1m.

Penes quos sit ptas dispensandi?

Tanqm certu suppono ee in Eccliae ptem dispensandi in votis ut patet ex coi usu Eccliae q gerantur oio fideles deciperet, si ea pte careret ut pote in re mxi momenti. Chrus g. hanc ptem Eccliae gtulit ad bonam aiarum gubernaoem soais et pasce oves meas. Caeterum quod vera voti obligatio per Pontificis dispensaoe cesset satis patet, cum n. p votum ho se obliget Deo tanqm p missario ad quam obligatione requirit ut p missarius votum aceptet, et obligaoem n remittat si eam vel per se vel per alium remittat, cessat obligao commisit a Eccliae ut hanc obligaoem erga se gtam iusta ex caa remitteret. Ex his gsequens est dispensatione ee vera et auctoritativa remissione voti et n sm declarationem quod votum n obliget ut fle pbabitur 1o saepius dispensatur in votis q gstat certo obligare ante dispensatione g. dispensatio n est nuda declaratio, quod votum n obliget, cum ut talis declarao sit legitima debeat priusqm fiat votum amisisse vel nunqm habuisse vim obligandi, siqdem talis declaratio tanqm functu suum psupponit votum eiusq vim obligandi nullam. 2o plr si dispensao nihil aliud eet quam nuda declarao votum n obligare tu quis doctor q hoc indicat q resti dicendus eet in tali voto dispensare, q absurdum his p notatis sit

CONCL. 1a Summus Pont: ht hanc ptem gstat p se, si n. ea sit in Eccliâ, in quo magis erit quam in illo in quo e plenitudo ptis et iurisdictionis Ecclesiasticae et a quo haec in alios derivatur.

CONCL. 2a Est et haec pta iure ordinario in Epis ut gstat ex usu, item in Cap. sede vacante ya ad hoc iure coi devolvitur iurisdictio Epalis q n est ordinis: n item est in archiepis respectu Eporu subditoru cum hoc neq iure, neq de gsuetudine sit eis gessu.

CONCL. 3a Hnt et hanc ptem iure ordinario praelati Epalem quasi iurisdictione hntes unde q tale habene

vide meam mam de legib pag 357

Jurisd: respu suorum subditorum pnt cum iis iure ordinario
in iisdem votis dispensare in qbus pnt Epi, q u. sint hæc
vota infra videbimus membro 2. Pari rãoe dispen
sandi pstem lnt ordinariam prælati religiosorum, exempto
rum Gnles, provinciales, superiores Locales; hi n. oes dispen
sare pnt cum suis in votis in qbus pnt dispensare Epi, imo Eps
n pt Jure ordinario cum talibus dispensare, cum n sint ei
subti: et habeant superiore proprium qcum vis dispensare pt sed

Quæres hic 1o. possitne Eps dispensare cum Novitio alicu
ius ordinis? R. pote rão est quod hic novitiatus n sub
trahat pti Epi. Illud dubitari poet valeatne Eps di
spensare cum novitio aliena diœcesis si in monasterio
aliquo sui Epatus existat. R. affirm: rão e quod novitiatus
tis p ingressum in monasterium pbaõ gra ibidem domici
lium acquirat.

Quæres 2o. possitne et platus Monasterij cum suo Novi
tio dispensare? R. id e pble ita less. c. 40 d. 13 n. 80
et Sanch. l. cit. c. 39 n. 17. Cõa e quod Novitius soleat gau
dere privilegijs religionis. Tutius tn ur tm suspendere
talium votorum executione usq ad professione, qa et valde p
bly est sentia docentium prælatum in voto dispensare n
pote cum nulla adhuc plena in illum Jurisd: habeat.

Quæres 3o. nu possit Eps dispensare cum peregrino,
q in alia diœcesi domicilium tt? R. n pote, eo quod in ta
lem nullam oio Jurisdictione habeat, poterit tn ex in
terpretativo proprij Epi gsensu voti executione suspendo
re si id necessitas exigat. Idem dicendum est de studio
sis qui uno alterone in Academijs versatur, hi n. plane n
n subsint Jurisdiõi Epi Academiæ, nisi quoad sacrorum
usum, n poterunt ab illo dispensaõem impetrare in votis

Quæres 4o. Nu pot et dispensare Eps cum subdito suo
extra propriam diœcesim gstituto? R. pote rão e quod hic et ex
tra diœcesin existens subditus sit: pt et dispensare cum subdi
to Eps qn ipsemet extra diœcesin suam existit eo quod hic
actus nullam exteriorem solenitatem requirat, et sine strepitu
fieri pot.

Suares 5.° num. potest dispensare in voto Eps extra sacrum paenitentiae R. pro ea constat ex praxi et ratio est, quod haec dispensatio neque uerio sit connexa, absolutioni sacramentali, nec illam ut conditionem supponat, vel ut causam requirat.

Quaeres 6.° Potest ne Eps et alij praelati inferiores pontificie secum ipsis dispensare in ijs in quibus possunt cum suis subditis? Negat Suar. l. 6. c. 11. n. 4. Less. dub. 17 n. 116 cum nonnullis alijs credit quod sententia probior videtur, quia Eps non minus potest per se nomine sibi dimittere quam alijs, quin actus Jurisdictionis non requirit personarum distinctionem, sed actus dispensationis hanc non requirit quod probatur 2.° sicut potest dispensare in legibus et superiorum ex eorum permissione cum suis subditis ut in lege Jeiunij ita et potest in ijsdem dispensare secum si iusta subsit causa cur quod hoc non et potest in voto proprio: aut quid hic plus Jurisdictionis in se ipsum requirit, quam ibi plures rationes, vide apud Less. l. c. Ex hac resp. constat quod praelatus aut Eps et potest constituere confessarium a quo secum in voto proprio dispensetur ut tradit idem Less. l. c.

Suares 7.° Potest ne et parochus in votis dispensare? R. non potest Jure ordinario, imo nec praelati Eps subditi id possunt nisi cum privilegio aut consuetudine illis est gressum, ad quod proinde diligenter est attendendum.

Membrum 3.m

In quibus votis Episcopi dispensare possint?

R. absolute in omnibus summo Pontifici non reservatis ubi advertere quamvis ex Jure antiquo unum tantum alterumve Pontifici votum reservatum colligamus ex consuetudine tamen et stylo curiae Romanae quinque omnino vota esse quorum dispensatio ad sum. Pont. pertineat, sunt castitatis perpetuae, Religionis approbatae, peregrinationis ad limina apostolorum Romae, Hierosol: et Compostellam in Galitia. Et quamvis sint non nulli qui haec tria reservata negent, nisi fiant in subsidium sacrorum locorum ex ipsum tamen consuetudine satis constat reservari etsi fiant solius

deuotionis eadem ratio generalior est, quod in hac re Episcopus queniat
quidquid sequitur munus Episcopale, et respectu illorum non est reser-
uatum. Quod de Episcopis dixi intelligendum est de iis qui habent iurisdi-
ctionem quasi Episcopalem. Ex iam dictis colliges Episcopum posse
dispensare in uoto suscipiendi ordines, non ingrediendi matrimonium,
non fornicandi, castitatis temporaneae, imo et perpetuae
in matrimonio consumato, exceptis iis casibus, quibus uouens omnino
dam castitatem obseruare potest. Ratio est quod tale uotum coniugis
non potest censeri uotum perpetuae castitatis cum teneatur debitum
petenti reddere unde Episcopus non tantum potest dispensare ut debitum
petat uiuente comparte uerum et absolute uotum relaxare,
ita ut et comparte mortua uouens non obligetur ad castitatem.
Dixi exceptis quia nam si tali casu uouerit coniux, quo et
inuita comparte castitatem seruare potest erit uotum perpe-
tuum neque ab Episcopo dispensari poterit, ut si uouerit post adul-
terium compartis aut uxore iuri suo renuntiante. Di-
xi consummato, quia si ante consummatum editum fuerit Episcopus ordi-
narie dispensare non poterit, cum sine iniuria alterius ser-
uari potest religionem intrando.

Sequitur 2° Episcopum posse dispensare in quibusdam circum-
stiis uoti ingrediendi religionem ut quoad locum tempus
austeritatem ratio est quod per hoc non dispenset in uoto re-
ligionis.

Sequitur 3° quod potest dispensare quando uotum reserua-
tum Pontifici mutatur in non reseruatum de quo clarius
et plura infra.

Sequitur 4° posse dispensare in uoto sub disiunctione
emisso de materia partim reseruata et partim non reser-
uata si uouens non dum se ad partem reseruatam restim-
xerit u. c. si uouerit sub disiunctione uel religione uel
castitatem ad annum unum. Ratio est quod tali casu uouenti libe-
rum sit assumere partem non reseruatam, imo id est uerum ut
quamuis per mutationem materiae materia non reseruata facta esset
impossibilis id. n. per ante se hic ad uouentis uoluntatem si tamen se ad-
stringisset ad partem reseruatam Episcopus dispensare non posset

ita Sanck l. c.

Seqlr 5° Epus pōe dispensare in voto non petendi dispensationem ratio est, quod hoc non sit reservatum. Caeterum nota id quod de Epo hactenus dictum est et ilgendum de iis prelatis, qui habent in suos subditos iurisdictionem, quasi Epale, unde seqlr prelatum exemptum pōe cum suo subdito dispensare in voto transeundi ad religionem strictiorem ita Arragon q. 88. a. 8. c. 5. Cess. du. 18. n. 133. sed

Quaeres 1° possunt aliqn dispensare Eps in voto castitatis perpetuae? sunt qui asserant, idque non improbabiliter, qn nimirum magnum est incontinentiae periculum, et Pontifex vel hns ptem fle adiri non pt, ita Sanck n. 63 sup. Mald. dub. 10 § 3. hanc eandem doctrinam auctores citati extendunt ad oia oio vota Pontifici reservata, quod idem et docet Arragon sup. a. 12. § 1. q. 5 a. Prat. et Rao est tum quod hoc longo usu videatur Epis concessum, tum quod tali casu Pontifex non censeatur rationabiliter invitus.

Seqlr 2° pp idem periculum pōe dispensari cum eo, qui vovit castitatem ut post matrim gtum pōt petere debitum, et cum gingibus qui coi gsensu voverunt castitatem si adsit periculum, idque mōe si gingues sibi mutuo gdonent iuris renuntiatione, adde quod in tali casu Episcopus dispensare possit, licet facilis sit ad summum Pontificem recursus, eo quod hanc potestatem, immemorabilis consuetudo Episcopus videatur concessisse, nota tamen hoc secundo casu Episcopum tantum posse dispensare, quantum requiritur ut periculo occurratur, videlicet ut coniunx petere possit unde pars altera quae cum ita ab Episcopo dispensatum est si secundas nuptias contrahat, aut fornicetur peccat utique contra votum, quis enim dubitare audeat?

3° dispensare poterit Eps in voto reservato si grave scandalum immineat, nec sit fls ad Pontifice recursus, ut si qs adstrictus voto castitatis vel religionis aliqua carnali cognoverit cui magna infamia timeatur nisi ab eo in coniugem ducatur,

4° si votum metu et levi sit extortum cum voti reservatio ilgenda videatur de libero.

Quaeres 2°. an qui habent potestatem dispensandi in votis non reservatis habeant et potestatem dispensandi in reservatis sub conditione emissis v. c. voveo religionem si hac me revocasset, aliqui verissimi negant quia alii verissimi credunt quod asserunt Episcopum dispensare posse in tali voto tam ante quam post conditionem impletam. Sanch. l. 1. d. 10. n. 14. Tol. l. 4. c. 18. in fine Mald. disp. 10 cit. 3ª sententia asserit Episcopum id posse prius quam conditio impleatur non item post impletam. Less. dub. cit. n. 131. Suar. l. 6. c. 22. quia sententia videtur probabilior, prior pars quia votum ante conditionem impletam non habet perfectam conditionem impletam, sed adhuc pendet unde pro eo tempore non videtur Pontifici reservatum; adde quod reservatio ut pote odiosa sit restringenda. Probabilior est 2ª pars ex eo quod posita conditione non minus perfecta oriatur obligatio quam ex voto absoluto, unde tale votum relatum ad tempus quo conditio est impleta non deficit a perfectione voti, idem dicendum videtur de votis poenalibus. Ubi tamen nota 2ª sententiam Sanch. esse probabilem et quidem vel maxime si de voto poenali agatur, quia respectu talium votorum est paene communis opinio.

Caeterum quoad vota conditionalia diligenter considerandum quam ratione conditio apponatur ad differendam voti executionem. Sin modo apponatur non efficit votum absolute conditionatum, ac proinde si sit de materia reservata erit et votum absolute reservatum: quod si particula utroque modo sumi potest considerandum erit voventis intentio, vel usitata et frequentioribus particulae, ut iudicet de voti reservatione.

Quaeres 3°. si quis voveat non tantum religionem sed et perseverantiam, num Episcopus potest dispensare? Respondeo non posse quominus religionem ingrediatur posse tamen quoad perseverantiam. Ratio est quod prius reservatum sit non item posterius.

Quaeres 4°. Num quando Pontifex votum reservatum mutat in materiam non reservatam ut confessione mentiva Episcopus in hac materia substituta dispensare potest? Respondeo probabile esse quod sit ita Sanch. l. c. n. 20. Ratio est quod vota reservata non sunt reservata per se sed ratione solius materiae reservatae ergo quando materia reservata

cessat aut ni n reservata mutatur et voti reservatio cessat, sicut pcta ratione excoctionis pontifici reservata definunt esse reservata, si Pontifex solam excoctionem tollat. Nec refert quod sub rogatum sapiat materiam eius cui subrogatur rege unicum codice de rei uxoriae actione, hoc n. axioma procedit ex sola favorabili et laxa interpretatione, quae in odiosis qualis est reservatio locum n habet.

Quaeres 5°. utrum quando Pontifex materiam voti reservati mutat ni n reservata si is quo cum dispensatum est cum sua n impleat materiam in qua mutatum est prius votum teneatur ad priorem voti materiam n. c. castitatem perpetuam id sunt, qui affirment ut vere est apud Sanch. n. 21 sed negativa (si quidem ab initio mutationis vovens mutationem ratam habuerit) quam et tenet Sanch. l. c. verior est tum quod per commutationem votum circa priorem materiam sit prorsus extinctum et obligatio eius sit omnino translata in materiam subrogatam tum quod nullo iure probat ea commutatione n fieri absolute, sed tantum sub conditione, nec quando fit commutatio ea conditio apponatur, si n. vel tacite vel expresse adideretur tunc tenerentur is quo cum dispensatum est et ad priorem materiam, licet inculpate conditione adiuncta, scilicet materiam in qua mutatio facta est n adimplesset. Obiicies si votum tale quoad priorem materiam esset extinctum n posset is cui mutatio facta est relicta materia in qua fuerat votum mutatum ad priorem materiam redire, sed hoc potest ut docet Azor l. 11. Moral: c. 18. q. 10 Sanch. l. c. q. 8 R. neg. seq. Mai. ratio est quod talis mutatio facta sit in favorem voventis et sub conditione tacita ut nimirum liberum sit voventi materiam subrogatam exeq. aut priorem, in cuius locum alia subrogata est; neque fingitur haec conditio ad libitum sed optima ratione consistit, scilicet quod tota commutatio sit in favorem voventis, ut ipsius utilitati perspiciatur quae ratio n probat commutationem esse fieri cum tacita conditione ut culpate omittens materiam subrogatam teneatur ad priorem redire.

Membrum 3m

De potestate delegata dispensandi.

Experientia constat non nullis concedi potestatem in votis dispensandi, in qua concessione studiose attendendum est, quidnam concedatur, quid non, si n. fiat concessio illi, qui non habet Jure ordinario dispensandi potestatem quidquid illi expresse non conceditur reservatum videtur; quod vero si concedatur ei cui de Jure ordinario competit dispensare quidquid non reservatur expresse pro concesso habebitur. Caeterum ut haec delegatio melius illustratur.

Nota 1.° si cui tantum generalibus datur potestas delegata dispensandi non potest hoc ipso non potest dispensare a votis summo pontifici delegatis, constat ex extrav. Ethi Dominici de paenitentiis et remissionibus inter communes. et ratio est, quod per illam potestatem non censeatur plus tribui quam Jure ordinario episcopis competit: et quod in concessione generali non comprehendantur ea, quae speciem habent difficultatem, et speciali petita non concederentur. Imo licet concedatur potestas dispensandi a reservatis non tamen censetur comprehendi votum perpetuae castitatis et religionis, nec uno concesso censetur facultas dari circa aliud praesertim maius.

Nota 2.° quod alicui potestate delegata dispensare licet in votis, in quibus dispensare possunt episcopi cum tamen in iis potest dispensare quae episcopo Jure ordinario sunt concessa non item in iis casibus, in quibus possunt episcopi per annos, et ratione alicuius circumstantiae dispensare, unde mendicantes, qui possunt dispensare in votis in quibus possunt episcopi, non possunt dispensare ut is, qui extra matrimonium perpetuam vovit castitatem, iam uxoratus petat debitum vel ut ducat in uxorem a se defloratam, quae tamen ut membro superiore dictum est episcopus potest. Ratio est quod per huiusmodi concessionem tantum illustratur id quod Jure ordinario et per se loquendo competit episcopo.

Nota 3.° eos quibus tempore Jubilaei concedere dispensare in votis potest et hoc praestare extra confessionem, imo et unde potest dispensare post transactum Jubilaei tempus, si alter conditiones in bulla requisitas impleverit.

Quaeres hic 1.° fieri ne potest ut quis vel ordinaria vel delegata potestate dispenset cum aliquo in voto in gratiam tertii facto? Rx 1.° potest si votum sit factum nulla intercedente pro

missione rad est, quod totum jus p tale votum sit Deo qsitum, n item alteri v. gr: ecclia, cui nulla orta est obligatio. R 2o si intercesserit promissio humana legitime acceptata n poterit efficaciter relaxari ut tollat ois obligao si qdem ipsi aut confessarius volens dispensare n pt tollere vinculum ortum ex promissione respectu tertij. Dixi efficaciter qa obligaonem ortam pcise ex voto pt ex iusta rone relaxare. Ex dictis qstat qnnam dispensare ponit ij, quibus concessum est dispensare in votis si dispensatio n vergat in damnum tertij si n. nullum ius per promissionem sit tertio acqsitum quamvis emolumentum ex re pmissa illum respiciat pnt dispensare, cum eo casu nequeant dici dispensare in pjudicium tertij cui nullum ius competit.

Quaeres 2o utrum q pt dispensare in voto simple facto pont et dispensare in eo quod juratum e firmatum. R 1o quod pont Epus et ptem Epalem habens, cum et in ipso iuramento dispensare ponit si illud sit de maa n reservata. R 2o pblius vri hoc et pone, q n hnt jurisdictionem ordinariam sed tm delegatam, si qdem iuratum sm qfirmet votum n item si accedat pmissioni facta hoi legitime acceptata. Mlr juratum accedit voto illud qfirmans, et supponens obligaonem q. sm tamdiu obligat, quamdiu votum q. quod pt tollere vinculum voti pt et ex qsequenti tollere obligaonem iuramenti. Nota tn et pbliter posse dispensare in iuramentis pijs q solius divini honoris instituta facta sunt, cum moriale censeant vim voti hre et implicite Deo M respiciant a cuius acceptaone dependent, et proinde pnt relaxari ab illo, q pmissione Deo factam relaxare pt vide Sank sup: c. 53 n. 9.

Membrum 4m

Utrum ad votorum dispensatione requiratur iusta caussa et certa forma?

Concl. 1.ª ad voti dispensaõe requirit ut saltem prudenter aestimet iustam cãam subeẽ. Rão ẽ quod Deus cuius nomine voti obligatio relaxatur per dispensationem n possit p̃sumi velle remittere vinculũ annuciaõis sibi factæ nisi rãobilis cãa putet prudenter subeẽ, ita coitor oẽs, unde adversus dispensatione sine cãa saltem prudenter p̃sumpta nullam ẽ; dixi saltem prudenter, qa p qualitẽ mãa p̃misso examine si bonã fide putet sufficiens subeẽ cãa n tm n peccat dispensans, sed et valida ẽ dispensão, licet forte cãa illa ã parte rei n sufuerit. Rão est quod cum in moralibus sit oio difficile ipsa semp veritatem in se attingere Deus n vide alteram requirere, sed gtentus sic si dispensans prudenter faciat id quod in se est, quo facto Deus ratum hr eius actus suo nõe factum, qdm Deus ratã hre solet oeconomi distributionem si prudenter processerit, licet forte cãa ã parte rei n subfuerit. Sed

Quaeres 1.º nũ dispensare poit dubitans de sufficientia cãa absolute affirmat hoc fieri põe sine peccato Sanct. l. 4. c. 43. n. 10. verũ distinctiõe opus nr. Pr. n. agatur de dubio proprie dicto puto sit dispensatem peccare cũ se exponat periculo invalidæ dispensationis secus si agatur de dubio lato sumpto, scẽt de gsensu quod cãa sit sufficiens, licet n oĩs oppositi formido excludatur cũ tali casu pblius putet cãa subeẽ.

Quaeres 2.º nam peccet qui dubitans de sufficientia cãa petit secũ dispensari in voto. R. Nrão est, quod n sit illius Justiam cãæ examinare, sed satis sit quod n sciat cẽ oio insufficientem et de cætero syncere procedat quia ut valeat dispensão n debet retineri aliqd pertinens ad voti substiam vel ad cãam dispensaõis et multo minus narrão quoad illa debet cẽ falsa q dispensatione reddat subreptitia.

Quaeres 3.º utrũ cãa examinão sit adeo nrã ut absq

illa dispensatio sit invalida. Rx n. si quidem a parte rei subsit causa et habens auctoritatem velit dispensare peccat tamen ita dispensans eo quod temere procedat, nec obstat Trid. sess. 25. c. 18 de reform. huic nostrae responsioni, quia sine vult talem dispensationem presumptione fori externi censendam subreptitiam n. v. quod in gratia (de qua solum hic agitur) nulla sit.

Quaeres 4° quaenam causae sunt sufficientes ad dispensandum. Rx in genere loquendo 1° ex re metu, quamvis non invalidantem votum. 2° dolum dantem causam voto. 3° magnam levitatem voventis. 4° inconsiderationem et flatum in vovendo. 5° magnum periculum votum saepius frangendi. 6° magnam difficultatem supervenientem in voto adimplendo licet ea non omnino excuset ab observatione voti, et similia quae prudens confessarius spectatis circumstantiis iudicabit sufficere.

Conclus. 3ª Nulla determinata forma requiritur ad valorem dispensationis sed omnis illa sufficit quae declarat sufficienter voluntatem dispensandi, sive fiat verbo, sive scripto, sive nutu, sive taciturnitate, unde superior sciens votum inferioris si videat illum magis ab eo votum agere nec impediat cum possit censetur cum illo dispensare saltem pro eo actu, si videlicet rationabilis causa adsit, quia non presumitur peccare consentiendo in peccatum sui subditi. Quaeres utrum ad valorem dispensationis requiratur ut is quo cum dispensatur acceptet dispensationem. Rx requiri si non acceptet non liberabitur ab obligatione voti: potest tamen postea acceptare, quin placebit et ita liberari, ex quo sequitur haeredem per dispensationem non posse liberari a vinculo voti realis defuncti eo quod defunctus non acceptet hanc dispensationem; adde quod obligatio haeredis oriatur ex iactu vel quasi inito cum defuncto, nam eo ipso quod adit haereditatem censetur onera realia defuncti in se suscipere.

§ 3.

De Votorum Commutationibus

Contl: 1ª ẽ q̃ ꝓpriũ auctoũte uota sua ꝛ id
commutare, quod ꝛ se et nouenti ẽ melius, quam
res prius uotꝰ promissa, modo (quod diligenter nota)
nouens ad precẽ illam q̃ alio capiste ꝛ teneat, ex
hac glosa sequit̃ 2ª a uota mutari p̃ãe ni nota religio
sa della et sint nouenti utiliora, et progratiota: im
cure ipso casu facta hac mutac nisi ille ipse diuti
gerium instandat, dr ꝛ. uitam sua alteri subijcit ꝛ con
sey uelle, retinerã p̃fectas prias alas obligationes, nec
risimile ẽt est uota tam realia q̃ personalia tempꝰ
nouitiatus mutari p̃ãe ni opa ꝓfessionis, q̃ eo tem
pore sant meliora ꝛ pari rãne q̃ dictis ꝓfessꝰ q̃ nouit
uni cuiliꝫ dare autẽ p̃ãe uota mutare in meliꝰ
dando ni uiuꝛa alteri cuilꝫ alio quod tñ d gẽdo q̃
ꝛ amissit ꝓmissio facta prioꝛ cuilꝫ, et legitimẽ ame
plata!

Contl. 2ª Quaꝛuis ꝛ sit ꝓble uoti mutacem
fieri p̃ãe ni id quod ẽt q̃ quale ꝓpriã auctoũte ut d
cit lex: c. q̃ possuat. l. 6ª. ꝛ sic de tali casu utrag ma
teria est arg. bꝛo grata et perinde nouenti utilis; plerũq
nihilominus ũr ẽt hoc casu interuenire debere au
ctoꝛtem superioꝛis, plati. nam raõi ecclesiaꝛ ꝓfec
tus est ut obligandꝰ ad id quod ni sic ꝛ missum nisi
melius ꝓstemus.

Contl. 3ª Potuꝰ commutare p̃t̃ q̃ ꝛ ordina
riam dispensandi ptẽm ubi nota ꝛ p̃ ꝛ q̃ mutare
uota de una ꝛ uata ꝛ portiũ extra casus ꝑ ꝛ
ni ijs dispensare. q̃ p̃ potuit et commutare ij mis p̃
missꝰ est ab habente ptẽm ordinario ubi tñ aduerte
ꝛ conferi quasi facultem dispensandi, eo quod concessa sit
commutandi facultem amplius ẽ dispensare q̃ a ꝛ mutare
uera.

Quaꝛes ꝛ uero q̃ ꝛ ptẽm dispensandi delegata habeat
ẽt facultem ꝛmutandi? Negat Dan. c. ꝛ n. 29 Sanch.
l. 4 in decal. c. 53 n. 4. et alij q̃ affirmat Sess. c. 40 n. 103
arragon q. 88. a. ꝛ. n. 6. quoꝝ sententiã uerior

nam ptas commutandi censet tanquam inferior subordinata gtineri in pte dispensandi g° q pt dispensare, pt gmutare ans pte, qa ptas absolute tollendi votu gtinet ptem illud tollendi sub gditione ut ni mirum vovens aliud assumat. Verum hic nota 1° eum q pt votum gmutare pae id et cum voto e penale, ut si voveris ebe mo syna si iures. Nota 2° eum q pt gmutare prius quam impleat gditio pae et post impleta. Nota 3° eum cuius ex otu est mutata desinere obligari in maa antiqua, et obligari in nova idq sub eadem voti obligaone, nam p voti commutaonem una maa alteri substituit sub eade obligaone.

CONCL. 4ª Qui tm hic ptem commutandi cioraze debet ut n mutet in id quod notabiliter minus est quam vis subsistente caa id potit neq ppa dicet dispensasse cu dispensao absolute dicta tollat omoda vinculi obligaonem.

CONCLUS. 5ª Qui hic ptem dispensandi et commutandi saepe gsultius fecerit si tm mutet tu qa n semp adest sufficiens caa obligaonem oio relaxandi tu qa usus plurium id declarat: interdum tn licite et valide cui haec est ptas ea uti pt et dispensare, licet in rigore sufficeret commutao, qn fiet spectata persona voventis prudenter iudicari pt n ee tanto rigore utendum. Nota hic caa sufficientem ad dispensandum abunde sufficere ad commutandum, ut per se pt ut vero votu mutetur in minus maior caa requiritur, qua ut mutetur in aequale.

Quaeres utrum q pt in Jubilaeo gmutare poit et post si is quo cu dispensatu est gditiones tempore Jubilaei impleverit? R pae ita Less. Dub. 16 n. 109 Sank l. 4. cit c. 54. n. 39 quod et verum ur gmuis paenitens tempore Jubilaei noluisset votu gmutari ut Sank n. 40.

Et haec de virtutibus Religionis ad Dei gloriam p Instituti nri rationa octoginta septem lect. sufficiant illam. q de observ. praecept. Eccl. dicenda forent commode alibi tractabuntur.

DISPVTATIO IIa

De Vitijs Religioni Oppositis.

Etsi nonnulla quæ religioni opponuntur vitia superiori disp: pro instituti nostri ratione sufficienter fuerint explicata sunt tamen nonnulla alia, quorum ex actiori tractatio in hunc usque locum nostro fuerat rejicienda, tractabimus quoque hac disp: vitia quædam Religioni opposita methodo eadem quam hactenus tenuimus

QVÆSTIO Ia

De Superstitione.

Superstitio quæ directe virtuti religionis opponitur ipsi committitur 1o si cultus soli Deo debitus, alijs quam vero Deo exhibeatur ut si adoretur Dæmon, Idolum 2o si verus quidem Deus colatur sed modo seu signo ad divinam excellentiam declarando inepto ut si ex turpia cantando, blasphemando vel velit laudare Deum priorem harum specierum absolute superstitione appellant posteriore superstitione vetiti cultus. prior subdividitur in Idololatriam, Divinationem et Vanam observantiam, per quorum singula cultus soli Deo debitus creaturis defertur, licet intentione diversa, siquidem Idololatria cultum divinum creaturæ tribuit eo duntaxat fine ut eam tanquam summum numen venerentur, Divinatio ut ab ea rerum occultarum cognitio acquiratur. Vana denique observatio ut opem præbeat admirat, ac excellentia perpetranda.

Superstitio ni debiti modi, quam alij cultus indebiti dicunt duas sub se habet species, prior est cultus falsus mendax, aut sacrilegus, cum nimirum ea ad colendum Deum

assumuñ, q̃ vero cultui planè sunt ḡria, aut ꝛ veritati
fidei repugnant, uiuymodi forent colere, erroꝛ turpis
uoce vel organis canendo, m̃ue in ꝛa offa divina so
crificia antiq̃ legis cruenta usurpando, quibus signifi
cerũ nr̃m mortem natũ, aut passũ ẽ, Item falsa mira
cula p̃ueris p̃dicare, falsas reliquias distribuere, et
silia q̃ omia ḡre sũ modalia sunt nr̃o referri quoꝛ
falsoꝝ miraculoꝝ p̃dicatio bonum sũbẽ finis d̃ctis
qui subinde à mortali occulta cultui uiuymodi p̃be
tabo saltem ad ḡre suo sũ ꝛ ꝑ falsitas religionis
ac Diuino cultui pernicioſa ob q̃ ad postmodũ fideles
ueris de miraculis et reliquijs medeantur. S. Thom.
mod. c 33 n. 9 Layn. tract. 10. t. 1. n. 5 Nau.
c. 11 n. 7 Val. tom. 3 d. 6. q. 10. p. 2.

2ª ſ̃ſ superstitionis indebiti modi ẽ cultus huiusmodi
cultus n̄ pernicioſus q̃ ꝛ ꝑ superstitiosus et vanus,
ut cum ea ad colendum Deum assumuñ, q̃ prudenti iu
dicio ad honorem illius, aut ad aliq̃ ab eo impetrandũ
plane sunt impertinia cuiusmodi forent caterisq̃ ta
libus dicere tenẽtur n̄ bibere ex tali fonte, nec ex tali ñ
bibere, uiam hispanam seu gallicam ingredi, aut q̃
bonum ꝛ comitiũ, ẽ hanc superstitio ſ̃ ꝛ ꝑ coem
morem cum q̃ quos ꝛ ꝑ ierit aliq̃ signo ꝛ honoret
honorem ꝑ ꝛ coem illius rectũ usũ, quod magno
pere ad cultum Dei promouendum n̄ deberet ſ̃ ꝛ ꝑ
ꝛa ꝛ ꝑ moueri crucem manibus ni fallor, dum pa
tibus in fonte formet. Caterum ut ea recte fiant: hoc
2ª superstitionis indebiti modi ſ̃ ꝛ tam ꝛ q̃ quas ꝑ
Dei cultum ẽ ex ḡre suo sũ ꝛ ꝑ ueniale. Christi ex gre
suo, ꝛa ſ̃ adhibet stemptus, aut scandalum potest mor
peccatori.

ARTICVLVS VNICVS
De Idololatriâ

Idololatria ꝑ ꝛie dictam put religionis uirtuti ac
actui opponit recte definitur Cultus religionis,
quo divinum honor tributus creaturæ tanquam

supremæ maiestati. Scrividi solet in ecclesiam spem ecclesiæ
ministrum disponere diversitate illius qui creaturæ Deo
soli debitum cultum exhibet, prior est omnino perfecta,
cum quis planè intendit creaturæ divinam exhibere
cultum, eo quod omnino in omnino illam pro Deo habeat quam
rectè alij Idololatriam internam appellant, et omnino
cum infidelitate giuncta. 2a. species est cum quis creaturæ aut
Diabolo quam scit Deum non esse cultum soli Deo debitum
defert ut aliquid ab eo impetret discat eo quod Idololatria li-
cet à priore deflectat, eo quod cum infidelitate giuncta non
sit, cum eâ tamen gaudet in voluntatis affectu honorandi talem
ut Deum. Quæres utrum harum maius sit peccatum Rx po-
steriorem, si precise malitiam spectemus voluntariam et co-
gnitam; ratio est quod priori ignorantia quæ saltem aliquam
excusationem merebit posteriori cura malitia causam prebe-
at. 3a. species est quam Idololatriam simulatam dicunt cum
quis metu Tyranni exterritus creaturæ cultum exhibet
soli Deo debitum licet neque illam pro Deo habeat, neque hoc
cultu ut Deum honorare intendat, hanc posterio-
rem Idololatriam qui committit, licet minoris culpæ reus
sit quam qui priores duas semper sunt mort: peccat si satis
rationis sit compos, eo quod veræ fidei professioni repugnet
ut recte cum S. Th. q. 92. a. 2. in corpore et a. 3 ad
1m. contra DD.

ARTICVLVS IIus.

De Divinatione.

Triplex est rerum occultarum cognitio 1a. ex divinâ re-
velatione, quam prophetiam vocamus. 2a. cum ex
causis nostris verbis et non omnibus perspectus eventus colligit,
ut ex solis lunaque motu Eclypsis vel saltem ex causis
contingentibus effectus gregens ut ventus, pluvia et
ex vario lunæ colore. Diabolica quam hic divinationem
religioni oppositam dicimus eo quod per illam non divinæ
scientiæ propria scire affectat, aut saltem à Deo et Diabolo

pôc et directè deficiat. Hanc sapitionẽ ultrà spectat
ut Delrio l. 4 disq. magic: c. 1. q. 1. et aliâ possim
recte definiendi signa ãeni occultorum op pacto cũ dæmone,
Dixi signa eo quod hæc notitia à dæmone p varia sig
gna corporalia ꝙ infra videbimus. Dixi op pacto eo quõ
huiusmodi notitia spargãt auxilio dæmonis ut præsto
cũ eo vel oppresse vel occultè iuncto innitat, ut dicit
S. Aug. l. 2 de doct. christ. c. 22. in fine et c. 23 ini
tio alij theologi, fidei cui ꝙ res occultas medijs naturã
libus nec à bono fore deputerat nec eas ope dæmonis
addiscere capit, adeoq; societatem vel tacitã vel op pactõ
cũ eo ineat necesse est. Divinãt ꝙ pacto oppressus cũ
dæmone fieri dr ku ꝙ oppressis verbis dæmone invocat
et nullo pacto init vel facto ipso signa usurpat
ut ꝙ dæ evocet, ꝙ scit dæmonem ijs exhibitis potestatẽ
docere; facitq; cũ dæmone pactũ inire dr quoad
diuinationes qui cognitionẽ rerum occultarum hab soli
deo reservatam, quam et indebitis mediis procurat et
licet soli dæmonem invocare oppressè intendat
hoc ipso tñ quod vana huiusmodi et op rei nõa inu
silia mediã intentat, ꝙbus tacitum sit dæmon per
miscet vult à dæmone malorum inventore edoceri
ut recte sanch l. 2 Moral. c. 38. Vat. t. 2ª. d. 6.
q. 12. pu. 2. initio et pu. 2. Quod u. in huiusmo
di vanorum signorum usurpãne pactum tacitum inter
cedat plã, quia p huiusmodi vana signa cupit ov
quoniam humanum captum fugã excipit acquirere
dum cognoscit ꝙ modum mutuationis cum ad hæc vana
signa ut ponimus vana sint q. à Magistro nr deo aut
Angelis bonis, q vanis signis nõ delectant q. à dæmone
q. in usu huiusmodi signorum aliquod pactum inter
cipit nr oppressus q. occultum. Ex dictis patet dotam
divinationis malam ẽsse in hoc pacto oppresso vel
tacito ꝙ quod sit vel q. fert honore à diabolo mq rit
quod ad sotto fro cognoscui pt vel fiducia à dæmone petat

per pactum, q illius notitiam n superet, tali in casu fedus cum Dæmone q DIVN et initur unde recte diuinaões huiusmodi a Sank l. c. n. 6. apostasia q dã et ad gria a Deo factionem declinão appellant, quod utiq e q cultum Deo debitum, adeoq et q religione.

Quæres 1° qualenam pctum sit diuinão? R 1° si intercedat pactum expressum nunqm põe excusari a mort: eo quod difformitas nimis grauis sit et manifeste ut Layman l. c. Val. d. 6. q. 12. cu. 4. R 2° si sit pactum tacitum duntaxat diuinaõem qdem ex gre suo a mort: fieri tm põe per ans u. c: ex ignorãa ut tm sit veniale, ut bene Sank n. 21 Lesk l. 2. c. 23 dub. 8. n. 23 Suar. c. 20 n. 6.

Quæres n° nu saltem excusentur ij, q signis huiusmodi uanis fidem adhibent eo quod illis multi feliciter utantur modo nitepim protestentur nolle se ullam dæmonis opem ullam cum illo pactum intercedere. R si signorum uanitatem agnoscant a pcto n excusari, eo quod sic protestão facto gria dum signa adhibentur tanquam idonea ad ueritatem iudicandam, q neq ex nãa suã neq ex institutõe Pest aut Ecclesiæ, sed solã dæmonis uoltẽ eim ad huiusmodi hũc cognitionem caandam n uanu, sed ex nãa suã u efficax uel quod bonis rãobus id suadeat uel quod uiros doctos et conscientiosos tali signo uti uideat (. cuiusmodi e forte Turrico lapide e filo intra uitrum pendulo diei horam explorare .) n foret censendus peccare, m pe si protestãe de quã supra adiungeret.

Dices talem se exponere periculo diuinaõis prauæ. R neg: siqdem satis liberal a tali diuinaõe ppter uel rãoes pbles quas seq pt uel pp exemplum uirorum conscientiosorum; his prænotatis uariæ diuinaõis spes sunt examinandæ, de qbus sit

§ 1us

De diuinatione seu pacto expresso ex astris.

Nota astrologiã esse explicum Nãalem et diuinatoriã, Nãalis illa dr̃ q̃ ex astrorũ signorũ generũ effectus p̃dicit partim nr̃os ut realy effs, partim gtingentes, ut pluuias, ventos &c quos contingentes dico ex quod effectus huiusmodi nr̃m à stellarũ conuersu edãt, sed uarijs impedijs, aliàs disp̃os et ẽos coruentes regnant, unde q̃m̃is stellarũ oppositio pluuias indicet in Egypto tñ nusq̃m, aut nisi pluit ob aliorũ ex astrorũ ad pluuiam cãndam defectu, inter huiusmodi astrologiæ naturalis inanes p̃nuntiatas numerari nõn q̃ obseruatã fides ni momento natiuitatis cõmunitone fiunt, de plurũ temperamento et nãali p̃pensione enuntiata ut recte suar. c. 11. n. 9. Sanch. n. eq. Laym. l. c. n. 5. quod uerò hac astrologorũ enunciata nr̃a carta, ea p̃dicta tñ diuinatrã ẽ tã quod nr̃m̃ dat ad quartã gentionis attendendũ foret in quo fine dubio ẽt in factũ aguñt astrologi tñ ad punctũ natiuitatis, quod tñ nr̃ faciunt astrologi; imo quod de illo certo nr̃ gstat hor̃ eadem fuẽrint, tñ quod nimis difficile ob rapidissimũ astrorũ cursũ fũ perfectè cognoscatur, qnã fuerit stellarũ coniunctio in Natiuitatis punctũ, tñ quod ipsũ natiuitatis punctũ adeò exactè uti postulant astronomi nõ cognoscatur, et notetur à parentibus, tñ denig quæ temperamenta nr̃ tñ pendeant ex astris, sed ẽt ex diuina facultate, cuiusq; nutimento. Astronomiæ diuinatoriæ diximus eatenus, q̃ ex astrorũ aspectu, effectus, effectus à libero arbitrio dependentes, aut præteritos quidem, nõ præsentes sed planè occultos prædicit, ut talem fore regem, aut iam Iane, tali die hor̃ momento moriturum, Jacobum ẽ furtorem furti occulti, tali u. o infamem futurũ sacrilegum, aut Cæsarem; his posito sit

Conclusio 3ª. Astronomia Nãalis licita ẽ. et utilis. Nõ ost, quin nullo damno fieri uetat, nihil perniciosæ adhibeat, sed laudandã industriã ac studiosã sagacitate ex cæli nãalibus effectus naturos sciturosq; duget, q tñ nimis asseuerantes ex astrorũ conspectu asserunt quæ tutior contingentes tñ astrorũ effectus numerandi sunt hodie plerique Calendariographi faciunt temerarij sunt et fallibiles mendacij.

Conclusio 2.a astronomia diuinatoria perniciosa est ita communiter omnes ut Suar. c. 11. n. 7. Sank. c. 38. n. 36. et alij communiter ab his citati. Ratio est quod huiusmodi ex astris diuinatio solâ dæmonis ope fiat, si n. fieret astrorum uirtute, uel id inde fieret, quod astra sint physica talium effectuum uel quod Moralium sint signa n. prius, siquidem si effectus liberi hrent causam nrtam u. c. astra, hoc ipso liberi n. essent, sed necessarij, adeoq tolleretur liberum arbitrium, effectus uero fortuiti n. proueniunt ex unicâ causa, sed ex uario causarum uariarum concursu, quam astrologus scire neqt, neq posterius dici pt si n. astra sint signa talium effectuum erunt uel signa naturalia, uel ex instituto, n. naturalia ut per se gstat, neq. n. apud omnes idem significant si u. ex instituto debuerunt ad hunc effectum significandum ab aliquo esse instituta n. ab homine cui nulla ptas in astra, n. â pro aut angelis, quia huius institutionis obseruatio ab ijs potius prohibetur, Jeu. 47 et Hieremiæ 10 q.o instituta sunt â diabolo ut recte S. Aug. l. 2. de doct. Christianâ c. 22. in fine. Ex ijs q de diuinatione ex astris dicta sunt facile intelliges quid de eâ censendum sit, q ex animaliu motu cantu, uoce &c. prouenit nimirum ex his subinde probliter ac licite tempestates et sdia colligi, quia uere eam signant, qualitatibus quibusdam ex aere uel aliunde impressis, aut aliâ de causa sic cum hirundines terræ propinquiores uolitant, pluuias conijcimus, cuius causa est, quod muscæ, quibus pascuntur hirundines dum imminent pluuiæ aerem admodum crassum et frigidum n. pnt penetrare, sed ad terræ prope superficiem hæsitent ad quas proinde capiendas hirundo, se demittit, contra uero illam omnino superstitiosam est, per quam ea ex huiusmodi animantium cantu, motu &c. colliguntur ad q signanda plane sunt uana et uacua, cuiusmodi sunt mors magnatum victoria, Clades &c.

§ 11us

De Reliquis Diuinationum speciebus.

Supersunt aliæ insuper diuinationis species, 1a ex humanis membris Capite, naso, oculis, fronte, manibus seu manuum lineamentis, ex somnijs, ea quæ fit per sortes; per puellas, quibus singulis breuiter in hoc § agendum est.

Conclusio 1a. Diuinatio quæ fit ex membris corporis humani aut manuum lineamentis, quarum priorem philosophi physiognomiam, posteriorem chiromantiam appellant si publice duntaxat coniectet animi affectus, ingenium, iudicium, quius temperamentum licita est et pars probatæ philosophiæ, hæc est in certo quidem sed publice tamen ex dictis colligi potest, ut recte cum Del Rio 4 disq. Mag: c. 3. q. 4. Azorio tom. 1. l. 9 Instit: moral. c. 16. Less: l. 2. c. 45 Dub. 2. n. 45. Sank l. 2. Moral. c. 38. n. 44. Laym. l. c.

Conclusio 2a. Physiognomia et Chiromantia quæ astrologicæ dicunt quæ spectis manuum lineamentis alijsue corporis membris prosperam aut aduersam fortunam diuitias paupertatem connubia et alia similia prædicit diabolica est. Ratio est quod hæc nullo modo ex huiusmodi indicijs possint sciri ut consideranti constabit et docent cum alijs fuse Del Rio l. c. q. 4. ad finem, et Sank. l. c. n. 45. unde recte Sank colligit n. 48. non licere interrogare ægyptiacas sociarum Germanice, des Egyptiens ou Sarrasins Gallice ex huiusmodi manuum inspectione quid euenturum sit, eos uero qui id agunt ut dictis fidem adhibeant, uel saltem si inde scandalum præbeant, licet nolint credere peccare mortaliter, ita Nauarrus in summâ capite undecimo; Sank. tamen loco citato putat solummodo Venialiter peccaturum, qui ex curiositate et animo duntaxat ridendi interrogaret, quod mihi difficilius persuadere possum, siquidem

talis saltem inde peccabit mortaliter, quod diuinatricem ad actum mortaliter malum exercendum inducat. Et hæc de primis duabus diuinationis speciebus, nunc ad tertiam, quæ ex somnijs fit accedamus pro quâ sit.

Notandum; somnia ex quinque caussis posse prouenire primo ex affectione corporis humani. 2° ex præuijs cogitationibus. 3° ex constitutione cæli uel aeris. 4° ex singulari Dei prouidentiâ. 5° ex dæmonis procuratione his pnotatis sit

Conclusio 3ª Licita et probabilis est diuinatio, quæ ex somnijs, corporis constitutione humoris ne illo pdominantis affectu et tanquam ex effectu caussam indagat; licitam ē gstat tamen auctoritate Medicorum, qui somnia ægrorum inquirunt ut corporis constitutionem ægri agnoscant. Vide Hypocratem libro sexto Epidimiorum et libro de insomnijs; Gallenum de præsagio et insomnijs et libro tertio de locis male infectis capite quarto et tum ratione, quis enim malum esse indicet ex effectu inquirere caussam? dixi tamen hanc conuiturā tantum esse probabilem, non uerò certam, siquidem nullum somnium est â temperamento caussatum, quin aliunde etiam caussari nequeat, et hoc modo ex lætis somnijs utcunque bene colligimus abundantiam sanguinis, ex tristioribus melancholiæ copiam, ex onerosis ac timidis pituitæ, ex furiosis ac bellicosis bilis abundantiam; si quis somniet ait Lessius libro secundo, capite quadragesimo tertio, disputatione octauâ numero sexagesimo sexto, se uolare aut uelocissimè hinc inde discurrere signum est leuis ac temperatæ complexionis: si grauia uel onerosa ferre, aut in angustijs esse ubi uix se mouere potuis animasticâ multitudine humorum opprimet; si furpia

somniet spermate abundabit, si somniet versari re
ni cæno, fimo, limo &c indicium est abundantiæ
humoribus pretridis, vel intestinorum excremen
tis, si spectrum irruere et hominem opprimere vi
deatur quod medici vocant Nigaliona, Latini Incu
bum Galli L'ourfoullerat, signum erit crassos, te
tricosq; vapores caput invadere, et vias spirituum
animalium intercipere. Hæc tamen ex somnijs conie
ctatio etsi sit licita, certa tamen non est, qui nume
ro enim verbi caussa de die dominicâ Musicâ de
lectatus est, vel ovas lubens comedit et nocte de Mu
sicâ et ovis somniat, licet Melancholici n. sanguinei
sit temperamenti.

Conclusio 4ª. Somnia sæpe indicant co
gitationes ante somnium habitas, siquidem hæ
somniorum frequenter caussæ sunt, maximè si ve
hementiores fuerint unde Poeta

Omnia quæ sensu voluuntur vota diurno
Tempore Nocturno reddit amica quies.

Et Ecclesiastici secundo multas curas sequun
tur somnia. Ratio est, quod cogitationes præce
dentes relinquant phantasiam, quæ postmodu
in somno facillime commovetur. Ex hac con
clusione dices cur confessarij impura somnia con
fitentes interrogent, nam ijs turpia cogitando caussam
dederint; verum et hæc divinationis species non
semper certa est, siquidem sæpissime contingit nos
de rebus quibusdam somniare, de quibus vel nu
quam vel pridem et vix leviter cogitaveramus
Ista descripsi die 18 Mai 1629 horâ primâ pome
ridianâ, quæ alias de somnijs haberi possunt colliges
commodè ex proximè sequentibus conclusionibus
ad quas auspice Deo oculos deflecte

Cont. 5ª licet aliqua pictura ex somnijs horu[m] pos[sit] q̃ualij tempore somnij fuerit ꝓtollão q̃ ue fideruṁ influxus illa ſit tenuiſſima ect, et magꝭ ſit ciendę somniu ex alijs cãs magis nobis ĩm meditatis ꝓ uenisse cetera cu somnia ꝙ calorẽ influxu cãrũ dñr fantaſiã mouendo ilgendo id n̄ eſt ã calis fieri q̃ nouarũ imaginu et ſpeciũ repſentaẽm, nã. n. n̄ ã calo ea ꝓ ſenſus exteriores accipiuṁ ſed quod ꝙ calorẽ influentias ſpiritus animales, ꝙbus nũcidente ꝙ̃ agitẽtur ꝙ̃ q̃ agitationẽ phantaſiæ ſpẽs et imagines ꝓſentantur, q̃ aliãs ꝓſentata n̄ fuiſſent.

Cont. 6ª Qui ex somnijs cãrũ, cognitos ꝓias. conſtellatos nigrũt ordinarie n̄ peccabũt ut ſatis ꝓtat ex ꝓbationibus 3ª ꝓlectis; nec peccant, ſi fortuna aliqua inde ejiciant ob cãdem cãã ã quã somnia ꝙ̃ uenerũt cãata ꝓbiliter ut u. q: q̃ ſæpenumero fiet somnia ꝙ̃ magnam humorũ ĩtemperiem ꝙ̃ cãã hmõi ꝓbiliter dormiẽtes ſe ĩmo pharmacato ni morbũ ꝓperem laſſum q̃ tñ ex hmõi somnijs alia conijcerẽ ꝙ̃ uerũ ꝏ cãã tñ eãdẽ q̃ ſomniorũ, cuiusmodi ſunt ea q̃ ex libero arbitrio pendent ſuperſtitionis petõ peccaret ſi ex ſom niorũ ſignis ea colligeret ad q̃ ſignanda natã ꝓ̃ ꝙ̃ ã nãa ꝙ̃ ã ſolo diabolo deberent ã inſtituta.

Cont. 7ª Somnijs ã ꝺro immiſſis, cuiusmodi ſcripturã mẽ ꝺ Gen. 31. act. 16. Gen. 28. fides ꝏ exhibenda, eſt et ea q̃ ꝓnunciant tanqua certõ euentura expectanda.

Cont. 8ª Diuinãõ ex somnijs ã ꝺmone immiſſis mortẽ uãde q̃ talia somnia ꝓcurat certõ ſituare ꝓnijs cubando aliquat ante ſomnium agendo ꝙ̃ ne antiq̃ ꝓmitto ieiunio mi pellibus caſorũ ẽximalium dormire ſolebant ut reſponſa acciperent ni ſomnijs peccat mort: ꝓtõ ſuperſtitionẽ, cuiusmodi ẽ petitum ẽ puellarũ q̃ nocte ſ. Andreæ ꝓfectũ ꝙbus ceremonijs efficere conabãtur ut futurus maritus illis ꝓparetur, quarũ ſane petẽ mõũ ẽ, ea q̃ huiusmodi ceremonijs artes ſe copulaſſe cũ ꝺmone patet

iuere videantur. Rõ conclus: ẽ quo tales ꝑ veligr: â dæmone edoceri cupiant, quod superstitiosũ ẽ &c dictũ fuit

Cõtl 9ª Vigil. pblẽ fit somnia â Dño immissa ꝑ dñm se peccat mole: q̃ &c vis (notione capitur de omnib⁹ libris cũ somnia nãtia talia ꝑmittãt significare q̃ nõa sua nec ut prudentiũ ꝙ talib⁹ nõalibus ut ꝙ dictũ quãdo debebant ꝙ significãtia ex ꝑte uel dæmonis instituãtur quẽq; ꝙ &c libris talia conjiciuntur si nõ sit pblẽ â Dño ꝓuenire Diabolo ꝓnostico futurorũ tribuat. sed quæres quãdo in dictis dignũ queat â Dño nõ an â diabolo ꝓueniat somniũ? Rñdeo ne sibi ꝓbabiliter perfuadere debeat somniũ â Dño &c ꝓ eo potiꝰ tandiu (ꝑ doctũ confessarij iudicio, qui ni dubio ne plurimũ nocebit â Dño &c. Referunt tñ aũtores variã indicia, ꝙ quibus ꝙ alterutrã ꝑ[illegible] uel hoc duo sunt ꝓcipua ꝙ ut mãa ac finis somnij obseruetur bonagne sint an malæ, quamuis nõ statim liceat bonum iudicare somniũ â Dño immissũ, sic dæ &c diabolo ꝓ se transeuntia in angelũ lucis, unde &c 2m signũ adhibendũ erit ꝑsiderandũ ꝑs quomodo ꝑsoneant ac à somnio pcedentes affectus sit si in somniũ aderit ꝓ bonã impellat, ac ꝙ somniũ habuit ꝓsit illud manendo consolatũ illustratũ ac bonã ꝛa ꝓmptiorẽ, pterã uberiõ magis quã antea horreat, ualde certo pblẽ ẽ â Dño â somnio cessare si finis bonus uideat, hõ u. cõt bona tarditas ꝑ dolorata, turbata, tunc n. â diabolo somniũ ꝓuenit.

Sagl 4ª. Diuinatõis ꝑ sortẽ ꝙ tunc est cũ aliq̃d fit aut dicit eius euentũ q̃ uidẽtato aliq̃d fiat aut nõ tentat, cuiusmodi sors ꝙ ipso est diuinatoria ꝑs ꝑtim sortia ac ꝙsultoria. Preiudicialiꝫ quæ ex certa certi ad tribuendũ indicio sortis, aut ut ꝑtes aliq̃ inter hæredes diuidendi finiẽdæ sortes trahant cũ quis ex illis ceteris ꝙsultoriæ diuinatõis ꝓ occulta ueritatis manifestãdæ aut ꝙsilij alicuius ꝓpectio â Dño ꝓplorat. Diuinatoria denq; illa sunt ꝓbus latentis ueritatis manifestãdæ uel ꝙsilij directio nã â Dño ꝛo ꝙ q̃sq; â dæmone ꝙ ꝓpse uel tacitè implorant de ꝙbus &c

Cõtl 10ª Sortes Diuinatoriæ licitæ sunt nisi ni ꝙbus casibꝰ

a Jure phibeby reõ ℔ q. aliud nihil moliuant, nisi ꝺ̃tum
hmanũ inter illos, qui ℔ ad eandẽ rẽ hñt dñm
illius sit cui sors contigerit; talem sortem admittunt lega
ciuiles ad dirimendas querelas inter legatarios et alios
leg: si uerbis cod: cõia de legatis lega si q fuit pandẽ
dis familiæ erzschundus uncle

Colligo 1o Licere sorte diuidere offa spiritualed si
dem ẽ nulla lege phibeby: nec ado repugnat nec obstat
quod Cap: 3. de sortilegio talem sortitionẽ nidealy phiben
Dic aũ sortes ut ne electionibus ymmo ꝺ̃ phibitione da
mnamꝰ: nam n. phibitio ilgenda est ꝺm phibẽs maãm
-ſ. de dubio q sortem ad benefitia Eulgiatus ut c.
legatu et q. fit.

Colligo 2o sorte diuinã uti licere tempore pti
aut persecutionis si ꝺ̃tio sit quã rationẽ facerdos mã
neat debeat relicto fugiendo, si eodem oãe perindẽ
maneant adee subditis, et aliã raõe inter illos plẽ que
niri nequeat ita nau. c. 11. m summ: n. 29. ſ: aug. ytarsõ
ad Honoratũ ſ. Th. 2. 2. q. 96. a. 8. Sanch l. 2 moral:
c. 38. n. 59. Eodem modo sorte uti licet ſi cuinã à deo
bus aq̃ pauperibus eleemosynã danda sit ℔ ꝺ̃tio mensuã:
c. 12. n. 17. l. c. Militibus et alijs captiuis

Colligo 3o Militibus et alijs captiuis licitũ à magi
stratulus offerri ut sorte diuimant qs eorũ suspendi
dus sit reliqui saluꝰ, sta Sanch: l. 2. de Iure c. 23. d. 9.
n. 28. sal Rõ l. 4. q. 11. quo tñ casu ut recte phibio
notat deberent omnes ẽl quasi arqualiter rei alicuius mini
nocenti, qui mortem promeretur nõ ẽe minoria steret.

Colligo 4o In tempestate ut naues leuet aliq ejiciendi
sunt ex bona grauiu qui sint ejiciendi sorte diuimi põe ita
Sal Sil l. c. n. 60 cito Sanch n. 62 l. c. putat nauarchus
et põe minitos cogere ut sortem trahant, quã ejici debeat
cui aliq mitio ejiciendi sunt ut reliq saluentur

Suares 1o nullã ad hunc finẽ aliquod ius sint Electi aqua
li ut ling, nolloꝝ numeri q sortitio diuisoria uter eorũ
hunc finẽ retinere debeat licet iudicare, Gloſ. c. ea 20. q. 2
in summã uerb: sortes affirmat ex quod Electio iam facta sit
et sors tñ ex fundat ut dignosat uter preferendus. Sed ex

gandus ab hoc litere ex quo Cap: 3 de sortilegio citatus quera
liter: loquat: addr quod tali ex electio fit de iure dicendus for
te fieri ex neutra arista sortem tm suffragiorum numerus
habeat quem exigit Canones.

Videre ex. utrum si duo Clerici de beneficio litigent pendente
tem decidere per sortem, neque obstante de ea mittat in
possessionem m. o. affirmat Glos: in verbo vel possideris adhuc
dubitat: Ego autem assignandi quam hanc tuentur, quod electio tm
per sortem facta sit prohibita litigantes ca. in puncto resu
per sortem n litigant sine dei is cui sors cadet n aut per heredes
eius vel socios vel ex alijs causis, p sortem a. tm amoneda
impedimente. Verum ex quae tenet. 1. de relig: l. 2, del
sapiente. c. 12. n. 21. sanct. l. c. n. 29 ubi recte probat
p affirmativam sententia aliqua decisione litis tollat, amodi
per sortem n cadit, quia canones citati de sortilegio, aliunde
tm intelligere si propria autoritate fiat, secus si ex delegati
ta; ratio est quia ille non videtur gingere pactum ultiosum in prae
ad finem cum litigantibus n. habet unde habeat legitimum
titulum nec ipsimet hanc materiam sibi dare potuerunt quia
facta circa huiusmodi litigiosa propria autoritate irita sunt
pronunciata Cap: ult. de pact. et cap: quae pio cum. c.

CONCL. 11a. sortes consultoriae vetitae sunt licita, unde
cum 26. q. 5. sub anathem: prohibentur. Ratio est quia Deus
vult ultimum ea sortes ex vel ex tutia decreti, vel
ex SS PP doctrina aut doctorum opinione innotescere.
Licet tamen nihilominus tutio adhiberi si quatuor haec observ
entur 1o. Si sit magna necessitas, 2o. si debita reve
rentia erga Deum 3o. si sanctorum vel ecclesiae aut divina
oracula in sorte adhibeantur, n quaerantur ad curiosa
temporalia sed tm ad damna vitanda. 4o. si sortes hae n sint
certa mala subita u. g: circa electionem ad beneficia
ecclesiastica ut dicit l. 1. Just: d. q. c. ex in fine sanct. 11. c.
n. 85. Nota tm si prohibita n observentur petitio dem
committi n. jurisdictionis, secus si desit contemptus erit tm
tentatio, si vel aut 3a. sortilegium divino jure inducitur,
si q. sortilegium inducitur jure humano, ut ex dictis constat,

Concl. 12a. Sortes Diuinatoriae sunt superstitiosae et ex gre suo mortales, rão ē quod media q̄ adhibentur, improportionata sint ad cognitionem faciendam unde necessario pactum tacitum admiscet; hinc a canonibus et philosophis huiusmodi sortes Cap: si qs Eps et seq. caa 26. q. 5.

§ 3.

Quaenam paena constituta sit contra diuinatores nu libri talia tractantes sint prohibiti liceat ne pretium ex diuinatione aut magia retinere?

Concl: 1a. Problemus ē sortilegos n ce eo ipso excōicatos, sed post mq̄sitionem factam excōicandos (de alijs censuris quas certum ē illos n incurrere precise et per se n agimus.) Probr si excōicti essent ipso facto ut vult cum alijs Del Rio l. 4. disq̄sit: q. 7. c. 2. sect 4. et suar l. c. c. 19 n. 3. et 4. tunc id asserendum esset vel pp Capitulum si quis Eps vel pp Cap: aliquanti, aut Cap: 1. caa 26 q. 5. sed ex nullo horum id euincitur, nam 1o hoc n probr ex Cap: si qs Eps cum in eo nulla excōicōis mentio fiat, nec ex 2o in quo mpe ista verba pro aduersarijs faciant ab eccl. ahabeat extraneus, q̄ verba et similia cum sint futuri temporis n gtinent excōicem latam, sed tm ferendam; nec deniq 3m Cap: satis probat intentum in quo dr si quis Ariolos aurispices aut incantatores obseruauerit aut philactetijs usus fuerit anathema sit, nam anathema sit vel sunt verba futuri temporis quae indicant talem esse excōicandum ut docet Nau. in summa c. 27. n. 12 vel ut minimum ambiguum ē nu sint futuri temporis aut optatiui modi aut pntis subiunctiui, unde in dubio iuris odiosi verba explicanda sunt in mitiorem partem. adde quod licet haec verba anathema sit excōicem latae sententiae solerent indicare illa tm n indicarent n mā, in quā ex alijs iuribus gstat n imponi excōicem latam, sed ferendam tm, cuiusmodi ē mā sortile-

gñ gstat op 2°. a 3°. et Cay. n° oportet 26. q. 5.

Conct. 2ª. Obi libri de Iuramentis & agentes sunt prohibiti gstat op indicē ꝛ. plñbitonē

Conct 3ª. De restitue Rei op diuinē ne, gñā & facti

Fiendū 1°. diuinantem n° teneri ad restituē si op nāli cā a hāle effectū p̄ dēperit q̄ scīas quā nollet n° fuyat v. c. si mathēm. Eclypses aut uentor p̄ dēperit quamuis forte postmodū ea n° euenīant sicut medicus n° tenet restituere pretiū curaē bona fide facta licet forte ea n° sanauerit, ita Nau. l. 2. de restitut. c. 2. nu. 4. dub. 2. Sanch l. c. n. 94. 2°. pretium pro diuinatōe magicā aceptū n° ē restituendū si diuinat aut magice operat̄ aliqua ī industria & opa artificū licet modū adhibuerit: rō ē, quod ro pblica sentīa de quā suo loco n° fit restituendū; Cū ro ro honestā cōparatū uti & dicit Nau. l. c. Salas 1ª 2ae. q. 9. a. 5. d. 2. sect. 8. n. 29. ni fuerit Sanch l. c. n. 96.

ARTICVLVS III.ꝰ

De vana obseruatione & quomodo illa fieri debeat?

Superstitio uana obseruā omnibꝫ ex medijs inuentis & a diuinā q̄uis minimē gstituūt, uerū aliqr effectus, cui aymodi ē quod aliquod bonū uel uitare alq̄ malū, aut in forte alīquo damnū unde differūt hæc ab superstitionē a diuinatōe ni eo, quod diuinatio ad solā cognitionē uana obseruā ut uocatōe diuigat uel aliquā ex aliqua huius superstitionis p̄ se q̄rēdam intendat ut uidebimus hactēn ni eo nihilominꝰ a diuinatōe discrepat, quod diuinatio potissīa ad speculatiuā diuigat: hæc a. ista referat ad opus cius q̄ hanc q̄rit cognitionē. 2°. a. 3ꝑ huius superstitionis p̄ 1ª. diuisionem Notoria. 2ª. Obseruantia sanitatis. 3ª. obseruantia euentuū

Ar. Notoria. 1ª. ro & q̄d consequenter sua infusa & q̄d ea uirtutē, ī pectiones figurarū, gestatōe, annulorū & obseruatio

sanitatem q̃ adhibent aliqua verba vel aliqua signa
aut ceremonias inanes ad hoīm vel animaliū curandos
aut causandos morbos, sistendū sanguine mūtigandos dol-
ores, ad conservanda vina, vel valetudinē, ad sepeliendū animā
ne, ab lesione hostiū. Item cū adhibet medicamenta naīalia
quib⁹ tñ aliqua vana, tangūt vrīa ad iungend, aut cū q̃ ad-
hibet periamata, amuleta, franea, maleficia, vel gar-
et verba, sacra, cū quibus ceremonijs prius descriptas à cōe
gelas, ut inalnerabiliū reddat, i. q̃d̃ haec tangūt certa
adhibeant aut gestent aliquas cuiusdā ciuitatis peregrinas:
nur et pertinet Dei una obseruatio, quoue alia fatali
qui nō fatū putent ad faciendū istud ad agendū cuiuscūq;
libet ad fugiendos famulos his prohibetur sit

Cōcl. 5. Sacra quoq; obseruatio quā artem notoria
dicunt moraliter superstitio sit quod à dēmone aut aliā
creatura petat sibi infusio q̃ tollit S. Aug. l. 10 de Ciuit. Dei
à solo Deo hūi sit, ni quo vnio est pactum cū dēmone oppor
ad occultū. Cui n. vlla ceremonia, aut huiusmodi signa
n habeant illā vim à Deo, sicdem scientia illa ignorat, nec
ep nāa sua, nec ep alijs, nisi ex pactu à diabolo ep petat
scio et Cochlenium et alios huius farinae magos, q̃ donent
huiusmodi effectus cœlo ascribere, quod operari aiant mi ano
bis diuersa prout diuersa annuli sibi nō sculpta sine
fabra gestant, caiusmodi anu q̃ ut is q̃ castitatem amat
uenere, ut gemmā exculptā digito gestat aut q̃ mi dolo
ratibus aut magistratijs à deprecandi bonā efficaciā, ea pul-
chra cathecē quae à pueris accipimus. subtile ingeniū
quod à bona mentiamur. Idem Cochlenius alio sfugit, vt hu
iusmodi effectus ab aīa mundi prueniri, qua de re nulla
esse ep philia et theologia gestat imo me hoc tpe nobis
l. 2. c. 14 ep varijs Cont: docent eos q̃ haec aīa asse
runt ē exercitos. aliam artem adhibent Anabapt: de fa
cris scripturis sine labore, cuiq; sensu diuinitus sibi
infuso aduenit, q̃ quod efficiunt per hūfandā sua vana, q̃ haec
n. ut me atq; me mangurare ipso momento facra scriptu
ra memoriter recitat, applicat q̃ uerū q̃ haec n refert à Da
bolo fieri q̃ sua scriptura ex scripsit illorū corporibus infusi

ut illos reale obsidet, ac dein obsessos aliosq ita demen-
tat ut a se fieri putent. quod revera fit a diabolo,
unde et huiusmodi haeretici ut ad fide Catholica
redeant omne hanc suam dictam sciant momento amittere.

Contl: 2a. Observatio sanitatum est mort: superstitio ex
gratia suo, qa haec talia non iuvant ex natura sua ad tale effe-
ctum, neq ex pactis aut ecclesiae institutione q. ex aliquo cum
daemone pacto, q ideo res sacras saepe adhiberi vult in hu-
iusmodi magijs ut homines tanto filius decipiant; si quidem se
aliquando transfigurat in Angelum lucis; ffuc revocari possunt
omnia q magi faciunt circa curationem aut inflictione
morborum, inventione thesaurorum dum reddunt invisibiles
daemones ferramenta lapides in homines immittunt
effectum in loco distanti producunt, in domos aut cellas
clausas inferunt, aut in locum valde distantem brevi spa-
tio transferunt aliaque mira, q non naturalibus mediis red-
pt pactum vel expressum vel occultum cum daemone efficiunt,
q omnia sunt gravissima mort:

Contl. 3a. Observatio Eventuum ex gratia suo est
semper mort: constat ex communi ratione, qa nimirum neq ut acti-
mari talia signa ex quibus eventus hi colligunt a Deo ad-
signandum instituta, neq natura sua effectus quos praesignant
producere q. aliunde illa signant, sed ope diaboli pixi
ex gratia suo, qa multos vel ignorantia vel bona fides, quod
haec nimirum a maioribus acceperint a mort: excusat.

§ 2us

Vndenam cognosci possit quod operatio sit Magica seu superstitiosa.

R. cum less: id tribus modis cognosci pot. 1o ex gradi-
tione causarum q adhibentur 2o ex gradione operationis. 3o ex
gradione ipsius effectus.

Causa qualitas magica indicabit, si preces adhibe-
antur, quibus falsa permixta sint ut Christum poda-
gra cum febri laborasse, si peregrina et ignota ver-
ba, aut caracteres exotici adhibeantur; si tacitum adsit

cu damone pactu, ſi ꝑ cilla cana, uana. cū ſuis ſigna
ſpecula, unctiones, poculoꝝ modo facta, ligaturas, ut ſi
quis mulieri ſterilitatem procuret, dū dando ſerā, ina-
ctas aliquas circūſtias adhibendo cū .n. hac ſigna nō
ſcpe dictū eſt nec à ſero aut ſulfia inſtituta ſint, ad
hunc effectū uel ſignandū uel phyſicè aut moraliꝰ
producendū, neq; ſit à nāa ſua ad hoc habeant ſignū
aut quod in uirtute diaboli operent, nec referat quod
ſacrificij aliqua adhibeant à mera ſacra ſint nec nulla
uanitas cohibeat apparet, cuius modi ſūt uerſus de
ſcriptura quo canes latrent in cāmo et ſimilia
ſine dubio neq; fallia neq; ſrm lingā hoc uerba
ſalutatio ad hoc ſignandū quod ſi intendat aut eſſe
ſufficiens ad hoc effectū unde ſuā uanitatis admixtio hoc
quod ij dem, ſenſus fallit et a ſtultū minimè ꝑtio
natus tangm certò ſe cuturus adhibeant; neq; poſſe ꝑ
rari certò hic effectus, niſi pactū cū diabolo interueniat
ſed ſapienti nimirū canes latijs his uerbis; idem ſit ſi
dicam ſi quis reliquias ſſ. collo geſtet ut hoſti famdiu
malè fiat, quamdiu à collo illas habuerit ſuſpenſas
quis n. non uideat? ineptū et ſuperſtitioſū eſſe uti
quibus uſus? Ea quæ operantis magia colligas cū
oppō ſe ad ſe nadele diſſitas ſtandis cū effectus ſequenti
nus ꝓueniat, ne cū quis repente ſine manifeſto curatur
cū momento temporis multa milliaria conficiuntur, ut
multa millena militū ſubitò ꝓſternere, cinere aut ſtra
mine ꝓcitant. Dānig magiam cognoſces ꝙ ipſā effectiū conditiō
ſi nimirū hic, mala ſtuam humanā ſuperet, cuius modi ſunt gutare ſpū
ſompeſtes, horum et aliorū a alia capita ni alias ſiāt transformare
hoīes, videre inuiſibilia, repente infligere morbos, ſine medij nāalibus
corpa ita conſeruare ut nullā humana arte curari poſſint de qbus
ſūt ꝛ Thyſ.

§ 3ᵘˢ

Quæ nam remedia contra Magiam adhiberi poſ.
ſint ne liceat ſigna malefitia à magis poſita uel
tollere uolumina, nodos, ligaturas tollere eo dño
ut diabolus deſinat nocere aut ſaltem ueneficij
rogari ut ueneficium tollatur.

remedia

Corll. 1ª Remedia ꝑ uenefitia alia sunt nãalia alia supnãalia; alia Moralia, nãalia q̃ tñ ꝓ̃ impedire dica solus à mediis licitè adhibentur ut cũ subpitio ꝙ uenenũ à diabolo immissi aut humoris melancholiõ. Supernãalia sess. 1. 2. c. 11 dup. 1. cũ aliis hoc decem numerãt. 1m̃ fides et fiducia in diuinã ꝓtectione ꝙ̃ illud psal. 90 q̃ habitat in adiutorio altissimi, in protectione cæli ꝛ̃ commorabit et seqq. 2m̃ baptismi susceptio si quis baptizatus non sit, y baptismum. 3m̃ Crucis membra signemur y antea diaboli insultus. 4m̃ Confessio peccatorũ, sigdem ꝙ stat sanctũ y diabolo à ꝯro in pena tores ꝓcum aliqua dari ꝙ̃ subtractis pcãt iterum tollat. 5m̃ qu̇ charistia usus. 6m̃ apostolicum ad hoc ab ecclia institutũ. 6m̃ aqua benedicta. 7m̃ signa Crucis. 8m̃ religa ss. 9m̃ nois ihsv iteratio. 10m̃ oratio. Remediũ moriale illud appellant quo patum damonis (cui eo nocet) detrd, aliter quod sit tollendo signa magica, ad quorũ psentia damon nocet de quibꝰ

Corllus 12ª Licitũ est finem uenefitio uel ficta signa tollere, ita cũ ꝯ, quæ alia repugnent. Non est, cui quod talia tollere signa neq; ea nãa sua malu sit, neq; ex intentione tollentis ut sit, ꝙ̃ fides hoc nr̃ institendit ꝓhibꝫ damone inuocare, ne noceat nocere, ad signũ per quod ut noceat inuocat, tollere, tñ quod licitũ facere. carãs, chartas scriptas y quas damon rogatur, ut mihi noceat, cure q̃ nr̃ liceat tollere. alias signa quibꝰ ad idem mittatur: Calde uarias ꝑ hanc q̃st. Sbrentong apud sess. 1. c. quas tñ ex tñ plere poteris nr̃ erit operæ pretium hic fusius persq.

Corllus. 13ª Licet petere à magis q signa ꝓ fuerunt aut alio fine maleficio illud faciant tollant. ꝓbt y teneri in conscia ꝙ̃ tare ab iniustã lationes, q̃ illa faciunt, aliorũ, et signa q̃ posuerunt ad hoc tollere, ꝙ̃ ꝙtt et rogari, ut illud faciant, modo ad id opus nõ sit nouã magiã.

Tractatio 11ª

De Irreligiositate

In hac q. tres duntaxat Irreligiositatis spē tractabimus
1a. aut illa, quæ ꝓ Ds tentatōe appellant. 2a. sacri
legij. 3a blasphemia, de. pernicio .n. iam sugra de sa
cramento Eucha. de simoniā u. seq ordi

ARTICVLVS Ius

De tentatione Dei.

Tentatō ē grē est actus, aut factū ad captandū de alio
experimentū ut agnoscat, cuiusue notitia, ꝓa Ds
de. Tentatō Dei dicit ā Canonibus desiderabile dictum,
aut factus quo quis sine iustā cāa captare cupit diuinā
misericordia, iustitia, sapiā ꝓa experimentū, q sit
ne, aliquis sine necessitate aut iustā cāa opus est extra
ordinarijs auxilijs petit ac expectat à ꝑro, dico absq
iustā cāa si .n. fiat ex iustā cāa n erit Tentatō Dei
ref. patet hac 1o. in q una ꝓhibet malitia huius pti. R
ꝓhibere mi irreuerentiā q ꝑ prum committit eo quod nimis fami
liariter ab eo petat et ꝓsumptuose ut omissis mediis naliby
aliquid ultra, vel extra ordinem optet. Custodiri ꝓhibet ne
petitum expletū fiat et impletū, expletiue de gn directe eligē
agit aut ob finem ut Dei ꝓa Iustitia ꝙ exhibet. Impletiue ve
cā n quem expresse intendit tale experimentum fieri ā aliquo
quod de se auxilium extraordinarium exigit, illudq tamen à deo
expetitur, ac expectatur, sine n fiat ex alio expresse, ut experi
mentū aliquod diuinæ ꝓa sumatur, ut si quis uelit abstinere
à cibo ut exemplum Christi imitetur p totam quadragesimā et ad
hoc facilius Deū sibi ꝓmittit nisi forte hoc ex spū diuino in
stinctu faciat uerū

Dices 2o. quū petāmus Deū Tentatō R. fore mon. nariji
mi cultibus ut 1o. si alijs publicē et sine necessitate offerat miracu
lum ꝓto fidei defensionē, licet stetat se deum metiamur n
ꝓa ꝓpria. 2o. ut videat et miret, petat miraculū 3o. qn
tractat ignoāa rerum q fieri deberent u. c. ordinaria facilia qd
q. grauia et in manifesto vitæ periculo, uel saltem grauis
ut si quis graniter labrans nolit media ordinaria adhibere
antequā in medios flammas corripiat, eo quod speret se p miraculū

inuandus, ideo sine necessitate, in quo tñ casu Tenetur dñs sicut et in multis alijs nr̃is petitionē mole: possit ratione irreuerē ex sed ꝑ eleēn malū ad eum tutu ni minus periculu occidendi se

Quæritur 2o. ḡ nā sit iusta cāa aplicandi sibi ordinariū ḡd á Deo petendi. R. ē uarias u: c: inspirationes diuinas, Nec sit tam ut si quis pro fide propugnandā ḡn id alias fieri nḡt nr̃a miraculum ā Deo petatur.

ARTICVLVS. II^us

De Sacrilegio.

Contra. 1a. Sacrilegium á sacris legendis: sufferendis dicit generatim loquendo quemlibet pro ei iniuria et violentia qñ ꝓtrahit uel in se uel in rebus cultui illius singulariter dicatis inhonorat aut laedit, si tñ rigide loquamur tunc ñn committitur sacrilegium de res sacras indebitē tractant u: c: caliptum plumbo unde sacrilegium á periculo ni nor differt quod periculum ꝓpe ꝓximū immediatē per sacrilegium ne só Deū ac ea ad Deū dicata inhonorat.

Contra. 2a. Tanto maius putā ē sacrilegium quanto res quæ inhonoratur sanctior, aut modus quā tñdē inhonoratur magis sanctitati repugnat.

Contra. 3a. Tres sacrilegij potestas sunt ꝓpr. 1o est ḡ committitur ḡ personas sacras 2o. quæ iniuria locis improb. 3o. rebus sacris. Nota 1o. res sacras hic dici ḡ uel publico itus uel in templo Diuino cultui ē deputata. Nota 2o. personas ꝓpr̃ Deo sacrari p. per sacram ordinationem. 3o. per status religiosos. Nota 3o. per notas simplex ac ab ecclia nr̃ae petitas cathedratis horis ꝓclis uocantem nr̃is sacra ppria ꝓpr̃ Deo, unde ḡ tale notam uiolat nḡmittit sacrilegium nisi ꝓbatis sit

Contra. 4a. Personarum ꝓpr̃ Deo sacrarum uiolatio sacrilega quadrupliciter contingit 1o. si manus violentas illis inferantur, capiendo percutiendo 2o. si ad iudicium ꝓvocent aut trahantur. 3o. si ḡ emptione ut immunitatem ecclesiasticā ab eis tributa organi. 4o. si corpora Deo dicata ꝓprioſe tractentur, cuiusmodi sacrilegium committitur nr̃ tñ ab eo ḡ personam ꝓpr̃ Deo

castitatem sacra violat, sed et ipsa persona sacra fi-
mihor conficitur. Hinc docet Medina in Summâ t. 1. c. 19.
§. 28 Laym. tom. 1 c. 7. n. 4. et alij quos citat religiosa
utriusq; sexus si fornicetur etiam petitum baptismum, adhuc ipso fac-
to incurrit excommunicationem, quod est infidelitas
contra religionem, secundo violando votum, quod est infidelitas
contra votum, tertio violando res sacras in quo peccat sacrilegium contra iij.
personas vero peccat, quia per suum votum castitatis quod emisit
Deo, et ipsi sacra, et nisi haec ipsi religioni, sibi et fidelitatem
hanc et alteri emittendo contra castitatem, quod secundum ap-
pellant. unde religioso non satis erit dicere mi confessione,
quod contra votum peccaverit, sed insuper etiam addere
se debebit quod contra votum religiosum, idem iudicium
esto, de constituto in ordinibus sacris, contra particularis
persona quae votum castitatis violat peccatum suum satis ex-
plicabit si indicet se in materia castitatis hoc vel illo
aut illo modo contra votum castitatis, aut aliud quod
nomine Deo promiserat peccasse, non deficiet in reliquo
puncto mei, ipse primi parochum die quando erat altus noldo
Vintenger.

Jam ad eam partem accedamus, ubi ad sacrorum locorum violationem
pro quâ nota loca sacra dicit sacella, templa et publicâ auctori-
tate deputata ad sacrificium missae, aut alia sacra administranda
quibus non sint consecrata. Cap: Cultus de immunitatibus Cultus ubi de
notavit abbas n. 4 q 2 et recte docet sacella aut oratoria privata
auctoritate instituta illicet ejs concedaet non sint sacra dicantur non
sed inter loca sacra et à fundatoribus pro libito mutua alia grauti
pote, quod et docet Sanch. de matrim. l. 9. d. 10. q. 3. n. 19.

Nota 2do Locus sacer latine patere, quia Cultus locus non sacer
est ille, qui auctoritate publicâ divinis usibus deputatus est, et
illa n. locus ab ipso consecratus aut vectigal omnibus deputatus ad
publica officia divina, ut hic in cap: ult: de consuet: Cultus invento
gloss: verb: non generat: hujus quae missis sit

Cont. 3tia Contra loca sacra sacrilegè violabit peccatur
1. per effractionem, eversionem et loci sacri. 2do effusione semi-
nis voluntaria, sanguinis malitiosa, sepultura haereticis aut excom-
municatis ecclesiastica violentâ persona in ea tanquam asylum fugit mo-
do damnis late publicis, vel nocturnus populator agrorum,

ual commiserit enorme maleficiu in loco suo fiducia assit.
2o committit sacrilegiu ꝯ locu sacru si ipsum in cogantur
talia q̃ quo re cultu diuino impediunt Cap: decet &c. de im
munitatibus Cultor in 6o cuiusmodi sunt clamor, deambulatõ
q̃ fit in eccl̃ sunt pcta mortis: his adiungit Sept: furtu rei a sã
cta in loco sacro custodia cãe depositu, dubiũ tale furtu sit
sacrilegiu eo quo sanctitas loci violetur, qui hẽm in suat tu
telam acceperat aliter iudicandum foret si res in ꝑ tutelã
sed aliã de cãa in templo relicta fuisset.

3a Spẽs sacrilegii sunt cũ res talis sacra temerant, ut
a alia res sacra vel quo officiant sanctitatem, ut sacra vel
ga rebus sacris administrandis sunt instrumenta ut calix
altaria, vestes sacre, vel ga sacra signant, ut biblia vel
ga sunt parãa rerũ sacrarũ, ut relique, vel ga res sacras re
presentant ut imagines, vel ga sunt mensura arbitraria sacra
rũ ut dies festi, vel denig ea pertinent ad sustentatoem
ministrorũ Eccliẽ, aut fabrice ecclie q̃ sũ

Contus 6a ꝯ reliquiam et reliqua sacra pecuat
illa detinendo in pctõ mortis sumendo, administrando in
usus malos adhibendo &

Contus 7o: sacra vasa temerantur si in pprias
usus adhibeantur usi eo aliis potãdi inferantur.
Scriptura n. sacra si illis sentẽtia si a facetias turpes iocos
stabiliendas hereses & adhibeantur.

Contus 8a sacrilegii item peccat si sacra imagi
nes aliqa SS. violantur frangantur comburantur &q̃
dem hoc nocte gẽdere ex quo redundat in iniuria
Dei cuius SS ministri sunt, si vero gẽdere ex quo sunt
honore ipsorũmet SS in erunt sacrilegia sed peccata
ꝯ observantiam SS. debita.

Contus 9a Dies festi sacrilegii violantur si ꝯ
prophanis vitentꝰ ꝯ iura denig & bona Ecclesiastica
sacrilegia fiunt dum hoc invadentur iniuste detinen
tur & hoc n. sacrilegia merito appellari ptt ex multis
capitulis cãe 17. q. 4. eo quod tuam in scripsis, nullam
sanctitatem habeant in iure canonico et nõa obtenta
q̃ tam cultui diuino debeb debeant de ab occupatõe secula
rib immunia, sed

Suarez 1.° quia sacrilegium fit mere: qñ ven: ? Rx 1.° qñ
cum ea procedit ex gravi et atroci causa mortaliter?
peccant hanc: frangendo Calicem, spoliando altare vasa,
extrahendo sacerdotem sic et mortaliter? Sed sacrilegium, qñ vero
tarie quidem, non tamen gravi si actus peculiarem gravitatem
am habeat cum rei sanctitate ut si extra tempus necessitatis fiat
matrimonialis à quibus fiebat in loco sacro si longum opus
seruile, vel festum, et mortale: erit si quis ex crassa negligentia
aut ignorantia notabilem iniuriam inferat rei sacrae ut
pantem, male absolvat, ni irregularitate ordinetur
celebrat sacra administrat. Rx 2.° fore tm venialem
sanctum sit parvum, v. g. opus servile hoc die festo, ita
non habeat repugnantiam peculiarem cum re sanctâ red
tm gravem, ut si quis die festo se inebriet quo tamen illum
gravi temperantiam agit tm mortale: penes qui religionem tm
veniale, tm committat idem dico si ignoria vel ne
gligentia ex quâ pendit actus sacrilegium sit parvum, vel non
tm. Casus solvuntur sit tm venialis.

Suarez 2.° quam qui canonicis subiacet ob
vulgem Rx non est mortale, privilegij renuntiat com
mittunt ipso facto excommunicationem quae non incurrant. 1.° rei
rii pertinaces, ut patet ex cap: suadente diabolo
cis. Rx 2.° Effractores et spoliatores alia cap; quaestio de con
tentio expositis: de quibus diarijs qui Ecclesiam infamant
et ijs qui ex tempore laicorum vestes sacras ne sint
amplius usui inter nos nullos est inveterata, nos. n. nulli
per quam 1.m ex coloratos putant nec. ipso iure ex
communicatos sed quod nullus canon existat in quo expresse ex
communicentur; publice tm curant Lutherani. Est: cum plebeia alijs
docent et hos ipso facto excommunicatos ipse quos plurimi
ex cap. cit: 2.° effractores excommunicantur ipso facto sane
et ipso facto excommunicati cognoscuntur nisi cum primis
templa flammis stringunt, imo ad destruunt: idem
dicendum de ijs, q res sacras v. g. vestes maliciose lacerant
sicidem cultui non minus spoliant quam si eas secum asport
tarent; caeterum cum dicti effractores et spoliatores ipso fa
cto excommunicati ne notas intelligendum de ijs, q vim simul
faciunt, vel a. q alterutrum tm, ut expresse docent alii ex

ut lect. Nau: fol. 5ᵒ operiati sunt, qui gabellas colligebat
aut alia tributa imponunt, vt ignunt aut exigi volent, ab
pontifice confessione videbitur Bullam cap. Sanctᵘˢ item I.
Cor. Trid. sess. 24. c. 11. de similibus et alijs sacrilegijs
pœnis pluta ꝺ repetes cᵃᵘˢᵃ 17. q. 4.

ARTICVLVS IIIⁱᵘˢ

De Blasphemiâ.

Blasphemia nil aliud ē q̄ iniuriosa ī ꝺeum locuꝺo
ex q̄ ꝺefinitione colligit ea q̄ mala ꝺe sancto dicī
proprie n̄ ē blasphemia, pecture tñ ī ꝺuplicat. Blasphe-
mia variē dīuiꝺit 1ᵒ in expressā et virtualē. Expressa
committit qui ꝺeum vel alia infidelibus q̄ ꝺeo vel pulcra
vel ei⁹ ꝺona negant. Virtualiter ea⁹ n̄ tm̄ tenet infide-
q̄ expressā ꝺeo aliq̄a⁹ gloriosa⁹ n̄ ferre, illi perfectione
aliq̄a⁹ negando, aut tribuendo q̄ꝺ ei n̄ conuenit, vel ꝺi-
tꝫ verba ꝺicit q̄ eo modo ꝺicentī vel alijs ex circūstā
ꝺeo honore minuunt. 2ᵒ in simplicē et hæreticalem. Hæ-
reticalis ē cū ꝺeo aliq̄ negat q̄ꝺ illi conuenit aut attribuit
ei⁹ q̄ꝺ n̄ conuenit q̄cunq; n̄ semp talis blasphemia cū
hæresi fili⁹ sit coniūcta. Blasphemia simplex ē q̄ fidelem
admixta n̄ hæresi optat tñ id, q̄ꝺ ꝺeo ē gloriosū si ꝺicat
vtinā ꝺeus n̄ esset n̄ fuisset &c. vel cū ira ī ceteris sunt
enormia⁹ modo iniuriosa, cuiusmoꝺi blasphemiæ sunt ꝑ
sacra, ꝑ crucē sanguinē, capillos pilos carnem Xpi &c.
iuxta quem posteriorē tñ modū bene notat Suar. c. 6.
n. 7. Nota. c. 11. n. 8ᵘˢ. Val. Laym. ꝑ prie loquendo n̄ blasphe-
mare q̄ꝑ ꝺeo corpus ꝺei vel ea⁹ cruciatū enormiat si ni-
dignatōr affectu tñ in ꝺeum tendat ea ni recte cui quis inhæsit
unde taliter dicere vt ꝺicit Laym. n. 8. sanctᵘˢ Armill. per se pec-
ca. si abest scandalū aut periculū fit⁹ blasphemandi n̄ committit
tūr nisi veniale. Sunt et alia blasphemiæ ꝺe quarū tñ
malicia fit ex ꝺictis colligi. Caterū monendus est confessa-
rius ut cū q̄ se blasphemare ꝺicit interroget nū affectu mali-
gnanꝺi erga ꝺeum habeāt nec ne. Si sit peccabile mortale.
Si n̄ veniale tñ nisi forte verba ꝺeo ut⁹ fuerit perse sine
valde iminuentia ꝺei notet, et gloriosa, cuius
modi sunt si quis ꝑ 10000 pœnis iuret aut ꝑ naufragia
sanctᵘˢ nepotē, vel cupiat sancta ipsius q̄ ꝺeo ut facile ꝺeū

ut tibi obsint sacra hoc n. casu si blasphemans attenderit ad uilipensionem Art aut rei sacrae talibus uerbis signata erit blasphemia mort: si u. maduertenter, et n. attendendo quid signent q. proferuli excusari poterit paenitens a mort: pp imperfectionem uoluntarij et cognitionis modo de caetero tale consuetudine extirpare nitatur.

QVAESTIO IIIa
De simonia.

ARTICVLVS Ius
Quid et quotuplex simonia?

Nomine simoniae uitium signatur quod committitur emendo uendendo aut quocumque modo commutando re sacra seu spiritualem pro temporali. Dicitur hoc uitium simonia a simone magno de quo Act. 8. hic n. 1us fuit qui in lege noua c. de quo quidem constet illud commisit dum uoluit gratia miraculorum et spiritus s. Dona ab apostolis pecunia emere.

§ Ius
Quid sit simonia et quae illius materia.

Concl. 1a simonia est sacrilegium quod committitur in emptione uenditione, seu quocumque alio contractu quo res spiritualis qua talis pro temporali commutatur sine speciali Dei conc. assumpto, dixi sacrilegium eo quod per hoc uitium res sacrae incuriose tractentur, dum pretio temporali aequiparantur: dixi emptione aut quouis alio contractu ut complectoreret contractum mentalem cum quis precise spiritualia dat, ut pro iis temporale accipiat, licet nullus praecesserit contractus. Per temporale indefinite illud quidquid ex pecunia aestimari potest, licet pecunia fieri non sit: dixi sine speciali Dei concessione hic n. pro tanquam absolutus rerum dominus hoc permittere. Ex hac definitione colliges si non intercedat intentio aut pactum aliquid temporale pro spirituali accipiendi tanquam pretium nullam fore simoniam licet officia spiritualia obiret quis pp lucra propter ut si quis intersit officiis propter distributiones recipiendas.

Concl. 2a hoc peccatum est mort. constat ex Act 8. et ratio

ut quod grauissa per id vireneria dño irrogetur dñm
spiritualeꝫ q̃ nobis ꝙ salute vria gessit temporalibus, eaq̃
fraudantur. Quare nullo modo talꝫ te ultaris mḡas mor-
talꝫ mori: actu fari. & neg: rão ē quod suas malignas ꝓ su-
mat ex parui[illegible] aut magnitudine mḡe, sed quod spiritua-
lia ex temporalibus cognoscentur et humanis ḡtibus pro
pretio subijciant, quod in graue dñi est iniuriam credit tu fuer
l. 1 de simon. c. 1 ; n. 6 mali. tract. 9. c. 8. dub. 2. in
fine.

Concl. 3ª Hoc pctu nr̃m ni nouã lege, sed e
ni uetazi ut nãe potuerat committi, nr̃am ñ lege pu
ra nãe; prui pars de lege nouã gstat ex dictis. & le
ge Mosaica et nãe deuata de clerici, cui dñs ihesus
grãe spirituales ac propheticae & 3ª denig pars de statu
nãe pura nr̃ mixtus clara ut, fidem in eo statu nr̃ fuissent
donatae grãe supnãales, dicet eo quod fuisset aliquis talem
ꝓfr cultor, ac sacerdotiũ aliqd nostar simoniae ni eo com-
itti potuisset, uendendo ñmirũ talia sacerdotia, quod
assistere in aliqua religionis miuria, fuisset q̃ ꝓ grauia
illis rebus debita ut recte fuar.

Concl. 4ª Nãe uera quae committit simonia
est res sacra. i. quod est aliquo modo supnãale ut grãa
sanctificans, uirtutes, grãa ꝓueniens, sacra sacerdotia
stãe supnãalis; stam spiritualibus connexa, cuiusmo
di sunt q̃ cum illis hñt connexione, uel antecedentes ut
ius patronatus, seu representandi ad bnficiũ, uis ad illud ñ
eligendi, uere de quo q. de bnfijs, uel consequens ut be
nefica q̃ supponunt officiũ spirituale.

Concl. 5ª Notitia in dictis nãli ꝓpara
bilis nr̃ obtũ simoniae, ut satis ex dictis gstat, ad quod
ad uendendo nihil ꝓrsus fiat ꝓ religione, tu quod
sit pretio estimabile, imo q habentes solam talem et dili
gentiam sibi ñfusam circa ñfundendo, poterit nr̃ minꝰ
quae alius q cum labore comparasset, nec ꝓpterquod sa
pientia dicat pretio sibi auro, sicder hoc sapiens nr̃
instituerit, nec ꝓ alterius institutione curae accipiat
sed illud ñstituat, quod tanta sit sapiae ꝓtio ut nullo
pretio ni dã adquanda nulli ni iam acquisita retinenda
sit ꝓsequendum.

Concl. 6ª In commutãoe rerũ spiritualiũ inter

re nulla committitur simonia Juris divini eo quod in illa nullum invenitur pretium temporale cum spirituali: dixi iuris divini quia nunquam in tali casu committitur simonia Juris humani suo loco videbimus. Objicies res spirituales tali casu non dari gratis ut Christus mandat adeoque committi simonia. Respondeo ante ad sensum Christi, perque gratis dantur quae pretio temporali non aestimantur.

Concl. 7a. Ex dictis patet quod simonia Juris divini vendere vel emere spiritualia, quae grequentes aut antecedenter spiritualibus sunt annexa, quantumvis annexum aliquid pretio aestimabile contineat: ratio est quod in his aestimatio vel tota vel saltem ex parte pendeat a spirituali, vel ad spirituale dicat ordinem hinc malum est vendere beneficia filii sumpta scilicet ius percipiendi fructus pro divinum officium, eodem modo ut suo loco dictum simonia est pluris vendere locum pro Jus patronatus annexum. ratio est quod Jus patronatus non censetur habere valorem temporalem cum tota eius aestimatio spectat ex ordine ad beneficium quod est spirituale: aliter est iudicandum de illis quae independenter a spiritualibus et absque consecratione sunt pretio aestimabilia ut calix vestis sacra, ad haec non vendi possunt eo quod a illa aestimationem a consecratione non accipiant. Patet insuper ex dictis utrumque quaenam sit simonia materia in gratia quaenam vero sit in particulari per aliquot sequentes explanabitur.

§ 2us

Num semper simonia committatur cum pro spirituali v. c. sacramento datur temporale?

Triplex est hac in re sententia 1a. omnino negat; Arragon q. 100 a. 2. circa solutionem mi concl. 3. 2a. asserit licere in necessitate extrema non v. in gravi. 3a. docet licere in utraque ita Suar. l. 4. cit. c. 12. apud quem vide auctores aliarum sententiarum

Conclus. 1a. Non licet etiam in extrema necessitate pro sacro aliquo re sacra dare temporale tanquam pretium ipsius rei sacrae, non n. licet fieri malum ut inde proveniat bonum, emere v. sacrum filii quia tale per se malum est

eo quod conferat res temporalis spirituali g°.

Conc. 2° Licet dare pretium temporale administranti sacrum non quidem filii sub ratione pretij ut nimirum talis det sacrum sed ut actum mutet, quem obstinauerat sacramentum non administrare aut ut odium deponat, propter quod non vult administrare, probatur 1° ex eo quod talis non offerat pecuniam ad emendam rem sacram, sed ut tantum impedimentum amoueat et redimat vexationem. 2° si quis sit grauiter mundum sacri potest talem sacerdotem iustis minis cogere ad administrationem nimirum quod alioquin sit deferendum Iudicii g° et blanditijs et beneficijs ad hoc licite inducere. 3° qui offert pecuniam tali casu eam offert ideo ut propter pecuniam deponat odium actum vindictae et propter quem non vult administrare sacrum non a. emit ipsammet administrationem, est a. pretio aestimabilis odij remotio a vexatione cessatio et sed quia res non est extra casum necessitatis licet dare pecuniam dicto modo. R. vero quod sic modo absit probabilis suspicio accipientem pecuniam eam tanquam pretium rei sacrae acceptarum, aut alias accipiendo vel administrando mortaliter peccaturum; haec est quia ut dixi talis pecunia non dat pro administratione rei sacrae, sed tantum ut alter a maleficio cesset, odium et vindictam remittat et propter quam non vult administrare, inducere non aliquem ad talem actum deponendum semper est bonum et extra necessitatem: probatur 2° saepius inducuntur sacerdotes pecuniam conuiuio ut illa die sacrum dicant, quia alias non dixissent licet nulla sit grauis necessitas sed tantum parcis deuotio g°. Dixi modo absit periculum et probabilis suspicio, si non hoc adessent non posset propter parcem deuotionem et commodo quo fere careri potest sacerdos in valde probabile periculum mortaliter peccanti impelli vel pecuniae illecebra inuitari; verum diues quod gratiae modo in gratiae dicto tollere impedimentum administrationis sacri nihil aliud est quam pecuniam persuadere ut sacrum administret, atque adeo talem inductionem merito moraliter censeri posse emptionem sacri R. Neg. ans. siquidem intentio pecuniam offerentis fuit hic alia tantum

quas sacri ollaõem mutuõem scĕr uolũt et ut alter dest
hat nĩuria ĩ mfarre ro bus sacris q̃ unde ep in tentionẽ
tales ne q̃ etiam cenari p̃mũ his uerũ tĩjs sacri emptio si
quidem dei q̃ hĕ instam cãd exercendi actũ tribuit dum
effectus giuntus ex gtat in potente mutuũ, q tñ n̄ exactu
alterius usura cuopari q̃n subest iusta cãd petendi, n̄ec
et pros cohorrit ad altare physica cui ad iãctu e a
gestum, et tñ peccatũ illi n̄ imputat.

Conel. 3ª Quia ep dictis seqũ liceat uellẽ sacerdos
salerator pecuniãe in pretiũ ĩpsius mer sãcti recipere
si tñ id n̄ exprimat, nec censet alterũ uelle adigere, ut
hoc modo p̃cluniam det. Colecti nihilominus ni necessitate
q stituto ac bene nolenti alicq sacra administrare, modo
debita recta instantia saltem gtuita, stĕt ut aiet per uenire
ñ dandi sacrum studet.

Conclus 4ª Nazarĩani et alĩ, qbus sacra q̃
ministrant, tenent administrantes de sustentatõe gnãra
nisi is aliunde gratis seruire teneat, quod uerũ est
et tñ si quis sit minister sed eff sit ĕ alibunde diues ráõe
quor, q̃ uelit altare de altari pũ uiuere, nec uerum
est in qbũ ã fidelibus dat dari tanq̃m pretiũ ch̃m dei,
titulo sustentatõis de quã iusto extrãe et pauli ep ipsã
rei nãã natu n̄ ĕ ac pactu tale simonia nulla gsima
az, eo q̃ qui dĕ illo quod ipsius e pauli posset. Dici
ep ei nãã q̃ saltem olim hoc iure ecclesiastico pu
blicũ ñ licet hodie huic Juri grio gsuetudine Gĕ
derogatũ.

Conclusio 5ª Pbi de huiusmodi stipendio
agĕ diligenter nosandũ e amplius agi n̄ pũ quã
ã prelatis statutũ sit saltem sumes illorũ grauẽ uli
uero statutũ nil ĕ actũ cauendo ne eo nĩmã petitione
oriat scandalũ et ut cõtati innotescat hoc stipendium
neq̃ petĩ neq̃ accipi tanq̃m pretiũ rei spũalis sed tan
quã sustentatõis subsidiũ.

Conclus 6ª Quamuis parochus administrãdo
nihil liceat exigere p modũ pretij liceat tñ aliqd petere
p obligatõe illã administrandi fidĕ et de alijs rebus pa
rochi. Nisi forsan alteri obliget quod tali loco tempore q̃ non sit
celebraturus, q̃ prior p̃ expeditis sit, posterius p̃ talis

obligaõe ẽ pretio æstimabili qª pro illâ pretium exigi pōt à
[illegible] illa se hõ privat suâ libertate, et facultate alijs
rebus vacandi qª [illegible] suscipere obligaõem in gratiam alte-
rius meret ab eo in cuius grām suscipit mercedem qª de hoc
pacto inivit sit ita Less. de simonia dub. 8. Tol. l. 5. c. 88.
et alij ex quibus cōstat quanā raõe vicarij parochorum, q tem-
pore se libris obligant pōssit ab ijsdem pretium exige-
re. Dices tam nexus obligaõis ẽ spiritualis [illegible] [illegible]
sacra sacrificium [illegible] unde [illegible] talem obligaõem vendi [illegible]
raõe ex sit [illegible] vendi neg. Verum hoc n obstat licet n.
talis obligaõ [illegible] ut sit considerata quatenus nimirum [illegible]
dire ad tem sp. eiusdem raõis cum illo et invendibilis [illegible]
tn spectata sub ẽ onus multis commodis privans cōi in-
dicio ẽ aliqd pretio æstimabile.

§ 3us.

Quaeritne sine simoniâ pecuniâ accipi pro labore sacrorum administrationi iuncto?

Nota in sacrarum rerum administraõe, duplicem laborem
reperiri, unum, p se, et intrinsecè administraõi iun-
ctum, cuiusmodi ẽ verborum prolaõ, aq. affusio in baptisma-
te, lectio sacri in confectiōe Eucharistiæ, alterum p accns [illegible] qª
ad Eucharistiam administrandam infantem baptizandum [illegible]
grum vicilliare debeat conficere. Hoc pmisso, Sit

Conclus. 1a. Omnia licet p labore p accns iuncto ali-
quid pretium accipere, ita [illegible] c. 23 n. 101 Less. du. 8.
Suar. l. 4. c. 48 n. 11 raõ est quod talis labor [illegible] sit oio ptio
æstimabilis, nec refert quod rei sacræ iungatur, si cum hoc
plane sit p accns, alioquin nihil vendi pōsset quod rei sacræ
iunctum est p accns neq. calice benedictum vendere li-
ceret. Ac tn advertendum amplius accipi p hoc labore
n pōe eo titulo quod ad rem sacram obligat hoc n. pla-
nè simonia foret.

Concl. 2a. Sepositis extrinsecis de fatigaõe
molestia cessaõe ab alijs lucris et similibus oio [illegible]
nullius est [illegible] licere quicquam tanquam pretium p labore
exigere qui sacrorum administraõi [illegible] coniunctus est, ita

Suar. Mald. dub. 6 § hac sententia abbas in Cap. suam
n. 4. de simoniâ Less. 1. sup. cit. ratio est quod talis labor
et operatio sit evecta ad esse spirituale, nihilque aliud quam
materiale sacri, aut rei supernaturalis, et quod quamvis in sacris adhi-
beatur nullam aliam aestimationem habeat praeter spiritualem
ut patet in abluatione Baptismi. Dixi in [illegible] tanquam pre-
tium non tanquam subsidium ad vitam sustentandam quod omnino
est intuitu huius laboris licet ab illis exigere, quibus sacra
ministrantur hoc tamen stipendium merces proprie dici non potest, eo
quod non commensuretur dignitati valori, ac utilitati operis secundum
specificam ac propriam rationem suam. Obijcies si non licet
pacisci de pretio ubi est materiale sacri non licebit pacisci
in matrimonio pro pretio consequens est falsum quod seq. probatur quia contractus
in matrimonio est materiale sacri minor quantitate quotidiana ex-
pensa cum prope in omni matrimonio pacta totalia ineant. Ex neg.
seq. maioris, nam praeterquam quod liceat pacisci de do-
te ad sustentanda matrimonij onera, de compensanda inaequa-
litate nobilitatis, aetatis et ipse contractus civilis qui in matrimonio repe-
ritur pariens civilem obligationem et morale vinculum ad ho-
nestam naturae finem est pretio aestimabilis et quamvis ratio sacri
illi iungitur quam contractum Christus non sustulit evehens illum
ad esse sacramentale unde mirum non est si talis contractus pro pretio ini-
ri possit in alijs vero sacris ipsa actio secundum suam institu-
tionem est supernaturalis, nec habet aliam rationem et finem, quam ce-
remoniae sacrae atque adeo secundum se est invendibilis.

§ 4.us

Liceatne sine simoniâ accipere pecuniam pro exercitio ordinum vel pro sacramentalibus?

Huius quaestionis resolutio patet ex dictis sup. § ex quibus sequitur ni-
hil omnino temporale pro ordinum exercitio licere accipere
tanquam pretium ratio est, quod haec talia procedant ex parte su-
pernaturali et ad finem supernaturalem ordinentur, imo quod pretium
aliquod pro his acceperit committet simoniam divino iure in-
terdictam, unde consequens est non licere pro ordinatione diaconi sa-

cardotis p̄ p̄dr̄ae euangelij cantando euang: epl̄a et
plibus pretiū auipere, q̄uis aliq̄ ex p̄dictis op̄ dep̄sa
tione ā laicis p̄cipeant; nō tñ quod ā q̄cūq; deūt
p̄cipeant ad finem sup̄n̄at̄ per se ordinedt, p̄ctis nāt
nō licet auipere pretiū p̄ gr̄aeāe Chrysmatis, olei sanctō
pl̄i altaris, benedict̄ae Abbatis aquae nuptiarū & lectō
aut saltem p̄ mā rei sacrae pretiū auipere p̄cit̄, &
p̄cē sigdem hanc retinde suā estimāoem & post gr̄aeāe
benedictionē q̄ quā habuit ante illā, unde liceat dendere
oleū Chrysma, calicē & gr̄aeratū; pluris tñ nāe gr̄ae
tionis uendi nō poterit. Qō p̄t & uendi sepultura in loco sā
cro Cap: abolenda de sepulturis; dicit locus sacer qa fit
locus p̄fanus, p̄tinens ad dnām parlem poterit is p̄ cui pro
sepulturā exigere eo quod ut ait Glos. Cap: cū uerb. sepul
tura nemo sit cōpendus ne de suo bnficio faciat, quod si fa
p̄ sepulturā in loco sacro sponte aliq̄ offerat dus q̄uctus
lo nō reputa potest dandi aliq̄ ab̄ dubio q̄stione illā
seruanda erit in ptā Cap: ad aplitatē de simoniā & ibi
ubi idē & dicit de iis q̄ fidelē & laudabili gr̄aestudine
et reuēa g̃o ecclām offerunt, nāe benedictionis nu
ptiarū.

§ 5tus

Vtrū sine simoniā possit pretiū exigi
pro actu iurisdict: spūtualis?

R. dr: nō & quod huiusmodi actus sine aliqd spūtuel:
te ofert p̄tiū sup̄n̄at̄is ne cōtra dñi & quo p̄t nō licere
quicquam exigere, aut auipere tanq̄ ab̄ potestā p̄ferē
dā censurā uel absolutionē ab illā & p̄ gr̄aeāe indulgē
tiarū Jurisdictionis spūtualis & p̄ dispensāe ni uelo
iuxta legibus ecclesiasticis impedimentis matrij absolu
tionis ā p̄ctis Cap: Nemo, Cap: presbyteros, Cap: ad
aures de simoniā cap: ab oī de ditā et honestate
Clericorū licet ofert quod interdū aliqd exigat p̄ dispē
sacōbus, id n. ut plurimum fit, modo p̄cno, uel
modus fuerit debitus & ex̄ imponere p̄t: sed
non licet sine simonia accipere pecuniā p̄ tāe
actus iurisdictionis ecclesiasticis per sentiam: & ratiōnis ecclesiasticis
sic ecclesiasticis & accipiat p̄ modo p̄dict̄ talis q. uerū

actus juris: saltem p̃ pretio temporali.

Quares vo. Item simonia dare pecuniã p̃ omissione actus juris: spiritualis v. c: ut talis vel talis ab absolvat: ã carcere ꝛc. ꝙ quotacunq; talis omissio actus vel usus juris dictionis ut ꝓ ut aute ad te deposcitur absolvere ã sententijs ob prefatum casum ꝓ accepta, tãc est, quod ꝓ qui sibi se petit carcerali mortalr sententiã ꝑcussum, ꝑ qua tacite ligat et petit retinere injustã illã ꝙq; sententiã verũ tamen est soluta, et quoniã petã obtinuerit erat resenta. His addi pũt ꝙ in Trid: sess. 22 c. 1. de. ref. mãe ꝓhibentur epi et eorũ officialibus ꝙcũq; et ãliqũ sportule oblatũ accipiant p̃ literis dimissorialibus, testimonialibus ordinũ vel ãt p̃ sigillo, ubi tñ nota notarios in ijs locis, ubi ẽ ꝙsuetudo aliqd accipiendi pro actu ꝛo parto tñ unius auri .ſ. 6 asses ut ibidem hũ modo nullus salarius p̃ officio illis ꝓstitutus erat ad quod nihil inde ꝓuenit si plus accipiat, aut accipiãt ab ijs q aliande salariũ tñ ãt omittissimo nia ne minus Conc: Lora cit: ꝓscripta tñ effectu do hiis minus decens multũ ꝙ his omittit: Jmo tñ in ea de qbꝫ nostrum fuit simoniã vocari nõ pũt sed ner examinatores quidem ꝙ ad curã ãiarũ adjuvantes examinat quicquam vel ante vel post examen simoniã: Valet ab examinato vel examinando accipe pũt ut hũ ni Conc: Trid: sess 24 c. 18. de reform: ꝓ simonia actiũ ãt dant movuit. Sed ꝙr nus ãt hoc ne nus sic fiãt ꝙ dat gratiosẽ ãt liberalitãt del sustentamẽ ut Gaetan de bullis p. q. n. 390 quod ãt tñ ꝓ doce Mald. tract q. c. 3 du 3. Paulo ante finem, nihil tñ ãto ꝓbitur ãt ne qs petat aliqd accipiendo ꝛgũ ut accipiat tanquam debitũ ꝙ pacto saltem tacito, quamuis n. culpa ꝓ veniam rebus sacris debitã potẽ ꝓhibeo ãt donacõem liberalem ãstantia quamcunq; Gaetanus similiter et receptionẽ nihil tñ urget cur hanc ꝓhibitionem ni cessãte ꝓfito

factas censeamus; adde quod tali casu plane nihil temporale pro spirituali detur aut accipiatur.

§ 6us

Liceat ne aliquid dare vel accipere pro Religionis ingressu.

Conclusio 1a. Simoniam committit qui aliquid dat vel accipit tanquam pretium pro statu Religioso est com. et ratio quod status religionis sit supernaturalis, adeoque pro re temporali neque ad impactum duci.

Conclusio 2a. Dare aliquid in susceptione propter sustentationem personae quae suscipitur si monasterium sit tenue, et plures alere commode non possit, non est simoniacum ita S. Th. q. 100 art. 8. ad 4. Sess. n. 35. Suar. c. 17. n. 7. Ratio est quod eo casu non ematur status etsi aliquid detur pro sustentatione ne alij inde incommodum percipiant.

Conclus. 3a. In Monasterijs monialium ordinarie aliquid in ingressu pro dote peti potest ita Tol. l. 5. c. 89. n. 9. Azor. 3. p. l. 12. c. 16. q. 2. Mald. c. ult. dub. 7. Sess. dub. 12. n. 70 et alijs quamplures. Ratio est quod expediat moniales et aliquid ultra necessaria libere et vagandi et cum saecularibus agendi illis occasio adimatur. Nec obstat dispositio Tridentini sess. 25. c. 3. de regular: ubi praecipitur ut in monasterijs ille tantum numerus constituatur, ac imposterum conservetur, qui vel ex redditibus Monasteriorum, vel ex consuetis eleemosynis potest sustentari, nam dos, quam ingressuraeque secum inferent velint consuetas eleemosynas, vel saltem inter reditus numerari potest. Hinc et teste S. Antonino 3 p. tit. 42. c. 67. Nav. c. 27. n. 100 Pontifices declarant nolle se moniales aliquâ censurâ obligare ad nihil in ingressu religionis pro dote petendum. Confirmari potest haec conclusio ex eo quod non videantur Pontifices voluisse impedire studium religionis in sexu muliebri, sed illud duntaxat mandare ne admittatur sine dote supra numerum causarum ultra quas plures honeste sustentari nequeant, ne nimirum aliae ex huiusmodi receptoribus incommodum in temporalibus paterentur. Nec refert quod Cap. Unic. de regularium statu in 6. § sane dicatur destructe

in libemus ne in monasterijs monialiu nr mendicantium aliquæ recipiantur de cætero sorores nisi quot possint de ipsorum monasteriorum bonis, seu fructibus absque alia substentari, si secus actus fuerit viribus decarebit ipso iure. Capitulo p̃ gratia quatenus ē derogatu, nisi maiori ex causa id quod ab huiusmodi recipientibus dare solet quæ quæ numerari ipsis monasterij bonis; quod si tñ monasteria monialium sine forent valde completa ex hac causa substentarent admittendas, nihil abillis vel petiposset vel accipi ex causa substentationis, præter tñ solitas donationes libertas.

Conclusio 4ª. Jn monasterijs dictis ribus nr liceat quibuscunque pro ingressu sine simoniâ petere Juris seu statuti ut titulo substentationis pia ex causa accipere de simoniâ et usu alias Cap. nr satis Cap. dilectus Cap. quoniâ de simoniâ cubi id notat Glossa verbo pauperibus pluraliter; docent hanc colligere plures theologi et canonista ut vide ē apud suare c. 27. n. 10 lessi. n. 28 Lay. tr. 20 c. ult. d. 4. n. 30. Nota tñ arca hanc colligere 1º. quæ sine pacto de simoniâ accipi quæ gratis offertur, ut dicit quod ita offertur dari debet, puta de nocte, ut nr Sanctus dilectus. Nota 2º si alicubi hæc et alia jura gratuitatis sint abrogata pacto ni aliqua alia causa à recipiendi ingressu sine simoniâ, nihilominus ut tanto fidelius pauperibus succurrat, templo fornes. Dico Cap. nr satis Cap. de nimis huiusmodi consuetudinibus adimi debet. n. Cap. cui nec sub obtentu mutationis consuetudinis natu seu quis dicat, qa diuturnitatis tempore res nr diminuit pretia, sed auget. Ex 1º. p hoc tñ patet, quod consuetudini antiquæ Conc. Turon. in quo hoc Cap. additur consuetudine derogatu nr n. q potest illam introductam est scientibus et consentientibus quia ac Sanct. Ex 2º. recte dicitur, hoc à Cap. cit. omnem consuetudinem quam abrogari. Si dicas ratio prout à dicto Cap. supponit nihilominus quod id, quod petitur ingressu ipso ni religiosæ ingressu petat quod me dubio nulla consuetudo dicitur efficiet ut eo ipso sua mala sit dare temporales et spirituales emolumenti ut religiosi, vide rationale Juris can. ni Cap. licet consuetudo non valet consuetudo nr dum si dicat eo quod accipiens accipi ratione substentationis sunt ut pauperibus saturentur, hoc ex Syrmondo melioris est priore, inscriptionis nihil valet nisi hanc ex supponat. Ep

co quod 2m. notandu dixi colliges liceté aliq̃d p̃ conscientijs hõi
sollicitis ni professionibus per quã ijs nõ constat ubi Canonibus pro
conjunctarũ ẽria ẽ derogatũ. Item licere aliq̃d dare ut alius
fidei religiosus u: c: mater dabit filiõ agros ut religiosus fiat
modo tanta dantur aut det, ne inflectat animũ filij ad religionẽ
suscipiendã n̄ a. quo animo p emendã ipsã religiõe, sic n. licet
aborsum animũ flectere suasionibus cum n̄ sit certũ manentibus?
Nota 3m. n̄ ẽ illicitũ aliquid altori promittere sub gdã spe re-
cipiendi ingressũ gtale qd Cap. 2. de quibus a postq̃ ullã
plã confessio libertatis facta sub gdã ne seruimonachi fiat
quod ẽt inde plũ quod multi sub gdã sacerdotij gratis instru-
ctijs olantur; et hõ ẽ quod ipsorũ sit dare conditionate quod
nullã mã sit detrimentũ, nec pp̃ portionem recipiũ
ã nõa illiberalis dicantur. Sed Quæritur qd dicendũ sit
si alicui pecunia detur n̄ ut inducatur tũ ad religionẽ in-
undam sed ut ea acceptã determinatẽ obligatus ab hoc
maneat. Rñdet Cajet: dub. c. et complures, apud Suar. c. 16.
nullam committi simoniã, quod ẽ plũ, longè tũ plũs ẽ
in simoniam hoc casu incurrere. Ita Suar. l. c. cũ aliis quos
adde. Rõe ẽ, quod indigne tractet spũlia et temporali
et quamuis nihil in detrimentũ sui redundet q pecu-
niã dum promittit, nihilominus is q ea sub hoc pacto accipit
ex pacto obligatus manet ad eam suscipiendã, cum tpe pro
fesionis tempus adesse incipiat, unde tũ n̄ interest vot q ni tru-
ctijs aluntur hãc gdã vitam ducant, nolint sacerdotes filios sa-
cerdotio p pecuniã nolentes simoniã admittere, cum illi
reclamare liceat et sumptus pro ijs factos repetendo recipi-
re, cũ qdã attinet pactũ ad pecunias q pro illis sunt expen-
sas.

§ 6m

Num liceat pro doctrinã Theologicã aliquid accipere?

Ex supra dictis satis p̃ pẽ aliquid accipitarg̃m pretiũ
seu nãalibus: dictũ tm̃ quæritur an tã sua Theologica p̃
side enodiũ tũ quod hoc tribuitur principijs supernãalibus tũ
quod directẽ ad finem supernãle dirigat q rationes nullos pro
moverunt, ut licet quibusdam aliq̃s sustentatõe à professoribus

Theologiæ accipi póssit, negarent tñ quidquid illis raõe dñi
stricte lineæ petere. Resp.

Conclusio 1ª. Sto licere aliquid ó ut pretium
gre Est hæc sentia hodie. color Caiet. verb. simonia n. 14
Tol. Suar. Legs. Molder: ubi ó labor nãlis & petio arbi
trabilis, docere sacrã theologiã & talis labor q. Macõnerta
ogt prin. ubi theologus tanq̃m magister nãlis p nãle ne
cessitãt alia instruit fidelẽ tñ tanq̃m scholasticus, sed ó
tanq̃m scripturæ interpres studio, labore, nãli industriã
ac præsertim nãle gliãles colligit et collãt varios lo
cos, lectione multorũ authorũ, scripturæ semp̃ aliis q.
docere theologiã & labor nãlis. Nec obstant ea q. pro hã
sentia allegãtur nã 1m dpo. n. propria theologica sm̃ pro
nãlia, totũ tñ id quod potest præstare theologus nãle & ex
auditor instruat ad tam theologica capienda p nãle
docentis industriã absolutendo ab eo, quod proprie ni si
antecedãt supnãlia, fides s. q de rebus fidei sũ nãles scien
tiæ, potẽt p industriam conclusiones theologicas alterum
docere. Sed magis 2m urget, quia n. negarẽt, quod theolo
gia ad finem dirigatur supnãlem in toto quod docens potest
sit nãle neq; docet theologus tanq̃m pars ille s. instrumẽ
tũ sed tanq̃m magister humanus, in quo differt a Catechista, et
Concionatore, q tanq̃m pars s. instrumentũ manus sunt obeuntes or
dines ad effectũ merito supnãli movendũ. Unde sequens è Cate
chista et Concionatore, nihil præ q munere suo tanq̃m pretiũ
accipere sine simoniã.

Conclus. 2ª. Sic theologus p consilijs & ad eo potest pre
tiũ accipere ut minus ac juris consultus, si q. det haec vel respõ
sa sunt, inter nũ vel ẽmodũ possunt tempore tale: nã & eade
q p. de jure gentis allegari.

Conclus. 3ª. Ogãs dicendũ è si gratis sit munere doctrinæ,
ne liceat dely ni oriũe ad paranda gñia: nã & quod tale con
silium tendat immediate ad illum in tali mãa instruendũ
& instructio nãlis è, at p modũ magisterij nãlis tra
dit, nec refert quod hoc totũ a petente dirigat ad paranda
gñia hoc n. ñ mutat ipsa actione put à docente profluit nec
ex hac concl. ñ ijs nihil liceat exigere p consilijs ne sacul.
Gratis docendi theologiã gñer p ipsã theologiã ex nog. ggeg

longè .n. aliud ẽ petere aliqd ꝑ doctrinã tradendã, aliud ꝑ non
assione facultatis ad docendũ, mõ si hoc ꝓueniat gratiõ
ã ꝓ spiritualibꝫ sane ꝓ eoꝝ stipendijs ꝓ ꝓfectu docendã ut
ꝑ̃ nõnulli putũ exigi pro facultate ad docendũ, si hoc ut dixi
ẽ ꝓ spiritualibꝫ ꝓueniat, sequitur hoc ꝑ canones ꝓhibꝫ Cap.
Cap: quanto de ꝓbendis usus a. huiusmodi facultatis
ost oio notoriũ et ꝓtus aestimabilis q nullo canone ꝓhibꝫ
uenit. Nota tñ licet ꝓ, q uendita facultatis docendi theo
logie ꝓcedat ex tñ ut cõmittere simoniã ut recte suar.
c. 25. n. 14. Felin. c. 4. q. 2. Val. pu. 2. Fronaz:
q. 4. de simon. ꝑ. 10. rõe ẽ quod res uendita sit tm tem
poralis, nõmine autem docendi theologiã, nec ꝓtestat
eam facultatem dandi ost spiritualis.

Conclusio 4ª Quondam doctoratus theolo
gie n ost simoniacus tñ ꝓtat ꝑ. eo non fuisse huiusmõ
di gradus usq unquã conferri solet sine pecunia, tñ
de quod hic gradus alias cõfert, quã approbatio ad do
cendum cum ceteris honoribus ac ꝓuilegijs ut suar.
n. 15. l. c. Felin. n. 18. ꝓpꝫ. l. 2. c. 35.
dup. 24. ubi addit hoc uerum esse licet in docu
di, sine doctoratus conferatur ã papã per speciale
ꝓtestatem ꝓpter hunc n. nõ fit rem contra cõe
specialem. Nonne subinde a papã ꝓtestate spe
ciali conferitur alicui ꝓtestas regia, quæ tamen spe
ciali non ost ꝓtestas tamen speciali ꝓtestate ꝓnti
fex facultatem medendi conferat sacerdoti, unde ta
men non efficitur specialis ipsa medendi ꝓtestas.

§ 17ᵘᵐ

De simoniã quæ fit in collatione Beneficiorum.

Duo hic quæ hic disputari ꝓsequens sacris ꝓpriæ
dictum ost in quæstione de Beneficijs, unde
nunc breuiter fit

Conclusio 1a. Collator simoniacè peccat in conferendo beneficio, si munus â manu, obsequio, vel linguâ accipiat, ut beneficium det, id est si pecuniam, obsequium, aut laudem, aliudve simile, quod pretio possit æstimari accipiat, ubi tamen

Nota opus esse ut pactum vel tacitum, vel expressum intercedat, nam qui tantum dat ut Collatorium inflectat ad beneficium sibi conferendum, aut qui Episcopo inservit, ut ei industriam suam probet, quo facilius postmodum ab eo beneficium impetret non est simoniacus.

Quæritur 1o. peccetne Collator si sacerdoti â quo odio habetur beneficium conferat ut odium deponat. Respondetur negativè, si quidem pactum non intercedat. Ratio est quod spirituale pro temporali non detur, licet animus sit inducere alterum hoc modo ad odium ponendum, seu si pactum intercederet, tunc enim cum depositio odii sit pretio æstimabilis, beneficium autem præcisè, et quidem ex pacto duretur pro tali depositione omnino videretur simonia committi.

Quæritur 2o. num Collator simoniam committat si sacerdoti beneficium importunè roganti conferat ut se hac molestiâ liberet, aut si conferat, illi, â quo iniustam vexationem patitur ad vexationem redimendam. Rx non videri modo etiam hoc casu non detur beneficium tanquam pretium redemptionis, vexationis, licet per illud vexationem tanquam per conditionem â se se removeat; vide Victoriam relectione de simoniâ, parte primâ, numero vigesimo tertio et sequentibus Valentiam disputatione sextâ, quæstione decimasextâ puncto tertio, paragrapho ultimo. absolui ista describendo eodem quo nobis pannus adductus fuit ex Pollwell pro conficiendis nobis vestibus ad lugendum Generosæ Dnæ Dorothæ â Thum S. D. â Pollwell piæ memoriæ coniuge 28 mai. 1629.

Contl 2a simonia é q̃ferre bñficiu cũ pacto illud
post certu tempus resignandi in gr̃am alterius aut ma-
nus Collatoris q̃tat bñficiu Cap: ultó de pactis ráo é quod tale
pactio sit opta onus bñfij et ꝑgredens illicite ꝑt sitt ex
Cap: tlt.

Contl 3a simonia committeret q cũ q̃ alioꝝ
Collatore ea tacet ꝑ certã pecuniã sumt̃ã fodit ut ꝑ det
bñficiu filio suo; ráo é quod in tali casu regial artificiosa
pactio bñfij ꝑ pretiũ temporali

Simonia hñ mutãdæ bñficiũ referuãdæ pensionis
simonia ipsa hat m̃ q. de bñfijs reperiat

Contl 4a simonia committunt q vota offia ꝑ-
ralia q̃dia debent ut Thesaurarij, Pictatoris edicæ re-
ctoris hospitalij et hĩ ofa 1. q. 3. huius modi tã simoniæ
nõ sunt iudex diuino tribunalo dantes at mtrõ dantes. q de Col
latore dicta sunt cũ ꝓportione ꝑ regãl de electoribus et patro
nis

De simoniã quæ ã beneficiarijs committitur.

Plenaq ẽt hac ꝓtinõa m̃ q. de bñfijs expediemus

Conclu 1a quis ꝑ missis pecuniã laude col
latorem sibi obtinẽte ꝑtat ut bñficiu det simoniæ
committit tunc ed ut immediate q ré sic ꝑ aliũ facit ab
imõ eande simoniã mouetur, qui hijs mõdis a diu sibi oble
gat ut bñficiu ã collatore q impetret tangm pretiũ. Nec
nũnus simoniã peccat, q pecuniam eo dat ut patro
nus alteri ꝓficiat; nõe digniꝰ, q̃tat hã grãtio ꝑ sẽ
sigdem ut hijs oibus modis dat temporale q ꝑ spiritali.

Contl 2a simoniã faciunt q bñficiu priuatã
auctõre resignant m̃ alij aut ut alio ꝑ mutant ita
ut ẽctus absolute ab indepẽdẽr ã superiori ẽrnsu. Qui
pensiõ auctõre sibi vel alteri ꝑpetuã reseruant ex
bñficio quod resignant vel mutant, Item si m̃ maiorem
pensionẽ obtenẽant quã superiori indixerint, ex ea ꝑte
q̃ resignãda aut ꝑmutãdã sibi reseruant fructus
alterius temporis ne, ne aliũ detrimentũ sentiant,
quoad ẽt filiũ ráo ꝑtor ea q̃ de bñfijs dicta sunt, ẽ q
fructus sicũt bñficiarij ꝑcipiũt q bñficiu dimittit, alteri ꝑ-

greuens nì dictis casibus regrat aliqd temporale ultra
nãa ĩstas quod ē simoniacũ: ad de q̃ supra ex cap
ult. de pactis dicte ē eis pactiõ in rebus ĝcessis libus
sic vitiosa si ĝpriã auctõte fiãt.

Cont. 2ª simonia mouerunt q̃ in resignãa
ĝcipiunt sumptus à se factos ni benfic ĝcurandos q̃ hic
ĝ professe dicitur se litigauerit ut illud obtineret ni
de simo. c. 2ª Adrianus & ĝ. l. vi. c. 8. q. 8. sep. dul
ce. n. 94. cui in hac resignatario ĝfutura n̄ stat, nec
his sibi videt de quo ĝstando satis apparet q̃ qdiu tem
porale, ultra nãa ĩstas ac sumptus illi imponi, q̃ dorsẽ
ne deber. Hec ita plicenter in cap: cit de pact.

Cont. 3ª Regressus, Ingressus, Accessus ni benfic
simoniam ĝtinent: regressus enim non furis ad benfic
aliq̃ potestãt, Ingressus ne resignat benfic cuius
situs obtinet, possessio; seruato iure ingrediendi si al
ter ĝmoriatur. Accessus etiã alicui n̄ uolenti benfic
obtinere seruat. Jus ad illud possidendum sublatum
fuerit nisi de mente quibus ẽ bus modis simonia com
mitti ẽt ex cap: gestientes de transactionibus ni q̃ ait
Transactio circa benfic habet ẽ et rõe ẽ quod ex ea
pactio conuentio reformatio ni benfic ĝ pretiã aũ
thoritate facta reuocatio iure sit prohibita ĝ tat ex
iam dictis et ex ij q̃ra ĝ. Item de benfic disputata
sunt.

Quæres nã sit simonia q̃n duo litigantes de benfic
litem inter se ĝponant eã q̃dã ut unus benfic retinat
et alter u. ĝ. expensas ni litis ĝtencẽ factas restituat D.
affirm. fiãt hoc fiant ĝpriã auctõte. Ita ex dictis
et ĝtẽ tuã iam saepius uisum quod ex pactum
circa benfic obtinenda factum sit simoniacũ ut ex ca
ni ex cap. sup. ex de Transactionibus, in quo ait Jont.
Transigere ut alq̃ detã ĝ benfic potest sine simonia
fieri hoc. Secus si fit amicabilis et gratuita oppositio
hic. n. ut ait idem Capiculus Juris canonibus n̄ obuiat
si mimicus amicã et gratuito ĝponant se ut u. ĝ. pretium
habeat beneficium Quietus Ita a. intuitu huius gratie facto
quo ex litigauit sumptus ni pręsentiõne litis factus liberalis
tor et n̄ ex debito refundat. Ibi responsio 2ª repetan

expensas graues alterâ onere temporali, quod vere beneficio non est annexum q. simoniâ committitur. 3. nulli licet privatâ auctoritate sine simoniâ pensione exigere q. nec expensas cum hac in sint facta in commodum illius, cui beneficium relictum. 4. nemo pro auctoritate propriâ bona vel beneficium gravare valet suae. C. 3. 1. c. 1. q multos citat Abb. q. 8. pasq. de restit. c. 6. n. 7. dub. 4. Haec multo minus licet patri ab intrito litis ut eo beneficia aliquibus alteri sanctuario tribuendae.

Conclusio 5ª. Simoniâ committunt Canonici, qui inter se pacisci unt ut ij q. non residerint, percipiant distributiones per vicarios, deservantes reditus, quidam cum reliquis vide Garcia tract. de benef. p. 5. c. 2. n. 16. q. plures citat n. 2. n. 6. Temporale pro spirituali seu vendere officium spirituale.

Conclusio 6ª. Simoniacè peccant Canonici, si de aliqua in Canonicum recipient pecuniam, pro se aut alio quem ad quem ius à capto vigant tanquam debitum; hoc hab. in tit. de cap. Jacobus, 44 dist. Gl. fin: Nic. Garz de p. c. 1. n. 3. Sess. c. 33. dub. 8. n. 11. Mald. dub. 9. Trid. Sess. 24. c. 14. de reform: nec refert quod tale jus gratiae gerendo pretendat, haec. 7 et citatis cap: Jacobus et Trid: Doctores citati id declarant. Nota 1º nullo modo simoniâ gravi in eo quod aliquis loci minister nimium ut adsit professione alicui in ejus sanctitate aut pietate sanctâ gerendae, cui n. Canonici teneantur gratiam habere, et his similibus voluerunt inter se pacta inire ut hoc quis plus ut primaria possessionis admittat. Objicies forte id quod supra dictum est nimium procurari à simoniâ gratuitae exigendi quidquid in possidente sit. Respondeo non esse simoniacum fieri ex gratuitate in possessione potius diurna, naturali tempore pacto à petitante exigere ne gravet monasterium aut huiusmodi communitas inter alimenta, et sustentationes numerare. In admissione autem Canonici hoc à Capitularibus pactandi non potest, et licet ordinarie etiam quintus detur à novis Canonicis, illud tamen non ex debito, sed ex gratuitâ voluntate datum, quod cum sit nulla simoniâ committitur.

ARTICVLVS II^us

Quotuplex sit Simonia?

Dividitur simonia 1° in Naturale, seu Divinam, quae suam malitiam non accipit ex prohibitione, sed ideo prohibita est, quod ex sua natura mala sit, et in eam quae Jure Ecclesiastico est introducta, cuius omnis malitia ex eo provenit, quod ab Ecclesia sit prohibita. 2° in simoniam Mentalem, Conventionalem et Realem.

§ 1us

Quid sit Simonia Ecclesiastico Jure introducta et an detur?

Simoniam Naturalem committi seu divinam cum res spirituales pro temporali dat, iam satis dictum est, in praeterito Mundi dubitare quaerit quid sit simonia Eccles: et an detur aliqua de quibus sit

Conclusio 1^a simonia solo Ecclesiastico Jure introductas committitur cum venditur id quod ex se vel plane temporale est, dicitur tamen aliquo modo spirituale quod dicat respectu aliquem ad spirituale vel illi per ante, licet valde remotum annexum sit, quod prom spectata sola rei natura nisi Ecclesiastica prohibitio intervenerit tanquam temporale quod pro temporali vendi potest, idque licite cuiusmodi est officium Oeconomi seu administratoris rerum temporalium Ecclesiae quae in Conc: Calid c. 2. Plato in Cap: si quis Epus causa 1. q. 1. Epus gravissime tanquam simoniacum prohibetur. Videatur Urbanus 2 in Cap: Solvatur causa 1. q. 3. glos: ibid in Cap: Gravior quaestio est nunc detur talis aliqua simonia, Negat Durand in 4 dist: 25 q. ult. arrag: q. 10 a. 1. his positis dico cum nullis aliis fundatum Durandi est, quod legislator humanus aliquid praecipiendo tantum constituat materiam obedientiae ita ut praeceptum transgrediendo non nisi quod obedientiae peccatum, verum hoc fundatum falsum esse in d: de leg: videbimus ubi ex communi sententia ostendemus per legem est humanam re constitui in materia virtutis illius ex cuius motivo praecipitur unde esto

Conclusio 2^a dat simonia Juris humani, ita ut Ecclesia

n tm̄ p̄sumat aliquē gitu ē simoniacū et ut tale puniat, sed
suā p̄hibitione talem reddat, siqde nullā additā vel gsecrāve
vel benedictione p̄hibere p̄t ne id q̄ aliaq est pretio estima-
bile vendi poīt ꝑ ordinem, que vt ad specialia p̄ut p̄hibet
vendere offiū thesaurarij, sacrista ꝛ ita ut si ys illa ven-
dat pecuniā ꝗ religione et reuerēa sacris rebus debita. Illi Ecclia
fit suā lege ex mā n nrīa fīe nrīa p̄tinentem ad eam
virtutem ex cuius motiuo fit p̄ceptū. Nota tn̄ licet hac
simonia sit vitiū ꝗ religionem et ab Ecclia perinde
ac simonia Juris Diuini puniat n ē tn̄ p̄prie et stricte
acceptari simoniā, uniuocē cū simoniā Juris Diuini
conuenientem. Rāo ē, quod in simoniā stricti Juris seu nālis
et Diuini debeat dari spēle p̄ Temporali, quod in simo-
niā Ecclesiastici Juris n fit ut p̄t in venditione offi-
cij oeconomi ita val: d. 6. q. 1. pu. 5. §. 2. potest
et seqq. Laym. tract. 10. c. ult. §. 6. n. 65. Quae-
res num Pontifex poīt incurrere simoniā? R. 1o
posse incurrere simoniā diuino ac nālī Jure pro-
hibitā, constat per se siqde his Juribus perinde ac alij
est subiectus. R. 2o de simoniā Juris Ecclesiastici idē
dicendū esse quod dr̄ in alijs mā quando legislator fa-
cit contra legem ā se latā, de quo in materiā de
legibus.

§ 2us

De simoniā mentali, Conuen-tionali, et Reali.

Conclusio 1a Mentalis simonia dr̄ n ea q̄
sm̄ mtus in aīo committitur sed illa q̄ ita in opus ex-
ternū transit, ut tamen vel tacitū vel expressū
pactū interueniat ut si Eps beneficiū ei gferat, q
illi diu seruiuit, et quidem eo aīo, quod ex Justīa confe-
rat propter seruitium, aut si is, qui beneficiū accepit
Collatori, Electori, Patronū, vitalū, pecuniā odet, quasi
ex Justīa p̄ bnfīo collato debita licet huius nulla metior faciat.

Conclusio 2ª Conventionalis simonia tunc committitur, quando pactum vel tacitum vel expressum intercedit dandi spirituale pro temporali, et ij quod ut recte Less: dub. 6. n. sm. fit verbis sed et nutibus, oblatione pretij spem donationis habente, quando ex circumstantijs notari potest dari tanquam pretium. Hanc conventionalem simoniam aliqui non male distinguunt in Pure conventionalem, et Mixtam; puram dicunt illam, quam nulla adhuc traditio secuta est. Mixtam vero, quam traditio ex alterutra tantum parte est secuta, ut si is qui pro spirituali promisit temporale hoc iam re ipsa dederit, licet spirituale nondum acceperit, aut contra spirituale iam sit datum nondum accepto temporali pretio.

Conclusio 3ª Realis simonia est cum pactum reale utinque datione facta est completum: verum quae res hic quod tandem sit simonia confidentiae aut ad quam dictarum iam spem pertineat? Ex simonia confidentiae committi quando sine ordine ac respectu ad legitimum superiorem quidam pacta ineunt, ut si quis alteri procuret vel conferat beneficium cum pacto ut illud post certum tempus 3º designato resignet, vel praestet fructus aut pensionem, ut si ipsius cuius nepos ob aetatem nondum est capax beneficij id alteri conferat cum pacto illud praedicto nepoti resignandi ubi is per aetatem capax evaserit aut si patronus sub eadem conditione praesentet, si obligetur praesentatus electus, et det partem fructuum alicui a patrono et designato. Hanc simoniam plerique et illum aiunt incurrere qui alteri sub tali conditione beneficium procurat, ut inde partem fructuum accipiat. videatur de his bulla Pij Quarti anno 1564 et Pij V anno 1569 apud Nav. c. 23 n. 110. Ex quibus bullis patet ingressum, regressum et accessum de quibus supra continere simoniam confidentiae. haec lectione descripsi eo die quo Dominica profecta est Augustam 30 videlicet maii anni 1629.

ARTICVLVS
IIIIus
De Panis Simoniacorū.

Nota q° hic nobis de simoniâ mentali n° ē q̄ actiones, et omnes intencones habentes p̄nā simoniacā partū aliquod saltem tacite regrant.

Nota 2° quantumuis oēs optantes simoniā ab ecclia puniri possit q̄ oēm tñ doctorū sentiā n° oēm & facto ipso incurrit, p̄ quā ad eā dicta p̄ā q̄ ingressū religionis susceptōē ordinis aut beneficii consecutū ut vide Suar. &c. sup. n. 5. disp. dub. 2 unde q̄ in graviorē altaris dispensatōē ꝑ simoniā committit nulla, q̄ non ipso facto incurrit, nec obstat optantes quales q̄ de simoniā neg. n. ibi aut pontifex omnes q̄ alios q̄ denig simoniā dando vel accipiendo committant q̄ oēm incurrere solit papa reprobare ut dicit statuimus q̄ ut nullū et singulis vtriusq; dignitatibus sciti qui p̄ modo libet dando vel accipiendo simoniā committerint, nec quod illa fieret mediatōe optantes curarunt, seu procurarunt sentiā q̄ oēm incurrat, ꝑ q̄ā nisi ā Rom. pont: tū existente n° p̄mt absolui p̄ter q̄ ad mē ārlo Martij, his m̄ q̄ā verbis n° intendit pontifex declarare ꝺ̄c illos, qui p̄ modo libet q̄ alicui q̄ simoniā mouerunt q̄ oēm ratos & vel ut ā q̄buscūq; dubitatōe nec simoniā de q̄ā publicē n° constaret penas ā iure statutas incurrere, pontifex statuit & ordinauit ſ̄ée ni casibus in p̄tā nā q̄ nouiter ordine nimirū bñdicto et ingressu religionis q̄ oēm induere, q̄ ritus nullo solido fundato ad oēm optantes simoniā extendit.

Nota 3° p̄ [illegible] pure q̄ntionales simoniā nulla p̄na n̄ incurrit ā Jure statuta ſ̄ simoniā q̄ fidentia q̄ oēm

Nota q° ni p̄tau: de sim. inter cēs p̄ simoniam ni ingressu religionis commissa ꝓnā, ꝑsonas tam dantes, q̄ā accipientes q̄ oēm capitulariter suspensionem incurrere, quorū nentia censura ab illis, q̄ā ā summo pont: p̄t remitti, cadē q̄ p̄tau: declarat ꝑsonas simoniace admissas n° p̄ē in eo monasterio p̄manere sine ordinarij dispensatōe, si quidem iam fuerint in monasterio tempore edicte legis Rubrice imposite nec in monasterio

eijciendas et in arctiore relig. compingendas

Nota 5.° hanc sim. non committi si admittendus ab ordine petat sibi aliquid parti dandum v. g. si relig. cerevisiam bibant ipse sibi vinum ministrari velit, hoc n. casu non religione sed vinum emet per id quod in ingressu dat.

Nota 6.° etsi ponamus dicta extrav. 1.a quoad haec omnia receptam esse et in suo vigore persistere nullam tamen infligere poenam excommunicationis in simoniaco religionis ingressu nisi haec utrinque sit consummata, unde si admittendus pecuniam dederit non excommunicabitur ante professionem, neque iam professus erit excommunicatus antequam pecunia quam pro religione promisit re ipsa exhibeat.

Nota 7.° Ex communi propter omnem opinionem hanc extrava gantem quoad religionis ingressum non esse receptam vel gratia consuetudine abrogatam, uti docet Nav. c. 23 n. 111 Ess. n. 151 Val. q. 1. pu. 6. 5 praeter simoniacos sa verbo simoniae n. 6. quod omnes judicant simoniae poenas sim incurri in ordine et beneficio, ipse quoque Suar. Fatel. c. 56 n. 7. in ingressu religionis et posito quod extrav. recepta sit raro omnino incurri excommunicationem propter simoniam, vel quod sponte detur quod datur, vel quod paupertas monasteriorum aut diuturna consuetudo dationem cohonestet restat quod ut de poenis simoniae in ordinum susceptione ac beneficijs commissa agamus.

Unicus
De Poenis simoniae in ordinatione et beneficijs commissae.

Concl. 1.a Ordinans simoniace 1.° est ipso facto excommunicatus excommunicatione Papae reservata extrav. cum detestabile 2.° inter haec de simonia 2.° secundum jus antiquum a collatione per triennium suspenditur Cap. penult. de simon. secundum novum vero s. per bullam sixti V. qui male ordinantes ad tam suspensus manet a collatione quorumcumque ordinum et tonsura et ab executione omnium munerum praelatorum. 3.° Ubique intra re Eccl. licet simonia occulta sit donec a Pont. a censura liberali.

Contl. 2ª simoniacè ordinatus excōicatus ē excō ē
soli papæ reseruatā, et ab executōe ordinis suspendit optra
uag. cū defect. sed

Quares nūd taliz ab excōe aut absolutè ordinis
suspendatur? an ab illis tm ordinis, quæ simoniacè accepit?
Ideo Laym. simoniacè ordinatus suspenditur ē ab oībus actis
ordinis ex lib. tract. 10. c. alt. §. 4. n. 17. quæ sententia
dicit ē eōm, idq; probat ex cap. cum: 2. cit. ubi dicit quod dñi y per
simoniā ordinati fuerunt ā quorū sint ordines excūde suspen-
si; nemo nūd retinet: tū rigidē sit explicanda dubitat ipse Layn.
cū suar. tom. 5. de censuris d. 31. sect 4. n. 33. Less. dub. 4.
n. 122. Et g. pblius mihi uidi tm suspendi ab ordine simoniā
cōmisso, ut verba canonis citata sensus hunc flē requirant,
et pronū ita sint explicanda, qnde legem pœnale ptinent,
ē potius attingenda, qua ad ostendenda.

Quares 2. nūd hant ēt pœnas moueras is quo ut ordi
naret in scio ex pecunia ē data R. neg. Ratiō ē quod tali
culpa careat, ē nō tali cōfert ā regulariter gratat ēt habet ratio-
nē ex cap. de simoniacis ht. de simon. quod ait cū ydem
ipsis ignorantibus simoniacē ordinantur. pūt (quia simo-
niaci nō sunt) in suis ordinibus remanere, imo nō nulli
uti ex eo quo in scio pecunia data est pœnas simoniæ
corā nō mouerent suas postmodū sciens ab autho pecunia
ante data illi cādē reddebat uide Less. sup. n. 120. 2. 62

Contl. 3ª. Ordinatus scienter ā simoniaco suspendit
ab executōe ordinis ab eo suscepti perinde ac si ipse simo
niacē ordinatus ē Cap. Si quis per simoniā 1. q. 1. quod
si inuincibiliter ignorat ipse ā simoniaco nullā suscepe-
rit pœnā subijcit ut gratat ex dictis ad 4. 2. Sed
quid si inuincibiliter ignoret nō uiderit ā simoniaco ordi-
nari? R. talem nō incurrere suspensionē ubi. n. ē incul-
pata ignorātia ibi ēt nulla ē pœna

Contl. 4ª simoniacus in ordine ē infamis Cap.
sane cōtra 15. q. 2. unde? mouet dns y quomodo dicit simoniā
in ordine concubrit excōicatus dicit excōe sedis ap. esse
lata, uera ut iam supra ēt notaui diligenter aduertēdū
est ē iam dictas simoniacas nō incurri pœnas, nisi y simoniā
reales

Sequitur ut dicamus de
pœnis simoniæ quæ in beneficijs com
mittitur de quibus

Concl. 5.a Conferens bnfcium simoniacè presentans, eligens
aut quomodocumque procurans est excommunicatus ex cõce pontificij
reservatâ extrau. 2.a Cit: in quâ quæ hæc dicuntur et bnfcia
regularia non tamen ecclesiastica officia quæ non sunt beneficia hanc
ipsam et excommunicationem incurrant simoniacè presentati electi ibi
dem extrau: cit: imò talis presentatio electio et prius est viri
ta, patet ex eodem extrau: unde quicumque talem electionem se
quuntur nullius omnino valoris sunt ut si quis simoniacè pro
sentatus instituatur et ab ignoro simoniæ commissæ in
stituo nulla est et quod inde sequitur beneficium retineri nec
quit neque fructus fiunt illius qui institutus est, unde et ante
omnem sententiam tenetur eos restituere ut patet ex extrau: 2.a
cit: et Cap: nobis et de simoniâ ex quo constat et provi
sione nullam esse licet simonia commissa sit ignorante illo,
cui facta est provisio

Objicies 2.o hoc non uri gueniens cum ut supponitur pro
visus omni culpa careat propter ignorantiam ex legem non tamen respi
cere culpam sed et bonum cõe ac publicam honestatem
quam deat irritari simoniacam provisionem etsi culpa
eius cui provisio facta est nulla interveniat, sed quæ res
utrum talis bnfcium dimittere debeat ante Judicis sen
tentiam? Ex teneri ratio est quod provisio omnino careat viri
bus et vi illius nullum omnino jus acquiratur ut patet ex extra
vagante Cit: advertendum non tamen hic est ex Cap. Nobis
cit: si adversarius fraudulenter det pecuniam ut eligatur
is quem odit per hanc largitionem tanquam simoni
acam electionem incomico reddat irrita bnfcium non
teneri bnfcium dimittere, item si metuens ne pecunia
detur pro bnfcio impetrando ei expresse judicat non tenebitur
bnfcium dimittere ut constat ex Cap: sicut tuis est de sim:
quod ulterius nisi ante collationem sciat pecuniam pro se datam
et nihilominus bnfcium acceptet eo n. casu non potest bene
ficium retinere ut constat ex Cap: sicut tuis cit: quod si judicans

bnfiu acceptet et postea resciens datam pecuniam illam amico, qui dedit restituat pblē ē n teneri bnfiu dimittere cum tali casu pœna ipso facto n incurrat, Cap: n. citato 33 dr imputari ad culpam vel ad pœnam ita Less: qui plures citat Malder: dub: 18 § sed verius est Suar. c. 57 n. 32.

Concl. 6a. simoniacē professus ē inhabilis ad idem obtinendum eadem vice bnfiu, cap. cit. et in platurā solus Pont: dispensat quod tn ilgendu nisi res sit occulta nec post Trid. verisimile ē Epu pōe rehabilitare ubi res ē occulta per Caput 6m Sess. 24 vide Less: dub. cit: n. 140 ubi hanc sententiam esse grīam ipse teneat censeo ē pblē, ait idem Less: n. 142 et Malder: l. c. § quid 4o. si is qui pecuniam dat laboret ignorantia inculpata, vel ē per eum, q recipit beneficium, gitus simoniacus per ignoriam sit factus n induci inhabilitem saltem cui ipse mederi nequeat.

Nota 7o. simoniacē ingressis nihil pdeē regulam de triennali possessione, atq adeo post triennium ab adita possessione illis litem intentari pōe nisi forte simonia sit gmissa ignaro bnfiario

Nota 8o. pblēs ē hac pœnas omnes ē incurri ab iis qui bnfia sua pprīa auctoritate permutant, ita Suar. c. 55. n. 18 et seqq. Arragon q. 100 a. 6. sub finem, quamvis alii ē pblēr grīu sentiant.

Concl. 7a. simonia gfidia inducit ex cōce Papalem in utraq p. facit ē ut collatio bnfij in quo simonia facta ē nulla sit pterea inducit privatione bnfiorum iam antea obtentorum et inhabilitem ad obtinenda in futurum quin ē oīa beneficia in quibus hac simonia ē gmissa reservant sedi aplicae, unde collator ordinarius n pt ea gferre, et q ab alio quam a papa obtinet n obtinet canonice vide p his oībus pbatis bullam Pij V. quam ht Nav. c. 32. n. 110. in qua plura alia gtinentur q ad forum externum pertinent quamvis quoad illa vix videatur recepta, vide Less. dub. 36. Caetera ut hae pœnae incurrant per simoniam gfidia

Nota 1o. requiri ut gitus saltem aliquā ex p. sit gpletus

datione sit et acceptione bnfij.

Nota 2o. privatione bnficiorum ante obtentorum ilgi post sentiam criminis declaratoriam antequam is qui crimen commisit non tenetur priora beneficia dimittere. ratio est quod iuxta gnlem regulam contra receptam nemo teneatur ad executionem ante sentiam si per poenam privatur re sua nisi ipsam et sentiam requirunt aliqui ut indicat nihil habilitas ad obtinenda vide Less: l. c. verius tn vr ad hanc effectum nullam sentiam requiri vide Suar. c. 43. n. 13.

ARTICVLVS IV

De restitutione eorum quae simoniace sunt accepta.

§ 1us

Vtrum res spirituales simoniace acquisita sit dimittenda.

R. Iure divino non est dimitt. licet nullo gerium sentiam modo ni dante sit et voluntas et potestas dandi. Probatur 1o. si res spiritualis simoniace acquisita esset restituenda tunc professio simoniace facta ipso iure divino nulla esset, quod est falsum, ut patet ex Extrav. 1. de simonia cit. Probatur 2o. quia et per actum simoniacum licet malum aliquid valide fieri potest imo dico nec universim verum esse quod res spiritualis simoniace acquisita sit dimittenda, ratio est, quod extra bnficia quorum collatio ad simoniace facta est nulla non fle ostendi potest rex ecclesiastica annulans gressione rei spiritualis simoniace factam, hinc Ius patronatus simoniace acquisitum retineri potest, similiter officium sacristae eo quod haec non sint bnficia quae de bnficijs sunt dicta ilgi iuxta dicta supra, si in pretium non sit datum verisimile est collationem esse validam, nec beneficium dimittendum, si simoniace gerens non det pretium prout nec tenetur nec potest dare.

§ 2us

Vtrum pretium simoniace acceptum Iure divino sit restituendum.

Sappono 1° q̃ ex q̃ temporale p̃ spirituali accepit, anteqũm spiritualle tradidit tenebit accepta pretia reddere ita q̃ quod de tempore anteqũm simonia ageret tenea illa restituere

Suppono 2° q̃ quis, qui pecuniam ⁊ accepit pro re spirituali, quã aliãs procurator debuisset gratis officium impendere ad restitutionem teneri, si quid ultra vinculum expensarum acceperit.

Suppono 3° Quãq̃ dans spiritualia non committat peccatum recipiendo pretium, quod hoc non committat quando ⁊ gratis dantur, tenetur tamen ad damnum in grauem alterius passi restituendum, quando ⁊ gratis dantur ecclesiastica beneficia ⁊ officia propter simoniam accipientis, quia diuino ⁊ ecclesiastico iure prohibetur. c. 59. n. 7. posteriorem negat Nau. c. 25. n. 102 Rubellus in 1. 28 de Iustitia q. 20. et alij q̃ Iustitia non obligat, ubi sit quis qui pretium simoniale accepit teneretur ad restitutionem Iure diuino vel naturali obligaretur ex eo capite quod ei à quo acceperat iniuriam fecisset damnum inferendo, res nullam attulit iniuriam q̃ non gestat ex quo non capite alio iure diuino aut naturali restitutionis necessitatem probabilius non gestat et qa ⁊ spirituale datur pro temporali ⁊ datur vilius res multo praestantius ergo, ⁊ spirituale pro temporali accipi, nulla damnum patiendo, nego in eo gestu simoniae malum, quod per eam fiat prouisio, vel quod illi conferatur res immediabilis per defectum rei dilectam, ⁊ respectu ad Deum cui obrogatur iniuria Dei res sacra vilis censetur, ut conferuntur, ut temporali, in qua actione nullam ⁊ damnum temporale iniustam, gtuari per se fit.

Obij cuius 1° iniuria fit ei cui p̃ pretium dat quod gratis dari deberet, ergo hoc fit in quo q. g. ⁊ distingr. mai: figuratis dari deberet p̃ ius quod ht ⁊ ad rem cui ea dat conferendo, si aliunde nego, in proposito u. res spirituales gratis gdo dari deberet ⁊ tñ p̃ ius quod acquirunt ht ut illi gratis det, sed ne rei sacrae Dei ⁊ temporali vendit iniuria fieri censeat.

Obij cuius 2° q̃ alteri confert vendit rem immediabilem illi cui ea vendit facit iniuriam, q̃ alteri vendit rem spiritualem vendit rem immediabilem q. ⁊ dest: maior ⁊ vendit rem immediabilem p̃ ultimum suum, aut p̃ ius structum quod ⁊ q̃ emit ad rem ht ut illi gratis det

concedo, si sit inuendibilis pp exabbiam, q nullo pretio aequari
pt nego, hic a. res posteriori modo est inuendibilis n priore.
Obijcies 3o. Dnus rei n vult illam vendi q. vendens
facit q Dni voluntatem q. tenetur ad restitutionem pretij.
R. Neg. 2am Conseq: neq. n. ideo Dnus illam vendi prohibet,
quod alteri ad eam Jus strictum concedat, sed quod ipsimet Do-
mino fiat iniuria si vendatur. Quae hactenus dicta sunt
multo adhuc certiora erunt, si spirituale quod Dnus ha-
beat commoda temporalia annexa, cuiusmodi sunt titulus
bnfij, ingressus in religionem, qa gstando intra limites Ju-
ris diuini satis gstat pretium pro illibus acceptum n esse restitu-
endum si saltem temporalia gmoda n excedat.

§ 3us

Utrum saltem Jure Ecclesiastico pretium simoniace acceptum sit restituendum

Suppono extra Sim: p ingressu religionis et in bnfijs gmissa
nullum Jus extare, quod disponat pretium simoniacum
re utrinq traditâ esse restituendum adeoq si nulla sit obli-
gatio Jure diuino aut naturae restituendi q habebit pretium
rei spiritualis alterius, quam pp ingressum aut bnfium ad
restitutionem illius n obligari. Dixi re traditâ, qa ut s. Sup:
dixi ante traditionem rei spiritualis pretium ex rei natura de-
bet restitui ei, qui dedit his p suppositis sit

Conclus. 1a pretium simoniace acceptum pro reli-
gionis ingressu est post completum utrinq gctum restituendum
ut ei, qui dedit ut hic in Cap: Veniens de simoniâ quod
tn ilgendum ur cum hac limitatione si nimirum simoniace
in religione admissus in eodem monasterio n permaneat,
sed in arctius gpingatur, si n. in eodem persistat p extra-
vagantem pm de simoniâ inter cas concedi ur ut
pretium p alimentis retineat

Conclus. 2a si simonia incurrat in bnfijs pre-
tium est post simoniam utrinq gpletam est ante omnem Judicis
sententiam restituendum hic in Cap: de hoc de simoniâ, ubi dr
pretium n posse sine graui salutis periculo retineri, scilicet ante
omnem Judicis sententiam, ut satis pt ex textu. Sed q res cuiusmodi

illa restitue faciendā. Rhar ni re n ost dīm ogenio fant x.
q uelint ante Judicij sentiā restitue ei faciendā, q de-
dit sta Bartol q. 32e dub. x. c. 4 Val q. 16. cit pe. b.
& ibi Host et alij. (alij teneat faciendā Judicatas. th. q. 100.
a. 6. ad 4m Glos. in Cap: cit: medina de rebus restitue
lis q. 2. fol. 1. r. c. 3.

COROLLUS. 2a pretiu simoniacū accepti ab huiō
ante Judicij sentiā ē restituendū Judicatā ita tñ q pri-
sentīa et ūn bō q formiter dicenda ad Cap: cit. de ho-
ubi bi: regem autem et principes eius debet inducere
ut si q reperint ā dicto huiō ut eius electioni prae-
rent a presenti Ecclesiae ecclesiarum pme diminutionē
ea restituant, hoc loco probat: decernit restituē faciens
vel eo q non pōt diu periculo datū retineri nequeat q. sit
tū ante sentiā et faciendā, decernit a me fiat Judicatū
eidem fieri debet. Confirmat, si probat: n teneretur fieri
Judicatū mandaret Archiepo fol: ut induceret regem ad
presens Judicatū restituendū, vel potius ei, ā quo id simoniacē
fuit acceptū. Objicies, dare pretiū n habet ius ā se illius
cui, quod datur ē minabile, et p ofequens qui huiusmodi
bet dimittere ista et pretiū ei a quo restituat. Confirmat
vicet pōt privari ista pecuniā q mouet pecunia nihilo
minus ut ista pecunia sententiam sententiam obtinens de ea
toria reprat ante hanc sancti fieri pōt restituo q cui
amittere dominiū, atq adeō si pōt ille illi restituere
pōt ea sibi retinere, dicō tñ cū hoc optimē consistere,
quod ut hic punitur, recipiat alteri ut pretium det n
emptori, vel Judicato q hoc pretiū obtinet simplici Judici
præcepto n videre emptori vel Judicato ut emptor q qui
pecunia dedit hanc rāde punitur. Pone contra dicta
Nota: hanc pecuniā exponere culpā n dante pecu-
niam, unde si ante mortalitate pretiū dedit perfectus id
fieri pōt quoad ultimū, et simpliciter bñficio pretium ei est
restituendum.
Nota 2o p Judicem cui faciendā ē restituo dīc eam
n cuius iniustia pecunia simoniacē ē collata, quod si ni
mium Judici cedat iniuriam poterit dari pauperibus.

Quaeres nu fructus percepti ex beneficio simoniacè obtento sint restituendi? Rx ex dictis satis gstare è restituendos cu nullus adsit titulus illos retinendi, sunt a restituendi vel aerario Apostolico, vel Ecclesiae, vel successori cuptaria rias gsuetudines, ubi notandu differentiam possessoris, bonae fidei et malae, quod nimirum hic teneatur refundere omnes fructus perceptos et gsumptos ille verò solu extantes et eos gsumptos in quibus factus est ditior, verum nos à vitijs q vera ad salutem viam intercludunt ad sacramenta accedamus.

Absoluimus hanc materiam
de Religione, Vitijsq Religioni oppositis
18 Mai Anno salutis Millesimo septentesimo
vigesimo nono hora tertia pomeridiana
ad gloriam illius q Religionis
Cultu dicandu sibi voluit
et consecrandu